

Gemeente Almere

24 juni 2024

Programmarekening 2023

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

Inhoudsopgave

1	INLEIDING.....	4
	1.1 Bestuurlijke inleiding.....	4
	1.2 Financiële inleiding.....	5
	1.3 Leeswijzer.....	17
	JAARVERSLAG.....	20
2	PROGRAMMAVERANTWOORDING	21
	2.1 Wonen	21
	2.2 Openbare ruimte	25
	2.3 Veiligheid en handhaving	29
	2.4 Dienstverlening en samenwerking met de stad	34
	2.5 Diversiteit en inclusie.....	37
	2.6 Economie	39
	2.7 Onderwijs.....	42
	2.8 Gezondheid	45
	2.9 Sociale voorzieningen en zorg	48
	2.10 Jeugdzorg	57
	2.11 Dierenwelzijn.....	60
	2.12 Ontwikkeling van de stad	62
	2.13 Klimaat en milieu	67
	2.14 Sport.....	70
	2.15 Kunst en cultuur.....	73
	2.16 Overhead en bedrijfsvoering.....	76
	2.17 Financiën	79
3	PARAGRAFEN.....	82
	3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	82
	3.2 Toelichting op onze risico's	84
	3.3 Lokale heffingen.....	88
	3.4 Grondbeleid	94
	3.5 Financiering.....	111
	3.6 Verbonden partijen	115
	3.7 Bedrijfsvoering	131
	3.8 Openbaarheid	137
	3.9 Onderhoud kapitaalgoederen	138
	3.10 Interbestuurlijk toezicht.....	144
	3.11 Fonds Verstedelijking Almere	146
4	BIJLAGEN JAARVERSLAG.....	174
	4.1 Kostenverhaal Oosterwold.....	174
	4.2 Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen.....	175
	4.3 Opvolging aanvaarde moties en amendementen	181
	4.4 Overzicht begrotingswijzigingen.....	185
	4.5 Overzicht mutaties investerings- en financieringsstaat	186
	4.6 Lijst met afkortingen.....	194
	JAARREKENING	197

5	BALANS EN TOELICHTING	198
5.1	Waarderingsgrondslagen	198
5.2	Balans per 31 december 2023	204
5.3	Toelichting op de balans per 31 december 2023	206
5.4	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	261
6	OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	264
6.1	Overzicht per programma	264
6.2	Overzicht per taakveld	265
6.3	Primitieve begroting per programma	267
6.4	Algemene middelen en overhead	268
6.5	Overzicht incidentele en structurele baten en lasten	272
6.6	Wet normering topinkomens	278
6.7	Wachtgeld college	279
7	RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING	280
8	BIJLAGEN JAARREKENING	281
8.1	Sisa	282
8.2	Gewaarborgde geldleningen	326
8.3	Begrotingsrechtmatigheid	328

1 Inleiding

1.1 Bestuurlijke inleiding

2023 was het eerste volledige jaar met het vorige coalitieakkoord 'Bouwen aan een gezonde toekomst'

De begroting 2023 was de eerste financiële vertaling van de plannen uit het coalitieakkoord 2022 - 2026 'Bouwen aan een gezonde toekomst'. We hebben gewerkt aan toekomstgerichte oplossingen om de uitdagingen van nu het hoofd te bieden. Dit hebben we gedaan door in te zetten op bijvoorbeeld het voorkomen van energiearmoede, onderhoud van onze wijken en het ontwikkelen van nieuwe woningen. Bij het uitkomen van deze Programmarekening weten we inmiddels dat er een nieuwe coalitie is, met een nieuw coalitieakkoord. In dit document gaan we uit van het vorige coalitieakkoord waar de begroting 2023 op is gebaseerd.

We hebben geïnvesteerd in de stad en onze organisatie

Een belangrijk doel van dit coalitieakkoord is het op orde brengen van de basis. Daaronder valt het maken van inhaalslagen op bijvoorbeeld het beheer van onze stad en handhaving. In 2023 hebben we hiervan ook de eerste positieve resultaten van gezien. Zo hebben we een flinke inhaalslag gemaakt in de openstaande meldingen die inwoners bij ons doen als het gaat om handhavingstaken. Dit is mede mogelijk geweest omdat we geïnvesteerd hebben in onze organisatie. Dit hebben we juist gedaan om onze uitvoeringskracht te versterken. Bij het beheer en onderhoud van onze stad hebben we een belangrijke wijziging ingevoerd om dit te kunnen betalen. Hierbij zijn we van het systeem van geld sparen naar geld lenen gegaan. Dit was noodzakelijk om ook in de toekomst het goed beheren en onderhouden van de stad te kunnen betalen.

Almere ontwikkelt door, al gaat dit met hobbels

Almere staat voor een flinke bouwopgave. Niet alleen om onze eigen inwoners een woning te kunnen bieden maar ook om bij te dragen aan een oplossing voor het landelijke woningtekort. De enige echte oplossing hiervoor is het bouwen van meer woningen. Daarom hebben we een aanvalsplan woningbouw vastgesteld in 2023. Dit plan moet voorzien in de versnelling van de bouw van 1.500 woningen.

De versnelling van het bouwen van woningen gaat echter over een hobbelige weg. We hebben te maken met een veranderende woningmarkt en regelgeving en op het steeds langer duren van aansluiting van woningen op voorzieningen. We zien ook dat het grote tekort aan woningen effecten heeft op het sociaal domein. Inwoners die nu in zorginstellingen zitten en gebruik maken van dure voorzieningen maar die eigenlijk meer gebaat zijn bij een eigen woning kunnen niet uitstromen. Binnen de opgave 'Wonen met zorg' hebben we hard gewerkt om de gevolgen hiervan te beperken.

We kregen te maken met de impact van netcongestie

Hiervan zullen we vooral in de komende jaren de gevolgen gaan zien. We proberen de gevolgen zoveel als mogelijk te verkleinen maar zijn afhankelijk van derden hierin. Ondertussen proberen we tijdelijke oplossingen te vinden om onze ambities zoveel als mogelijk waar te maken. We blijven dit onderwerp aankaarten in bijvoorbeeld Den Haag.

We krijgen steeds meer inzicht in de sociale staat van de stad

Dit is ook de naam van een rapport over de sociale staat van Almere dat is uitgekomen in 2023. Hier komt duidelijk in naar voren dat de sociale cohesie in onze stad broos is. Inwoners zijn door de broze sociale samenhang meer toegewezen op zichzelf en de dienstverlening van de gemeente. We zien ook dat onze voorzieningen niet altijd toereikend zijn of in bepaalde delen van de stad missen. Maar het rapport kijkt breder dan naar alleen het sociaal domein. Zo gaat het ook over de verbinding met het fysieke en economische domein, bijvoorbeeld als het gaat om wonen of banen.

We hebben ook in 2023 onze inwoners die het nodig hebben ondersteund. Bijvoorbeeld als het gaat om de aanpak van energiearmoede met het aanvalsplan armoede en energie. Daarover vertellen we meer in het vervolg van deze programmarekening.

Door de promotie van Almere City zijn we ook druk bezig geweest met veilig en gastvrij Eredivisievoetbal

Het staat voorop dat we enorm trots zijn dat er Eredivisievoetbal in onze stad plaatsvindt. Dit heeft een groot positief effect op Almere. Er kwam ook veel kijken bij de promotie. Zaken waar we bij het opstellen van de begroting geen rekening mee konden hebben gehouden. Zo hebben we geholpen in het organiseren van de huldiging, hebben we een calamiteitenweg aangelegd en zijn we in gesprek over de toekomst.

We hebben te maken gehad met een flink aantal financiële tegenvallers

Het waterschap draagt ons bijvoorbeeld op om toch riolering in Oosterwold aan te leggen. Tot dit klaar is, moeten we het rioolwater zelf afvoeren. Dit leidt tot een incidentele tegenvaller. Ook krijgen we minder geld uit Gemeentefonds. Het beheer en onderhoud van ons groen is flink duurder geworden en bij jeugdhulp hadden we tegenvallers.

Om de begroting structureel in evenwicht te brengen zullen we moeten bezuinigen

We hebben in de vierde financiële kwartaalrapportage aangegeven te moeten gaan bezuinigen om onze begroting structureel in evenwicht te brengen. Dit komt voornamelijk door daling van onze inkomsten uit het gemeentefonds, het zogenaamde ravijn. We hebben begin 2024 een plan van aanpak gepresenteerd en we nemen hierover besluiten bij de begroting van 2025.

1.2 Financiële inleiding

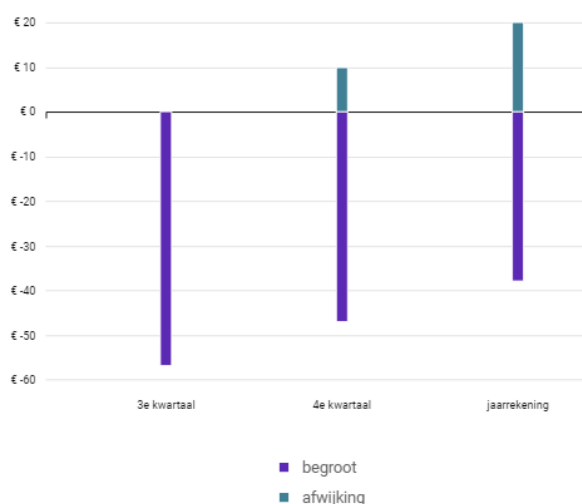
Het tekort in 2023 is € 20 miljoen lager dan begroot

In de kwartaalrapportages informeerden we u ook al over het voorlopige resultaat:

De afwijking ten opzichte van de begroting is in de programmarekening ongeveer € 10 miljoen hoger dan we dachten bij de 4e kwartaalrapportage 2023. Namelijk een tekort van ongeveer € 38 miljoen in plaats van € 47 miljoen. Dit komt vooral doordat er meer geld is overgebleven door projectvertraging en rijksgeld. We gaan dit geld nu in 2024 uitgeven. Op de andere onderdelen zijn er verschillende plussen en minnen.

resultaat

bedragen x € 1 miljoen

In de programmarekening verklaren we de afwijkingen ten opzichte van de begroting

Dat is omdat de regels voorschrijven dat we de afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting moeten toelichten. De begroting 2023 hebben we bij de 3e kwartaalrapportage 2023 voor het laatst bijgesteld.

De 4e kwartaalrapportage 2023 en de 1e kwartaalrapportage 2024 hebben we in 2024 gepubliceerd. De wet schrijft voor dat u na afloop van het kalenderjaar geen begrotingswijziging mag vaststellen. We konden de begroting 2023 toen dus niet meer aanpassen. Wel hebben we u in die rapportages via een prognose al geïnformeerd over de uitkomst van de jaarrekening.

In de totaalrekening geven we een gedetailleerdere toelichting per activiteit. In deze financiële inleiding en de programmaverantwoording is hiervan een samenvatting opgenomen.

Jaarresultaat

In dit onderdeel presenteren we het jaarresultaat en verklaren we de belangrijkste oorzaken op hoofdlijnen. Een gedetailleerde verklaring per begrotingsactiviteit is opgenomen in de Totaalrekening.

Resultaat op hoofdlijnen

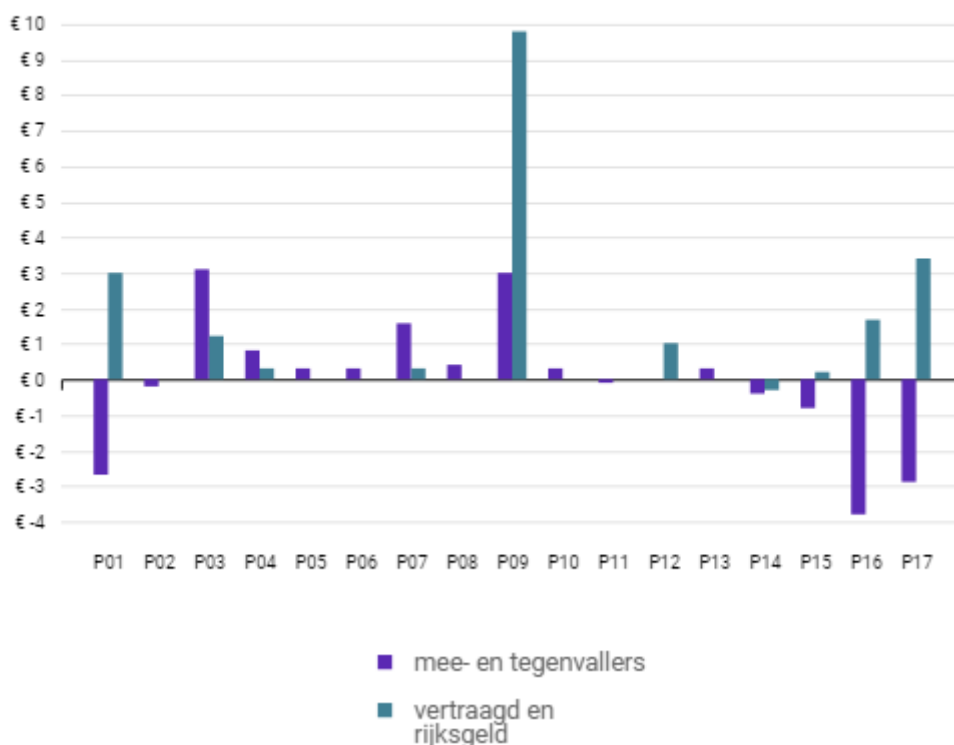
Het tekort in de jaarrekening is € 19,9 miljoen lager dan in de (bijgestelde) begroting. Dit verschil komt voor € 20,5 miljoen door projectvertraging en nog uit te geven rijksgeld. Die budgetten zijn via de 4e

kwartaalrapportage 2023 en 1e kwartaalrapportage 2024 al doorgeschoven naar 2024 ('bestemming'). Het restant van € -0,6 miljoen wordt veroorzaakt door 'echte' meevallers en tegenvallers. De grafiek hieronder geeft een beeld per programma.
bedragen x € 1 miljoen

Resultaat op hoofdlijnen

bedragen x € 1 miljoen

Hieronder lichten we de verschillen per programma toe.

Wonen

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-2,7	3,0	0,3

Mee- en tegenvallers

- We hebben op dit programma een nadeel van € 3,0 miljoen op de zogeheten 'bommenregeling'. Hiertegenover staat een voordeel van € 2,5 miljoen op het programma financiën, door de ontvangen rijksbijdrage. Per saldo dus een nadeel van € 0,5 miljoen.
- We hebben een nadeel van € 0,6 miljoen doordat uit een taxatie is gebleken dat de waarde van het gebouw Alnovum door ontwikkelingen op de vastgoedmarkt lager is dan waarvoor het in onze boekhouding stond. We hebben de waarde in de boekhouding daarom verlaagd.
- We hebben een voordeel van € 0,3 miljoen doordat de winstafracht van het grondbedrijf hoger is dan begroot. Begroot was € 6,6 miljoen, gerealiseerd is € 6,9 miljoen.
- Het resterende verschil van € 0,6 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeuld

- We hebben € 2,9 miljoen overgehouden op het budget voor de taskforce huisvesting vergunninghouders. Voor veel van de maatregelen lopen de gesprekken en onderhandelingen nog. Het geld wordt in 2024 en 2025 alsnog ingezet voor deze maatregelen.

- We hebben € 0,1 miljoen overgehouden op het incidentele budget voor het coördinatieteam Oosterwold. Dit geld is in 2024 alsnog nodig voor de voortzetting van deze taken.

Openbare ruimte

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-0,2		-0,2

Mee- en tegenvallers

- We hebben € 1,4 miljoen meer uitgegeven aan het beheer en onderhoud van de stad. Door het ouder worden van de stad is er steeds meer onderhoud nodig. Deze kosten waren hoger dan vooraf ingeschat. Ook hebben we last gehad van prijsstijgingen.
- We hebben € 1,2 miljoen overgehouden op het project voor het nieuwe afvalinzamelsysteem. Voor dit project was in 2023 total € 2,0 beschikbaar. We hebben hiervan maar € 0,8 nodig gehad doordat we de kosten grotendeels uit reguliere budgetten konden betalen.
- We hebben dit jaar een nadeel van € 0,7 miljoen op de subsidie voor het ophalen van plastic. In de begroting gingen we er vanuit dat we dit vanaf 2023 zouden ontvangen via het afvalfonds. We ontvangen dit echter via het gemeentefonds en pas vanaf het jaar 2024 via het afvalfonds.
- Het resterende verschil van € 0,7 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

Niet van toepassing.

Veiligheid en handhaving

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
3,1	1,2	4,3

Mee- en tegenvallers

- We hebben een voordeel van € 1,3 miljoen door lagere kosten voor de omgevingsvergunningen. Dat komt vooral doordat we niet alle vacatures direct konden invullen (€ 0,5 miljoen) en doordat de invoeringskosten voor de nieuwe Omgevingswet lager waren (€ 0,7 miljoen).
- We houden € 0,7 miljoen over op de uitvoering van het camera- en stadstoezicht. Dat komt vooral door vacatureruimte.
- We hebben de oude brandweerkazerne op de Markerkant ingezet voor de opvang van vluchtelingen. Dit levert een voordeel op van € 0,4 miljoen doordat we hiervoor een vergoeding ontvangen.
- Het resterende verschil van € 0,7 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

- We hebben via de decembercirculaire aan het einde van het jaar nog € 0,9 miljoen ontvangen voor de verdere invoeringskosten van de Omgevingswet. Dit geld zetten we in 2024 alsnog hiervoor in.
- Via het programma Omgevingswet werken we ook aan de totstandkoming van de omgevingsvisie. Door vertraging schuift een deel van de activiteiten door naar 2024, waarvoor in 2024 nog € 0,1 miljoen nodig is.
- Door personeelsgebrek is de implementatie van de wet goed verhuurderschap vertraagd. Hierdoor hebben we € 0,1 miljoen niet uitgegeven. Vanaf eind november is een projectleider aan de slag om de wet goed ingevoerd te krijgen. Het geld dat hierdoor in 2023 over blijft is hiervoor in 2024 alsnog nodig.

Dienstverlening en samenwerking met de stad

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
0,8	0,3	1,1

Mee- en tegenvallers

- We hebben een nadeel van € 0,4 miljoen op burgerzaken doordat we door drukte meer personeel en inhuur hebben moeten inzetten. Ook hebben we € 0,1 miljoen meer kosten moeten maken voor de Tweede Kamerverkiezingen.
- We hebben een voordeel van € 0,6 miljoen op de wijkbudgetten en wijkontwikkeling. Hiervan komt € 0,4 miljoen doordat er in 2023 geen nieuwe projecten zijn opgestart. Ook blijft er € 0,2 miljoen over door vacatureruimte.
- We hebben een voordeel van € 1,0 miljoen op de pensioenvoorziening voor (oud-)wethouders. Dit komt vooral door een hogere rekenrente als gevolg van marktontwikkeling en het overlijden van twee oud-wethouders.
- We hebben wel een nadeel van € 0,2 miljoen op de voorziening wachtgeld vanwege het vertrek van twee wethouders.
- Het resterende verschil van € 0,1 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeuld

- Van het geld dat over is op de wijkbudgetten is € 0,4 miljoen alsnog nodig in 2024. Dit is budget dat op basis van het coalitieakkoord beschikbaar is gesteld voor het wijkgericht werken. Deze werkzaamheden zijn mede door capaciteitsgebrek vertraagd naar 2024.
- Bij de 3de kwartaalrapportage 2023 is het resterende initiatievenbudget van de gemeenteraad volledig doorgeschoven naar 2024. Op 7 december 2023 heeft de Raad besloten om de risicoreservering voor de enquêtecommissie Floriade van € 0,1 miljoen uit dit budget te dekken. Dit is daarom alsnog in 2023 verrekend met het voor 2024 beschikbare budget.

Diversiteit en inclusie

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
0,3		0,3

Mee- en tegenvallers

- We hebben een voordeel van € 0,2 miljoen doordat er minder mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Wsw'ers) zijn begeleid door de Tomingroep. Deze doelgroep is sneller afgenomen dan verwacht.
- Het resterende verschil van € 0,1 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeuld

Niet van toepassing.

Economie

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
0,3		0,3

Mee- en tegenvallers

- We hebben een voordeel van € 0,2 miljoen op het risicofonds. Dit is incidenteel geld dat op basis van het coalitieakkoord beschikbaar is gesteld. In afwachting van de uitkomst van de takendiscussie zijn deze activiteiten nog niet in 2023 gestart, waardoor het geld over is gebleven.
- Het resterende verschil van € 0,1 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeuld

Niet van toepassing.

Onderwijs

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
1,6	0,3	1,9

Mee- en tegenvallers

- Het voordeel van € 1,6 miljoen heeft vooral betrekking op onderwijshuisvesting. Dit komt onder andere door openstaande vacatures en extra (huur)inkomsten. Ook hebben we meer kosten voor het onderhoud aan scholen doorbelast en lagere kapitaal- en exploitatielasten door latere oplevering van scholen.

Vertraagd en rijksgeld

- Er is door capaciteitsgebrek vertraging bij de uitvoering van de volwasseneducatie. Hierdoor is er € 0,3 miljoen overgebleven. Dit geld is in 2024 alsnog hiervoor nodig.

Gezondheid

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
0,4		0,4

Mee- en tegenvallers

- We hebben een voordeel van € 0,2 miljoen doordat er geen uitgaven zijn gedaan voor het relatie- en scheidingsloket.
- Het resterende verschil van € 0,2 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

Niet van toepassing.

Sociale voorzieningen en zorg

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
3,0	9,8	12,8

Mee- en tegenvallers

- We hebben een nadeel van € 2,4 miljoen doordat we meer btw hebben moeten betalen voor individuele Wmo verstrekkingen. Uit eigen onderzoek is gebleken dat we in het verleden teveel btw hebben teruggevraagd bij het btw compensatiefonds. Dat hebben we nu gecorrigeerd.
- We hebben een voordeel van € 1,6 miljoen op de bijstandsverlening en de bijzondere bijstand (BBZ). Dit komt vooral doordat het aantal aanvragen in 2023 lager was dan waar we in de begroting rekening mee hielden.
- We hebben € 1,7 miljoen overgehouden op de energietoeslag 2023. De belangrijkste reden is dat er minder mensen een aanvraag hebben gedaan dan verwacht.
- We hebben € 0,7 minder uitgegeven aan trajecten voor inburgering, vooral doordat we meer werk zelf hebben kunnen doen en daardoor minder externe kosten hebben.
- We hebben een voordeel van € 0,7 miljoen door extra inkomsten uit het gemeentefonds. Hiervan is € 0,4 miljoen een vergoeding voor kosten die wij maken voor het opvangen van asielzoekers die nog niet staan ingeschreven in de basisadministratie. Het restant van € 0,3 miljoen is voor maatschappelijke begeleiding van onder andere statushouders.
- We hebben een voordeel van € 0,7 miljoen doordat we minder kwijtschelding hebben moeten verlenen dan verwacht.

Vertraagd en rijksgeld

- We hebben van het Rijk geld vooruit ontvangen voor de hulp aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire. Hiervan houden we in 2023 € 5,2 miljoen over. Dit geld is in de jaren 2024 t/m 207 alsnog nodig voor de uitvoeringskosten.
- Het Rijk heeft de afgelopen jaren, met name als gevolg van corona, extra re-integratiemiddelen beschikbaar gesteld. In 2023 is hiervan € 3,7 miljoen overgebleven. Op basis van het bestuurlijk vastgestelde bestedingsplan verwachten we dit in 2024 alsnog uit te geven.
- We houden € 0,5 miljoen over op het revolverend fonds schulden, waarvoor op basis van het coalitieakkoord geld beschikbaar is gesteld. Dit geld is niet meer hiervoor nodig. Op basis van een amendement bij de 4e kwartaalrapportage is dit geld gestort in de reserve bestaanszekerheid.
- We houden € 0,3 miljoen over op het geld dat wij van het Rijk hebben ontvangen voor de opvang van statushouders in hotels (HAR-regeling). Dit geld is in 2024 alsnog nodig om de opvang te kunnen betalen.

Jeugdzorg

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
0,3		0,3

Mee- en tegenvallers

- We hebben een voordeel van € 1,3 miljoen doordat we een deel van de kosten van de praktijkondersteuners huisartsen in 2023 hebben betaald uit het rijksgeld voor het integraal zorgakkoord (IZA).
- We hebben een nadeel van € 0,3 miljoen op de kosten voor de jeugdhulp. Het gaat voor € 1,2 miljoen om hogere kosten voor de jeugdhulp met verblijf door kostenstijging van de niet gecontracteerde jeugdhulp. Hiertegenover staat voor € 0,9 miljoen aan lagere kosten voor de jeugdhulp zonder verblijf en de landelijke transitie-arrangementen (LTA).
- We hebben een nadeel van € 0,5 miljoen door een bijdrage voor het herstelplan Triade Vitree.
- Het resterende verschil van € 0,2 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

Niet van toepassing.

Dierenwelzijn

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-0,1		-0,1

Mee- en tegenvallers

- Het nadeel van € 0,1 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleine verschillen.

Vertraagd en rijksgeld

Niet van toepassing.

Ontwikkeling van de stad

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
	1,0	1,0

Mee- en tegenvallers

Niet van toepassing.

Vertraagd en rijksgeld

- Op basis van het coalitieakkoord is incidenteel geld beschikbaar voor de ontwikkeling van Almere Centrum. Hiervan is in 2023 € 1,0 miljoen niet uitgegeven. Dit geld is in latere jaren alsnog nodig voor de uitvoering van de plannen.

Klimaat en milieu

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
0,3		0,3

Mee- en tegenvallers

- Het voordeel van € 0,3 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleine verschillen. Deze worden toegelicht in de Totaalrekening.

Vertraagd en rijksgeld

Niet van toepassing.

Sport

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-0,4	-0,3	-0,7

Mee- en tegenvallers

- We hebben een nadeel van € 0,3 miljoen door extra onvoorziene onderhoudskosten voor onze binnensportlocaties.
- We hebben € 0,2 miljoen hogere kosten door de promotie van Almere City, zoals de huldiging en de realisatie van een calamiteitendoorgang nabij het stadion.
- Het resterende verschil van € 0,1 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

- We vervangen in 2024 een aantal kunstgrasvelden. Op basis van de verslaggevingsregels hebben we een deel van deze kosten voor het vervroegd afschrijven van de oude velden al in 2023 moeten verwerken. We betalen dit uit het budget dat hiervoor in 2024 beschikbaar is.

Kunst en cultuur

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-0,8	0,2	-0,6

Mee- en tegenvallers

- We hebben een nadeel van € 0,9 miljoen door extra kosten voor onze cultuurgebouwen. Dat komt vooral door hogere onderhouds- en energiekosten.
- Het resterende verschil van € 0,1 miljoen (voordeel) komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

- Door projectvertraging is er € 0,2 miljoen niet uitgegeven van het budget voor het project schooltuinen van Stad & Natuur. Dit geld is in 2024 alsnog nodig voor de uitvoering van dit project.

Overhead en bedrijfsvoering

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-3,8	1,7	-2,1

Mee- en tegenvallers

- We hebben een nadeel op de overhead van € 3,8 miljoen. Hiervan heeft € 1,0 miljoen betrekking op het beheer en onderhoud van onze stad. Ook is er bij het sociaal domein, burgerzaken, belastingen en uitkeringen meer uitgegeven door met name inhuurkosten en extra benodigde inzet.
- We hebben een nadeel van € 0,6 miljoen door extra inzet voor personeelszaken en een nadeel van € 0,5 miljoen door hogere ICT-kosten.
- We hebben een voordeel van € 0,9 miljoen op ons vastgoed en facilitaire zaken, onder andere door extra huurinkomsten en lagere onderhoudskosten.
- Het resterende verschil van € 0,3 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

- Door vertraging houden we € 1,6 miljoen over op het budget voor ICT-projecten en € 0,1 miljoen voor het project verbetering informatiebeheer & archivering. Dit geld is in 2024 alsnog nodig voor de uitvoering van deze projecten.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-2,9	3,4	0,5

Mee- en tegenvallers

- We hebben een nadeel van € 5,3 miljoen op het gemeentefonds. Dat komt vooral door een wijziging in de verdeling van het geld tussen gemeenten. Bij het programma Financiën wordt dit verder toegelicht.
- We hebben een voordeel van € 0,4 miljoen op de onroerend zaakbelasting doordat de waardestijging van gebouwen groter was dan verwacht. Ook hebben een voordeel van € 0,1 miljoen op de toeristenbelasting en een voordeel van € 0,2 miljoen doordat inwoners openstaande aanslagen alsnog hebben betaald.
- We hebben een nadeel van € 1,1 miljoen doordat we meer vennootschapsbelasting moeten betalen. Dit komt vooral door een lagere waardering van de tijdelijke parkeerterreinen in de stad, waardoor we minder rentekosten van de belasting mogen aftrekken.
- Op dit programma is er een voordeel van € 2,5 miljoen op de zogeheten 'bommenregeling', waarvoor we een subsidie hebben ontvangen. De kosten staan op het programma Wonen, wat op dat programma dus leidt tot een nadeel. Per saldo is dit neutraal. Dit wordt bij dat programma verder toegelicht.
- Het resterende verschil van € 0,3 miljoen komt door kleine afwijkingen. Deze worden in de Totaalrekening verder toegelicht.

Vertraagd en rijksgeld

- We hebben van het Rijk geld gekregen om onze dienstverlening te verbeteren, naar aanleiding van de kinderopvangtoeslagaffaire. Hiervan houden we in 2023 € 3,4 miljoen over, dat we in 2024 alsnog voor dit doel inzetten.

Ontwikkelingen grondbedrijf

Er wordt dit jaar vanuit de grondexploitatie een bedrag van € 6,9 miljoen afgedragen aan de algemene middelen. In de begroting hielden we rekening met een totale resultaatafdracht van € 6,6 miljoen.

De afdracht 2023 is als volgt opgebouwd:

bedragen x € 1 miljoen

oorzaak	bedrag
winstneming 2023 (incl. afsluitingen)	18,9
reserves en voorzieningen	1,7
mutatie overige reserveringen en risico's	-7,3
reserveringen netcongestie / overhead / nabetaling	-6,3
overig en afronding	-0,1
afdracht aan algemene middelen	6,9

De winstneming in 2023 is € 18,9 miljoen positief

Volgens de verslaggevingsregels (BBV) moeten wij tussentijds winst nemen op basis van de voortgang van de winstgevende projecten. Deze winst is gebaseerd op het totaal verwachte projectresultaat, de al gerealiseerde kosten en de al gerealiseerde grondverkopen. Ondanks de tegenvallende grondverkopen in 2023 is in 2023 toch nog een winst gerealiseerd van € 12,3 miljoen. Daarnaast is er een aanvullende winst gerealiseerd van € 6,6 door de afsluiting van een aantal (deel)projecten.

Mutaties reserves en voorzieningen zijn per saldo € 1,7 miljoen positief

In het harde weerstandsvermogen en de voorzieningen voor negatieve grondexploitaties zijn er diverse mutaties door de actualisatie van de grondexploitaties. Per saldo levert dit een voordeel op van € 1,7 miljoen.

Toename van de overige reserveringen en risico's van € 7,3 miljoen

Binnen het harde weerstandsvermogen reserveren wij geld voor verschillende risico's. Zo wordt de winst pas afgedragen als de voortgang van de grondexploitatie meer dan 50% is. Tot die tijd reserveren we dit geld uit voorzichtigheid. Ook reserveren we geld voor specifieke risico's in de negatieve grondexploitaties. Bijvoorbeeld voor marktrisico's. Als die risico's zich voordoen moeten we die tenslotte direct hard afdekken. Per saldo moeten we € 7,3 miljoen extra reserveren. Dit komt vooral door een toename van de risico's in de negatieve grondexploitaties.

Reserveringen voor netcongestie, overhead en een nabetaling voor € 6,3 miljoen

Naast de projectspecifieke risico's zijn er ook een aantal algemene risico's waar we geld voor reserveren. Zo reserveren we € 3,8 miljoen voor de mogelijke gevolgen van netcongestie. Voor zover bekend hebben we de gevolgen verwerkt in de grondexploitaties. Maar er zijn ook nog veel onzekerheden, die tot verdere vertraging kunnen leiden. Daarvoor nemen we deze risicoreservering op.

Bij de takendiscussie is besloten de overheadtoerekening aan de grondexploitaties te actualiseren. Dit leidt tot extra overheadkosten, waardoor de resultaten van de grondexploitaties verslechteren. Dit verwerken we in het MPGA 2025. De verslechtering van de negatieve grondexploitaties zullen we direct hard moeten afdekken, daarvoor reserveren we nu al geld.

Tot slot reserveren we nog € 1,5 miljoen omdat we niet zeker weten of we een nabetaling die we een koper in rekening hebben gebracht ook daadwerkelijk zullen ontvangen.

Het zachte - nog te verdienen - vermogen

Het nog te verdienen vermogen daalt ten opzichte van de begroting 2024 van € 36 miljoen naar € 14 miljoen. Dit komt vooral doordat de verwachte resultaten van de grondexploitaties zijn verslechterd. Dit komt grotendeels door netcongestie en de verslechtering van de woningmarkt in 2023. Hierdoor verwachten we dat een deel van de grond later wordt verkocht, en de grondexploitaties dus langer duren. Dit leidt tot hogere plan- en rentekosten. Die risico's zitten nu in de cijfers verwerkt. Zelfs als alle risico's optreden, kunnen we per saldo dus nog een positief resultaat verwachten op de lopende gebiedsontwikkelingen.

In de [paragraaf Grondbeleid](#) is een uitgebreidere toelichting op de ontwikkelingen in 2023 opgenomen.

Vermogenspositie

In dit hoofdstuk laten we zien wat de bezittingen van de gemeente zijn. We noemen dat de 'activa'. Verder laten we zien hoe de gemeente deze bezittingen heeft betaald. Dit noemen we de 'passiva'. De gemeente kan zijn bezittingen op 2 manieren betalen:

1. met eigen geld, dat noemen we 'eigen vermogen';
2. met geleend geld, dat noemen we 'vreemd vermogen'.

In dit hoofdstuk kunt u dus zien hoeveel spaargeld we hebben (eigen vermogen), onder andere om tegenvallers op te vangen. Verderop in deze jaarrekening gaan we hier nog dieper op in. Dat doen we in de [risicoparagraaf](#).

Balans

bedragen x € 1 miljoen

	31-12-2023	31-12-2022		31-12-2023	31-12-2022
bezittingen met een lange looptijd (vaste activa)			Spaargeld en leningen langer dan 1 jaar		
immateriële vaste activa	7	6	eigen vermogen	399	394
materiële vaste activa	796	761	eigen vermogen grondexploitaties	59	59
financiële vaste activa	29	30	voorzieningen	71	76
			vaste schulden	363	391
<i>totaal vaste activa</i>	<i>832</i>	<i>797</i>	<i>totaal vaste passiva</i>	<i>893</i>	<i>921</i>
bezittingen met een korte looptijd (vlottende activa)			Leningen die korter lopen dan 1 jaar		
grondvoorraden	215	189			
uitzettingen	101	105	netto vlottende schulden	183	121
liquide middelen en ov. activa	57	38	overlopende passiva	129	88
<i>totaal vlottende activa</i>	<i>373</i>	<i>332</i>	<i>totaal vlottende passiva</i>	<i>312</i>	<i>210</i>
totaal	1.205	1.130	totaal	1.205	1.130
verstreckte borgstellingen en garantstellingen				2.477	2.167

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Dit zijn bijvoorbeeld personeelskosten die we maken om een grondexploitatie voor te bereiden. Zodra we de grondexploitatie openen dan worden de kosten daar ingebracht. Als het plan uiteindelijk niet doorgaat (binnen 5 jaar) moeten we deze kosten afboeken. Ook zijn de zogeheten 'bijdragen aan activa van derden' opgenomen. Dat zijn bijdragen die wij hebben gedaan om maatschappelijke investeringen door derden mogelijk te maken.

Materiële vaste activa

Hier staan alle tastbare eigendommen die de gemeente gebruikt voor haar activiteiten. U kunt hierbij denken aan gebouwen, auto's, wegen en bomen. Of grond die de gemeente (nog) niet wil verkopen. Als de grond minder waard is dan waarvoor wij het gekocht hebben (inclusief bijkomende kosten) hebben wij de waarde in onze boeken verlaagd via een 'voorziening waardecorrectie'. Als de waarde van de grond stijgt, bijvoorbeeld als we deze in ontwikkeling nemen, dan kan die voorziening weer vrijvallen.

De boekwaarde van de materiële vaste activa is toegenomen in 2023. Bijvoorbeeld omdat de gemeente nieuwe scholen heeft gebouwd.

Financiële vaste activa

De gemeente heeft aandelen in zijn bezit. Verder heeft de gemeente ook geld uitgeleend aan verbonden partijen (bijvoorbeeld Alliander) en inwoners (bijvoorbeeld startersleningen).

Vlottende activa

Dit zijn de bezittingen van de gemeente met een korte looptijd. Dat kunnen vorderingen zijn, omdat de gemeente nog geld tegoed heeft. Maar hier valt ook het banksaldo van de gemeente onder. En de grondvoorraad die de gemeente weer wil verkopen. Dit is de te verkopen grond voor woningen, bedrijven, kantoren en voorzieningen van gebieden die in ontwikkeling zijn. In de [paragraaf grondbeleid](#) vertellen we u meer over de grondverkoop.

Passiva: eigen vermogen en voorzieningen

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen is het 'spaargeld' van de gemeente. Dit valt in de volgende delen uiteen:

- Algemene reserves:
  - o buffer, voor onbekende risico's;
  - o risicoreserves, voor bekende risico's;
- Bestemmingsreserves;
- Resultaat uit de jaarrekening 2023.

Per 31 december 2023 zit er € 458 miljoen in onze reserves (inclusief resultaat 2023). Het grootste deel hiervan is gereserveerd voor risico's of specifieke bestemmingen. De buffer toont de 'vrije ruimte' binnen het eigen vermogen, en dient als dekking voor onverwachte risico's.

De jaarrekening laat zien dat er eind 2023 in totaal € 117 miljoen in de buffer zit. Hier gaat het resultaat over 2023 nog af. Dat is een tekort van € -37,3 miljoen. In de kwartaalrapportage laten we ieder kwartaal zien hoe we denken dat de buffer zich de komende jaren zal ontwikkelen.

Voorzieningen

Naast ons eigen vermogen hebben wij ook geld gereserveerd voor toekomstige verplichtingen en risico's. Volgens onze boekhoudregels moeten wij voor toekomstige verplichtingen geld reserveren. Deze reserveringen noemen we onze voorzieningen. Het verschil met het eigen vermogen is dat de raad de bestemming van het geld dat wij in ons eigen vermogen reserveren kan wijzigen. Voorzieningen mogen volgens onze boekhoudregels alleen maar gebruikt worden voor het doel waarvoor dit gereserveerd is en zijn dus niet vrij te besteden voor de raad.

In totaal hebben wij per 31 december 2023 ongeveer € 71 miljoen in onze voorzieningen opgenomen. Hiervan is € 11 miljoen gereserveerd voor toekomstige verplichtingen met betrekking tot arbeidskosten. Dit heeft betrekking op de pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (voormalig) leden van het college van Burgemeesters en Wethouders. Daarnaast is er met ingang van 2022 een voorziening gevormd voor het verlofsparen van medewerkers, als gevolg van een wijziging in de CAO. Daarnaast is er € 15 miljoen gereserveerd voor diverse verplichtingen en risico's richting derden. Het gaat hier om contractueel vastgelegde verplichtingen en bijdragen die we op enig moment moet kunnen nakomen of waarop we kunnen worden aangesproken zoals bijvoorbeeld het kostenverhaal Oosterwold. Tot slot hebben we ruim € 45 miljoen gereserveerd voor toekomstige verplichtingen met betrekking tot onderhouds- en vervangingskosten van de riolering en het gemeentelijk vastgoed.

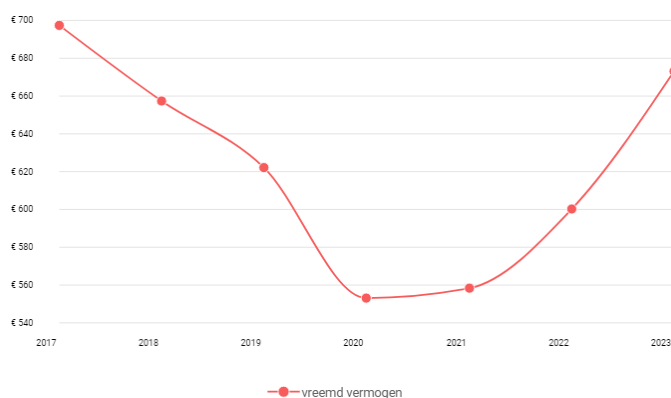
Overige passiva

Vreemd vermogen

De geldleningen en andere schulden van de gemeente noemen we ook wel het 'vreemd vermogen'. Voor een gemeente is het belangrijk dat de schulden kunnen worden afbetaald. In de grafiek hiernaast laten we zien hoe onze schulden zich de afgelopen tijd hebben ontwikkeld.

We zien dat onze schulden in de jaren van economische crisis flink zijn gestegen. Maar vanaf 2017 daalden onze schulden weer. Dit kwam vooral door twee oorzaken. In de eerste plaats was de grondverkoop weer goed op gang gekomen. Met de opbrengst van de grond kunnen we leningen aflossen. Verder hebben we veel geld van het Rijk gekregen voor het Fonds Verstedelijking Almere. Omdat we dit geld niet direct uitgaven konden we dit geld tijdelijk gebruiken om

schulden
bedragen x € 1 miljoen

leningen af te lossen. In 2022 en 2023 zijn onze schulden weer toegenomen. De grondverkopen vielen tegen, hierdoor kwam er minder geld binnen waardoor wij meer moesten lenen. Ook hebben we veel geld van het Rijk ontvangen voor doeluitkeringen die we in latere jaren uitgeven. Ook dit zijn schulden omdat we dit moeten terugbetalen als we dit niet uitgeven.

Verstreckte borgstellingen en garantstellingen

De gemeente geeft garanties aan banken voor geldleningen van woningbouwverenigingen. Als een woningbouwvereniging zijn schulden niet kan aflossen, kan de bank (uiteindelijk) de gemeente aanspreken. We noemen dat 'borgstellingen en garantstellingen'. De gemeente is 'tertiaire achtervang'. Dat wil zeggen dat de bank eerst aanklopt bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Maar als het waarborgfonds ook niet kan betalen, dan komt de bank bij de gemeente.

De gemeente heeft ook garanties gegeven voor de leningen van de afvalverwerker HVC. De gemeente staat garant naar rato van het aandelenbelang.

Tenslotte hebben we ook nog garanties afgegeven voor leningen van onderwijs-, sport- en cultuurinstellingen. Soms delen we het risico met een waarborgfonds en soms staat de gemeente alleen garant.

Een uitgebreid overzicht hiervan is opgenomen in de [bijlagen](#) .

1.3 Leeswijzer

In de programmarekening legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad. We beschrijven hoe wij hebben gewerkt aan onze doelstellingen en wat dit heeft gekost. De programmarekening bestaat uit drie onderdelen: de [totaalrekening](#) (online en als bijlage), het [jaarverslag](#) en de [jaarrekening](#).

U kunt de programmarekening op twee manieren lezen:

- via de digitale omgeving. Deze is te vinden via <https://almere.pcportal.nl/>
- via een traditioneel document (pdf bestand)

In de digitale omgeving is meer informatie opgenomen dan in het pdf bestand. Zo leest u in de digitale omgeving bijvoorbeeld detailinformatie over onze verbonden partijen en vindt u detailoverzichten van alle reserves en voorzieningen. In het pdf bestand zijn hiervan alleen totaaltabellen opgenomen.

We beginnen de programmarekening met een samenvatting van de belangrijkste punten

In de inleiding vindt u de [bestuurlijke inleiding](#) en een korte [financiële samenvatting](#). Hierin geven we een toelichting op het jaarresultaat. Wat zijn de grootste voor- en nadelen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting? En we geven inzicht in de activiteiten die door vertraging doorschuiven naar volgend jaar. Tot slot wordt gekeken naar de [ontwikkeling van de grondexploitaties](#) en de [financiële positie](#) van de gemeente.

Totaalrekening

In de Totaalrekening geven we gedetailleerder inzicht in de financiën van onze gemeente. Dit hebben we ook zo gedaan in de Programmabegroting 2023 ([Totaalbegroting](#)). We laten daarin per activiteit zien wat dit in 2023 heeft gekost en opgeleverd. Ook geven we daarin een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023 (na wijzigingen). Dit noemen we het resultaat. We doen dat als het resultaat van de activiteit groter is dan € 100.000. In de digitale versie is de Totaalrekening onderdeel van de jaarstukken, als PDF is dit een aparte bijlage bij de jaarstukken.

Jaarverslag

Het jaarverslag is een verantwoordingsdocument richting de gemeenteraad en de stad. Het jaarverslag bevat de volgende onderdelen:

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat uit negen programma's. Ieder programma bestaat uit de volgende onderdelen:

Ambitie

Per programma beschrijven we in hoeverre we de ambities uit de begroting 2023 hebben gerealiseerd.

Financiën

Per programma geven wij een totaaloverzicht van de financiën. We presenteren de gerealiseerde lasten en baten en vergelijken dit met de laatst vastgestelde begroting. Het verschil tussen de rekening en de begroting noemen we het 'resultaat'. Dat wordt hier op hoofdlijnen toegelicht. In de [Totaalrekening](#) geven we een gedetailleerder inzicht per activiteiten, en verklaren we ook de verschillen (indien groter dan € 100.000).

Indicatoren

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft een verplichte set van beleidsindicatoren voor. Deze zijn per programmaonderdeel bij het onderdeel 'Indicatoren' terug te vinden. Almere wordt waar mogelijk vergeleken met gemeenten met 100.000 tot 300.000 inwoners. Voor de indicatoren gaan we uit van de gegevens die door het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) en via de website waarstaatjegemeente.nl beschikbaar zijn gesteld. Het beschikbare peiljaar kan per indicator verschillen. Wij hebben de laatst beschikbare gegevens opgenomen. Per indicator wordt een korte toelichting gegeven en waar mogelijk de relatie gelegd met het gevoerde beleid.

Verbonden Partijen (alleen in de digitale omgeving)

In de programmaverantwoording hebben we informatie over de verbonden partijen opgenomen. In de digitale omgeving geven we per verbonden partij een toelichting. In de toelichting staat bijvoorbeeld hoe een verbonden partij bijdraagt aan het beleid van de gemeente. Een totaaloverzicht van de Verbonden Partijen is te benaderen via de gelijknamige [paragraaf](#).

Paragrafen

In de tien paragrafen van de programmarekening (onderdeel jaarverslag) geven we extra informatie. Dit is extra informatie over een specifiek onderwerp, bijvoorbeeld over het [grondbeleid](#) en het [Fonds Verstedelijking Almere](#) (FVA). Het gaat om onderwerpen die bij meer programma's aan de orde zijn, maar in de paragrafen gebundeld worden. We willen hiermee overzicht en verdieping geven.

Een aantal paragrafen zijn wettelijk verplicht. Dit zijn onder andere de [paragraaf lokale heffingen](#), [financiering](#) en [bedrijfsvoering](#). Met ingang van de Programmarekening 2022 is daar de [openbaarheidsparagraaf](#) (Wet open overheid) bijgekomen. Andere paragrafen, zoals FVA, zijn niet wettelijk verplicht. We voegen deze toe om u inzicht en overzicht te geven over deze onderwerpen.

Bijlagen

Bij het jaarverslag zijn een aantal bijlagen opgenomen die extra inzicht geven in de programmaverantwoording en de afspraken die college en raad met elkaar hebben gemaakt. Dit zijn de volgende bijlagen:

- [kostenverhaal Oosterwold](#)
- [bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen](#)
- [opvolging aanvaarde moties en amendementen](#)
- [overzicht begrotingswijzigingen](#)
- [overzicht mutaties investerings- en financieringsstaat](#)

Tot slot is een [lijst met afkortingen](#) opgenomen.

Jaarrekening

In de jaarrekening leggen we verantwoording af over de financiën. Dit doen wij volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De onafhankelijke accountant controleert de jaarrekening en geeft hierbij een controleverklaring af. De jaarrekening bevat de volgende onderdelen:

Balans en toelichting

In dit hoofdstuk wordt, aan de hand van de balans, inzicht gegeven in de bezittingen van de gemeente en de wijze waarop deze worden gefinancierd (schulden). Voorbeelden van bezittingen zijn gebouwen en installaties (materiële vaste activa), uitgeleend of geïnvesteerd geld (financiële vaste activa), en bouwgronden in exploitatie (vlottende activa). De waarde van deze bezittingen (activa) is per definitie gelijk aan de wijze waarop deze zijn gefinancierd (passiva). We financieren met eigen vermogen (reserves), voorzieningen of met geleend geld (lang- of kortlopende schulden). De ontwikkeling van deze balansposten in dit jaar wordt stuk voor stuk toegelicht.

Programmaverantwoording beleid en middelen

De verantwoording van het beleid en de middelen, zoals opgenomen in de programmaverantwoording en totaalrekening, maakt ook onderdeel uit van de jaarrekening. Hierin is de financiële verantwoording over 2023 opgenomen .

Overzicht van baten en lasten

In dit onderdeel wordt inzicht gegeven in een aantal specifieke (verplichte) onderdelen.

- het overzicht van baten en lasten [per programma](#) en [per taakveld](#);
- [de primitieve begroting \(voor wijzigingen\)](#);
- overzicht van [algemene middelen, overhead en treasury](#);
- overzicht van [incidentele en structurele baten en lasten](#);
- overzicht [wet normering topinkomens](#);
- overzicht [wachtgeld college](#).

De toelichting op de financiële afwijkingen is opgenomen in de totaalrekening (per activiteit).

Bijlagen

Het BBV schrijft een aantal verplichte overzichten voor die niet zijn opgenomen onder het overzicht van baten lasten. Deze zijn opgenomen in de bijlagen. Dit zijn:

- het [overzicht Single Information Single Audit \(SiSa\)](#) . Hiermee leggen we aan het Rijk verantwoording af over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen. Een voorbeeld is de rijksbijdrage bijstandsuitkeringen (BUIG), waaruit we bijstandsuitkeringen betalen en het participatiebudget. Deze verantwoording wordt door de onafhankelijke accountant onderworpen aan een specifieke (rechtmatigheids-)controle.
- [Overzicht gewaarborgde geldleningen](#) .
- [Toelichting begrotingsrechtmatigheid](#) .

Tabellen in de programmarekening

De cijfers in de tabellen tonen we in principe in miljoenen euro's. We ronden daarbij af op honderdduizenden euro's. De optelling van de (sub)totalen in de tabellen wordt gedaan op niet-afgeronde bedragen. Hierdoor kunnen er kleine afrondingsverschillen in de tellingen ontstaan.

Sommige tabellen tonen we in duizendtallen of in hele euro's. Dit komt doordat in sommige gevallen er meer detail nodig is om het juiste inzicht te geven. Per tabel is in de kop aangegeven welke weergave van toepassing is.

Jaarverslag

2 Programmaverantwoording

2.1 Wonen

Ambitie

Almere: stad gebouwd op idealen. Daar zijn we trots op en daar houden we aan vast. Tegelijkertijd maken we ons al lange tijd zorgen over de betaalbaarheid van woningen voor Almeerders. Een betaalbare woning is ook in Almere voor steeds minder mensen weggelegd. We hebben daarom een Woonvisie met een ambitieus stedelijk woningbouwprogramma. Dit moet ons helpen beter te sturen op de woningvoorraad, zonder de kwaliteiten van Almere daarbij te verliezen. Dit betekent ook dat de bestemming groen zoveel mogelijk wordt gerespecteerd. We willen het groen-blauwe karakter van Almere behouden zodat elke Almeerder een fijne omgeving heeft om in te wonen.

Verantwoording

Voor veel Almeerders blijft het moeilijk om een passende woning te vinden. We hebben het afgelopen jaar actief gestuurd op de verdeling van bestaande woningen. Dit was nodig, omdat de provincie onze taak dreigde over te nemen. Dit heet 'in de plaats stelling'. Dit wilden wij ten koste van alles voorkomen.

Dit leidt niet tot uitbreiding van de voorraad, maar tot een andere verdeling. De echte oplossing voor de krapte op de woningmarkt is het bouwen van meer huizen. Daarbij houden we vast aan de ambities in de woonvisie. We zien dat het steeds moeilijker wordt om deze ambities te bereiken. Het aantal woningen dat we opleveren valt tegen. Investeerders zijn voorzichtig, door de stijgende rente en nieuwe wet- en regelgeving. Aansluiting op nutsvoorzieningen, zoals stadswarmte, duurt steeds langer. Iets wat ook voor vertraging van de bouw van woningen zorgt. Het stroomnetwerk raakt vol wat betekent dat het steeds lastiger wordt om nieuwe aansluitingen op het netwerk te realiseren. Dit noemen we netcongestie. In de komende jaren gaat dit een steeds groter probleem opleveren voor de aansluiting van woningen op het stroomnet en dus op de bouw van woningen.

Wij zijn trots op ons groen-blauwe karakter als stad. Het maakt Almere aantrekkelijker om te wonen en te leven. Daarom bouwen we ook niet in het groen. We zien dat dit inbreiding, het bouwen in de al bestaande bebouwd gebied, beperkt.

We blijven vasthouden aan de ambities uit de Woonvisie

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Ook in 2023 was de Woonvisie de leidraad in ons werk. We hebben uiteindelijk 1.663 woningen opgeleverd, waarvan 480 sociale huurwoningen. We zien dat we daarmee achterlopen op het doel wat we gesteld hebben in de woonvisie. Naar aanleiding van een motie uit de raad hebben daarom ook gewerkt aan het Aanvalsplan woningbouw. Dit moet zorgen voor een versnelling van de bouw van 1.500 woningen. Met een crisisteam werken we er hard aan om deze woningen ook versneld te bouwen. We hebben ook aan een nieuwe huisvestingsverordening gewerkt om de schaarste aan woningen beter te verdelen. We hebben in 2023 gesprekken gevoerd met de raad over de uitgangspunten hiervan. Hierdoor kunnen we deze verordening in 2024 vaststellen.

De vraag naar een sociale huurwoning is nog altijd groot. De gemiddelde zoektijd voor een sociale huurwoning was 3,16 jaar in het vierde kwartaal van 2023, de gemiddelde inschrijftijd bedroeg 8,1 jaar. Beide een toename ten opzichte van het kwartaal ervoor. Hierover wordt de raad elke 3 maanden geïnformeerd. Om een antwoord te hebben op de vraag naar sociale woningbouw en naar de huisvesting van aandachtsgroepen wilden we 1.000 tijdelijke woningen bouwen. Dit duurt langer dan verwacht. In 2023 heeft de raad wel een besluit genomen over de locaties voor deze tijdelijke woningen. Een eerste stap in de goede richting.

Wel weten we inmiddels dat we de taakstelling voor het huisvesten van vergunningshouders in 2023 net niet hebben gehaald. Om dit in de toekomst wel te halen en de achterstand in te lopen hebben we inmiddels een plan van aanpak gemaakt.

Wat hadden we gepland (begroting)

De Woonvisie is de leidraad in ons werk. Het Stedelijk Woningbouwprogramma is hiervan de concrete vertaling. Onze ambitie om in de periode 2020-2030 25.000 woningen te bouwen vormt hierin de grootste ambitie. Om een antwoord te hebben op de vraag naar sociale woningbouw en huisvesting voor aandachtsgroepen bouwen we circa 1.000 tijdelijke woningen.

Om dit aantal te behalen is in de komende jaren een versnelling nodig van het te bouwen aantal woningen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 hebben we ingezet op de ontwikkeling van grootschalige ontwikkelgebieden. Hierdoor kunnen we sneller grote aantallen woningen bouwen. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in de ontwikkeling van het Europakwartier, Olympiakwartier en Nobelhorst.

Waar we in 2022 nog dachten dat de stijgende bouwkosten en de arbeidsmarkt de grootste bouwbelemmeringen zouden zijn zien we nu dat er meer belemmeringen zijn, zoals al eerder genoemd.

Wat hadden we gepland (begroting)

We investeren daarom onder andere in de slagkracht van de gemeente door extra personeel aan te nemen en door ons te focussen op grootschalige ontwikkelgebieden. We zetten maximaal in op het toevoegen van grotere aantallen woningen die snel te realiseren zijn, zoals op de (nog af te bouwen) nieuwbouwlocaties en in het stadscentrum. Inbreiden kost veel tijd en gaat vaak ten koste van bestaand groen. Om die reden zijn we daarmee de komende periode terughoudend. Ook gaan we in deze periode nog niet aan de gang met het ontwikkelen van Pampushout.

Ondanks onze voortvarende en welwillende aanpak zal het bouwen van woningen met de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de hoge bouwkosten ook een grote uitdaging vormen. Hier zullen we creatief mee moeten omgaan. Ook de discussie rondom stikstof en de afkoelende woningmarkt maken het bouwen van zoveel woningen onzeker.

Oosterwold is een plek van pionieren

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 zijn de onderzoeken, adviezen en input van Oosterwolders gebundeld in een document met daarin een groot aantal voorstellen voor de doorontwikkeling van Oosterwold: 'Oosterwold – Het vervolg'. We hebben dit document in de zomer van 2023 aan de raad voorgelegd (raadsbesluit 7-12-2023). Anders dan bedoeld, bevatte het nog geen antwoord op de vraag waar en wanneer we starten met deel 2 van Oosterwold. We hebben besloten om eerst deel 1 van Oosterwold op orde te brengen. Dat betekent herstellen waar nodig, verbeteren waar dat wenselijk is en voorkomen waar dat kan. De keuzes over de ontwikkelstrategie voor deel 2 maken we later. Hier zijn drie belangrijke redenen voor:

- de minister van Binnenlandse Zaken en Wonen ons vraagt te onderzoeken of wein fase 2 van Oosterwold 5.000 extra woningen kunnen bouwen.
- in het programma Ruimte voor Defensie is een locatie in deel 2 aangewezen als zoekgebied voor een nieuwe nationale kazerne.
- we moeten een aantal zaken anders te organiseren bij de verdere ontwikkeling van Oosterwold en hiermee eerst ervaring op te doen. De onderwerpen waar we zaken anders willen gaan oppakken gaan bijvoorbeeld over het aanleggen van riolering, hoe om te gaan met kavelwegen en handhaving doorwaadbare zones en stadslandbouw, het meer geclusterd uitgeven van gronden en begeleiden van initiatiefnemers en betaalbare woningbouw. Daarnaast spelen ook vraagstukken over sociale en maatschappelijke voorzieningen en hoe die gerealiseerd kunnen worden in Oosterwold.

In 2023 zijn ook diverse besluiten genomen over de aanleg van riolering in Oosterwold, en is onderzocht welke andere zorgplichten er nog zijn.

Wat hadden we gepland (begroting)

De afgelopen jaren hebben we veel geleerd over hoe we deze bijzondere wijk verder kunnen blijven ontwikkelen. Een belangrijke nieuwe fase breekt nu aan met een besluit over deelgebied 2. Dit gaat over de verdere ontwikkeling van Oosterwold aan de andere kant van de A27. In 2022 hebben we de gemeenteraad al

meerdere keren geïnformeerd en meegenomen in het verhaal van de verdere ontwikkeling van Oosterwold. Zo hebben we met u geïnformeerd over de ruimtelijke verkenning en een doorvertaling van de opgedane ervaringen. In combinatie met de uitwerkingsopdrachten over de ruimtelijke verkenning, verkenning van grondposities en de ontwikkelingen op de woningmarkt, leidt dit tot scenario's die we in 2023 aan de gemeenteraad voorleggen. Deze scenario's geven een antwoord op de vragen waar, wanneer en hoe we gaan beginnen aan deelgebied 2 Oosterwold.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	138,4	119,9	18,5
baten	137,6	127,6	-10,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>0,8</i>	<i>-7,7</i>	<i>8,5</i>
stortingen	15,0	144,8	-129,8
onttrekkingen	15,1	136,7	121,7
totaal	0,7	0,4	0,3

De winstafracht van het grondbedrijf is € 0,3 miljoen hoger dan begroot

Bij de begroting hebben we winstafracht van het grondbedrijf, bestaande uit de vrije ruimte in het weerstandsvermogen, begroot op € 6,6 miljoen. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties en bijbehorende risico's is de definitieve winstafracht € 6,9 miljoen (exclusief vennootschapsbelasting). Ten opzichte van de begroting levert dat dus een voordeel op van € 0,3 miljoen. In de [paragraaf grondbeleid](#) worden de ontwikkelingen en de winstafracht uitgebreid toegelicht.

Op dit programma is er een nadeel van € 3 miljoen op de zogeheten 'bommenregeling'

Hier staat op het programma financiën een voordeel tegenover van € 2,5 miljoen. De bommenregeling is een regeling op basis waarvan wij bij het Rijk 68% van de kosten voor het opsporen en ruimen van bommen kunnen terugvragen. In 2023 hebben wij een bedrag van € 2,5 miljoen teruggevraagd voor de in 2022 gemaakte kosten. De kosten staan op dit programma, maar de rijksbijdrage op het programma financiën. Per saldo is dit neutraal. Voor het jaar 2023 gaat het om € 0,5 miljoen. Deze kosten kunnen we in 2024 terugvragen. De kosten zitten in 2023 (nadeel) en de opbrengsten in 2024 (voordeel). In de programmarekening 2023 is dit dus een nadeel, maar meerjarig is het neutraal.

We houden € 2,9 miljoen over op het budget voor de taskforce huisvesting vergunninghouders

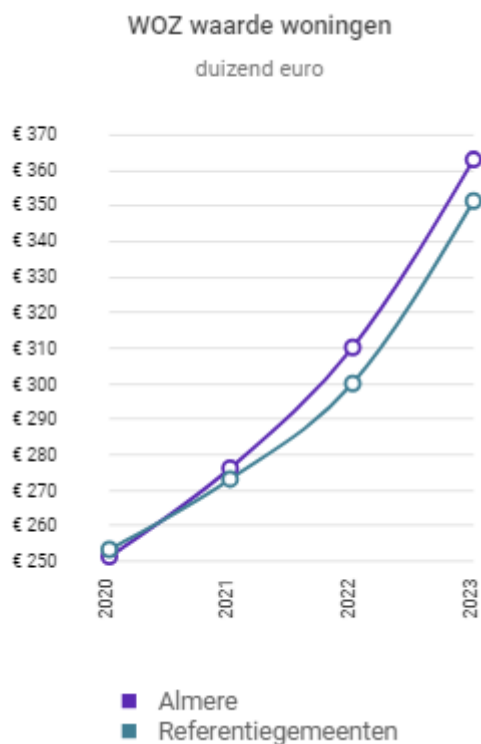
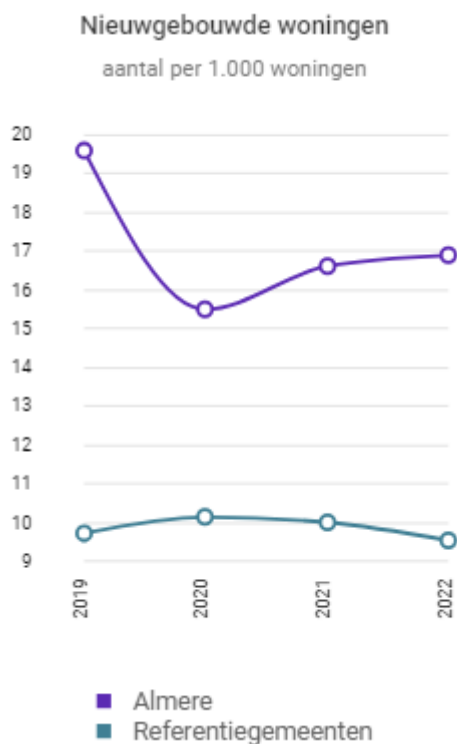
We hadden in 2023 hiervoor een budget van € 3,9 miljoen. We hebben hiervan € 1 miljoen uitgegeven. Het overschot van € 2,9 miljoen is nodig om de kosten van de taskforce in 2024 en 2025 te betalen. Het budget is bedoeld om maatregelen te treffen om het aanbod van woonruimte voor deze doelgroep te vergroten. Voor veel van deze maatregelen lopen de gesprekken en onderhandelingen nog. Ook gelden de maatregelen voor sociaal- fysiek- en contractbeheer voor meerdere jaren. Om die reden zijn er in 2023 vooral uitgaven gedaan voor de voorbereidende werkzaamheden.

We hebben een nadeel van € 0,6 miljoen op het gebouw Alnovum

Dat komt doordat uit een recente taxatie is gebleken dat de huidige waarde van het gebouw lager is dan waarvoor het in onze boekhouding stond. Dat komt vooral door ontwikkelingen op de vastgoedmarkt. We hebben de waarde in onze boekhouding daardoor moeten verlagen. Dit leidt tot een nadeel van € 0,6 miljoen.

De overige € 0,7 miljoen bestaat uit diverse voor- en nadelen.

Indicatoren

Nieuwgebouwde woningen

Deze grafiek geeft het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 bestaande woningen aan. Hierin zijn andere toevoegingen aan het woningaanbod zoals transformatie niet meegenomen. Er zijn nog geen cijfers over 2023 bekend.

WOZ waarde woningen

Deze grafiek laat de gemiddelde WOZ waarde van woningen zien. Deze is de afgelopen jaren flink toegenomen.

2.2 Openbare ruimte

Ambitie

De beheeropgave voor onze openbare ruimte

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 is bij de Programmabegroting 2024 afgesproken om het budget voor groot onderhoud en vervangingen van de openbare ruimte stapsgewijs te laten groeien. In 2032 is immers ruim twee keer zoveel geld nodig, nog los van het extra geld dat nodig zal zijn vanwege inflatie en de verdere groei van de stad. Maar op dit moment hebben we nog steeds te maken met grote achterstanden in het beheer en onderhoud. Het is nodig om snel meer grip te krijgen op het beheren van de openbare ruimte, om te voorkomen dat gevaarlijke situaties ontstaan of afzettingen vereist zijn. Bij het inhalen van de achterstand blijkt ook het vinden van voldoende goede mensen om het werk uit te voeren een groot probleem.

Het meeste extra geld is nodig voor het grootschalig onderhoud van woonwijken en bedrijventerreinen. Op dit moment voeren we dit uit in de Regenboogbuurt en Muziekwijk Zuid. Het grootschalig onderhoud voor De Hoven wordt voorbereid. In deze wijken gaan we voor het eerst op grote schaal vuilwaterriool vervangen. De uitdaging hierbij is om niet alleen het riool en de straatstenen te vervangen, maar het gebied ook vergroenen en waterbestendig maken. Hiervoor is binnen de huidige begroting beperkt beheerbudget beschikbaar. Op korte termijn nemen we de maatregelen zoveel mogelijk mee door gebruik te maken van externe subsidies.

De kosten voor dagelijks verzorgend onderhoud zijn in 2023 flink gestegen, vooral vanwege de hoge prijsstijgingen bij onze aannemers. Dit geldt voor het groenbeheer. Hiervoor zien we onszelf gedwongen kritisch te kijken hoe het beheer goedkoper kan.

Wat hadden we gepland (begroting)

Met het ouder worden van de stad wordt het beheer van de openbare ruimte steeds belangrijker. We staan voor een grootschalige vervangingsopgave. Deze richt niet alleen meer op de bovengrond, in de vorm van onderhoud aan straten, het verzorgen van groen en het aanpakken van bodemdaling. Ook ondergronds moeten we aan de slag met ons rioolstelsel. Hierbij staan we voor de opgave om tegelijkertijd op grote schaal riolen te vervangen, in Oosterwold riolen aan te leggen en de woningversnelling te faciliteren. Voor deze beheeropgave is extra geld nodig, zoals duidelijk werd in het Strategisch assetmanagementplan. In deze begroting trekken we extra geld uit voor dagelijks verzorgend onderhoud. De komende tijd maken we verder inzichtelijk welke opgave we hebben op het gebied van groot onderhoud en vervangingen en welke financiële oplossingen hierbij passen.

De volgende stap is om voldoende goede vakmensen binnen te halen om dit extra werk uit te voeren. We merken dat de krappe arbeidsmarkt het moeilijker maakt om nieuw personeel te werven en te behouden. Hetzelfde geldt voor de aannemers die het werk voor ons uitvoeren. We moeten er dan ook rekening mee houden dat onderhoudsprojecten en projecten rondom de woningbouwversnelling vertraging op kunnen lopen. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen, blijven wij ons tot het uiterste inzetten om geschikt personeel binnen te halen en te houden.

Dit alles doen we natuurlijk voor de mensen, dieren en planten die binnen onze gemeentegrenzen leven. Zo zetten we gericht in op speelmogelijkheden in de buurt, maken we de stad toegankelijker en versterken we het ecologisch maaibeheer.

Natuur, biodiversiteit en klimaatadaptatie

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Aan het begin van deze raadsperiode is extra geld beschikbaar gesteld voor diervriendelijkere verlichting en versterken van de biodiversiteit in de stad. Eerst is onderzoek gedaan naar hoe dit geld het meest effectief kan worden besteed. In 2024 starten pilots voor het diervriendelijker maken van openbare verlichting, zodat we dit in de toekomst verder kunnen oppakken. Om de biodiversiteit te versterken, vormen we in 2024 gras om naar bosplantsoen, maaien we op ecologische wijze en zorgen we voor meer diverse bloemen en kruiden in plant-

en bermvakken. Of dit alles ook echt zo kan worden opgepakt, hangt af van de uitkomsten van de discussie over de bezuinigingsopgave.

Hoe we het extra geld voor vergroening en terugdringen van wateroverlast inzetten, bepalen we in de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Deze wordt in 2024 opgesteld, na het vaststellen van de Visie klimaatadaptatie. In de tussentijd nemen we bijvoorbeeld in de Regenboogbuurt en Muziekwijk Zuid al zoveel mogelijk klimaatadaptieve maatregelen door bijvoorbeeld gebruik te maken van Rijkssubsidies.

Wat hadden we gepland (begroting)

We versterken de biodiversiteit en onderhouden de stad zo diervriendelijk mogelijk. Dit doen we bijvoorbeeld door rekening te houden met dieren bij het gebruik openbare verlichting. Ook gaan we natuurgebieden in en rond Almere versterken en verbinden en voorkomen we dat hier nog versturende evenementen plaatsvinden. We hebben verder oog voor het hitte- en waterbestendig maken van wijken, door onze straten verder te vergroenen en regenwater zoveel mogelijk in wijken zelf op te vangen. Aan deze zaken zal extra aandacht worden besteed in het te actualiseren Bomenkader en in het Beleidskader groen waaraan wordt gewerkt.

We zorgen voor een schoon Almere

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In de eerste helft van 2023 is de gemeenteraad geïnformeerd over voortgang van de schone straat strategie. In 2023 is het aantal adoptanten van containerlocaties gegroeid met 12 tot 27 in totaal. Verder zijn 73 van de 114 signaalborden bij ondergrondse containerlocaties aangepast met informatie over het correct aanbieden van grof afval en afvalzakken. Tenslotte zijn 2 locaties ingericht als containertuintje,

Om inzicht te krijgen in de locaties van afvaldumpingen en het effect van genomen maatregelen, is in 2023 een nieuw monitoringsysteem geïmplementeerd (datagericht werken). Daarmee weten we beter wat de situatie in de stad is. Het aantal meldingen en het gewicht ervan lijkt in 2023 een licht dalende trend te hebben. In het systeem Signalen worden de meldingen echter pas vanaf maart 2022 bijgehouden. Daardoor is het lastig al definitieve conclusies te trekken en te beoordelen in hoeverre dit is terug te voeren op het versterken van de handhavingscapaciteit. Over 2024 verwachten we wel goede analyses te kunnen maken.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit is voor alle Almeerders van belang. Een schone en opgeruimde omgeving leidt immers tot meer woonplezier dan een verrommelde omgeving. We zetten daarom sterk in op het opruimen van zwerfafval en het aanpakken van afvaldumpingen. Zo voeren we op dit moment pilots uit waarbij we een aantal ondergrondse containers monitoren. We willen daarbij voorkomen dat afval verkeerd wordt aangeboden en in de omgeving beland. Hierbij trekken we nauw op met bewoners. We hopen hiermee meer inzicht te krijgen in wat we moeten doen om ervoor te zorgen dat ondergrondse containers uiteindelijk ook zo gebruikt worden zoals ze bedoeld zijn. Het doel is om samen met adoptanten van de containers de omgeving nog schoner te houden. Daarnaast verwachten we dat met het versterken van de handhavingscapaciteit we ook een belangrijke slag kunnen slaan in het tegengaan van afvaldumpingen. We kunnen hierdoor bijvoorbeeld beter opvolging geven aan meldingen over afvaldumpingen en handhaven op plekken waar overlast voorkomt.

We blijven in gesprek met de gemeenteraad over een nieuw afvalinzamelsysteem

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 heeft een viertal technische sessies plaatsgevonden met de gemeenteraad over het toekomstig afvalstelsel en de invoering van nascheiding waarbij restafval en PMD in één afvalstroom worden ingezameld. Daarbij is de gemeenteraad geïnformeerd over de resultaten van de marktverkenning. De uitvoering van verwachten we te beginnen in 2024, waarbij de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) het Almeerse 'Rest + PMD' afval zal gaan sorteren.

Verder heeft de gemeenteraad in 2023 positief besloten op de meerkosten van PMD+. De voorbereidingen voor de overgang naar PMD+ zijn daarmee in een stroomversnelling gekomen.

Tenslotte zijn in 2023 de meeste duo-containers vervangen door mono containers en zijn de eerste nieuwe inzamelvoertuigen afgeleverd. Daardoor kon in 2023 de continuïteit van de inzameling worden gewaarborgd.

Wat hadden we gepland (begroting)

In het najaar van 2022 komen we naar aanleiding van eerdere besprekingen met de uitkomsten van de marktverkenning. Dit onderzoek gaat in op de voorwaarde die de gemeenteraad heeft gesteld aan de implementatie van het 'toekomstbestendig en duurzaam afvalinzamelsysteem' voor Almere :

- De scheidingsresultaten van machinaal nascheiden zijn minimaal gelijk aan de scheidingsresultaten van de voorscheiding door Almeeders, opdat de overstap niet ten koste gaat van de klimaatdoelstellingen.
- Er concrete afspraken gemaakt kunnen worden over voldoende beschikbare nascheidingscapaciteit, ook ter voorkoming van het mogelijk verbranden van afval.

Het Upcyclecentrum is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot de plek in Almere waar we verspilling tegengaan

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Het Upcyclecentrum is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot de plek in Almere waar we verspilling tegengaan. In 2023 is gestart met de voorbereidingen om het Upcyclecentrum samen met de recyclingperrons door het te laten groeien richting een zogenaamd Circulair Ambachtscentrum. Doel daarbij is te komen tot meer hergebruik en hoogwaardige recycling. Daarvoor worden in samenwerking met lokale partijen onder meer de recyclingperrons uitgerust met voorportalen waar inwoners herbruikbare producten kunnen brengen en zijn voorbereidingen voor een pilot demontagehal gestart. Tenslotte hebben we onderzocht welke middelen er nodig zijn voor een Upcyclemall 2.0 en hebben we fondsen benaderd om de business case hiervoor rond te krijgen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit hebben we gerealiseerd door onder andere reststromen opnieuw te gebruiken door ondernemers in Almere er nieuwe producten van te laten maken. Verder hebben we leerlingen uit Almere laten ervaren wat er allemaal mogelijk is met de grondstoffen uit de stad. We gaan het komende jaar gebruiken om te onderzoeken wat de volgende stap is in de ontwikkeling van het Upcyclecentrum zodat we nog meer kunnen bijdragen aan een duurzaam Almere.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	122,5	126,7	-4,1
baten	80,5	81,9	1,4
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>42,0</i>	<i>44,8</i>	<i>-2,7</i>
stortingen	15,4	14,6	0,7
onttrekkingen	1,8	3,7	1,8
totaal	55,6	55,7	-0,2

We hebben € 1,4 miljoen meer uitgegeven aan het beheer en onderhoud van onze stad

Met het ouder worden van de stad is ook steeds meer dagelijks verzorgend onderhoud nodig. Ook wordt door prijsstijgingen bij onze aannemers het dagelijks onderhoud steeds duurder. Hierdoor is fors meer uitgegeven dan begroot. Een deel hiervan wordt gedekt vanuit daarvoor beschikbare reserves.

Daarnaast vielen de kosten voor het faciliteren van evenementen, zoals Koningsdag, € 0,2 miljoen hoger uit. Tot slot is nog een afrekening uit oude jaren ontvangen voor de nutskosten van openbare verlichting welke wij niet hadden voorzien van € 0,3 miljoen. Tegenover de extra kosten staan ook nog extra baten. Er is subsidiegeld beschikbaar gekomen vanuit de specifieke uitkering in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Met een deel van dit geld konden al geplande projecten worden betaald. Per saldo is er hierdoor € 1,4 miljoen meer uitgegeven aan het beheer en onderhoud.

We houden € 1,2 miljoen over op het project Toekomstbestendig en duurzaam Afvalinzamelsysteem (TAS)

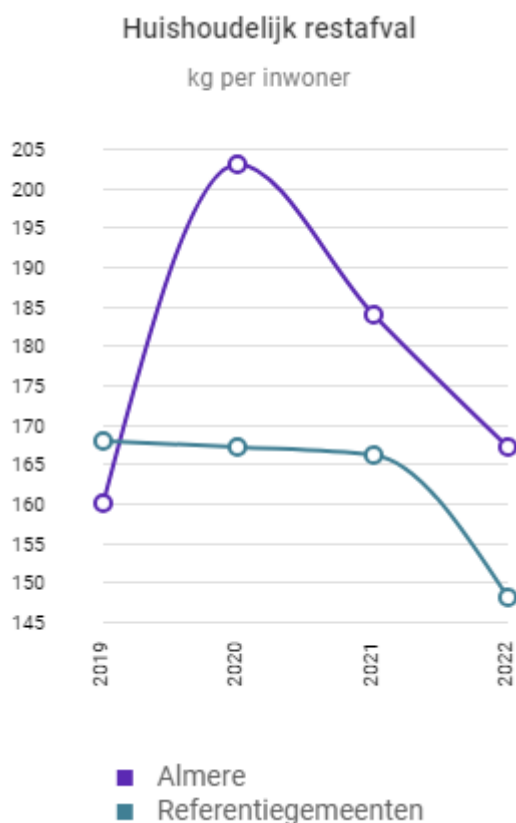
Er is besloten een nieuw afvalinzamelsysteem in te voeren. In 2021 is het raadsvoorstel Toekomstbestendig en duurzaam Afvalinzamelsysteem (TAS) vastgesteld. Hierin is ook incidenteel € 5,2 miljoen beschikbaar gesteld gekregen voor implementatiekosten en om schommelingen in de afvalstoffenheffing te voorkomen. Voor 2023 was er € 2 miljoen begroot. We hebben hiervan maar € 0,8 miljoen nodig doordat we de kosten grotendeels uit reguliere budgetten hebben kunnen betalen.

We hebben € 0,7 miljoen minder subsidie ontvangen voor het ophalen van plastic

In de halfjaarrapportage 2023 zijn de baten in de begroting met € 0,7 miljoen verhoogd. Het Rijk heeft een nieuwe regeling aangekondigd voor het plastic wat een voordeel oplevert voor onze gemeente (Single-use plastic). Dit voordeel hebben we dan ook verwerkt in onze begroting. Inmiddels is bekend dat we deze gelden pas in de loop van 2024 ontvangen en nog niet in 2023. Dit komt omdat de regeling gaat lopen via het Gemeentefonds in plaats van via het Afvalfonds.

De overige € 0,7 miljoen bestaat uit diverse voor- en nadelen

Indicatoren

Huishoudelijk restafval

Deze grafiek laat het aantal kilo niet gescheiden huishoudelijk afval zien. In Almere daalde dit een aantal jaar totdat deze in 2020 fors steeg. Inmiddels zien we weer een daling in 2022. Over 2023 zijn nog geen cijfers beschikbaar.

2.3 Veiligheid en handhaving

Ambitie

'Almeeders moeten zich veilig voelen in hun huis, buurt of de stad', zo start de veiligheidsparagraaf in het coalitieakkoord. Samen met onze veiligheidspartners werken wij dagelijks aan de vraagstukken om de criminaliteit aan te pakken en de overlast te verminderen. Het beleid rond vraagstukken van openbare orde en veiligheid krijgt vorm in het nieuwe veiligheidsplan. Hierin zijn de ambities voor de periode van 2023 tot 2026 vormgegeven. De duur van het plan is gelijk aan de raadsperiode. De reden hiervoor is dat de nieuwe raad op deze wijze optimaal zijn inbreng voor het veiligheidsbeleid kan meegeven. Op het moment van schrijven is het veiligheidsplan voor de nieuwe raadsperiode volop in ontwikkeling. Het gesprek met de raad over het nieuwe veiligheidsplan vindt in het najaar van 2022 plaats. Een belangrijke onderlegger voor het nieuwe plan is het onderzoek dat bureau EMMA heeft verricht naar criminaliteit en veiligheid in Almere. In dit onderzoek is zowel teruggekeken als vooruitgekeken. Uit het onderzoek zijn vijf aandachtsgebieden naar voren gekomen die urgent zijn voor het veiligheidsbeleid in Almere in de komende jaren. We laten deze hierna kort de revue passeren.

Verantwoording

De 'Veiligheidsagenda 2023 – 2026' is op 29 juni 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Bureau EMMA heeft daaraan voorafgaand een onderzoek verricht naar criminaliteit en veiligheid in Almere. De inzichten verkregen uit dit onderzoek hebben gediend als fundament voor het prioriteren van vijf thema's binnen de veiligheidsagenda, namelijk: (1) ondermijning, (2), digitale veiligheid, (3) veilige wijken, (4) maatschappelijke onrust, polarisatie, radicalisering en extremisme en (5) crisisbeheersing.

De Veiligheidsagenda 2023 – 2026 beschrijft per thema de ambities, veiligheidsaanpak en doelstellingen. Het college legt eenmaal per jaar verantwoording af over de wijze waarop het veiligheidsbeleid is uitgevoerd om onze stad veilig te houden om in te wonen, werken en verblijven. De in 2023 behaalde resultaten zijn concreet beschreven in de 'Eerste Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2023 – 2026'.

Het veiligheidsdomein kenmerkt zich niet alleen door voorzienbare beleidsmatige ontwikkelingen, maar ook door ad-hoc incidenten, zoals het toenemend aantal explosies in de stad. Daarnaast vroegen onvoorziene omstandigheden, zoals de promotie van Almere City FC naar de Eredivisie, om extra inzet en aandacht. Dergelijke ontwikkelingen vroegen buiten de thema's, ambities en doelstellingen van de veiligheidsagenda om veel capaciteit.

De rode draad in verkenningen is de verwachte sterke groei van Almere

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Almere groeit. De groei van onze jonge stad biedt volop kansen, maar brengt ook grootstedelijke uitdagingen met zich mee. Terugkijkend op het eerste jaar uit de vierjarige periode kan over het algemeen geconcludeerd worden dat het goed gaat met de veiligheid in Almere. Het aantal geregistreerde misdrijven en overlastincidenten vertoont een relatief stabiel beeld. Opvallend hierin is dat voor beide categorieën Almere lagere aantallen heeft dan in de vergelijkbare steden uit het 'EMMA-onderzoek'. In 2023 werden per 1.000 inwoners 41,2 geregistreerde misdrijven gepleegd (41,1 in 2022) en werden er 21,1 overlastincidenten gemeld (22,1 in 2022).

Wat hadden we gepland (begroting)

Die groei werkt door in de ontwikkeling van het criminaliteits- en veiligheidsbeeld. Een verdere daling van het aantal delicten valt niet te verwachten en een stijging is meer waarschijnlijk. Ook zorgt de groei van de stad voor andersoortige problematiek, waarvan enkele voorbeelden hierna aan de orde komen.

Een groeiende jeugdige bevolking betekent in het algemeen ook meer jeugdcriminaliteit

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Almere kent een relatief hoog aantal jeugdigen die verdacht worden van misdrijven. De cijfers over 2023 zijn nog niet beschikbaar. In 2022 was een lichte daling te zien van het aantal jeugdige verdachten per 1.000 jeugdigen in vergelijking met de gemiddelden uit de jaren 2019 – 2021. Wel ligt het aantal jeugdige verdachten hoger dan vergelijkbare steden.

In 2023 is met succes gewerkt aan het indienen van een aanvraag voor financiële middelen uit het landelijke programma 'Preventie met Gezag'. De toegekende extra middelen maakt het mogelijk om in te zetten op het voorkomen dat jongeren in risicoposities betrokken raken bij criminaliteit of om hulp te bieden aan jongeren bij het stopzetten van criminele carrières.

Daarnaast is de lokale persoonsgerichte aanpak uitgebreid voor casuïstiek omtrent jongeren onder de 18 jaar die vatbaar zijn voor een doorgroei in de (harde) drugscriminaliteit. Tevens is uitvoering gegeven aan voorlichtingsprogramma's op scholen, waaronder 'Oké op School', waarmee circa 12.000 leerlingen zijn bereikt.

Wat hadden we gepland (begroting)

Bovendien lijkt zich een verharding van de criminaliteitsproblematiek bij een selecte groep jongeren af te tekenen. Daarnaast blijkt de jeugd in Almere bovengemiddeld kwetsbaar om de drugscriminaliteit te worden ingezogen. Almere krijgt steeds meer te maken met grootstedelijke jeugdproblematiek.

De zware misdaad neemt toe in Almere en diversifieert

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Ondermijnende criminaliteit is in Nederland, en daarmee ook in Almere, veelal gericht op de productie en handel van drugs. Dat gaat vaak samen met grof geweld, bedreigingen en intimidatie. In 2023 was voor het eerst na een lange periode van stijging (2019 – 2022) een daling waarneembaar van het aantal drugs- en wapenmisdrijven in Almere. Het ging in 2023 om 1,12 drugs- en wapenmisdrijven per 1.000 inwoners (1,33 in 2022). Dit aandeel lag ook lager dan in de vergelijkbare steden uit het EMMA-onderzoek.

In 2023 is gewerkt aan het voorkomen en bestrijden van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit door het ontwikkelen of actualiseren van beleid, het intensiveren van het aantal integrale controles op bedrijventerreinen, het regisseren van complexe casuïstiek en het verhogen (van de bewustwording over) de bestuurlijke weerbaarheid.

Wat hadden we gepland (begroting)

De grootste dreiging vanuit de georganiseerde misdaad voor de Nederlandse samenleving is de drugshandel en de komende tien jaar blijft drugs een groeimarkt. Gezien de groei en ontwikkeling van de stad en de mogelijkheden voor witwassen in onder meer de bouw- en vastgoedsector, ligt hier een stevige opgave voor de gemeente Almere en haar ketenpartners.

Gevoelens van (on)veiligheid lopen in Almere uiteen van buurt tot buurt

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De beleving van veiligheid is een complex onderwerp zonder een pasklare aanpak. De inzet was in 2023 hierdoor divers. Voorgaand jaar is gestart met de Veiligheidsmonitor 2023. De resultaten worden in het tweede kwartaal van 2024 verwacht en gedeeld.

Wel is ingezet op (signalen over) gevoelens van onveiligheid. Concreet voorbeeld hiervan is het in 2023 opgerichte verbindingsoffensief. Naar aanleiding van signalen van onveiligheidsgevoelens is in een periode van zeven maanden (april – oktober) eens per zes weken een ontmoetingsmoment georganiseerd in het centrum van Almere Haven. Op deze wijze is meermalen laagdrempelig het gesprek gevoerd met inwoners en ondernemers over veiligheid gerelateerde onderwerpen, zoals cameratoezicht, leefbaarheid, overlast en

criminaliteit. Daarnaast is in 2023 een nieuwe training ontwikkeld voor inwoners die actief willen bijdragen aan een veilige woon- en leefomgeving. Bijvoorbeeld door een deelname aan het Waaks-project, een buurtapp-groep of Burgernet.

Wat hadden we gepland (begroting)

Hoe veilig iemand zich voelt is een samenspel van verschillende factoren. Wat hierin bijvoorbeeld meespeelt zijn signalen van criminaliteit en overlast, de mate van sociale cohesie en sociale controle, de inrichting van de fysieke ruimte en het vertrouwen in instituties zoals de gemeente. Hoe het veiligheidsgevoel zich ontwikkelt de komende jaren hangt vermoedelijk sterk samen met de ontwikkeling van de bovengenoemde factoren.

Cybercriminaliteit is de afgelopen jaren toegenomen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Digitale criminaliteit is een breed begrip. Uit een analyse op de gegevens van de Veiligheidsmonitor 2021 blijkt dat in Almere meer slachtoffers waren van digitale criminaliteit dan van traditionele criminaliteit. In totaal rapporteerde 20% van de respondenten uit Almere slachtoffer te zijn geweest van een vorm van digitale criminaliteit, dit ten opzichte van 19% van een vorm van traditionele criminaliteit. Uit politiecijfers blijkt dat digitale criminaliteit in 2023 minder voorkwam per 1.000 inwoners dan gemiddeld in de voorgaande vier jaar. In deze tijdperiode (2019 – 2022) was een sterke stijging waarneembaar door de Covid-periode. Wel was er ten opzichte van 2022 een kleine stijging zichtbaar in 2023: van 5,6 naar 5,9 slachtoffers per 1.000 inwoners. Almere wijkt hierin weinig af van de vergelijkbare steden.

In 2023 is maatwerk toegepast voor een drietal doelgroepen, namelijk (1) jongeren, (2) senioren en (3) ondernemers. Voor alle doelgroepen zijn er bewustwordingsactiviteiten, kennisprogramma's en interventies georganiseerd om het bewustwordingsniveau te vergroten en slachtofferschap te voorkomen. Voorgaand jaar is bewust geïnvesteerd in het gezamenlijk inventariseren van de bestaande behoeften onder ondernemers. Dit vormt de basis voor een meer gerichte inzet in de toekomst.

Tevens is voorgaand jaar is bewust voor gekozen om de digitale leefwereld van jongeren te integreren in het plan van aanpak voor Preventie met Gezag. Daarnaast is ook gestart met een proef voor digitale buurtambassadeurs, dit met het doel inwoners te betrekken bij het digitaal weerbaar maken van hun buurtbewoners.

Wat hadden we gepland (begroting)

De covid-19 pandemie heeft deze trend waarschijnlijk versterkt. Mogelijk is de aangiftebereidheid ook gegroeid. De groei van cybercriminaliteit houdt de komende jaren zonder twijfel aan. De aanpak van cybercriminaliteit vergt een enorme impuls over de gehele linie van voorlichting en bewustwording tot opsporing.

Naast de bovenstaande aandachtsgebieden heeft het EMMA-onderzoek informatie en aanbevelingen opgeleverd die richting geven voor de dialoog met de raad. Samen met opgehaalde inbreng uit de stad leidt dit tot de ambities voor de veiligheidsaanpak in Almere. Het veiligheidsplan zal de ambities en acties bevatten die met de beschikbare middelen te realiseren zijn. Onze verwachting is echter dat de complexiteit en intensiteit van de opgave op het gebied van veiligheid voor de langere termijn verder zullen toenemen.

We investeren in het uitvoeren van de handhavingstaken in de bebouwde omgeving en openbare ruimte

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Door te investeren in handhaving hebben we de achterstanden die we hadden kunnen verkleinen. Het gemiddeld aantal openstaande meldingen over de openbare ruimte hebben we kunnen verlagen van ongeveer 600 naar 400, en de afhandeltermijn is meer dan gehalveerd naar 18 dagen. We hebben ook het aantal controles op bedrijventerreinen kunnen verhogen van 3 integrale controles in 2022 naar 6 in 2023. Door personeelsverloop en inwerken van nieuwe collega's gaat de gewenste inhaalslag wel minder snel dan verwacht. Ondanks het grote verloop aan personeel is het ons wel gelukt om voldoende mensen beschikbaar te hebben voor de uitvoering van onze taken. De grootste knelpunten hebben we hiermee opgelost.

We hebben in 2023 gewerkt aan een beleidskader voor de Omgevingswet. Het college heeft dit vastgesteld en begin 2024 is de raad hierover geïnformeerd. Over de uitvoering van toezicht en handhavingstaken gaan we nog in gesprek met de raad.

Wat hadden we gepland (begroting)

We doen dit om acute knelpunten in de handhaving op te lossen. De afgelopen jaren is de handhaving en het toezicht in Almere niet meegegroeid met de ontwikkeling van Almere. Met deze extra investering is de ambtelijke organisatie beter in staat om vragen van inwoners en bedrijven te beantwoorden. Ook kunnen we beter bekijken hoe het er voor staat met brandveiligheid en bouwkwaliteit van (ouder wordende) gebouwen in Almere. In het komende jaar leggen we de raad een voorstel voor over het besteden van dit geld per onderwerp.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	40,4	37,7	2,7
baten	11,2	12,9	1,6
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>29,2</i>	<i>24,9</i>	<i>4,3</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	0,0	0,0	0,0
totaal	29,2	24,9	4,3

We houden € 1,3 miljoen over op onze begrote kosten voor de Wet algemene bepalingen omgevingswet (Wabo)

De onderschrijding wordt vooral veroorzaakt doordat een aantal vacatures van bouwinspecteurs en vergunningsverstrekkers nog niet ingevuld zijn (€ 0,5 miljoen). Daarnaast zijn de implementatiekosten van de omgevingswet in 2023 lager dan begroot (€ 0,7 miljoen). Het overige deel wordt veroorzaakt door diverse kleinere verschillen.

Via de decembercirculaire blijkt hebben we € 0,9 miljoen ontvangen voor de invoering van de Omgevingswet

Dit geld zetten we in 2024 alsnog in voor de verdere invoering van de Omgevingswet.

We houden € 0,6 miljoen over op het personeel voor handhaving

Het extra geld voor de inhaalslag handhaving is door niet ingevulde vacatureruimte niet volledig uitgegeven. Daarnaast is door personeelsgebrek de implementatie van de wet goed verhuurderschap vertraagd. Vanaf eind november is een projectleider aan de slag om de wet goed ingevoerd te krijgen.

We houden € 0,7 miljoen over op de uitvoering van het camera- en stadstoezicht

Door verloop blijkt het lastig om de achterstanden in te vullen. Daarnaast hebben we een creditnota ontvangen van € 0,2 miljoen voor de inhuur van BOA's over 2023. Hier was geen rekening mee gehouden in de begroting. Per saldo levert dit een voordeel op € 0,7 miljoen.

Door de opvang van vluchtelingen in de oude brandweerkazerne op de markerkant houden we hier € 0,4 miljoen op over

Hiervoor hebben wij een vergoeding ontvangen vanuit het COA (€0,6 miljoen). Hiertegenover staat dat wij voor de opvang ook extra kosten hebben moeten maken (€ 0,2 miljoen). Per saldo levert dus een voordeel op van € 0,4 miljoen.

De overige € 0,4 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleinere verschillen.

Indicatoren

Diefstal uit woning
aantal per 1.000 inwoners

Geweldsmisdrijven
aantal per 1.000 inwoners

Diefstal uit woning

Deze indicator geeft het aantal diefstallen uit een woning aan per 1.000 inwoners. Na een lichte stijging in 2022 zien we een flinke daling in 2023.

Geweldsmisdrijven

Deze indicator geeft het aantal geweldsmisdrijven aan per 1.000 inwoners. Hieronder vallen seksuele misdrijven, moord, doodslag en lichamelijk letsel door schuld, zoals bedreigen of mishandeling.

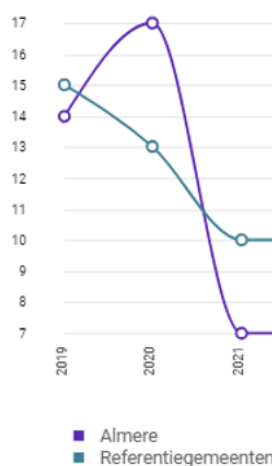
Halt-verwijzingen

Deze indicator laat het aantal Halt-verwijzingen zien per 1.000 inwoners. Halt-verwijzingen kunnen worden opgelegd aan personen van 12 tot 18 jaar. Over 2023 zijn er nog geen cijfers bekend.

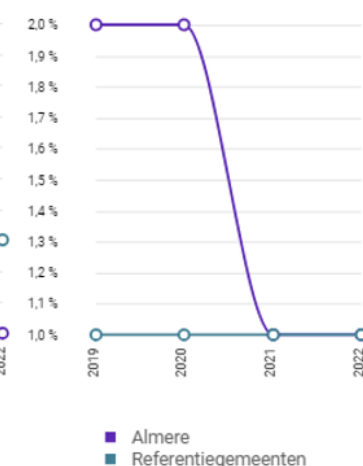
Jongeren met delict voor rechter

Deze indicator laat het percentage jongeren zien tussen de 12 en 21 jaar dat met een delict voor de rechter is verschenen. Over 2023 zijn er nog geen gegevens beschikbaar.

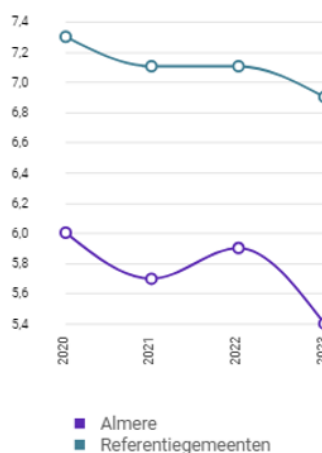
Halt-verwijzingen
aantal per 10.000 inwoners

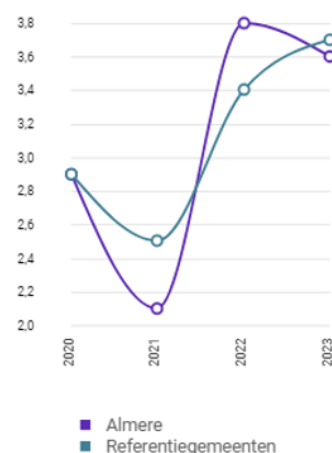
Jongeren met delict voor rechter
% jongeren 12-21 jr

Vernieling en beschadiging
aantal per 1.000 inwoners

Winkeldiefstal
aantal per 1.000 inwoners

Vernieling en beschadiging

Deze indicator laat het aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) zien per 1.000 inwoners. Onder vernielingen en beschadigingen vallen: brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbare gezag. Dit zijn bijvoorbeeld opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, openlijke geweldpleging, godslastering en het doen van een valse aangifte.

Winkeldiefstal

Deze indicator geeft het aantal winkeldiefstallen aan per 1.000 inwoners. Na een flinke daling in 2020 en 2021, veroorzaakt door de

coronamaatregelen, zien we dat het aantal winkeldiefstallen landelijk en lokaal weer is gestegen in 2022. Inmiddels is dit in 2023 licht gedaald in Almere.

2.4 Dienstverlening en samenwerking met de stad

Ambitie

Almere heeft een nieuwe raad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De raad vergaderde 37 keer, waarvan één extra vanwege de benoeming van de nieuwe burgemeester. Vanaf maart is een experiment gestart met een ander vergadermodel. Dit kenmerkt zich vooral door de introductie van een wegingstafel en het houden van verschillende gesprekstafels, waarvan een aantal op locatie in de stad. De raad is zowel inhoudelijk als in vaardigheden voorbereid op het voeren van deze gesprekken. Het vakmanschapsprogramma 'Goede raad' is daarbij de basis. Naast de studiedagen is één van de vaste onderdelen van dat programma bewustwording over integriteit. De raad stelde hiervoor ook een nieuwe gedragscode vast. Als het gaat over de controlerende rol van de raad kan worden genoemd dat de raad periodiek sprak met de Ombudsman en accountant. De Rekenkamer, die werd uitgebreid door de benoeming van een plaatsvervangend directeur, bood rapporten aan op het gebied van jeugdhulp, Omgevingswet en woonruimteverdeling. Ook werd een nieuw onderzoeksprogramma voor de komende drie jaar gepresenteerd. Verder stemde de raad in met een nieuwe verordening voor het onderzoeksrecht. Deze kan in de praktijk worden gebracht bij de enquête naar de Floriade, waarvoor de voorbereidingen in 2023 zijn gestart.

Wat hadden we gepland (begroting)

In de afgelopen periode zijn de raadsleden, beginnend of meer ervaren, via een introductieprogramma meegenomen in de verschillende facetten van het raadswerk. Onder de noemer 'Goede raad' vindt dit programma de komende raadperiode doorlopend plaats, waarbij zowel wordt ingezet op inspiratie, als ontmoeting, kennis en vaardigheden. De studiedagen zijn daarvan een voorbeeld. Daarnaast staat 2023 in het teken van de doorontwikkeling van het vergadermodel en het verder toegankelijk maken van informatie voor en over de raad. De vernieuwde website was daarbij een eerste stap, ook als het gaat om het contact met de stad en inwoners. En er zal verder vorm worden gegeven aan de controlerende rol van de raad, waaraan ook de nieuwe accountant een bijdrage zal leveren. De Rekenkamer zal naast uitvoering van lopende onderzoeken een nieuw onderzoeksprogramma presenteren.

We verbeteren en verbreden onze dienstverlening aan inwoners en ondernemers

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 hebben we een projectleider aangetrokken om te kijken hoe we omnichannel dienstverlening kunnen realiseren en onze dienstverlening kunnen verbeteren. Omnichannel dienstverlening betekent dat alle kanalen waarop inwoners contact met ons kunnen zoeken op elkaar aansluiten en door elkaar gebruikt kunnen worden met dezelfde dienstverlening. We hebben opgehaald wat er precies nodig is om dit te doen en proberen eerst het laaghangende fruit te identificeren. Het ontwikkelen van een digitale balie valt ook onder dit traject. Daarnaast zijn we in 2023 bezig geweest om onze dienstverlening meer vanuit de ervaring van de inwoner, de gebruiker, te bekijken. Deze ervaringen passen we vervolgens toe in bijvoorbeeld formulieren die de gebruiker kan invullen op onze website.

In het kader van digitale dienstverlening hebben we in de begroting geschreven dat de Rijksoverheid eerst aan zet is om wetgeving te ontwikkelen. In 2023 is deze wetgeving, de Wet digitale overheid, operationele geworden. De inwerkingtreding daarvan gaat gefaseerd.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit houdt onder andere in dat inwoners op verschillende manieren bij ons terecht kunnen met een (aan)vraag. Hierin zal de ene inwoner de gemeente bellen, terwijl een ander gebruik maakt van de chatfunctie op de website. Dit noemen we de omnichannel dienstverlening. In het verlengde hiervan werken we ook aan de ontwikkeling van een digitale balie. Dit betekent dat inwoners op afstand geholpen kunnen worden, bijvoorbeeld voor het indienen van bezwaren en het doorgeven van vermissing van documenten. De digitale balie is niet voor alle soorten dienstverlening geschikt. Zo is het niet mogelijk om een paspoort of id-kaart aan te vragen. Dit heeft ermee te maken dat inwoners zich moeten kunnen identificeren. DigiD is hiervoor nog niet volledig toereikend. Hiervoor is het Rijk nu aan zet om dit verder door te ontwikkelen en hier wetgeving voor te

maken. Ondertussen blijven wij de mogelijkheden benutten om inwoners zo goed en passend mogelijk van dienst te zijn.

We willen elke aanvraag voor reisdocumenten goed en zo snel mogelijk afhandelen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De zomer is het piekmoment voor het aanvragen van reisdocumenten. Deze piekperiode in 2023 is beheersbaar gebleven voor ons. We hebben de forecasting, onze voorspelling van wanneer inwoners langskomen voor de aanvraag van documenten, verbeterd waardoor we beter in staat waren om in te spelen op piekmomenten. Ook heeft het geholpen dat we extra mensen hebben aangenomen om de dienstverlening op peil te kunnen houden. Daarnaast hebben we het proces rond de uitgifte van reisdocumenten verbeterd. Dit is een groot project geweest waarin elke stap in het proces vanuit een LEAN-methode is gekeken, bijvoorbeeld het slimmer toepassen van het 4-ogen principe.

Dit alles heeft er toe geleid dat we de dienstverlening op peil hebben kunnen houden ondanks de drukte. In 2022 was de wachttijd voor reisdocumenten op het piekmoment nog 8 weken, in 2023 is dat nooit meer dan 2 weken geweest. De verbeteringen in ons uitgifteproces en de verbeterde forecasting gaan we ook inzetten om de paspoortpiek in de komende jaren op te kunnen vangen.

Wat hadden we gepland (begroting)

We weten dat er elk jaar een piek is in de aanvraag voor reisdocumenten. Dit brengt vaak lange wachttijden met zich mee. Om dit zo goed mogelijk op te kunnen vangen, voorspellen we op basis van verschillende factoren wanneer het druk wordt. Hier proberen we dan rekening mee te houden om ervoor te zorgen dat iedereen op tijd geholpen wordt. Door corona is onze forecasting echter niet meer zo adequaat. We hebben hiervoor veranderingen doorgevoerd om dit te verbeteren. Dit moet helpen straks weer goede inschattingen te maken van de piekmomenten en hierop voorbereid te zijn. Tegelijkertijd kijken we ook of we door personeel gemeentebreed anders in te zetten de zomerpiek beter op kunnen vangen.

We gaan in 2023 ons Burgerparticipatiebeleid evalueren

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In april heeft een speciale themasessie Participatie met het college plaatsgevonden. Ook organiseerden we samen met bewonersplatform Burgerparticipatie Almere (BPA) een werkbijeenkomst participatie in Casa Casla. Hiervoor waren bewonersgroepen, ambtenaren en raadsleden uitgenodigd. Inzichten uit die bijeenkomsten zijn verwerkt in het Jaarverslag Participatie 2022 dat voor het zomerreces 2023 uitkwam. De analyse van de bijeenkomst is de basis voor de consultatievragen over participatiebeleid die begin 2024 zal plaatsvinden. Ook het hele participatieproces om tot een nieuwe nota te komen vindt eerste helft 2024 plaats. In 2023 zijn we gestart met de interne voorbereiding en afstemming met de organisatie over overheidsparticipatiebeleid en uitdaagrecht (het recht voor bewoners om de gemeente uit te dagen uitvoerende taken over te nemen).

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit hebben we ook zo met de gemeenteraad afgesproken. Dit willen we grondig doen. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie zullen we ook wijzigingen voorstellen. De uitkomsten en suggesties bespreken we uiteraard met de gemeenteraad. We voegen hier dan ook overheidsparticipatiebeleid aan toe: over hoe wij initiatieven van bewoners faciliteren. Het uitdaagrecht maakt hier ook deel van uit.

Wat we ook gaan voorbereiden is de vervanging van de inspraakverordening door een participatieverordening. Dit is verplicht met de Wet Versterking participatie op decentraal niveau. Het doel van deze wet is om inwoners meer te betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en de evaluatie van beleid.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	23,1	22,5	0,6
baten	3,8	4,2	0,4
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>19,3</i>	<i>18,3</i>	<i>1,0</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	0,0	0,1	0,1
totaal	19,3	18,2	1,1

We hebben een nadeel van € 0,5 miljoen op burgerzaken en verkiezingen

We hebben meer personeel aangenomen om de drukte bij Burgerzaken op te kunnen vangen. Ook hebben we meer ingehuurd. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 0,4 miljoen. Ook hebben we bijvoorbeeld meer mensen kunnen naturaliseren, achterstanden rondom verhuizingen kunnen wegwerken en een inhaalslag gemaakt met adresonderzoeken. Voor de verkiezingen bestaat het nadeel van € 0,1 miljoen uit meer personeelskosten, extra kosten voor verkiezingsborden en hogere kosten vanwege centraal tellen van de stemmen.

We hebben een voordeel van € 1,0 miljoen op wijkbudgetten en wijkontwikkeling

Vanuit 2022 was er € 0,4 miljoen doorgeschoven naar 2023 voor het fonds wijkontwikkeling. In 2023 zijn er geen nieuwe projecten gestart, waardoor dit geld alsnog kan vrijvallen. Daarnaast is het budget van € 0,4 miljoen voor het wijkgericht werken uit het coalitieakkoord niet uitgegeven en vertraagd naar 2024. Vanwege vacaturerimte is € 0,2 miljoen minder uitgegeven. Ook is op het reguliere budget voor de wijkbudgetten € 0,1 miljoen niet uitgegeven. Inwoners hebben minder aanvragen gedaan dan het beschikbare budget.

We hebben een voordeel van € 1 miljoen op pensioenvoorziening (oud-)wethouders

Dit komt door een hogere rekenrente. Daarnaast zijn er helaas ook twee oud wethouders overleden. Om deze reden hoeft er voor hen geen geld meer in de voorziening te worden opgenomen.

We moeten € 0,2 miljoen meer storten in de wachtgeldvoorziening

Op de wachtgeldvoorziening zit een nadeel van € 0,2 miljoen door het recente vertrek van 2 wethouders.

Daarnaast zijn er nog diverse kleine afwijkingen van € 0,2 miljoen.

Indicatoren

Niet van toepassing op dit programma.

2.5 Diversiteit en inclusie

Ambitie

Almere is van ons allemaal.

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Ook in 2023 hebben we ons ingezet om diversiteit te bevorderen. Omdat we vinden dat iedereen zichzelf moet kunnen zijn maar ook omdat juist diversiteit in al zijn vormen Almere maakt tot wat het is. Almere is voor iedereen, door iedereen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Elke Almeerder moet zichzelf kunnen zijn. Daarbij mag sekse, seksuele geaardheid, genderidentiteit, huidskleur, (etnische) afkomst, religie, levensovertuiging, politieke voorkeur, leeftijd of beperking niet uitmaken. We zijn een diverse stad en lopen daarin voorop. Daar zijn we trots op. Juist die diversiteit in allerlei vormen maakt Almere. Daarom zetten we ons daarvoor in.

In de afgelopen jaren zijn wij vanuit de gemeente Almere begonnen met het ontwikkelen van beleid dat bijdraagt aan inclusie en diversiteit

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Voor 2023 hadden we nog 3 verschillende beleidsstukken die uitvoering gaven aan onze visie op diversiteit en inclusie. In 2023 hebben we dit samengevoegd tot één Actieprogramma Almere Divers en Inclusief 2023-2026. De raad heeft eind 2023 ingestemd met zowel het actieprogramma als het uitvoeringsprogramma 2024. Daarmee hebben we al ons beleid op dit punt naar elkaar toe gebracht.

De basis voor het Actieprogramma is Art. 1 Grondwet: We zijn een diverse stad en vieren die verschillen. We willen ook een inclusieve stad zijn, waar iedereen volwaardig en gelijkwaardig kan deelnemen, ongeacht een fysieke of mentale beperking. We dragen uit dat Almere van ons allemaal is, ongeacht sekse, seksuele geaardheid, genderidentiteit, huidskleur, (etnische) afkomst, mentale of fysieke beperking. Iedereen in deze stad is gelijkwaardig en moet ook zo behandeld worden. In dit plan zijn verschillende concrete acties geformuleerd. Om deze uit te voeren met partners in de stad hebben we een diversiteitsmanager aangesteld.

Ondertussen hebben we niet stilgezeten. We hebben in september een dag georganiseerd om diversiteit te vieren: de diversiteitsdag 'Connecting people'. Daarnaast heeft in november de driedaagse Winter Pride plaatsgevonden met als thema 'Samen Verbonden'.

Ook belangrijk was de realisatie en onthulling van het Slavernijherdenkingsmonument op het Mandelaplein. Dit gebeurde in 2023 aan het begin van de herdenking van Keti Koti, waar we stilstaan bij de afschaffing van de slavernij. Bezoekers van het kunstwerk kunnen in de toekomst met scanbare codes ook meer leren over het slavernijverleden.

Wat hadden we gepland (begroting)

In 2016 is het VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap door Nederland ondertekend. Sindsdien is elke Nederlandse gemeente verplicht om een lokaal inclusiebeleid te ontwikkelen en uit te voeren. Op dit moment hebben wij drie verschillende beleidsstukken: een actieprogramma diversiteit, het meerjarenplan Regenboogbeleid Almere en de Lokale Inclusie Agenda Almere. We willen de komende periode gebruiken om dit dichterbij elkaar toe te brengen en een overkoepelend diversiteit- en inclusiebeleid te maken.

Juist in die diversiteit van onze stad ligt haar kracht. We ondersteunen initiatieven uit de stad die dit zichtbaar maken en gaan hier ook zelf mee aan de gang, bijvoorbeeld met het organiseren van een jaarlijkse feestdag om onze diversiteit te vieren en hierover met elkaar in gesprek te gaan.

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte zo min mogelijk fysieke belemmeringen heeft

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Met het beschikbare geld vergroten we de toegankelijkheid van het openbaar vervoer. Dit doen we bijvoorbeeld door blindengeleidetegels aan te leggen. Vorig jaar hebben we onderzocht op welke drie busstations we dit budget het meest effectief kunnen inzetten. De uitvoering hiervan is inmiddels gestart en loopt nog door in 2025.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zetten ons daarom extra in voor een inrichting van die ruimte waardoor iedereen in Almere mee kan doen. Zo maken we het mogelijk dat zoveel mogelijk inwoners, met of zonder fysieke beperking, mee kan doen. Daarom hebben we extra geld vrijgemaakt om hier aan te besteden.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	10,1	9,8	0,3
baten	9,0	9,1	0,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>1,1</i>	<i>0,7</i>	<i>0,3</i>
stortingen			
onttrekkingen			
totaal	1,1	0,7	0,3

We willen dat mensen met een arbeidsbeperking ook zo goed mogelijk kunnen werken en meedoen in de samenleving. Een belangrijke partner hierbij is de Tomingroep, zij begeleiden onder andere Almeerders die vallen onder de Wet sociale Werkvoorziening (Wsw). We hebben € 0,2 miljoen minder uitgegeven omdat het aantal Wsw'ers sneller afneemt dan verwacht, waardoor de kosten dalen. Het geld dat we van het Rijk krijgen neemt ook af, maar minder snel dan de kosten. Ook zijn er diverse kleinere afwijkingen van in totaal € 0,1 miljoen voordelig.

Indicatoren

Niet van toepassing op dit programma.

2.6 Economie

Ambitie

We werken verder om nog meer Almeerders de kans te bieden om in hun eigen gemeente te werken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De afgelopen jaren is de werkgelegenheid fors toegenomen. Almere kreeg er 4300 banen bij. Ook zijn er nieuwe kavels voor uitbreidingen van Almeerse bedrijven en van buitenkomende bedrijven verkocht. Dit gaat om ruim 9 hectare. De bestaande bedrijfsruimtemarkt blijft echter wel krap, de vraag is nog steeds hoog en passende ruimte wordt steeds schaarser.

We hebben de Economische Agenda geactualiseerd. We gaan met volle kracht vooruit om een aantrekkelijk ecosysteem voor bedrijvigheid in Tech en transitie te ontwikkelen. De Green Innovation Hub is van start gegaan met spraakmakende evenementen, zoals de Minecraft Challenge samen met studenten van Windesheim. Het Actieprogramma UpAlmere! bouwt gestaag door aan de startup-gemeenschap in Almere met onder meer de KvK Business Challenge en de Startup Hero Journey. Het Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie is met de Inkoop Academie gestart. Waar we inzetten op het versterken van kennis rondom circulair inkopen.

Wat hadden we gepland (begroting)

De afgelopen jaren hebben we hier al veel energie ingestoken met mooie resultaten. Dit zetten we voort. We zijn ervan overtuigd dat Almere veel potentieel heeft voor het aantrekken van nieuwe en voor de uitbreiding van bestaande bedrijven. Kortom, volop kansen voor de groei van banen. Hierin zetten we volop in op het Almeerse economische profiel. Dit betekent dat we onder meer inzetten op de komst en ontwikkeling van startups, ICT-tech, energietransitie, circulaire economie en digitalisering. We zetten dit kracht bij door het doorontwikkelen van de Green Innovation Hub. Dit moet de plek worden waar bedrijven en onderwijs elkaar vinden, van elkaar leren, kennis en innovaties delen en op die manier bouwen aan een innovatief ecosysteem.

Een belangrijk aandachtspunt is het tekort aan personeel

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Ook in 2023 had heel Nederland nog te maken met een groot personeelstekort. Sommige banen verdwijnen door technologische ontwikkelingen maar hierdoor ontstaat ook een grote vraag naar andere banen. We zien dit tekort in vrijwel alle sectoren terug maar bijzonder in de sectoren ICT, tech en bouw. We zetten dan ook in op om- en bijscholing. Dit doen we bijvoorbeeld met stichting ICT Tribe. Dit is een samenwerking van onderwijs- en opleidingsinstellingen, ICT-bedrijven en overheden die samenwerken aan het om- en bijscholen van IT-talent in de regio. In 2023 heeft deze stichting haar locatie geopend. In 2023 hebben we ook voorbereidingen getroffen voor het starten van een Techniek Tribe.

Wat hadden we gepland (begroting)

Door onder andere automatisering verdwijnen sommige bestaande type beroepen en ontstaan ook weer nieuwe beroepen. Hierdoor ontstaat een forse vraag naar andere vaardigheden en skills. We gaan dan ook extra inzetten op omscholing. We maken dit mogelijk aan de hand van de Human Capital Agenda. Dit willen we met het onderwijs en bedrijfsleven doen.

We halen de banden verder aan met het Almeerse bedrijfsleven en willen nog meer samen optrekken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Op bedrijventerrein de Vaart hebben we de voorbereidingen getroffen voor een energiehub. De bedoeling hiervan is om gezamenlijke afspraken te maken over het gebruik van energie. In de centra van Almere Haven en Buiten zijn bedrijfsinvesteringszones, dit zijn samenwerkingen van lokale ondernemers, actief om het centrum aantrekkelijker te houden.

Een specifiek plan voor circulaire initiatieven is nog niet opgesteld. Wel hebben we in de in de geactualiseerde economische visie en uitvoeringsagenda 2023-2026 aandacht voor het stimuleren van een circulaire economie.

Daarnaast werken we bijvoorbeeld met PRICE (Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie) aan het toevoegen van talent, kennis en kunde aan bedrijven en instellingen voor de transitie naar een circulaire economie. We gaan nu eerst willen we een visie op circulaire economie opstellen. Daarvoor hebben we inmiddels ambtelijke capaciteit. Daarna willen we in de uitvoeringsagenda het betreffende plan om circulaire initiatieven te ondersteunen opnemen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Daarom willen we vergunningstrajecten verder stroomlijnen en passen de dienstverlening meer op de behoeften van het bedrijfsleven aan. In het kader van stedelijke vernieuwing werken we ook verder aan het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen, zowel de bestaande als de nieuwe. Ook werken we gezamenlijk aan een plan om circulaire initiatieven te ondersteunen.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

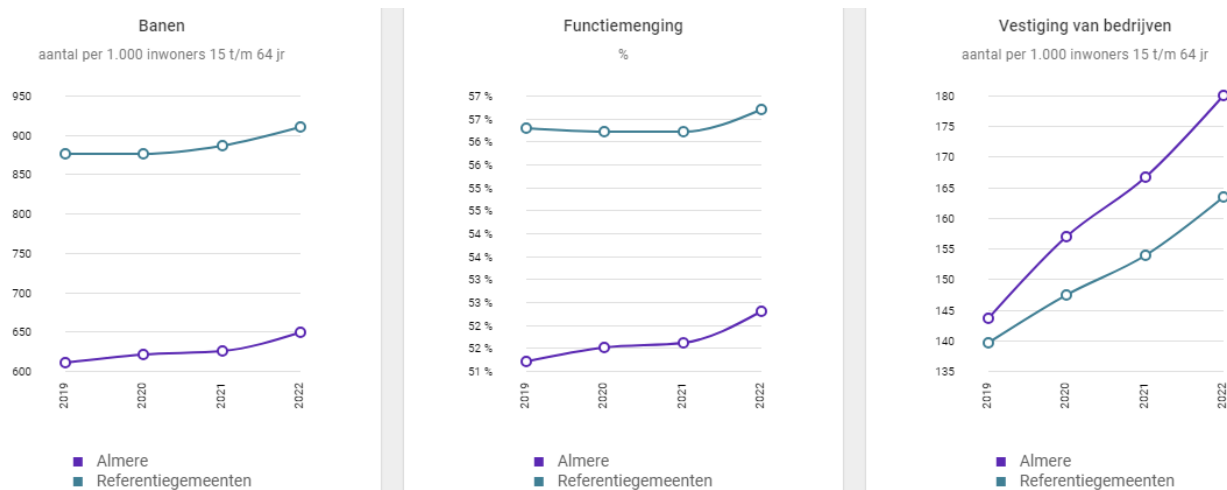
	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	11,5	10,1	1,4
baten	0,7	0,6	-0,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>10,8</i>	<i>9,5</i>	<i>1,3</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	3,1	2,0	-1,1
totaal	7,8	7,5	0,3

We houden € 0,2 miljoen over op de middelen voor het risicofonds

Bedrijven (startups en scale-ups) ontwikkelen regelmatig interessante innovaties. Vanwege de risico's wordt hier vaak geen gebruik van gemaakt. Om deze innovaties toch op te kunnen schalen is in het coalitieakkoord het risicofonds opgenomen. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 is in totaal € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 0,2 miljoen in 2023. In afwachting van de invulling van de takendiscussie is deze activiteit nog niet gestart en het geld daardoor niet ingezet. Hierdoor is er een voordeel van € 0,2 miljoen.

De overige € 0,1 miljoen bestaat uit diverse kleine voor- en nadelen.

Indicatoren

Banen

De indicator laat het aantal banen per 1.000 inwoners (in de leeftijd van 15-74 jaar) zien. Uit deze cijfers blijkt dat wij fors minder banen hebben in vergelijking met referentiegemeenten. Het aantal banen groeit wel. Er zijn nog geen nieuwe cijfers bekend over 2023.

Functiemenging

Deze indicator laat de verhouding zien tussen het aantal banen en het aantal woningen. Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen. In Almere hebben we iets meer banen dan woningen, maar wel minder dan in referentiegemeenten. Er zijn nog geen cijfers bekend over 2023.

Vestiging van bedrijven

Dit cijfer laat het aantal vestigingen van bedrijven zien, afgezet tegen 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. Dit aantal ligt in Almere hoger dan in referentiegemeenten. Er zijn nog geen cijfers bekend over 2023.

2.7 Onderwijs

Ambitie

We blijven eraan werken dat iedereen in Almere goed Nederlands kan lezen en schrijven

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben zoveel mogelijk Almeerders geholpen om beter te worden in taal. We hadden al een taal informatiepunt (Tip) in de Bibliotheek in Almere Stad. We hebben nog 4 Tip's verspreid over de stad geopend. Zo zorgen we dat mensen hun taalvraag dicht bij huis kunnen stellen. Dit is een pilot die loopt tot eind 2024. We zien hierdoor een stijging van ongeveer 50% in het aantal inwoners dat deze plekken weet te vinden. We kunnen hierdoor meer inwoners doorverwijzen naar organisaties die hen kunnen helpen bij het versterken van hun taalvaardigheid, zoals vrijwillige taalmaatjes. De Tip's hebben wij geopend in samenwerking met De nieuwe Bibliotheek, De Schoor, de VMCA en de wijkteams.

Daarnaast zijn wij in 2023 gestart met de gezinsaanpak geletterdheid. Doel is de aandacht voor taal binnen gezinnen te vergroten. We proberen via scholen (anderstalige) ouders te bereiken om hen bijvoorbeeld te leren voorlezen aan hun kind. Dit helpt bij de taalontwikkeling van kinderen en zo werken we preventief aan het terugdringen van laaggeletterdheid.

In de Stedelijke Taalaanpak hebben we op verschillende manieren leerkrachten ondersteund om hun leerlingen beter te begeleiden in hun taalontwikkeling. Ondertussen zijn ook in 2023 de reguliere cursussen uitgevoerd door taalscholen IVIO en NL Training. Hier kunnen inwoners leren en een diploma Nederlands als tweede taal halen.

De Almeerse Taalweek in september was een succes. Hier hebben we niet alleen aandacht gegeven aan taal op scholen maar ook onze taalvrijwilligers in het zonnetje gezet.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit helpt om goed mee te doen in de samenleving, bijvoorbeeld voor het lezen en begrijpen van brieven, om aanvragen te kunnen doen en om je kinderen te helpen met huiswerk. We werken hier onder meer aan door een centraal punt in het centrum in te richten en tegelijk te zorgen dat mensen die verder van het centrum wonen hun vragen in hun eigen wijk kunnen stellen. Deze punten zijn bedoeld voor mensen met hulpvragen en voor mensen die willen helpen. We doen dit in samenwerking met het netwerk laaggeletterdheid. Op het gebied van preventie werken we ook samen met het netwerk. We zien dat er in veel gezinnen onvoldoende aandacht is voor taal. We willen ouders stimuleren om aandacht te hebben voor de taalontwikkeling van hun kind en een kind bijvoorbeeld dagelijks voor te lezen. Anderstalige ouders kunnen dan ook in hun eigen taal doen, het hoeft niet per se in het Nederlands. Ook voorlezen of verhalen vertellen in de eigen taal komt de taalontwikkeling van het kind ten goede. Dit verkleint de kans op achterstand bij het leren van het Nederlands voor het kind en daarmee verkleint het ook de kans op onderwijsachterstand.

Het Rijk heeft tijdens de coronacrisis geld beschikbaar gesteld voor het onderwijs

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Dit was vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs hebben we ook weer in 2023 projecten gefinancierd om onderwijsachterstanden, ontstaan in coronatijd, in te halen. Over de gehele looptijd van de regeling gaat het om € 4,5 miljoen voor Almere. We hebben al het geld hiervoor uitgegeven of we hebben plannen gemaakt om dit uit te geven. Een voorbeeld hiervan is de NELLI-pilot 22/23. Binnen dit project oefenen kinderen in kleine groepjes met taal. De eerste resultaten laten zien dat kinderen een grotere woordenschat hebben.

We zijn sinds februari 2022 zo'n 35 projecten gestart. Omdat het geld op is zijn we in 2023 ook samen met het netwerk aan het bekijken hoe we de resultaten en projecten kunnen behouden voor de stad.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit is het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Het geld is bedoeld om eventuele leerachterstanden van leerlingen die tijdens corona onderwijs misten, in te halen. Het grootste deel van het geld gaat naar de scholen zelf. Daarnaast is er ook geld beschikbaar voor de gemeente. De looptijd van het Nationaal Programma

Onderwijs is verlengd tot en met schooljaar 2024/2025.

We geven dit geld uit aan vijf thema's. Deze thema's zijn samen met de schoolbesturen uitgewerkt. Dit zijn:

- Taalontwikkeling
- Voldoende onderwijsprofessionals
- Gelijke kansen in ontwikkeling
- Effectieve ondersteuning door samenwerking onderwijs/jeugdhulp
- Voorkomen van thuiszitters en vroegtijdig schoolverlaten

We werken verder aan sterk onderwijs in Almere

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De landelijke ontwikkelingen van teruglopende kwaliteit van onderwijs, lerarentekort en toenemende kansenongelijkheid waren in 2023 in Almere zichtbaar. We hebben veel samengewerkt met partners in de stad, zoals scholen, om dit aan te pakken of de gevolgen te verzachten.

Hiervoor gebruiken we onder andere de Lokale Educatieve Agenda, afgekort LEA. In 2023 hebben we de LEA die dit jaar afloopt geëvalueerd en zijn we gestart met het maken van de LEA 2024 – 2028. Dit doen we weer in samenspraak met het werkveld, bijvoorbeeld scholen en kinderopvangorganisaties.

Almere heeft in het bijzonder last van het lerarentekort dat landelijk speelt. We hebben onderzoek gedaan naar het lerarentekort in Almere. We hebben in 2023 ook met de raad en het onderwijs over dit probleem gesproken. Ondertussen voeren we de acties uit het Noodplan Lerarentekort uit. Dit levert resultaten op, bijvoorbeeld minder uitval van startende leraren. We investeren ook meer in sport, cultuur en natuureducatie op school. Deze activiteiten worden niet door de leraar gegeven wat hen ontlast in hun werkzaamheden.

Daarnaast komen leerlingen meer in contact met belangrijke zaken als sport, cultuur en natuur.

We denken nog steeds dat het realiseren van woonruimte voor leraren kan helpen om het interessanter te maken in Almere les te komen geven. In 2023 heeft dit niet geleid tot speciale woningen voor leraren. Dit komt ook door het grote woningtekort voor alle groepen in het algemeen.

Wat hadden we gepland (begroting)

De landelijke ontwikkeling van teruglopende kwaliteit van onderwijs, lerarentekort en toenemende kansenongelijkheid zien we ook terug in Almere. We werken hiervoor intensief samen met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties om dit aan te pakken. We investeren in voorschoolse educatie en focussen op de taalontwikkeling van kinderen. Verder willen we de school zo goed mogelijk verbinden met de omgeving.

Hiermee bedoelen we dat kinderen op school in aanraking komen met bijvoorbeeld cultuur en sport. Zo zorgen combinatiefunctionarissen ervoor dat kinderen na en onder schooltijd kunnen bewegen of dat er extra cultuuraanbod de school in komt. Ook willen we kinderen die dit nodig hebben, zo snel mogelijk ondersteuning bieden, zodat problemen niet verergeren.

Leerkrachten worden daardoor ontlast doordat zij zich beter kunnen richten op hun kerntaken. Verder pakken we het lerarentekort aan door in nauwe samenwerking met de schoolbesturen het Noodplan Lerarentekort Almere uit te voeren. Onderdelen daaruit zijn de inzet van professionals uit andere sectoren en het vergroten van de zij-instroom. Ook willen we de aantrekkelijkheid om in Almere te werken voor leerkrachten vergroten door te zorgen voor woonruimte.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	67,4	61,2	6,2
batens	32,6	29,5	-3,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>34,9</i>	<i>31,8</i>	<i>3,1</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	5,9	4,7	-1,2
totaal	29,0	27,0	1,9

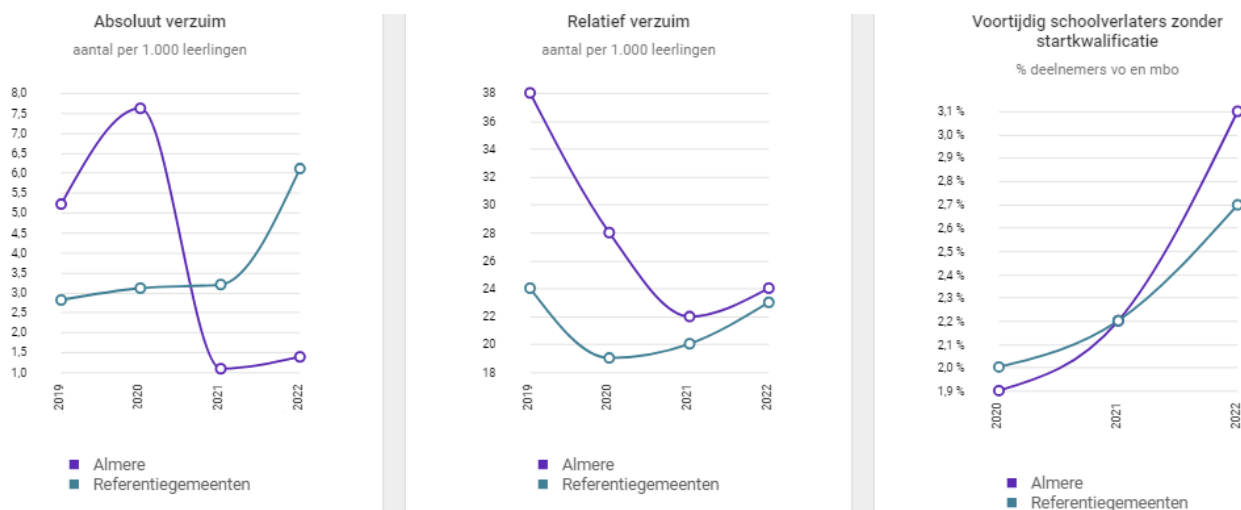
We hebben een voordeel van € 1,9 miljoen op met name onderwijshuisvesting

Zo hebben we een voordeel van € 0,5 miljoen op de apparaatskosten van onderwijshuisvesting door openstaande vacatures een extra opbrengsten. Daarnaast is er een voordeel van € 0,4 miljoen omdat wij meer kosten voor het onderhoud aan scholen hebben kunnen doorbelasten naar de schoolbesturen. Verder zijn twee

schoolgebouwen nog niet in gebruik genomen doordat deze nog niet zijn overgedragen aan de schoolbesturen. Hierdoor is er een incidenteel voordeel op de kapitaal- en exploitatielasten. Verder is er bij de tijdelijke onderwijshuisvesting een voordeel van € 0,3 miljoen door een hogere bezetting en daardoor meer huurinkomsten.

De overige € 0,2 miljoen bestaat uit diverse kleinere verschillen die in de totaalbegroting op het programma onderwijs zijn toegelicht.

Indicatoren

Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De cijfers uit de grafiek zijn per 1.000 leerlingen. Over 2023 zijn er nog geen cijfers bekend.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel staat ingeschreven op een school, maar een bepaalde tijd de lessen niet bijwoont. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. Sinds 2019 loopt het aantal leerlingen in Almere met relatief verzuim fors terug. We zitten nu rond het cijfer van vergelijkbare gemeenten. De cijfers uit de grafiek zijn per 1.000 leerlingen. Over 2023 zijn er nog geen cijfers bekend.

Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Dit is het percentage jongeren tussen de 12 en 21 dat voortijdig stopt met school zonder een diploma te behalen. Over 2022 zijn er nog geen cijfers beschikbaar. De cijfers in de grafiek zijn het percentage van het totaal aantal deelnemers op het voortgezet onderwijs en het mbo.

2.8 Gezondheid

Ambitie

We werken het Welzijnskader verder uit

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 is de subsidieregeling voor (buurt)ontmoetingsplekken en buurtactiviteiten voor het eerst uitgevoerd. Hierdoor kunnen we buurtontmoeting in zelfbeheer structureel faciliteren. Hiervoor is jaarlijks € 0,3 miljoen beschikbaar, waarvan ongeveer 90% is uitgegeven. Dit maakt duidelijk dat deze subsidie voorziet in een behoefte van inwoners.

We hebben in 2023 samen met De Schoor en het VMCA meerjarige subsidieafspraken gemaakt voor de periode 2024-2027. Het gaat om activiteiten die gericht zijn op de gehele Almeerse bevolking. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ontmoeting, opbouwwerk en de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. De organisaties maken jaarlijkse uitvoeringsplannen op gebiedsniveau. Hierdoor kunnen zij zo goed mogelijk aansluiten bij de kenmerken van wijken en (veranderingen in) de behoeften van inwoners.

Ook hebben we verkend hoe we alternatieven kunnen bieden voor formele zorg. Een voorbeeld is een proeftuin in de twee wijkteams in Almere Buiten. Deze benoemen we ook bij het programma 'Maatschappelijke voorzieningen en zorg'.

In het preventieve aanbod voor jeugd hebben we in 2023 beter inzicht gekregen in wat we al hebben aan aanbod. De belangrijkste beoogde wijziging voor de komende tijd is dat we meer gaan sturen op bewezen effectiviteit van interventies.

We hebben in 2023 gewerkt aan een visie over het jongerenwerk. Kern van de visie is dat we preventief aan jongerenwerk gaan werken. We gaan dit monitoren en als het effectief is zetten we dit voort. We hebben ons in eerste instantie gericht op de visie, wat er nodig is voor onze jongeren, voordat we ons gericht hebben op verandering in de uitvoering. Deze visie krijgt in 2024 meer handen en voeten, samen met het werkveld.

We hebben met extra geld uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) meer kunnen investeren in het aanbod binnen de sociale basis. Zoals het Burennetwerk van het VMCA en 'Goed Ontmoet' en 'Steun bij rouw' van Humanitas. Hiermee stellen we nog meer vrijwilligers in staat iets te betekenen voor hun medemens en hebben we wachttijden kunnen oplossen. Ook hebben we een verdiepend onderzoek opgestart naar de ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers. In 2023 hebben we een plan van aanpak gemaakt voor het uitgeven van middelen uit het GALA-akkoord. We hebben hierbij gekeken naar het versterken van het bestaande aanbod. Dit is vooral gericht op aantoonbaar effectieve preventie.

Wat hadden we gepland (begroting)

Binnen het spoor 'Bewoners aan zet' werken we vanaf 2023 met laagdrempelige subsidie om bewonersinitiatieven en ontmoetingsactiviteiten structureel te financieren. We werken samen met de Schoor en de VMCA verder aan de voorbereiding van de meerjarige subsidie en we maken uitvoeringsplannen per gebied om zo goed mogelijk bij de wensen en behoeften van onze bewoners aan te sluiten.

Binnen het spoor 'Formele ondersteuning verminderen en voorkomen' verkennen we met zorg- en welzijnspartners hoe we alternatieven kunnen bieden voor formele ondersteuning vanuit de Wmo en jeugdwet. Op diverse plekken in de stad lopen projecten en activiteiten waar slimme combinaties tussen welzijn en zorg gemaakt worden.

In 2023 gaan we met de Schoor en andere organisaties die jongerenwerk uitvoeren in gesprek over hoe jongerenwerk nog beter kan aansluiten bij het nieuwe welzijnskader, de herinrichting van het zorglandschap jeugdhulp en het preventieve aanbod. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar de preventie van overlast en criminaliteit door kwetsbare jongeren, maar ook naar mentale weerbaarheid van jonge Almeerders.

De verzilvering van Goud

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 is 'De verzilvering van Goud' uitgevoerd via de bestuurlijke opgaven Wonen en Zorg en Gezond in Almere. Deze opgaven werken namelijk ook aan de randvoorwaarden voor een Almere waar je waardig oud

kunt worden. 2023 is voor ons een overgangsjaar geweest. In 2023 heeft er een netwerkbijeenkomst plaatsgevonden met de betrokken partners in de stad. Zo werken we aan een structurele betrokkenheid. Daarnaast hebben meerdere bijeenkomsten plaatsgevonden met de Goud ambassadeurs. Deze ambassadeurs hebben aangegeven graag ook zelf initiatieven te willen ondernemen. Doel daarvan is het toewerken naar een andere verdeling van verantwoordelijkheden tussen de partners binnen Goud in Almere. Bij een aantal bewezen effectieve projecten hebben we de middelen bij partners belegd, om deze structureel door te zetten. In 2023 hebben we de verhuisregeling 'van Groot van Beter' doorgezet. Met deze regeling kunnen inwoners van huurwoningen onder voorwaarden voorrang krijgen op een andere huurwoning die nu of in de toekomst beter bij hen past. Er zijn 15 tot 20 aanvragen gedaan en succesvol afgerond.

Wat hadden we gepland (begroting)

In 2021 is het meerjarenperspectief 'de verzilvering van Goud' door de raad vastgesteld. Die lijn trekken we door. Er zijn deze periode minder middelen beschikbaar, maar het uitgangspunt blijft hetzelfde. We willen letterlijk Goud verzilveren door een aantal projecten structureel voort te zetten. Een deel van het budget zal hiervoor worden vrijgemaakt. Daarnaast zal Goud een volgende fase ingaan waarbij gewerkt wordt aan bestuurlijke en structurele betrokkenheid van organisaties en verdeling van verantwoordelijkheden. Aan de partners zal gevraagd worden mee te werken aan de vorming van een samenwerkingsconvenant. Binnen dit convenant werken we binnen het netwerk Goud samen aan bewonersinitiatieven, projecten en beleid met als doel: een Almere waarin je waardig oud kunt worden. We bieden met partners ondersteuning aan kwetsbare ouderen, we zorgen voor ontmoetingsplekken, stimuleren de ontwikkeling van woon(zorg)voorzieningen en inspireren vitale ouderen om bij te dragen aan de Almeerse samenleving.

Het komende jaar staat de uitvoering van het gezondheidsbeleid in het teken van Positieve Gezondheid

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 hebben we het nieuwe Gezondheidsbeleid Almere 2024-2026 opgesteld. Door de ontwikkelingen lokaal binnen Positief Gezond Almere (PGA) en regionaal rond het Integraal Zorg Akkoord (IZA), heeft het opstellen van de nota meer tijd gekost. De nota wordt in de eerste helft van 2024 aangeboden aan de raad. Een belangrijke ontwikkeling in 2023 was uitwerking van twee belangrijke akkoorden; namelijk het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA), met deze akkoorden verschuift de focus van ziekte naar preventie. Dit is voor ons een domeinoverstijgende aanpak. Hierdoor voorkomen we versnippering en hebben we een betere focus op het doel: Almere dichterbij een gezonde toekomst. Daarnaast is GALA niet los te zien van zorgtransformaties die binnen Positief Gezond Almere (PGA) worden aangejaagd. Positief Gezond Almere is het middel om lokaal de transformaties uit IZA te verwezenlijken. Deze ontwikkeling wordt met medisch-, zorg- en welzijnspartners in de stad vorm gegeven. De belangrijkste thema's zijn het toegankelijk houden van de gezondheidszorg bijvoorbeeld de huisartszorg en het realiseren van veerkrachtige en zorgzame wijken.

Wat hadden we gepland (begroting)

Positieve gezondheid legt de nadruk op de eigen regie van mensen op hun gezondheid en leven en niet op hun kwaal of beperking. De drie hoofdthema's van gezondheid zijn: gezonde leefstijl inclusief gezonde leefomgeving, gezondheidsverschillen terugdringen en het behartigen van gezondheid in andere beleidsvelden. Binnenkort wordt de nieuwe gezondheidsnota opgeleverd. Daarnaast verbreden we het preventieakkoord, blijven we inzetten op de projecten Gezond Gewicht en Gezonde scholen en ontwikkelen we een aanpak op Mentaal welzijn. Meer dan voorgaande jaren zetten we in op communicatie rondom gezondheid en op het verbeteren van de monitoring/sturing van/op resultaten. We leveren een bijdrage aan regionale aanpakken en werkgroepen maar de nadruk ligt op lokale inzet met directe impact gericht op de inwoners van Almere.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	43,0	42,1	0,9
baten	4,3	3,8	-0,5
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>38,7</i>	<i>38,2</i>	<i>0,4</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	0,0	0,0	0,0
totaal	38,7	38,2	0,4

Het voordeel komt voor € 0,25 miljoen doordat er in 2023 geen uitgaven zijn gedaan voor het relatie- en scheidingsloket. Daarnaast zijn er nog diverse kleinere afwijkingen van in totaal € 0,15 miljoen voordelig.

Indicatoren

Niet van toepassing op dit programma.

2.9 Sociale voorzieningen en zorg

Ambitie

We maken ons grote zorgen over de bestaanszekerheid van Almeerders

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Net als in 2022 ontvingen we in 2023 geld van het Rijk om Energietoeslag van € 1.300 per huishouden uit te betalen. We hebben hierbij de norm opgehoogd naar 125% van het sociaal minimum. Dit betekent dat in 2023 1.000 extra Almeerse huishoudens recht hebben op energietoeslag ten opzichte van 2022. De huishoudens die in 2022 energietoeslag ontvingen hebben dit in 2023 automatisch ontvangen. Dit ging om een groep van ongeveer 8.500 huishoudens. Hiervoor hoefden zij geen aanvraag te doen. Tegelijkertijd blijft, met het stopzetten van het energieplafond, een grote groep Almeerders financieel kwetsbaar voor stijgende energieprijzen.

In 2023 hebben we via het programma Energie en Armoede veel acties uitgevoerd op basis van signalen uit de stad. Zo zijn er om te voldoen aan de hoge zorgvraag extra subsidies uitgekeerd aan maatschappelijke partners zoals de Voedselbank. Ook hebben we een aantal gemeentelijke voorzieningen verbeterd. We hebben bedragen van uitkeringen verhoogd, procedures versimpeld en administratie weggenomen. Omdat blijkt dat betalingsachterstanden toenemen, hebben we de ondersteuning vergroot door het team Vroegsignalering tijdelijk uit te breiden. Verder is er een laagdrempelige en toegankelijke plek in Almere Haven ingericht voor inwoners die vragen en zorgen hebben over geld en energiezaken. Daarnaast zijn in 2023 met het project Energiehulp aan Huis ruim 4.700 huishoudens in Almere geholpen met energiebesparende maatregelen en advies om het energieverbruik omlaag te krijgen. Deze aanpak is wijkgericht waarbij op basis van inkomensniveau een volgorde is afgesproken. Met de FIXbrigade, die in 2023 ook actief in Almere is geworden, bieden we soortgelijke ondersteuning. Dit is tot stand gekomen door samenwerking met de Schoor.

Met de inzet van extra jobcoaches zijn meer mensen naar werk begeleid, met name jongeren en statushouders. We hebben begin 2023 meerdere malen met u gesproken over onze aanpak om meer mensen naar betaald werk te begeleiden. Mede op basis van de input die u ons gaf hebben wij onze aanpak bepaald. Hier hebben we u met een raadsbief over geïnformeerd.

Wat hadden we gepland (begroting)

Een financieel kwetsbare groep Almeerders konden we in 2022 compenseren met een eenmalige energietoeslag van € 1.300. Ook studenten kunnen gebruik maken van deze regeling. Toch maken we ons grote zorgen over de bestaanszekerheid van Almeerders. De stijgende energieprijzen raken ons allemaal. In combinatie met de recordhoge inflatie op brandstof en voedsel stelt dit veel huishoudens voor een grote opgave. Het Rijk zal met de recente maatregelen de grootste financiële klappen voor inwoners opvangen. Tegelijkertijd zullen veel huishoudens alsnog in de knel raken.

Als gemeente hebben we niet de financiële middelen om inwoners die in de knel zitten financieel te helpen. We kunnen wel een maximale bijdrage leveren samen met corporaties, bedrijven en maatschappelijke partners. Dit gaan we dan ook doen. We werken aan een brede, integrale aanpak waarbij maatwerk centraal staat. Een aanpak gebaseerd op signalen uit de wijken en buurten waarbij we snel anticiperen op wat nodig is. We maken daarbij optimaal gebruik van bestaande instrumenten en regelingen, bijvoorbeeld het Financieel Huis en budgetcoaches. Waar dit nodig is schromen we niet om dit snel uit te breiden om zoveel mogelijk Almeerders te kunnen helpen. We proberen daarbij ook nadrukkelijk mensen naar (meer) betaald werk te begeleiden. Met de verhoging van het minimumloon kan dit inwoners ook verlichting geven. In het najaar van 2022 informeren wij de gemeenteraad over onze aanpak in 2023.

Inburgering is een nieuwe taak van de gemeente

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De uitvoering van de Wet Inburgering gaat goed. Veel inburgeraars zijn gestart met hun leerroute. Via de pilot toeleiding naar werk hebben we onder andere inburgeraars al op het AZC naar werk begeleid. We zijn gestart met een nieuw monitorings- en evaluatiekader. De eerste 5 inburgeraars zijn inmiddels geslaagd voor hun

inburgeringsexamen. Dit is zeer snel. In 2025 verwachten we de eerste betekenisvolle uitstroom te gaan zien. Er is dan een grotere groep inburgeraars die de wettelijke inburgeringstermijn van 3 jaar heeft bereikt. Daarom verwachten we in de tweede helft van 2025 betere uitspraken te kunnen doen over het succes van de Almeerse inburgeringsaanpak.

In 2023 zien we als landelijke ontwikkeling vooral het tekort aan docenten voor opleidingen Nederlands als tweede taal. Waardoor er wachtlijsten ontstaan om te starten met de leerroute. In 2023 hebben we dit voor het eerst in Almere gezien. We werken samen met de aanbieders aan oplossingen om vertraging voor inburgeraars te voorkomen

Als gemeente hebben wij de brugklas als extra aanbod gerealiseerd. Daarmee starten we al met taallessen in de eerste periode nadat inburgeraars in Almere zijn komen wonen. En ontwikkelen wij een beter beeld van iemands motivatie, capaciteiten en leermogelijkheden. Een inburgeraar kan daardoor in een zo passend mogelijk inburgeringstraject worden geplaatst. In 2023 zijn 16 brugklassen gestart, daar hebben 181 vergunninghouders aan deelgenomen.

Toeleiding naar werk of vervolgonderwijs is een standaard onderdeel van het inburgeringstraject. Hier hebben wij in 2023 extra op ingezet door de pilot toeleiding naar werk en de verdere ontwikkeling van de Module Arbeidsmarkt en Participatie. De regionale middelen om een impuls te geven om vergunninghouders naar werk te begeleiden zetten we vanaf halverwege 2024 in. Daarmee onderzoeken we tevens hoe we het beste een impuls kunnen geven aan het naar werk begeleiden van vergunninghouders.

Wat hadden we gepland (begroting)

Vanaf 1 januari 2022 is de Wet Inburgering van kracht. De afgelopen jaren hebben we ons hierop voorbereid en zijn afspraken gemaakt met verschillende partijen met wie we gezamenlijk optrekken om nieuwkomers zo goed mogelijk te laten inburgeren. Hoe we willen werken is vastgelegd in het beleidskader Inburgering wat in september 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het doel is om deze inburgeraars zo snel mogelijk te laten beginnen met hun inburgering en vervolgens naar werk of een opleiding te begeleiden. In de praktijk betekent dit dat voor elke inburgeraar er een individueel plan inburgering en participatie wordt opgesteld.

We monitoren en evalueren daarom grondig

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 zijn wij gestart met het opstellen van een nieuw monitoring- en evaluatiekader voor het beleidskader inburgering. Met als doel dat wij beter lessen trekken uit het Almeers inburgeringsstelsel. Het monitorings- en evaluatiekader stellen we samen met betrokken (inburgerings)partijen op. In 2025 ontvangt de raad de eerste monitor conform het nieuwe monitorings- en evaluatiekader. De raad wordt in 2024 nog geïnformeerd over de bevindingen, lessen en cijfers uit het Almeers inburgeringsstelsel in 2023.

Wat hadden we gepland (begroting)

We hebben met de gemeenteraad ook afgesproken dat we hen hierover informeren. Dit is ook onderdeel van de nieuwe wet. De indicatoren die door het Rijk zijn vastgesteld zijn voor wat betreft de monitoring zijn:

- deelname en afronding van de onderdelen van de inburgeringsplicht;
- de leerroute die is gevolgd;
- het behaalde taalniveau na afronding van het inburgeringstraject;
- de mate van arbeidsparticipatie (aantal uur, vorm van participatie).

De voortgang van het inburgeringsproces wordt gemonitord aan de hand van een aantal subdoelen. Deze gaan over het tijdig beginnen van het traject, de doorlooptijd van het traject, het maatwerk, de dualiteit en de kwaliteit van de uitvoering en de inhoud van het traject.

We gaan alle inwoners die vormen van ondersteuning krijgen vanaf 2023 opnieuw indiceren

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 en 2023 is de Wmo ondersteuning opnieuw aanbesteed en hebben we nieuwe werkwijzen voor huishoudelijke ondersteuning, individuele begeleiding en dagbesteding ingevoerd. Hiervoor zijn we intensiever gaan samenwerken met inwoners die gebruik maken van deze ondersteuning en met zorgaanbieders. Er zijn 6.000 herbeoordelingen uitgevoerd om de indicaties van inwoners om te zetten naar de gecontracteerde

zorgaanbieders, producten en werkwijzen. Hierbij is ook gekeken in hoeverre de ondersteuning nog voldoende passend was bij de actuele situatie van mensen.

We hebben geconstateerd dat meer cliënten zijn uitgestroomd dan vooraf was verwacht. Vooral uit de individuele begeleiding en dagbesteding. Dit komt onder andere door verhuizen of overlijden, doorstroom naar andere ondersteuning of afsluiting van de indicatie op eigen verzoek van de inwoner. We hebben 350 inwoners die zonder vervolgondersteuning waren uitgestroomd na drie maanden gebeld om te checken hoe het met ze gaat. De ervaringen met de nieuwe werkwijzen uit 2023 zijn een belangrijke basis om in 2024 te blijven monitoren, leren, aanscherpen en waar nodig bijsturen. Dit is nodig om bestand te zijn tegen de vergrijzing en de toenemende krapte onder zorgpersoneel. We hebben de raad in 2023 regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de nieuwe werkwijzen. Eind 2023 hebben we ook een gesprek met de raad gevoerd over de nieuwe werkwijzen, waarbij zowel is teruggeblikt als vooruitgekeken.

Wat betreft de 'klassieke Wmo' (vervoer, woningaanpassingen en rolstoelen) is er gewerkt aan de professionalisering van de Buurtmobiel Almere. De vrijwillige organisatie is kwetsbaar gebleken en hiervoor zijn mogelijke alternatieven onderzocht. We hebben ook een start gemaakt met de aanbesteding van collectief vervoer.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit gaat om individuele begeleiding, dagbesteding en huishoudelijke ondersteuning gestart en komt voort uit de aanbesteding uit 2022. Hiervoor is een nieuwe werkwijze ontwikkeld. We gaan –vanuit procesregie-intensiever samenwerken met de inwoner (of klant) en de zorgaanbieder. Door het gezamenlijk stellen van doelen, het sturen op kwaliteit en meten van effecten van de ondersteuning kunnen we passender indiceren. We sturen op de betaalbaarheid van de Wmo, ook op de lange termijn en onderzoeken alternatieven in de samenwerking met o.a. welzijn.

Voor de klassieke voorzieningen hebben we een aantal maatregelen ingezet die in 2023 moeten leiden tot stabilisatie van de uitgaven. We gaan verder met de doorontwikkeling van de Buurtmobiel Almere (voorheen CUS), inzet op beschikbare voorzieningen in de wijk (de zgn. voorliggende voorzieningen) en inzet op algemeen (gebruikelijke) voorzieningen.

In 2023 wordt een groeimodel voor de wijkteams ontwikkeld

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Met de wijkteams willen we Almeerders langer informeel bijstaan en daarmee voorkomen dat ze zware en dure zorgtrajecten ingaan. We kijken per wijk wat nodig is om inwoners te helpen. We hebben aandacht besteed aan de ontwikkeling van Almere Poort maar zien ook dat we door beperkte middelen en personeel het wijkteam niet hebben kunnen versterken. In Almere Hout heeft een sociaal kwartiermaker bekeken wat er nodig is om de sociale infrastructuur te versterken. In de tussentijd kunnen inwoners van Hout wel terecht bij het wijkteam van Almere Haven.

In de twee wijkteams in Almere Buiten is tot november 2023 een proeftuin actief. Deze hebben we geëvalueerd. Hieruit blijkt dat we door langer te ondersteunen konden voorkomen dat mensen formele zorg moesten aanvragen, dat we ze beter konden doorverwijzen en dat de overdracht soepeler ging en dat we de ondersteuningsvraag beter in beeld kregen. Hiermee proberen we te achterhalen of lichte ondersteuningsvragen van inwoners aan te pakken zijn door wijkwerkers en ander aanbod in de wijk in plaats van ondersteuning door zorgaanbieders. We zien hierin dat onze wijkwerkers meer ruimte voelen om het verschil voor inwoners te maken en dat inwoners deze dienstverlening over het algemeen als positief zien.

Wat hadden we gepland (begroting)

Wij hebben hierbij aandacht voor de groeiende stadsdelen Almere Hout en Almere Poort. Hierin wordt ook het wijkteam in het centrum van Almere Stad meegenomen omdat daar sprake is van inbreiding. Dit is belangrijk in het streven om voor alle Almeerders ondersteuning dichtbij en afgestemd op hun behoeften te organiseren. We evalueren het experiment met verlengde inzet vanuit de wijkteams en indien gewenst bepalen we of en hoe dit uitgerold kan worden over de hele stad. Verder worden alle wijkwerkers getraind in Stress Sensitieve Dienstverlening.

De doordecentralisatie van het Beschermd Wonen gaat plaatsvinden per 1 januari 2024

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Inmiddels is duidelijk dat de doordecentralisatie van het beschermd wonen opnieuw uitgesteld zal worden naar in ieder geval 1 januari 2025. Dit betekent ook dat Almere nog minimaal tot die datum verantwoordelijk is voor het opstellen van beleid en besteding van de middelen voor zorg en ondersteuning aan kwetsbare inwoners met ernstige psychische problemen in heel Flevoland.

We zijn ons inmiddels al een aantal jaren aan het voorbereiden op deze doordecentralisatie waardoor deze verantwoordelijkheden en middelen bij individuele gemeenten in Flevoland komen te liggen. De verwachting is dan ook nog steeds dat er minder geld naar Almere gaat hiervoor. De financiële gevolgen hiervan hebben we in beeld en we zijn hier op voorbereid.

We hebben op-, om- en afbouwplan voor bestaande voorzieningen gemaakt. Echter blijft de praktijk weerbarstig. We zien dat we nog een aantal voorzieningen voor deze aandachtsgroepen missen. De doorlooptijd voor de realisatie van nieuwe voorzieningen, zoals beschermd wonen, is lang. Vaak komt hier aanpassing van het bestemmingsplan bij kijken en leidt dit tot weerstand van omwonenden. Hierbij valt te denken aan Beschermd Wonen+ en Domus. Plannen voor twee voorzieningen die we het afgelopen jaar in de raad hebben gebracht. Over beide plannen is uitgebreid gediscussieerd.

De pilots Beschut Wonen en Gewoon thuis hebben we omgezet naar het reguliere aanbod. Hierdoor wordt het mogelijk voor kwetsbare inwoners om thuis te blijven wonen of eerder uit te stromen. Het tekort aan woningen waarmee de hele stad te maken heeft zien we hier ook terug. Voor veel inwoners die nu gebruik maken van deze voorzieningen zou een passende woning hen helpen. Echter loopt de doorstroming op de woningmarkt vast en is het deze inwoners een woning te bieden die past bij de zorgvraag die zij hebben.

Wat hadden we gepland (begroting)

Op dit moment is Almere als centrumgemeente – in samenwerking met de regiogemeenten – nog verantwoordelijk voor het opstellen van beleid en besteding van de middelen voor zorg en ondersteuning aan kwetsbare inwoners met ernstige psychische problemen in heel Flevoland. De doordecentralisatie betekent dat deze verantwoordelijkheid bij de individuele gemeenten komt te liggen. Tevens komt er vanuit het Rijk een nieuw financieel verdeelmodel dat per 1 januari 2024 wordt ingevoerd, met een ingroeipad van meerdere jaren. Met de andere Flevolandse gemeenten hebben wij afgesproken nauw samen te blijven werken, en bereiden wij ons reeds een aantal jaren voor op deze transformatie. In 2022 is gezamenlijk, en met inbreng van zorgaanbieders, een plan gemaakt voor het op-, om- en afbouwen van bestaande voorzieningen. Dat is nodig omdat inwoners die voorheen naar een instelling voor Beschermd Wonen zouden verhuizen, nu steeds vaker in de wijk komen of blijven wonen. Op basis van dit plan wordt nu gewerkt aan een gedifferentieerd aanbod dat aansluit bij de zorgbehoefte. In 2023 zetten we onder meer de pilots Beschut Wonen en Gewoon Thuis, die de afgelopen jaren hebben gedraaid, om naar regulier aanbod. Het gaat hier om vormen van ambulante begeleiding die het mogelijk maken voor kwetsbare inwoners om thuis te blijven wonen of eerder uit te stromen.

Als gevolg van de landelijke coronamaatregelen is ingezet op eenpersoonsopvang

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De coronacrisis hebben we inmiddels achter ons gelaten. Wat gebleven is, ook in 2023, is de inzet op vernieuwende vormen van opvang. We weten bijvoorbeeld dat individuele plekken, in plaats van slaapzalen, tot betere resultaten leidt bij cliënten. In mei 2023 is het streefbeeld maatschappelijke opvang bestuurlijk vastgesteld. Hierin hebben we met elkaar de ambitie uitgesproken om o.a. in te zetten op kleinschalige opvang, preventie en Housing First. We hebben ons hierbij aangesloten bij de landelijke brede aanpak van dakloosheid. We zien de druk op de maatschappelijke opvang toenemen, ook in 2023. Zowel dakloosheid onder gezinnen als alleenstaanden is toegenomen. Daarbij speelt dat we moeite hebben nieuwe locaties voor opvang te vinden. De huidige dag- en nachtopvang in Almere Poort voor alleenstaande daklozen lijkt per 1 oktober te stoppen. We zijn in 2023 op zoek geweest naar een nieuwe locatie, deze hebben we niet kunnen vinden. We zijn nu bezig met verlening van gebruik van de locatie.

Twee jaar geleden hebben we de pilot 'Housing first' gestart, een vorm van wonen met intensieve begeleiding bedoeld voor dakloze mensen met meervoudige problematiek. Hierbij is de toewijzing van een woning het startpunt. Dit biedt een stabiele basis voor nieuwe kansen voor deze mensen. In 2023 is deze pilot verlengd totdat deze in de nieuwe huisvestingsverordening is geregeld en de resterende woningen zijn toegewezen. Ook hier zien we dat het door het gebrek aan woonruimte de pilot nog niet volledig van de grond komt. Alle betrokken partijen hebben wel uitgesproken de pilot Housing First als belangrijk preventief product te zien in het zorglandschap.

Wat hadden we gepland (begroting)

Tot de coronacrisis was de Maatschappelijke Opvang vormgegeven met meerdere cliënten op een kamer. De nieuwe ervaringen met deze vorm van opvang in 2020 en 2021 hebben tot inzichten geleid. Inmiddels zetten we in op duurzame vernieuwing van de opvang; we sluiten daarbij aan op de landelijke brede aanpak van dakloosheid. We doen dat in Flevoland in regionaal verband (Almere is centrumgemeente). Onderdeel daarvan is dat ook in Almere een Housing First pilot is gestart, waarmee wij verwachten dat de behoefte aan opvang met 24-uurs begeleiding op termijn afneemt. Daarnaast wordt in 2022 – ook in regionaal verband – een plan van aanpak opgesteld om de gezinsopvang in 2023 anders in te kunnen richten.

In de Vrouwenopvang is de afgelopen jaren gewerkt aan het aanpakken van knelpunten die uit eerdere onderzoeken naar voren zijn gekomen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Almere scoort hoog in de lijsten als het gaat om geregistreerd huiselijk geweld en kinderopvang. Dat is al enkele jaren stabiel maar iets waar we aan blijven werken om omlaag te krijgen. We hebben in 2023 onder andere gewerkt aan de Regiovisie Huiselijk Geweld. Dit is gedaan in samenwerking met de andere Flevolandse gemeenten en in alle raden besproken. Bij de bespreking in de Almeerse raad hebben we diverse adviezen ontvangen voor inhoudelijke focus voor bij uitwerking van de regiovisie in een uitvoeringsprogramma. Hier gaan we in 2024 mee aan de slag.

Blijf Groep heeft een regionale supportgroep voor plegers opgestart zodat zij kunnen werken aan herstel en heling. Het daadwerkelijk starten van volwaardige plegeraanpak blijkt ingewikkeld, vooral omdat het lastig blijkt voor plegers om hulp te vragen.

Vanuit de Blijfgroep wordt actieve ondersteuning georganiseerd zodat vrouwen in de opvang financieel vaardiger en daardoor onafhankelijker worden. Daarnaast is er ook ingezet op sport en bewegen in de opvang.

Wat hadden we gepland (begroting)

In 2022 betekent dat onder meer het realiseren van een volwaardige plegeraanpak, interventies gericht op het voorkomen van de noodzaak tot opvang in het Oranje Huis en het verbeteren van de nazorg voor cliënten die uitstromen. Dit wordt in 2023 voortgezet. Daarnaast wordt in 2023 meer ingezet op ambulantisering, met als doel om de instroom in de Vrouwenopvang te stabiliseren en de uitstroom te vergemakkelijken. Deze aanpak betreft een regionale samenwerking tussen de regio's Flevoland en Gooi- en Vechtstreek.

Wonen en zorg

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Dat iedereen 'zo thuis mogelijk' kan opgroeien en wonen was ook in 2023 een belangrijk bestuurlijk thema. Wat een groot probleem blijft is het grote tekort aan woningen voor alle Almeerders. We hebben in 2023 een toenemende vraag gezien naar woningen vanuit zorgdoelgroepen, urgenten, mensen met een vluchtelingverleden en regulier woningzoekenden. Hierdoor liep de wachttijd voor een woning voor mensen met een urgentie op. We hebben een onderzoek gedaan naar de knelpunten van uitstroom vanuit zorginstellingen naar sociale huurwoningen. Hierbij hebben we verbeteringen bedacht die we in 2024 willen oppakken met onze partners. Ook is er een spreidingskaart ontwikkeld waarop te zien is waar in de stad geclusterde woon(zorg)voorzieningen staan.

We hebben in 2023 weer intensief samengewerkt met partners uit het netwerk. Uit verschillende werkgroepen bleken de volgende punten van groot belang:

- Het in kaart brengen van aanvullende woonmogelijkheden in de al bestaande woningvoorraad.

- En analyse van de woonbehoefte van ouderen.
- Doorontwikkeling van de samenwerkingsafspraken Thuis in de Wijk (voor uitstroom uit de zorg).
- Het organiseren van de jaarlijkse ontmoetingsdag voor professionals van betrokken organisaties.

In het laatste kwartaal van het jaar hebben partners de raad ook meegenomen in de problematiek die speelt. Dit was aan de opgavetafel op de Politieke Markt.

We hebben geleerd dat er grote behoefte is aan een woonzorgvisie, waarin we een scherp beeld geven van de meerjarige woonbehoefte van de verschillende aandachtsgroepen. Dit moet helpen bij het realiseren van de opgave om iedereen zo thuis mogelijk te laten opgroeien en wonen.

Twee ontwikkelingen speelden in 2023 waar we in 2024 verder mee aan de slag moeten. We zien dat het moeilijk is om locaties voor nieuwe geclusterde woon-zorg voorzieningen, zoals maatschappelijke opvang, te realiseren. Veel plekken in de stad zijn niet geschikt, zoals bedrijventerreinen. Voor het vestigen van deze voorzieningen zijn bijvoorbeeld soms de parkeernorm en het bestemmingsplan een probleem.

Wat hadden we gepland (begroting)

Landelijk én in Almere is het streven dat inwoners op een prettige manier 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien en wonen. Dit geldt voor jeugd en volwassenen en ook voor de groeiende groep ouderen in de stad. Ook (psychisch) kwetsbare inwoners horen daarbij. In de Opgave Wonen en Zorg richten we ons op het in samenhang en passend organiseren van wonen en zorg voor deze kwetsbare doelgroep. Daarbij is er ook nadrukkelijk aandacht voor draagkracht en draagvlak in de wijk. Een groot knelpunt waar deze opgave zich mee bezighoudt, is de beschikbaarheid van geschikte woonplekken.

Onder meer zijn in 2021 een afwegingskader woonzorg-initiatieven en een woonzorgprogrammering opgesteld, en is in 2022 de huisvestingsverordening aangepast met een andere systematiek voor het uitgeven van urgentie aan mensen die kunnen uitstromen uit een zorginstelling. Er wordt nauw samengewerkt met partners (woningcorporaties en zorgpartijen), o.m. in het convenant 'Thuis in de Wijk'. Daarnaast zijn er diverse activiteiten en pilots voor het vergroten van de uitstroom en het realiseren van een groter en passender aanbod van woonmogelijkheden met passende ondersteuning.

De opgave is nog lang niet klaar en het werken aan de opgave wordt gecontinueerd met focus op de volgende ambities:

- Zorgen dat er voldoende (kwalitatief goede) woningen worden toegewezen aan, en ontwikkeld voor, aandachtsgroepen. Zodat vraag en aanbod beter in balans zijn;
- De uitstroom uit 24-uursinstellingen vergroten en instroom voorkomen.
- Het draagvlak en de draagkracht vergroten dan wel behouden in de wijken. Zodat Almeerders op een prettige manier kunnen wonen.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	316,0	312,6	3,4
baten	222,8	230,5	7,7
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>93,2</i>	<i>82,1</i>	<i>11,2</i>
stortingen	7,7	4,6	3,2
onttrekkingen	1,5	0,0	-1,5
totaal	99,4	86,6	12,8

We moeten € 2,4 miljoen meer btw betalen voor individuele Wmo verstrekkingen

Wij hebben in voorgaande jaren de btw op individuele verstrekkingen teruggevorderd via het btw compensatiefonds. Het gaat onder andere om scootmobielen, rolstoelen, trapliften en woningaanpassingen. De btw op individuele verstrekkingen mag echter niet teruggevorderd worden. Deze btw is kostprijsverhogend. Alleen de btw op collectieve voorzieningen mag worden teruggevorderd.

We moeten hierdoor € 2,6 miljoen terugbetalen aan de belastingdienst. Hierover moeten we ook € 0,2 miljoen aan belastingrente betalen. Verder krijgen we € 0,4 miljoen btw terug op het individueel vervoer van de Wmo.

We hebben dit inmiddels in de administratie en de begroting aangepast, zodat dit nu direct goed verloopt.

We houden € 1,6 miljoen over op de bijstandsverlening en de BBZ

We houden in totaal ongeveer € 1 miljoen over op de bijstand voor zelfstandigen. Het gaat zowel om starters als gevestigde ondernemers. Dit komt doordat het aantal toegekende aanvragen nog steeds lager is dan voor de coronapandemie. We zien het aantal aanvragen wel weer stijgen. In 2023 zijn er relatief weinig aanvragen goedgekeurd (57%), t.o.v. 86% voor de coronajaren. Dit komt onder andere omdat bedrijven niet levensvatbaar zijn of bedrijven niet alle gegevens inleveren.

We houden in totaal € 0,6 miljoen over op de reguliere bijstandsverlening. Dit komt voor € 0,45 miljoen doordat het gemiddeld uitkeringsbedrag per cliënt € 57 lager is dan begroot. Verder zijn de inkomsten uit verhaal van bijstandsuitkeringen € 0,2 miljoen hoger.

We houden € 1,7 miljoen over de energietoeslag 2023

Vanuit het Rijk is een eenmalige energietoeslag van € 1.300 per huishouden beschikbaar gesteld om inwoners te helpen bij het betalen van de hoge energiekosten. De kosten zijn € 3,2 miljoen lager dan begroot. Omdat de kosten lager zijn dan begroot hebben we geen onttrekking van € 1,5 miljoen gedaan aan de reserve bestaanszekerheid. Per saldo houden we € 1,7 miljoen over. Belangrijkste reden dat we geld over houden is doordat mensen die in 2022 geen energietoeslag kregen zelf een aanvraag moeten doen. Er kunnen tot en met 30 juni 2024 nog aanvragen worden ingediend voor de energietoeslag 2023. Hiervoor hebben we in de reserve bestaanszekerheid nog € 1,5 miljoen beschikbaar. Hieruit moeten ook de uitvoeringskosten worden betaald.

We geven € 0,7 miljoen minder uit aan trajecten voor inburgering

We hebben een aantal inburgeringsactiviteiten zoals Talent@Work, De vroege start en trainingen MAP binnen de eigen capaciteit uitgevoerd. Hierdoor hebben we minder externe kosten. Verder zijn de kosten voor het afronden van inburgeringstrajecten van mensen die nog onder de oude wet vallen, lager dan verwacht.

We ontvangen € 0,7 miljoen meer uit het gemeentefonds

Het gaat om € 0,4 miljoen voor de kosten van asielzoekers die wij opvangen en die nog niet staan ingeschreven in de basisregistratie. Verder krijgen we € 0,3 miljoen voor maatschappelijke begeleiding van onder andere statushouders.

We geven € 0,7 miljoen minder uit aan kwijtschelding

De werkelijke kwijtscheldingen in 2023 waren € 2,5 miljoen. Daarnaast was er € 0,5 miljoen begroot om in de voorziening kwijtschelding te storten. Bij de beoordeling van de voorziening hebben we geconstateerd dat de voorziening al toereikend is, en er € 0,2 miljoen kan vrijvallen. Per saldo resteert er een voordeel van € 0,7 miljoen. In 2024 onderzoeken wij of de dalende kwijtscheldingstrend nog lijkt aan te houden. Het kan zijn dat dit budget dan kan worden verlaagd.

We houden € 9,7 miljoen over op taken waarvoor het budget in volgende jaren nodig is

Het gaat hierbij vaak om taken met een specifieke financiering en incidenteel karakter. De financiering ontvangen we vaak in één keer de kosten spreiden zich uit over meerdere jaren. Het gaat om:

€ 5,2 miljoen over op de hulp aan de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag affaire.

Wij krijgen van het Rijk een normbedrag per gedupeerde die wij helpen. Het gaat om het opstellen van een plan van aanpak en nazorg. De begeleiding wordt grotendeels uitgevoerd door de gemeente en de Schoor. Het voordeel komt omdat de kosten voor de hulp van gedupeerden doorlopen in de jaren 2024-2027. Ook zijn de normbedragen die we ontvangen met terugwerkende kracht verhoogd door het Rijk.

€ 3,7 miljoen over op de arbeidsmarktregio (regionale re-integratie)

Ten eerste houden we € 0,2 miljoen over op de ontwikkeling van het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT). Het geld dat over is, is in 2024 nodig om de doorontwikkeling af te ronden. Ook houden we € 3,5 miljoen over op regionale projecten die het Regionaal Werkbedrijf (RWF) uitvoert. Het gaat bijvoorbeeld om de aanpak van jeugdwerkloosheid, dichterbij dan je denkt en perspectief op werk!. Deze middelen hebben we grotendeels ontvangen vanuit coronamiddelen. De lagere uitgaven komen onder andere doordat het RWF een nieuwe koers wil bepalen. In het tweede helft van 2023 zijn er daarom veel minder projecten uitgevoerd. Het RWF heeft voor 2024 en 2025 een nieuwe begroting vastgesteld, waarin rekening is gehouden met het overgebleven geld.

€ 0,5 miljoen over op revolverend fonds schulden

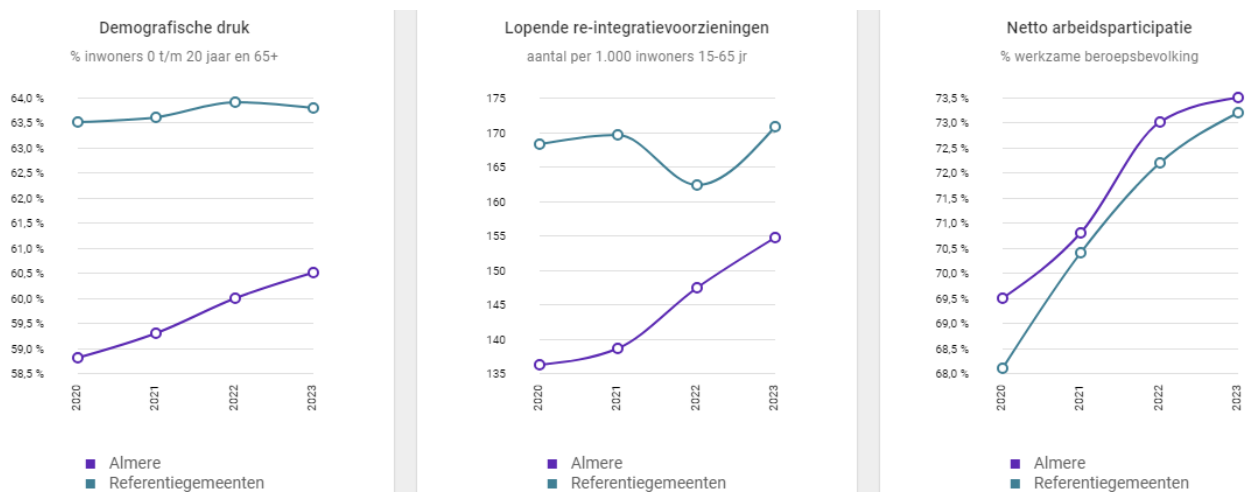
In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het overnemen van schulden van mensen. Wij zijn sinds kort via de Kredietbank Nederland aangesloten bij het Waarborgfonds Saneringskredieten. Deze taak wordt tegen minimale kosten al voor ons uitgevoerd. Een (nieuw) revolverend fonds is niet nodig. Via een amendement bij de vierde kwartaalrapportage 2023 is besloten om het geld in 2024 te storten in de reserve bestaanszekerheid.

€ 0,3 miljoen over de opvang van statushouders in hotels (HAR)

Via de Hotel- en Accommodatieregeling (HAR) krijgen wij van het Rijk geld om statushouders 6 maanden in hotels te huisvesten. Dit is een tijdelijke oplossing voor de stagnerende uitstroom bij het asielzoekerscentrum door het tekort aan woningen. De kosten zijn € 0,5 miljoen hoger door een grotere instroom en een langer verblijf in de HAR. Tegenover de hogere instroom staat een hogere rijksvergoeding van € 0,8 miljoen. Het saldo van € 0,3 miljoen is nodig om de opvang in 2024 te kunnen betalen.

Het overige voordeel van € 0,1 miljoen bestaat uit diverse kleine voor- en nadelen.

Indicatoren

Demografische druk

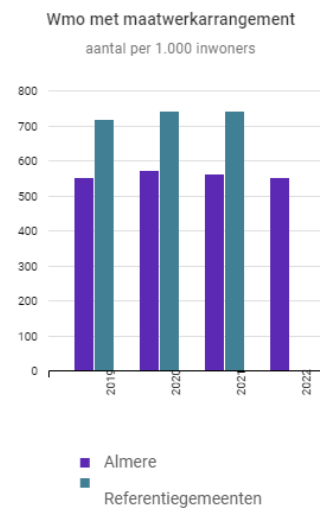
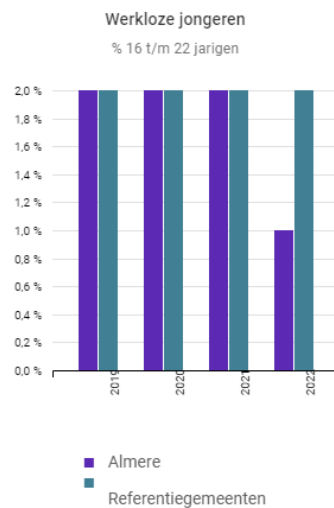
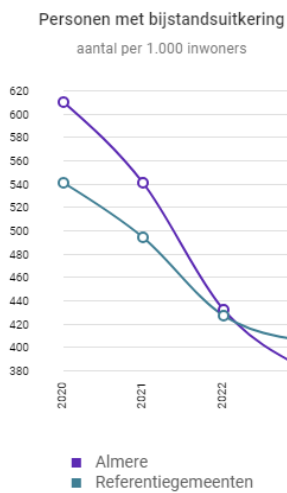
De demografische druk is het aantal inwoners van 0 tot 20 jaar én van 65 jaar en ouder afgezet tegen het aantal inwoners tussen de 20 en 65 jaar. Dit ligt in Almere al jaren lager dan in de referentiegemeenten. Al zien we het verschil jaarlijks steeds kleiner worden.

Lopende re-integratievoorzieningen

Dit is het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. Het laat zien dat het aantal re-integratievoorzieningen in Almere de afgelopen jaren fors is afgenomen tot 2021, sinds 2021 stijgt dit weer, al blijven we nog ruim onder het aantal re-integratievoorzieningen van referentiegemeenten.

Netto arbeidsparticipatie

Deze indicator laat het percentage van de werkzame beroepsbevolking zien ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking. De beroepsbevolking is de groep inwoners tussen de 15 en 75 jaar die ofwel betaald werk hebben, ofwel recente betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn.

Personen met bijstandsuitkering

Dit is het aantal personen met een uitkering per 10.000 inwoners. Dit lag in Almere altijd hoger dan in referentiegemeenten maar inmiddels ligt dit lager.

Werkloze jongeren

We spreken van werkloze jongeren als personen tussen de 16 en 22 jaar ingeschreven staan bij het UWV en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polis administratie.

Deze indicator is een percentage ten opzichte van het totaal van alle jongeren tussen de 16 en 22 jaar. Er zijn nog geen cijfers over 2023 bekend.

Wmo met maatwerkarrangement

Dit is het aantal inwoners met een maatwerkarrangement. per 10.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning vanuit de Wmo . In Almere maken hier minder mensen gebruik van in vergelijking met referentiegemeenten. Over 2022 zijn er nog geen cijfers bekend uit referentiegemeenten, over 2023 zijn er nog geen cijfers bekend.

2.10 Jeugdzorg

Ambitie

In 2023 bereiden we ons voor op de inkoop van zowel jeugdhulp zonder als met verblijf

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De inkooptrajecten zijn voor ons een middel om het zorglandschap in de jeugdhulp te veranderen. In 2023 hebben we fors ingezet op de versteviging van het lokale veld, waarbij de focus lag op de versterking van preventie. Door meer regie te voeren op de toegang tot zorg en het vroegtijdig bieden van begeleiding. Dit passend bij de situatie van het kind en het gezin. Hier hoort de pilot gezinsteams bij. Mede door de inzet in 2023 zien we een daling van 24-uurs jeugdhulp, waarbij wel de inzet van crisisplaatsen gelijk is gebleven.

We zien helaas nog geen afname van de kosten voor de 24-uurs jeugdhulp en de kosten voor de Jeugd GGZ (Geestelijke GezondheidsZorg). Belangrijkste rede daarvoor is dat de uitstroom van de groep 16- tot 27-jarigen vastloopt. 40% van de Almeerse jeugdigen in de 24-uurs-zorg is 18 jaar of ouder. Dit gaat voornamelijk om duurdere zorg. Dit drukt enorm op de budgetten. Belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de doorstroom naar vervolghulp niet op orde is. Dit heeft voornamelijk te maken met het ontbreken van huisvesting. Er zijn te weinig passende woonplekken voor deze groep. In het afgelopen jaar hebben we daarom meer ingezet op samenwerking met andere domeinen, zoals wonen en de Wmo. Deze acties gaan we doorzetten en verder brengen in de komende periode.

Jeugdhulp zonder verblijf

Met de pilot teams gezinsbegeleiding proberen we te voorkomen dat kinderen uit huis geplaatst moeten worden. Hierbij wordt een heel gezin (en niet alleen het kind) geholpen en begeleid. In 2023 hebben we vooral geleerd wat wel en niet werkt in deze aanpak. Dit gaat ons helpen bij de vorming van stevige lokale teams. De aanbesteding zelf hebben we moeten uitstellen.

Jeugdhulp met verblijf

Een aantal zorgaanbieders heeft een kort geding aangespannen in de lopende aanbesteding van de jeugdhulp met verblijf. Hierdoor is de aanbesteding vertraagd en konden we deze niet in 2023 afronden. Naar aanleiding van dit kort geding hebben we nieuwe kostprijsberekeningen voor de producten moeten uitvoeren. De aanbesteding van de jeugdhulp moet in 2024 worden afgerond. Vanaf 2025 gaat het nieuwe contract in .

Doordat de aanbestedingen voor de jeugdhulp zijn vertraagd hebben we overbruggingscontracten moeten afsluiten. Deze contracten bevatten minder gunstige voorwaarden dan de contracten binnen de aanbesteding.

Wat hadden we gepland (begroting)

We grijpen de inkoop aan om het zorglandschap jeugdhulp te veranderen. Aan de ene kant willen we begeleiding van kwetsbare gezinnen dichtbij organiseren, aan de andere kant willen we een stedelijk aanbod intensief ambulante gezinshulp ontwikkelen wat bij dreigende uithuisplaatsing kan worden ingezet. Ook willen we contracten met afspraken die de mogelijkheden tot sturing vergroten, en tegelijk de administratielasten minimaal houden.

We blijven de maatregelen kostenbeperking jeugd met kracht uitvoeren. We bestendigen de functie regie op hulpverleningsprocessen bij de toegang tot jeugdhulp. Zo houden onze verwijzers zicht op een traject, of doelen zijn gehaald en welke nazorg nodig is. De pilot teams gezinsbegeleiding loopt door met als onderzoeksvraag hoe deze aanpak uiteindelijk een plek krijgt in het Almeerse zorglandschap. In 2023 willen we ook afspraken maken om meer samenhang in het preventieve aanbod te krijgen.

Het aantal meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling is nog altijd erg hoog in Almere

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Almere kent doorgaans 2,5 keer zoveel meldingen bij Veilig Thuis van kindermishandeling dan het landelijke gemiddelde. Dit is al een aantal jaar stabiel.

Het doel is, was en blijft om huiselijk geweld en kindermishandeling zoveel mogelijk te voorkomen. In 2023 hebben we samen met de partners gewerkt aan een herzien lokaal addendum wat in 2024 wordt vastgesteld.

We stellen hierbij het werken met gezinsprofielen centraal. Deze profielen beschrijven de patronen achter huiselijk geweld. Een kern van de samenwerking is om er eerder met de betrokken inwoners bij te zijn. In 2023 hebben we onderzocht of we meer duiding kunnen geven aan het hoge aantal meldingen van kindermishandelingen. We hebben daarvoor naar een goede toepassing van de meldcode gekeken maar ook naar de gegevens uit het onderzoek 'De sociale staat van de stad'.

Wat hadden we gepland (begroting)

Niet altijd kan er na een melding een gezin goed worden ondersteund, omdat de hulp niet beschikbaar is of omdat een gezin niet meewerkt met vrijwillige hulp. Er bestaan regionale afspraken tussen Veilig Thuis en ketenpartners. Voor Almere is in 2021 een addendum op deze afspraken gemaakt voor de doelgroep 0 – 100 jaar, met als doel dat er anders, en sneller, kan worden gereageerd bij veiligheidsproblemen thuis. De beproefde aanpak 'Op tijd erbij in de wijk' is hierbij het model dat gemeentebreed wordt ingevoerd.

De tekortkomingen in het huidige systeem van jeugdbescherming die in september 2022 landelijk belicht werden herkennen we ook in Almere

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 hebben de instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering, met Rijksmiddelen stappen kunnen zetten om het aantal dossiers per jeugdbeschermer te verminderen. We hebben samen met partners uitvoering gegeven aan de proeftuin toekomstscenario jeugdbescherming. Doelen daarvan zijn: snel herstel van gezinsveiligheid, vergroten van het vertrouwen in hulpverlening, kortere hulpverleningstrajecten en het voorkomen van gedwongen maatregelen.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zorgen daarom in 2023 voor verruiming van de financiering zodanig dat de caseload per jeugdbeschermer omlaag kan. Daarnaast zetten we in op hervorming van het stelsel. We geven in 2023 in jeugdhulpregio Flevoland verband uitvoering aan de proeftuin toekomstscenario jeugdbescherming. De inzet is een verandering van de huidige ketensamenwerking de jeugdbescherming naar netwerksamenwerking van betrokken partijen en betere begeleiding van gezinnen waar veiligheidsproblemen spelen.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	110,9	113,4	-2,5
baten	1,3	4,1	2,8
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>109,6</i>	<i>109,3</i>	<i>0,3</i>
stortingen	6,9	6,9	0,0
onttrekkingen	0,0	0,0	0,0
totaal	116,5	116,2	0,3

We hebben een voordeel van € 1,25 miljoen omdat we kosten uit IZA gelden hebben betaald.

Een deel van de kosten van de praktijkondersteuners huisartsen is in 2023 betaald uit de middelen voor het integraal zorgakkoord (IZA). Dit is eenmalig voordeel voor de begroting. De IZA middelen worden vanaf 2024 ingezet om het bestedingsplan te betalen.

De kosten voor de jeugdhulp zijn € 0,5 miljoen hoger dan begroot

Het gaat om € 1,75 miljoen aan hogere kosten voor de jeugdhulp met verblijf. Dit komt vooral door een stijging van de kosten van niet gecontracteerde jeugdhulp. De kosten van de jeugdhulp zonder verblijf en de landelijke transitie-arrangementen (LTA) zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot. Ook geven we € 0,15 miljoen minder uit op andere onderdelen zoals jeugdbescherming en apparaatskosten.

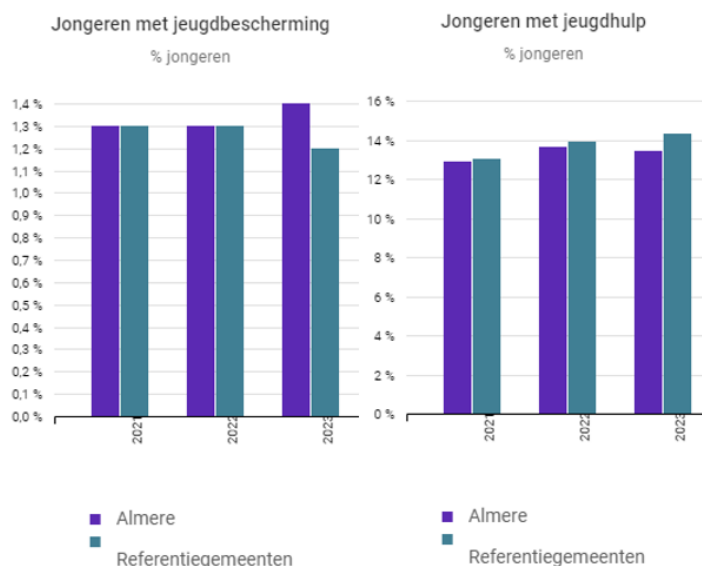
We hebben een bijdrage betaald van € 0,45 miljoen voor het herstelplan Triade Vitree

De regio heeft hiervoor een voorschot betaald van ongeveer € 1 miljoen. Almere had een aandeel van € 0,45 miljoen. De regio heeft na onderzoek besloten om uiteindelijk geen bijdrage te geven aan het herstelplan. Er is

geprobeerd om het betaalde voorschot terug te vorderen. Hiervoor blijkt geen juridische grondslag te zijn. Dit was ook al gemeld in de 4e kwartaalrapportage 2023.

Indicatoren

Jongeren met jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter kan opleggen. Dit gebeurt als een kind niet kan opgroeien in een veilige omgeving. Een kind wordt met deze maatregelen dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.

Deze indicator laat het percentage jongeren tot 18 jaar zien die een jeugdbescherming krijgt. Er is alleen informatie voor de jaren na 2020.

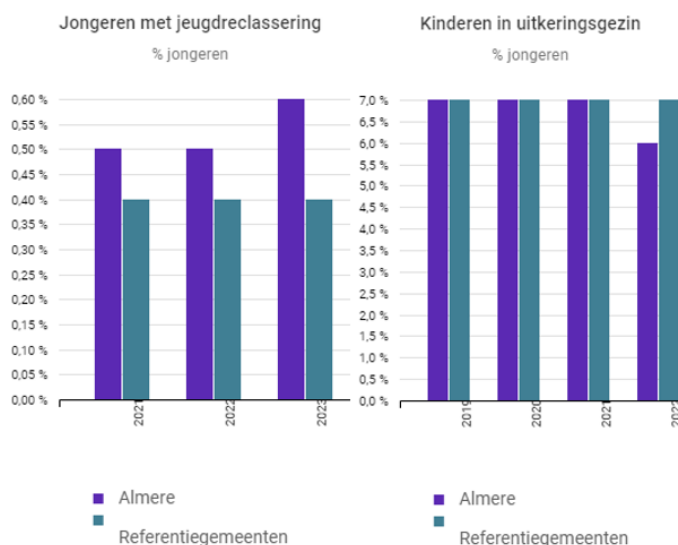
Jongeren met jeugdhulp

Dit is het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Er is alleen informatie bekend vanaf 2021.

Jongeren met jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar die voor hun 18e met de politie in aanraking geweest zijn en een proces verbaal gekregen hebben. Het is de bedoeling dat reclassering helpt om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie.

De indicator laat het percentage jongeren zien met jeugdreclassering ten opzichte van het totaal aan jongeren tussen de 12 en 23 jaar. Er zijn alleen cijfers bekend van na 2020.

Kinderen in uitkeringsgezin

Deze indicator laat het percentage van alle kinderen tot 18 jaar zien die leven in een gezin dat leeft van een bijstandsuitkering. Dit is het geval als minimaal één lid van het gezin een bijstandsuitkering ontvangt. Er zijn nog geen gegevens beschikbaar over 2023.

2.11 Dierenwelzijn

Ambitie

Welzijn van ál onze inwoners

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De ambities voor dierenwelzijn liggen hoog deze raadsperiode. Deze vertalen we eerst in de Nota Dieren, die we in 2024 aan de gemeenteraad aanbieden. Deze nota laat zien wat we allemaal al doen in het kader van dierenwelzijn en welke stappen we hiervoor allemaal nog gaan zetten. Dit wordt verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Randvoorwaardelijk hierbij is dat dierenwelzijn steeds meer integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid wordt. Ondertussen zetten we al concretere stappen. Tijdens de jaarwisseling 2023-2024 waren bijvoorbeeld alle parken, waarin veel dieren leven, een vuurwerkvrije zone. In 2023 is 'Het Almeerse pootje' gestart. Inwoners die hun huisdier niet naar de dierenarts kunnen brengen vanwege de kosten, helpen we met het betalen van de kosten of een deel ervan. Ook hebben we de dierenvoedselbank een plek gegeven in de reguliere voedselbank.

Wat hadden we gepland (begroting)

In deze raadsperiode gaan we ons inzetten voor meer erkenning voor het welzijn van de dieren in onze stad. We vinden dit zo belangrijk, dat we dierenwelzijn een apart programma hebben toebedeeld in deze begroting. Binnen dit programma schenken we bijvoorbeeld aandacht aan het beschermen van wilde dieren en diervriendelijkere kinderboerderijen. Ook gaan we strengere eisen stellen aan evenementen met dieren.

Dierenwelzijn met een brede blik

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Daarnaast is in 2023 binnen de begroting extra geld beschikbaar gesteld voor noodzakelijk onderhoud aan het pand van dierenasiel. Hiermee zorgen we ervoor dat in het bestaande pand veilig gewerkt kan worden en het dierenwelzijn wordt beschermd, totdat meer duidelijkheid is over de toekomstige huisvesting van het dierenasiel.

Inmiddels is de helft van het aanbod van onze cateraar in het stadhuis vegetarisch of veganistisch. Dit voldoet nog niet aan het doel om 50% plantaardig eten aan te bieden, maar is een grote stap in de goede richting. We hebben met een werkgroep vanuit verschillende vakgebieden waarin we kijken hoe we de ambitie volledig kunnen behalen. Hierdoor vullen we onze voorbeeldfunctie in en bieden we voor iedereen voldoende keuzevrijheid.

Wat hadden we gepland (begroting)

We stellen een nota dierenwelzijn op met hogere ambities. Deze ambities op het gebied van dierenwelzijn beperken zich niet tot dit programma. Dierenwelzijn wordt voortaan integraal meegenomen in al het gemeentelijk beleid en zal ook onderdeel worden van de duurzaamheidsparagraaf in raadsvoorstellen. Om dit mogelijk te maken stellen we niet alleen extra programmageld beschikbaar, maar breiden we ook de personele capaciteit voor dierenwelzijn uit. Deze extra capaciteit zal zich niet alleen op de eigen gemeente richten, maar ook de verbinding met de regio zoeken. Het aanpakken van problemen en het werken aan oplossingen kan alleen door samen te werken. De samenwerking met dierenwelzijnsorganisaties en andere gemeenten is daarbij hard nodig.

Ook gaan we in het kader van onze voorbeeldfunctie plantaardig eten stimuleren. Binnen de gemeente zullen we ons aanbod de helft plantaardig maken met daarbij dezelfde kwaliteit als de niet plantaardige opties. Keuzevrijheid blijft daarbij een uitgangspunt.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	0,6	0,6	-0,1
baten	0,0	0,0	0,0
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>-0,1</i>
stortingen			
onttrekkingen			
totaal	0,6	0,6	-0,1

Het verschil op dit onderdeel wordt veroorzaakt door diverse kleinere verschillen.

Indicatoren

Niet van toepassing op dit programma.

2.12 Ontwikkeling van de stad

Ambitie

De (door)ontwikkeling van het Centrum van Almere is één van de grootste opgaven in Almere de komende jaren

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 is er met extra middelen uit het coalitieakkoord ingezet op de doorontwikkeling van Almere Centrum. Dit is een langetermijnopgave voor de verstedelijking en ontwikkeling van ons centrum. We willen veel extra woningen toevoegen in het centrum. Maar werken ook aan een centrum waar mensen graag willen wonen, werken, naar school gaan en verblijven. Een belangrijke opgave daarbij is ook de bereikbaarheid van ons centrum. In 2023 hebben we daarom gewerkt aan het Mobiliteitsplan Hart van de Stad Almere 2030-2040. Een belangrijke stap voor de verder ontwikkeling van Almere Centrum. Dit plan is in 2024 ook aangenomen door de gemeenteraad.

We hebben aangegeven de ontwikkelingen in Almere Centrum niet alleen te kunnen betalen. Hiervoor hebben we het Rijk nodig die dit ook heeft toegezegd. Wel moeten we een deel van het bedrag als cofinanciering zelf betalen. Dit kunnen we deels doen met het extra geld uit de Programmabegroting 2023. Dit alles heeft tijd nodig. Zodra er meer duidelijkheid is over de haalbaarheid van de financiering via kostenverhaal en voorwaarden vanuit het Rijk zullen wij u informeren.

Wat hadden we gepland (begroting)

Met het vaststellen van het lange termijn perspectief op de ontwikkeling van de stad 'Almere, Stad met toekomst' heeft de gemeenteraad het centrum van Almere gemarkeerd als een van de belangrijkste gebieden om extra inzet te plegen. Hiermee krijgt Almere Centrum de komende jaren een forse verstedelijkingsimpuls. We werken daarbij toe naar een centrum met een voorzieningenniveau en functiemix die hoort bij een stad van onze omvang. Om dit mogelijk te maken zijn investeringen nodig in de infrastructuur en openbare ruimte. Dit kunnen we niet volledig zelf betalen. Daarom vragen we hiervoor subsidie aan bij het Rijk. Hiervoor zullen we zelf ook een deel moeten betalen. Deze cofinanciering kunnen we voor een deel betalen met het geld dat we verdienen met bijvoorbeeld de grondexploitatie, maar niet helemaal. We hebben bij het Rijk commitment gegeven dat we zelf een deel van de kosten op ons nemen. Dit kunnen wij grotendeels met het geld dat hiervoor op basis van het coalitieakkoord in deze begroting is opgenomen. Voor het restant wordt een dekkingsvoorstel uitgewerkt richting de Perspectiefnota 2024.

Stedelijke vernieuwing Almere Haven en Buiten gaat door

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In het coalitieakkoord 'Bouwen aan een gezonde toekomst' hebben we besloten door te gaan met de stedelijke vernieuwing in Almere Haven en Almere Buiten. Daarbij is ook de aanpak bedrijventerreinen toegevoegd. De aanpak moet ervoor zorgen dat we deze gebieden meer toekomstbestendig maken. In 2023 zijn er met de middelen uit het coalitieakkoord de eerste stappen gezet. We hebben daarvoor geld gestort in het zogenaamde Fonds Stedelijke Vernieuwing, van waaruit we dit betalen. We hadden al verschillende uitvoeringsprogramma's voor deze gebieden samengesteld met partners, we zijn verdergegaan met de uitvoering hiervan. In die uitvoeringsplannen is nadrukkelijk aandacht voor het samenwerken in gedeelde verantwoordelijkheid tussen overheid, inwoners, marktpartijen en maatschappelijke organisaties, zoals de woningcorporatie. Dit hebben we onder integrale regie van één programmamanager dan ook gedaan in 2023. Op wat we gedaan hebben in Almere Buiten en Almere Haven gaan we in de onderstaande twee kopjes verder in. Voor het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen zijn we bezig om onze strategie te herijken, waarbij we bijzondere aandacht hebben voor grote veranderopgaven (transities) zoals op gebied van energie en klimaatbestendigheid. We hebben in 2023 de voorbereidingen getroffen voor het project Vlotbrugweg, om bedrijventerrein de Vaart beter bereikbaar te maken. In 2024 maken we dit af. Ook de aanpassingen aan het verkeerskruispunt bij bedrijventerrein Randstad ronden we begin 2024 af.

Wat hadden we gepland (begroting)

In het coalitieakkoord 2 kiezen we ervoor om door te gaan met de stedelijke vernieuwingsopgave in Haven en Buiten Ook de aanpak van bedrijventerreinen blijft de komende jaren een pijler van de stadsvernieuwing. De Stedelijke Vernieuwingsaanpak richt zich op het toekomstbestendig maken van deze gebieden. We storten een vast jaarlijks bedrag in het Fonds Stedelijke Vernieuwing. Hierdoor kunnen we gezamenlijk met de partners in de stad opgestelde uitvoeringsprogramma's worden voortgezet.

We hebben een programmamanager aangesteld die leiding geeft, regie voert en zorgt voor een integrale uitvoering. We willen vernieuwend werken, met gedeelde verantwoordelijkheid door overheid, inwoners, marktpartijen en maatschappelijke organisaties. Tevens wordt nauw samengewerkt met de betrokken werkers in de wijk/gebied (gebiedsmanagers, wijkregisseurs, wijkwerkers, politie, e.a.).

Almere Haven 2023

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 hebben we werk gemaakt van de uitvoering van de toekomstvisie: Samenleven in Haven, Visie 2040. Dit doen we niet allen maar samen met de Havenaren en het Havenverbond (een samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke partners in Almere Haven). Eind 2022 en begin 2023 hebben wij een participatietraject doorlopen met Havenaren om mee te denken over de uitwerking van de Havenvisie. Het Havenverbond verzamelde daarvoor meer dan 1.100 meningen. Dit onder de vlag van Havenhart2.0, de naam voor de vernieuwing van Haven door het Havenverbond. De participatie gebeurde op de thema's bereikbaarheid en parkeren, buitenruimte, woningen en leven in Haven. Ook is er eind 2023 het 'Havenspel' gespeeld wat goede input voor concrete plannen opleverde. De uitwerking hiervan wordt meegenomen in de uitwerking van ontwikkelrichtingen en uiteindelijk van het omgevingsprogramma, waarmee onder andere de bouw van 2.500 woningen en infrastructurele veranderingen mogelijk worden gemaakt. Dit zal in 2024 leiden tot bestuurlijke besluiten. Hierover is de raad per raadsbrief uitgebreid geïnformeerd.

We hebben in 2023 de bedrijfsinvesteringszone (BIZ) in Almere Haven centrum ondersteund. Hiermee dragen ondernemers bij aan het aantrekkelijk houden van het centrum van Almere Haven.

Ook zijn er in 2023 verschillende georganiseerd in Haven, zoals de Het Zomer in Haven festival. Hiermee komt Almere Haven positief op de kaart te staan. Ook de Singelgracht komt van de grond, in 2023 zijn daarvoor voorbereidende stappen gezet.

Wat hadden we gepland (begroting)

We gaan door met de toekomstvisie (Samen-leven in Haven, Visie 2040). De eerste jaren gaan we investeren in het centrum, in planvoorbereidingen voor structuurverbeteringen. In 2022 is de voorbereiding getroffen om de toekomstvisie uit te werken naar een juridisch planologisch kader. In 2023 doen we daarvoor diverse leefomgevingsonderzoeken. We gaan de ambities van de toekomstvisie, samen met havenaren en het Havenverbond uitwerken.

In 2023 gaan we een ontwerp voor de Meergronden presenteren. Ook beginnen we met het opknappen van de Singelgracht en de Kruisstraat-Marktstraat. Daarnaast gaan we Haven promoten als 'levendig dorp in de stad'. We gaan evenementen organiseren en de projecten voor en door de Havenaren mogelijk maken. Bijvoorbeeld Havenidee, de wijkonderneming en het leerwerkcentrum. Een vol pakket aan activiteiten om Haven zowel snel als structureel toekomstbestendig te maken.

Almere Buiten Centrum 2023-2026

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Voor Almere Buiten Centrum is op initiatief van ondernemers en eigenaren in 2022 een plan gemaakt. De hoofddoelen van het programma in Almere Buiten waren in 2023 onveranderd: een compacter winkelaanbod met een aantrekkelijker en gevarieerder programma in een gezelliger, aantrekkelijker en herkenbaarder Centrum dat beter verbonden is met de omliggende wijken en de groene omgeving. Dit gaan we realiseren met een intensievere samenwerking met de partners in het Centrum: Ons Buiten Centrum. Dat blijft ook zo in 2024. In navolging op Almere Haven hebben ondernemers in Almere Buiten ook een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) opgestart. Wij werken nauw samen met deze BIZ om de verstedelijkingsopgave van Almere Buiten Centrum te realiseren. Daarom heeft de gemeenteraad besloten hen met een bijdrage te steunen.

De voorbereiding voor de verbouwing van het gebouw 'Extravert' tot cultuurhuis is in gang gezet. Vanuit het Fonds Stedelijke Vernieuwing zijn er middelen beschikbaar in 2024 en 2025 om het Cultuurhuis verder te ontwikkelen naar het beoogde concept. Over de stand van zaken met betrekking tot het cultuurhuis bent u per raadsbrief eind 2023 uitgebreid geïnformeerd.

Wat hadden we gepland (begroting)

Voor het Centrum van Almere Buiten hebben we, op initiatief van de ondernemers en de eigenaren in 2022 een plan gemaakt. De samenwerkende partijen en de gemeente staan achter de plannen.

We willen zorgen voor meer woningen in het centrum en kijken of we kantoren naar woningen kunnen ombouwen.

We gaan aan de slag met de herontwikkeling van de parkeerplaats voor de Action (kavel 5). Ook maken we een begin met de ontwikkeling van het haventje. Hier kunnen ook meer woningen komen. We willen een uitgebalanceerd, integraal ontwikkelingsplan. Een plan wat moet zorgen voor een verdere versterking van het centrum en tegelijk voor een aantrekkelijk overgangsgebied naar de Indische Buurt en het Meridiaanpark. Met de culturele partners in Almere Buiten gaan we verder met de ontwikkeling van het cultuurhuis Almere Buiten. We gaan verder met het verbeteren van de openbare ruimte. Zo gaan we samen met het MBO college verder met de transformatie van het terrein rond het MBO college tot groene campus en wordt de busbaan nog verder vergroend. Ook zal opnieuw gekeken worden naar de haalbaarheid van een fiets-voetgangersbrug over de Koppeldreef.

We werken aan het realiseren van de ambities uit de Mobiliteitsvisie 2030

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De ambities in onze Mobiliteitsvisie vormen de basis voor ons werk op het gebied van vervoer en bereikbaarheid. Dat was ook in 2023 het geval. Het Multimodale Toekomstbeeld Metropoolregio Amsterdam is vastgesteld. Dit brengt de huidige opgaven voor brede welvaart, klimaat en bereikbaarheid voor de MRA in kaart. Ook biedt het oplossingsrichtingen en keuzes. Dit wordt nu in de deelregio Almere-Lelystad verder uitgewerkt en zal leiden tot een implementatieplan.

Met het Mobiliteitsplan Hart van de Stad hebben we specifiek voor Almere Centrum invulling gegeven aan de Mobiliteitsvisie en de toekomstige uitdagingen voor Almere Centrum op gebied van bereikbaarheid. Het mobiliteitsplan bevat richtinggevende uitspraken ten aanzien van het parkeerbeleid. Na gereedkoming van het mobiliteitsplan is het opstellen van parkeerbeleid opgepakt. De uitwerking hiervan vindt in 2024 plaats. Eind november 2023 hebben we een principebesluit genomen over het invoeren van zero-emissiezones voor stadslogistiek in Almere. Dit met als doel om tot centrumgebieden te komen waar gezonder en prettiger kan worden gewoond, gewerkt en verbleven. Hierover is de raad per raadsbrief geïnformeerd.

Wat hadden we gepland (begroting)

Almere maakt werk van gezonde, duurzame en veilige mobiliteit. Ons unieke, veelal gescheiden, mobiliteitssysteem biedt een sterke basis om deze doelen na te streven. Onze inwoners en bezoekers maken onderweg gebruik van de diverse netwerken in de stad. Dit gebruik zal richting de toekomst aan verandering onderhevig zijn omdat de stad groeit en verstedelijkt. In de Mobiliteitsvisie zijn onze ambities op het gebied van versterking, verbetering en verduurzaming opgenomen. Zo behouden we wat we hebben en verbeteren we het waar dat nodig is.

Het komende jaar komen we onder andere naar de raad met het nieuwe parkeerbeleid. We maken afspraken over hoe we in de nabije toekomst omgaan met parkeren in de stad.

Verder werken we samen met de provincie en de MRA rondom Smart Mobility

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben in 2023 samengewerkt met onder andere de provincie maar ook binnen de MRA en met andere partners rondom mobiliteit. We hebben verschillende projecten omtrent Smart Mobility ondersteund. Bijvoorbeeld skipdespits.nl, waar Almeerders geïnformeerd worden over keuzemogelijkheden wat betreft reizen. De pilot deelmobiliteit is doorgezet en geëvalueerd en met de provincie Flevoland is er een test gedaan om vervoersstromen rond Walibi Fright Nights in kaart te brengen en duurzaam gedrag te kunnen stimuleren.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zien dat door de groei van het aantal toeristen, bedrijven en inwoners in onze regio de druk op de bestaande infrastructuur toeneemt. De snelwegen lopen vol en het bestaande systeem is kwetsbaar. Door samen te werken en kennis te delen hopen we knelpunten het hoofd te bieden. Dit doen we bijvoorbeeld door te experimenteren met de inzet van nieuwe technologische ontwikkelingen samen met partners in de regio.

We gaan intensiever samen optrekken om onze ambities te realiseren

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 is een slag gemaakt met het uitwerken van een instrument voor het gestructureerd opstellen van een (beleids)impactanalyse voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen; het zogeheten Doelenkader. In het Doelenkader wordt het gemeentelijke beleid, zoals vastgelegd in de 16 belangrijkste beleidsdocumenten, samengevat en aan elkaar verbonden. Het Doelenkader kan gebruikt worden om ruimtelijke ontwikkelingen te scoren op hun bijdrage aan het behalen van maatschappelijke opgaves en zodoende ook beter in beeld te brengen in hoeverre ontwikkelingen relevant zijn en urgentie hebben. Deze impactanalyse helpt de gemeente bij het bepalen welke rol de gemeente moet pakken in het project en welk grondinstrumentarium daarvoor gebruikt kan worden. Het Doelenkader zal in de eerste helft van 2024 aan de gemeenteraad worden gepresenteerd in een themasessie;

Het Rad van de Leefomgeving vormt de basis voor de Programmeringsrapportage Complete Stad, die ieder jaar ter verantwoording van het MPG wordt opgesteld. Bij interne afstemmingsgremia zoals het gemeentelijke Regieteam en het Overleg Stedelijke Programmering vormt het Rad van de Leefomgeving de basis voor een integrale benadering van ruimtelijke vraagstukken;

Om te kunnen komen tot een integrale stedelijke programmering, zal eerst iedere beleidsopgave vertaald moeten worden naar een kwantitatieve ruimteclaim. Dit kan voor het realiseren van woningen en het aanleggen van werklocaties makkelijker dan voor het articuleren van de ruimteclaim voor sociaal-maatschappelijke opgaves en het inpassen van informele werkgelegenheid. In 2022 is daarom een aanvang gemaakt met het opstellen van een referentienormenkader voor maatschappelijke voorzieningen en is in 2023 een start gemaakt met een nieuw normenkader voor commerciële voorzieningen. Het normenkader voor maatschappelijke voorzieningen is april 2024 door het college vastgesteld en de verwachting voor het normenkader voor commerciële voorzieningen is vaststelling eind 2024, begin 2025. Aan de hand van de kwantitatieve ruimteclaims kan vervolgens een totale programmering voor de stad worden opgesteld en wordt inzichtelijk waar de ruimteclaims kwalitatief opgelost moeten worden. Er wordt onderzocht of dit in gebiedsagenda's en wijkplannen kan landen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Nu ontwikkelen we vanuit verschillende interne, gemeentelijke domeinen nog vaak ieder ons eigen beleid, hebben we onze eigen projectenprogrammering en onderhoud en onze eigen contacten met de stad. Door dit beter op elkaar af te stemmen kunnen we werk met werk maken, kennis uitwisselen, investeringen bundelen en onnodige kapitaalvernietiging voorkomen. Om zowel toekomstige opgaven zoals in Almere Pampus integraler te kunnen benaderen, als ook de opgaven in de stad zoals die al is, willen we processen en instrumenten ontwikkelen die breed toepasbaar zijn:

- een gemeentebreed beleidshuis, waarin alle visie- en beleidsstukken onder de paraplu van de Omgevingsvisie in samenhang worden gepresenteerd;
- nagaan hoe het Rad van de leefomgeving kan worden ingezet in bestuurlijke documenten en raadsvoorstellen als middel om de samenhang met andere beleidsterreinen inzichtelijk te maken;
- en de basis leggen voor een integrale stedelijke programmering, waarin in ieder geval het woningbouwprogramma, het meerjarenperspectief beheer (MPBA), het meerjarig infrastructuur programma (MIPA) en het meerjarenprogramma preventieve wijkaanpak in samenhang gepresenteerd worden.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
--	----------------	------------------	------------------

lasten	37,8	33,8	4,0
baten	23,0	22,7	-0,3
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>14,8</i>	<i>11,0</i>	<i>3,7</i>
stortingen	10,6	7,0	3,6
onttrekkingen	20,5	14,1	-6,3
totaal	4,9	3,9	1,0

We hebben € 1 miljoen voor de ontwikkeling van Almere Centrum nog niet uitgegeven

Dit geld is vanuit het coalitieakkoord beschikbaar gesteld voor de opgaven in Almere Centrum, waaronder bereikbaarheidsmaatregelen. Door het Rijk is hier subsidie voor toegekend (BO MIRT). Dit geld gebruiken we als cofinanciering voor die subsidie. De projecten zijn nog in een voorbereidende fase, waardoor de cofinanciering in 2023 nog niet nodig was. Het geld zetten we in 2023 en latere jaren alsnog in voor deze opgave.

De uitgaven voor stedelijke vernieuwing en mobiliteitsmaatregelen zijn lager dan verwacht

Dit komt vooral door projectvertraging, met name als gevolg van vertraagde besluitvorming en afhankelijkheid van externen. Voor stedelijke vernieuwing was in 2023 totaal € 2,8 miljoen beschikbaar. Hiervan is € 1 miljoen niet uitgegeven, op verschillende projecten. Dit wordt verder toegelicht in de totaalrekening en bij de [reserve Fonds Stedelijke Vernieuwing](#). Voor de mobiliteitsmaatregelen (vooral MIPA) was € 11,7 miljoen beschikbaar, waarvan € 3,8 miljoen niet is uitgegeven. Dit komt vooral door vertraging bij de vervanging van de fietsbruggen Spoorbaanpad. Dit project is uitgelopen en zal naar verwachting eind 2024 afgerond worden. Omdat we deze projecten betalen uit reserves is dit niet van invloed op het resultaat. De in 2023 niet besteedde middelen blijven beschikbaar in de reserve Fonds Stedelijke Vernieuwing en de reserve MIPA.

Indicatoren

Niet van toepassing op dit programma.

2.13 Klimaat en milieu

Ambitie

We bouwen de komende jaren verder aan een groene, gezonde en duurzame stad. We houden daarbij vast aan de ingeslagen koers, en hebben de ambitie om de eerste grote energieneutrale stad van Nederland te worden. Binnen de thema's energie, circulaire economie, voedsel, ecologie en klimaatadaptatie hebben we de eerste stappen gezet om onze CO₂-uitstoot drastisch te verminderen. In 2023 bouwen we voort op wat we in de jaren hiervoor opgebouwd hebben en breiden we dit uit naar andere domeinen.

Verantwoording

In het coalitieakkoord hebben we de ambitie uitgesproken om een groene, gezonde en duurzame stad te zijn. Dit doen we specifiek op de thema's energie, voedsel, circulaire economie, schone lucht, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Maar we doen dit ook door juist deze thema's als onderdeel van al ons beleid te zien. We daarom geïnvesteerd in onze organisatie als het gaat om milieu en klimaat. We hebben daarmee vastgehouden aan ons doel: Almere als de eerste grote energieneutrale stad van Nederland.

We vinden een gezond leef- en woon klimaat belangrijk, evenals ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Almere is aangesloten bij het zogenaamde Schone lucht akkoord. Dit akkoord streeft naar de verbetering van de lucht- en waterkwaliteit. Hierin werken we samen met het Rijk. In 2023 hebben wij diepgaand onderzocht welke onderwerpen belangrijk zijn om de luchtkwaliteit in Almere te verbeteren. Vanaf 2024 gaan wij werken aan deze onderwerpen. De onderwerpen waarmee we aan de slag gaan zijn monitoring en participatie, mobiliteit, mobiele werktuigen, houtstook en hooggevoelige groepen. We hebben ook bepaald hoe we de financiële middelen die extra vrijgemaakt zijn in het coalitieakkoord gaan inzetten. In de raadsbrief 'Inzet financiële middelen voor schone lucht Almere' van 12 maart 2024 hebben we de raad hierover ook geïnformeerd.

Wat hadden we gepland (begroting)

In 2020 heeft Almere het Rijksconvenant 'Schone lucht Akkoord' getekend. We werken de komende periode samen met het Rijk verder aan het verbeteren van de lucht- en waterkwaliteit in Almere en de regio. We hebben hier ook extra geld voor vrijgemaakt.

We zetten deze periode extra in op het uitvoeren van de wettelijke klimaattaken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 hebben we hard gewerkt aan onze ambitie op het gebied van klimaat. Dit hebben we kunnen doen met onder andere extra geld dat vanuit het coalitieakkoord 'Bouwen aan een gezonde toekomst' is toegekend aan wettelijke klimaattaken. We hebben in 2023 een visie op de energietransitie gemaakt, hierover is in 2024 besloten. Hierin schetsen we niet alleen de huidige visie Almere energieneutraal en aardgasvrij in 2050, maar geven we ook aan dat we de energietransitie willen versnellen richting 2030. In de visie maken we een keuze voor drie programmalijnen, namelijk: bestaande stad, nieuwe stad en verkeer en vervoer. Deze visie zal uiteindelijk leiden tot een tweejaarlijks uitvoeringsprogramma, waarover we jaarlijks rapporteren. Daarnaast is de landelijke ambitie om in 2050 alle huizen van het gas af te hebben. Dit is de warmtetransitie. Hiervoor heeft de raad in 2021 de Transitievisie Warmte goedgekeurd. We zijn in 2023 bezig geweest om dit goed voor te bereiden. We hebben gewerkt aan een voorstel wanneer welke wijk van het gas afgaat. Ondertussen zijn we druk bezig om de eerste stappen te zetten, namelijk inwoners helpen met verduurzamen met bijvoorbeeld isoleren om energie te besparen. Energie die we niet gebruiken hoeven we tenslotte niet op te wekken.

We helpen inwoners met energiearmoede en verduurzaming onder andere met het aanvalsplan Energie en Armoede. Want tegengaan van klimaatverandering en bestrijden van energiearmoede gaan hand in hand. Hierover vertellen we u later in dit programma en in het programma 'maatschappelijke voorzieningen en zorg' onder bestaanszekerheid meer. Ook hebben we een proef gedaan met energiebesparing en verduurzaming kleine ondernemers in Almere Centrum Haven. Zij kregen bijvoorbeeld gratis energieadvies. Door kleine

energiebesparende maatregelen uit te voeren is het gas- en energieverbruik gedaald. Over deze proef hebben wij de raad per raadsbrief geïnformeerd in oktober 2023.

Wat hadden we gepland (begroting)

Zo werken we bijvoorbeeld aan de energietransitie. Op dit moment werken we aan een theoretische verkenning. Dit moet helpen om meer te weten te komen over aan welke knoppen we kunnen draaien, en aan welke niet. Deze verkenning doen we voor een aantal buurten in Almere. We verwachten de eerste resultaten hiervan begin 2023 met de gemeenteraad te delen. Het jaar 2023 zal vervolgens in het teken staan van het maken van een afwegingskader. Dit is nodig om te kunnen bepalen in welke buurten en wijken we moeten beginnen en onder welke uitgangspunten we gaan werken. Ook over dit afwegingskader zullen we met de gemeenteraad in 2023 in gesprek gaan. Dit met de bedoeling om in 2024 ook te starten.

Gekoppeld aan de energietransitie gaan we een programma opzetten dat voorziet in hulp bij het aanbrengen van energiebesparende en/of opwekkende maatregelen voor huishoudens die kampen met energiearmoede, veelal in een goedkopere huur of koopwoning. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het programma 3.9 'Sociale voorzieningen en zorg' onder het kopje 'financiën'.

In 2023 werken we aan een bodemenergieplan

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Bij bodemenergie wordt de van nature aanwezige energie in de bodem gebruikt voor het verwarmen en afkoelen van gebouwen. Dit is kansrijk voor Almere en draagt bij aan onze doelstellingen om energieneutraal te worden. Het is belangrijk voor en een taak van de gemeente om regie te houden op het gebruik van bodemenergie. Zo kunnen we de vraag en het gebruik ervan goed op elkaar afstemmen en zorgen we ervoor dat het doelmatig en duurzaam gebruik van de bodem wordt versterkt. Daarom hebben we de raad in november de 'Verordening interferentiegebieden bodemenergie Almere 2023' voorgelegd. Onderdeel daarvan is ook een bodemenergieplan voor Almere Centrum en Randstad.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zien dat in de bodem, in combinatie met de transformatie in de stad, energiebronnen beschikbaar zijn die we kunnen gebruiken. We willen hiervoor een duidelijk plan maken wat ook moet helpen dat wij als gemeente de regie houden over onze ondergrond.

We onderzoeken de mogelijkheden van waterstof

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Waterstof kan ons in de toekomst gaan helpen om onze duurzaamheidsambities te realiseren. Vooral als het gaat om het balanceren van het energienet. Daarom hebben we in succesvol twee kennistafels met ondernemers op bedrijventerrein De Vaart georganiseerd met dit thema in 2023.

Wat hadden we gepland (begroting)

Voor het onderzoek kijken wij onder andere naar de productie van waterstof voor bedrijventerrein De Vaart en de mogelijkheden die het kan bieden voor bijvoorbeeld logistieke bedrijven. Zo kijken we of we in onze afvalinzameling gebruik kunnen maken van inzamelwagens die rijden op waterstof. In Nederland zijn hier al diverse proeven mee, maar we kijken ook naar andere innovatieve toepassingen.

We willen inwoners helpen hun woning te verduurzamen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben inwoners in 2023 op verschillende manieren geholpen om hun woning te verduurzamen. Deze aanpak richt zich erop om een bijdrage te leveren aan een energieneutrale stad en om de kosten van energie van inwoners naar beneden te brengen. Het mes snijdt daardoor aan twee kanten. Dit doen we onder andere met het Aanvalsplan Energie en Armoede. In 2023 hebben we meer dan 4.700 Almeerders kunnen helpen met de verduurzaming van hun woning. Dit doen we met het project 'Energiehulp aan huis' door advies te geven en door te helpen met kleine energiebesparende maatregelen. Daarnaast is de FIXbrigade actief geworden die Almeerse inwoners ook kan ondersteunen bij kleine energiebesparende maatregelen.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat er extra geld beschikbaar komt voor het saneren van asbestdaken. Dit gebeurt in samenhang met het verduurzamen van de woning, door isolatie of het plaatsen van zonnepanelen. In 2023 is gewerkt aan subsidieregeling om dit te bewerkstelligen. Inmiddels is de raad op 6 februari 2024 geïnformeerd over het vaststellen van de Subsidieregeling asbestvrije woningdaken Almere.

Wat hadden we gepland (begroting)

Hiervoor doen we eerst onderzoek naar manieren hoe we dit goed kunnen aanbieden. Zo onderzoeken we de mogelijkheden van een revolverend fonds voor verduurzamingsmaatregelen. We willen hier effectief in zijn, bijvoorbeeld door asbestdaken te saneren en vervolgens te verduurzamen met extra isolatie en/of zonnepanelen. Hier komt een aparte subsidieregeling voor.

Financiën

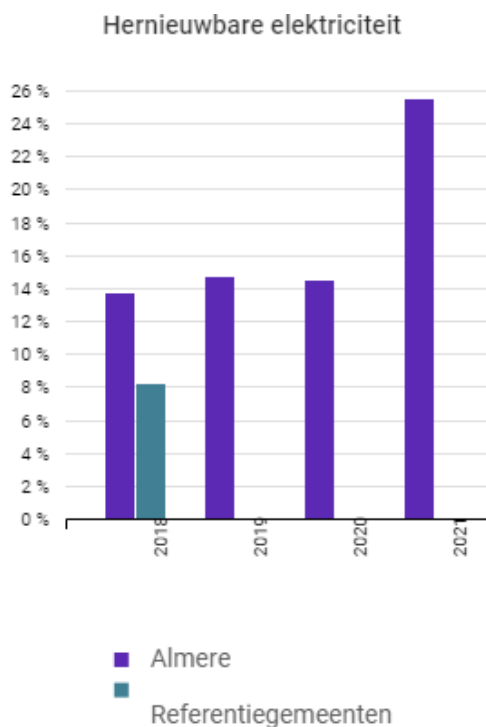
bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	9,3	7,2	2,1
baten	3,7	2,6	-1,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>5,6</i>	<i>4,6</i>	<i>1,0</i>
stortingen	1,2	0,0	1,2
onttrekkingen	3,0	1,1	-1,9
totaal	3,8	3,5	0,3

Het resultaat van € 0,3 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleine verschillen

Wel zijn de baten en lasten lager dan begroot, wat per saldo neutraal is. Dit komt vooral door vertraging in de uitvoering van de projecten Fonds Verstedelijking Almere (FVA). Dit wordt in de [paragraaf FVA](#) verder toegelicht. De niet besteedde middelen blijven in de reserve FVA beschikbaar voor uitvoering/afroning van deze projecten. Ook is er minder uitgegeven dan begroot voor de aanpak energiearmoede, mede doordat het project later is gestart dan gepland. Dit betalen we deels uit de specifieke uitkering Energiearmoede van het Rijk. De aanpak loopt door in 2024, waarbij de nog niet besteedde rijksmiddelen alsnog zullen worden uitgegeven.

Indicatoren

Hernieuwbare elektriciteit

Deze indicator laat het percentage zien van hernieuwbare elektriciteit. We zien een grote stijging in het aandeel hernieuwbare elektriciteit in Almere. Van referentiegemeenten zijn er geen cijfers beschikbaar vanaf 2018. Er zijn geen nieuwe cijfers bekend vanaf 2021.

2.14 Sport

Ambitie

De Sportvisie is de leidraad van ons werk

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben in 2023 nieuwe stappen gezet om een laagdrempelig sport- en beweegaanbod te bieden. Voor volwassenen die te weinig geld hebben om zelf het sporten bij een vereniging te betalen, is het Volwassenenfonds Sport & Cultuur gestart. Dit is een pilot die een drempel wegneemt om te sporten. Voor jeugd tot 18 jaar bestond er al zo'n fonds. Hier hebben we in 2023 weer veel jeugd op kunnen wijzen. Zo hoeft geld ook voor hen geen drempel te zijn om te kunnen sporten. We hebben ook gewerkt aan een beweegvriendelijke openbare ruimte. Zo hebben we nieuwe beweegroutes in de stad aangelegd. Door gebruik te maken tegels met beweegoefeningen en paaltjes met scanbare codes bieden we beweegoefeningen aan voor iedereen die daar gebruik van wil maken.

Wat hadden we gepland (begroting)

We werken aan een divers en laagdrempelig sport- en beweegaanbod en een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte. Zo willen we de drempels weghalen die Almeerders ervan weerhouden te sporten en bewegen.

De buurtsportcoaches zijn een belangrijke schakel in de uitvoering van het Almeerse sport- en beweegbeleid

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording) - kopie

In 2023 hebben we een plan geschreven voor het uitvoeren van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Dit akkoord heeft als doel om in 2040 een gezonde generatie te bereiken. Door dit akkoord werken we ook meer aan opgaven die spelen op meerdere beleidsterreinen. Bijvoorbeeld tussen sport en zorg. Hiervoor hebben we geld gekregen van het Rijk.

Als onderdeel van dit plan hebben we de opdracht voor de buurtsportcoaches aangepast en opnieuw toegewezen. Vanaf januari 2024 zijn in elk stadsdeel buurtsportteams actief. Daarnaast zijn er stadsbreed buurtsportcoaches aan de slag met de thema's 'gezondheid en preventie' en inclusief sporten. We hebben in 2023 een plan uitgewerkt voor de Skills Garden. Over dit plan is inmiddels besloten door de gemeenteraad. De voorgestelde locatie, het Laterna Magikapark in Filmwijk, wordt daarmee overgenomen.

Wat hadden we gepland (begroting) - kopie

Zij organiseren activiteiten, projecten en evenementen, die laagdrempelig toegankelijk zijn voor de inwoners van de stad. De landelijke Brede Regeling Combinatiefuncties is hiervoor het kader. Deze regeling wordt vernieuwd, wat betekent dat wij ook de lokale inzet gaan herzien. De nieuwe opdracht zal door middel van een aanbesteding worden gegund.

Een goed voorbeeld van een locatie waar de buurtsportcoaches inwoners in beweging brengen zijn de Skills Garden, de playgrounds en de beweegvelden. We hebben aandacht voor een evenwichtige spreiding van deze makkelijk toegankelijke beweegaccommodaties. Daarom gaan we aan de slag met de ontwikkeling van een Skills Garden in Stad-Oost.

Sportverenigingen zijn een belangrijk fundament in onze stad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Sportverenigingen zijn een belangrijk fundament voor het aanbieden van sport in onze stad. Ook in 2023 hebben we hen weer kunnen ondersteunen. Bijvoorbeeld met het opleiden van trainers of bestuurders. We hebben in 2023 ook twee individuele ondersteuningstrajecten gefaciliteerd. Hierin hebben we de verenigingen waar het over gaat met juridisch en met financieel advies kunnen ondersteunen.

We hebben extra werkzaamheden verricht vanwege de promotie van Almere City naar de Eredivisie. Dit heeft een groot positief effect op de stad. Maar we hebben daarom wel prioriteiten moeten stellen en het opstellen van het nieuwe verenigingsondersteuningsbeleid door moeten schuiven naar 2024.

Wat hadden we gepland (begroting)

Velen krijgen ondersteuning van hun sportbond, maar ook als gemeente willen en kunnen wij aanbieders ondersteunen. Naast financiële ondersteuning bieden wij bijvoorbeeld advies voor het opleiden en ondersteunen van trainers of over het besturen van een vereniging. Het Lokaal Sportakkoord helpt hierbij. Dit geeft verenigingen extra mogelijkheden ter ondersteuning. We gaan kijken hoe wij sportaanbieders nog beter kunnen ondersteunen, passend bij hun wensen en behoeftes. Dit leidt tot een nieuw beleid voor verenigingsondersteuning.

We ondersteunen Almeerders om te sporten, ook als ze daar niet altijd geld voor hebben

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Het jeugdfonds Sport en Cultuur, waarin wij bemiddelen, heeft ook in 2023 zijn waarde weer bewezen. In totaal hebben 2.275 kinderen (was 2.133 in 2022) door gebruik te maken van deze regeling kunnen sporten bij een vereniging. Hiervan waren 829 aanvragen (was 692 in 2022) voor zwemlessen. Vanuit het fonds is veel meer aangevraagd dan waar geld voor beschikbaar was. Dit komt vrijwel geheel door de grotere vraag voor een bijdrage aan het volgen van zwemlessen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Zo biedt het Jeugdfonds Sport en Cultuur ondersteuning voor jeugd die een financiële drempel ervaart om te sporten en bewegen bij een sportaanbieder. Om ook de volwassen Almeerder te ondersteunen, starten we in samenwerking met partners een pilot voor een Volwassenenfonds Sport en Cultuur.

Om optimaal te functioneren hebben de sportverenigingen goede accommodaties nodig

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben het nieuwe accommodatiebeleid met een jaar opgeschoven naar 2024. Een belangrijk speerpunt was het versnellen van het vervangen van kunstgrasvelden met rubberkorrels, zogenaamd rubbergranulaat. Het is ons gelukt deze aanpak te versnellen en we zullen in 2024 alle rubbergranulaatvoetbalvelden hebben vervangen.

Wat hadden we gepland (begroting)

We gaan aan de slag met een analyse van ons accommodatiebeleid. De stadsdelen Poort, Hout en in de toekomst Pampus verdienen hierbij extra aandacht. Ook gaan we de komende jaren versneld het rubbergranulaat vervangen bij de voetbalverenigingen. Dit hadden we al gepland maar we gaan dit nu eerder doen.

We werken aan het locatieonderzoek voor het nieuwe buitenzwembad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We zijn hierover in het voorjaar 2023 met de gemeenteraad in gesprek geweest. Hier hebben we een aantal locaties voorgelegd. De gemeenteraad heeft besloten een ruimtelijk verdiepingsonderzoek te laten doen naar de locatie achter het zwembad in Almere Stad. Dit onderzoek gaat bijvoorbeeld over bereikbaarheid en geluidshinder. We hebben de raad per raadsbrief van 23 april 2024 laten weten dat we pas op de plaats maken wat betreft enkele dossiers. Dit gezien de politieke situatie. Daaronder valt ook het buitenzwembad.

Wat hadden we gepland (begroting)

Het geld hiervoor is al beschikbaar gesteld door de gemeenteraad. Uiteindelijk is het ook aan de gemeenteraad om te bepalen waar het zwembad komt.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	18,9	21,4	-2,5
baten	5,9	7,9	2,0
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>13,0</i>	<i>13,5</i>	<i>-0,5</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	0,6	0,3	-0,3
totaal	12,4	13,1	-0,7

We hebben extra beheerkosten gemaakt voor onze binnensportlocaties (€ 0,3 miljoen)

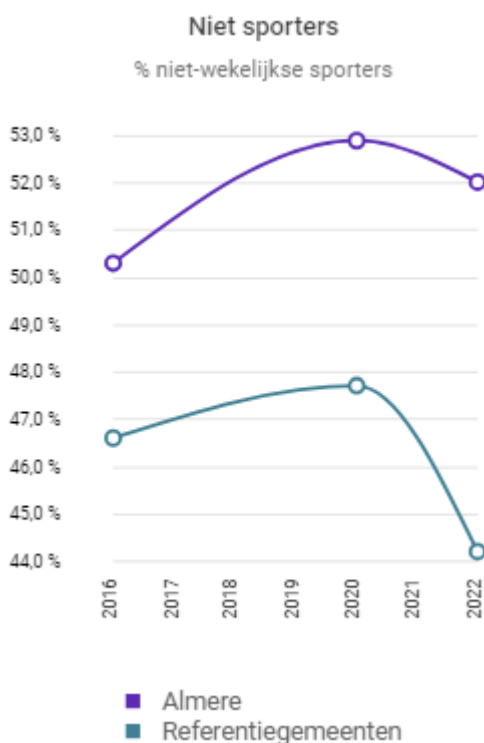
Dit gaat met name om herstelwerkzaamheden en extra onderhoudskosten voor bijvoorbeeld de topsporthal en een zwembad.

Overige afwijkingen (€ 0,4 miljoen)

De promotie van Almere city FC heeft verschillende kosten met zich meegebracht voor de gemeente. Zo hebben wij kosten gemaakt voor de huldinging, en is er een calamiteitendoorgang aangelegd (€ 0,2 miljoen). Daarnaast hebben we een onderzoek uitgevoerd voor de implementatie van ons sportbeleid (€ 0,1 miljoen). Het overige voordeel van € 0,1 miljoen bestaat uit diverse kleine verschillen.

Daarnaast is er een overschrijding op zowel de baten als de lasten vanwege de btw-kosten op de sportaccommodaties. Deze btw kunnen wij niet terugvragen bij de belastingdienst, maar krijgen wij terug via een specifieke uitkering. Dit was niet (volledig) begroot. Per saldo is deze afwijking neutraal.

Indicatoren

Niet sporters

Dit is het percentage van mensen van 19 jaar en ouder die niet minimaal één keer in de week sporten. Dit onderzoek werd elke vier jaar gehouden door de GGD. Inmiddels is dit iedere twee jaar.

2.15 Kunst en cultuur

Ambitie

Wij blijven werken aan de ambities uit het Cultuurplan 2019-2024

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben samen met culturele organisaties in de stad in 2023 hard gewerkt om de cultuurambities waar te maken. Deze culturele organisaties zijn daarin onze partners. Zij voeren het cultuurbeleid van Almere uit en krijgen daarvoor een geldbedrag aan subsidie. Een voorbeeld is Kleur in cultuur. Met subsidie vanuit de gemeente hebben zij culturele activiteiten aan kinderen aangeboden, bijvoorbeeld workshops muziek of video's maken. Hiermee werken we samen om de ambitie 'cultuur is dichtbij voor alle Almeerders' waar te maken. In totaal doen we dit met zo'n 35 culturele partners door de hele stad.

Het huidige cultuurplan loopt af in 2024. Dit betekent dat we in 2023 al hard zijn gaan werken aan het nieuwe Cultuurplan 2025 – 2028. We zijn begonnen met het organiseren van een cultuurtafel in oktober. Hier hebben inwoners, ondernemers, culturele organisaties en andere betrokkenen ons verteld wat zij belangrijk vinden voor het cultuurplan. Bij deze bijeenkomst waren ruim 80 geïnteresseerden aanwezig. Een behoefte die we bijvoorbeeld opgehaald hebben is om meer ruimte te maken voor jongerencultuur, zoals popmuziek. Dit is iets wat we meenemen in het nieuwe plan dat in 2024 naar de raad komt.

Niet alleen met cultuurpartners in de stad hebben we gewerkt aan het culturele aanbod in Almere. We hebben dit bijvoorbeeld ook gedaan met de cultuurregio Flevoland en in MRA-verband. Via de cultuurregio's overleggen we ook met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Sport. Zo leren we van elkaar en kunnen we makkelijker subsidies binnenhalen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Cultuur is onmisbaar voor Almere. Een aantrekkelijk en divers cultureel aanbod verlevendigt de stad en versterkt de aantrekkingskracht van Almere voor nieuwe bewoners en bedrijven. De drie grote ambities uit het Cultuurplan Almere 2019-2024 – 'Cultuur is voor alle Almeerders dichtbij', 'Cultuur krijgt de ruimte om te groeien' en 'Cultuur geeft vorm aan de identiteit van Almere' - blijven de komende jaren de pijlers van het cultuurbeleid.

Halverwege deze raadsperiode leggen wij de gemeenteraad een nieuw Cultuurplan voor. Ter voorbereiding hierop voeren wij gesprekken met de culturele partners, met makers, bewoners, ondernemers en andere betrokkenen. Wij evalueren de behaalde resultaten, analyseren de huidige situatie en inventariseren de wensen en ideeën voor de toekomst. Op basis van deze informatie formuleren wij nieuwe doelstellingen en ambities voor het cultuurbeleid in de periode 2025-2028.

De gemeente is niet de enige partij die bouwt aan de Almeerse cultuursector. Wij trekken op met de provincie Flevoland, met het Rijk, en met publieke en private fondsen. Als gemeente nemen wij hierbij een voortrekkersrol op ons: onze investeringen bieden andere partijen vertrouwen, wat de werving van subsidies uit andere bronnen vergemakkelijkt. Ook binnen de MRA en als onderdeel van de cultuurregio Flevoland werken wij aan het versterken van onze cultuursector.

Wij vinden het van belang dat Almeerders actief kunnen deelnemen aan cultuur

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben € 400.000 extra toegevoegd aan het Cultuurfonds Almere, grotendeels ten behoeve van amateurkunstorganisaties. Het Cultuurfonds is een zelfstandige stichting die dit budget verdeelt over culturele partijen en initiatieven in de stad. Een voorbeeld uit 2023 is het opzetten van een website waarop amateurkunstverenigingen zich kunnen presenteren. De website zorgt ervoor dat de amateurorganisaties elkaar beter leren kennen maar ondersteunt ook de ledenwerving van verenigingen. Bewoners die actief willen deelnemen aan cultuur of een culturele activiteit willen bezoeken kunnen zo gemakkelijker kiezen.

Bijzonder is ook om te noemen dat in 2023 het nieuwe herdenkingsmonument over het slavernijverleden is onthuld. Naast dat dit voor inwoners van Almere een bijzondere betekenis heeft voor verschillende Almeerders is dit ook een beeldend kunstwerk in de openbare ruimte waar we trots op zijn.

Wat hadden we gepland (begroting)

Wij trekken extra geld uit voor het Cultuurfonds ten behoeve van de ontwikkeling van amateurverenigingen en cultuurorganisaties van vrijwilligers. Zo maken wij het mogelijk dat Almeerders, van jong tot oud, actief kunnen deelnemen aan het culturele leven in hun eigen stad, bijvoorbeeld als rapper, zanger, muzikant, fotograaf of theatermaker. Amateurgezelschappen en culturele verenigingen bieden een aanbod dat aansluit bij de interesse van inwoners en is altijd in de buurt.

Via het Cultuurfonds Almere investeren wij in de ontwikkeling van een breed en divers cultuuraanbod. Wij ondersteunen het Cultuurfonds Almere, dat op zijn beurt cultuurmakers in Almere ondersteunt. Het extra geld dat wij vanaf 2023 toekennen aan het Cultuurfonds Almere is bestemd voor amateurkunstorganisaties en cultuurverenigingen, die hard geraakt zijn door de gevolgen van de coronapandemie. Deze verenigingen hebben onder andere te maken met ledenverlies, omdat het lange tijd niet mogelijk was samen te komen, te repeteren en presentaties te geven. Wij vinden het belangrijk om deze organisaties extra te ondersteunen, zodat zij met nieuw elan plannen voor de toekomst kunnen realiseren. Daarnaast is een deel van het extra budget specifiek bedoeld voor de ontwikkeling van een programma om seksualiteit en gender bespreekbaar te maken op scholen.

Wij investeren in de culturele ontwikkeling van de stad en haar bewoners

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 hebben we van de rijksoverheid eenmalig extra geld ontvangen om te besteden aan jongerencultuur. Dit geld is bestemd voor de periode 2023 en 2024 en bedoeld om culturele activiteiten voor jongeren (14- tot en met 27-jarigen) mogelijk te maken.

In de begroting hebben we gezegd dat de ontwikkeling van de stad ook vraagt om een groei van voorzieningen, daartoe behoren ook culturele voorzieningen. Een voorbeeld is het Cultuurhuis Almere Buiten. Dit zal in 2024 ook aan de raad voorgelegd worden. We hebben een extern onderzoeksbureau onderzoek laten doen naar scenario's voor de toekomst van een poppodium in Almere.

Daarnaast heeft cultuur ook een rol in het Gezond en Actief Leven Akkoord. Een brede specifieke uitkering die geld beschikbaar stelt voor gezondheid, preventie en vitaliteit. Cultuur kan daaraan bijdragen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Het inwoneraantal van Almere groeit en dat vraagt om groei van het voorzieningenniveau, niet alleen op het gebied van winkels of sportvoorzieningen, maar ook op het gebied van cultuur. In Almere Centrum komen op termijn meer woningen, onder andere voor starters en studenten. Deze inwoners willen wij een levendig aanbod bieden van horeca, sociale voorzieningen en cultuur. Zo werken we de komende periode bijvoorbeeld aan een nieuw invulling van poppodium De Meester en willen wij makers kansen bieden via culturele broedplaatsen. Verder is bij de brede aanpak positieve gezondheid ook aandacht nodig voor de rol van cultuur bij het vergroten van het welzijn van inwoners. Deelname aan cultuur is bij uitstek een sociale activiteit: door culturele activiteiten, zoals kleinschalig festivals, mogelijk te maken in buurten en wijken brengen we cultuur dichtbij Almeerders.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	40,0	40,0	0,0
baten	10,5	10,5	-0,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>29,4</i>	<i>29,5</i>	<i>-0,1</i>
stortingen	2,7	1,4	1,3
onttrekkingen	6,4	4,6	-1,8
totaal	25,7	26,3	-0,6

We hebben met name meer kosten gemaakt voor onze cultuurgebouwen (€ 0,9 miljoen)

Voor het gebouw van de Kunstlinie hebben we hogere kosten op onderhoud- en servicecontracten en incidenteel onderhoud (€ 0,4 miljoen). Ook hebben we in 2023 meer kosten voor nutsvoorzieningen, energiekosten en correctief onderhoud (€ 0,3 miljoen). Daarnaast hebben we een naheffing gehad voor de btw van € 0,2 miljoen. In het verleden hebben we teveel btw teruggevorderd die we nu moeten terugbetalen.

Het overige voordeel van € 0,3 miljoen bestaat uit diverse kleine verschillen.

Indicatoren

Niet van toepassing op dit programma.

2.16 Overhead en bedrijfsvoering

Ambitie

Almere groeit, maar de organisatie groeide de afgelopen jaren maar beperkt mee

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In het afgelopen jaar hebben we flink geïnvesteerd in onze organisatie en daarmee onze uitvoeringskracht. Dit hebben we gedaan om onze achterstanden in te lopen en om de groei van de stad bij te kunnen benen. We zien de resultaten van deze investering nu terug, doordat we bijvoorbeeld achterstanden weten in te lopen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Er is daarbij veel op efficiency gestuurd waardoor veel onnodige bureaucratie en overorganisatie is weggenomen. Tegelijkertijd zien we ook dat het in de uitvoering ook knelt. Almere heeft met afstand de minste personele inzet als we kijken naar het aantal fte per 100.000 inwoners. We verwachten dat de komende jaren met de groei van de stad de druk verder zal oplopen.

We investeren nu extra om een eerste goede stap te zetten in het toekomstbestendig te maken van de organisatie

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De investering in onze organisatie is voornamelijk terecht gekomen in de uitvoering. Juist om te kunnen voldoen aan onze wettelijke taken en de ambities uit de begroting. Zoals bijvoorbeeld op gebied van handhaving, woningbouw en digitalisering. We zien daar de eerste resultaten van terug. We verwijzen hier ook naar in de verschillende programmaplannen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Deze groei is nodig om zowel onze wettelijke taken goed te kunnen blijven uitvoeren, maar ook om nieuwe ambities te kunnen realiseren. We breiden op veel plekken de formatie uit, bijvoorbeeld als het gaat over grondzaken, de uitvoering van het stedelijke woningbouwprogramma, digitalisering, toezicht en handhaving, welzijn en onderwijs.

Tegelijkertijd stellen we onszelf de vraag of het aantal medewerkers verder mee moet groeien als ook de stad de komende jaren verder blijft groeien

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We zien dat de investering die we in 2023 gedaan hebben in de organisatie zijn vruchten afwerpt. Als we onze ambities voor de stad waar willen blijven maken, juist ook in de toekomst, is er mogelijk meer nodig. We houden dit goed in de gaten. Wel zien we dat de arbeidsmarkt krap is en dat het moeilijk is om vacatures in te vullen. We focussen ons dan nu ook op het behoud van medewerkers voor onze organisatie.

Wat hadden we gepland (begroting)

We voorzien nu al dat deze eenmalige investering niet genoeg is als Almere tot 2050 met circa 100.000 inwoners groeit. Investeren in de organisatie blijft nodig. Alleen op deze manier zorgen we ervoor dat onze ambities om goed te zorgen voor deze stad gerealiseerd kunnen worden.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	92,1	94,4	-2,3
baten	1,1	1,2	0,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>91,0</i>	<i>93,2</i>	<i>-2,2</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	1,4	1,5	0,1
totaal	89,6	91,7	-2,1

Het voordeel op bedrijfsvoering bedraagt € 0,2 miljoen

Dit bestaat uit verschillende afwijkingen. We hebben een voordeel van € 1,5 miljoen op de buffer bedrijfsvoering omdat deze niet is verdeeld in de begroting. Dit voordeel staat tegenover de nadelen binnen de bedrijfsvoering. Per saldo resteert er nog een tekort van € 0,6 miljoen. Dit komt met name door een toename van bezwaar & beroep procedures, en de afhandeling van het Woo verzoek Floriade van Omroep Flevoland.

Daarnaast hebben we een nadeel van € 0,6 miljoen op personeelszaken

Dit komt met name door extra inzet op recruitment, terugdringen van verzuim en het binden van ons personeel om uitstroom te voorkomen.

Het nadeel op de overhead van het primair proces is € 3,8 miljoen

Dit wordt voor € 2,7 miljoen verklaard door een nadeel op het ruimtelijk domein. Hier staat een voordeel op de activiteit 'apparataatskosten beheer en onderhoud' tegenover. Per saldo hebben we € 1 miljoen meer uitgegeven aan personele kosten voor het beheer van onze stad. Daarnaast hebben we bij overhead sociaal domein, burgerzaken, belastingen en uitkeringen € 1,2 miljoen meer uitgegeven dan verwacht door met name inhuurkosten of extra formatie.

We hebben een voordeel van € 0,9 miljoen op vastgoed en facilitaire zaken

Dit bestaat uit een voordeel van € 0,3 miljoen op ambtenaren huisvesting. Daarnaast hebben we extra inkomsten van € 0,2 miljoen door verhuur stadhuis, en hebben we minder uitgegeven aan het beheer en onderhoud van het vastgoed.

We hebben een voordeel van € 1 miljoen op ICT

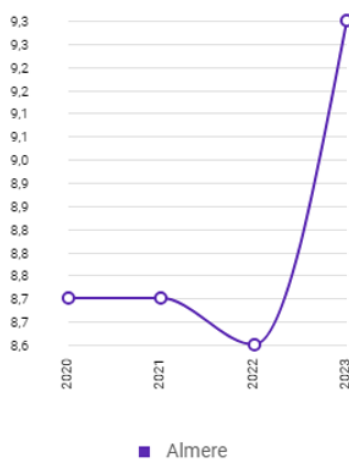
Het saldo bestaat met name uit een nadeel op apparataatskosten en een voordeel op ICT projecten. We hebben ingehuurd op vacatures, wat duurder is dan vaste medewerkers. Ook hebben we meer ingezet op ICT dan verwacht, hiervoor is ook een structureel knelpunt ingediend bij de vierde kwartaalrapportage 2023. Via de vierde kwartaalrapportage 2023 en eerste kwartaalrapportage 2024 is er € 1,5 miljoen vanuit de vertraagde ICT projecten beschikbaar gesteld voor 2024. Per saldo resteert er dus een tekort van € 0,5 miljoen op ICT in 2023.

Daarnaast zijn er nog diverse kleine verschillen € 0,2 miljoen

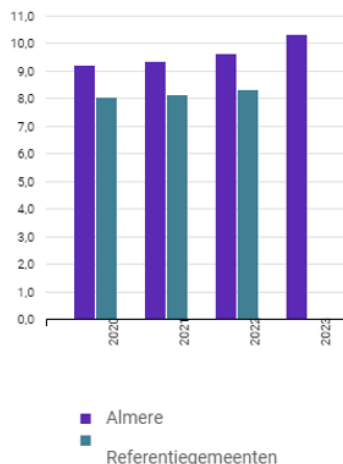
Deze worden nader toegelicht bij de verschillende activiteiten in de totaalrekening.

Indicatoren

Formatie
fte per 1.000 inwoners

Bezetting
fte per 1.000 inwoners

Formatie

Deze indicator geeft aan hoeveel functies de organisatie beschikbaar heeft per 1.000 inwoners. We zien dat dit na een aantal stabiele jaren in 2023 is gestegen. Dit komt door de investering die wij hebben gedaan in de organisatie. Deze is voor het eerst in 2023 terug te zien in de cijfers.

Bezetting

Deze indicator geeft aan hoeveel functies ingevuld zijn per 1.000 inwoners. Deze is in lijn met de stijging van de formatie.

Apparaatskosten

Deze indicator geeft aan wat de apparaatskosten van de organisatie zijn per inwoner.

Externe inhuur

Deze indicator geeft aan wat de kosten van inhuur zijn ten opzichte van de totale loonsom, inclusief de totale kosten van externen. We zien dat deze indicator al enkele jaren redelijk stabiel is. In de paragraaf bedrijfsvoering gaan we in op de ontwikkeling van inhuur.

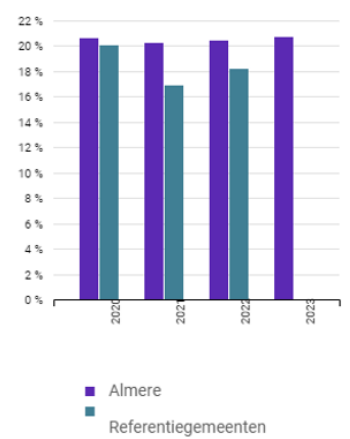
Apparaatskosten

kosten per inwoner

Externe inhuur

kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen

2.17 Financiën

Ambitie

We staan als stad voor een groot aantal financiële opgaven

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben in 2023 geïnvesteerd in zaken waar we achterstanden hebben opgelopen. Zoals bij handhaving en dienstverlening. Een belangrijke was ook het beheer en onderhoud. We maken daar een inhaalslag maar dit kost ook extra geld. Om dit te kunnen betalen hebben we in 2023 de omslag gemaakt van 'sparen naar lenen'. Wat betekent dat we niet ieder jaar geld meer opzij zetten uit de begroting om het beheer en onderhoud te betalen maar we hiervoor geld gaan lenen. Alleen zo kunnen we de achterstanden inhalen en dit betalen. We hebben bedragen voor de reguliere groei van de stad (autonome groei) en voor het laten meegroeien van voorzieningen met de groei van inwoners (bevolkingsvolgende voorzieningen) opgenomen in de begroting 2023. We hebben in 2023 een start gemaakt met het uitwerken van plannen voor het uitgeven daarvan. Daarover zullen wij de gemeenteraad nog informeren.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zien dat er de komende jaren investeringen nodig zijn op [o.a.](#) het gebied van beheer en onderhoud, veiligheid en handhaving, milieu en klimaat, schoolgebouwen, het Stadscentrum en de ambtelijke organisatie. Dit komt deels doordat de stad groeit, maar ook doordat we de afgelopen jaren niet genoeg geïnvesteerd hebben. Met deze begroting zetten we een aantal eerste stappen om dit in te lopen. Zo is er een bedrag opgenomen voor autonome groei en bevolkingsvolgende voorzieningen. Dit zullen wij nog verder uitwerken en de gemeenteraad over informeren. Voor de toekomst willen we blijven vasthouden aan de ze systematiek. Dit betekent dat we de groei van de stad meenemen in onze budgettering.

We brengen onze financiële huishouding verder op orde

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2023 werden we geconfronteerd met een groot aantal tegenvallers. We hebben meer geld moeten uitgeven of we weten dat we dit in de toekomst moeten doen. We moeten bijvoorbeeld meer geld uitgeven omdat we afvalwater uit Oosterwold moeten afvoeren, maar ook aan de jeugdzorg en beheer en onderhoud. Daarnaast ontvangen we minder geld dan verwacht uit het gemeentefonds. Hierdoor is de verwachte buffer, onze spaarpot, flink afgenomen. Om onze begroting voor de toekomst op orde te houden hebben we in de vierde kwartaalrapportage 2023 aangegeven te moeten bezuinigen. Dit gaan we in 2024 uitwerken en daar zal over besloten worden in de begroting 2025. Dan komen we ook met een plan om de buffer aan te vullen.

Wat hadden we gepland (begroting)

Het inschatten van onze risico's en ook het minder afhankelijk zijn van de winsten van het grondbedrijf vormt hier een onderdeel van. We werken door aan het project risicomanagement en zullen deze periode komen met een nieuwe nota op dit gebied. Verder willen we voor het eind van deze periode minimaal € 60 miljoen gespaard hebben. Dit zorgt ervoor dat onze begroting, ook in de toekomst, solide is en tegen een stootje kan.

We verhogen de belastingen voor bewoners en ondernemers niet

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben de belastingen voor het jaar 2023 verhoogd voor de reguliere inflatiecorrectie, oftewel de stijging van de algemene prijzen. Dit is volgens afspraak. We hebben de tarieven voor het jaar 2023 namelijk alleen verhoogd om deze kostendekkend te maken en met de reguliere inflatiecorrectie. Wel hebben we aangegeven dat we rekening houden met een verhoging van de rioolheffing. Dit is stapsgewijs gedaan om deze meer kostendekkend te maken.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit doen we alleen voor de regulier inflatiecorrectie. Dit betekent dat de lokale lasten wel kunnen stijgen, maar dit alleen is om gelijke tred te houden met de hoogte van de inflatie.

We hebben geld gereserveerd voor initiatieven uit de raad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De raad heeft een deel van dit budget in 2023 uitgegeven aan zaken die zij belangrijk vond. De raad heeft ongeveer € 1,6 miljoen overgehouden op dit budget. Dit bedrag is doorgeschoven naar 2024 in de derde kwartaalrapportage zodat de raad ook in 2024 keuzes kan maken voor het uitgeven van dit geld.

Wat hadden we gepland (begroting)

Voor 2023 hebben we € 2 miljoen gereserveerd voor initiatieven vanuit de raad.

We nemen het werk van de ambtelijke organisatie onder de loep

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben in 2023 flink meer personeel aangenomen om een achterstanden in te halen en om de groei van de stad bij te kunnen houden. We hebben in 2023 voorstellen uitgewerkt om dit te kunnen betalen. Dit heet de takendiscussie. Deze voorstellen hebben we in 2023 afgerond en voorgelegd aan de raad. De takendiscussie moest gaan over het schrappen van taken en het slimmer inzetten van mensen en geld. Dit is maar beperkt gelukt. De takendiscussie is ingevuld met een combinatie van technische maatregelen en taakstellingen op bijvoorbeeld de organisatie en overhead. Een deel van het geld is daadwerkelijk gevonden in het schrappen van taken.

Wat hadden we gepland (begroting)

Onderdeel van onze ambitie is ook de bijdrage aan de toekomstbestendige organisatie. We komen met plannen om geld en mensen slimmer en anders in te zetten. Dit noemen we de takendiscussie.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	11,4	8,4	2,9
baten	518,5	517,7	-0,9
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>-507,2</i>	<i>-509,2</i>	<i>2,0</i>
stortingen	95,8	96,8	-1,0
onttrekkingen	65,5	65,0	-0,5
totaal	-476,9	-477,4	0,5

We krijgen € 5,3 miljoen minder uit het gemeentefonds

Dit komt vooral door een negatieve bijstelling van de maatstaf huishouden met een laag inkomen. Dit is een nieuwe maatstaf binnen het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds. Via deze maatstaf wordt veel geld verdeeld. Landelijk zijn er 43.200 huishoudens met een laag inkomen bijgekomen. Dit is een toename van 3%. In Almere hebben we 950 huishoudens met een laag inkomen minder. Dit is een daling van 6%. We ontvangen hierdoor ongeveer ruim € 5 miljoen minder uit het gemeentefonds. We kunnen deze bijstelling van de aantallen nog niet goed verklaren. We doen hier nog onderzoek naar, maar de aantallen over 2023 zijn ook nog niet definitief. Deze bijstelling zorgt voor een forse herverdeling tussen gemeenten. Zo weten we dat de gemeente Groningen door deze bijstelling € 8 miljoen meer ontvangt.

Almere had bij de invoering van het nieuwe verdeelmodel een nadeel van ongeveer € 5 miljoen structureel. Gesteld kan worden dat dit nadeel nu verdubbelt naar € 10 miljoen, gezien de bijstelling die nu wordt gedaan.

We hebben een voordeel van € 0,7 miljoen op de onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en invorderingskosten

We hebben een voordeel van € 0,4 miljoen op de ozb door een hogere waardestijging van gebouwen dan verwacht. Ook hebben we een voordeel van € 0,1 miljoen op de toeristenbelasting. Daarnaast hebben we € 0,2

miljoen extra vervolgingsopbrengsten. Dit zijn de inkomsten die wij nog ontvangen als inwoners naar aanleiding van deurwaarder bezoeken alsnog openstaande aanslagen voldoen.

We verwachten € 1,1 miljoen meer vennootschapsbelasting te moeten betalen over de jaren 2020-2023

Dit komt vooral door de herwaardering van tijdelijke parkeerterreinen. De waarde van deze terreinen is naar beneden bijgesteld, waardoor we ook minder rentekosten kunnen toerekenen. Daarnaast zijn er nog diverse andere bijstellingen gedaan.

We houden € 3,4 miljoen over op het bestedingsplan POK-middelen 2023-2027

Dit is geld dat we van het Rijk hebben gekregen om onze dienstverlening te verbeteren, naar aanleiding van de kinderopvangtoeslagaffaire. Het geld dat we overhouden schuiven we door naar 2024. Hiervoor is een apart raadsbesluit genomen in 2024. Doordat er in 2023 geen besluit over het voorstel is genomen is de begroting niet eerder aangepast.

Er is een administratief voordeel van € 2,5 miljoen op de bommenregeling

Dit geld hebben we via het gemeentefonds ontvangen voor kosten die we maken voor de grondexploitatie. De inkomsten staan bij de grondexploitatie begroot. Tegenover het voordeel op het gemeentefonds staat een nadeel van € 2,5 miljoen bij de activiteit van de grondexploitatie.

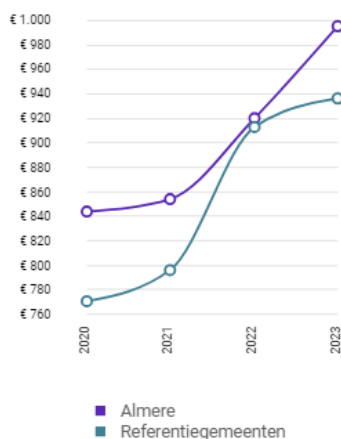
De overige € 0,3 miljoen bestaat uit diverse kleine voor- en nadelen.

Indicatoren

Woonlasten eenpersoons huishouden
euro

Woonlasten meerpersoons huishouden
euro

Woonlasten eenpersoons huishouden

Dit is het totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Woonlasten meerpersoons huishouden

Dit is het totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf geven we inzicht in onze risico's. Dit zijn de risico's die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. Voor deze risico's hebben we geld apart gezet in reserves. Op deze manier kunnen we het risico opvangen als het zich voordoet.

We onderscheiden twee soorten risico's: risico's met een eenmalig karakter en risico's met een mogelijk structurele impact. Dit betekent dat er aan de ene kant risico's zijn die zich één keer voordoen en dan voorbij zijn. Daarnaast zijn er ook risico's die, als ze zich voordoen, ons langere tijd geld kosten. Of die zich meerdere keren kunnen voordoen. We maken dit onderscheid omdat we moeten weten hoeveel geld we apart moeten houden om de risico's op te vangen.

Gevormde reserves

We hebben eind 2023 € 459 miljoen aan reserves. Onze reserves nemen de komende jaren af. Dat komt doordat we gespaard geld de komende jaren gaan uitgeven, bijvoorbeeld voor het Fonds Verstedelijking Almere. Ook neemt de buffer vanaf 2024 fors af omdat we onze tekorten van het financiële perspectief verrekenen met onze buffer. Per saldo dalen onze reserves met € 167 miljoen. Dit komt voornamelijk doordat de buffer van € 117 miljoen in 2023 daalt naar verwacht € 73 miljoen negatief in 2028. In de grafiek is de opbouw van onze reserves per einde van ieder jaar opgenomen.

Reserves kunnen worden ingedeeld in 'bestemde reserves' (rood), 'risico reserves' (blauw) en de 'buffer' (groen). Het resultaat van 2023 is opgenomen in het geel. De buffer en de risicoreserves vormen samen onze algemene reserves.

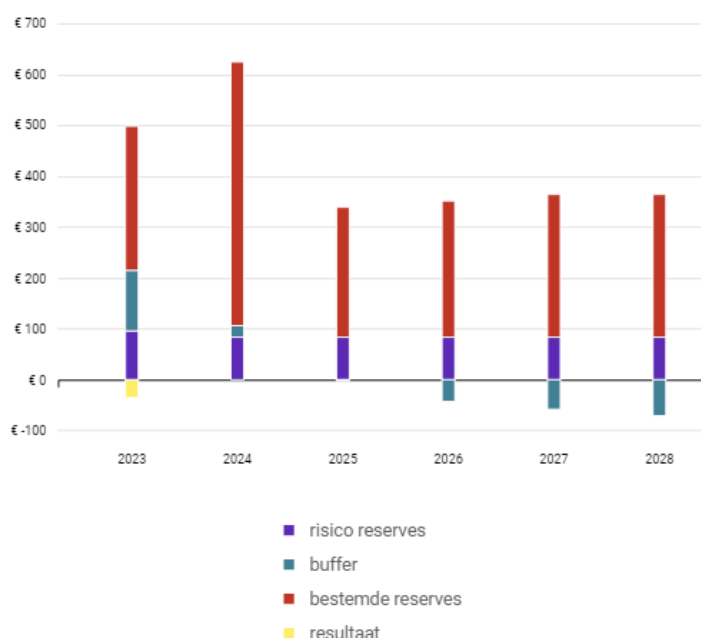
De risicoreserves zijn bedoeld om de verwachte verliezen af te dekken. Als de omvang van de risicoreserves kleiner is dan de verwachte verliezen, hebben we misschien niet genoeg geld om verliezen in de toekomst op te vangen. De buffer is er om onverwachte verliezen op te vangen.

Eind 2023 zit er € 117 miljoen in de buffer. Als we ons jaarresultaat in 2023 van € -37,7 miljoen hiermee verrekenen, houden we een buffer over van € 79 miljoen. Vanaf 2024 zien we een forse terugval, omdat we al rekening houden met veel incidentele uitgaven die we uit de buffer betalen. De buffer daalt daardoor naar € 73 miljoen negatief in 2028. Hierdoor kunnen we minder en uiteindelijk geen onverwachte verliezen opvangen. We hebben u geïnformeerd per raadsbrief dat bezuinigingen daarom noodzakelijk zijn. Bij de programmabegroting 2025 moeten deze bezuinigingen worden ingevuld. Ook stellen we voor om de buffer met incidenteel € 50 miljoen te vullen. Dit hebben wij nu nog niet in de cijfers verwerkt. Winsten van het grondbedrijf in de toekomst tellen wij nu ook niet mee in de buffer.

De risicoreserve neemt in 2024 af omdat het risicoprofiel bij het grondbedrijf afneemt. Onze bestemmingsreserves nemen af doordat we beleid betalen uit deze reserves. In de laatste jaren is een stijging zichtbaar, omdat dan de investeringen uit bijvoorbeeld het Fonds Verstedelijking Almere afnemen en de stortingen in de reserve investeringen openbare ruimte toenemen. Dit houdt in dat projecten worden afgerond, waar we het jaar erna op gaan afschrijven. Deze kosten dekken we uit deze reserve.

Reserves

bedragen x € 1 miljoen

Eind 2023 heeft het grootste deel van de reserves een bestemming. Alleen de buffer is vrij inzetbaar. Deze reserves kunnen we niet zomaar gebruiken. Er zitten namelijk voorwaarden aan. Zo hebben we € 104,5 miljoen gereserveerd voor afschrijvingskosten van investeringen uit het verleden. Daarnaast zit er bijvoorbeeld € 57 miljoen in de reserve van het Fonds Verstedelijking Almere en € 16 miljoen in de reserve sociaal domein. Hierover hebben wij afspraken gemaakt met andere partijen, dit mogen we dus alleen voor deze doelen gebruiken.

Hoe gezond zijn onze gemeentefinanciën?

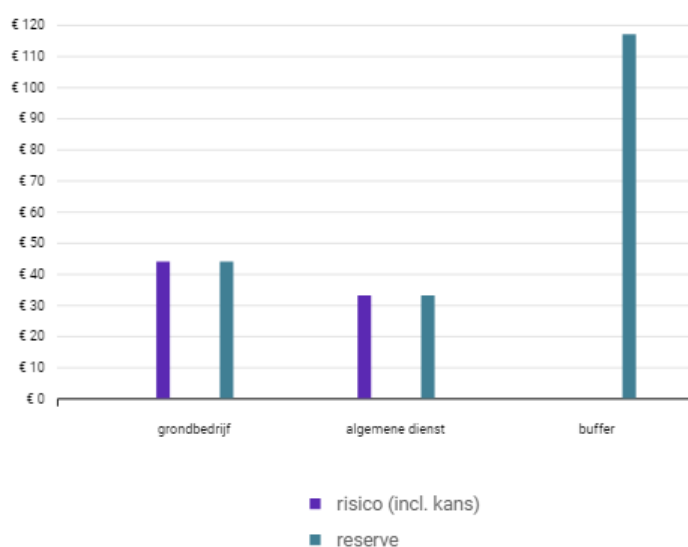
Het totale geldgevolg van alle geïnventariseerde risico's is ingeschat op € 643 miljoen. Dit is het maximale risico na het nemen van beheersmaatregelen, zonder rekening te houden met de kans dat de risico's zich voordoen. Deze risico's kunnen we in drie categorieën indelen:

- € 123 miljoen aan risico's binnen de begroting 2023 en die een mogelijk beslag leggen op de algemene middelen. Voor deze risico's reserveren wij geld in de saldireserve, rekening houdend met de kans van optreden.
- € 60 miljoen aan risico's bij negatieve grondexploitaties, winstreserveringen en marktrisico's bij het grondbedrijf. Deze risico's leiden direct tot extra verlies in het grondbedrijf als ze zich voordoen. Deze risico's reserveren wij in de reserve weerstandsvermogen van het grondbedrijf.
- € 462 miljoen bij positieve grondexploitaties. Hier komen we later op terug.

Omdat nooit alle risico's zich gelijktijdig voordoen, wordt ook een inschatting gemaakt van de kans dat een risico optreedt. Het geldgevolg en de kans worden met elkaar vermenigvuldigd. Dit leidt tot het risicobedrag dat wij reserveren. In de grafiek hiernaast staat wat we reserveren voor de risico's. Daarnaast reserveren we € 44 miljoen voor risico's binnen het grondbedrijf. In de saldireserve reserveren we € 33 miljoen in 2023 voor verwachte risico's.

In 2024 verwachten we een toename van € 5,2 miljoen van de saldireserve en onze risico's van de algemene dienst. Omdat deze risicoparagraaf gaat over 2023 nemen wij die hier niet mee. Die worden toegelicht in de eerste kwartaalrapportage 2024. Ook de buffer neemt zoals eerder toegelicht in 2024 fors af. De verwachte eindstand van de buffer in 2024 is € 15,5 miljoen.

bedragen x € 1 miljoen

Risico's bij positieve grondexploitaties

We hebben ook een inventarisatie van € 462 miljoen aan risico's bij de positieve grondexploitaties. Als deze risico's zich voordoen wordt er in de toekomst minder winst gerealiseerd. Hierbij houden we bijvoorbeeld ook rekening met de te betalen belasting bij winst op grondverkoop. Omdat we in de begroting nog geen rekening hebben gehouden met deze toekomstige winst leidt dit niet tot nadelen in de begroting. Hiervoor is dus geen reserve nodig. De maximaal verwachte opbrengsten zijn € 384 miljoen. Als alle risico's zich dus in volle omvang voordoen, maken we een verlies. Dit scenario is niet realistisch, maar wel een risico.

3.2 Toelichting op onze risico's

In het vervolg van deze paragraaf lichten we de risico's op de algemene dienst en het grondbedrijf op hoofdlijnen toe. De risico's van het grondbedrijf zijn toegelicht in het MPGA. De toelichting op de risico's van de algemene dienst staan in de eerste kwartaalrapportage 2024. De raadsbrief vertrouwelijke risico's is verstuurd met de eerste kwartaalrapportage 2024.

Structurele risico's in de begroting

We hebben nog geen regels of vaste afspraken hoe we omgaan met structurele risico's. We reserveren nu alleen incidentele middelen. Het idee hierachter is dat dit tijd biedt om een oplossing te vinden als het risico zich voordoet. Het gaat om de volgende risico's:

- Bezuinigingen jeugdhulp
- Extra kosten van de Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging, boven op wat al in de begroting is verwerkt.
- Extra kosten riool Oosterwold.

Eenmalige risico's binnen het grondbedrijf

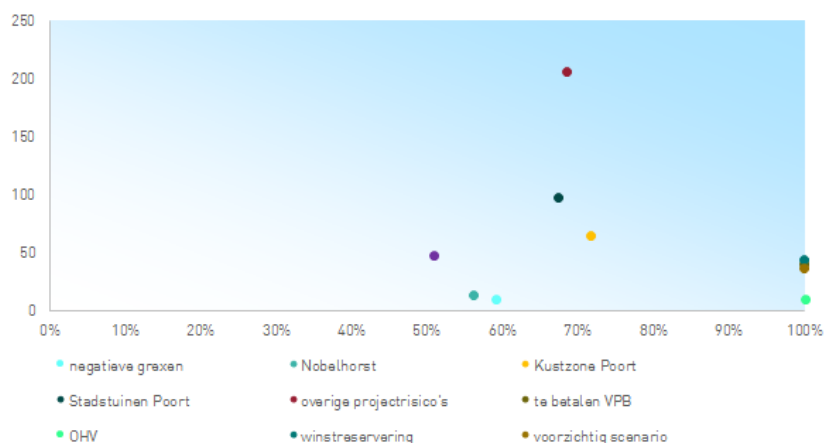
De gemeente Almere heeft een groot grondbedrijf. We hebben kosten gemaakt die we nog moeten terugverdienen met de verkoop van grond. Dit noemen we de boekwaarde. Daarnaast moeten we de komende jaren ook nog meer investeren om grond verkoopklaar te maken. Deze verkoop is van groot belang, want hiermee moeten we niet alleen de nog te maken kosten terugverdienen, maar ook de kosten die we reeds gemaakt hebben. Daarbij hebben we te maken met de economische omstandigheden. Dit betekent dat inkomsten niet vanzelfsprekend zijn en ook kunnen tegenvallen.

We hebben in het verleden al vele miljoenen moeten afwaarderen op de grondwaarde. Dit speelde toen het economisch niet goed ging (nasleep kredietcrisis). Het is daarom belangrijk om de risico's binnen het grondbedrijf goed in beeld te hebben.

In onderstaande risicokaart geven we een beeld van deze risico's. De risico's zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- Algemene risico's. Dit zijn risico's die voor 100% binnen de reserve van het grondbedrijf worden afgedekt (harde buffer, deze staan helemaal rechts in de grafiek).
- Risico's van negatieve grondexploitatie. Deze risico's dekken we ook af binnen de reserve van het grondbedrijf (harde buffer), tegen het kanspercentage.
- Risico's van positieve grondexploitatie. Deze risico's dekken we niet af binnen de reserve van het grondbedrijf. We brengen deze in mindering op de toekomstige winstverwachting (zachte buffer).

We beschrijven de risico's elk jaar uitgebreid in het MPGA. In de [paragraaf Grondbeleid](#) gaan we in op de omvang van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Er is daar ook een toelichting op de risico's opgenomen. Hieronder is een totaaloverzicht van het geheel van de risico's opgenomen (y-as: risicobedrag, x-as: kanspercentage).

Enmalige risico's binnen de algemene dienst

We willen dat deze risicoparagraaf zelfstandig leesbaar is. Daarom sluiten we in deze toelichting wel aan op de stand uit de eerste kwartaalrapportage 2024. Hier geven wij een toelichting op de risico's binnen de algemene dienst. Daarmee bedoelen we de risico's die te maken hebben met het uitvoeren van de alle gemeentelijke taken, behalve die van het grondbedrijf. We actualiseren onze risico's vier keer per jaar bij de kwartaalrapportage. In het eerste en derde kwartaal doen we dit uitgebreider. Op deze momenten moet er namelijk ook een risicoparagraaf worden opgesteld voor de programmarekening en de programmabegroting.

In de tabel zijn al onze risico's waarvoor we een reservering opnemen zichtbaar. Per saldo komt ons totaal aan risico's op € 140,5 miljoen. We hebben ook berekend wat de kans is dat het risico zich voordoet. Daarmee berekenen we hoeveel geld we moeten reserveren in onze reserve. Het risicobedrag wat we reserveren in de saldireserve is € 38 miljoen. Dat is € 5,7 miljoen meer dan bij de vorige bijstelling. De belangrijkste wijzigingen benoemen we hier.

Ons risicobedrag is met € 5,7 miljoen toegenomen

De grootste wijziging is het risico voor de transformatie van onze ICT. Bij deze kosten hadden we een post onvoorzien ingeschat van 10%. Uw raad heeft een amendement aangenomen bij de vierde kwartaalrapportage 2023 om deze reservering op te nemen in onze saldireserve. Dit gaat om € 3,3 miljoen. Daarnaast hebben we een nieuw risico opgenomen voor de tijdelijke huisvesting Annapark. Dit kost € 2,7 miljoen. Bij de overige risico's kan € 0,3 miljoen vrijvallen. Voor de jeugdhulp nemen we nu één risico op in plaats van drie verschillende posten, per saldo is dit neutraal. Verder zijn de risico's gelijk gebleven.

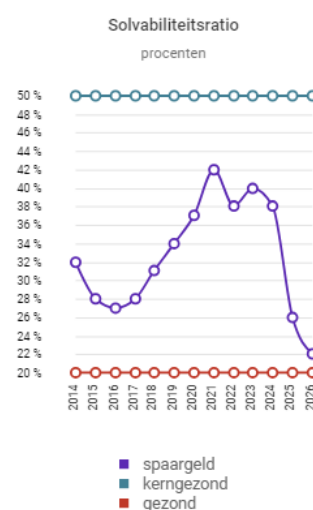
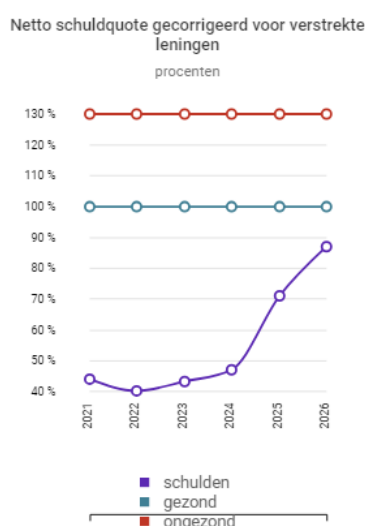
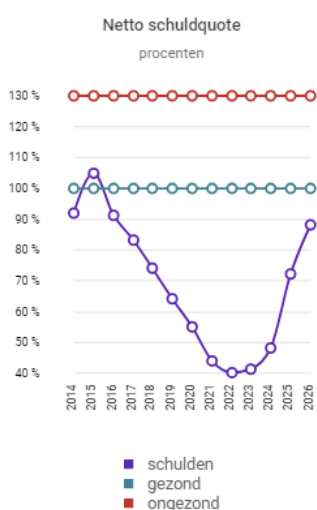
bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB 2024
bedrijfsvoering				
Transformatie ict omgeving	5.527		3.316	
participatie				
Garantstelling Huisvuilcentrale	26.400	%		
projecten				
Zorgplichten Oosterwold	8.500		4.500	4.500
Tijdelijke huisvesting Annapark	13.422		2.700	
Floriade businesscase	3.000		1.400	1.400
sociaal domein				
Jeugdhulp invoering eigen maatregelen		20%		5.740
Transformatie jeugdhulp met verblijf		60%		6.900
Transformatiefonds jeugdhulp met verblijf		100%		3.000
Bezuinigingen jeugdhulp	55.300		15.600	
wetgeving				
Omgevingswet en WKB	5.000	60%	3.000	3.000
overige risico's	8.941		2.285	2.595
vertrouwelijke risico's	14.346		5.264	5.264
totaal	140.436		38.065	32.399

Financiële kengetallen

bedragen x € 1 miljoen

meerjarige balans	2023	2024	2025	2026	2027	2028
materiële vaste activa						
economisch nut	853,6	889,4	963,9	964,2	992,8	1.033,4
waardecorrectie	-85,7	-86,0	-86,0	-86,0	-86,0	-86,0
financiële vaste activa	29,6	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0
vlottende activa						
bouwgronden in exploitatie	272,0	298,3	400,6	445,8	479,9	434,9
waardecorrectie gronden	-83,0	-83,6	-81,2	-53,5	-53,0	-53,0
overige vlottende activa	143,3	158,0	143,3	143,3	143,3	143,3
totaal activa	1.129,8	1.205,0	1.369,6	1.442,9	1.506,1	1.501,8
vaste passiva						
eigen vermogen	453,7	458,6	353,8	320,2	333,5	347,8
voorzieningen	76,2	71,3	60,4	62,9	68,5	71,9
langlopende leningen	390,2	360,0	707,9	812,3	856,5	834,6
vlottende passiva						
kortlopende leningen	122,2	186,0	160,0	160,0	160,0	160,0
overlopende passiva	87,5	129,1	87,5	87,5	87,5	87,5
totaal passiva	1.129,8	1.205,0	1.369,6	1.442,9	1.506,1	1.501,8

Netto schuldquote

De netto schuldquote laat zien hoeveel schulden we hebben ten opzichte van ons jaarinkomen. Als je schulden minder dan 100% van je inkomen is, dan ziet het er gezond uit. Als de schulden hoger zijn dan 130% is het ongezond. Zoals uit de grafiek blijkt zijn onze schulden de laatste jaren flink gedaald. De komende jaren verwachten we een stijging van onze schulden. We blijven ruim onder de grens van een gezonde schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

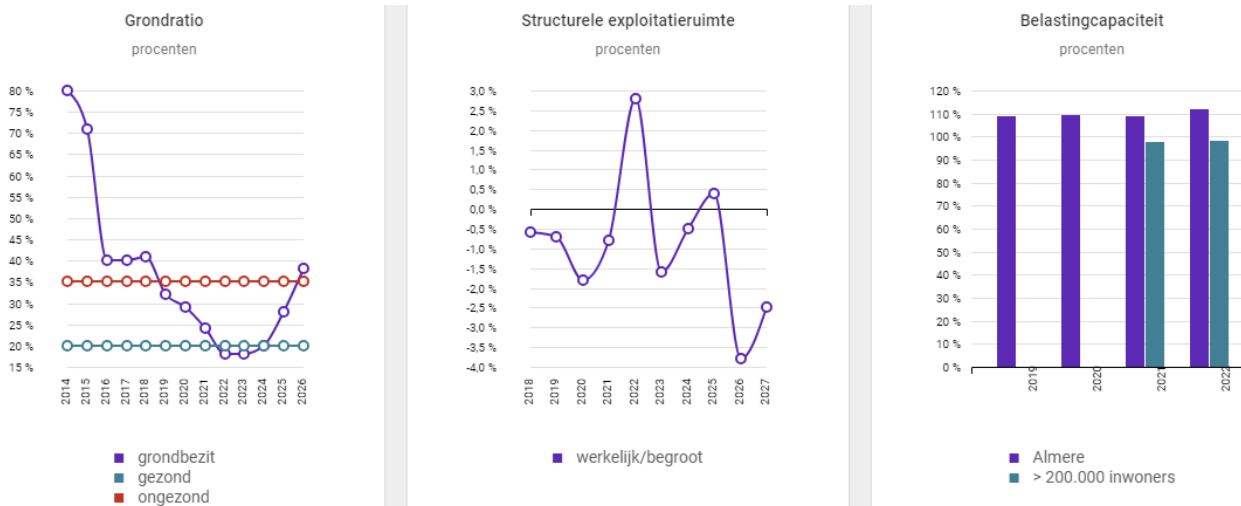
Soms leent de gemeente ook geld om dit door te lenen aan verbonden partijen of andere instellingen. Deze uitgeleende gelden zijn opgenomen onder Financiële Vaste Activa. Voor dit kengetal trekken we deze uitgeleende gelden af van de schulden. Hiermee laten we zien hoeveel 'eigen' schulden we hebben ten opzichte van ons jaarinkomen. Dit percentage is iets hoger, maar nog steeds ruim onder de grens van een gezonde schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit is het percentage van ons spaargeld (reserves) ten opzichte van ons bezit (balanstotaal). Als je te weinig spaargeld hebt kun je in financiële problemen komen. Als we tenminste 20% van ons bezit met eigen spaargeld

financiering wordt dat als gezond aangemerkt. Als je meer dan 50% van je bezit met eigen geld hebt betaald ben je kerngezond.

Wij zitten hier tussenin. Zo op het eerste gezicht is onze spaarpot behoorlijk goed gevuld. Maar hierbij moeten we wel opmerken dat veel van ons spaargeld al een bestemming heeft. Denk bijvoorbeeld aan het Fonds Verstedelijking Almere. Daarom vinden we het beter om naar de buffer te kijken. Dat is onze 'vrije' reserve die we bij tegenvallers kunnen aanspreken. Eind 2023 zit daar ruim € 117 miljoen in, maar gaat het tekort over 2023 van € 37,3 miljoen nog vanaf. Vanaf 2024 loopt deze terug door de verwachte begrotingstekorten, en verwachten we dat deze zelfs negatief wordt. Met het plan voor de bezuinigingen willen we dit voorkomen.

Grondratio

De grondratio geeft aan hoeveel grond we in ons bezit hebben, ten opzichte van ons jaarinkomen. Dit is belangrijk, want als je teveel grond in je bezit hebt dan kun je in de financiële problemen komen. Als je meer dan 35% grond hebt, wordt de provincie bezorgd.

Uit de grafiek blijkt dat we in 2011 tot 2015 veel te veel grond hadden. We hebben toen veel grond moeten afwaarderen. Vanaf 2015 is de grondverkoop weer gaan lopen. Inmiddels hebben we een gezond grondbedrijf.

Structurele exploitatieruimte

Met dit kengetal kun je zien of onze begroting ook op lange termijn sluitend is. Voor het financieel toezicht is dit kengetal van belang en daarom opgenomen.

Het saldo van onze elk jaar terugkerende uitgaven en inkomsten moet op zijn minst nul zijn. Uit de grafiek blijkt dat we voor 2023 een negatief saldo hebben. Sinds de jaarrekeningen van 2018 t/m 2021 blijkt dat we elk jaar structureel geld tekort komen. Dat verwachten we ook in de komende jaren. Alleen in 2022 hadden we een positief saldo door extra geld uit het gemeentefonds.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin wij bij het voordoen van een financiële tegenvaller, dit indien nodig in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen door extra belastinginkomsten. Of de mogelijkheid om hiermee ruimte te creëren voor extra beleid.

Om deze ruimte weer te kunnen geven wordt de hoogte van de tarieven (ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing) in Almere vergeleken met de landelijk gemiddelde tarieven. Naast de ozb wordt ook gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen. Dat is in Almere het geval.

We laten hier de realisatie tot en met 2022 zien, omdat de definitieve landelijke cijfers over 2023 nog niet bekend zijn.

3.3 Lokale heffingen

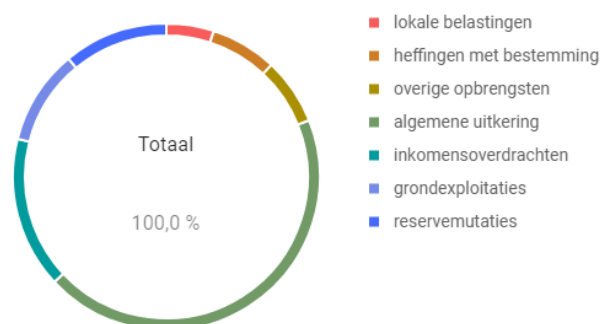
Inleiding

Jaarlijks bij de begroting worden de lokale heffingen door de raad vastgesteld. In de paragraaf lokale heffingen bent u daarover geïnformeerd. In de jaarrekening lichten we toe, wat we uiteindelijk aan belastingen en heffingen hebben ontvangen. De kosten die we daarvoor hebben gemaakt lichten we in deze paragraaf niet toe. Die treft u aan op de diverse programma's. De effecten die hieruit voortvloeien betrekken we bij onze tariefvoorstellen voor 2025.

Inkomsten van de gemeente

De gemeentelijke belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeenten. Deze vormen ongeveer 12% van de geraamde baten (ongeveer € 1.192 miljoen) van de gemeente, zoals uit de grafiek hiernaast is af te lezen. Daarbij gaat het enerzijds om heffingen met een bestemming en anderzijds om belastingopbrengsten zoals de ozb, toeristenbelasting en buitenreclame.

Inkomsten van de gemeente
procent

Belastinginkomsten

Ongeveer 5% van onze inkomsten komen uit lokale belastingen. Het gaat om belastingopbrengsten zoals de ozb, buitenreclame, toeristenbelasting en precariobelasting. Zoals uit de grafiek blijkt is het belastinggebied van de gemeente zeer beperkt. En om u een beeld te schetsen: de totale belastingopbrengsten van alle gemeenten tezamen bedragen ongeveer 3,3% van de totale belastingontvangsten van het Rijk. Onze belastingopbrengsten zijn ongeveer 1/100 deel daarvan.

Heffingen met een bestemming

Dit zijn heffingen die door onze bewoners worden betaald, voor diensten die de gemeente voor hen verricht. Bij de heffingen is er dus een direct verband tussen de inkomsten en het werk dat de gemeente ervoor doet. Hieruit komt ongeveer 7% van onze inkomsten.

Er is per saldo sprake van een voordeel van € 1 miljoen ten opzichte van de bijgestelde begroting

In onderstaande tabel hebben we in beeld gebracht, op welke opbrengsten dit voordeel is ontstaan. Zoals uit de tabel blijkt, vallen zowel onze belastingopbrengsten als onze heffingen met bestemming € 0,5 miljoen voordeliger uit dan geraamd. Over 2023 hebben we € 0,4 miljoen meer aan ozb ontvangen en € 0,3 miljoen meer op onze heffingen met een bestemming. En ook nog eens € 0,3 miljoen meer aan ozb en afvalstoffenheffing ontvangen over voorgaande jaren. In het vervolg van deze paragraaf lichten we de voor- en nadelen op onze ontvangsten in toe. De financieel beleidsmatige effecten die hieruit voortvloeien zullen we betrekken bij onze tariefvoorstellen voor 2025.

bedragen x € 1 miljoen

product	aandeel in %	begroting	rekening	verschil
belastingopbrengsten	4,98%	-59,3	-59,9	-0,5
bestemmingsheffingen	7,15%	-85,2	-85,6	-0,5
resultaat	12,13%	-144,5	-145,5	-1,0

Belastingopbrengsten

In onderstaande tabel hebben we de voor- en nadelen op onze belastingopbrengsten in beeld gebracht.

bedragen x € 1 miljoen

product	aandeel in %	begroting	rekening	verschil
ozb woningen en niet-woningen	4,76%	-56,7	-57,2	-0,6
buitenreclame	0,10%	-1,2	-1,1	0,1
toeristenbelasting	0,12%	-1,4	-1,5	-0,1
precariorechten	0,01%	-0,1	-0,1	0,0
totaal	4,98%	-59,3	-59,9	-0,5

Onroerende zaakbelasting

In totaal hebben we € 0,4 miljoen meer onroerende zaakbelasting niet-woningen ontvangen dan begroot. Hiervan heeft € 0,1 miljoen betrekking op voorgaande jaren én € 0,15 miljoen op aanslagen die we nog moeten opleggen over 2023. Die hogere opbrengst komt grofweg voort uit een langere doorlooptijd van bouwprojecten én een stijging van het aantal nieuwbouwprojecten. De WOZ-waarde is hierdoor hoger uitgevallen dan geraamd. Ook zijn er in de loop van 2023 meer woningen opgeleverd dan geraamd, namelijk 1.663 in plaats van 1.500 woningen. Hierdoor is onze opbrengst onroerende zaakbelasting eigenaren woningen € 0,1 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. In totaal hebben we € 0,55 miljoen meer onroerende zaakbelasting ontvangen dan geraamd.

In 2024 hebben we het tarief verlaagd, omdat er in 2023 te veel OZB per huishouden is betaald

In de zomer van 2022 hadden we op basis van een proefwaardering de effecten van de hertaxatie (met waarde peildatum 1-1-2022) ingeschat op 13% én ons tarief voor 2023 verlaagd met 13%. In de zomer van 2023 hebben we onze hertaxatie definitief afgerond en alle objecten opnieuw gewaardeerd. Volgens die uitkomsten was de gemiddelde WOZ-waarde van woningen met 17% gestegen. Omdat we – achteraf gezien – onze tarieven met 17% hadden moeten verlagen, waren de woonlasten voor een gemiddeld gezin € 12,07 hoger uitgevallen. Hierop hebben we het tarief voor 2024 neerwaarts bijgesteld. In de Programmabegroting 2024 hebben we dat toegelicht. De werkelijke uitkomsten voor 2023 vormen geen aanleiding om de tarieven verder te verlagen.

Buitenreclame

De markt voor reclame in de openbare ruimte is de afgelopen jaren flink onder druk komen te staan. Onze ramingen hebben we hierop bijgesteld. Uiteindelijk hebben we € 0,1 miljoen minder ontvangen dan geraamd. De lagere inkomsten worden veroorzaakt, doordat de reclamezuilen niet konden worden geplaatst/aangesloten op netwerk. En dat komt doordat de werkzaamheden van de netwerkbeheerder een langere doorlooptijd hebben.

Toeristenbelasting

In het afgelopen jaar is een forse groei van het toerisme merkbaar in Nederland. Het aantal internationale gasten is met 30% gestegen ten opzichte van 2022, een jaar waarin er nog veel coronabeperkingen waren. Die stijging zien we ook terug in onze opbrengsten aan toeristenbelasting. Die zijn ten opzichte van 2022 met € 364.000 gestegen. In onderstaande tabel is dat in beeld gebracht. Hierin hebben we onze opbrengsten gecorrigeerd voor de werkelijke ontvangsten over 2021-2022. Omdat de belastingaanslagen jaarlijks achteraf definitief worden opgelegd, hebben die het beeld van de uitkomsten vertroebeld. Zo hebben we in 2022 nog een nadeel van € 250.000 over 2021 gecorrigeerd op onze ramingen en werkelijke opbrengsten én in 2023 nog een voordeel van € 228.000 over 2022. Zoals uit de tabel blijkt, bedragen onze werkelijke ontvangsten over 2022 en 2023 hierdoor respectievelijk € 905.000 en € 1.223.000. Voor 2023 hebben we een schatting gemaakt op basis van de ons nu bekende gegevens. De definitieve opbrengst over 2023 wordt pas in de loop van 2024 bekend. Dan leggen we de definitieve aanslag op. En dan weten we ook wat we over 2023 definitief hebben ontvangen.

bedragen x € 1

	2022	2023
geraamd in de begroting	-1.199.000	-1.152.000
- correctie opbrengsten over voorgaande jaren	250.000	-228.000
<i>oorspronkelijk geraamd</i>	<i>-1.199.000</i>	<i>-1.152.000</i>
opbrengsten zoals opgenomen in de JR2022-2023	-427.478	-1.451.145
- correctie opbrengsten o.b.v. werkelijke aanslag 2021-2022	-478.000	228.000
<i>gecorrigeerde werkelijke opbrengsten</i>	<i>-905.478</i>	<i>-1.223.145</i>
resultaat	293.522	-71.145

Precariobelasting

Over 2023 hebben we ongeveer € 94.000 aan precariobelasting ontvangen. Dat is € 15.000 meer dan geraamd. Ook aan deze opbrengsten zien we terug dat de bedrijvigheid weer iets toeneemt.

Heffingen met bestemming

De ontvangsten op de meeste andere heffingen lopen aardig in de pas met onze ramingen. Alleen de opbrengsten afvalstoffenheffing en betaald parkeren zijn hoger uitgevallen dan geraamd.

bedragen x € 1 miljoen

product	aandeel in %	begroting	rekening	verschil
afvalstoffenheffing (excl. bedrijfsafval)	3,03%	-36,1	-36,4	-0,3
Rioolheffing	1,54%	-18,3	-18,3	0,0
Bouwleges	0,76%	-9,0	-9,0	0,0
leges burgerzaken (excl. rijksleges)	0,19%	-2,2	-2,2	0,1
Leges APV, kinderopvang en evenementen	0,03%	-0,3	-0,3	0,0
parkeertarieven (privaat- en publiekrechtelijk)	1,57%	-18,7	-18,9	-0,3
marktgeld	0,03%	-0,3	-0,3	0,1
haven en sluisgeld	0,01%	-0,1	-0,2	-0,1
totaal	7,15%	-85,2	-85,6	-0,5

Inzameling van huishoudelijk afval

Een eigenaar/bewoner is afvalstoffenheffing verschuldigd vanaf het moment dat gebruik wordt gemaakt van de (nieuwe) woning. Bij het opstellen van de begroting gingen we ervan uit dat er 89.013 objecten mee zouden lopen in de heffing. In 2023 zijn er meer woningen opgeleverd dan geraamd. Volgens onze berekeningen lopen er daardoor 140 objecten meer mee in de heffing én valt de geraamde opbrengst daardoor € 56.000 hoger uit. Doordat woningen tijdens de verkoop minder lang hebben leeggestaan en/of woningen in aanbouw iets eerder zijn opgeleverd, hebben er – omgerekend- 174 objecten meer meegelopen in de heffing. Hierdoor is de opbrengst € 71.000 hoger uitgevallen dan geraamd. Per saldo hebben 314 objecten meer meegelopen in de heffing; hierdoor is sprake van een voordeel van € 127.000 op de opbrengsten afvalstoffenheffing 2023. Omdat we ook nog € 126.000 hebben opgelegd over oude jaren, komt het totale voordeel uit op € 253.000.

Rioolheffing

Bij de rioolheffing leggen we een aanslag op zodra een woning is aangesloten op het riool. Ook bij deze heffing is het woningbouwprogramma van invloed op de opbrengst. Bij de rioolheffing gingen we uit van 95.947 objecten in de heffing. Omdat er in de loop van 2023 meer woningen zijn opgeleverd, lopen er volgens onze berekeningen 81 objecten meer mee in de heffing. De geraamde opbrengst valt hierdoor € 15.000 hoger uit.

Bouwleges

Het afgelopen jaar zijn er minder bouwvergunningen afgegeven. Hierop hadden we onze ramingen al eerder bijgesteld. Onze legesinkomsten komen overeen met deze verlaagde ramingen.

Leges burgerzaken

Sinds maart 2014 worden de nieuwe modellen verstrekt van identiteitskaarten en paspoorten. Deze hebben een geldigheidsduur van 10 jaar. Daardoor wordt een piek in de toename van aanvragen voorzien in de periode

2024-2028. Hierdoor zijn er in 2023 minder aanvragen geweest. Daardoor hebben we € 0,2 miljoen minder aan leges ontvangen.

Leges APV en kinderopvang

We hebben per saldo een nadeel van € 6.000 op deze leges. Over 2023 hebben we € 13.000 meer ontvangen aan leges voor handhaving APV. Daarentegen hebben we € 19.000 minder ontvangen voor dienstverlening bij evenementen (€ 7.000 minder) en de afgifte voor een vergunning voor de kwaliteitseisen van kinderopvangcentrum (€ 12.000).

Parkeertarieven

Ook aan de opbrengsten voor betaald parkeren zien we dat de bedrijvigheid in het stadscentrum toeneemt. Hierdoor hebben we ongeveer € 0,2 miljoen meer ontvangen dan geraamd. Ook zijn er iets meer naheffingsaanslagen opgelegd dan geraamd, waardoor een voordeel is ontstaan van € 60.000.

Kostendekkendheid lokale heffingen

Bij de programmabegroting vindt bestuurlijke besluitvorming plaats over de lokale heffingen. En dan brengen we ook de kostendekkendheid daarvan in beeld. In de jaarrekening brengen we de verschillen in de uitkomsten van de kostendekkendheid in beeld. Dat doen we voor de afvalstoffenheffing; de rioolheffing en de Wabo-leges.

Afvalstoffenheffing

In onderstaande tabel hebben we de lasten en baten met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afval in beeld gebracht. Zoals die waren geraamd bij de begroting en zijn opgenomen in deze programmarekening. bedragen x € 1 miljoen

rubricering	raming	werkelijk	resultaat
personeelskosten stadsreiniging	9,81	10,39	0,58
personeelskosten overige afdelingen	0,91	1,05	0,13
afvalinzameling en verwerking	17,88	16,42	-1,46
recycling perrons	0,81	1,14	0,33
compensabele btw	4,32	4,54	0,22
<i>subtotaal lasten</i>	<i>33,74</i>	<i>33,54</i>	<i>-0,19</i>
kwijtschelding via tarief	0,86	0,86	0,00
kwijtschelding - niet via tarief	1,83	1,20	-0,62
dubieuze debiteuren	0,33	0,33	0,00
Overhead	3,44	3,45	0,01
<i>subtotaal lasten</i>	<i>40,19</i>	<i>39,39</i>	<i>-0,80</i>
opbrengsten afvalstoffenheffing (excl. ontvangsten oude jaren)	-36,14	-36,27	-0,13
opbrengsten restfracties	-2,74	-2,89	-0,16
<i>subtotaal lasten/baten taakveld</i>	<i>1,32</i>	<i>0,23</i>	<i>-1,09</i>
percentage kostendekkendheid	97%	99%	
aantal woonruimten, met een woonfunctie	89.013	89.327	314

aantal objecten in de heffing	raming	werkelijk	resultaat
IPH	24.924	25.012	88
MPH	64.089	64.315	226
totaal aantal in de heffing	89.013	89.327	314

De kostendekkendheid verbetert doordat de lasten lager uitvallen

Zowel de lasten voor het inzamelen en verwerken van het afval zien we iets dalen én de opbrengsten van restfracties iets toenemen. Daarnaast is er in 2023 minder beroep gedaan op kwijtschelding. Hierdoor zijn de lasten € 0,6 miljoen lager uitvallen én is de kostendekkendheid verbeterd. Waar dat door komt is nog niet duidelijk; mogelijk hebben andere inkomensmaatregelen – zoals de energietoeslag - daar effect op gehad. De (structurele) effecten op de heffing zullen we betrekken bij onze tariefvoorstellen voor 2025

Rioolheffing

In onderstaande tabel hebben we de lasten en baten met betrekking tot riolen en drainage in beeld gebracht. Zoals die waren geraamd bij de begroting en zijn opgenomen in deze programmarekening.

bedragen x € 1 miljoen

rubricering	raming	werkelijk	resultaat
personeelskosten stadsruimte	1,73	1,77	0,04
personeelskosten overige afdelingen	0,15	0,14	-0,01
programmakosten	6,44	7,18	0,74
storting vervangingsfonds	5,27	5,30	0,04
storting voorziening rioolherstelprojecten	2,39	2,43	0,04
compensabele btw	2,69	2,83	0,15
<i>subtotaal lasten</i>	<i>18,67</i>	<i>19,67</i>	<i>1,00</i>
kwijtschelding via tarief	0,06	0,06	0,00
dubieuze debiteuren	0,15	0,15	0,00
overhead	1,49	1,49	0,00
<i>subtotaal lasten</i>	<i>20,37</i>	<i>21,37</i>	<i>1,00</i>
opbrengsten rioolheffing	-18,33	-18,34	-0,02
overige opbrengsten	-0,04	-0,07	-0,03
<i>subtotaal lasten/baten taakveld</i>	<i>2,00</i>	<i>2,96</i>	<i>0,96</i>
percentage kostendekkendheid	90%	86%	
aantal objecten	95.947	96.028	81

De rioolheffing is niet kostendekkend

Het afgelopen jaar hebben we iets meer uitgegeven aan onderhoud van ons rioolstelsel. Dat komt door dat de energielasten fors zijn gestegen en ook nog ander kosten zijn gestegen. Bij de Programmabegroting 2024 hebben we onze tarieven vanwege deze kostenstijgingen al verhoogd. Voorts hebben we bij de Programmabegroting 2023 besloten om onze tarieven tussen 2024 en 2026 jaarlijks te verhogen met 3,2%, vanuit het principe van kostendekkendheid.

Wabo leges

In onderstaande tabel hebben we de lasten en baten met betrekking tot de Wabo leges in beeld gebracht. Zoals die waren geraamd bij de begroting en zijn opgenomen in deze programmarekening.

bedragen x € 1 miljoen

rubricering	raming	werkelijk	resultaat
apparaatskosten vergunning, toezicht en handhaving	2,97	2,55	-0,42
apparaatskosten overige afdelingen	0,61	0,56	-0,05
programmakosten	3,09	2,81	-0,28
compensabele btw	0,67	0,55	-0,12
<i>subtotaal kosten</i>	<i>7,34</i>	<i>6,47</i>	<i>-0,86</i>
dubieuze debiteuren	0,10	0,10	0,00
taalgebonden overhead	1,01	1,01	0,00
concern overhead	2,15	2,15	0,00
<i>subtotaal kosten</i>	<i>10,60</i>	<i>9,73</i>	<i>-0,86</i>
leges vergunningverlening	-9,03	-9,02	0,02
algemene opbrengsten	0,00	0,00	0,00
<i>eindtotaal</i>	<i>1,56</i>	<i>0,72</i>	<i>-0,85</i>
kostendekkendheid	85%	93%	

De Wabo leges zijn niet kostendekkend

Bovenstaande uitkomsten zijn nog gebaseerd op de – in 2023- geldende regelgeving m.b.t de Wabo. Het kabinet heeft met ingang van 1 januari 2024 de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in gevoerd. Daardoor verandert er veel op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving.

Daarbij is en blijft ons uitgangspunt dat binnen die verordening voor de afgifte van een omgevingsvergunning géén winst mag worden gemaakt. De uitkomsten voor 2023 hebben daar vooralsnog geen effect op.

Lokale lastendruk

De woonlasten van een gemiddeld huishouden bedragen € 5.207

Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. Directe woonlasten (huur of hypotheekrente) laten we hier buiten beschouwing. Huishoudens zijn een groot deel van hun besteedbare inkomen kwijt aan woonlasten: de kosten van energie en water en van de opstalverzekering, en aan het wonen gerelateerde heffingen van gemeente, waterschap en rijksoverheid.

In 2023 gaat het om een bedrag van € 5.207 voor een gemiddeld huishouden. Hiervan heeft € 875 betrekking op gemeentelijke woonlasten (ozb en afval- en rioolheffing) én € 2.124 op energie, water en opstalverzekering én € 2.208 op allerlei rijksbelastingen (zoals belasting op energie, wateren en de opstalverzekering; het eigen woningforfait en overdrachtsbelasting en waterschapslasten). Dat blijkt uit onderzoek van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden. Het Coelo publiceert jaarlijks de resultaten van dit onderzoek in de Atlas voor de lokale lasten 2023.

In 2023 heeft een gemiddeld gezin € 957,95 aan gemeentelijke woonlasten betaald

Om u een idee te geven, hadden we bij de programmabegroting 2023 de woonlasten voor een gemiddeld gezin berekend. Daarbij gaan we ervan uit dat dit gezin in een koophuis woont én onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing betaalt. In 2023 heeft dit gezin € 943,88 betaald. Dat was € 55,70 meer dan in 2022. Dat komt door de hogere inflatie. En de jaarlijkse afspraak over de vervanging van het rioolstelsel. Hierdoor stijgen de woonlasten per saldo met 6,3%. Per gezin pakt dat anders uit. Dat is afhankelijk van het type woning waarin dit gezin woont. Zo zullen bijvoorbeeld de woonlasten voor een gezin dat een huis huurt minder hard stijgen. Die betalen namelijk alleen afvalstoffenheffing. Maar ook eenpersoonshuishoudens betalen minder. Zoals we bij de toelichting op de onroerende zaakbelastingen hebben toegelicht, zijn de woonlasten uiteindelijk € 12,07 hoger uitgevallen dan geraamd. Hiervoor hebben we het tarief van de ozb woningen in 2024 verlaagd.

Volgens het Coelo bedragen de gemiddelde woonlasten voor een eigenaar-bewoner ongeveer € 944. Dat is ook het bedrag dat een gemiddeld gezin in Almere betaalt.

De belastingopbrengsten van gemeenten bedragen 3,3% van de totale belastingopbrengsten van het Rijk

En om u een beeld te schetsen: de totale belastingopbrengsten van alle gemeenten tezamen bedragen ongeveer 3,3% van de totale belastingontvangsten van het Rijk. Onze belastingopbrengsten zijn ongeveer 1% daarvan.

Kwijtscheldingsbeleid

Alle inwoners met een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. De belasting hoeft dan niet volledig of helemaal niet betaald te worden. In Almere krijg je kwijtschelding als je inkomen op bijstandsniveau ligt of lager. Je mag dan ook geen spaargeld of waardevolle bezittingen hebben. Het gaat meestal over de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. Dit komt omdat ieder huishouden deze belasting moet betalen.

In beginsel kan kwijtschelding worden verleend over:

- de afvalstoffenheffing;
- de rioolheffing;
- de onroerende zaakbelasting;
- de roerende woon- bedrijfsruimten belasting.

Voor alle andere geheven belastingen en heffingen wordt geen kwijtschelding verleend. In totaal hebben we hiervoor een bedrag van ruim € 3 miljoen geraamd. In 2023 is voor een bedrag van € 2,4 miljoen kwijtschelding verleend. Hiervan heeft ongeveer miljoen betrekking op kwijtschelding afvalstoffenheffing (90%). Waardoor er minder kwijtschelding is verleend is nog niet duidelijk; mogelijk hebben andere inkomensmaatregelen – zoals de energietoeslag – daar effect op gehad.

3.4 Grondbeleid

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen in de gebiedsontwikkelingen en daarmee de waardering van de grondposities van de gemeente en de risico's die daarbij horen. Deze paragraaf grondbeleid kent de volgende opbouw:

1. Marktsituatie en gebiedsontwikkeling in Almere
2. Algeheel beeld grondbedrijf
3. Realisatie 2023
4. Actualisatie grondexploitaties (MPGA 2024) en relevante ontwikkelingen
5. De effecten op het weerstandsvermogen en de resultaatafdracht

Marktsituatie en gebiedsontwikkeling in Almere

Woningmarkt: een jaar met twee gezichten

De dalende trend van 2022 zette door in de eerste helft van 2023. De olopende rente, aanhoudende inflatie en oorlog in Oekraïne drukten hun stempel op de markt. In de loop van de tweede helft van 2023 werd echter een aanzienlijk herstel waargenomen. Sterke loonstijgingen en toenemende krapte op de woningmarkt hebben ervoor gezorgd dat de huizenprijzen weer zijn gestegen. Gunstige inflatiecijfers en een afkoeling van de economie hebben verdere rentestijgingen stopgezet. Sterker nog, de markt anticipeert al op de eerste rentedalingen in 2024. Het vooruitzicht hierbij is meer stabiliteit en een betere financierbaarheid.

Net als in 2022 is dus de stemming omgeslagen – nu in een positieve zin. Waar de grote banken uitgingen van forse daling van de woningprijzen in zowel 2023 als 2024, is de realiteit anders. Over heel 2023 was de gerealiseerde prijsdaling met 2,8% bescheiden, en de banken verwachten stijgingen van de woningprijzen tot wel 8% in 2024.

Voor bestaande koopwoningen is de markt nog steeds erg krap. Het aantal transacties is flink toegenomen, het aanbod is historisch laag en de prijzen zijn weer aan het stijgen. Overbieden is nu aan de orde bij meer dan de helft van de transacties. Voor een tussenwoning wordt in Almere al bij 70% van de verkopen meer betaald dan de vraagprijs.

Het optimisme heeft zich nog niet op dezelfde manier vertaald in de verkopen van nieuwbouwwoningen, al er is wel sprake van herstel. In heel Nederland zijn in 2023 circa 19.150 nieuwbouwwoningen verkocht, een stuk lager dan het jaarlijkse gemiddelde van 30.000 tussen 2016 en 2021. Het laagste punt van de afgelopen vijf jaar was bereikt in het eerste kwartaal van 2023. Een tekort aan geschikt aanbod vormt hierbij de aanleiding. Er wordt minder gebouwd door diverse redenen: stijging van de rente, tekorten aan bouwmaterialen en personeel, strengere stikstofregels, etc. Daar komt bovenop dat de aankoop van een nieuwbouwwoning gemoeid is met hoge overbruggingskosten: dubbele maandlasten tijdens de bouw, het betalen van een hogere rente dan de lopende hypotheek en het voorfinancieren van de overwaarde van de oude koopwoning wanneer dit wordt gebruikt bij de aankoop van de nieuwbouwwoning.

Toch is er sprake van herstel. Het aantal verkopen neemt gestaag toe en de dynamiek trekt aan omdat de verkoopbaarheid sterk is verbeterd in de laatste maanden. Projecten die al langer op de markt zijn en waarvan de bouw al is gestart hebben een positieve aantrekkingskracht op kopers. Immers, hoe verder de aannemer is met de bouw, des te korter de overbruggingsperiode met dubbele maandlasten. De gestegen verkopen zijn ook een gevolg van de toegenomen vraag, gestegen vertrouwen, prijsstijgingen van de afgelopen 2 kwartalen, zeer beperkt aanbod van bestaande woningen en de gedaalde rente. Ontwikkelaars zijn nog wel huiverig met grote projecten – daar is een langere periode van herstel en stabilisatie voor nodig, gezien het risicoprofiel.

Het aantal inwoners in Almere neemt consistent toe. Goed voor Almere als stad, minder goed voor de bestaande krapte op de woningmarkt in Almere. De totale inwonersgroei in 2023 is circa 3.700 door wijzigingen in de huishoudensamenstelling (geboorte, sterfte, etc.) en het (positieve) migratiesaldo. De netto groei is voornamelijk te danken aan een positief migratiesaldo. Een grote troef van Almere is de gunstige ligging nabij Amsterdam, in combinatie met de relatieve betaalbaarheid.

In de markt voor huurwoningen is het beeld sterk verslechterd. Nederland kampt met een enorm woningtekort, maar toch wachten investeerders af. De onzekerheden rondom wet- en regelgeving spelen nog steeds een belangrijke rol om investeringen uit te stellen: herziening van het systeem voor de maximale huurprijs (WWS-puntensysteem) en nieuwe belastingmaatregelen (box 3 berekeningen). Daarnaast speelt de hogere rente ook een belangrijke rol. De rendementseisen van beleggers stijgen hierdoor, maar kunnen niet gerealiseerd worden met de huidige marktprijzen. Als gevolg hiervan komt het transactievolume, de totale waarde van de verhandelde woningen op de woningbeleggingsmarkt, in 2023 uit op € 3,8 miljard. Dat is een daling van 51% ten opzichte van 2022. Steeds vaker wordt er voor gekozen om portefeuilles gedeeltelijk te verkopen. Vastgoedadviseurs (Pararius en CBRE) melden dat de vrije sector huurwoningvoorraad fors is gekrompen. Dit zet verdere druk op de huurprijzen.

De combinatie van weinig animo voor nieuwbouw koopwoningen en pessimisme bij beleggers hebben een grote impact op de grondverkoop voor de gemeente. Ontwikkelaars zijn namelijk afhankelijk van kopers en investeerders die de nieuwbouwwoningen willen afnemen, maar die interesse blijft uit. Van de beoogde 950 woningen benoemd in het MPGA van 2023, blijft de teller steken op 344. Ter context, het jaarlijkse gemiddelde tussen 2013 tot en met 2022 is 1.287.

Het verbeterde marktsentiment voor nieuwbouw koopwoningen eind 2023 betekent niet dat de gronduitgiften voor woningen direct zullen aantrekken. Ontwikkelaars pakken eerst de kans om vertraagde projecten af te maken, in plaats van nieuwe projecten te realiseren. Maar gaandeweg zal er meer animo ontstaan voor nieuwe ontwikkelingen. Dat betekent dat we in 2024 weer meer tenders in de markt kunnen zetten voor koopwoningen, wat op termijn zorgt voor gronduitgiftes. En ook voor markthuurloningen gaan we tenders publiceren, gebruik makend van het beleidskader voor middenhuur.

Ondanks de prijsdalingen van eind 2022 en begin 2023, heeft de gemiddelde transactieprijs weer zijn vorige piek bereikt door het sterke herstel in de tweede helft van 2023. De keerzijde hiervan is dat starters steeds moeilijker aan een woning komen. Normaliter is er een verband tussen de ontwikkeling van de inkomens van huishoudens en de woningprijzen: de leencapaciteit. Hogere inkomens betekenen dat er meer betaald kan worden, en in een krappere markt leidt dat tot hogere woningprijzen. In het afgelopen decennium hebben we gezien dat de woningprijzen sneller zijn gestegen dan de inkomensontwikkeling. Dat houdt verband met het achtergebleven bouwtempo sinds de vorige woningcrisis rond 2010, en de daardoor ontstane krapte op de woningmarkt.

De betaalbaarheid – van zowel koopwoningen als markthuurloningen – kan alleen structureel verbeteren als het woningtekort op landelijke schaal wordt opgelost. Ondanks de meer actieve opstelling van het Rijk in de afgelopen jaren is de woningproductie nog niet op het gewenste niveau. Dat betekent dat betaalbaarheid de komende jaren een probleem zal blijven. We doen wat we kunnen om de woningvoorraad te vergroten, maar dat zal niet snel leiden tot structureel lagere woningprijzen. Via het actieplan betaalbaarheid bieden we concrete oplossingen voor de korte termijn.

Bedrijventerreinen: netcongestieproblematiek vertragende factor

De vraag van bedrijven blijft groot, maar het aanbod van moderne, duurzame panden is klein. Op bedrijventerreinen is er sprake van een extreme krapte: een record leegstandspercentage van 1,8%. Dat de behoefte groot blijft komt onder andere door bevolkingsgroei, verduurzaming, de groei van e-commerce en de overgang naar een circulaire economie (denk aan opslag voor grondstofverwerking en hergebruik). De krapte op de bedrijfsruimtemarkt is hierdoor onveranderd gebleven in 2023. Het beschikbare aanbod laat al jaren een dalende trend zien, met een gemiddelde jaarlijkse daling van 25% over de afgelopen 5 jaar.

Dat betekent dat er veel vraag is naar bouwgrond voor bedrijven. We zien dan ook al een aantal jaren een flinke toename van de interesse in de Almeerse bedrijventerreinen waar we bouwgrond aanbieden. Begin 2023 werd een groot aantal kavels beschikbaar gesteld, en voor elke kavel was belangstelling, vaak van meerdere gegadigden.

Netcongestie heeft echter roet in het eten gegooid. Netcongestie is sinds eind 2023 het meest besproken onderwerp geworden met betrekking tot de bedrijventerreinen. Na onderzoek door TenneT is gebleken dat er

in Flevoland sprake is van netcongestie. De actuele stand van zaken is dat voor grootverbruikers tot zeker 2029 geen nieuwe aansluitmogelijkheden zijn. Bij een grootverbruik aansluiting is de elektriciteitsaansluiting groter dan 3 x 80 ampère.

Er wordt hard nagedacht over oplossingen, maar in de uitgifteplanning van het MPGA 2024 hebben we voor grote kavels een vertraging naar minstens 2029 ingerekend. Voor de kleinere kavels is niet per sé een grootverbruik aansluiting nodig. Daarom is de verwachting dat deze kavels gewoon geleverd kunnen worden.

Niet alleen netcongestie, maar mogelijk ook drinkwaterproblematiek

In aanvulling op de uitdagingen gerelateerd aan netcongestie, zijn er nu de eerste tekenen van problemen rondom de beschikbaarheid van drinkwater. Grootverbruikers van drinkwater, met name binnen de voedingsindustrie, ondervinden moeilijkheden bij het krijgen van een aansluiting. Deze vroege indicaties en berichtgeving in de media vertonen parallellen met netcongestie. Hoewel het momenteel gaat om enkele specifieke gevallen, is het van belang om deze ontwikkelingen nauwlettend te volgen. Mocht de situatie zich in de toekomst verslechteren, zal binnen het MPGA ook rekening gehouden worden met de financiële gevolgen daarvan. Vooralsnog is daar geen sprake van.

Kantoren: onveranderd beeld

In Almere is de behoefte aan nieuwbouw kantoorruimte al geruime tijd zeer laag. Er is nog steeds sprake van een ruime markt waar vraag en aanbod onvoldoende op elkaar aansluiten. Door de huidige leegstand wordt de vraag afdoende bediend. Het gemiddelde jaarlijkse opnameniveau van de afgelopen 5 jaar is 16.600 m². Er is in totaal 114.800 m² aan aanbod: een leegstandspercentage van 24%. Het overschot is vooral toe te rekenen aan de kantoren met een oppervlakte boven de 5.000 m². Er is dus geen aanleiding om nieuw aanbod te creëren. In de lopende grondexploitaties is dan ook slechts 14.000 m² aan kantoorruimte opgenomen, waarvan 10.000 m² in plangebied Duin.

Commerciële en maatschappelijke voorzieningen

De [Detailhandelsvisie Almere 2020](#) vormt het kader waaraan plannen voor detailhandel en horeca worden getoetst.

In 2023 waren beleggers terughoudend met investeringen in winkelvastgoed. Er is onzekerheid over de waarde, leegstandrisico's en huurindexatie. Daarnaast zijn er grote zorgen over ondernemers die last hebben van coronaschulden. De verwachting is dat het aantal faillissementen zal gaan toenemen en dus ook de leegstand. Functiemenging kan daar een oplossing voor bieden, bijvoorbeeld door ruimtes in te richten voor leisure, zorgfuncties en dienstverlening.

Algeheel beeld grondbedrijf

Het jaar 2023 stond in het teken van twee belangrijke externe gebeurtenissen. Ten eerste heeft de netcongestie het hele jaar veel onzekerheden met zich meegebracht. Daarnaast was sprake van een slechte woningmarkt. Pas in het laatste kwartaal liet de woningmarkt een kentering zien met toenemende vraag naar nieuwbouwwoningen en een lichte stijging van de woningprijzen. Beide gebeurtenissen hebben in 2023 grote invloed gehad op de grondverkoop van kavels voor woningbouw en bedrijfshuisvesting.

In 2023 werden kavels voor 344 woningen en circa 9 hectare bedrijventerrein verkocht, alsmede een bescheiden omvang aan bouwkavels voor overige bestemmingen. Met name voor woningbouw valt dat erg tegen: in de programmabegroting gingen we nog uit van substantieel hogere aantallen. Voor bedrijventerreinen valt de gerealiseerde verkoop dan weer mee, gelet op de omstandigheden.

ONDANKS DE UITDAGENDE MARKT EN TELEURSTELLENDE AFZETCIJFERS VAN HET GRONDBEDRIJF GEDURENDE 2023, ZIJN DE VOORUITZICHTEN GEMATIGD POSITIEF. DE VASTGOEDMARKTEN ZIJN VOLATIEL, MAAR FUNDAMENTEEL HEEFT ALMERE EEN GEZOND GRONDBEDRIJF. ER IS SPRAKE VAN EEN GROOT WONINGTEKORT IN DE METROPOOLREGIO, EN DAT BLIJFT DE KOMENDE JAREN OOK ZO. OOK IS ER VEEL VRAAG NAAR ALMEERSE BEDRIJVENTERREINEN DOOR DE GROEI VAN E-COMMERCE EN HET ANDERS INVULLEN VAN BESTAANDE BEDRIJVENTERREINEN. HET ZIJN DAN OOK EXTERNE FACTOREN WAAR WIJ MOEILIK OP KUNNEN STUREN DIE DE GROOTSTE IMPACT HEBBEN GEHAD OP DE AFZET.

Nu de inflatiepiek achter de rug is, lijkt de rente te stabiliseren en voorzichtig te dalen. De markt is nu stabiel en beter te voorspellen dan een jaar geleden. De eerste beleggers stappen alweer in, en het is een kwestie van tijd tot de markt weer volop in beweging komt. Deze ontwikkeling krijgt pas echt vaart zodra institutionele beleggers het weer aandurven. Daarvoor is een wat langere periode van stabilisatie nodig.

Om onze buffers voor het grondbedrijf te bepalen werken we met scenario's. Voor de bedrijventerreinen is een extra somber scenario toegevoegd. De verwachting is namelijk dat de kavels wel afgezet gaan worden, maar de vraag is: wanneer? Om die reden is er een scenario uitgewerkt waarin zelfs na 2029 grootverbruikers niet aangesloten kunnen worden. In het basisscenario wordt er vanuit gegaan dat netcongestie in 2029 is opgelost, conform berichtgeving van TenneT en Liander. Het is mogelijk dat netcongestie nog langer een probleem blijft, ondanks de goede bedoelingen van alle betrokken partijen. Volgens de regels van het BBV mag een grondexploitatie een maximale looptijd van tien jaar hebben. Vandaar dat in het extra sombere scenario is verwerkt dat een deel uit exploitatie wordt genomen en naar de MVA-portefeuille moet.

De resultaatafdracht van het grondbedrijf aan de algemene dienst over het jaar 2023 bedraagt € 6,9 miljoen. Dit is de som van diverse componenten: de winstneming van het gedurende 2023 gerealiseerde resultaat bij grondexploitaties, de afsluiting van enkele grondexploitaties, en de vrijval van een aantal reserves en voorzieningen. De afdracht is daarmee iets hoger dan begroting van € 6,6 miljoen.

Ontwikkeling van de boekwaarde gedurende 2023

De boekwaarde van het grondbedrijf bestaat uit de in het verleden gemaakte kosten van onder andere verwerving, bouwrijp maken en planontwikkelingskosten. Deze kosten moeten, naast de nog te maken kosten, de komende jaren worden terugverdiend met de opbrengsten uit gronduitgifte. Een 'positieve' boekwaarde betekent dat in de lopende grondexploitaties tot nu toe per saldo meer geld is uitgegeven dan is binnengekomen. Dat is op zich een logisch beeld bij gebiedsontwikkelingen: de kost gaat voor de baat uit. Maar het geld moet wel worden terugverdiend, en om die reden is de ontwikkeling van de boekwaarde van belang. In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarde gedurende 2023 weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

	bouwgrond in exploitatie (GREX)	gronden niet in exploitatie (MVA)	totaal grondbedrijf
bruto boekwaarde ultimo 2022	272,2	159,6	431,8
gerealiseerde opbrengsten 2023	-73,9	-0,1	-74,0
gerealiseerde kosten 2023	77,7		77,7
<i>subtotaal bruto boekwaarde ultimo 2023</i>	<i>276,0</i>	<i>159,5</i>	<i>435,5</i>
winstneming & afsluitingen 2023	18,9	0	18,9
MVA mutatie	2,2	-2,2	
bruto boekwaarde ultimo 2023	297,1	157,3	454,4
NOGW Hout - te verrekenen met Oosterwold	1,2	0,0	1,2
verliesvoorzieningen	83,6	80,6	164,2
netto boekwaarde ultimo 2023	214,7	76,7	291,4

De boekwaarde is opgebouwd uit gronden in exploitatie (de grondexploitaties) en gronden die niet in exploitatie zijn (de materiële vaste activa of MVA). In de rechter kolom wordt het totaal weergegeven.

In 2023 is in totaal voor ruim € 74 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd en is voor bijna € 78 miljoen aan kosten gemaakt. Hierdoor is de totale bruto boekwaarde met € 4 miljoen gestegen naar € 436 miljoen. De gerealiseerde winst en afsluitingen over het jaar 2023 van € 19 miljoen wordt boekhoudkundig als kosten toegevoegd aan de boekwaarde, waardoor deze nog verder toeneemt tot € 454 miljoen.

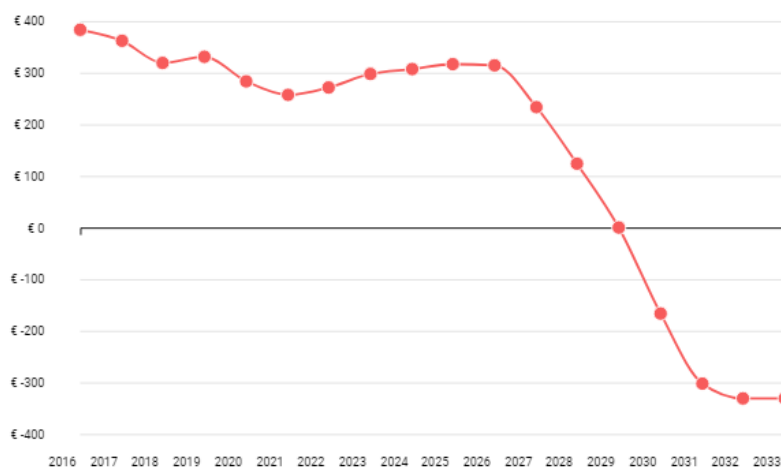
De totale voorzieningen bedragen € 164 miljoen, waardoor de netto boekwaarde van het grondbedrijf ultimo 2023 € 290 miljoen bedraagt. Dit was ultimo 2022 nog € 252 miljoen.

Ontwikkeling bruto boekwaarde gronden in exploitatie 2016-2032

In de grafiek hiernaast is de ontwikkeling van de bruto boekwaarde van de grondexploitaties (dus niet MVA) in de afgelopen jaren weergegeven in de rode balken. Dit is een belangrijk sturingsinstrument. Deze waarde geeft de balanspositie van de activiteiten van het grondbedrijf weer. Een positieve boekwaarde betekent dat we meer kosten dan opbrengsten hebben gemaakt, en dus een "schuld" hebben aan de Algemene Dienst. Het grondbedrijf heeft dan veel "onderhanden werk". Een negatieve boekwaarde betekent dat we in totaal meer hebben verdiend dan uitgegeven. Vanaf 2024 laten we de verwachte ontwikkeling voor de komende jaren zien op basis van het MPG 2024.

Boekwaarde ontwikkeling 2016-2032
bedragen x € 1 miljoen

Sinds 2016 waren de gerealiseerde opbrengsten steeds hoger dan de gemaakte kosten. Hierdoor daalde de totale boekwaarde van de lopende grondexploitaties van € 383 miljoen in 2016 naar € 256 miljoen in 2021. In 2022 en 2023 neemt de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie toe naar € 297 miljoen. De hoofdoorzaak is dat de grondverkoop in die jaren onder de verwachting bleven. Bovendien hebben we in 2022 gronden in exploitatie genomen (Stichtsekan, Overgooi, De Vaart IV/VI en Olympuspark) en is jaarlijks sprake van winstnemingen en planafsluitingen, wat ook als kosten meetelt.

De komende drie jaren, 2024 tot en met 2026, verwachten we, door de vertraagde gronduitgifte vanwege netcongestie met name bij bedrijventerreinen, een licht stijgende boekwaarde. Daarna voorzien we jaarlijks weer een daling van de boekwaarde. We verdienen dan dus weer meer aan grondopbrengsten dan we uitgeven aan bouw- en woonrijp maken en aan plankosten. Dat betekent minder financieel risico, omdat de in het verleden gemaakte investeringen voor een steeds groter deel al zijn terugverdiend.

Op basis van de verwachte fasering van kosten en opbrengsten in het MPG zullen begin 2029 alle investeringen in de lopende grondexploitaties zijn terugverdiend. De boekwaarde is dan per saldo nul. Dat betekent dat de gerealiseerde opbrengsten dan even hoog zijn als de gerealiseerde kosten. Daarna gaat de boekwaarde verder omlaag en uiteindelijk komen we op een eindsaldo van € 331 miljoen (negatief). Dit is een normaal beeld bij grondexploitaties. Doordat er altijd sprake is van voorinvesteringen (verwervingen en bouwrijp maken) begint de boekwaarde altijd positief en wordt die gaandeweg de uitvoering van een grondexploitatie steeds lager.

Een negatieve boekwaarde wil zeggen dat er per saldo meer opbrengsten zijn gerealiseerd en worden verwacht dan er kosten zijn gemaakt en worden verwacht. Wanneer in 2033 alle lopende grondexploitaties zijn afgerond, verwachten we dus dat bedrag als totale winst te hebben gemaakt. Boekhoudkundig werkt het iets anders, omdat we gedurende de looptijd van grondexploitaties al winst nemen, en die wordt dan bijgeschreven bij de boekwaarde.

De werkelijkheid is complexer, want we openen steeds nieuwe grondexploitaties. Wanneer we dat doen – zo zijn in 2024 grondexploitaties geopend voor Oregonweg/Wisselweg en Nobelhorst fase 5 – neemt de boekwaarde weer toe doordat we investeren in planvorming en in bouwrijp maken. Die nieuwe grondexploitaties leveren op termijn ook weer opbrengsten uit gronduitgiftes op. Dat zit logischerwijze nog niet verwerkt in bovenstaande projectie, die alleen uitgaat van de ultimo 2023 actieve grondexploitaties.

Realisatie 2023

In deze paragraaf worden de verschillen tussen de begrote cijfers van de jaarschijf 2023 uit het MPGA 2023 en de werkelijk gerealiseerde cijfers weergegeven en toegelicht.

Programmatisch resultaat 2023

De begrote en de werkelijk gerealiseerde aantallen voor diverse programma's worden in onderstaande tabel weergegeven.

	MPGA 2023	realisatie 2023	verschil
woningen (aantal)	970	344	-626
bedrijventerreinen (hectare)	11	9	-2
kantoor (m ² bvo)			
voorzieningen (m ²)	50.968	47.803	-3.165

In 2023 is vanuit actieve grondexploitaties van de Gemeente Almere voor 344 woningen grond verkocht en dit ligt 626 woningen onder de verwachting voor 2023 uit het MPGA 2023. De belangrijkste oorzaak hiervan is de ongunstige woningmarktontwikkeling in de eerst negen maanden. Dalende grondprijzen, stijgende bouwkosten en hoge rentestand levert teveel onzekerheden op voor de projectontwikkelaars. Dit leidde tot vertraging in de gronduitgifte. Tevens zijn een aantal al eerder uitgezette tenders (met name in Noorderplassen West en in Kustzone Poort) eind 2023 mislukt. De afzet van zelfbouwkavels verliep wel voorspoedig.

Voor bedrijventerreinen is 2023 een goed jaar geweest, gelet op de uitdagende omstandigheden. De belangstelling voor de bedrijventerreinen in Almere is nog steeds groot, maar door netcongestie kunnen we veel kavels nog niet uitgeven omdat de afnemers geen stroomaansluiting kunnen krijgen. Toch is nog 9 hectare grond verkocht, dat is 2 hectare lager dan in MPGA 2023 was opgenomen. De meeste gronduitgiften hebben plaatsgevonden bij Stichtsekant en de Vaart IV/VI.

De gronduitgifte voor voorzieningen ligt in lijn met de verwachting.

Financieel resultaat bouwgrond in exploitatie 2023

In de onderstaande tabel zijn het financiële resultaat van 2023 en de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de verwachting uit het MPGA 2023 weergegeven. Door verschuivingen tussen de actieve grondexploitaties en de MVA-gronden bij Twentsekant en de Vaart IV/VI, zijn de begrote cijfers (MPGA 2023) en gerealiseerde cijfers niet direct te vergelijken. Daarom zijn in onderstaande tabel de gedurende 2023 in exploitatie genomen MVA-gronden nog apart vermeld.

bedragen x € 1 miljoen

kosten	begroot jaarschijf 2023	realisatie jaarschijf 2023 excl. MVA	MVA	opbrengsten	begroot jaarschijf 2023	realisatie jaarschijf 2023 excl. MVA	MVA
verwerving	1,2	0,3	-1,6	grondverkopen	90,4	58,6	0,1
investeringen	64,6	52,7	-0,2	overige opbrengsten	5,2	15,3	
plankosten	18,7	16,0	-0,1				
overige kosten	2,7	3,6	0,1				
rente	4,1	5,1	-0,4				
<i>subtotaal</i>	<i>91,3</i>	<i>77,7</i>	<i>-2,2</i>		<i>95,6</i>	<i>73,9</i>	<i>0,1</i>
winstneming		12,3					
afsluitingen		6,6					
totale kosten	91,3	96,6	-2,2	totale opbrengsten	95,6	73,9	0,1

Verwerving

In 2023 is voor circa € 0,3 miljoen grond verworven langs de Kievitstocht ten behoeve van ontwikkeling in Almere Hout. Nog niet alle geplande verwerving is in 2023 uitgevoerd, waardoor deze post lager uitvalt dan de begroting.

Investerings

De totale investeringen in 2023 voor bouw- en woonrijp maken zijn uitgekomen op € 53 miljoen. Dat ligt € 12 miljoen lager dan begroot. Dat komt voornamelijk door vertraging van de gronduitgifte bij Noorderplassen en Hortus, waardoor de kosten voor bouw- en woonrijp maken zijn uitgesteld.

Plankosten

Deze post bestaat uit planontwikkelingskosten (POK) en kosten voor voorbereiding, toezicht en uitvoering (VTU). Voor de POK zijn de gerealiseerde kosten conform de begroting gerealiseerd. Voor de VTU liggen de kosten circa € 3 miljoen lager dan begroting door het lagere niveau van bouw- en woonrijp maken.

Overige kosten

De overige kosten zijn circa € 1 miljoen hoger dan begroot. Dit is veroorzaakt door de post huisaansluitingen vanwege hoge opleveringen van de woningen van voorgaande jaren.

Rentekosten

De rentekosten bedroegen in 2022 € 5 miljoen en dit is bijna € 1 miljoen hoger dan de begroting. Dit komt door dat de werkelijke rente uitkwam op 1,89%, terwijl een rentepercentage van 1,50% begroot was.

Winstneming en afsluitingen

Over 2023 wordt per saldo circa € 12,3 miljoen winst genomen. Dat komt door de verplichte boekhoudregels over winstberekening. Verderop bij de behandeling van het weerstandsvermogen wordt dit nader toegelicht. Daarnaast zijn er in 2023 twee grondexploitaties en diverse projecten in de openbare gebieden en verspreide percelen afgesloten. Dat levert een positief saldo op van € 6,6 miljoen.

Grondverkopen

De totale grondverkoopopbrengsten zijn in 2023 € 32 miljoen lager dan begroot. In de tabel hieronder zijn de cijfers per segment weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

grondverkopen	MPGA 2023	realisatie	verschillen
woningbouw	71,6	42,6	-29,0
bedrijventerreinen	17,4	14,6	-2,8
kantoren	0,0	0,0	0,0
voorzieningen	1,4	1,4	0,0
totaal	90,4	58,6	-31,8

Bij woningbouw zijn de grondverkopen € 29 miljoen lager dan begroot. In de tabel hieronder zijn de grondverkopen woningbouw per stadsdeel uiteengezet.

bedragen x € 1 miljoen

grondverkopen woningbouw	MPGA 2023	realisatie	verschillen
Haven	0,3	0,2	-0,1
Stad	15,8	0,0	-15,8
Buiten	2,4	0,0	-2,4
Hout	26,4	24,6	-1,8
Poort	26,7	17,8	-8,9
totaal	71,6	42,6	-29,0

De lagere opbrengst van stadsdeel Stad is toe te schrijven aan de vertraging bij Hortus en Noorderplassen. Door de onderhandelingen over de uitbreiding van de wijk Hortus is de gronduitgifte tijdelijk stilgelegd. De grondafname-tranches worden doorgeschoven. Bij Noorderplassen is het niet gelukt een tender te realiseren waardoor er geen gronduitgifte plaats heeft gevonden. In Buiten is de geplande gronduitgifte naar 2024 doorgeschoven door een bezwaar tegen wijziging van de bestemmingsplanprocedure.

Bij Poort ligt de vertraging van gronduitgifte vooral bij Kustzone Poort en Stadstuinen en dit is toe te schrijven aan lange onderhandelingen met marktpartijen als gevolg van het inzakken van de woningmarkt.

Bij de bedrijventerreinen ligt de grondverkoop circa € 2,8 miljoen lager dan begroot. Dat komt doordat vanwege de netcongestie gronduitgiftes zijn vertraagd. De gesprekken met bedrijven en grondreserveringen verlopen nog steeds goed alleen de netcongestie problematiek maakt de gronduitgifte in veel gevallen moeilijk.

In 2023 zijn de grondopbrengsten van voorzieningen conform de begroting gerealiseerd.

Overige opbrengsten

De gerealiseerde overige opbrengsten zijn € 10 miljoen hoger dan begroot. De belangrijkste opbrengstsoorten betreft ontvangen bijdragen uit de door marktpartijen betaalde afkoopsommen voor parkeren in de openbare ruimte, betaalde reserveringsvergoedingen, betaalde bijdragen uit huisaansluitingen en nabetalingen van projectontwikkelaars door hogere gerealiseerde VON-prijzen. Daarnaast is een subsidie voor de busbaan in Poort van € 5 miljoen ontvangen.

Actualisatie grondexploitaties (MPGA2024) en relevante ontwikkelingen

Actualisatie grondexploitatie

Het MPGA 2024 is een onderdeel van de jaarrekening van de gemeente. Het beschrijft dan ook de situatie per ultimo 2023. De boekwaardes zijn daarom bijgewerkt tot en met 31-12-2023. De grondexploitatiebegrotingen zijn geactualiseerd met prijspeil 01-01-2024. Bij de actualisatie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- **Grondopbrengsten**

De raming van de grondopbrengsten worden marktconform in de grondexploitatie opgenomen. De marktconforme prijzen zijn afgeleid van de meeste recente transacties en residueel berekend. In 2023 was sprake van een tweedeling in de woningmarkt. In de eerste drie kwartalen van het jaar daalden de woningprijzen nog, maar vanaf het laatste kwartaal trekt de woningmarkt weer aan. Dat is een belangrijk uitgangspunt voor de grondprijzen voor MPGA 2024, die het prijspeil 1 januari 2024 kennen. De begrote residuele grondprijzen liggen over het algemeen op vergelijkbaar of iets hoger niveau dan bij MPGA 2023.

De verwachtingen voor de woningmarkt zijn echter dat de huizenprijzen in 2024 verder zullen stijgen door dalende hypotheekrente en hogere lonen, waardoor de leencapaciteit van woningkopers is verruimd. Ook de ontwikkeling van de bouwkosten is gestabiliseerd. Deze positieve ontwikkeling in de woningmarkt leidt tot een toename van de grondopbrengstramingen van € 31 miljoen bij MPGA 2024 ten opzicht van MPGA 2023.
- **Projectmarktrisico**

In de grondexploitatie worden de grondopbrengsten marktconform geraamd voor de volledige looptijd, op basis van de actuele residuele grondprijzen. Het is niet toegestaan een verwachte toekomstige grondwaardedaling al in de ramingen te verwerken. Wel staan de boekhoudregels toe dat we hiervoor een specifiek risico berekenen: het projectmarktrisico.

Het projectmarktrisico is berekend uitsluitend voor marktoningen (projectmatig woningbouw en particulier opdrachtgeverschap). Marktoningen die al onder contract zijn, sociale woningbouw, bedrijven en voorzieningen zijn buiten beschouwing gelaten omdat ze minder gevoelig zijn voor de marktontwikkelingen.

Bij de berekening van het risico worden de volgende parameters gehanteerd. De vrij op naam-prijzen daalt met 3,8% in 2024 en 2,6% in 2025. Voor de bouwkosten geldt een stijging van 2,0% in 2024 en 2,3% in 2025. Wanneer we dit doorrekenen in de residuele grondprijzen voor de woningkavels die we nog moeten afzetten, komen we op veel lagere grondopbrengsten dan in de basisraming van MPGA 2024. Dat verschil is het projectmarktrisico.

Het projectmarktrisico bedraagt totaal € 283,5 miljoen en heeft betrekking op de grondexploitaties Kustzone Haven, Overgooi, Noorderplassen, Nobelhorst, Vogelhorst, Duin en Stadstuinen.
- **Investerings (bouw- en woonrijp maken)**

De raming van de civiele investeringen worden gebaseerd op de recente aanbestedingen in de markt. Het grootste deel van de ramingen is onderbouwd door de kostenramingen die zijn opgesteld door het

gemeentelijk ingenieursbureau en externe bureaus. Voor investeringen die verder weg liggen in de tijd wordt gewerkt met kengetallen. Door de schaarste zijn de prijzen in de Grond- Weg- en Waterbouw (GWW) sector vanaf 2021 en 2022 flink gestegen. De ramingen voor de nog te realiseren civiele investeringen zijn daarom bij het MPGA 2023 geactualiseerd en opgehoogd met 15% en voor de aanbestedingen vanaf 2024 hebben we de budgetten opgehoogd met 8%. De verwachtingen is dat de prijzen in de GWW-sector in 2024 en verder zullen stabiliseren waardoor prijsaanpassingen in de ramingen niet meer nodig is. De prijsstijging lopen nu mee met de reguliere inflatie van 2% per jaar. Vergeleken met het MPGA 2023 zijn de ramingen van bouw- en woonrijp maken opgehoogd met € 19 miljoen. Circa € 10 miljoen is veroorzaakt door 2% indexatie en € 9 miljoen door nieuwe budgetten bij de grondexploitaties Nobelhorst (MCA) en NOGW Hout.

- **Plankosten**
Almere hanteert sinds lange tijd de plankosten-scan (afgeleid van de landelijke methodiek) om de ramingen van de plankosten voor grondexploitaties te maken. De raming van de plankosten is geactualiseerd. Dit leidt tot een toename van de begrote plankosten van circa € 25 miljoen. Deze toename is deels toe te schrijven aan de algemene loonverhoging ter compensatie van de hoge inflatie, en de langere fasering van de grondexploitaties door onder andere netcongestie problematiek en de participatiekosten die vanaf 2024 in de grondexploitatie zijn verwerkt. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de verhoging van de concernoverhead, zoals besloten bij de takendiscussie, vanaf 2025 pas wordt geëffectueerd.
- **Verwerking financiële mutaties aangekondigd bij de Programmabegroting 2024**
Bij de Programmabegroting 2024 werden diverse mutaties aangekondigd. Hiervan is in het MPGA 2024 de overheveling van de grondexploitatie van Hortus van de Algemene Dienst naar het grondbedrijf verwerkt. Dit geldt ook voor het in exploitatie nemen van MVA-gronden bij Twentsekant (MCA) en De Vaart IV/VI (zonnepark). Het in exploitatie nemen van deze gronden leidt tot een vrijval van voorzieningen van € 1,2 miljoen. Dit valt vrij in het weerstandsvermogen en is betrokken bij de resultaatsafdracht. Verder zijn er een drietal nieuwe exploitaties in de portefeuille opgenomen te weten: de Boomgaardweg, Begraafplaats Raza Ul Mawa en het Gemberpad. Deze projecten hebben relatief bescheiden financiële gevolgen.

Relevante ontwikkelingen

- **Netcongestie**
De kwestie netcongestie blijft problematisch en onduidelijk. Op dit moment worden er zowel op gemeentelijk als landelijk niveau diverse acties ondernomen voor de problematiek. Naar verwachting wordt het probleem echter pas na 2029 opgelost, maar de zekerheid daarover is nog niet te verkrijgen. Voor de fasering van de woningbouw programmering gaan wij er vanuit dat het probleem beperkt blijft door de wettelijke aansluitingsplicht van de netbeheerder. Bij bedrijventerreinen en bij voorzieningen is de onzekerheid over de stroomvoorziening nijpender. We houden er in MPGA 2024 daarom rekening mee dat met name de gronduitgifte voor bedrijven de komende paar jaren relatief laag zal zijn. Concreet denken we tot 2029 alleen grond te kunnen uitgeven aan bedrijven die al vóór de congestieproblematiek een aansluiting hadden aangevraagd of die met een kleinzakelijke aansluiting uit de voeten kunnen. Omdat er grote onzekerheid bestaat wanneer netcongestie problematiek wordt opgelost, en de ervaring tot nu toe leert dat de situatie eerder slechter dan beter wordt, hebben wij hiernaast twee scenario's uitgewerkt die nog meer vertraging in gronduitgifte laten zien. Voor de financiële gevolgen daarvan nemen we een extra buffer in het harde weerstandsvermogen op.
- **Terugkopen Ontwikkelrechten Hortus**
Recent zijn onderhandelingen geweest over het terugkopen van ontwikkelrechten van Hortus. De resultaten van de onderhandelingen en de consequenties voor zowel het wel als niet terugkopen van de ontwikkelrechten zijn in beeld gebracht. Omdat er ultimo 2023 nog geen overeenstemming tussen partijen en daarmee nog geen raadsbesluit was genomen, worden bij het MPGA 2024 de gevolgen van de terugkoop niet verwerkt in de lopende grondexploitaties Hortus. Die grondexploitatie gaat dus nog uit van de "oude" situatie. Wel is het risicoprofiel herzien.
- **Stikstofproblematiek**
De problemen in het stikstof-dossier zijn door het uitblijven van concrete acties op rijksniveau nog onverminderd groot. Dat betekent dat lopende ontwikkelingen over het algemeen door kunnen gaan, maar dat het problematisch blijft om nieuwe of gewijzigde omgevingsplannen vast te stellen. Voor de gebiedsontwikkelingen in MPGA 2024 zijn de huidige consequenties verwerkt.

- **Omgevingswet**
De Omgevingswet is per 1 januari 2024 ingevoerd. Een belangrijk onderdeel van de wet is het participatieproces. Dit betekent dat de kosten van participatie onderdeel gaan uitmaken van de kostensoortenlijst die van toepassing is op de grondexploitatie. Wij hebben deze kosten nu in het MPGA 2024 opgenomen voor € 4 miljoen. Het bedrag is op basis van ervaring in het verleden (€ 0,5 miljoen per jaar) berekend.
- **Concern Overheadkosten**
Recent zijn de berekeningen van concernoverhead nader onderzocht. Hieruit is gebleken dat de doorbelasting van concernoverhead aan de grondexploitatie niet actueel is. Dit wordt met ingang van 2025 rechtgetrokken en de consequentie hiervan is dat dit tot een hogere doorbelasting aan de grondexploitatie zal leiden. De toename van extra plankosten bedraagt gemiddeld 11% voor de planontwikkelingskosten en 8,8% voor de kosten van voorbereiding en toezicht. Concreet betekent dit dat de plankosten in de grondexploitatie vanaf 2025 met totaal € 9,6 miljoen zullen toenemen. Deze toename wordt in dit MPGA in het weerstandsvermogen verwerkt en bij de Programmabegroting 2025 in de grondexploitaties.

Programmering MPGA 2024

In onderstaande tabel is de verwachte gronduitgifte binnen de bestaande grondexploitaties van het MPGA weergegeven. Deze aantallen betreffen alléén de grondexploitaties. De particuliere projecten en Oosterwold komen daar nog bij.

	MPGA 2024						MPGA 2023	
	totaal	2024	2025	2026	2027	2028	totaal eerste vijf jaar	totaal eerste vijf jaar
woningen (aantallen)	8.217	806	588	558	1.617	1.951	5.520	5.432
bedrijven (ha)	102	9	8	7	5	10	38	86
kantoren (m ² bvo)	13.693			3.693		10.000	13.693	13.693
voorzieningen (m ²)	439.571	54.934	75.634	41.777	22.723	28.796	223.864	288.366

In totaal is in de lopende grondexploitaties nog ruimte voor uitgifte van circa 8.200 kavels woningbouw, 102 hectare bedrijventerrein, alsmede een beperkt volume kantoren en de nodige voorzieningen. De lopende grondexploitaties hebben een resterende looptijd die varieert van enkele jaren tot maximaal tien jaar.

We zien dat het leeuwendeel van de verwachte afzet woningbouw in de komende vijf jaar plaatsvindt. De afzet van de eerst drie jaar is relatief laag. Dit is als het gevolg van de slechte woningmarkt van 2022 en 2023. De mislukte tenders en trage onderhandelingen betekenen dat er de komende jaren nog minder grond verkocht wordt. De verbetering van de markt in 2024 betekent dat we weer meer tenders succesvol in de markt kunnen zetten, maar dat leidt pas gemiddeld twee jaar later tot gronduitgifte. Over een periode van vijf jaar bezien zijn de grondverkopen min of meer gelijk met het vorige MPGA.

Vanaf 2029 begint het aantal te realiseren woningen te dalen, doordat de voorraad in de lopende grondexploitaties opraakt. Het is dus van belang om de komende jaren nieuwe gebieden in exploitatie te nemen om de productiecapaciteit op peil te houden en daarmee de woningbouwdoelstellingen te realiseren. Hiervoor zijn plannen in voorbereiding (denk aan Nobelhorst fase 5, Overgooi, en de diverse plannen in Almere Stad) waarover nadere besluitvorming zal plaatsvinden.

Bij de bedrijventerreinen wordt de komende jaren een lage jaarlijks gronduitgifte van gemiddeld 8 ha verwacht. Dit wordt veroorzaakt door netcongestie. De afzet is voor de eerste 5 jaar in vergelijking met MPGA 2023 gehalveerd. De grote vertraging in de gronduitgifte heeft een negatief effect op de plankosten vanwege de langere doorlooptijden van de grondexploitatie, hogere rentekosten en latere realisatie van arbeidsplaatsen.

Gehanteerde parameters

De nog te realiseren kosten en opbrengsten in de herziene grondexploitaties zijn geactualiseerd, rekening houdend met de kostprijs- en opbrengstontwikkeling zoals die in 2023 zijn gerealiseerd. Voor de structurele prijs- en renteontwikkeling gedurende de resterende looptijd van de grondexploitaties zijn onderstaande parameters gehanteerd. Deze waren ook in de Programmabegroting 2024 opgenomen. De rente en disconteringsvoet zijn conform BBV-regelgeving bepaald.

	2024 – 2033	vanaf 2034
kostenstijging	2,0%	2,0%
opbrengstenontwikkeling	1,5%	0,0%
rente	2,0%	2,0%
disconteringsvoet	2,0%	2,0%

Door de stijgende marktrente in de afgelopen perioden is de rentetoerekening toegenomen van 1,5% naar 2,0%.

Scenarioanalyses marktrisico's en netcongestie

Het voeren van actief grondbeleid met grondexploitaties brengt financiële risico's met zich mee. In het weerstandsvermogen van het grondbedrijf worden reserves getroffen voor deze risico's. In elke grondexploitatie wordt rekening gehouden met specifieke projectrisico's. Daarnaast worden marktrisico's en macro-economische risico's in beeld gebracht om de mogelijke financiële consequenties van tegenvallende marktontwikkelingen op de hele portefeuille aan grondexploitaties op te kunnen vangen. Door de netcongestie problematiek hebben wij ook hiervoor scenario berekend.

Marktrisico's

In totaal zijn drie scenario's berekend te weten: Voorzichtig, Crisis-licht, en Crisis-zwaar. De belangrijkste parameters zijn lagere afzet, lagere grondprijzen en hogere rente. Deze parameters zijn per grondexploitatie doorgerekend. In onderstaande tabel zijn de uitgangspunten en de financiële effecten per scenario weergegeven en afgezet tegen het referentiescenario uit het MPGA 2024.

componenten scenario	MPGA 2024	voorzichtig scenario	crisis licht	crisis zwaar
gemiddelde afzet woningen per jaar 2024 – 2031	900	700	2024: 700 2025: 500 Vanaf 2025: 700	2024: 700 2025-2028: 500 Vanaf 2029: 700
gemiddelde afzet bedrijven per jaar 2024 – 2031	11 ha	7 ha	2024: 7 ha 2025 – 2026: 1 ha Vanaf 2027: 7 ha	2023: 7 ha 2025 – 2028: 1 ha Vanaf 2029: 7 ha
rente percentage (langjarig gemiddelde)	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
opbrengstontwikkeling	1,5%	1,0%	2024: -3% 2025: -5% 2026: 0% 2027: 2% 2028: 4% Vanaf 2029: 1,5%	2024: -5% 2025: -5% 2026: -3% 2027: 0% 2028: 3% Vanaf 2030: 1,5%
kostenontwikkeling	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
financieel effect				
benodigde voorziening negatieve grexen en risico's	€ 95 mln.	€ 100 mln.	€ 111 mln.	€ 126 mln.
beschikbare voorziening + harde reserve in weerstandsvermogen grondbedrijf	€ 146 mln.	€ 146 mln.	€ 146 mln.	€ 146 mln.
financieel effect niet afgedekt binnen grondbedrijf	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

In het *voorzichtige scenario* ligt de afzet van woningbouwkwavels structureel circa 30% lager dan het referentiescenario. De opbrengststijging ligt met 1,0% lager dan in het referentiescenario, terwijl de rente met 2,5% juist hoger ligt. Op basis van deze parameters hebben de negatieve grondexploitaties en risico's een saldo van € 100 miljoen, wat € 5 miljoen hoger is dan in het referentiescenario. Dit bedrag is reeds opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen en daarmee al afgedekt.

In de scenario's *crisis-licht* en *crisis-zwaar* daalt de afzet van woningbouw naar 500 woningen voor één tot enkele jaren. Bij bedrijventerreinen zakt de afzet naar een niveau van slechts 1 hectare voor enkele jaren. De grondprijzen gaan eerst flink dalen en na enkele jaren vindt herstel plaats. We zien dat in beide crisis-scenario's de benodigde voorziening voor negatieve grondexploitaties groter wordt. De vraag is steeds of we dat kunnen opvangen binnen de beschikbare buffers. In totaal hebben we € 146 miljoen buffer beschikbaar, namelijk de voorziening voor de verlieslatende grondexploitaties (€ 84 miljoen) en de harde reserves binnen het weerstandsvermogen van het grondbedrijf (€ 62 miljoen).

Bij het scenario *crisis-licht* houden we rekening met een benodigde voorziening voor negatieve grondexploitaties van € 111 miljoen. In dit bedrag zijn ook extra plankosten opgenomen, omdat we ervan uit gaan dat de afbouw van personeel minder snel gaat. Daardoor vallen de plankosten hoger uit. Bij het scenario *crisis-zwaar* speelt hetzelfde, en daar bedraagt de benodigde voorziening € 126 miljoen. In beide gevallen kan dat worden opgevangen binnen de aanwezige buffer van € 146 miljoen.

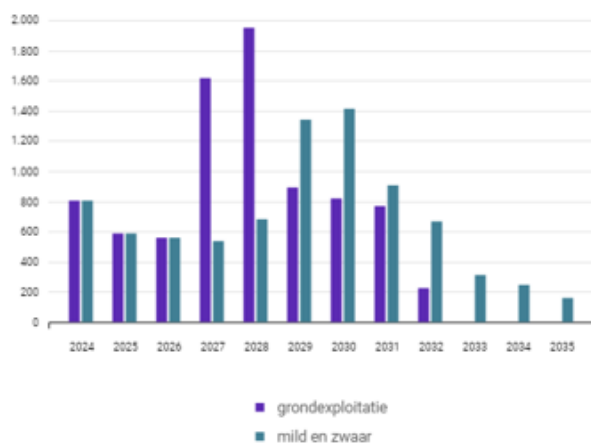
Uit de scenario's blijkt dat de risico's van zelfs behoorlijk grote crises binnen de kaders van het grondbedrijf kunnen worden opgevangen. Dat komt doordat voor de belangrijkste grondexploitaties met woningbouw (Kustzone Poort, Stadstuinen, Nobelhorst) nog steeds een hoog positief resultaat wordt verwacht. We hebben dus een flinke buffer voor tegenvallers.

Netcongestie

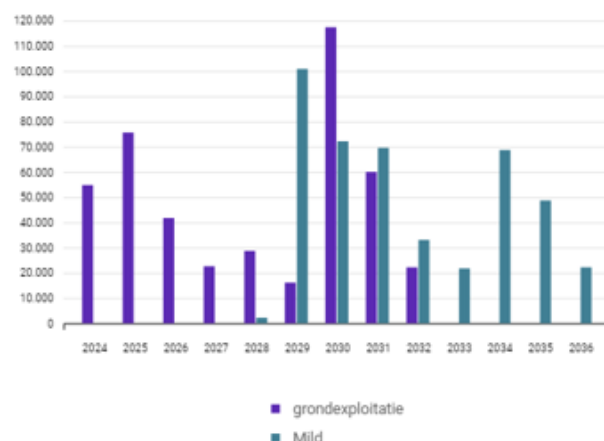
De consequentie van netcongestie voor de grondverkopen is de vertraging in de uitgifte. Om de financiële consequenties van netcongestie in beeld te brengen rekenen wij twee varianten door: milde variant en zware variant. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Netcongestie geldt voornamelijk voor de bedrijventerreinen en voorzieningen omdat de bedrijven en de maatschappelijke/commerciële organisaties een grote aansluiting nodig hebben.
- Voor woningbouw is de problematiek beperkter. Wij gaan er vanuit dat netcongestie bij woningbouw zich voornamelijk voor doet aan de oostkant van Almere omdat onderstation Zeewolde een beperkte capaciteit heeft. Dat kan over enkele jaren leiden tot problemen bij de grondexploitaties in Hout. Het onderstation in Almere-Haven heeft ook een capaciteitsprobleem, maar in dat gebied hebben we in de lopende grondexploitaties nauwelijks woningen zitten.
- Een grondexploitatie heeft een maximale doorlooptijd van 10 jaar (2024 – 2033). Het programma en de gronden na 2033 worden uit exploitatie gehaald en naar de materiële vaste activa (MVA) gebracht.
- De gronden met MVA status worden gewaardeerd tegen dezelfde waarden als de bestaande MVA-portefeuille.
- Op basis van bovenstaande uitgangspunten is de fasering van de milde en zware varianten gemaakt en in onderstaand grafieken voor woningbouw, bedrijventerreinen en voorzieningen weergegeven. Het belangrijk verschil in fasering tussen de twee varianten zit bij bedrijventerreinen.

Woningbouw
aantal

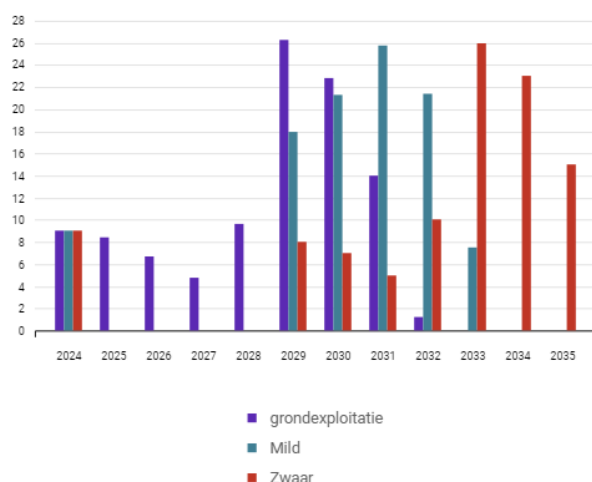

Voorzieningen
vierkante meters

Bedrijventerreinen

hectare

Het financieel gevolg van netcongestie voor het harde vermogen van de twee varianten is weergegeven in onderstaand tabel:

bedragen x € 1 miljoen

	milde variant	zware variant
Vrijval voorziening negatieve grondexploitatie	12,1	12,1
Benodigde MVA voorziening	-12,0	-21,5
Consequenties netcongestie	0,1	-9,4

Door gronden uit exploitatie te nemen worden de negatieve grondexploitatie minder negatief. Hierdoor vallen de reeds gevormde voorzieningen vrij. De gronden met MVA status zijn gewaardeerd tegen landbouwwaarde (cultuur), bos of wegen. Als MVA gronden een lagere waarde hebben dan de boekwaarde wordt het verschil met een voorziening afgewaardeerd. In beide varianten vallen de voorzieningen vrij met € 12,1 miljoen. De benodigde voorziening bij de milde variant is € 12,0 miljoen en bij de zware variant € 21,5 miljoen.

Dit betekent dat het netcongestie bij de milde variant geen gevolgen heeft voor het harde vermogen. Bij de zware variant zijn de gevolgen voor het harde vermogen € 9,4 miljoen.

In het weerstandsvermogen zullen wij niet het volledig bedrag van € 9,4 miljoen reserveren omdat de zware variant een risico is en nog niet de feitelijke situatie. Hierbij schatten wij in dat de kans van optreden 40% is, waardoor de reservering € 3,8 miljoen bedraagt.

De effecten op het weerstandsvermogen en resultaatafdracht

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van het beschikbaar vermogen van het grondbedrijf per 31 december 2023 zien. In het MPGA 2024 is een volledige onderbouwing op grondexploitatie niveau te vinden.

bedragen x € 1 miljoen

	grondexploitaties	
	PB24	PR23
reeds gerealiseerd vermogen/harde reserve (vrije ruimte)	6,6	6,9
op termijn beschikbaar vermogen/zachte reserve	36,0	14,2
totaal beschikbaar vermogen (Hard + Zacht)	42,6	21,1

Op basis van de huidige uitgangspunten en verwachtingen komt het saldo van het harde vermogen (de vrij beschikbare reserve vanuit de al gerealiseerde winst) uit op € 6,9 miljoen. Dat is tevens de afdracht die het grondbedrijf over 2023 aan de Algemene Dienst kan doen.

Het zachte vermogen (de potentiële winst in de komende jaren) komt uit op € 14,2 miljoen. Dat is flink lager dan in de Programmabegroting 2024 werd verwacht. Dit komt vooral doordat de huidige actualisatie van de grondexploitaties een negatief effect heeft. Een deel van de verslechtering wordt veroorzaakt door de netcongestie, wat leidt tot een langere doorlooptijd van projecten. Deels komt het door de verslechterde

situatie op de woningmarkt, met eveneens een langere doorlooptijd. Die risico's zitten nu in de cijfers. Zelfs als alle risico's optreden, kunnen we per saldo dus nog een positief resultaat verwachten op de lopende gebiedsontwikkelingen.

Gerealiseerd vermogen / harde reserve

In de onderstaande tabel is de stand van de reserve weerstandsvermogen weergegeven, inclusief de benodigde reserveringen en bestemmingen. Daarbij zijn de resultaten (Programmarekening 2023) afgezet tegen de eerder afgegeven prognoses (Programmabegroting 2024).

bedragen x € 1 miljoen

	PB 24	PR 23
stand 31-12-2022	59,3	59,3
tussentijdse winstneming 2023	10,4	12,3
mutaties voorzieningen negatieve grondexploitaties	-19,2	-18,6
mutaties voorziening MVA-gronden	1,1	0,4
overboeking reserve en voorzieningen Hortus	19,8	19,9
afsluiting grondexploitatie		6,6
Aanzuivering Reserve Ruimtelijk Ontwikkeling	-1,0	-1,0
overige		0,8
<i>subtotaal stand reserve 31-12-2023</i>	<i>70,4</i>	<i>79,7</i>
eerder vastgestelde bestemmingen	-49,6	-48,9
reservering voor marktrisico's en macro economische risico's	-5,6	-5,8
reservering voor specifieke risico's negatieve grondexploitaties	-8,6	-11,8
reservering netcongestie		-3,8
reservering toerekening concernoverhead		-1,0
reservering nabetaling		-1,5
vrij beschikbaar en af te dragen aan concern	6,6	6,9

De belangrijkste mutaties worden hieronder toegelicht.

Tussentijdse winstneming 2023

De winstneming voor het jaar 2023 vindt plaats conform de door de BBV vastgestelde systematiek, naar rato van de voortgang van de projecten. Over 2023 bedraagt de winst € 12,3 miljoen. De winst is € 1,9 miljoen hoger dan was berekend bij de Programmabegroting 2024. Dat komt doordat het risicoprofiel van de grondexploitaties licht is afgenomen. Hierdoor is het complexresultaat van aantal grondexploitaties gestegen waardoor meer winst kan worden genomen.

Mutaties voorzieningen negatieve grondexploitaties

De totale voorziening van de negatieve grondexploitaties is ten opzichte van de Programmarekening 2022 gestegen met € 18,6 miljoen. De mutaties zijn:

- De voorziening voor Almere Buiten Centrum is toegenomen door hogere plankosten in verband met de complexe ontwikkeling van blok 5.
- Bij Europakwartier West is de voorziening toegenomen door moeilijke afzetbaarheid van de waterwoningen.
- De grondexploitatie Cascadepark West is gesloten. De voorziening valt vrij. Het negatief resultaat is afgedekt in het weerstandsvermogen. De restwerkzaamheden zijn ondergebracht bij de grondexploitatie Verspreide Percelen.
- Bij Hogekant, Lagekant en Olympuspark neemt de voorziening toe als gevolg van netcongestie. De afzet is naar achter geschoven waardoor de doorlooptijd van de grondexploitaties is verlengd. Als gevolg hiervan nemen de plankosten en de rente kosten toe.
- De grondexploitatie Hortus is overgeheveld vanuit de Algemene Dienst voor € 18,0 miljoen. De benodigde voorziening is nu € 19,1 miljoen. De toename van de voorziening is deels toe te schrijven aan extra plankosten voor de gerechtelijke procedure.

- Binnen de grondexploitaties Verspreide Percelen en Openbare gebieden zijn diverse projecten afgesloten en nieuwe deelexploitaties opgenomen (Homeruskwartier en Cascadepark West). Per saldo leidt dit tot een toename van de voorziening met € 2,2 miljoen.
- Tenslotte is een voorziening getroffen voor een tweetal projecten in de voorbereidingsfase. Deze twee projecten waren 5 jaar geleden gestart en nog niet afgerond. Volgens de BBV regels dient hiervoor een voorziening te worden getroffen.

In onderstaande tabel worden de ontwikkelingen per voorziening (op eindwaarde) weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

grondexploitaties	PR 2022	PR 2023
Almere Buiten Centrum	1,3	1,6
Europakwartier West	12,8	13,5
Cascadepark West	9,1	0,0
Hogekant	12,8	14,5
Lagekant	6,4	7,9
Olympuspark	15,2	16,6
Hortus	0,0	19,1
Verspreide percelen / Openbare gebieden	7,4	9,8
Voorbereidingsprojecten	0,0	0,6
Totaal MPGA	65,0	83,6

Mutaties voorziening MVA gronden

Wanneer binnen redelijke termijn een gebiedsontwikkeling mag worden verwacht, mogen we MVA-gronden op actuele waarde waarderen. Maar we moeten de MVA-gronden op de veel lagere huidige gebruikswaarde (cultuur, bos, wegen, etc.) waarderen als er binnen redelijke termijn geen ontwikkeling zal plaatsvinden. Omdat de huidige gebruikswaarde vaak lager is dan de boekwaarde, passen wij via een voorziening de waardevermindering toe.

Deze verliesvoorziening voor MVA-gronden is ten opzicht van de Programmarekening 2022 afgenomen met € 0,4 miljoen. De belangrijkste mutatie betreft het in exploitatie nemen van gronden bij Twentsekant en de Vaart IV/VI. In totaal leidt dit tot een vrijval van de voorziening van circa € 1,2 miljoen. Voor de gebieden Nobelhorst, Pampus II en OG (Hout) zijn nieuwe waarderingen uitgevoerd. De nieuwe waarde is lager waardoor de voorziening voor circa € 0,8 miljoen is getroffen.

bedragen x € 1 miljoen

voorzieningen MVA gronden landbouwwaarde	PR 2022	PR 2023
Overgooi	32,2	32,2
Twentsekant	38,3	37,4
De Vaart IV/VI	0,7	0,4
Nobelhorst	1,3	1,1
Pampushout II	8,5	8,8
OG Hout (Ecuadorp)	0,0	0,7
totaal	81,0	80,6

Afsluiting grondexploitatie

Bij deze jaarrekening worden drie grondexploitaties afgesloten: Homeruskwartier, Cascadepark en delen van Noorderplassen. Dit levert een positief saldo op van € 1,6 miljoen. Daarnaast is er binnen de grondexploitatie Openbare Gebieden een aantal deelexploitaties afgesloten, te weten: Herontwikkeling Dubbeldekker/ de Deining, Inpassing A6, Veluwse kant, De rederij, 2A Vernieuwing station, TV Het Nieuwe Land, Korianderhof en Oslostraat. Deze afsluitingen leveren een positief resultaat op van circa € 2 miljoen.

Overige

Het betreft een saldo van een te ontvangen nabetaling van € 1,5 miljoen en kosten van implementatie grondbeleid van € 0,1 miljoen en participatiekosten over het jaar 2023 van € 0,5 miljoen. De nabetaling betreft uitvoering van contractuele afspraken bij wijziging van functie. Omdat de grondexploitatie van het betreffende gebied is afgesloten, loopt de nabetaling via het weerstandsvermogen.

Eerder vastgestelde bestemmingen

In het weerstandsvermogen staan bestemmingen voor verplichtingen van het grondbedrijf die niet in de grondexploitaties kunnen worden verwerkt. De specificatie van deze € 49 miljoen is als volgt:

bedragen x € 1 miljoen

Eerder vastgestelde bestemmingen	PB 2024	PR 2023
Reservering gerealiseerde winst ten behoeve van verschil raads kader winstneming en BBV	-45,8	-44,4
Reservering voor risico onrendabel parkeren stadsdeel Poort	-2,8	-2,8
Informatiecentrum Poort	-0,5	-0,5
Stelpost parkmanagement Lagekant	-0,5	-0,5
Reservering overaanbod specifieke bedrijventerrein	-1,5	-1,7
Bijdrage groen/blauw	1,0	1,0
Kosten participatie 2023	-1,0	
Nabetaling	1,5	
Totaal eerder vastgestelde bestemmingen	-49,6	-48,9

De belangrijkste mutaties zijn:

- **Reservering gerealiseerde winst**
Wij moeten op basis van het BBV winst nemen naar rato van de voortgang van een project, dus ook als de voortgang nog laag is. Uit voorzichtigheid reserveren wij, conform huidige raads kaders, deze winst in het weerstandsvermogen totdat tenminste 50% van de opbrengsten van de grondexploitatie is gerealiseerd. Pas dan wordt deze winst afgedragen. Per saldo neemt de reservering ten opzichte van de verwachting bij de Programmabegroting 2024 af met € 1,4 miljoen. De belangrijkste oorzaak van deze afname is minder realisatie van zowel bij woningbouw als bedrijventerreinen.
- **Reservering overaanbod specifieke bedrijventerrein**
De reservering valt hoger uit dan bij de programmabegroting van € 0,2 miljoen. Dit komt doordat de afzet van bedrijventerrein ultimo 2023 lager is dan gedacht.
- **Reservering voor marktrisico's en macro economische risico's**
De reserve voor de financiële consequenties van het 'voorzichtige scenario' is berekend op basis van eerder genoemde uitgangspunten (lagere afzet, hogere rente en lagere opbrengststijging). De noodzakelijke reserve is licht toegenomen met € 0,2 miljoen. Dit komt doordat de afzet per ultimo 2023 lager is dan de begroting waardoor het risicoprofiel hoger uitvalt.
- **Reservering voor specifieke risico's negatieve grondexploitaties**
De risico's zijn geactualiseerd. De risico's voor de negatieve grondexploitaties bedragen op eindwaarde € 11,8 miljoen. Dit is € 3,2 miljoen hoger dan de stand bij de Programmabegroting 2024. De belangrijke toename is veroorzaakt door Hortus en Olympuspark. Bij Hortus is het risico hoger ingeschat door de gerechtelijke procedure met de ontwikkelaar. Bij Olympuspark komt het hogere risico door de kosten van het bommenonderzoek.
- **Reservering netcongestie**
De zware variant van scenario's netcongestie is berekend op een nadeel van € 9,4 miljoen. Op basis van de huidige informatie wordt de kans van optreden geschat op 40%. Daarom wordt een bedrag van € 3,8 miljoen gereserveerd.
- **Reservering doorbelasting concernoverhead**
De reservering in het harde vermogen geldt voor de negatieve grondexploitatie. Deze is berekend op € 1,0 miljoen.
- **Reservering nabetaling**
Het na te betalen bedrag is wel in rekening gebracht maar het bedrag is door de klant nog niet betaald. Uit voorzichtigheid wordt het bedrag vooralsnog gereserveerd. Na de betaling zal het bedrag vrijvallen voor de afdracht.

Op termijn beschikbaar / zachte buffer

De zachte buffer is het nog te realiseren vermogen uit de positieve grondexploitaties. Jaarlijks wordt op grond van de winstnemingsmethodiek een deel van het positieve resultaat genomen en daarmee betrokken bij het gerealiseerde (harde) vermogen. Tegelijk zijn er ook nog risico's of te verwachten algemene kosten (zoals te betalen vennootschapsbelasting) die niet in de grondexploitaties zijn opgenomen. De mutaties van de zachte buffer zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

bedragen x € 1 miljoen

op termijn beschikbaar / zachte buffer	PB 2024	PR 2023
stand per 01-01-2024	452,3	413,9
eerder vastgestelde bestemmingen	-35,1	-35,1
<i>op termijn beschikbaar voor risico's en afdrachten</i>	<i>417,2</i>	<i>378,8</i>
af trek risico's en algemene kosten:		
specifieke risico's in positieve grexen	-310,2	284,9
marktrisico's en macro-economische risico's	-31,0	-31,1
reserve te betalen vennootschapsbelasting	-40,0	-40,0
extra doorbelasting concernoverhead		-8,6
totaal op termijn beschikbaar / zachte buffer	36,0	14,2

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties in het MPGA 2024 is er een toekomstig te verwachten resultaat voor de positieve grondexploitaties van € 413,9 miljoen. Dit ligt lager dan bij de Programmabegroting 2024 was voorzien. In het MPGA 2024 worden de mutaties per grondexploitatie toegelicht. De belangrijkste reden voor de afname van het resultaat is toe te schrijven aan de netcongestie. Door deze problematiek wordt de afzet later in de tijd gefaseerd. Hierdoor hebben de grondexploitaties langere doorlooptijden waardoor de plankosten en de rentekosten toenemen. Het verwachte op termijn beschikbare vermogen, na aftrek van de risicoserveringen, bedraagt € 14,2 miljoen. De belangrijkste mutaties worden hier onder toegelicht.

Eerder vastgestelde bestemmingen

Het benodigde vermogen voor deze bestemmingen is ten opzichte van de stand bij Programmabegroting 2024 niet gewijzigd. De mutaties zijn in de tabel hieronder weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

eerder vastgestelde bestemmingen	PB 2024	PR 2023
stelpost segmentering / betaalbaarheid voor sociale huur	-3,6	-3,6
stelpost segmentering / betaalbaarheid voor toekomstige gebieden	-10,0	-10,0
stelpost duurzaamheid en exploitatiebijdrage Stichtsekan	-0,8	-0,8
gebouw parkeren Stadstuinen	-4,5	-4,5
parkeren Voetnoot	-0,7	-0,7
risicoservering programmering betaalbare woningen	-4,0	-4,0
financieel effect onzekerheid onderwijshuisvesting	-10,0	-10,0
onontdekte ontplofbare oorlogsresten	-1,5	-1,5
totaal eerder vastgestelde bestemmingen	-35,1	-35,1

Specifieke risico's in positieve grexen

De risico's zijn verdeeld naar positieve en negatieve grondexploitaties. De risico's voor de positieve grondexploitaties bedroegen bij de Programmabegroting 2024 op basis van eindwaarde € 310,3 miljoen. De risico's zijn nu bij de Programmarekening 2023 met circa € 25,3 miljoen afgenomen. Deze afname is toe te schrijven aan het feit dat de woningmarkt in een wat rustiger vaarwater terecht is gekomen in vergelijking met een jaar geleden.

Marktrisico's en macro-economische risico's

Op basis van de geactualiseerde risicoberekening in het 'voorzichtige scenario' is een bedrag van € 31,1 miljoen gereserveerd voor marktrisico's en macro-economische risico's. Dit is nagenoeg gelijk met de stand bij de programmabegroting 2024.

Extra doorbelasting concernoverhead

De extra doorbelasting concernoverhead is berekend op € 8,6 miljoen voor de positieve grondexploitaties.

3.5 Financiering

Inleiding

Geld lenen kost geld

Om onze investeringen te financieren moeten wij geld lenen. We willen verstandig omgaan met het lenen van geld. Daarom hebben we binnen de gemeente de 'treasury functie'. Dit onderdeel van de gemeente zorgt ervoor dat de gemeente niet te veel, maar ook niet te weinig geld leent voor de investeringen die we doen. Ook proberen we om de rentekosten die we betalen en de risico's die we lopen zo laag mogelijk te houden. De gemeente sluit niet voor iedere investering of project een aparte lening af. We kijken naar het totaal van onze uitgaven en inkomsten, en bepalen dan hoeveel geld we wanneer moeten lenen. We doen dit heel nauwkeurig. Als we meer geld lenen dan we nodig hebben, kost dat ons onnodig geld.

We verdelen onze rentekosten over onze investeringen

De rente die wij betalen rekenen we toe aan de investeringen. We doen dat op basis van een vast (intern) rentepercentage, de zogeheten 'rekenrente'. Dit is verplicht. Hoe we dit moeten doen staat in de verslaggevingsregels ([BBV](#)). Hierdoor wordt op de verschillende programma's zichtbaar wat de financiering van die activiteit kost. De rentelasten en de afschrijvingen vormen samen de kapitaallasten van een investering. Het verschil tussen de rente die wij toerekenen en de rente die wij werkelijk aan banken betalen noemen we het 'renteresultaat'.

De spelregels voor het lenen en uitlenen van geld staan in de wet

Dat is de wet Financiering decentrale overheden ([FIDO](#)). In Almere hebben we deze regels vertaald in het door de gemeenteraad vastgestelde treasury statuut. In deze paragraaf geven wij inzicht in de treasury activiteiten van 2023. Ook beschrijven we hoe de marktrente zich heeft ontwikkeld.

Extern rentebeleid

Leningenportefeuille

Op 1 januari 2023 hadden we een vaste schuld van € 390 miljoen. Doordat er leningen aflopen of doordat we nieuwe investeringen doen moeten we regelmatig nieuwe leningen aantrekken. In 2023 hebben wij geen nieuwe leningen aangetrokken. Wel hebben wij voor € 30 miljoen aan leningen afgelost. Per 1 januari 2024 hebben wij nog € 360 miljoen aan vaste schulden.

Treasury beleid

Gemeenten mogen niet speculeren met rente. Dit staat in de wet Financiering decentrale overheden (FIDO). We willen als gemeente natuurlijk zo weinig mogelijk rente betalen, maar ook geen onnodige risico's lopen. Leningen met een korte looptijd zijn normaliter gemiddeld 1 procentpunt goedkoper dan leningen met een lange looptijd. Maar de rente van leningen met een korte looptijd kan ook snel stijgen. Daarom schrijft de wet voor dat gemeenten een mix moeten hebben van kortlopende en langlopende leningen. Hiervoor staan 2 normen in de wet:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm.

Ook zijn er regels wat gemeenten moeten doen als ze zelf teveel geld in kas hebben. Ze mogen dit alleen aan andere overheden uitlenen of bij het Rijk onderbrengen. We noemen dat 'schatkistbankieren'. De gemeente Almere heeft per ultimo 2023 geen overschot in kas, dus wij lenen geen geld uit aan andere overheden en hebben geen geld bij het Rijk ondergebracht.

De kasgeldlimiet bedraagt € 97 miljoen

Dit kasgeldlimiet houdt in dat de gemeente maximaal 8,5% van het begrotingstotaal met kortlopende leningen en schulden mag financieren. Dit komt neer op een kasgeldlimiet in 2023 van circa € 97 miljoen. We mogen deze limiet maximaal 2 kwartalen op rij overschrijden. Als we ook daarna boven deze grens zitten, moeten we onze toezichthouder informeren. Dat is het college van gedeputeerde staten van Flevoland. In het 4^e kwartaal 2023 hebben wij de kasgeldlimiet overschreden.

We letten goed op de renterisiconorm

De limiet houdt in dat het totaal aan verplichte aflossingen en renteherziening in een jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal mag zijn. Anders loopt de gemeente het risico dat de rentekosten sterk toenemen, als ook de rente sterk stijgt. Bij het afsluiten van nieuwe langlopende leningen houden we daar dus rekening mee. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat die niet allemaal in hetzelfde jaar afgelost moeten worden. Wanneer we toch meer langlopende leningen moeten aantrekken dan verwacht, en we daardoor niet binnen de norm blijven, overleggen we vooraf met de provincie. In 2023 zijn we ruim onder de renterisiconorm gebleven.

Renteontwikkeling

Om de treasuryfunctie goed uit te kunnen oefenen is het belangrijk om een zo goed mogelijke inschatting van de renteontwikkelingen te maken. Dat is niet gemakkelijk. Of de rente gaat stijgen of dalen hangt van veel factoren af. Bijvoorbeeld van de economische groei, het begrotingssaldo van het Rijk, de inflatie, het consumentenvertrouwen, de politieke spanningen in de wereld en de rentevisie van grote banken.

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de afgelopen jaren veel geld in de economie gestoken. Hiermee wilden ze de tegenvallende voorspellingen voor economische groei en inflatie tegengaan. Dit drukte de rente naar een heel laag niveau, en was deze zelfs negatief.

In 2022 en 2023 heeft de ECB door de oplopende inflatie en de oorlog in Oekraïne tienmaal de herfinancieringsrente verhoogd van 0,00% naar 4,50%. De rente die de ECB betaalt aan banken die geld bij hun aanhouden is eveneens verhoogd van -0,50% naar 4,00%. De verwachting is dat de ECB als gevolg van de dalende inflatie de herfinancieringsrente in 2024 zal verlagen.

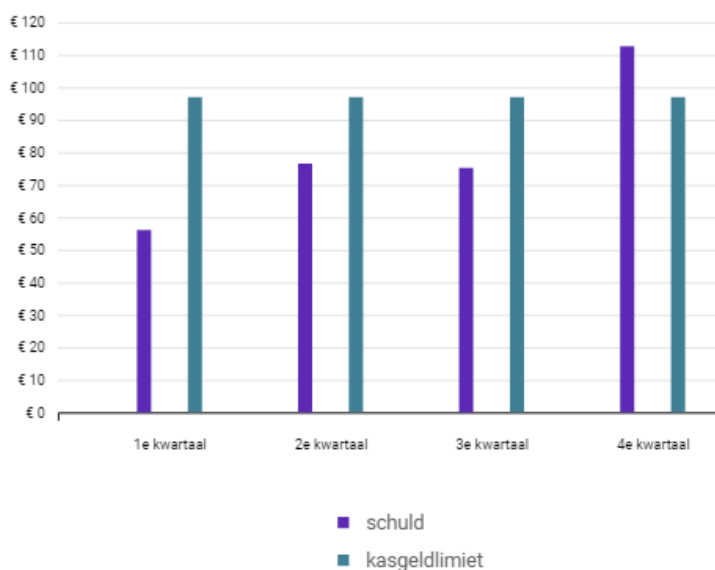
De rente voor kortlopende leningen is in 2023 gestegen van circa 2,15% naar 3,90%. De verwachting is dat deze in 2024 gaat dalen. De rente voor vaste geldleningen met een looptijd van 10 jaar is gedaald van 3,05% naar 2,50%. We verwachten dat deze rente zich in 2024 tussen de 2,50% en 4,00% zal bewegen.

Intern rentebeleid

Wij rekenen aan alle investeringen rente toe. De wet schrijft voor dat de totaal doorberekende rente ongeveer gelijk moet zijn aan de totale rentelasten die we werkelijk betalen. Het is niet nodig om het rentepercentage ieder jaar bij te stellen, de werkelijke rente mag een klein beetje afwijken (maximaal 0,5%). We hebben de rekenrente in 2023 daarom niet gewijzigd. Op dit moment rekenen we met een rentepercentage van 1,5% voor de grondexploitaties en 1,2% voor de overige investeringen. Doordat dit percentage iets afwijkt van de werkelijk betaalde rente ontstaat een klein verschil. Dit verschil noemen we het renteresultaat.

schulden

bedragen x € 1 miljoen

Tabel renteresultaat

bedragen x € 1 miljoen

	begroot (PB24)	realisatie	afwijking
externe rente			
rente vaste geldleningen	11,5	11,4	0,1
rente aanvullende leningen	0,0	0,0	0,0
rente kasgeld	2,6	2,9	-0,4
provisiekosten	0,1	0,0	0,1
rentebaten liquide middelen			
<i>totale rentekosten</i>	<i>14,1</i>	<i>14,3</i>	<i>-0,2</i>
rente geraamd in begroting			
rente eigen vermogen	-1,9	-1,9	0,0
rentetoerekening grondexploitatie	5,2	5,1	0,0
rentetoerekening algemene dienst	9,2	9,2	0,0
rentetoerekening financiële vaste activa	0,4	0,8	-0,4
in de begroting geraamd kassierfunctie	0,1	0,0	0,1
<i>totaal rente geraamd in begroting</i>	<i>13,0</i>	<i>13,3</i>	<i>-0,3</i>
renteresultaat	-1,1	-1,0	-0,1

Externe rente

Wij betalen rente aan banken voor aangetrokken leningen. We ontvangen rente van banken voor (kortlopende) kasgeldleningen. Op de externe rente is er in 2023 een nadeel ten opzichte van de begroting van € 0,2 miljoen. Dit komt doordat het gemiddelde rentepercentage die wij betaalden op kasgeldleningen iets hoger was dan begroot.

Rentetoerekening

Het voordeel op de rentetoerekening bestaat uit:

- we hebben weinig kosten gehad voor de kassier functie, hierdoor is er een voordeel van € 0,1 miljoen
- we hebben nog € 0,4 miljoen rente toegerekend aan de leningen van de Floriade

Renteresultaat

Het verschil tussen de werkelijk betaalde externe rente en de aan investeringen toegerekende interne rente noemen we het renteresultaat. De hierboven toegelichte afwijkingen tellen op tot een voordelig renteresultaat van € 0,1 miljoen.

EMU-saldo

In de Europese Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het begrotingstekort. Landen binnen de EU mogen een begrotingstekort hebben van 3% op het bruto binnenlands product (bbp). Het bbp is de waarde van alle gemaakte goederen en geleverde diensten van een land in één jaar. Het begrotingstekort wordt uitgedrukt in het *EMU*-saldo. De norm is van toepassing op landelijk niveau, maar er vindt ook een indicatieve verdeling per gemeente plaats. Dat is dus geen harde norm, maar een indicatie verdeling. Het bedrag per gemeente staat jaarlijks in de septembercirculaire en wordt gebaseerd op het begrotingstotaal. Het indicatieve toegestane tekort voor Almere is in 2023 € 41,5 miljoen.

Het EMU-saldo over 2023 is ruim € 51 miljoen negatief

Wij dragen dit jaar dus negatief bij aan het landelijke *EMU*-saldo. In onderstaande tabel is de berekening weergegeven:

bedragen x € 1 miljoen

	bedrag
resultaat voor reserves	-4,9
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	27,6
+ bruto dotaties aan post voorzieningen t.l.v. exploitatie	39,3
- vrijval voorzieningen	-18,4
- investeringen (im)materiële vaste activa	-74,4
+ niet in exploitatie verantwoorde baten	10,4
+ desinvesteringen (im)materiële vaste activa	0,8
- niet in exploitatie verantwoorde baten desinvesteringen	0
- lasten grondexploitatie	-82,6
+ niet in exploitatie verantwoorde baten grondexploitatie	76,2
- lasten transacties met derden op balanspost voorzieningen	-25,4
- lasten i.v.m. transacties met derden op balanspost reserves	0
- verkoop van effecten	0
saldo	-51,4

3.6 Verbonden partijen

Een verbonden partij wordt gedefinieerd als een privaot- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Bij een financieel belang kan de gemeente financieel worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij, of kan de gemeente geld kwijtraken bij een faillissement van de partij.

Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid is gericht op de beperking van het aantal verbonden partijen, enerzijds uit oogpunt van transparantie van bestuur, anderzijds uit oogpunt van risicobeheersing. De mate van invloed en sturing wordt mede bepaald door de rechtsvorm, de vertegenwoordiging op bestuurlijk en ambtelijk niveau (voorbereidingsgroepen). De beslissing met betrekking tot het aangaan of beëindigen van de samenwerking met een verbonden partij wordt bewust genomen en periodiek heroverwogen. Voor het aangaan van een verbonden partij constructie is een expliciete goedkeuring van de gemeenteraad noodzakelijk. De kaders zijn in 2010 vastgesteld in de kadernota Verbonden partijen. We zijn op dit moment bezig met een actualisatie van onze kadernota. We nemen de uitvoering van de motie RG-390: 'Kaderstelling, sturing en controle van verbonden partijen' hierin mee. De uitvoering is hiervan vertraagd, we verwachten een nieuwe kadernota in 2024 aan u voor te leggen.

Informatie over de verbonden partijen

In deze paragraaf wordt meer inzicht gegeven in de financiële positie en de financiële risico's. Ook worden de partijen uitgesplitst in de volgende vier typen: gemeenschappelijke regelingen (hiervan hebben we er 5), vennootschappen en corporaties (11), stichtingen en verenigingen (geen) en overige (geen). Daarnaast is aangegeven op welk programma de verbonden partij betrekking heeft en wat het openbare belang is. Hieronder is een lijst opgenomen van alle verbonden partijen.

nr. naam verbonden partij	programma
Gemeenschappelijke regelingen	
1 Veiligheidsregio Flevoland	Veiligheid en handhaving
2 GGD Flevoland	Gezondheid
3 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek	Veiligheid en handhaving
4 Gebiedsontwikkeling Oostervold	Wonen
5 Werkvoorzieningsschap Tomingroep	Sociale voorzieningen en zorg
Vennootschappen	
6 Tomingroep bv	Sociale voorzieningen en zorg
7 Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC)	Openbare ruimte
8 IbbA Lieven de Key	Wonen
9 IbbA Ymere	Wonen
10 Floriade Almere 2022 bv	Overhead en bedrijfsvoering
11 Omala NV	Economie
12 Omala Airport Garden City CV	Economie
13 Techofonds Flevoland	Economie
14 Alliander	Financiën
15 Vitens	Financiën
16 Bank Nederlandse Gemeenten	Financiën

01	Veiligheidsregio Flevoland
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Veiligheid en handhaving
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.veiligheidsregioflevoland.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De burgemeester van Almere is voorzitter van het bestuur van de Veiligheidsregio Flevoland.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De jaarlijkse Almeerse bijdrage aan de Veiligheidsregio Flevoland bedraagt circa € 12 miljoen en wordt bepaald op basis van het aantal inwoners en de oppervlakte per deelnemende gemeente.

Openbaar belang

Het waarborgen van de veiligheid van de inwoners van Almere op het gebied van brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	9,8	8,8	7,6	
vreemd vermogen	11,1	12,6	10,4	
resultaat jaarrekening	nvt	-1,5	0,0	
jaarlijkse bijdrage		12,2	11,8	

De jaarrekening van de Veiligheidsregio Flevoland sluit met een negatief resultaat van € 1,5 miljoen. Dit resultaat komt voort uit verschillende voor- en nadelen uit de diverse kolommen van de veiligheidsregio. In halfjaarrapportage werd nog een groter tekort aangekondigd, wat door bijsturen is gedempt.

Risico's en risicobeheersing

De mate waarin de Veiligheidsregio Flevoland in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via de risicoparagraaf en het weerstandvermogen (algemene reserve). Het totaalbedrag van de risico's bedraagt € 5,5 miljoen, met een gemiddelde 'risicofactor' (kans) van ca. 25%. Dit komt neer op een te reserveren risicobedrag van € 1,4 miljoen. Het belangrijkste risico is:

- **Verplichtend karakter brandweerpersoneel (voorheen: Taakdifferentiatie brandweerpersoneel)**
Als gevolg van Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren wordt er nu nader gekeken naar een uitwerking van de taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers. Hierbij moet de uitkomst zijn dat er objectief gesteld kan worden dat er een verschil is tussen beroepsbrandweer en vrijwilligers. Het risico is dat een vrijwilliger als een beroeps gezien wordt. Het standpunt van de veiligheidsregio's is dat extra kosten hiervan door het ministerie van Justitie en Veiligheid gecompenseerd moet worden. Doordat deze compensatie nog niet is toegezegd, is dit een risico. Voor komend jaar is het financieel risico ca. € 1,2 miljoen.

02	GGD Flevoland
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Gezondheid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.ggdflevoland.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Werk en inkomen, Armoede, Wonen en zorg, Integratie en Gezondheid.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Almere neemt samen met de andere gemeenten in de provincie Flevoland deel in de gemeenschappelijke regeling GGD Flevoland.

Openbaar belang

Op basis van de Wet Publieke Gezondheid voert de GGD de preventieve gemeentelijke taken uit op het gebied van de volksgezondheid, te weten jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jarigen, infectieziektebestrijding, medische milieukunde, technische hygiënezorg, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en taken ter bevordering van de gezondheid van jong en oud.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	6,5	6,7	6,7	
vreemd vermogen	24,7	24,3	24,5	
resultaat jaarrekening	0,2	1,2	0,2	
jaarlijkse bijdrage	5,5	5,5	5,6	

Risico's en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen van GGD Flevoland wordt gevormd uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Deze laatste worden aangehouden ter dekking van risico's voor specifieke taken en doelen.

In de begroting van de GGD worden de risico's gekwantificeerd. De mate waarin de GGD in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen (algemene reserve).

Het totaalbedrag van de risico's bedraagt € 53 miljoen, met een gemiddelde 'risicofactor' (kans) van ± 9%. Dit komt neer op een te reserveren risicobedrag van € 4,6 miljoen. De belangrijkste risico's zijn:

1. Huisvesting:
In Almere, Lelystad en Emmeloord heeft de GGD eigen panden. In al deze plaatsen lopen sinds enige jaren initiatieven omtrent mogelijke verhuizingen, die steeds concreter worden. Vertrek van huurder en uitplaatsing personeel naar andere locaties leidt tot (mogelijk langdurige) leegstand. Het risico van leegstand wordt door het thuiswerken (ook na Covid) mogelijk vergroot. Deze incidentele projectkosten zijn niet opgenomen in de begroting van de GGD. De omvang van dit risico wordt geschat op € 0,4 miljoen.
2. Ziekteverzuim:
Als eigen risicodragers zijn de kosten van langdurig zieken voor rekening van de GGD. De omvang van dit risico is geschat op € 0,3 miljoen.
3. Loonkosten:
De onderhandelingen voor de CAO 2023-2024 zijn nog gaande. De begroting is met 3% geïndexeerd (bod werkgevers) voor 2024. Het risico wordt geschat op € 0,1 miljoen.
4. Vraaguitval plustaken excl. JGZ Almere:
5. Jaarlijks worden de diverse subsidies opnieuw aangevraagd. Bij iedere nieuwe/te verlengen aanvraag bestaat het risico dat een lagere subsidie wordt toegekend, maar er wel sprake is van vast personeel. Het risico wordt geschat op € 0,7 miljoen.

De algemene reserve is voldoende voor de dekking van de gerealiseerde risico's.

03	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV)
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Veiligheid en handhaving
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.ofgv.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Milieu en klimaat, Omgevingsplan, Omgevingsvergunningen, Handhaving en Vastgoed is voorzitter van het dagelijks bestuur van de OFGV namens de gemeente Almere.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Het laatst vastgestelde stempercentage van de gemeente Almere in het algemeen bestuur is gebaseerd op de jaarrekening 2022 en bedraagt voor 2023 12,65%. De Almeerse jaarbijdrage aan de OFGV voor 2024 bedraagt circa € 2 miljoen. Buiten de jaarlijkse opdracht voert de OFGV ook meerwerk opdrachten uit. Deze meerwerk opdrachten worden afzonderlijk afgestemd en de OFGV geeft hiervoor offertes af. De gemeente Almere heeft geen inleg gedaan in de vorm van aandelen of verstrekking van leningen. De gemeente Almere heeft geen garantie verstrekt aan de OFGV.

Openbaar belang

Het gaat hier om wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is verplicht om de uitvoering daarvan over te dragen aan de OFGV. De verplichting tot regionale samenwerking heeft als doel om de kwaliteit en professionaliteit van de vergunningverlening, het toezicht, de handhaving en de samenwerking binnen het omgevingsrecht op een hoger peil te brengen. Burgers vragen dit vanuit de behoefte van veiligheid. Bedrijven verlangen dit vanuit de urgentie van onderlinge gelijke behandeling: duidelijke vergunningen, professioneel toezicht en transparante handhaving.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	2,6	3,4	1,6	1,9
vreemd vermogen	5,5	4,4	6,4	5,0
resultaat jaarrekening	0	1,4	0,0	0
jaarlijkse bijdrage	1,7	1,8	1,8	2,0

Onze jaarlijkse bijdrage is vastgesteld op € 1,8 miljoen.

Risico's en risicobeheersing

Het risicomanagement van de OFGV is vastgelegd in de geactualiseerde nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement van de OFGV. Daarin is ook een norm opgenomen voor het benodigde weerstandsvermogen.

De vrije beschikbare weerstandscapaciteit wordt voor 2024 begroot op € 897.563. De benodigde weerstandscapaciteit (lees risico's) komt voor 2024 uit op € 832.500. De verhouding tussen het vrije beschikbare en benodigde weerstandsvermogen is 1,08. Deze valt daarmee binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,2.

04	Gebiedsontwikkeling Oosterwold
Vestigingsplaats	Almere
Programma	Wonen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	www.almere.nl/oosterwold

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De portefeuillehouder Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Grondbeleid en Mobiliteit van centrumgemeente Almere is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Oosterwold.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft in totaal € 0,6 miljoen (waarvan de helft vanuit het Fonds Verstedelijking Almere) voorgefinancierd. In 2023 is het resterende gedeelte van € 0,06 miljoen terugbetaald. Almere neemt samen met de gemeente Zeewolde deel in de gemeenschappelijke regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold. Naast de voorfinanciering vinden er geen dotaties door de gemeente Almere plaats. Indien de voorziening kostenverhaal Oosterwold onverhoopt negatief wordt, dan zullen de deelnemende partijen financieel moeten bijspringen.

Openbaar belang

Oosterwold komt tot stand in een samenwerking met het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf; RVB) en de gemeente Zeewolde. Om de ontwikkelstrategie uit te kunnen voeren is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie in het leven geroepen door middel van het oprichten van een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeenteconstructie: de Gemeenschappelijke Regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold. De gebiedsregisseur is de leidinggevende van deze uitvoeringsorganisatie. De portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening van de gemeenten Almere en Zeewolde vormen het Intergemeentelijk Overleg. Dit overleg heeft een coördinerende, afstemmende en besluit voorbereidende functie ten aanzien van de uitvoering van de regeling. Naast de gemeenten kunnen het RVB, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland worden uitgenodigd voor dit overleg. Alsdan hebben zij een adviserende functie zonder stemrecht. Het intergemeentelijk overleg aangevuld met RVB, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland wordt het Bestuurlijk Overleg Oosterwold genoemd. De gemeente Almere fungeert hierbij als centrumgemeente en voert de administratie.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen				
vreemd vermogen	14,2	9,2	14,2	9,6
resultaat jaarrekening				
jaarlijkse bijdrage				

Risico's en risicobeheersing

Indien de kavelverkoop (het afsluiten van anterieure overeenkomsten door initiatiefnemers) stagneert, bestaat de kans dat de uitgaven de inkomsten overstijgen. Aangezien de baten voor de kosten uit gaan kan er adequaat gestuurd worden op de uitgaven en zijn zodoende de financiële risico's beter beheersbaar. Indien blijkt dat bij de afronding van het project meer exploitatiebijdragen ontvangen zijn dan dat er aan kostenverhaal is uitgegeven dan is er sprake van een terugbetalingsverplichting. Door middel van tussentijdse rapportages wordt de financiële stand van zaken bewaakt. Ook wordt hierbij meerjarig de stand van de voorziening op basis van prognoses in de gaten gehouden. De rapportages worden met de gebiedsmanager besproken. Daarnaast wordt twee keer per jaar de financiële stand van zaken besproken in het Bestuurlijk Overleg Oosterwold. De gemeente Almere fungeert als centrumgemeente. Rapportage over Oosterwold vindt plaats in bijlage Kostenverhaal Oosterwold.

05/06	GR Werkvoorzieningschap Tomingroep en Tomingroep BV
Vestigingsplaats	Hilversum
Programma	Sociale voorzieningen en zorg
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.tomingroep.nl/over-tomingroep/algemeen-bestuur

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Ingevolge de GR heeft Almere één zetel in het algemeen bestuur. Op dit moment levert Almere een lid van het algemeen bestuur in de persoon van portefeuillehouder Werk en inkomen, Armoede, Wonen en zorg, Integratie en Gezondheid. Het Werkvoorzieningschap Tomingroep is enig aandeelhouder van de Tomingroep BV. Het stemrecht per gemeente in het Schap wordt jaarlijks bepaald door het voortschrijdend 10-jaars gemiddelde SW-aandeel per gemeente. Op grond van dit aandeel is ons stemrecht momenteel ruim 43%.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Ter uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) verleent Almere het Werkvoorzieningschap jaarlijks een bijdrage die (maximaal) zo groot is als de Wsw doeluitkering van het Rijk. Op grond van de GR waarborgen de gemeenten de leningen en rekening-courant van het schap naar evenredigheid van het aantal inwoners op 1 januari van het jaar waarin de overeenkomst voor de betreffende transactie wordt gesloten. Volgens een samenwerkingsovereenkomst tussen het Werkvoorzieningschap en Tomingroep BV staat het Werkvoorzieningschap borg voor leningen. Krachtens deze overeenkomst garandeert Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap.

Openbaar belang

Het verschaffen van aangepast werk ter uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening. Het Werkvoorzieningschap is verantwoordelijk voor juiste uitvoering van de wet. Tomingroep BV is verantwoordelijk voor een bedrijfseconomisch verantwoorde uitvoering van de wet.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	7,2	10,2	7,2	10,2
vreemd vermogen	4,5	2,9	3,9	2,9
resultaat jaarrekening		3,0	1,9	3,0
jaarlijkse bijdrage		8,8	9,0	9,0

Risico's en risicobeheersing

1. De omzet van de BV kan terugvallen door verminderde vraag (waaronder verminderde opdrachten vanuit GR gemeentes) onder meer als gevolg van bezuinigingen of externe ontwikkelingen zoals corona. Dat kan een negatieve invloed op het resultaat van de BV hebben.
2. Rijksbezuinigingen op de Wsw leiden tot verminderde inkomsten in het Werkvoorzieningschap, waardoor het bruto resultaat van het Werkvoorzieningschap zal verslechteren. De compenserende bijdrage van de BV zal dan opgebracht moeten worden uit opgebouwde reserves waardoor er wordt ingeteerd op het eigen vermogen.
3. De rijkssubsidiebijdrage per Wsw-geïndiceerde daalt naar het wettelijk minimumloon. Dat is duizenden euro's minder dan het huidige subsidiebedrag per Wsw-geïndiceerde. De huidige Wsw-populatie behoudt haar arbeidsrechten (welke zijn vastgelegd in de cao Sociale Werkvoorziening). De negatieve resultaten die hieruit voortvloeien leiden tot een financieringsvraagstuk en tot de noodzaak om de organisatie te herstructureren. Het eigen vermogen kan het nadelig resultaat compenseren, maar zodra dit niet meer beschikbaar is zijn de GR gemeenten verantwoordelijk voor het verlies.

07	Huisvuilcentrale Noord Holland (HVC)
Vestigingsplaats	Alkmaar
Programma	Openbare ruimte
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.hvcgroep.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, en Kunst en cultuur is afgevaardigde in de Algemene Ledenvergadering namens de gemeente Almere en werkt daarbij in de voorbereiding samen met andere Flevolandse aandeelhouders. De gemeente Almere is qua inwonersaantal de grootste gemeentelijke aandeelhouder van de HVC.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft 173 aandelen en heeft daarmee 4,66% van het stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van HVC. De aandelen hebben een nominale waarde van € 45,45 per aandeel en staan voor een totaalwaarde van € 7.863 op de balans. Almere staat garant voor de betaling van rente en aflossing van (lang)lopende leningen. De omvang van deze leningen op 31 december 2023 is € 565,3 miljoen (€ 610 miljoen eind 2022), het aandeel van Almere hierin bedraagt € 26,4 miljoen (€ 28,9 miljoen eind 2021). Bij een faillissement is dit het maximale risico voor de gemeente Almere.

Openbaar belang

HVC verbrandt het huishoudelijk afval uit Almere op een milieuverantwoorde wijze. Almere koopt voor de openbare ruimtes tegen een voordelig aandeelhouderstarief energie in, die wordt teruggewonnen bij de afvalverbranding. Almere werkt samen met HVC aan duurzame initiatieven (zon en wind). HVC acteert als grondstoffen makelaar en verwerker van plastic, metaal en drankkartons als resultaat van een openbare aanbesteding.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	199	225,5		
vreemd vermogen	879	928,3		
resultaat jaarrekening	-	34,9		
jaarlijkse bijdrage	nvt	nvt		

Voor een naamloze vennootschap wordt geen begroting vastgesteld.

Risico's en risicobeheersing

Het grootste risico is dat bij een faillissement van de HVC Almere wordt aangesproken op haar aandeel van 4,7% van de garant gestelde leningen. De Almeerse garantstelling bedraagt momenteel maximaal € 26,8 miljoen. Dit risico is opgenomen in onze risicoparagraaf. "Van gas los" investeringen vallen ook onder deze gezamenlijke garantstelling. Deze duurzaamheids-investeringen worden alleen aangegaan als de businesscase positief is. We lopen het risico dat door onvoorziene omstandigheden deze investeringen toch ten koste gaan van het resultaat van HVC.

08	IbbA Lieven de Key
Vestigingsplaats	Almere
Programma	Wonen
Rechtsvorm	Vennootschap onder Firma
Website	www.ikbouwbetaalbaarinalmere.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Om kennis te borgen en onnodige kosten te voorkomen, bestaat de directie van de vof IbbA Lieven de Key uit een ambtelijk vertegenwoordiger van Almere en een directielid van Lieven de Key.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere draagt voor de eerste 380 IbbA woningen start/basis 50% van het financieel risico. Voor de start/basis woningen boven de 380 en voor de kaveltypes plus, extra, vrijstaand draagt Almere het gehele financiële risico. Het directe financieel gemeentelijk belang is voor de IbbA start-financieringen 1.0 afgedekt door een naar de vof gestorte risicovoorziening (ten laste van de betreffende grondexploitaties) van € 4.250 per kavel, Voor de IbbA plus is ten behoeve van het risico een bedrag van € 6.000 per kavel gestort naar de vof vanuit de reserve IbbA plus. Naast het financieringsrisico draagt de gemeente voor 50% risico in de eventuele tekorten die kunnen ontstaan op de bedrijfsvoering van de vof IbbA Lieven de Key. Voor de IbbA plus 2.0 regeling is door de vennoot gemeente Almere per kavel € 2.000 als 50% risicobijdrage gestort naar de vof. De Key heeft echter aangegeven dat boven het totaal van 380 woningen geen nieuwe IbbA-verplichtingen kunnen worden aangegaan. Almere draagt derhalve boven de 380 woningen nu voor 100% het risico. De Almeerse afdracht aan de vof bedraagt dan € 4.000 per kavel. Na 2016/2017 zijn er geen nieuwe IbbA woningen meer gerealiseerd. Het totaal gerealiseerde woningen binnen de vof IbbA Lieven de Key bedraagt 678 woningen, waarvan 308 met de 1.0 regeling en 370 met de 2.0 regeling.

Openbaar belang

Stimuleren van particulier opdrachtgeverschap voor starters met een inkomensgroep tot het niveau van beneden tot net boven modaal inkomen (circa € 22.000 tot € 40.000).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	6,4	n.n.b.		
vreemd vermogen	9,4	n.n.b.		
resultaat jaarrekening	n.v.t.	n.n.b.		
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

Risico's en risicobeheersing

Financiële risico's zijn afgedekt middels voorzieningen binnen de vof en op de balans van de gemeente. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening ten behoeve van de balans, een risicoscan gemaakt van de waardeontwikkeling van het vastgoed op basis van taxaties bij de verkoop van tranches versus de ontwikkeling van de schuldpositie.

09	IbbA Ymere
Vestigingsplaats	Almere
Programma	Wonen
Rechtsvorm	Vennootschap onder Firma
Website	www.ikbouwbetaalbaarinalmere.nl/over-ibba/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Om kennis te borgen en onnodige kosten te voorkomen is besloten om een ambtelijk vertegenwoordiger van Almere aan te wijzen als gevolmachtigd directeur in de vof IbbA. Deze aanwijzing is verbreed tot de vof IbbA Ymere voor de benodigde acties zoals het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst met Ymere.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere en Ymere dragen beide het risico van de IbbA start-financieringen in Nobelhorst. Binnen de grondexploitatie Hout/Noord is bij start IbbA een bedrag van € 7.500 per kavel gereserveerd voor maximaal 150 kavels ten behoeve van de gezamenlijke storting in de vof IbbA Ymere. Op basis van de fasering van uitgften zijn stortingen ten laste van de grondexploitatie gebracht. Bij een lagere risicodekking per kavel wordt het verschil in een afzonderlijke voorziening bij de gemeente ondergebracht. Bij een hogere risicodekking per kavel dan de afgesproken € 7.500 per kavel zullen beide partijen voor 50% bijdragen aan dit verschil. Op dit moment is het risicoprofiel € 4.000 per kavel, wat betekent dat gemeente Almere € 4.000 per kavel direct in de vof heeft gestort en € 3.500 per kavel in de voorziening heeft achtergehouden. Deze laatste voorziening is bij jaarrekening 2019, uitgaande van de risicoanalyse, vrijgevallen. Ymere heeft in 2014 besloten de uitgifte na 51 kavels niet meer te continueren. De risicostorting (kapitaalstorting) is derhalve beperkt tot 51 keer € 4.000. In 2023 is op basis van de laatste risicoanalyse de risicostorting terugbetaald aan de vennoot Almere.

Naar verwachting bedraagt eind 2023 het aantal deelnemers nog 5. Vanuit efficiency overwegingen wordt in 2023 met de betrokken vennoten verkend in hoeverre en onder welke voorwaarden het mogelijk is deze deelnemers over te hevelen van de vof IbbA Ymere naar de vof IbbA Lieven de Key.

De besturen van de corporaties staan hier welwillend tegenover.

Openbaar belang

Het stimuleren van het particulier opdrachtgeverschap (PO) voor starters met een inkomensgroep tot het niveau van beneden tot net boven modaal inkomen (circa € 27.000 tot € 40.000).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	0,2	n.n.b.		
vreemd vermogen	1,2	n.n.b.		
resultaat jaarrekening	n.v.t.	n.n.b.		
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

Risico's en risicobeheersing

Periodiek wordt bij de jaarrekening een risicoanalyse gemaakt van de uitwerking van de schuldpositie en de aflossingssituatie en mogelijkheden van leningen aan de deelnemers. De accountant van de vof toetst onder meer deze gegevens inclusief de risicoanalyse bij de controle op de jaarrekening van de vof IbbA Ymere.

10	Floriade Almere 2022 BV
Vestigingsplaats	Almere
Programma	Floriade
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Website	https://floriade.almere.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De Floriade Almere 2022 BV is een uitvoeringsorganisatie voor de organisatie van het evenement Floriade in 2022 en de 'making of'. De BV functioneert in een politieke context, maar wel op afstand. Inmiddels is de Floriade afgerond. De BV heeft een doorstart gemaakt om hier nieuwe activiteiten in onder te brengen. Met deze activiteiten kan het verlies dat is geleden op het evenement verrekend worden met toekomstige winsten voor de Vennootschapsbelasting. Eerst lasten we een rustperiode in, waarin geen activiteiten in de BV worden ontplooid. Pas daarna wordt definitief besloten welke activiteiten wij in de BV gaan onderbrengen. De statuten zijn hierop aangepast.

De gemeente is vooralsnog enig aandeelhouder van de Floriade BV. Als zodanig is de Floriade BV een verbonden partij voor de gemeente. De aandeelhoudersrol wordt ingevuld door de wethouder Financiën. De aansturing van de Floriade BV vindt plaats door de directie. De algemene kaders die de directie meekrijgt zijn geformuleerd in de statuten. Hierin is opgenomen welke besluiten door de directie moeten worden voorgelegd aan de aandeelhoudersvergadering.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente is enig aandeelhouder van de Floriade Almere 2022 BV (1.000 aandelen à € 1 nominaal). Daarnaast heeft de gemeente leningen verstrekt aan de Floriade BV. Om de verliezen vanuit het verleden te kunnen verrekenen met toekomstige winsten is het nodig dat het verlies ook daadwerkelijk in de jaarstukken van de BV tot uiting wordt gebracht. De openstaande geldlening is hiervoor omgezet naar een agiostorting op het aandelenkapitaal. Daarmee verdwijnt de lening uit de boeken en ontstaat er ook boekhoudkundig een verlies in de BV.

Openbaar belang

De Floriade heeft als doel het maximaliseren van de economische, sociale en maatschappelijke 'spin off' van de Floriade. Met andere woorden een langdurige maatschappelijke en economische impact op de omgeving. De Floriade BV heeft tot taak kansen te benutten (projecten, initiatieven en deelnemingen) die het succes van het evenement, de 'making of' en de gebiedsontwikkeling (legacy) bevorderen.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	0	0,2	0,1	0,1
vreemd vermogen	83,8	1,5	0,0	0,0
resultaat jaarrekening		-78,8	-78,9	-78,9
jaarlijkse bijdrage				

Het evenement de Floriade is inmiddels afgerond. Het verwachte verlies van de Floriade BV over 2023 is op basis van de conceptcijfers € 78,8 miljoen. We houden de BV vooralsnog aan om de verliezen te kunnen verrekenen met toekomstige resultaten. Het is fiscaal mogelijk om deze verliezen te verrekenen met toekomstige winstgevendende activiteiten van de gemeente, zoals grondexploitaties. Daarmee kan ongeveer € 20 miljoen aan vennootschapsbelasting worden bespaard. Inmiddels zijn nieuwe statuten vastgesteld en is afscheid genomen van de directie en Raad van Commissarissen en is een nieuwe directeur aangesteld. Eerst lasten we een rustperiode van in elk geval een jaar in, waarin geen activiteiten in de BV worden ontplooid. Pas daarna wordt definitief besloten over het verrekenen van de verliezen. Voor de rustperiode zijn nieuwe statuten vastgesteld en is afscheid genomen van de directie en Raad van Commissarissen en is een nieuwe directeur aangesteld.

Om de verliezen vanuit het verleden te kunnen verrekenen met toekomstige winsten is het nodig dat het verlies ook daadwerkelijk in de jaarstukken tot uiting wordt gebracht. Dit is gedaan door de openstaande geldlening om te zetten naar een agiostorting op het aandelenkapitaal. Daarmee verdwijnt de lening uit de boeken en ontstaat er ook boekhoudkundig een verlies. Wij hebben hiervoor een agiostorting gedaan van € 79 miljoen. Het gaat hier om een boekhoudkundige aangelegenheid. Er vindt hierbij geen financiële transactie plaats. De agiostorting is neutraal voor de begroting van de gemeente.

Risico's en risicobeheersing

In de risicoreserve Floriade is nog een bedrag van € 1,4 miljoen beschikbaar. Wij verwachten dat dit voldoende is voor de resterende risico's.

11	Ontwikkeling Maatschappij Airport Lelystad Almere (OMALA) NV
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Economie
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	http://lelystadairportbusinesspark.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouders Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Grondbeleid en Mobiliteit en Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt, Stedelijke vernieuwing, Sport, Diversiteit en Inclusiviteit vertegenwoordigen Almere in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders/Vergadering van Vennoten van OMALA NV.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Van OMALA NV bezit de gemeente Almere een derde deel van het aandelenkapitaal. Dit is nominaal € 25.000. In Airport Garden City CV heeft de gemeente commanditair kapitaal van € 1 miljoen gestort. Het bedrag aan uitstaande leningen aan Airport Garden City CV bedroeg eind 2022 nog € 1,6 miljoen. De leningen passen binnen de door de raad gestelde kaders en worden op de overeengekomen data afgelost.

Openbaar belang

OMALA biedt kansen om economische activiteiten en arbeidsplaatsen te realiseren door middel van een bedrijvenpark met unieke vestigingsvoorwaarden, te weten de nabijheid van een luchthaven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	0,4	0,5	0,4	
vreemd vermogen	0,9	0,1	0,9	
resultaat jaarrekening	n.v.t.	0,1	0,1	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	

Risico's en risicobeheersing

In het jaarplan van OMALA zijn maatregelen voor risicobeheersing opgenomen zoals een strakke cash flow sturing. De risico's voor OMALA zijn sterk afgenomen na de verkoop van de eerste, grote logistieke kavel in 2017 en de samenwerking met Schiphol Real Estate. Bij de verdere ontwikkeling worden geen gronden meer aangekocht maar wordt de regie gevoerd over de gebiedsontwikkeling en de uitgifte. Het risicobedrag in deze programmabegroting is daarom op nul gehandhaafd.

12	Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City CV
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Economie
Rechtsvorm	Commanditaire Vennootschap
Website	http://lelystadairportbusinesspark.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouders Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Grondbeleid en Mobiliteit en Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt, Stedelijke vernieuwing, Sport, Diversiteit en Inclusiviteit vertegenwoordigen Almere in de vergadering van vennoten.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Van OMALA NV bezit de gemeente Almere een derde deel van het aandelenkapitaal. Dit is nominaal € 25.000. In Airport Garden City CV heeft de gemeente commanditair kapitaal van € 1 miljoen gestort. Het bedrag aan uitstaande leningen aan Airport Garden City CV bedroeg eind 2022 nog € 1,6 miljoen. De resterende leningen passen binnen de door de raad gestelde kaders en worden op de overeen gekomen data afgelost.

Openbaar belang

OMALA biedt kansen om economische activiteiten en arbeidsplaatsen te realiseren door middel van een bedrijvenpark met unieke vestigingsvoorwaarden, te weten de nabijheid van een luchthaven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	3,0	3,0	3,0	
vreemd vermogen	5,2	5,3	4,8	
resultaat jaarrekening	n.v.t.	0,0	0,0	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Risico's en risicobeheersing

In het jaarplan van OMALA zijn maatregelen voor risicobeheersing opgenomen zoals een strakke cash flow sturing. De risico's voor OMALA zijn sterk afgenomen na de verkoop van de eerste, grote logistieke kavel in 2017 en de samenwerking met Schiphol Real Estate. Bij de verdere ontwikkeling worden geen gronden meer aangekocht, maar wordt de regie gevoerd over de gebiedsontwikkeling en de uitgifte. Het risicobedrag in deze programmabegroting is daarom op nul gehandhaafd.

13	Technofonds Flevoland
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Economie
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Website	https://www.horizonflevoland.nl/technofondslevoland

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt, Stedelijke vernieuwing, Sport, Diversiteit en Inclusiviteit vertegenwoordigt Almere in het Technofonds.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft een aandelenkapitaal van € 1.964.867 ingelegd. Dit zijn 4.330 aandelen.

Openbaar belang

Technofonds is gericht op het risicodragend participeren in technologisch georiënteerde bedrijven in Almere, Lelystad, Dronten, Noordoostpolder en Urk ter versterking en verbreding van de economische structuur in Flevoland. Het Technofonds heeft een revolverend karakter en voorziet in de financieringsbehoefte van bedrijven in een fase van start, groei en ontwikkeling.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	7,8	6,7	7,5	6,7
vreemd vermogen	0,0	0,0	0,0	0,0
resultaat jaarrekening	n.v.t.	-1,1	-0,3	-1,1
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Risico's en risicobeheersing

Er is geen financieel risico omdat het ingebrachte aandelenkapitaal niet op de gemeentelijke balans is gewaardeerd. Dit is destijds direct afgeboekt ten laste van de exploitatie. Aan elke deelname is een geldelijk maximum verbonden. Participaties mogen niet aangegaan worden als er sprake is van verliesfinanciering. Tevens zijn er regels gesteld aan Horizon BV omtrent het zorgvuldig beheer, waaronder rendementseisen en continuïteitsvoorwaarden. Eventuele winst wordt toegevoegd aan de reserve. Hiermee kunnen eventuele negatieve resultaten gedekt worden.

14	Alliander
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.alliander.com/nl

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, Kunst en cultuur is vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft 794.720 aandelen. Dit is een aandelenbelang van 0,58%. De gemeente Almere heeft eind 2021 een lening verstrekt van € 3,5 miljoen (reverse hybride converteerbaar).

Openbaar belang

Zorgdragen voor een continue en betaalbare stroomvoorziening door middel van een goedlopend netwerkbedrijf.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	4.570	4.749		
vreemd vermogen	6.122	6.897		
resultaat jaarrekening		360		
jaarlijkse bijdrage		n.v.t.		

Alliander publiceert geen begrotingscijfers.

Risico's en risicobeheersing

De externe accountant van Alliander rapporteert over de financiële risico's, de mate waarin deze worden beheerst en het in control zijn van de organisatie. De uitkomsten worden weergegeven in een accountantsverklaring. Tevens heeft de Raad van Bestuur een corporate governance verklaring afgelegd die bij de jaarrekening 2023 is toegevoegd. De gemeente Almere neemt deel aan het platform Nuval dat de belangen van de aangesloten gemeentes in Flevoland en Gelderland behartigt voor het aandeelhouderschap in Vitens en Alliander.

15	Vitens
Vestigingsplaats	Zwolle
Programma	Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.vitens.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, Kunst en cultuur is vertegenwoordiger in de commissie van aandeelhouders van Vitens.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere bezit sinds juli 2012 in totaal 366.175 aandelen (6,34% van het totaal). Op de balans staan deze aandelen gewaardeerd voor een bedrag van € 15.197.000. De gemeente heeft geen garantiestelling of leningen verstrekt.

Openbaar belang

Vitens heeft als drinkwaterbedrijf een belangrijke maatschappelijke taak en moet de leveringszekerheid van goedkoop drinkwater van goede kwaliteit garanderen. De overheid hecht grote waarde aan de publieke taak van de drinkwaterbedrijven zoals Vitens. Daarom is wettelijk vastgelegd dat de aandelen van drinkwaterbedrijven in publieke handen moeten blijven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen		678		
vreemd vermogen		1.560		
resultaat jaarrekening		27,2		
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

Vitens publiceert geen begrotingscijfers

Risico's en risicobeheersing

De externe accountant van Vitens rapporteert over de financiële risico's, de mate waarin deze worden beheerst en het in control zijn van de organisatie. De uitkomsten worden weergegeven in een accountantsverklaring.

De wethouder Financiën wordt, als vertegenwoordiger in de commissie van aandeelhouders, ambtelijk ondersteund door een juridisch- en een financieel adviseur. In de aandeelhoudersvergadering vindt besluitvorming plaats over de vaststelling van de (drinkwater) tarieven, de investeringen, het dividendbeleid en het beloningsbeleid. De gemeente Almere neemt deel aan het platform Nuval, dat de belangen van de aangesloten gemeentes in Flevoland en Gelderland behartigt voor het aandeelhouderschap in Vitens en Alliander.

16	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.bngbank.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, Kunst en cultuur is vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de BNG.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Almere bezit 3.432 aandelen (0,006% van totaal). Dit staat op de balans gewaardeerd voor een bedrag van € 8.580.

Openbaar belang

Behouden van toegang tot geld- en kapitaalmarkt (financiële markten).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023
eigen vermogen	4.615	4.721		
vreemd vermogen	107.459	110.819		
resultaat jaarrekening	-	254		
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

Het is voor een naamloze vennootschap niet verplicht om een begroting op te stellen.

Risico's en risicobeheersing

Bij een faillissement is de waarde van het aandelenkapitaal het maximale risico voor de gemeente Almere. De BNG beschikt over een zogenaamde triple A rating (hoogste kredietwaardigheidscijfer) en valt onder het strenge toezicht van de ECB, waardoor het zeer onwaarschijnlijk is dat de BNG failliet gaat.

3.7 Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

De krapte op de arbeidsmarkt die wij in de begroting 2023 schetsten hebben wij ook in 2023 teruggezien. Het blijft moeilijk om functies in te vullen. Ondanks het met succes inzetten van professionele recruiters zien we dat dit niet meer voldoende is. Dit geldt overigens niet alleen voor onze organisatie maar zien we overal terug. In 2023 zijn we gestart met het programma 'wij willen werken voor Almere', met dit programma proberen we medewerkers die nu al bij ons in dienst zijn te behouden voor onze organisatie. Dit doen we met verschillende activiteiten die binden en boeien. Een voorbeeld is het beter begeleiden van medewerkers als ze net in dienst komen, de zogenaamde onboarding. Maar ook leren van medewerkers die vertrekken door exitinterviews. Veel acties zijn in 2023 gestart en zullen in de komende jaren verder worden uitgerold. Om meer medewerkers te trekken willen we ook meer zelf gaan opleiden. Een goed voorbeeld is de afdeling Burgerzaken waar we dit met succes hebben gedaan.

We hebben ook ingezet op het creëren van meer garantiebanen voor mensen met een arbeidsbeperking. Hiervoor is ook een quotum opgelegd. We voldoen hier nog niet aan maar dankzij de inzet van een centraal budget hiervoor groeien we hier wel naartoe. In december 2023 hadden we 59 garantiebanen, wat 13 meer is dan we mee begonnen in 2023. Dit is een stijging van meer dan 28%.

In de begroting voor 2023 schreven we dat de dienstverlening op gebied van Personeel en Organisatie onder druk staat. In 2023 zijn we erin geslaagd de dienstverlening op een acceptabel niveau te houden. Dit is mede te danken aan de inzet van digitale middelen die werk uit handen nemen.

Al enige jaren is het uitgangspunt dat werk zoveel mogelijk gedaan wordt door vaste medewerkers. In de begroting 2023 schreven we al dat de praktijk laat zien dat dit erg moeilijk blijkt. Sommige functies kunnen alleen met inhuur ingevuld worden. We zien dan ook dat het percentage inhuur op hetzelfde niveau is gebleven ten opzichte van 2022 (20,7% in 2023 tegenover 20,8% in 2022). We zien wel dat onze inzet op inhuur niet voor niets is geweest. Door de in het leven geroepen inhuurdesk hebben we meer grip op inhuur en de kosten daarvan. Dit zal ons ook in de toekomst helpen.

Inkoop, aanbesteding en subsidies

In 2021 zijn we gestart met een meer in deze tijd passende dienstverlening voor inkoop en subsidies door te voeren. In 2023 hebben we hier verdere stappen in gezet. Meerdere ontwikkelijnen van deze doorontwikkeling zijn inmiddels afgerond. We hebben zowel bij inkoop als subsidies het business partner model ingevoerd. Dit betekent dat er vanaf eind 2023 3 business partners voor inkoop en 1 business partner voor subsidies beschikbaar zijn. Daarnaast hebben we bij inkoop meerdere nieuwe werknemers opgeleid via NEVI opleiding (beroepsopleiding voor inkopers) tot professionele inkoopadviseur.

We hebben gewerkt aan een nieuw inkoopmodel. Naar aanleiding van een intern controle rapport uit 2022 hebben we daarvoor een managementadvies geschreven. De vervolgoopdracht is om de gemeentebrede inkoopfunctie en het contract- en leveranciersmanagement nader te onderzoeken. Daar zijn we mee begonnen en ronden we in 2024 naar verwachting af. De resultaten hiervan zijn richtinggevend voor de toekomstige inrichting, structuur en positionering voor Inkoop en Contract/Leveranciersmanagement. We hebben gewerkt aan het verbeteren van de digitalisering binnen inkoop en subsidies, bijvoorbeeld met een interne website. Hier kunnen afdelingen informatie vinden over inkoop en subsidies, formats en inkoopmeldingen doen.

We hebben in 2023 een afwegingskader opgesteld. Dit biedt helderheid of er sprake is van een subsidie of van een inkooptraject. Dit versterkt de rechtmatigheid van subsidies en inkopen. Een gedeelde frontoffice subsidies/inkoop is er nog niet. Dit blijkt inhoudelijk lastiger dan gedacht. We hebben wel de twee aparte frontoffices kunnen versterken in 2023. In 2024 gaan we hier verder aan werken, ook op het gebied van digitalisering. We werken toe naar 100% duurzame inkoop in 2030. We hebben twee adviseurs die ons adviseren en begeleiden bij inkoop en subsidies. Zij ondersteunen initiatieven en delen kennis over duurzaamheid in de organisatie. Ook is er een circulaire inkoopacademie opgericht waar bepaalde aanbestedingen worden begeleid in het proces naar duurzamere inkoop en aanbesteding. Hierdoor wordt duurzaamheid een logischer onderdeel van onze aanbestedingen. Bij subsidies hebben we geen onderzoek

kunnen doen naar de effecten van duurzaamheid op onze dienstverlening, al bekijken we dit wel bij de subsidieverlening. We gaan komend jaar wel kijken hoe we duurzaamheid in de subsidiebeschikkingen kunnen verwerken.

Inmiddels is de helft van het aanbod van onze cateraar in het stadhuis vegetarisch of veganistisch. Dit voldoet nog niet aan 100% plantaardig maar is een grote stap in de goede richting. We hebben met een werkgroep vanuit verschillende vakgebieden waarin we kijken hoe we de ambitie volledig kunnen behalen. Hierdoor vullen we onze voorbeeldfunctie in en bieden we voor iedereen voldoende keuzevrijheid.

Informatievoorziening en archivering

In 2023 heeft de gemeente verdere stappen gezet om de ontwikkeling en kwaliteit van het informatie- en archiefbeheer te verbeteren. Bij het uitvoeren van het kwaliteitssysteem wordt samengewerkt met privacybescherming en informatieveiligheid om integraal en efficiënt de afdelingen te begeleiden en ondersteunen. Hiervoor is er een afdelingsgericht integraal verbeterplan ontwikkeld. In dit plan zijn afdelingsdoelen opgenomen inclusief activiteiten om deze doelen te kunnen realiseren. De uitkomsten van de jaarlijkse zelfevaluatie zijn hierin verwerkt.

Het vernietigingsproces voor digitale archiefbescheiden wordt in kleine stappen ingericht. De inrichting van dit proces is ingewikkeld en moet zorgvuldig gebeuren zodat de gemeente op verantwoorde wijze informatie kan vernietigen. De vernietiging van analoge archiefbescheiden is al een lopend proces. Andere informatiebeheerprocessen zoals vervanging worden nu opgenomen in het integrale verbeterplan. Door de afstemming met de afdelingen en de integraliteit in de verbeterplannen worden de verbeteringen in kaart gebracht en geprioriteerd, waardoor er actief op kan worden gestuurd.

Informatieveiligheid en privacy

Om goed om te gaan met alle informatie wordt samengewerkt door informatiebeheer, informatieveiligheid en privacybescherming om integraal en efficiënt de afdelingen te begeleiden en ondersteunen. Hiervoor is er een afdelingsgericht integraal verbeterplan ontwikkeld. Jaarlijks voeren de afdelingen een zelfevaluatie uit, deze wordt hierin verwerkt. In dit plan zijn afdelingsdoelen opgenomen inclusief activiteiten om de doelen te kunnen realiseren.

Alle gemeenten verantwoorden zich door het uitvoeren van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) over de stand van zaken over de informatieveiligheid. Deze audit is door de gemeente Almere met goed resultaat afgerond. Het college heeft verklaard dat op 31 december 2023 de beheersingsmaatregelen (in opzet en bestaan) voldoen aan de normen voor DigiD. Hierdoor kan de dienstverlening aan de burger op het gebied van de digitale dienstverlening worden vervolgd. Ook de wettelijke taken op het gebied van uitkeringen, werk en integratie kan de gemeente Almere digitaal blijven doen. In 2022 is in het kader van de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) een 'roadmap' opgesteld en is in 2023 strategisch en tactisch beleid vastgesteld. Dit om in de nabije toekomst te kunnen voldoen aan de gestelde wettelijke eisen van zowel de AVG als de BIO. Ook zijn op een aantal kritische systemen penetratietesten uitgevoerd. De bevindingen die hieruit zijn gekomen zijn projectmatig opgepakt en gemitigeerd.

In 2023 is het privacy project afgerond. De gemeente voldoet daarmee nog niet aan alle eisen die volgen uit de AVG. Doelstelling van de gemeente is om eind 2024 wel op dit niveau te staan. Binnen de afdelingen is met name nog een achterstand met het uitvoeren van wettelijk verplichte DPIA's (Data Protection Impact Assessments) en het aanpassen van processen om de noodzakelijke bescherming van de persoonsgegevens te waarborgen. Het reguliere privacy team ondersteunt de afdelingen met het uitvoeren van deze DPIA's en de andere activiteiten uit het integraal verbeterplan. Beleid, richtlijnen en templates zijn ontwikkeld die de organisatie ondersteunen bij het inrichten van nieuwe processen en het verbeteren van processen om zo te voldoen aan de AVG. Op het gebied van algoritmes is beleid ontwikkeld en over de aanwezigheid binnen de organisatie een eerste inzicht verkregen.

Gezamenlijk zijn diverse bewustwordingsacties uitgevoerd zoals phishing mails, social calls, mystery guests en een online escape room. Ook zijn diverse (specifieke) presentaties gehouden binnen afdelingen en teams. Kennis en bewustwording blijft een structureel aandachtspunt.

Vastgoed

Het vastgoed dat de gemeente in bezit heeft wordt volop gebruikt en draagt bij aan de leefbaarheid van onze stad. In het afgelopen jaar zijn de uitgangspunten voor de verdere verduurzaming vastgelegd in de Routekaart Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed Almere. Hiermee heeft de raad ingestemd en in de Programmabegroting 2024 heeft de raad per amendement een deel van het benodigde geld hiervoor beschikbaar gesteld. Onderzocht wordt welke oudere gebouwen we zouden moeten renoveren of vervangen. Daarnaast zetten we een paar van onze gebouwen nog steeds in voor de opvang van vluchtelingen.

Een verdere toelichting op het gemeentelijk vastgoed is onderdeel van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Overhead en kostentoerekening

Voor een toelichting op de gerealiseerde overhead en algemene middelen verwijzen wij naar de jaarrekening, onderdeel overzicht van baten en lasten .

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het boekjaar 2023 zijn de spelregels voor het verantwoorden over het financieel rechtmatig handelen gewijzigd. Het college van burgemeester en wethouders was altijd al verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen van de gemeente. Vanaf het boekjaar 2023 neemt het college – met invoering van de rechtmatigheidsverantwoording – expliciete verantwoordelijkheid en legt hierover in de jaarrekening verantwoording af aan de gemeenteraad. De externe accountant geeft vanaf het boekjaar 2023 alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording een onderdeel is.

Wijze waarop de rechtmatigheidsverantwoording tot stand is gekomen

Het college geeft in de rechtmatigheidsverantwoording aan in hoeverre de in de jaarrekening 2023 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met de bepalingen vermeld in het normenkader 2023 waarin de relevante wet- en regelgeving zijn opgenomen. Dit normenkader is door de raad vastgesteld op 21 december 2023. Er is sprake van een rechtmatigheidsfout wanneer deze geldende wet- en regeling niet is nageleefd. Van een onduidelijkheid is sprake indien het college (nog) niet kan aangeven of er sprake is van een fout of niet. In de verordening financiële sturing, verantwoording en controle Almere 2023 zijn de uitgangspunten voor het financieel beleid, het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie opgenomen. Deze verordening is op 15 februari 2024 door de raad, met terugwerkende kracht over 2023, vastgesteld. Door het vaststellen van deze verordening heeft de raad de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld op 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. De rapporteringstolerantie voor het toelichten van geconstateerde onrechtmatigheid is door de raad vastgesteld op € 500.000.

Binnen de gemeente worden interne controles uitgevoerd op de belangrijkste financiële processen om tot een adequate rechtmatigheidsverantwoording te komen. De diepgang van deze controles is afgestemd met de externe accountant.

Conclusie rechtmatigheid 2023

De rechtmatigheidsverantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde bevindingen in de verantwoording opgenomen moeten worden. Deze grens is door de raad vastgesteld in de verordening financiële sturing, verantwoording en controle Almere 2023 en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Deze bedraagt daarmee € 13,4 miljoen.

Alle geconstateerde afwijkingen in acht nemend concludeert het college van burgemeester en wethouders dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties (in totaal) groter zijn dan het grensbedrag, waardoor de conclusie is dat deze niet rechtmatig tot stand zijn gekomen.

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven over de oorzaken van de geconstateerde onrechtmatigheden. De toelichting bestaat uit een beschrijving van de geconstateerde afwijkingen, een toelichting op het ontstaan van de afwijkingen en de beheersmaatregelen die het college treft om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Deze toelichting wordt gegeven voor de drie rechtmatigheidscriteria waar de rechtmatigheidsverantwoording, volgens de kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV, betrekking op heeft. Dit zijn het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O-criterium.

Toelichting op geconstateerde afwijkingen ten aanzien van de rechtmatigheid

In 2023 zijn voor een bedrag van € 17,8 miljoen rechtmatigheidsfouten geconstateerd. Met name de nieuwe landelijke spelregels rondom begrotingsrechtmatigheid (meetellen van alle overschrijdingen in de programma's en investeringskredieten) zorgen hiervoor. Doordat het bedrag boven de verantwoordingsgrens van € 13,4 miljoen is, worden deze vermeld in de [rechtmatigheidsverantwoording](#) in de jaarrekening 2023. Daarnaast is er voor een bedrag van € 0,7 miljoen aan onduidelijkheden geconstateerd. Dit bedrag is hoger dan de met de raad afgesproken rapporteringstolerantie van € 500.000 en om deze reden wordt deze afwijking ook in deze paragraaf toegelicht. Omdat het totaal van de onduidelijkheden onder de vastgestelde verantwoordingsgrens is, is deze niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium

In 2023 is de kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV gewijzigd inclusief de invulling ervan. Vanaf 2023 kwalificeert de commissie niet alleen de **overschrijdingen** van lasten en investeringskredieten als een begrotingsonrechtmatigheid, maar ook de **onderschrijdingen** hiervan. Er is sprake van begrotingsonrechtmatigheid als de raad hierover niet tijdig is geïnformeerd. De raad heeft in de verordening financiële sturing, verantwoording en controle Almere 2023 duiding gegeven aan het begrip tijdig.

In de hoofdstuk begrotingsonrechtmatigheid is een nadere toelichting gegeven op de begrotingsonrechtmatigheid in 2023. Voor een bedrag van € 11,5 miljoen gaat het om een overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting en voor een bedrag van € 0,4 miljoen is dit een overschrijding van de investeringskredieten.

De overschrijding van de begroting zijn onrechtmatigheden die acceptabel zijn omdat tegenover deze hogere lasten een hogere baten is gerealiseerd en/of dat de overschrijding past binnen het beleid van de gemeente. Ook is de raad hierover tijdig geïnformeerd. De overschrijding van de investeringskredieten zijn geen acceptabele onrechtmatigheden.

Voorwaardencriterium

Niet voldoen aan Europese aanbestedingsregels (fout € 5,2 miljoen, onduidelijk € 0,7 miljoen)

Voor een bedrag van € 5,2 miljoen is vastgesteld dat opdrachten niet rechtmatig zijn. Het gaat hierbij om verschillende opdrachten waarbij opdrachten in 2023 of eerdere jaren Europees had moeten aanbesteden maar dat niet heeft plaatsgevonden. Veelal gaat het om inhuuropdrachten. We zien dat enkele opdrachten worden verlengd terwijl dit contractueel niet is toegestaan of dat de maximale waarde van een raamovereenkomst wordt overschreden. Ook worden bestedingen (meerwerk) van lopende contracten overschreden terwijl dit volgens de contracten niet is toegestaan.

Daarnaast is er voor een bedrag van € 0,7 miljoen een onduidelijkheid geconstateerd. Deze onduidelijkheid heeft ook betrekking op de aanbestedingsregels. Voor dit bedrag is het niet duidelijk of de aanbestedingsregels zijn nageleefd. De onduidelijkheid heeft grotendeels betrekking op één contract. Het ging hier om een contract met een lagere waarde, die door onvoorziene omstandigheden is overschreden.

De beheersmaatregelen die worden genomen:

- Het uitgangspunt is dat er Europees aanbesteed wordt. Van de niet rechtmatige contracten wordt bekeken of deze opdrachten alsnog aanbesteed kunnen worden. Doordat gemeente Almere grote, complexe en diverse aanbestedingen kent zal de onrechtmatigheid niet snel nihil worden, ondanks de aanwezige beheersmaatregelen. Het is van belang dat afdelingen bij het aangaan of het verlengen van een opdracht inkoop raadplegen. Er zal gewerkt worden aan meer bewustwording hiervan binnen de organisatie.

- Er wordt gewerkt aan een nieuw inkoopbeleid vanaf 1 januari 2025. In dit beleid zal aandacht zijn voor het beheersen van de risico's van het onrechtmatig aanbesteden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Binnen de gemeente wordt gewerkt aan een eenduidige M&O-beleid. Hierin worden gemeentebreed de beheersmaatregelen opgenomen waardoor de gemeente het misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving voorkomt. Op basis van de huidige werkende processen hebben wij geen bevindingen ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Voor de participatiewet worden op grond van ons beleid en interne proces onderzoeken uitgevoerd als er signalen zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik. In 2023 is op basis hiervan een bedrag van € 0,7 miljoen teruggevorderd. Hoewel deze terugvorderingen naadloos aansluiten op ons beleid, reguliere proces en werkwijze, verplicht de kadernota Rechtmatigheid 2023 dat gemeenten dit bedrag alsnog als onrechtmatig moeten vermelden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Veelvuldig niet naleven van de normen uit de gids proportionaliteit of het slecht documenteren/motiveren van deze afwijkingen

De Gids Proportionaliteit bevat voorschriften en adviezen over de invulling van het begrip proportionaliteit in het inkoopproces. Het gaat hier bijvoorbeeld om de keuze van de aanbestedingsprocedure, de omvang van de opdracht, geschiktheidscriteria, gunningscriteria en contractvoorwaarden. Gemeente Almere heeft dit geregeld in het inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Wij hebben geconstateerd dat met betrekking tot het meervoudig onderhands aanbesteden in enkele gevallen wordt afgeweken van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Almere. Hierbij worden opdrachten enkelvoudig onderhands aanbesteed zonder de afdeling inkoop te raadplegen en hiervoor toestemming te vragen. De gids proportionaliteit wordt op dit aspect niet nageleefd. In 2024 wordt het inkoop- en aanbestedingsbeleid herzien. Hierbij zal ook gekeken worden naar het proces van inkopen en aanbesteden zodat wordt geborgd dat deze regels worden nageleefd. De doelstelling is dat het geactualiseerde inkoopbeleid van kracht wordt vanaf 1 januari 2025.

Niet-financiële onrechtmatigheden in Wet FIDO en bijbehorende regelingen

Er zijn geen niet-financiële onrechtmatigheid op basis van de wet FIDO.

Fraudepreventiebeleid

Almere wil een betrouwbare en geloofwaardige gemeente zijn voor burgers, medewerkers, ondernemers, partners en opdrachtgevers. Willen we dit realiseren dan is het essentieel dat er aandacht is en blijft voor fraude en fraudepreventie. Vele definities van fraude zijn bekend, maar in de gemeente Almere gebruiken wij de volgende omschrijving:

'Fraude is een opzettelijke handeling door één of meer personen uit de kring van de leiding, de organen belast met governance, het personeel, waarbij misleiding wordt gebruikt om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen'.

Bij fraude bevoordeelt iemand zichzelf of een ander. Dat kan een persoon of organisatie zijn en er wordt bewust misbruik gemaakt van vertrouwen. Het is dus een vorm van bedrog door onrechtmatig handelen, waarbij het voordeel van de één, het nadeel van de ander is. Nu is fraude een verzamelnaam voor meerdere gerelateerde begrippen zoals niet-integer gedrag (integriteit), misbruik- en oneigenlijk gebruik, corruptie en criminaliteit.

De gemeente Almere heeft gedragscodes, integriteitscodes en regelingen ontwikkeld om fraude tegen te gaan en om integer gedrag te stimuleren. Ook kent de gemeente een vertrouwenspersoon integriteit (VPI). De vertrouwenspersoon is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarverslagen integriteit. Deze verslagen worden ieder jaar aan de raad aangeboden en in de politieke markt openlijk besproken. De jaarverslagen

beschrijven het beleid, de activiteiten van dat jaar en benoemt de gesignaleerde integriteitsschendingen (ambtelijk en bestuurlijk).

Andere belangrijke instrumenten die helpen bij het versterken van het integriteitsbewustzijn, zijn e-learnings en leiderschapstrainingen (via de Almere Academy), het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers en het afleggen van de ambtseed. Daarnaast bezoekt de VPI regelmatig het management. Dit wordt gedaan om te vertellen over integriteit, maar ook om te horen of zich signalen van fraude of integriteitsschendingen hebben voorgedaan. Ook de campagne 'het goede doen ook als niemand kijkt' draagt bij aan een positieve stimulans op integer gedrag. Meldingen van fraude, misbruik- en oneigenlijk gebruik of niet integer handelen kunnen via meerdere kanalen worden gemeld, bijvoorbeeld via de concerncontroller.

De beheersing van frauderisico's en de preventie ervan staan niet op zichzelf, maar is in onze visie een bestandsdeel van integraal risicomanagement. In dat kader is frauderisico verankerd in de kadernota 'Integraal risicomanagement'. Hierdoor is het onderdeel van het reguliere planning en control proces. Naast deze beleidsmatige kant kennen we een frauderisicoanalyse. In deze analyse worden risico's vanuit de bekende fraudedriehoek uiteengezet. Het gaat daarbij om de perspectieven 'druk, gelegenheid en rationalisatie'. De frauderisicoanalyse bestaat al meerdere jaren en wordt regelmatig door de risicomanager geactualiseerd. De processen die het meest gevoelig zijn voor frauderisico's zijn: inkopen, aanbestedingen en processen in het sociaal domein.

Een frauderisicoanalyse alleen is onvoldoende. Daarom wordt de frauderisicoanalyse actief betrokken (en getoetst) door de verbijzonderde interne controle. Dit doen we voor de materieel financieel kritieke processen. Bij deze toets worden afdelingen en medewerkers bevroegd en worden beheersmaatregelen op robuustheid getoetst. Daarnaast is in beeld gebracht welke afdelingen een relatief hoog frauderisico hebben. Voor die afdelingen worden door de risicomanager sessies georganiseerd, waarbij verdieping wordt gezocht in de frauderisico's. Daarbij wordt het management nadrukkelijk uitgedaagd om na te denken over potentiële frauderisico's, maar ook over passende beheersmaatregelen.

De coördinatie van fraude en integriteit (en aanverwante begrippen) is vooral centraal georganiseerd. Dit neemt niet weg dat de verantwoordelijkheid voor het beheersen van frauderisico's uiteindelijk thuishoort bij de eigenaar van de processen. Dit is vaak het management van een afdeling. Zij worden in die verantwoordelijkheid ondersteund door de staf, zoals door de vertrouwenspersoon, de verbijzonderde interne controle, de risicomanager en de concerncontroller.

Voor het misbruik- en oneigenlijk gebruik is nog geen centraal vastgesteld beleid. Dit is geen wettelijke verplichting. De maatregelen voor misbruik en oneigenlijk gebruik zijn op dit moment geborgd in de gemeentelijke processen. We zijn als gemeente wel bezig met het opstellen van een overkoepelend beleid. Dit beleid zal in 2024 worden afgerond en aan het college worden voorgelegd.

Conclusie

Het samenspel van harde en zachte beheersmaatregelen zorgen ervoor dat de voedingsbodem voor fraude in sterke mate wordt beperkt. Dat neemt niet weg dat wij als gemeente scherp moeten zijn op fraude- of gelijksoortige signalen. Voor het boekjaar 2023 is ons geen fraude bekend. Voor de integriteitsschendingen wordt verwezen naar de jaarverslagen integriteit.

3.8 Openbaarheid

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel de overheid transparanter en toegankelijker te maken, door informatie actief en digitaal openbaar te maken. Dit betekent dat we proactief informatie beschikbaar stellen aan het publiek, zonder dat daar specifiek om gevraagd wordt. Het gaat hierbij om informatie die niet vanzelfsprekend al openbaar is, zoals onderzoeksrapporten, beleidsstukken, bepaalde besluiten (beschikkingen) en externe adviezen.

Informatiecategorieën

Voor ons als gemeente gelden er 11 informatiecategorieën, die in 5 jaar gefaseerd actief openbaar gemaakt worden. We volgen als gemeente Almere de fasering van de rijksoverheid. De eerste tranche informatiecategorieën omvat: organisatie en werkwijze, bereikbaarheidsgegevens, vergaderstukken en verslagen van decentrale overheden, Woo-verzoeken en -besluiten en convenanten.

De beste manier om Woo-verzoeken en -besluiten te kunnen publiceren wordt momenteel onderzocht

Om de actieve openbaarmaking te ondersteunen komt er vanuit de rijksoverheid een verwijzindex: de Woo-index. Hieraan wordt een zoekfunctie gekoppeld. De Woo-index verwijst naar documenten die door onze gemeente raadpleegbaar is gemaakt. Inmiddels zijn wij vindbaar in de Woo-index. Hierin wordt ook doorverwezen naar de locaties van Woo-documenten in de categorieën beschikkingen, overige besluiten van algemene strekking en wetten en algemeen verbindende voorschriften.

Voor de passieve openbaarmaking (de afhandeling van Woo-verzoeken) wordt intern bekeken hoe het proces verder kan worden gestroomlijnd. Daarnaast zijn er Woo-contactfunctionarissen aangesteld.

In de wet is ook de verplichting opgenomen om de informatiehuishouding op orde te brengen, zodat informatie op de juiste plek beschikbaar is en geschikt om openbaar en duurzaam toegankelijk te maken. Op basis van het programma "Verbeteren informatiebeheer en archivering" (VIA) dat vorig jaar is afgerond, wordt bekeken hoe het proces van openbaarmaking hierop aan kan sluiten.

Dagelijks werk met Woo

De Woo grijpt in op het dagelijkse handelen van een groot deel van de organisatie en de bedrijfsvoering. In Almere zorgt een implementatieteam Woo voor de begeleiding en implementatie van de Woo waarbij naast de inrichting van processen en systemen ook veel aandacht is voor de vraag: wat betekent de Woo voor de medewerkers? Wat is er nodig wat betreft kennisoverdracht (workshop, toolkit), bewustwording, houding en gedrag? Ook is de samenwerking gezocht met de beleidsvelden die zich bezig houden met beschermen, beveiligen en beheren van gemeentelijke informatie. Gezamenlijk optrekken is cruciaal voor het Woo-proof beschikbaar kunnen stellen (openbaar maken) van overheidsinformatie. Het implementatieteam Woo onderzoekt stapsgewijs wat de quick wins zijn voor het actief openbaarmaken van de diverse informatiecategorieën.

3.9 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven we inzicht in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen in de stad. Het gaat hierbij om de objecten in de openbare ruimte, de riolering en het gemeentelijke vastgoed.

Beheer openbare ruimte

Almere wil een aantrekkelijke stad zijn om te wonen, te werken en te verblijven. De openbare ruimte speelt hierin een belangrijke rol. Wij willen de stad zo beheren dat het aansluit op de behoefte van haar gebruikers en effectief investeren in de verschillende vormen van onderhoud.

Dit eerste deel van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is bedoeld om een beeld te geven van de staat van onze openbare ruimte. Deze bestaat uit alle wegen, het groen en de bomen, de speelvoorzieningen, het water, de bruggen en de openbare verlichting. Eerst wordt iets meer gezegd over de vastgestelde beleidskaders die we hanteren en de vastgestelde beheerniveaus. Daarna staan we stil bij de financiële ontwikkelingen op het gebied van beheer en onderhoud. Ten slotte wordt een toelichting gegeven op de staat van de openbare ruimte.

Voor een totaaloverzicht van de lasten en baten per activiteit wordt verwezen naar het programma Openbare ruimte. Daarnaast geeft het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen in de bijlage van deze begroting zicht op de projecten die we in 2023 hebben uitgevoerd.

Beleidskaders

In 2021 is de Visie openbare ruimte vastgesteld. Deze visie beschrijft de grootste uitdagingen bij het beheer van de stad. Hierbij wordt aangegeven dat we bij het beheer altijd eerst de risico's beperken. Het bestaande beheerbudget is hard nodig om de stad schoon, heel en veilig te houden. Waar mogelijk kijken we ook of de openbare ruimte duurzamer, leefbaarder, gezonder, groener, blauwer en verkeersveiliger gemaakt kan worden. Begin 2022 is ook het Strategisch asset managementplan aan de raad voorgelegd, waarin wordt ingegaan op de budgetten die in de toekomst nodig zijn om onze visie op de openbare ruimte te realiseren.

De Visie openbare ruimte vormt de kapstok voor beleidskaders zoals het Speelbeleid, het Waterplan, het Bomenkader en het Beleidskader grootschalig onderhoud woonwijken en bedrijventerreinen. In deze beleidskaders wordt de overkoepelende visie uitgewerkt voor de verschillende onderdelen van onze openbare ruimte. Op dit moment worden beleidskaders opgesteld voor het beheer van groen, civiele infrastructuur en riolering. Daarnaast is het Bomenkader geëvalueerd.

De beleidskaders zijn weer verder uitgewerkt in beheerplannen op meer uitvoerend niveau. Die worden door het college vastgesteld en meegenomen in diverse onderliggende ambtelijke processen en contractvormen. Al deze documenten vormen samen het Beleidshuis beheer openbare ruimte, dat de basis vormt voor al onze beheeractiviteiten.

Vastgestelde beheerniveaus

De gemeenteraad heeft met de rapportage Bestuursopdracht Beheer (2015) vastgesteld op welk beeldkwaliteitsniveau het onderhoud in de stad wordt uitgevoerd. Met het Strategisch asset managementplan van begin 2022 zijn deze beeldkwaliteitsniveaus opnieuw onder de aandacht gebracht. Deze niveaus verschillen per element van de openbare ruimte en per functiegebied. In grote lijnen geldt voor de centrumgebieden het A-niveau (hoge kwaliteit) en voor hoofdinfrastructuur en woongebieden B-niveau (basis). Voor bedrijventerreinen en buitengebieden wordt gemiddeld beeldkwaliteitsniveau C (laag) aangehouden.

Financiën

Na jaren van diverse bezuinigingen op het beheer van onze openbare ruimte, is in de Programmabegroting 2024 afgesproken om het budget voor groot onderhoud en vervangingen van de openbare ruimte stapsgewijs te laten groeien. Hiermee is opvolging gegeven aan de aanbevelingen uit het Strategisch asset managementplan.

De beoogde groei van het beheerbudget is mogelijk doordat we het geld voor vervangingsinvesteringen voortaan niet in één keer betalen maar gespreid over de hele gebruiksduur. Hoeveel geld de komende 10 jaar

nodig is per onderdeel van de openbare ruimte laten we voortaan elke programmabegroting zien in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Dit hebben we in de Programmabegroting 2024 voor het eerst gedaan.

Hier staat tegenover dat de komende tijd – vanwege de grote tekorten binnen de gemeentebegroting – opnieuw zal moeten worden gekeken naar het beschikbare beheerbudget. De grote uitdaging hierbij is om tot bezuinigingsmaatregelen te komen die leiden tot versobering, maar niet tot kapitaalvernietiging op langere termijn.

Staat van de openbare ruimte

Onderhoudsstaat van het groen en de speelgelegenheden

Voor de bomen en bossen in onze openbare ruimte geldt dat we met een inhaalslag bezig zijn om deze op het afgesproken onderhoudsniveau te krijgen. De basis hiervoor vormen gerichte inspecties die we nu structureel uitvoeren. Voor de jaren 2024 tot en met 2028 is dan ook extra onderhoud nodig om de bomen en bossen op het juiste niveau te krijgen. Hoewel het voor deze levende assets relatief moeilijk is om vooruit te kijken, gaan we er vanuit dat de onderhoudskosten na deze inhaalslag vanaf 2029 weer iets omlaag kunnen. Met dien verstande dat ziektes en plagen altijd op de loer liggen.

Het vervangen van beplanting moet op termijn worden opgevangen binnen het grootschalig onderhoud van woonwijken. De komende jaren is echter nog extra geld nodig om de beplanting in wijken op niveau te krijgen. Tegelijk maken we de beplanting meer (bio)divers, zodat wijken beter toegerust zijn op het veranderende klimaat en minder gevoelig zijn voor ziektes en plagen.

Voor het beheer van speelgelegenheden is een integrale aanpak met bijbehorende integrale budgetten nodig. Aan dit laatste ontbreekt het nog, waardoor de aanpak op dit moment volledig uit het speelbeheerbudget betaald moet worden. Dit leidt ertoe dat vaak alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud wordt gedaan en dus tot achteruitgang in de kwaliteit van speel- en beweegelementen. De komende jaren wordt stapsgewijs toegewerkt naar een integraal budget voor de speel- en beweegplekken in Almere.

Staat van de infrastructuur

Wegen en bruggen zijn relatief dure kapitaalgoederen, waarbij reparaties en vervangingen vaak gepaard gaan met hoge kosten. Tegelijkertijd is achterstallig onderhoud niet altijd direct zichtbaar bij deze assets en vaak pas merkbaar op het moment dat de veiligheid in het geding komt. En dan zijn de herstelkosten meteen fors duurder. Het groot onderhoud kon in de afgelopen jaren van krapte nog wel iets vooruitgeschoven worden. Dit achterstallig onderhoud heeft echter wel degelijk effect. Als niet tijdig wordt ingegrepen, dreigen onveilige situaties te ontstaan. We kennen daarom al gevallen waar noodgedwongen moest worden afgezet, bijvoorbeeld omdat een brug was ingezakt.

De afgelopen jaren lag de focus noodgedwongen teveel op de achterstanden, waardoor onvoldoende in beeld was welk onderhoud nodig was richting toekomst. Met het extra geld dat nu beschikbaar komt, kan de blik eindelijk weer naar voren worden gericht. Voor verharding en bruggen is het noodzakelijk om in de eerste jaren extra planmatig onderhoud te doen om achterstanden weg te werken. Welk geld op de langere termijn nodig is, is op dit moment nog niet goed in te schatten. Voor nu houden we meerjarig vast aan de cijfers die zijn afgegeven bij het Strategisch asset managementplan.

Staat van de openbare verlichting en de verkeersregelinstallaties

Het beheer van de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties is behoorlijk goed op orde. De groot onderhouds- en vervangingsopgave is goed in beeld en het budget zat de afgelopen jaren al op het benodigde volume. De voornaamste opgave is het verduurzamen van de verlichting. Stapsgewijs wordt overgegaan op led verlichting. Daarnaast wordt op sommige plaatsen gekozen voor diervriendelijke verlichting.

Staat van het oppervlaktewater in de openbare ruimte

Voor wat betreft het beheer van het oppervlaktewater in Almere zijn er nog veel onzekerheden. Waar we voor andere objectengroepen al behoorlijk tot goed in beeld hebben wat de staat is en welke onderhoudsopgave er ligt, moet voor het oppervlaktewater eerst goed worden geïnspecteerd. Pas dan kunnen we meer zeggen over

hoeveel baggerwerkzaamheden nodig zijn. Voor het beheer van water gerelateerde objecten zoals steigers, sluisen en stuwen en voor het maaien van waterplanten, geldt eenzelfde soort opgave.

Staat van de wijken en bedrijventerreinen

Voor wat betreft het grootschalig onderhoud van woonwijken en bedrijventerreinen staan we voor een flinke uitdaging. Enerzijds geldt dat in de oudste delen van Almere voor het eerst grootschalige vervanging van het vuilwaterriool nodig is. Hier moet de rioolvervanging, de ophoging van de buurt en het bovengronds grootschalig onderhoud worden gecombineerd. Iets wat we nog niet eerder hebben gedaan, wat nieuwe expertise en processen vereist en wat uitgebreide voorbereiding noodzakelijk maakt. Hier komt nog een toenemende noodzaak bij om wijken bestand te maken tegen wateroverlast, droogte en hittestress. En dan staan we ook nog voor een energietransitie. Hiermee zijn er steeds meer afhankelijkheden waarmee binnen de beheerprogrammering rekening moet worden gehouden.

Door deze veelheid aan opgaven en de financiële krapte binnen het beheerbudget van de afgelopen jaren zijn we achter op schema geraakt. De komende jaren moet stap voor stap het tempo van het grootschalig onderhoud van woonwijken en bedrijventerreinen worden verhoogd. Volgens de huidige planning gaan we elk jaar 1 of 2 grootschalige onderhoudsprojecten starten om de openbare ruimte in goede staat te houden. Dit kost niet alleen veel geld, maar vereist ook veel personele inzet, zowel binnen de beheerorganisatie als bij onze aannemers. Het is maar de vraag of deze capaciteit altijd te vinden is.

Anderzijds staan we voor een andere insteek van het tussentijds grootschalig onderhoud. Tot dusver werden Almeerse wijken niet alleen gelijktijdig met de rioolvervanging grootschalig onderhouden, maar ook op een moment ongeveer halverwege de levensduur van het vuilwaterriool. Dit doen we nu bijvoorbeeld in De Regenboogbuurt en in Muziekwijk Zuid. Door het ouder worden van de stad en de veelheid aan grootschalig onderhoudsprojecten die de komende jaren op het programma staan, zal dit in de toekomst waarschijnlijk niet meer in die mate mogelijk zijn. Met het vaststellen van het Beleidskader grootschalig onderhoud aan het einde van 2021 is besloten om deze onderhoudsbeurt voortaan gericht te doen. Dit betekent dat alleen de meest urgente delen van de wijk nog kunnen worden opgehoogd en heringericht.

Riolering

Samen met het waterschap spannen wij ons dagelijks in voor het goed functioneren van alle waterketens. Daarvoor is een uitgebreide 'blauwe infrastructuur', van riolen tot zuiveringsinstallaties en van sloten tot gemalen. Alle onderdelen van deze blauwe infrastructuur hebben een levensloop- of groeicyclus. Ze vragen om beheer (zoals inspectie en onderhoud) en hebben een vervangingstermijn. Het goed uitvoeren van deze beheertaken vormt ons dagelijks werk.

Het beheer en onderhoud van de riolering wordt voor het overgrote deel gedekt uit de rioolheffing. Hieruit worden het dagelijks onderhoud en investeringen in groot onderhoud en vervangingen met betrekking tot de riolering betaald. Het tarief is niet helemaal kostendekkend. Het tekort betalen we uit de algemene middelen. Zie hiervoor ook de paragraaf lokale heffingen. Een overzicht in de kosten en opbrengsten per activiteit en een toelichting op afwijkingen ten opzichte van de begroting, is opgenomen in de totaalrekening.

Beleidskaders

In 2017 is het Waterplan 2017-2022 vastgesteld. Dit beleidsplan met de titel 'Stad van het Zuiverste Water' is vernieuwend in het stedelijk waterbeleid. In dit plan hebben de gemeente Almere en Waterschap Zuiderzeeland samen de koers uitgezet voor de inrichting en het beheer van het stedelijk water: van riool tot recreatie. Het Waterplan is zowel een strategisch als uitvoeringsgericht plan dat steunt op een gezamenlijke visie van inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en overheden. In deze visie komt een beeld naar voren van Almere als een 'stad van het zuiverste water'. Een stad die water omarmt als een bron van leven, plezier en economie. Een stad die steeds beter duurzaam weet om te gaan met alle kringlopen van hemelwater, oppervlaktewater, bodemwater en afvalwater.

Begin 2024 wordt een nieuw Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Hierin wordt het beleid beschreven voor het inzamelen en afvoeren afvalwater, regenwater en het voorkomen van

ongewenste grondwaterstanden. Tegelijkertijd wordt ook besloten over de Visie klimaatadaptatie, die raakt aan het rioleringsbeleid voor wat betreft het beperken van wateroverlast en droogte.

De volgende algemene en wettelijke kaders zijn van toepassing op de riolering:

- Waterwet, die gemeenten de zorgplicht geeft voor het inzamelen en verwerken van hemelwater en het voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Ook voorziet de Waterwet in een bekostigingssysteem (verbrede rioolheffing) voor kosten die voortvloeien uit de zorgplicht.
- Wet milieubeheer, die gemeenten verplicht tot het inzamelen en transporten van stedelijk afvalwater. De hiermee gepaard gaande kosten kunnen worden gedekt uit de verbrede rioolheffing.
- Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten (WIBON), die het registreren van alle ondergrondse (riool)voorzieningen bij het kadaster voorschrijft.

Vastgestelde beheerniveaus

Het onderhoudsniveau riolering wordt geclassificeerd volgens een Europese NEN-NORM. Vrij vertaald hanteren wij hierin het basisniveau. Hierbij verkeren de (technische) voorzieningen in goede staat, kan afvalwater grotendeels ongehinderd afstromen en is de bedrijfszekerheid van rioolgemalen voldoende gewaarborgd. Het basisniveau is opgenomen in het Kwaliteitshandboek stedelijk water en riolering. Voor riolering wordt gebruik gemaakt van de Europese inspectienorm NEN-EN 13508-2, waarmee een voor Almere specifiek basisniveau is bepaald op objectniveau. Op systeemniveau zijn beslisbomen opgesteld om te beoordelen of het basisniveau wordt gehaald.

Financiën

Het beheer en onderhoud van de riolering wordt voor het overgrote deel gedekt uit de rioolheffing. Hieruit worden het dagelijks onderhoud en investeringen in groot onderhoud en vervangingen met betrekking tot de riolering betaald. Het tarief is niet helemaal kostendekkend. Het tekort betalen we uit de algemene middelen. Zie hiervoor ook de paragraaf lokale heffingen. Een overzicht in de kosten en opbrengsten per activiteit en een toelichting op afwijkingen ten opzichte van de begroting, is opgenomen in de Totaalbegroting onder het programma Openbare ruimte.

Bij de Programmabegroting 2023 is afgesproken om door stapsgewijze verhoging van de rioolheffing, het tarief in 3 jaar kostendekkend te maken. Daarbovenop is bij de Programmabegroting 2024 een aanvullende stijging van het tarief doorgevoerd, waarmee kostenstijgingen met betrekking tot het rioolbeheer kunnen worden bekostigd.

Staat van de riolering

De staat van het regenwaterriool is over het algemeen goed. Het vuilwaterriool krijgt op steeds meer locaties problemen op systeemniveau met afstroming door bodemdaling. Dit zorgt voor steeds vaker terugkerende verstopping en stankoverlast. Daarnaast is de kwaliteit van de oudere vuilwater putten slecht. Daarom worden de oudste vuilwater riolen vervangen, gelijk met het grootschalig onderhoud van de woonwijken en bedrijventerreinen.

Gemeentelijk vastgoed

Sinds haar bestaan investeert Almere in maatschappelijk vastgoed om een goed voorzieningenniveau te creëren. Over een periode van meer dan 40 jaar is daarmee een gemeentelijke kernportefeuille opgebouwd van meer dan 360 vastgoedobjecten. Dit vastgoed stelt de inwoners van Almere in staat om onderwijs te volgen, te sporten, te recreëren, elkaar te ontmoeten en te genieten van de natuur in Almere. Deze gebouwen vormen daarmee een essentieel onderdeel voor een goed functionerende vitale stedelijke samenleving. Onze gebouwen worden goed onderhouden zodat we hier in de toekomst gebruik van kunnen blijven maken. Voor gebouwen die leegkomen zoeken we een nieuwe maatschappelijke functie of proberen we te transformeren. Indien die functie er niet meer is, stoten we die gebouwen af.

De vastgoedportefeuille

De vastgoedportefeuille omvat 358 objecten in eigendom. Naast deze objecten in eigendom worden ook nog 19 objecten gehuurd. Dit geheel vormt een kernportefeuille waarmee een bijdrage wordt geleverd aan diverse

gemeentelijke beleidsdoelen. Zoals uit onderstaande tabel blijkt bestaat bijna de helft hiervan uit onderwijsgebouwen.

In onderstaande tabel is het gemeentelijk vastgoedbezit weergegeven in aantallen, de m2 bruto vloeroppervlak (BVO) x 1.000 en de waarden in € x 1.000.

	objecten	M2 BVO	boekwaarde 31-12-2023	WOZ waarde 2023	verzekerde waarde 2023
<i>1 Onderwijs</i>	180	360.767	249.000	368.507	806.027
1a Onderwijs (SB)	112	308.284	217.424	311.799	694.253
1b Onderwijs (gem)	68	52.483	31.576	56.708	111.774
<i>2 Beleidsondersteunend vastgoed</i>	162	305.518	177.657	257.820	496.742
2 Welzijn	27	15.456	4.122	15.318	36.183
3 Veiligheid	5	4.939	13.454	11.927	16.318
4 Kunst en cultuur	13	42.449	52.748	53.423	97.690
5 Sport en recreatie	20	51.509	34.097	67.181	123.214
6 Zorg	4	7.859	2.420	7.545	21.417
7 Parkeren	27	165.975	61.261	85.732	156.076
8 Reiniging	7	6.404	7.007	9.610	14.296
9 Overig beleid	59	10.927	2.547	7.084	31.548
<i>3 Vastgoed eigen gebruik</i>	5	50.434	16.030	56.215	139.967
10 Vastgoed eigengebruik	5	50.434	16.030	56.215	139.967
<i>4 Commercieel</i>	16	21.844	18.847	19.696	50.900
11 Commercieel	16	21.844	18.847	19.696	50.900
Eindtotaal	363	738.563	461.535	702.238	1.493.636

Beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door de Kadernota Vastgoedbeleid Almere 2021. Deze Kadernota biedt het fundament voor de maatschappelijke, bedrijfseconomische en strategische afwegingen.

Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere (MPVA)

Om zich te houden op ontwikkelingen die van invloed zijn op de vastgoedportefeuille maken wij jaarlijks een Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere (MPVA). Dit MPVA wordt voorafgaand aan de programmabegroting opgesteld. We analyseren de gebouwen en brengen de plannen van huurders en gebruikers in kaart. Daarbij houden we zicht op belangrijke (beleidsmatige) trends en ontwikkelingen. Met behulp van dit MPVA zijn we in staat om te sturen op het behoud van de waarde van ons vastgoed voor de stad.

Leegstand

De leegstand in onze portefeuille bedraagt 1,7%. De leegstand heeft betrekking op: Bivak 1, Voetnoot (gedeeltelijk), voormalige Popzaal (gedeeltelijk), Extravert (gedeeltelijk) en enkele lokalen in voormalige noodscholen. Bij de berekening van dit percentage wordt onderwijshuisvesting buiten beschouwing gelaten omdat dit valt onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Ons vastgoed wordt goed gebruikt. Deze beperkte leegstand brengt wel met zich mee dat er geen flexibiliteit is om nieuwe huisvestingsvragen op te vangen. Onze gebouwen staan nooit volledig leeg. Als het nodig is schakelen we een tijdelijke beheerder in.

Onderhoud

In de kadernota Vastgoedbeleid is vastgesteld dat het gemeentelijk vastgoed conditie gestuurd wordt onderhouden conform de NEN 2767.

Financiën

Om de kosten voor planmatig onderhoud te egaliseren wordt gewerkt met een tweetal voorzieningen voor planmatig onderhoud. Eén voorziening wordt gebruikt voor gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting. De andere wordt gebruikt voor maatschappelijk vastgoed, parkeren en overige gebouwen. De voorzieningen worden gevoed door dotaties.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening planmatig onderhoud gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting weergegeven.

bedragen x € 1.000

jaar	beginstand	dotatie	uitgaven	eindstand
2023	2.467	1.370	1.652	2.184
2024	2.184	1.434	2.297	1.321
2025	1.321	1.417	1.667	1.071
2026	1.071	1.417	784	1.704
2027	1.704	1.417	2.122	999
2028-2033	999	8.502	8.768	734

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening planmatig onderhoud voor het maatschappelijk vastgoed, parkeren en de overige gebouwen weergegeven.

bedragen x € 1.000

jaar	beginstand	dotatie	uitgaven	eindstand
2023	13.740	5.676	7.446	11.970
2024	11.970	5.554	9.638	7.886
2025	7.886	5.305	6.488	6.704
2026	6.704	5.305	5.198	6.811
2027	6.811	5.305	5.301	6.816
2028-2033	6.816	31.831	37.482	1.165

Geraamd was om ruim € 7,5 miljoen aan planmatig onderhoud uit te voeren in 2023. Dit betrof een groot scala aan verschillende werkzaamheden variërend van vervanging van en onderhoud aan installatieonderdelen zoals regelapparatuur, groepenkasten, luchtbehandelingskasten, inbraak- en brandmeldinstallaties, binnen- en buitenschilderwerk, liften, vervanging sportvloeren bij gymzalen, vervangen dakbedekking enzovoorts. De werkelijke uitgaven in 2023 bedroegen ruim € 9 miljoen.

Er is dus € 1,5 miljoen meer uitgegeven dan geraamd. Dat heeft voornamelijk te maken met facturen die betrekking hadden op werkzaamheden die begroot waren voor 2022. Deze werkzaamheden zijn in 2022 gestart maar pas afgerond in de loop van 2023. Abusievelijk is verzuimd om de raming voor de werkzaamheden 2023 te verhogen met de nog niet gefactureerde werkzaamheden uit 2022.

3.10 Interbestuurlijk toezicht

De provincie houdt toezicht op hoe gemeenten bepaalde taken uitvoert. Het gaat dan over hoe gemeenten de wet- en regelgeving naleven. De provincie houdt daarbij toezicht op de volgende terreinen:

- Financieel toezicht
- Huisvesting statushouders
- Informatie- en archiefbeheer
- Omgevingsrecht
- Ruimtelijke ordening
- Archeologie en monumentenzorg

Op basis van wat wij moeten aanleveren, beoordeelt de provincie hoe wij deze taken uitvoeren. De provincie kan daarbij drie oordelen geven: adequaat, redelijk adequaat en niet adequaat. Dit oordeel ontvangen wij in de vorm van een toezichtbrief. De meest recente toezichtbrieven zijn ook terug te vinden op: <https://www.flevoland.nl/loket/kaarten/interbestuurlijk-toezicht>.

Financieel toezicht

Toezihtregime 2023

Almere viel in 2023 onder repressief toezicht. We kregen de kleur oranje ofwel 'Redelijk adequaat' toegekend. Dit betekent dat onze begroting en de begrotingswijzigingen geen goedkeuring nodig hebben van het college van Gedeputeerde Staten. Het financieel toezicht van de provincie richt zich op drie onderdelen: onze begrotings-, schuld- en weerstandspositie. Op 12 december 2023 ontvingen wij een nieuwe toezichtbrief van de provincie over het toezichtregime over 2024. We kregen, net als in 2022, de kleurcode oranje. We vallen hierbij onder repressief toezicht.

Begin 2024 volgde een nieuwe toezichtbrief van onze toezichthouder na aanleiding van de financiële situatie. De provincie roept ons hierbij op om maatregelen in te vullen die leiden tot een structureel evenwichtige begroting. Hiervoor is reeds een plan van aanpak vastgesteld door het college. De toezichthouder geeft aan dit proces te volgen en extra bestuurlijke overleggen in te plannen om de voortgang te monitoren. Een nieuw oordeel over het financieel toezicht volgt na de Programmabegroting 2025.

Huisvesting vergunningshouders

Toeziht

De provincie houdt toezicht op hoeveel vergunninghouders gemeenten huisvesten. Op basis van de omvang van de gemeente wordt bepaald hoeveel vergunninghouders een gemeente moet huisvesten. Deze taakstelling is twee keer per jaar. Dit betekent dat de provincie ons twee keer per jaar informeert over het aantal te huisvesten en het aantal gehuisveste vergunninghouder.

Taakstelling 2023

De taakstelling van de gemeente in Almere bedroeg in 2023 in totaal 629 vergunningshouders die wij moesten huisvesten. Dit is inclusief de achterstand uit 2022. We hebben in 2023 een plan opgesteld om deze achterstand in te halen.

Toezihtregime 2024

De provincie geeft ons het oordeel 'niet adequaat'. Dit is het hoogste toezichtregime.

Informatie- en archiefbeheer

In 2022 is het vastgestelde plan van aanpak 'verbetering informatiebeheer en archivering' verder uitgevoerd. Hierdoor zijn de problemen rondom (digitale) archivering, informatiebeheer en informatiestromen beter in kaart gebracht.

Gemeente Almere stond op het gebied van informatiebeheer en archivering onder toezicht van provincie Flevoland. Op basis van rapportages en ambtelijk overleg heeft de toezichthouder over het jaar 2022 al besloten om het toezicht weer terug te brengen van het niveau 'Niet Adequaaf' naar 'Redelijk Adequaaf'. Dit betekent dat ons informatie- en archiefbeheer geen goedkeuring nodig hebben van het college van Gedeputeerde Staten. Inmiddels hebben wij meer verbeteringen doorgevoerd. De toezichthouder bevestigt dit ook in de laatste toezichtbrief van december 2023. Daarnaast worden er nog een aantal aandachtspunten meegegeven waarmee wij aan het werk zijn. Het toezichtregime is ook voor 2024 weer als 'redelijke adequaat' beoordeeld.

Omgevingsrecht

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving van diverse regels in de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij om werkzaamheden op het gebied van bouwen, slopen, brandveiligheid, bestemmingsplannen en milieu. In 2023 hebben we het oordeel 'adequaaf' (kleurcode groen) gekregen van de toezichthouder. Vanwege de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zal er geen beoordeling plaatsvinden in dat jaar.

Ruimtelijke ontwikkeling

De laatste beoordeling op het gebied van Ruimtelijke Ordening gaat over het jaar 2018. De gemeente Almere is door de provincie als adequaat beoordeeld. Dit houdt in dat wij als gemeente beschikken over geactualiseerde bestemmingsplannen en structuurvisies. Bij de vorige beoordeling over 2017 werden we nog beoordeeld als redelijk adequaat. Omdat de bestemmingsplannen en structuurvisies als adequaat zijn beoordeeld en vaak langere tijd gelden, is er sinds 2019 geen actief toezicht gehouden door de provincie. Dit wordt weer opgepakt.

Archeologie en monumentenzorg

Op dit toezichtsgebied vindt geen actief toezicht plaats. Er wordt dan ook geen toezichtbrief verzonden of een beoordeling gegeven. Wel ontvangt de provincie meldingen over archeologie en monumentenzorg. Deze worden dan doorgegeven aan de gemeente. Dit is in 2023 een keer gebeurd en deze melding is naar tevredenheid opgelost.

3.11 Fonds Verstedelijking Almere

In de programmarekening van de gemeente Almere is voor het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) een aparte paragraaf opgenomen. Het FVA is namelijk een fonds van drie partijen: gemeente, provincie en Rijk. Wijzigingen in het fonds en de besteding daarvan kunnen alleen doorgevoerd worden indien alle drie partijen akkoord zijn. De gemeenteraad en/of Provinciale Staten kunnen door middel van moties hun respectievelijke college oproepen om met de andere betrokken partijen in overleg te gaan om wijzigingen door te voeren. Amendementen over onderdelen van de paragraaf zijn alleen geldig als zowel de gemeenteraad van Almere als de Provinciale Staten van Flevoland overeenstemming daarover hebben bereikt. Dit is zo bepaald in de nadere uitwerking van de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0. Daarin is opgenomen dat de Gemeenteraad van Almere en Provinciale staten van Flevoland, tezamen het jaarprogramma van het FVA vaststellen. Begrotingswijzigingen binnen het kader van het FVA kunnen daarom alleen worden doorgevoerd als beide partijen daartoe hebben besloten.

In deze paragraaf schetsen we de plek van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) binnen de totale verstedelijkingsopgave van de noordelijke randstad. Eerst wordt een bestuurlijke inleiding weergegeven. Daarna wordt ingegaan op de financiën. Vervolgens wordt per programmalijn een beeld gegeven van de voortgang van de projecten die uit het fonds worden betaald.

Inleiding

De afgelopen jaren hebben het Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Amsterdam intensief met elkaar opgetrokken om op de oostflank van de Metropoolregio Amsterdam de condities te scheppen voor het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel.

Deze toekomstvisie is in 2013 vastgelegd in de Regio- Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM). Hierin staat beschreven welke opgaven er in de regio liggen op het vlak van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. In de bijbehorende Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 zijn afspraken gemaakt onder welke condities Almere met 60.000 woningen kan groeien.

Resultaten 2023

In februari 2023 was de feestelijke opening van station Almere Centrum en de omliggende pleinen. Dankzij de ruime stationshal, glazen liften en twee moderne fietsenstallingen, is het station het visitekaartje geworden van Almere. Het nieuwe lichtkunstwerk van Geert Mul, aan de zijde van het Mandelaplein, heeft dit jaar een internationale vakprijs gewonnen. Ook de Zeegroene Loper is verrijkt met kunst. Een kleurrijke papegaaiduiker van Street Art Frankey schittert op de liftschacht op de Esplanade. In juli is ook het kleine Rondje Weerwater officieel geopend.

Flevocampus heeft gedurende het jaar zeven lokale producten gelanceerd die aangeboden zijn bij in totaal veertien supermarkten en bij de VVV. Ook zijn er meer dan vijf publicaties gerealiseerd en is in juni de essaybundel 'Oestersalons, bakkeljauwbitterballen en donutzaken' (ondertitel: de veranderende eetcultuur in de lage landen) gepresenteerd. In maart is de bouw van de Internationale School Almere afgerond en opgeleverd voor de zomervakantie. De Regio Deal is in november bestuurlijk vastgesteld als basis voor langjarige Rijk-regio inzet op de economische ontwikkeling van de regio.

Op het gebied van circulaire economie en energie is de grondstofanalyse uitgevoerd en de voorbereiding van het eerste hergebruiksperron in Almere Buiten gereed. Bewoners van de Hoekwierde in Almere Haven delen energie (elektriciteit) met behulp van Earn-e app monitor. En in januari hebben de gemeente Almere, HVC en Vattenfall van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een gezamenlijke vergunning gekregen voor het opsporen van aardwarmte voor het onderzoeksgebied genaamd Almere-Diemen 1.

De IJmeerdijk is ter hoogte van het Almeerderstrand 'ingepakt' met zand en de bereikbaarheid is voor bezoekers aan het strand het afgelopen jaar sterk verbeterd. Er is gezamenlijk met Vis à Vis gewerkt aan een voorlopig ontwerp voor de inpassing van Vis à Vis in Muiderduin met de titel 'Theaterdorp in de duinen'. En het nieuwe evenemententerrein is in gebruik genomen waar festivals zoals Free, Summerpark en Zand druk zijn bezocht door tienduizenden bezoekers.

Op het gebied van de landschapskunst is het project Land Art Thuis ontwikkeld, waardoor landschapskunst thuis via de computer kan worden ervaren. Eind 2023 is gestart met de realisatie van de uitbreiding van Natuurbelevingcentrum de Oostvaarders, en een nieuwe voertuigenberging. De evaluatie voor BinnenHaven is af en naar de gemeenteraad gestuurd. Eind 2023 vond een succesvol bezoek van de gemeenteraad plaats in Almere Haven, waarbij de raad een indruk kreeg van de vereniging, de leden en de voortgang.

Er is internationale interesse in het Nederlandse WikiHouse systeem – genaamd Swift. De kennis en kunde is internationaal gedeeld en heeft o.a. geleid tot het Amerikaanse WikiHouse systeem 'Lush' dat begin december is gepresenteerd op het Witte Huis. En er is een eerste visie voor een living lab in Almere opgeleverd, en de randvoorwaarden voor een plek in Pampus zijn nader verkend.

Een hoogtepunt dit jaar was de ontwikkeling en publicatie van de Groen Blauwe kaart; een ode aan het groenblauwe karakter van Almere. Daarnaast is een publiekscampagne voor het deelproject Onze Bomen uitgevoerd, een samenwerking met Staatsbosbeheer, Pius Floris en IVN Natuureducatie. Voor Almeerderhout is onder andere een voorlopig ontwerp voor het Boscircuit opgeleverd, is samen met bewoners invulling gegeven aan de Boskamers, en is een stoere huisstijl ontwikkeld voor het stadsbos.

Financiën

De financiën van het FVA zijn verdeeld over de verschillende programma's van de begroting opgenomen. In deze paragraaf brengen we die financiën samen voor een totaaloverzicht. In dit onderdeel wordt ingegaan op de uitgaven, de inkomsten en de stand van de reserve Fonds Verstedelijking Almere.

bedragen x € 1.000

	begroting	realisatie	resultaat
Inkomsten	16.503	16.028	-475
Proceskosten Almere 2.0	1.552	1.325	227
Hart van de stad	5.353	4.474	880
Leer- en werkomgeving	6.259	4.680	1.579
Circulaire economie en Energie	3.045	2.005	1.044
Cultuur, toerisme en sport	6.082	4.210	1.873
Vernieuwend wonen	797	579	219
Groene en waterrijke identiteit	2.967	1.079	1.888
Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst	1.221	918	303
Totaal uitgaven	27.277	19.269	8.008

Uitgaven

In 2023 is 71% van de begroting gerealiseerd. Het verschil van € 8 miljoen wordt voor € 5,5 miljoen veroorzaakt door de volgende 10 projecten:

- Programmasturing lijn 1 Hart van de Stad € 0,4 miljoen
De onderbesteding wordt veroorzaakt, doordat er minder budget nodig was voor o.a. planontwikkeling en proceskosten. De middelen worden in het eerste kwartaal van 2024 benut voor de dekking van tekorten bij het Station en Stationsomgeving.
- Flevo Campus € 0,5 miljoen
De onderbesteding is veroorzaakt door het nog niet of later realiseren van samenwerkingsverbanden met partners en vertraging bij de realisatie van een enkele nieuwe opleiding en een paar onderzoeken.
- ICT Tribe Almere, € 0,4 miljoen
In de (bijgestelde) raming voor 2023 is er rekening mee gehouden dat de ICT Tribe Almere als entiteit nog direct na de zomer 2023 zou starten. Dit is pas later gerealiseerd, onder meer door de discussie over de hoogte van de huurprijs (hierover is na arbitrage door een onafhankelijke makelaar/taxateur eind 2023 overeenstemming bereikt). Daarnaast was er een vertraging van de verbouwing en wordt de geplande verbouwingsbijdrage van € 0,2 miljoen in 2024 betaald. Dit heeft geleid tot een latere uitgave van € 0,37 miljoen op de FVA-middelen. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar 2024.
- Almere Lab, € 0,4 miljoen

Er wordt hard gewerkt aan de opbouw van dit project. De aanloop heeft helaas wat langer geduurd dan voorzien. Het was de ambitie om de Groeiagenda eerder vast te stellen, maar met name het opbouwen van betrokkenheid van partners heeft meer tijd gevraagd. Doordat de Groeiagenda pas in het najaar 2023 is vastgesteld, is er sprake van vertraging en een latere besteding van € 0,4 miljoen. Deze middelen worden doorgeschoven naar 2024.

- **Competitie Upcycle City 2.0 € 0,3 miljoen**
Er zijn twee subsidies verstrekt die bedoeld zijn voor het onderzoeken van de mogelijkheden rondom optoppen in Almere. Bij één van de subsidieontvangers vond een managementwissel plaats waardoor de activiteiten volledig zijn doorgeschoven naar 2024. De andere subsidieontvanger heeft zich voornamelijk gericht op acquisitie (niet subsidiabel) waardoor de subsidiabele activiteiten grotendeels zijn doorgeschoven naar 2024.
- **Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie € 0,5 miljoen**
De beschikking vanuit het groeifonds kwam aanzienlijk later dan aanvankelijk was beoogd. Om deze reden zijn de aanverwante activiteiten later opgestart of zijn doorgeschoven naar 2024. Verder speelde onderbemensing een substantiële rol bij het later uitgeven van het budget. Daarnaast had PRICE eind 2022 de toezegging dat het voormalig Haddock terrein de komende 3 jaar als PRICE HUB ontwikkeld mag worden. Aangezien PRICE uiteindelijk pas 1/10/23 het contract heeft gekregen van de gemeente Almere, is dit een klein jaar vertraagd. Deze middelen schuiven nu door naar 2024.
- **Kustzone Poort/Duin € 0,6 miljoen**
Het verschil wordt met name veroorzaakt door het verschuiven van een aantal fysieke investeringen van 2023 naar 2024. Het betreft daarbij met name de profilering van het duinlandschap en de aanleg van voet- en fietspaden. Verder is er ook budget doorgeschoven voor het onderdeel Leisure, omdat 2023 nog in het teken stond van de voorbereiding. Vanaf 2024, wanneer het gebied weer beter bereikbaar is, kan er breder geprogrammeerd worden.
- **Nationaal Park Nieuwland - Almeerse poort € 0,9 miljoen**
Om verschillende redenen is de uitvoering van behoorlijke investeringen in gebouwen, landschap en infrastructuur de afgelopen tijd uitgesteld. Inmiddels is dat eind 2023 veranderd door de start en de realisatie van de uitbreiding van NBC de Oostvaarders en een positieve ontwikkeling in de vergunningprocessen. Daardoor vinden in 2024 aanzienlijke uitgaven plaats. Staatsbosbeheer en Flevolandschap hebben cofinanciering voor dit project toegezegd. Ook is er een bijdrage van uit het IBP Vitaal Platteland van het Rijk toegekend.
- **Unieke landschappen, Almeerderhout € 0,3 miljoen**
Het projectteam heeft veel planproducten in voorbereiding. Deze vragen veel interne afstemming, zowel bij Almere als bij Staatsbosbeheer. Deze toets momenten blijven weerbarstig en kosten veel tijd. De toets momenten dragen wel bij aan de kwaliteit en het draagvlak van de producten. Daarom wordt in het vervolg langere tijd ingepland voor de toets momenten. Hierdoor wordt de planning beter beheersbaar. Bij de activering en placemaking heeft het projectteam ook last gehad van onderbezetting bij Staatsbosbeheer. De opstart van deze planproducten, met bijbehorende middelen, zijn dan ook verschoven naar begin 2024.
- **Ecologische verbindingen € 1,2 miljoen**
De bijdrage voor de bruggen in de Ecozone Pampus (maximaal € 1.000.000) is nog niet overgedragen, omdat nog niet duidelijk is welke kosten kunnen worden toegerekend aan de ecologische eisen in het ontwerp. Verder is nog niet gestart met de aanbesteding van het basispakket, omdat het uitvoeringsontwerp nog niet is vastgesteld. Er is inmiddels goedkeuring voor de wildsignalering voor de ecozone Floriade. Deze wordt niet eind 2023, maar begin 2024 gerealiseerd. De kosten schuiven door naar 2024.

Het resterende bedrag van € 2,2 miljoen dat minder besteed is in 2023, is een optelsom van relatief kleine afwijkingen. Een bedrag van € 0,2 miljoen voor proceskosten valt vrij, omdat het niet meer nodig is. De in 2023 niet besteedde bedragen blijven beschikbaar in de reserve FVA voor uitvoering in latere jaren.

Inkomsten

Het Fonds Verstedelijking Almere wordt gevuld met bijdragen van gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk.

bedragen x € 1.000

omschrijving	begroting	realisatie	resultaat
Bijdrage gemeente Almere	9.774	9.911	137
Bijdrage provincie Flevoland	6.700	6.700	0
Grondverkopen Rijk	0	-612	-612
Revolverende middelen	29	29	0
Totaal inkomsten	16.503	16.028	-475

Bijdrage gemeente Almere

Eind 2020 heeft het ministerie van BZK besloten om de decentralisatie uitkering vanaf 2021 om te zetten in een specifieke uitkering. Deze uitkering is voor 2023 vastgesteld op € 9,8 miljoen en ook ontvangen. Het resultaat van € 0,1 miljoen wordt veroorzaakt door de verkoop van eigen grond in Oosterwold. Hier was in de begroting geen rekening mee gehouden.

Bijdrage provincie Flevoland

De provincie Flevoland levert een vaste bijdrage van € 6,7 miljoen per jaar. Deze is in 2023 ook ontvangen.

Grondverkoop Rijk

De bijdrage van het Rijk is afkomstig van de opbrengst van de verkoop van standaardkavels wonen in Oosterwold door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Kosten die het RVB hiervoor moet maken worden hierop in mindering gebracht. De bijdrage aan het FVA is in 2023 nul, omdat de kosten voor het pachtvrij maken van de gronden hoger zijn dan de verkoopopbrengsten. Met het RVB is afgesproken dat zij de komende jaren de kosten, die niet in het desbetreffende jaar verrekend kunnen worden, daarom eerst in mindering brengen op de toekomstige afdracht.

Daarnaast is er een eenmalige administratieve correctie gemaakt van € 0,6 miljoen op de opbrengsten. Deze correctie betreft een klein aantal initiatiefnemers die buiten hun macht om, door het aanhouden van de vergunningen, geconfronteerd werden met de overgang van de jaarlijkse grondprijsstijging. Daarom is besloten dat deze initiatiefnemers de oude (lagere) grondprijzen mochten betalen. In overleg met het RVB is dit verrekend met het FVA.

Stand van de reserve Fonds Verstedelijking Almere

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de stand van de reserve FVA per 31 december 2023

bedragen x € 1.000

bestemmingsreserve Fonds Verstedelijking Almere	2023
stand per 1 januari	60.526
stortingen	16.625
onttrekkingen	-19.866
stand per 31 december	57.285

Het FVA is 7 jaar onderweg. De reserve van € 57 miljoen dient ter dekking van de uitvoering van projecten in de komende jaren, conform het Meerjaren Programma 2021-2025.

In de hierna volgende onderdelen worden de financiële resultaten per deelactiviteit verder toegelicht. Hierbij worden verschillen groter dan (afgerond) € 0,1 miljoen toegelicht.

Proceskosten Almere 2.0

De proces- en organisatiekosten zijn conform de afspraken uit het fonds betaald.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	begroting	realisatie	resultaat
proceskosten Almere 2.0	1.552	1.325	227
	1.552	1.325	227

Proceskosten Almere 2.0

Dit budget is ingezet voor de programmaorganisatie (programmamanager, programmacontroller, communicatie, secretariële ondersteuning). Het verschil bestaat voor € 0,2 miljoen uit een oude post van het Handelingperspectief. Dit bedrag was gereserveerd voor bijvoorbeeld onvoorziene onderzoeken, die nodig zijn om een project of proces verder te brengen. Dit bedrag is niet meer nodig en kan vrijvallen.

Programmaliijn 1: Hart van de Stad

Programmaliijn Hart van de stad geeft gedurende een periode van tien jaar (2016-2025) concrete impulsen aan een centrum dat zichtbaar en voelbaar het hart van geheel Almere is, belangrijk is voor de regio en dé ontmoetingsplek wordt van steeds meer bewoners en bezoekers. Naast de inzet en investering vanuit het Fonds Verstedelijking Almere heeft de gemeente een visie en programmaplan Almere Centrum 2020-2030.

bedragen x € 1.000

Hart van de Stad	begroting	gerealiseerd	verschil
Programmasturing lijn 1	402	43	359
Station (en omgeving)	2.287	2.305	-19
Rondje weerwater	1.610	1.369	241
Almere Centrum	674	498	176
Werkagenda Centrum Almere 2040	380	288	93
Floriade projecten	0	-29	29
Totaal	5.353	4.474	880

Programmasturing lijn 1

De onderbesteding wordt veroorzaakt, doordat er minder budget nodig was voor o.a. planontwikkeling en proceskosten. De middelen worden, in afstemming met Almere 2.0, in het eerste kwartaal van 2024 benut voor de dekking van tekorten bij het Station en Stationsomgeving.

Almere Centrum

De onderbesteding voor het centrum wordt veroorzaakt door een langere planontwikkeling van diverse (vergroenings)opgaven in Almere Centrum, o.a. de Campusontwikkeling. Daardoor is de realisatiefase vooruitgeschoven. De middelen voor investering Almere Centrum uit 2023 worden naar verwachting grotendeels benut in 2024, passend binnen de meerjarenbegroting Hart van de stad.

Werkagenda Centrum Almere 2040

Een aantal onderdelen van de werkagenda is later gestart en daarmee deels doorgeschoven naar 2024, zoals het gesprek met de stad.

Rondje Weerwater

De Onderbesteding wordt veroorzaakt doordat de uitvoering van het lange Rondje Weerwater voor een groot gedeelte in 2024 wordt gerealiseerd. Daarnaast is er onderbesteding vanuit programmering. Middelen uit 2023 worden ingezet voor o.a. Alluminous 2024.

Hierna volgt een inhoudelijke toelichting op de projecten binnen deze programmaliijn.

Proceskosten programmaliijn

Deze middelen worden ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Station en stationsomgeving

Er wordt ingezet op het benutten van de economische potentie van de stationslocatie, het versnellen van de woningbouwopgave in het gebied (Stationskwartier) en het werken aan de entree functie voor de stad. Het gebied wordt getransformeerd naar een plek passend bij de groei in reizigersaantallen en ontwikkeling van de stad. Het station functioneert hierbij als vliegwiel voor de knooppunt ontwikkeling en vice versa.

In februari 2023 was het na jaren hard werken zover; de feestelijke opening van station Almere Centrum en de omliggende pleinen. Dankzij de ruime stationshal, glazen liften en twee moderne fietsenstallingen, is het station het visitekaartje geworden van Almere. Het Stationsplein en Mandelaplein zijn groene plekken geworden waar Almeerders en bezoekers graag verblijven. Het nieuwe lichtkunstwerk van Geert Mul, aan de zijde van het Mandelaplein, heeft dit jaar een internationale vakprijs gewonnen. Het sleutelproject Station en omgeving is hiermee afgerond in 2023.

Rondje Weerwater

De noordoever (Almere Centrum) en de zuidoever van het Weerwater worden beter met elkaar verbonden. Ook de recreatieve en economische potentie van het Weerwater wordt beter benut en betrokken bij de binnenstadsontwikkeling.

Track Rondje Weerwater

In juli 2023 is het kleine Rondje Weerwater officieel geopend. Naast de recreatieve track, een route om te fietsen, wandelen en skeeleren, zijn twee beweegapps gelanceerd. In 2022 is er gestart met de planontwikkeling van het lange rondje Weerwater. Er zijn twee bewonersavonden georganiseerd en het plan is in 2023 uitgewerkt naar een inrichtingsplan. De voorbereidende werkzaamheden zijn in december 2023 gestart. Daadwerkelijke uitvoering vindt in 2024 plaats.

Esplanade

In 2023 is er onderzocht op welke manier er groen en zitelementen toegevoegd kunnen worden aan het Stadsstrand Esplanade. In het eerste kwartaal van 2024 wordt het plan uitgewerkt en bij goedkeuring uitgevoerd.

Programming

In 2023 hebben er in samenwerking met (lokale) partners, ondernemers, culturele instellingen en producenten diverse evenementen plaatsgevonden, onder andere de 2de editie van het lichtkunstfestival ALLUMINOUS.

Almere Centrum

Er wordt ingezet op de doorontwikkeling van winkelcentrum naar kloppend hart van de stad en regio ter bevordering van de economische groei. De nadruk ligt op het versterken van de functiemix, de regionale positionering, de routing en het ontwikkelen van de Groene Loper. Dit is de kunstroute vanaf de noordzijde van het station, via het Weerwater, tot aan de toekomstige wijk Hortus.

Groene Loper

In 2023 is de Zeegroene Loper verrijkt met kunst van Street Art Frankey. Een kleurrijke papegaaiduiker schittert op de liftschacht op de Esplanade. De kunstroute Zeegroene Loper loopt vanaf het station tot aan het Weerwater. Alle kunstwerken verwijzen naar de unieke geschiedenis van Almere, de stad ontstaan op de bodem van de zee.

Communicatie, marketing, en organisatie Almere Centrum

In 2023 was er weer veel te beleven in Almere Centrum. In samenwerking met en financiering vanuit de samenwerkende partijen zijn er verschillende evenementen en activiteiten georganiseerd. Dit is van belang voor het economisch functioneren van het centrum. Naast grote fysieke investeringen is er de afgelopen jaren vanuit het FVA ingezet op actieve programmering van de openbare ruimte en in het bijzonder op de hoofdroute naar en van het Weerwater.

Werkagenda Almere Centrum 2040

De Werkagenda Centrum Almere 2040 bereidt de lange termijnontwikkeling van het centrum voor. Onderdeel hiervan is het opstellen van een Ontwikkelvisie voor duurzame gebiedsontwikkeling en openbare ruimte, een bijbehorende ontwikkelstrategie, een culturele strategie, het inrichten van een dialoog en een marketingstrategie.

Culturele strategie

Bij het bereiken van een aantrekkelijk, levendig centrum horen ook culturele voorzieningen die de aantrekkingskracht van Almere als geheel versterkt. In 2023 is door het bureau DSP een analyse gedaan van de culturele infrastructuur van Almere en de ontwikkelmogelijkheden van cultureel Almere als geheel en het centrum in het bijzonder. Vervolgens is in nauwe samenwerking met de afdeling Onderwijs, Sport en Cultuur en Programmalijn Cultuur, toerisme en sport gewerkt aan een Culturele Strategie.

Energieplan

De ruimtevraag van energie zal de komende jaren enorm toenemen. Het is nodig om in het ontwerpen van de openbare ruimte rekening te houden met deze toenemende vraag, maar ook om door slimme interventies en duurzame oplossingen deze vraag te beperken. Dit was een belangrijke aanleiding om de opdracht te geven aan Generation Energy om een energieplan voor het Hart van de Stad op te stellen. Het energieplan is in 2023 opgeleverd en gebruikt als bouwsteen voor de ontwikkelvisie.

Innovatiedistrict Hart van de Stad

Gemeente Almere werkt aan de ontwikkeling van kennis- en innovatiedistricten, als een van de partners binnen de MRA en de Provincie Flevoland. Er heeft een eerste verkenning plaatsgevonden naar de ontwikkeling van een innovatiedistrict in het centrum. Hier is in samenwerking met de programmalijn Leer- en werkomgeving besproken hoe de ontwikkeling van het centrum en de ontwikkeling van een innovatiedistrict elkaar kunnen versterken. De resultaten van deze verkenning zijn gebruikt voor gesprekken over de kansen en mogelijkheden voor een innovatiedistrict in het centrum. Daarnaast waren ze input voor de Ontwikkelvisie en een verkenning richting technisch beroeps- en wetenschappelijk onderwijs.

Floriade

De provincie Flevoland heeft in 2012 € 10 miljoen beschikbaar gesteld als cofinanciering aan de Floriade, maar heeft daaraan wel een eigen toetsingskader verbonden. Bij de instelling van het Fonds Verstedelijking Almere is besloten om de uitkering van deze middelen via het FVA te laten lopen. In 2023 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden. Er is sprake van een onderbesteding van € 0,9 miljoen. Bij de behandeling van de zomernota 2023 hebben de betrokken gedeputeerden aangegeven dat de niet-benutte middelen van de € 10 miljoen teruggaan naar de provincie. Het bedrag van € 0,9 miljoen zal worden verrekend met het voorschot van 2024.

Programmalijn 2: Leer- en werkomgeving

Almere zet zich in voor een uitstekende, complete en kwalitatief hoogwaardige onderwijsinfrastructuur. Met de bestaande sleutelprojecten Flevocampus, ICT Tribe Almere, Floriade Werkt!, Internationale Campus en Kenniscampus Stadshart wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het onderwijs en de aansluiting op de arbeidsmarkt. De drie ontwikkelsporen (1) Gelijke kansen voor iedereen door hoogwaardig onderwijs (funderend onderwijs en MBO) (2) Een leven lang toegerust op de arbeidsmarkt en (3) Een krachtige triple helix en het uitbreiden van technisch hoger onderwijs, fungeren als motor voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling die Almere nodig heeft voor een evenwichtige groei.

bedragen x € 1.000

Leer- en werkomgeving	begroting	gerealiseerd	verschil
Proceskosten programmalijn 2	292	286	6
Floriade Werkt	258	50	209
Flevo Campus	3.193	2.740	453
Kenniscampus Stadshart	804	804	0
ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)	704	340	364
Groeiagenda (voorheen AlmereLAB)	490	123	368
Spoor 1 – Funderend onderwijs: diverse verkenningen	140	0	140
Spoor 2 – Een Leven Lang Ontwikkelen	54	0	54
Spoor 3 - Versterken kennisinfrastructuur en triple helix	323	337	-14
Totaal	6.259	4.680	1.579

Floriade Werkt

In de begroting 2023 waren vrijwel alle nog beschikbare middelen voor Floriade Werkt in dat jaar geraamd. Van de geraamde is € 0,2 miljoen nog niet besteed. Deze middelen zullen worden terugbetaald aan de provincie, conform het besluit van de provincie (zie ook Programmalijn 1 Hart van de stad).

Flevo Campus

Voor 2023 is er een onderbesteding op de subsidie Flevocampus van afgerond € 0,5 mln. Deze is veroorzaakt door:

- het nog niet of later realiseren van samenwerkingsverbanden met partners;
- vertraging bij de realisatie van een enkele nieuwe opleiding en een paar onderzoeken.

ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)

In de (bijgestelde) raming voor 2023 was er rekening mee gehouden dat de ICT Tribe Almere als entiteit nog direct na de zomer 2023 zou starten. Dit is pas later gerealiseerd, onder meer door de discussie over de hoogte van de huurprijs (hierover is na arbitrage door een onafhankelijke makelaar/taxateur end 2023 overeenstemming bereikt). Daarnaast was er een vertraging van de verbouwing en wordt de geplande verbouwingsbijdrage van € 0,2 miljoen in 2024 betaald. Dit heeft geleid tot een onderbesteding van € 0,4 miljoen op de FVA-middelen. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar 2024.

Groeiagenda (voorheen AlmereLAB)

We zijn druk met de opbouw van dit project. De aanloop heeft helaas wat langer geduurd dan voorzien. We hadden de ambitie om de Groeiagenda eerder te kunnen vaststellen, maar met name het opbouwen van betrokkenheid van partners heeft meer tijd gevraagd. Doordat de groeiagenda pas in het najaar 2023 is vastgesteld, is er sprake van vertraging en een onderbesteding van € 0,4 miljoen. Deze middelen worden doorgeschoven naar 2024.

Spoor 1, 2 en 3 Versterken kennisinfrastructuur Triple Helix

Binnen dit project is er sprake van een onderbesteding van in totaal € 180.000.

Bij een ontwikkeltraject is het altijd lastig vooraf exact te begroten (qua omvang en fasering) omdat de feitelijke realisatie van heel veel factoren afhangt. Geconstateerd wordt dat we in de begroting iets te optimistisch zijn geweest. Verder zijn er voor dit project in 2024 substantieel minder middelen beschikbaar en wisten we nog niet precies wat er dan nodig is. Om die reden is er in 2023 bewust enige terughoudendheid in acht genomen bij het doen van uitgaven/aangaan van verplichtingen.

Hierna volgt een inhoudelijke toelichting op de projecten binnen deze programmalijn.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen worden ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Flevo Campus

Flevo Campus is een kennisinstituut dat zich richt op stedelijke voedselvraagstukken. De campus verbindt ondernemers, onderwijzers, onderzoekers en beleidsmakers. Deze interdisciplinaire aanpak resulteert in nieuwe oplossingen voor taaie stedelijke voedselvraagstukken.

Onderzoek

De doelstellingen ten aanzien van Onderzoek zijn in 2023 verdeeld over een drietal onderzoeksprogramma's, te weten: 'Supermarkt van de toekomst', 'Stadstuinderij van de toekomst (schooltuinen)' en 'Essaywedstrijd en kleine onderzoeksprojecten'. Van deze drie onderzoeksprojecten zijn de doelstellingen behaald. Daardoor zijn er onder andere gedurende het jaar zeven lokale producten gelanceerd die aangeboden zijn bij in totaal veertien supermarkten en bij de VVV.

Opleiden

Er is een denktank van start gegaan waarin 15-20 studenten van verschillende kennisinstututen interdisciplinair werken aan een product. Voorbereidingen voor een nieuwe denktank in 2024 zijn in voorbereiding. In het najaar van 2023 is de Flevo Campus gestart met de Chef's Academy. Dit is een cursus voor chefs waarbij een verdieping wordt geboden op duurzame en sociaalmaatschappelijke oplossingen voor deze beroepsgroep.

Ondernemen en innovatie

Op dit thema bestonden de doelstellingen uit het vestigen van minimaal drie ondernemers op de Flevo Campus en het realiseren van onderzoek naar vestigingsvoorwaarden voor innovatieve bedrijven in de voedselverwerking. Omdat de benodigde kavels op het Hortus terrein nog niet vrijgegeven waren, is vestiging van bedrijven onmogelijk gebleken. Wel worden bedrijven via activiteiten verbonden aan de Flevo Campus en is in het najaar van 2023 met een aantal partners (Rabobank, provincie Flevoland, Impact Hub en Food Hub) de Food Innovators begonnen. Dit is een online en offline platform. De rol van de Flevo Campus is het realiseren van een fysieke hub (in Natural Pavilion) en een ondernemersdesk voor allerlei voedselvraagstukken, waarin oplossingen worden gezocht (labs, vouchers etc.) of de ondernemer wordt verwezen naar de juiste partij. Met een tweetal bedrijven worden gesprekken gevoerd over vestiging in Almere. Deze gesprekken zijn gerealiseerd door Flevo Campus en worden ondersteund door de afdeling Economische Ontwikkeling van de gemeente Almere en Horizon, de regionale ontwikkelmaatschappij. Dit traject krijgt een vervolg in 2024.

Campusontwikkeling

De plannen voor de fysieke campusvorming staan noodgedwongen op pauze. De opties op kavels 117 en 118 op het Hortus terrein is nog steeds van kracht. De bedoeling is hier een gebouw te realiseren die zal dienstdoen als verzamelplek voor ondernemers, onderwijs en onderzoekers. Vanwege het ontwikkelingsgeschied van de wijk tussen Weerwater en de gemeente staat dit min of meer stil. Sinds half februari is Natural Pavilion het hoofdkwartier van Flevo Campus. In december heeft Flevo Campus een gesprek gefaciliteerd tussen gemeente, ondernemers en Horizon. Dit zijn voedselondernemers die zich graag vestigen in de regio in nabijheid van Flevo Campus als kennispartner, aanjager en verbinder.

Ontwikkeling eigen organisatie

Met de doorontwikkeling naar een zelfstandige stichting had de Flevo Campus de taak om zorg te dragen voor een slagvaardig organisatie. Het organisatiehuis staat. De rollen van RvT, directeur/bestuurder, projectleiders en communicatie- en projectmedewerkers zijn ingevuld. In juli is de eerste jaarrekening afgerond met een accountantsverklaring. De RvT heeft hier met de accountant over gesproken.

Kenniscampus Stadshart

Bij dit sleutelproject gaat het om de inhoudelijke doorontwikkeling van het hoger onderwijs en om de fysieke ontwikkeling van de campus.

Het plan voor de fysieke ontwikkeling omvat 1.000 tot 1.500 nieuwe studentenwoningen, voorzieningen in de plint en een nieuwe onderwijslocatie voor Windesheim aan de noord-oever van het Weerwater. De fysieke ontwikkeling wordt verantwoord in het programmalijn Hart van de stad.

Naast de meer fysieke campusvorming wordt met een subsidie aan het Urban Innovation Institute ook gewerkt aan versterking van de kennisinfrastructuur van de stad. Urban Innovation is een plek waar bedrijven en instellingen samenwerken met elkaar en kennispartners, en daarbij gebruik kunnen maken van een fieldlab (design- en testopstellingen). Betrokkenen ontmoeten elkaar en testen nieuwe vormen van samenleven, woonvormen en wijkopbouw.

Onderwijs in fieldlabs

Er zijn vier fieldlabs die in de stad waar studenten, docenten en onderzoekers samen met burgers en organisaties aan de slag zijn met vraagstukken die te maken hebben met de ontwikkeling van de stad. De fieldlabs zijn in Almere Poort, Almere Haven, Almere Buiten en Almere Centrum. Per schoolseizoen nemen zo'n 100 studenten deel aan dit onderwijs. Er wordt doorlopend een train-de-trainer programma georganiseerd waarin bestaande docenten nieuwe docenten leren het onderwijs vorm en inhoud te geven. Hierbij zijn afgelopen jaar 20 docenten getraind.

Ontwikkeling masters

Er worden twee masters ontwikkeld. Het streven is de masters te starten in september 2024. Het gaat om de master Kwaliteit van de leefomgeving die zich richt op het opleiden van professionals die op een integrale manier kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de stad. De tweede master richt zich op het opleiden van professionals die zich bezighouden met vraagstukken rondom de arbeidsmarkt.

Aanbod voor leven lang leren en publieksprogrammering

Urban Innovation levert een inhoudelijke en financiële bijdrage aan het publieksprogramma [Op de rand van de toekomst](#) en via inspiratiesessies aan netwerkpartners die onder andere betrokken zijn bij het fieldlab Almere Buiten. De manier waarop kennis en inspiratie vanuit Urban Innovation wordt aangeboden wordt momenteel verder ontwikkeld.

Onderzoek

Met de komst van een lector is de ontwikkeling van het lectoraat echt van de grond gekomen. Vanaf 2023 zijn er 22 medewerkers betrokken bij het lectoraat. Er zijn onderzoekers aangetrokken vanuit de diverse disciplines die passen bij het instituut (samenleving, duurzaamheid, innovatie en stedelijke ontwikkeling). In samenwerking met de VU zijn concrete afspraken gemaakt over samenwerking en er lopen gesprekken met de gemeente Almere, RIVM, UvA en de universiteit Twente. In de zomer 2023 is het onderzoeksprogramma opgeleverd.

ICT Tribe Almere (voorheen MBO ICT FieldLab)

ICT Tribe heeft tot doel het gat tussen de grote vraag naar en het geringe aanbod van IT-talent te dichten en het IT-talent te behouden en verder te ontwikkelen. Zodat door de aanwezigheid van voldoende IT-talent Almere, Flevoland aantrekkelijk wordt voor bedrijven om zich te (blijven) vestigen.

Resultaten

- Er zijn activiteiten georganiseerd, waaronder 5 oriëntatie middagen. 20 mensen deden mee aan Pathways (2-weeks traject van Techgrounds); afronding van de zesde en zevende 3-maandse omscholing (Suport/helpdesk, Junior Netwerkbeheer) van Fastlane en ROC; een bijscholing, diverse kennis- en ontmoetingsevenementen, o.a. over AI en data. Voor de eerste helft van 2024 is een programmering opgesteld. Totaal 70 omscholers, waarvan 21 in 2023 (in klassen van circa 12), zwaaiden met certificaten af; doorgaans vindt circa driekwart een baan bij een (IT)bedrijf in de regio binnen drie maanden.
- Vanaf eind januari kon (tijdelijk) een verdieping in Toren D worden benut voor de kennis-, netwerk- en scholingsactiviteiten. Zichtbaarheid is vergroot (o.a. website, social media), dankzij de inzet van een aparte projectmedewerker. In de eerste helft van 2023 is een start gemaakt met een Alumni-opzet en in juni is een Klankbord bijeenkomst gehouden met de nadruk op partnershipontwikkeling met bedrijven. Het praktoraat heeft eerste stappen gezet, zoals de opzet van een Learning Community om te werken aan actueel IT onderwijs, een inventarisatie van het aanbod aan IT-onderwijs in de regio en het ontwerp van een website met een koppeling naar www.icttribe.nl.
- Naast de programmering is veel werk verricht om ICT Tribe als organisatie te vestigen en als stichting in te richten. Ondanks vertraging is de verbouwing rond van 1.000 m2 instructie- en overlegruimtes in Toren D, gecoördineerd door afdeling vastgoed van ROC van Amsterdam-Flevoland; vervolgens ingericht met een kleurrijk en gevarieerd 'second life' interieur. Ook is een akkoord bereikt over een huur overeenkomst met ROC tot eind 2026. De officiële en feestelijke opening vond plaats op 6 november door de verantwoordelijke wethouder, gedeputeerde en ROC.
- Dankzij de inzet van een werkgroep vanuit de oprichtingspartners i.s.m. juridisch en fiscaal experts de BTW plichtige stichting als vorm gekozen en zijn de statuten uitgewerkt. Volgend op de goedkeuring van het businessplan in juni 2022, volgde de goedkeuring van een sluitende meerjarenbegroting (2023-2026). Met toestemming van BenW richtte de programmamanager op 3 november de stichting op en tot medio februari 2024 fungeert hij ook als directeur-bestuurder a.i. van de stichting. Tijdens een feestelijk moment met bedrijven op 21 november 2023 werden 5 bedrijven Partner o.b.v. een Mega of Giga-arrangement. Het team is uitgebreid met twee nieuwe teamleden op het gebied van communicatie en projectmanagement – resp. uitgeleend door gemeente Almere en op vrijwillige basis. Mijlpaal was de werving van de toekomstig directeur-bestuurder die de directeur-bestuurder a.i. gaat opvolgen (start begin 2024) en de keuze van een

Raad van Toezicht. Tenslotte is tijdens het laatste Bestuurlijk Overleg op 20 december de benoeming van de toekomstige directeur-bestuurder en van de geselecteerde Raad van Toezicht (drie leden) bekrachtigd.

Groeiagenda (voorheen AlmereLAB)

De Groeiagenda is een belangrijk onderdeel van de Ruimtelijk Economische Aanpak Almere die in het najaar van 2022 in het bestuurlijk overleg MIRT is afgesproken met het Rijk. Het sleutelproject Groeiagenda (voorheen AlmereLAB) is geïnitieerd met als doel om samen met partners in Almere en daarbuiten duurzame en innovatieve ontwikkeling in de stad en regio te initiëren, te versnellen en op te schalen.

In juni 2023 is versie 1.0 van de Groeiagenda Nieuw Land opgeleverd en bij het bestuurlijk overleg Leefomgeving vastgesteld als gedeelde ambitie en basis voor langjarige Rijkregio inzet op de economische ontwikkeling van de regio; de Ruimtelijk Economische Aanpak Almere.

Spoor 1 - Funderend onderwijs

Almere heeft de ambitie om de vijfde stad van Nederland te worden en door te groeien naar 350.000 inwoners. Daar hoort een volwaardig en volledig onderwijsaanbod bij. Er wordt gestreefd naar goed en georganiseerd onderwijs over alle kolommen.

In het vierde kwartaal van 2022 is een start gemaakt met een projectgroep onderwijs- en kinderopvanghuisvesting in Pampus. Dit project is in september 2023 afgerond. Het gestelde doel (het tijdig opleveren van de bouwsteen voor het masterplan Pampus) is daarmee behaald.

In Q4 van 2023 zijn met behulp van het interventiepalet (X as ruimtelijke ingrepen, Y as de maatschappelijke opgaven van Almere) alle relevante bestaande trajecten in kaart gebracht in samenwerking met ambtenaren, overlegorganen, scholen en maatschappelijke organisaties.

Spoor 2/3 - Sterke kennisinfrastructuur en krachtige triple helix (inclusief Leven Lang Ontwikkelen)

In deze sporen worden de opties verkend om te werken aan een weerbare economie en arbeidsmarkt, met een focus op technologie voor de transitiesectoren (tech en transitie). Doel is om hiermee de kans voor Almeerders te vergroten om dichtbij huis werk te vinden om een zeker bestaan op te bouwen.

Regiodeal Tech Talent voor Transitie

De in februari 2023 toegekende Regio Deal is in november 2023 bestuurlijk vastgesteld middels een convenant. In het convenant zijn afspraken gemaakt over de voorwaarden voor besteding van het beschikbaar gestelde geld en de cofinanciering. De toekenning van deze Regio Deal wordt gezien als concreet resultaat van de strategie die de afgelopen jaren in spoor 2 en 3 vanuit programmalijn Leer- en werkomgeving zijn opgebouwd.

Verkenning technisch beroeps- en wetenschappelijk onderwijs

In april 2023 is een verkenning opgeleverd waarin wordt beschreven op welke manier het versterken van het beroeps- en wetenschappelijk onderwijs de komende jaren concreet gemaakt kan worden, en hoe deze stappen gefinancierd kunnen worden. De kern van het advies is: realiseer in stappen een innovatiedistrict voor onderzoek, onderwijs, toepassing en bedrijfsleven gericht op duurzaamheid en circulariteit. Duidelijk is dat de aanpak een lange adem vraagt en tegelijk voldoende beweeglijkheid om in te spelen op kansen die ontstaan.

Doelgroeponderzoek kwetsbare werkenden

In mei 2023 is een onderzoek naar kwetsbare werkenden in Almere opgeleverd. Doel van dit onderzoek was een kwantitatieve analyse van kwetsbare werkenden in Almere en daarnaast kwalitatief inzicht krijgen in de behoeften van deze werkenden rondom scholing of Leven Lang Ontwikkelen (LLO) om op basis van de uitkomsten passende scholingsprogramma's voor deze doelgroep op te kunnen zetten.

Doorlopende leerlijn techniek

Er is in kaart gebracht hoe leerlingen zich oriënteren op het mogelijk toekomstig werken in de techniek en hoe de doorstroom richting het beroepsonderwijs versterkt kan worden. Deze verkenning heeft geresulteerd in het samenbrengen van de initiatieven die zijn gericht op techniek oriëntatie. Doel hiervan is de samenwerking en verbinding tussen de initiatieven te versterken, om er zo voor te zorgen dat elke leerling in Almere in het basis-

en voortgezet onderwijs bewust in aanraking komt met techniek en het perspectief van werken in de techniek leert kennen.

Oriëntatie en omscholing in de techniek

Om oriëntatie en omscholing richting techniek te stimuleren is samenwerking gezocht om bestaande initiatieven te verbinden en beter op de rails te krijgen. Aan het eind van 2023 is vanuit die samenwerking een bedrijvenavond georganiseerd voor technische bedrijven in Almere. Hier is het net opgehaald rondom hun arbeidsmarktvraag en -behoeften. Daarnaast is er een oriëntatiemiddag georganiseerd voor mensen die zich mogelijk willen omscholen richting techniek. Deze middag is goed bezocht en heeft geleid tot een aantal vervolgotrajecten (verdere oriëntatie en daadwerkelijke omscholing).

Met deze resultaten wordt zichtbaar dat het loont om een plan van aanpak zorgvuldig op te bouwen. Dit wordt met name terug gezien in de toekenning van de Regio Deal, maar ook in de aanvraag voor de derde tranche van het FVA. Bij de toekenning van de Regio Deal hebben investeringen vanuit het FVA geleid tot het binnenhalen van meer investeringen voor de regio.

Programmaliijn 3: Circulaire economie en Energie

Circulaire economie en duurzame energie zijn bronnen van innovatie en economische kansen. Door in te zetten op deze economische kansen, helpen we bij de overstap op duurzame energie en benutten we grondstoffen beter.

bedragen x € 1.000

Circulaire economie en Energie	begroting	gerealiseerd	verschil
Proceskosten programmalijn 3	303	248	55
Citylab / Circuloco 2.0	166	146	20
Competitie Upcycle City 2.0	382	88	294
Stedelijke grondstofstromen	190	187	3
Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie	1.250	784	466
Stedelijk voedselsysteem	490	372	117
Energiefonds		15	-15
Balanceren energienet	154	115	39
Ultradiepe geothermie	111	51	60
Totaal	3.045	2.005	1.040

Proceskosten programmalijn 3

De onderbesteding heeft te maken met twee vacatures die gedurende 2023 open stonden.

Competitie Upcycle City 2.0

Er zijn twee subsidies versterkt die bedoeld zijn voor het onderzoeken van de mogelijkheden rondom optoppen in Almere. Bij een van de subsidieontvangers vond een managementwissel plaats waardoor de activiteiten volledig zijn doorgeschoven naar 2024. De andere subsidieontvanger heeft zich voornamelijk gericht op acquisitie (niet subsidiabel), waardoor de subsidiabele activiteiten grotendeels zijn doorgeschoven naar 2024.

Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE)

Dit voordeel is ontstaan door de volgende redenen:

De beschikking vanuit het groeifonds kwam aanzienlijk later dan aanvankelijk was beoogd. Om deze reden zijn de aanverwante activiteiten later opgestart of zijn doorgeschoven naar 2024.

Verder speelde onder bemensing een substantiële rol bij de onderbesteding van het budget.

Daarnaast had PRICE eind 2022 de toezegging dat het voormalig Haddock terrein de komende 3 jaar als PRICE HUB ontwikkeld mag worden. Aangezien PRICE uiteindelijk pas 1/10/23 het contract heeft gekregen van de gemeente Almere, is dit een klein jaar vertraagd. Deze middelen schuiven nu door naar 2024.

Als laatste heeft PRICE een bedrag van € 78.000 ontvangen, deze inkomsten dragen ook positief bij aan het resultaat.

Stedelijk voedselsysteem

De onderbesteding van € 0,1 miljoen komt vooral doordat (a) een aantal projecten zijn doorgeschoven naar 2024 i.v.m. een langere voorbereidingstijd (Foodcourts en voedsel hub Oosterwold), (b) er geen financiering meer nodig was (eettuintjes en pilot weekmarkt), en (c) doordat een gepland event niet is doorgedaan wegens gebrek aan aanmeldingen (voedsel meet-up).

Ultradiepe geothermie (UDG)

De opsporingsvergunning voor UDG is verleend aan de Gemeente samen met HVC/Vattenfall. Dit betekent nog niet dat er direct kon worden gestart met de werkzaamheden. Nadat het onderzoek voor SCAN in 2022 was opgeleverd, is met partijen overlegd over de vervolgwerkzaamheden. Het SCAN onderzoek laat namelijk zien dat er eigenlijk voor Almere nog te weinig gegevens zijn over de mogelijkheden voor aardwarmte, verder onderzoek is nodig. Hiervoor moet een uitvoeringsplan voor nader onderzoek voor het Almeerse grondgebied worden opgesteld. Het opstellen van het uitvoeringsplan duurt langer, omdat we ook meteen met elkaar willen overleggen hoe de samenwerking tijdens deze fase van onderzoek vorm te geven. Dit alles heeft geleid dat er minder uitgaven waren dan begroot.

Hierna volgt een inhoudelijke toelichting op de projecten binnen deze programmalijn.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen worden ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Citylab / Circuloco 2.0

Het project Citylab is eind 2022 gestopt. Circuloco is het enige project dat nog door is gegaan in 2023. Op Floriade, de nieuwe wijk Hortus, is het Circuloco paviljoen, oftewel Circuloco 1.0, gebouwd. Dit paviljoen blijft nog tot 2025 in Hortus staan. Circuloco is zo een podium waar circulariteit, ondernemerschap en creativiteit elkaar ontmoeten, door en met lokale makers. Ook wordt er verder gewerkt aan de ontwikkeling en realisatie van een meer permanent gebouw op De Steiger: t.b.v. dit project. Circuloco 2.0 wordt dé circulaire hub waar getoond wordt dat het anders kan.

Resultaten

- Diverse bijeenkomsten georganiseerd, als captain's diner met betrokken partners die actief zijn op het circulaire domein
- Theory of Change
- Vernieuwde website Circuloco

Competitie Upcycle City 2.0

Vanwege het grote succes van de eerste Upcycle City Competitie hebben we in 2021 gewerkt aan de voorbereidingen voor de Upcycle City Competitie 2.0. Hiervoor werd een marktverkenning uitgevoerd voor het definiëren van de focus van de competitie binnen het thema circulaire leefomgeving. Dit heeft geresulteerd in twee prijswinnende inzendingen; de combinatie Koopmans bouw-de Alliantie en Pop-up-Ally. Beide richten zich op het CO2 neutraal verdichten van de stad met optopconcepten. Pop-up-Ally koppelt daar ook de oprichting van een bouwwerf aan die ook als circulaire materialen hub kan dienen.

Stedelijke grondstofstromen

Grondstoffendepot

Om het beheer van de openbare ruimte circulair te maken is een opslaglocatie nodig om materialen tijdelijk op te kunnen slaan en waar nodig te bewerken (upcyclen, refurbishen, reparatie).

Om dat te faciliteren wordt gewerkt aan de realisatie van een grondstoffendepot.

Door personele uitdagingen heeft het project minder aandacht gehad dan het zou moeten krijgen. Hierdoor is het niet gelukt een geschikte kwartiermaker te vinden en loopt deze zoektocht onverminderd door. In Q3 2023 is gestart met de realisatie van een tijdelijk grondstoffendepot ter hoogte van de bushalte op het Floriade terrein. Voor deze tijdelijke locatie is gekozen omdat de locatie de Vaart naar verwachting pas in 2025 gereed is. Ook zijn in Q3 2023 de eerste stappen gezet in de samenwerking met Staatsbosbeheer over het houtdeel op

Braambergen. Naar verwachting vindt een eerste marktconsultatie plaats in Q4 2024 voor een houtbelevingscentrum.

Circulair Ambachtscentrum

Een Circulair Ambachtscentrum is een vernieuwde werk- en denkwijze waarin grofvuil stromen die normaal laagwaardig bij de milieustraat of langs de weg belanden, hoogwaardig opnieuw in de markt worden gezet. De grondstofanalyse is uitgevoerd. Het onderzoek toont aan dat bijna de helft van de ingezamelde grondstoffen hoogwaardiger kan worden verwerkt dan wel geschikt is voor hergebruik. De voorbereiding van het eerste hergebruikperron in Almere Buiten is gereed.

Lectoraat 'Innovatie & Groenstedelijke ruimte'

Het lectoraat Innovatie & Groenstedelijke Ruimte aan Aeres Hogeschool Almere is opgericht in samenwerking met de gemeente Almere en provincie Flevoland om met specifieke expertise en kennisontwikkeling op het gebied van klimaat mitigatie (via o.a. biobased bouwen), klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel bij te dragen aan de aanpak van urgente grootstedelijke vraagstukken.

Praktijk- en innovatie centrum Circulaire Economie (PRICE)

PRICE is het Circulaire ActieLab van Flevoland. Inmiddels is haar positie stevig verankerd in de regio door middel van verschillende waardevolle samenwerkingen, uitdagende 'challenges' en een aansprekende nieuwe locatie.

Het afgelopen jaar zijn 11 challenges gefaciliteerd en daarbij of afgerond of doorontwikkeld naar volgende Challenges. Ook zijn er 9 nieuwe gestart, waaronder het 100% circulair ontwikkelen van de nieuwe hub en het gebied eromheen. Ook is in samenwerking met de gemeente Almere (afdeling Inkoop & strategie) en Copper8 de Circulaire Inkoop Academie opgezet, die in september met 4 teams vanuit de Gemeente Almere van start is gegaan. De totale portfolio aan lopende Challenges bedraagt nu ruim 20. PRICE opereert vanaf juni uit een nieuwe hub in het voormalige Haddock gebouw in Almere Hortus. Er wordt momenteel gewerkt aan het masterplan om dit gebouw tot een toonaangevend voorbeeld van circulariteit te maken. Ook heeft de Challenge "Fiscale Lastenverschuiving", met data vanuit de Floriade paviljoen opbouw, geresulteerd in een rapport dat landelijke media heeft verkregen en veelvuldig wordt opgevraagd. In september heeft er wederom een hackathon plaatsgevonden in samenwerking met het Windesheim en de Green Innovation Hub.

Stedelijk voedselsysteem

Er ligt een grote opgave om de voedselproductie en -consumptie te transformeren naar een circulair systeem waarin iedereen wordt voorzien van gezond en betaalbaar voedsel, tegen een minimale belasting van het milieu. Almere heeft in 2021 een Voedselstrategie ontwikkeld. Vanuit de voedselstrategie van Almere worden in 2021-2025 stappen gezet om tot een duurzaam stedelijk voedselsysteem te komen.

Resultaten

In 2023 is met hulp van partners in de stad de volgende activiteiten neergezet:

1. Think Tank en Chef's Academy van Flevo Campus;
2. project rond voedselverspilling met 5 Flevolandse technasia;
3. Ally Food Movement waarbij een tijds capsule is begraven op Utopia;
4. Ally Food Fest;
5. het weekend van de wetenschap bij Flevo Campus;
6. een samenwerking met 3 food influencers;
7. "De Smaak van Vrijheid" in de vorm van vrijheidsmaaltijden op het Bevrijdingsfestival op 5 mei.

In 2023 zijn de voorbereidingen voor de voedselhub (ex-Floriade kantoortje) en het "centrum voor stadslandbouw" (Japan paviljoen) verder doorgezet. Er is een vergunningsaanvraag ingediend voor de voedselhub, zodat er een plek ontstaat in Oosterwold waar productie naartoe kan en zo een weg naar de stad kan vinden.

Van april tot en met september 2023 heeft de Pilot Stadslandbouw op de weekmarkt Almere Buiten gedraaid. De Voedselstrategie is aangesloten bij een aantal netwerken.

In oktober vond de Dutch Food Week plaats. Almere heeft hieraan deelgenomen en als één van de 7 locaties in Nederland een 14 meter lange borrelplank op de Grote Markt georganiseerd. De borrelplank bestond uit

Flevolandse hapjes met bijpassende Almeerse drankjes.

Balanceren energienet

Voor uitvoering van het Klimaatakkoord zal er een verschuiving plaats moeten vinden van gebruik van gas in woningen naar duurzame elektriciteit en warmtevoorziening. Daarbij is de netcapaciteit beperkend, ook in Almere. De beperkingen op het elektriciteitsnet kunnen aangepakt worden door vraag en aanbod van elektriciteit beter op elkaar af te stemmen. Dat kan bijvoorbeeld met slim inzetten van auto-accu's, buurtaccu's, zonnepanelen en windenergie en grote stuurbare elektriciteitsverbruikers in huis.

Hoekwierde bewoners delen energie (elektriciteit) met behulp van Earn-e app monitor. In dit project hebben bewoners van de Hoekwierde en het Krachtveld toegang gekregen tot een app, waarmee ze inzicht hebben in de status van hun lokale verbruik in vergelijking met de lokaal opgewekte zonne-energie. Het doel is om de bewoners de elektriciteit te verbruiken als er een 'overschot' is, waarmee uitwisseling met het bovenliggende net wordt verminderd. Het project is het afgelopen jaar meermaals in de media gekomen.

Op de Vaart zijn er, naar aanleiding van het onderzoek van Duurzaam Energie Perspectief, het afgelopen half jaar meerdere bijeenkomsten georganiseerd rondom het thema elektriciteit en energiedeling. Hieruit kwam naar voren dat er verschillende partijen zijn die graag de samenwerking op willen zoeken, maar bleek ook dat ze meer zekerheid nodig hebben voordat ze dit durven te doen.

Het onderzoek van Metix over de toekomst van de Buitenvaart is afgerond. De uitkomst van het onderzoek heeft aan het licht gebracht dat de gemeente in de bredere context van de stad de toekomst van dit gebied wil beoordelen.

Ultradiepe geothermie

Dit project is een onderzoeksprogramma toewerkend naar de toepassing van ultradiepe geothermie om het bestaande stadswarmtenet te verduurzamen.

Begin 2023 hebben de gemeente Almere, HVC en Vattenfall van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een gezamenlijke vergunning gekregen voor het opsporen van aardwarmte voor het onderzoeksgebied genaamd AlmereDiemen 1. Met deze vergunning is voor 5 jaar het alleenrecht verkregen voor onderzoek in het vergunde gebied naar geschiktheid van de ondergrond voor winning van aardwarmte. De samenwerking tussen de gemeente Almere als regisseur, HVC als geothermie-operator en Vattenfall als exploitant van het bestaande stadswarmtenet in Almere vormt een sterke basis voor de ontwikkeling van geothermie in Almere.

Programmaliijn 4: Cultuur, toerisme en sport

Programmaliijn Cultuur, toerisme en sport creëert plekken in de stad waar inwoners en bezoekers graag naartoe gaan, met plezier verblijven en trots op zijn. Plekken waar altijd iets te doen is en mensen elkaar kunnen ontmoeten. Deze programmaliijn ontwikkelt iconen waarmee bezoekers van binnen en buiten de stad nieuwsgierig gemaakt worden en worden verrast. Iconen die de meeste impact hebben op Almere en de regio. Zo wordt Almere voor iedereen een plek om te genieten van cultuur, natuur, (water)sport en vrijetijdsbesteding.

bedragen x € 1.000

cultuur, toerisme en sport	begroting	gerealiseerd	verschil
Proceskosten programmaliijn 4	278	268	11
Kustzone Poort/Duin	2.149	1.590	560
Museale voorziening	1.264	1.218	46
Culturele strategie	101	35	66
Poppodium	50	50	0
Nationaal Park Nieuwland	1.631	702	929
Sport en bewegen in openbare ruimte (Skills Garden)	5	0	5
Topsport	414	324	90
Buitenzwembad	190	25	165
Totaal	6.082	4.210	1.873

Kustzone Poort/Duin

Het verschil van € 0,6 miljoen wordt met name veroorzaakt door het verschuiven van een aantal fysieke investeringen van 2023 naar 2024. Het betreft daarbij met name de profilering van het duinlandschap en de aanleg van voet- en fietspaden. Verder is er ook budget doorgeschoven voor het onderdeel Leisure omdat 2023 met name nog in het teken stond van de voorbereiding van een aantal fysieke investeringen die in 2024 daadwerkelijke kunnen worden gerealiseerd. Vanaf 2024, wanneer het gebied weer beter bereikbaar is, kan er breder geprogrammeerd worden.

Culturele strategie

De onderbesteding heeft te maken met het feit dat we na afronding van het onderzoek door het onderzoeksbureau DSP een interne strategische slag gemaakt hebben, waarbij de synergie met de stedelijke opgaven voor onderwijs en economie is gerealiseerd. De concretisering van de strategie in een aantal deelprojecten zal daarom pas starten in 2024. Het verschil wordt toegevoegd aan het budget 2024.

Nationaal Park Nieuwland

Om verschillende redenen is de uitvoering van behoorlijke investeringen in gebouwen, landschap en infrastructuur de afgelopen tijd uitgesteld. Inmiddels is dat eind 2023 veranderd door de start en de realisatie van de uitbreiding van NBC de Oostvaarders en een positieve ontwikkeling in de vergunningprocessen. Daardoor zullen in 2024 aanzienlijke uitgaven plaatsvinden. Staatsbosbeheer en Flevolandschap hebben cofinanciering voor dit project toegezegd. Ook is er een bijdrage van uit het IBP Vitaal Platteland van het Rijk toegekend.

Topsport

Het onderzoek naar de haalbaarheid van het Nationaal Trainingscentrum Watersportverbond loopt uit naar 2024. Van het beschikbare budget is in 2023 dan ook € 0,1 miljoen nog niet besteed; dit bedrag is in 2024 nodig voor het vervolg en afronding.

Buitenzwembad

Voor dit project zijn geen nieuwe middelen aangevraagd. Voorgesteld wordt om de resterende onderzoeksmiddelen uit 2022 in te zetten voor nadere planuitwerking (het ruimtelijk verdiepingsonderzoek) in het eerste kwartaal van 2024.

Hierna volgt een inhoudelijke toelichting op de projecten binnen deze programmalijn.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen worden ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Kustzone Poort

Kustzone Almere Poort is een unieke plek in de regio waar ruimte is en strand, watersport en cultuur hand in hand gaan. Vanaf de Hollandse Brug is dit de entree van Almere. De afgelopen jaren is ingezet op het ontwikkelen van een samenhangend toeristisch, recreatieve kustzone.

Almeerderstrand

In 2023 is de IJmeerdijk ter hoogte van het Almeerderstrand 'ingepakt' met zand. In het zuidelijke deel is langs het spoor de Almeerderstrandweg aangelegd en er is een nieuwe parkeerplaats gerealiseerd met circa 350 parkeerplaatsen voor dagelijks strandbezoek en evenementen. Ook is er tijdelijke bewegwijzering aangebracht voor wandelaars en fietsers tussen het station Almere Poort en het Almeerderstrand.

Naast bereikbaarheid is er in 2023 ook prioriteit gegeven aan het schoonhouden van het strand door inzet van de beach cleaner tijdens het strandseizoen en het dagelijks ledigen van afvalbakken

Inpassing Vis à Vis

In 2023 is gezamenlijk met Vis à Vis gewerkt aan een voorlopig ontwerp voor de inpassing van Vis à Vis in Muiderduin met de titel 'Theaterdorp in de duinen'. Op basis van het inpassingsvoorstel is in beeld gebracht

welke investeringen met de definitieve inpassing van Vis à Vis zijn gemoeid. Ook is er een geluidsonderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de geluidsniveaus die op omliggende woningen zullen optreden. Het inpassingsvoorstel wordt in de loop van 2024 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Evenementenstrand

In 2023 is het gloednieuwe evenemententerrein in gebruik genomen. Festivals Free, Summerpark en Zand zijn bezocht door tienduizenden bezoekers. De festivals genereerden diverse positieve berichten in de media. De organisatoren zijn blij met deze nieuwe plek parallel aan het spoor en konden de Almeerderstrandweg gebruiken voor het op- en afbouwen van de festivals. Door het verplaatsen van deze grootschalige evenementen bleef het overig deel van het Almeerderstrand tijdens de evenementen beschikbaar voor recreanten. Voorheen was dit niet het geval vanwege de op en afbouwwerkzaamheden.

StrandLAB Almere

StrandLAB Almere is het buitenlaboratorium voor cultuur van Almere/Flevoland. De uitbreiding van het atelier, met een opslag en werkplaats, werd in het voorjaar in gebruik genomen. Door de uitbreiding van het buitenpodium, en een overdekking door middel van een trap, werd er intensiever gebruik gemaakt van het atelier. In mei 2022 trad Frederique Kreeftenberg aan als nieuwe directeur-bestuurder.

Programmerende partners en samenwerking

Naast de grote festivals zijn er uiteenlopende culturele, sportieve en recreatieve activiteiten geprogrammeerd. Zo vond de tweede editie van de Dutch Water Week plaats. Het strand is ook voor Stad & Natuur inmiddels een vaste plek binnen de programmering. Onder het motto 'Elke dag is een stranddag!' organiseert Stad & Natuur uiteenlopende educatieve activiteiten voor het hele gezin, variërend van een modderrestaurant tot een zandsculpturenfeest.

StrandLAB

StrandLAB Almere is het buitenlaboratorium voor cultuur van Almere/Flevoland. In 2023 is de identiteit van StrandLAB (programmarichting, de huisstijl en website) aangepast. Naast de echte kunst- en cultuurliefhebbers, die houden van experimenten en innovatie, is een breder publiek betrokken bij het Almeerderstrand: bezoekers die op zoek zijn naar vermaak en zich meer willen herkennen in kunst en cultuur Uitingen.

ALMO

In 2023 is gestart met de voorbereidingen voor ALMO. Het bouwwerk moet een baken en icoon worden, en te gebruiken zijn door bezoekers en bewoners, bij festivals en evenementen, zonder toezicht en programmering. Het is in zichzelf een object dat uitnodigt tot actieve cultuur.

Placetesting als ontwikkelstrategie

Door de fysieke werkzaamheden was het Almeerderstrand de afgelopen jaren minder goed bereikbaar en is het strand uit het bewustzijn van mensen verdwenen. Omdat de volledige potentie van het gebied nog niet beleefbaar was en gezien de huidige marktomstandigheden, was het voor de markt nog te vroeg om in te stappen. Daarom is een ontwikkelstrategie ontwikkeld die gebaseerd is op drie pijlers:

- het versterken en faciliteren van de partners die al begonnen zijn het gebied te programmeren;
- het creëren van ruimte voor placetesting, het laagdrempelig uitproberen van nieuwe initiatieven;
- het profileren van het gebied via gebiedsmarketing.

Samen met de gebiedspartners zijn eind 2023 workshops georganiseerd om een zogenaamd placebrand te ontwikkelen: een unieke gebiedsidentiteit, op basis van de toekomstvisie en kernwaarden van het gebied. Het placebrand dient als basis voor de gebiedsmarketing en als kompas voor het aantrekken van nieuw programma.

Museale voorziening

Cultuurvoorzieningen, en vooral musea, zijn een belangrijke factor voor de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en imago van een stad en regio. In de provincie Flevoland, en in het bijzonder de gemeente Almere, ontbreekt een culturele of museale instelling met een internationale aantrekkingskracht.

Als gevolg van het deels intrekken van de oorspronkelijke opdracht is het kwartiermakersteam afgebouwd. Het werken aan de businesscase en de locatieverkenning is stopgezet, en er is volledig ingezet op de programmering. In 2023 zijn er veel activiteiten succesvol gerealiseerd. Het kunstpaviljoen werd onder de noemer M. Punt voor het eerst ingezet als zelfstandig opererende tentoonstellingsruimte voor publiek. Om dit te vieren nodigde M. gedurende een half jaar haar burens uit voor een feestelijke en kunstzinnige 'Housewarming' tijdens de gelijknamige tentoonstelling. Vlak voor de zomervakantie werd het M. Punt overgenomen door de Franse kunstenaar Emmanuelle Moureaux. Naast de tentoonstellingen is er hard en met succes gewerkt aan het programma voor onderwijsinstellingen in het primair tot en met middelbaar beroepsonderwijs. Gedurende het jaar is ervaren hoe groot de vraag vanuit zowel Almere als de provincie Flevoland is naar activiteiten met beeldende kunst. Er is in de provincie geen andere organisatie op deze schaal die beeldende kunst zodanig kan ontsluiten en aan een breed onderwijspubliek kan aanbieden. De resultaten van deze educatieactiviteiten hebben de doelstellingen overtroffen. Specifiek op het gebied van landschapskunst is het project Land Art Thuis ontwikkeld, waardoor landschapskunst thuis via de computer kan worden ervaren. Met VR brillen is M. langs verzorgingstehuizen gegaan om de bewoners daar, die vaak minder mobiel zijn, ook in aanraking te brengen met de bijzondere collectie. Tot slot is er ook op landelijk en internationaal vlak gewerkt aan het netwerk rond M. Zo zijn er gesprekken gevoerd met de staatssecretaris van het ministerie van OCW, de Raad voor Cultuur en de landelijke fondsen.

Culturele strategie

Het doel van dit project is de realisatie van een culturele strategie voor een doorgaande, integrale ontwikkeling van de culturele infrastructuur van Almere tot een omvang en een niveau passend bij een stad van 300.000 inwoners. Met de culturele strategie wordt richting gegeven aan de concretisering van de benodigde culturele voorzieningen.

In 2023 is het brondocument Cultuur in 2040 opgesteld, Een strategie voor de groei van de culturele infrastructuur van Almere. Deze culturele groeistrategie focust op de bijdrage die cultuur kan leveren aan de vorming van een aantrekkelijk centrum, met een prettig woon- en leefklimaat en een levendige dynamiek in het centrum, rondom het Weerwater. Dit brondocument is bestuurlijk besproken en vastgesteld in oktober 2023. De hoofdlijnen zijn overgenomen in de Ontwikkelvisie 2040, natuurkrachtig Hart van de Stad. De groeistrategie vormt ook de kernachtige opmaat voor de Almeerse Cultuurvisie 2040 en het Cultuurplan voor de periode 2025-2028. Op basis van de aanbevelingen is er een eerste uitwerking gemaakt: Cultuurimpuls Centrumontwikkeling.

Poppodium

Almere heeft de ambitie om haar (culturele) voorzieningen te laten meegroeien met de omvang van stad. Ook het Cultuurplan 2021-2024 en de Culturele strategie zetten in op een ontwikkeling van de culturele voorzieningen in Almere. In 2022 is een onderzoek gestart naar toekomstscenario's voor de popinfrastructuur in Almere, waaronder poppodium de Meester. Het is duidelijk dat de omvang van de Meester niet (meer) past bij de huidige omvang van de stad. Het uitgevoerde onderzoek richtte zich op de ontwikkelingsscenario's voor de popinfrastructuur en het schetst daarmee de drie ambitieniveaus voor de stad. Nadat hier een bestuurlijke/politieke afweging is gemaakt, wordt één van de scenario's verder uitgewerkt.

Scenario 1: Het eerste scenario richt zich, uitgaande van beperking van de kosten, op het behoud van het huidige poppodium met een kleine plus in middelen voor programmering en personeel.

Scenario 2: Dit scenario kenmerkt zich door een grotere groei in infrastructuur, onder andere door het uitbreiden van het aanbod met extra (fysieke) speelruimte (bijvoorbeeld in bestaande gebouwen).

Scenario 3: Het derde scenario zet in op een groei die passend is bij de omvang van de stad, omdat dit scenario toewerkt naar een volwaardig poppodium (met één grote zaal en één of twee kleine zalen).

Uiterlijk in kwartaal één van 2024 wordt dit besproken in de raad. Wanneer de raad – ten minste – het poppodium in huidige omvang wil behouden, is hiervoor een subsidiebehoefte van circa € 450.000,- (prijsspeil 2024, jaarlijks te indexeren). Vanaf 2025 zijn er zonder besluitvorming van de gemeenteraad geen middelen beschikbaar voor het poppodium.

Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort

Het Nationaal Park Nieuw Land bestaat uit de Oostvaardersplassen, Lepelaarsplassen, Marker Wadden en een deel van het Markermeer.

Voor het Nationaal Park Nieuw Land is een ontwikkelingsvisie opgesteld, waarin de Almeerse plannen zijn opgenomen. De partners van het Nationaal Park hebben in 2022 hun samenwerking geformaliseerd in een Handvest NP NL. De inzet is een Nationaal Park van wereldklasse te realiseren dat bijdraagt aan een verbeterde ecologische kwaliteit, een sterk imago van de regio, een economische impuls door meer toerisme, een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de Metropoolregio Amsterdam, evenals een woon- en leefomgeving van wereldklasse. De uitvoering van het project Almeersepoort vindt plaats op basis van het Uitvoeringsprogramma Almeersepoort 1e en 2e fase dat eind 2022 is vastgesteld door de partners. In het deelgebied Oostvaardersplassen Almere hebben de gebeurtenissen rond de grote grazers en discussies rond het natuurbeheer van de Oostvaardersplassen de afgelopen jaren gevolgen gehad voor de planning en uitvoering. De middelen voor de realisatie van 'hardware' konden niet worden uitgegeven. Het jaar 2023 vormde een omslagpunt. Allereerst is eind 2023 gestart met de realisatie van de uitbreiding van Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders en een nieuwe voertuigenberging. Daarnaast is het vergunningenproces voor de grootschalige realisatie van het landschap en infrastructuur in Oostvaardersplassen Almere in december goeddeels afgerond. Begin 2023 is deelproject Randzone De Vaart, bestaande uit 20 hectare water en groen en een fietspad, opgeleverd.

Sport en bewegen in de openbare ruimte (Skills Garden)

Topsport

In het sportbeleid van Almere en Flevoland staat het bevorderen van een gezonde leefstijl centraal. Dit wordt gedaan door inwoners te stimuleren om meer te bewegen in de openbare ruimte. Het groene en waterrijke karakter van de stad nodigt uit om te bewegen in de openbare ruimte.

Skills Garden

Een belangrijk onderdeel van het Almere Kenniscentrum Talent (AKT) is het Athletic Skills Model (ASM). Hierin staat het stimuleren van veelzijdig bewegen voor betere motorische vaardigheden en gezondere inwoners centraal. Veel (top)- sportverenigingen in Almere hebben dit gedachtegoed omarmd. Mede op basis van deze visie zijn talentontwikkelingsprogramma's binnen het onderwijs en regionale trainingscentra samen met de nationale sportbonden gerealiseerd. Ook heeft het AKT hoogwaardige en innovatieve binnen- en buitensportaccommodaties gerealiseerd. Eén van die accommodaties is de Skills Garden in Almere Haven (2019). De gemeente Almere wil dit concept op meerdere plekken in de stad ontwikkelen zodat steeds meer mensen worden bereikt en iedereen de mogelijkheid heeft om dichtbij huis veelzijdig te bewegen. In 2024 wordt de tweede Skills Garden gerealiseerd in Almere Stad Oost.

Door dat vroeg in 2023 is besloten de realisatie van de Skills Garden in Almere Stad Oost op te schuiven naar 2024, is in het najaar 2023 het participatietraject opgestart. Door de mogelijkheid om op de beoogde locatie in het Laterna Magikapark budgetten van afdeling Spelen en het FVA te combineren, kan er een mooiere Skills Garden in Almere Stad Oost worden aangelegd. Begin 2024 worden de stukken voor college en raad in procedure gebracht ter voorbereiding van de locatiekeuze door de gemeenteraad.

Onderzoek Buitenzwembad

Met het organiseren van topsportevenementen wil Almere zich verder profileren als Sportstad. Watersport is een sport met grote waarde voor provincie als gemeente. Het Watersportverbond organiseert sinds 2022 jaarlijks 's werelds grootste water sportevenement voor de kust van Flevoland aan de kant van Almere Poort: Dutch Water Week (waaronder Allianz Regatta).

Dutch Water Week

De Dutch Water Week (DWW) vindt plaats in de wateren voor Almere en Lelystad. Op verschillende plekken op het water worden wedstrijden gehouden in een aantal moderne zeilklassen, maar ook in de langer bestaande zeilklassen. Er worden demonstraties van de nieuwe urban watersporten georganiseerd en er is voldoende gelegenheid om, als nieuwkomer en als liefhebber, zelf te sporten.

De Dutch Water Week (DWW) 2023 heeft plaatsgevonden van 26 mei tot en met 4 juni 2023 voor de Almeerse kust. Voor de versie van 2023, zie Dutch Water Week 2023: nog méér waterpret - Dutch Water Week.

Onderzoek haalbaarheid Nationaal Trainingscentrum Watersportverbond

Voor het haalbaarheidsonderzoek naar de vestiging van het Nationaal Trainingscentrum (NTC) van het Watersportverbond was € 0,18 miljoen beschikbaar. Dit onderzoek loopt. Veel contacten zijn gelegd met diverse organisaties (Waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland, Rijkswaterstaat en gemeente Almere) die over de kennis beschikken omtrent de kansen om op de gewenste locatie, Pampushaven, te komen tot de vestiging van dit NTC. Uit onderzoek van de projectleider moet blijken welke vervolgstappen er nodig zijn. Bij het bestuurlijke hospitality-programma tijdens de Dutch Water Week 2023 kregen deelnemers de gelegenheid om diverse 'artist impressions' te bekijken van het beoogde NTC.

Indoorevenementen Topsporthal

Op dit moment zijn er dezelfde doorlopende contracten met sportbonden als in 2022: Nederlands Handbal Verbond, Nederlandse Basketball Bond, Karate-do Bond Nederland, Badminton Nederland en Judo Bond Nederland. Daarvan zijn er dit jaar twee aflopend: met het Nederlands Handbal Verbond en met de Nederlandse Basketball Bond. De gesprekken over voortzetting van de contracten zijn opgestart. Ook wordt er in gesprek met twee nieuwe sportbonden gekeken of er tot een meerjarige samenwerkingsovereenkomst kan worden gekomen. Dit betreft de KNVB en de Nederlandse Gewichthef Bond. Almere heeft de ambitie om een buitenzwembad met een regionale aantrekkingskracht te realiseren. Het doel is om een buitenzwembad te realiseren met zowel toegevoegde waarde voor Almere, als de regio op het gebied van sport en recreatief gebruik. Het doel is om een buitenzwembad te realiseren met zowel toegevoegde waarde voor Almere, als zijnde een regionale trekker op het gebied van sport en recreatief gebruik. In 2022 is er een onderzoek verricht onder leiding van het gespecialiseerde bureau Treem. Dit onderzoek heeft geleid tot uiteindelijke besluitvorming in het college van Almere in maart 2023. De gemeenteraad van Almere heeft op 15 juni 2023 besloten om een ruimtelijk verdiepingsonderzoek te houden naar de locatie achter Zwembad Stad. In dit onderzoek moet helder worden of deze locatie de definitieve locatie voor het buitenzwembad kan worden.

Programmalijn 5: Vernieuwend wonen

De programmalijn Vernieuwend Wonen heeft als missie en ambitie om bij te dragen aan een beter functionerende woningmarkt en een toekomstgerichte woningvoorraad – in de eerste plaats voor Almere, maar daarnaast ook voor de regio en voor Nederland. Nevendoel daarvan is het versterken van het imago van Almere als stad waar in beginsel elke woning en woonwens gerealiseerd kan worden. Hiertoe voert de programmalijn Vernieuwend Wonen het FVA/Almere2.0 het sleutelproject woningbouwexperimenten uit.

bedragen x € 1.000

Vernieuwend wonen	begroting	gerealiseerd	verschil
Experiment Vernieuwend Wonen	797	579	219
Totaal	797	579	219

De onderbesteding heeft de volgende oorzaken:

Allereerst is er minder uitgegeven aan programmaondersteuning, door herinrichting van het team. De grootste onderbesteding komt door de beperkte voortgang in de experimenten WikiHouse, Who Cares en het innovatieve woonconcept kwetsbare jongeren. Projectondersteuning en activiteiten voor kennisdeling stonden stond daar op een laag pitje. Het budget voor de opschaling en afronding van het WikiHouse experiment zal naar verwachting in 2024 volledig worden uitgegeven.

Ten tweede: op de pilot Bouwen door de Buurt is vanuit de programmalijn wel volop ingezet in 2023. Een deel hiervan betrof activiteiten ten behoeve van de gebiedsontwikkeling. Een bedrag van € 15.000 kon daardoor verhaald worden op de GREX, en hierdoor is er per saldo minder budget besteed aan projectondersteuning vanuit FVA middelen. Dit budget wordt naar 2024 meegenomen ten bate van de kennisdeling over de pilot.

Experiment Who Cares - Binnenhaven

Dit experiment is een uitwerking van de prijsvraag Who Cares, in 2016 geïnitieerd door de toenmalige Rijksbouwmeester Floris Alkemade, met als doel om bestaande stadswijken een impuls te geven door ontwerpoplossingen op het snijvlak van wonen en zorg.

In 2023 is de evaluatie van het proces tot aan de Projectopdracht afgerond en naar de gemeenteraad gestuurd, conform het verzoek van de raad. De belangrijkste reden voor de lange aanloopperiode was de spanning

tussen experimenteren en reguliere processen. De maatschappelijke en politieke wenselijkheid van het initiatief stond niet ter discussie. Maar de grenzen opzoeken van reguliere processen vereiste bestuurlijke besluiten en dat nam veel tijd in beslag. Ook in de huidige fase werkt de afwijkende opzet van het project nog door. In 2023 heeft de vereniging twee keer bij de verantwoordelijk wethouder van Almere aangeklopt vanwege gebrek aan voortgang. Met name capaciteitsproblemen bij de verantwoordelijke afdeling hebben helaas tot veel vertraging geleid in het opstellen van het Ontwikkelplan. Deze hobbels lijken opgelost en de afgelopen maanden zijn belangrijke stappen gezet. De vereniging De BinnenHaven heeft zich het afgelopen jaar opnieuw uitgebreid (51 huishoudens eind 2023) en is actief in de buurt van de beoogde bouwplek, met diverse buurtactiviteiten zoals de Burendag. De organisatie van De BinnenHaven bestaat, naast het bestuur, inmiddels uit vier werkgroepen: Financiën, Duurzaamheid, Communicatie en Vriendenhuis. Eind 2023 vond er een succesvol bezoek van de gemeenteraad plaats in Almere Haven, waarbij de raad een indruk kreeg van de vereniging, de leden en de voortgang.

Digitale zelfbouw WikiHouse

WikiHouse is een betaalbaar, duurzaam en digitaal geproduceerd houtskelet bouw pakket op basis van een modulair systeem. Omdat het open source en hands-on is, kan iedereen hiermee een eigen huis ontwerpen en bouwen.

Specifieke doelstelling voor 2023 was om stappen te zetten in de opschaling van het WikiHouse concept in de laatste fase van het experiment, deels nog met financiering vanuit het Housing4.0Energy traject. Daarbij was de inzet om een plan op te stellen voor promotie van specifiek het Stripmakerproject en meer in het algemeen het WikiHouse-systeem om zodoende een zo groot mogelijke potentiële projectportefeuille te hebben. Streven was om deze portefeuille via een uitvraag aan de markt over te dragen aan een of meerdere partijen die de projecten kunnen realiseren. De praktijk bleek iets weerbarstiger. Sommige zelfbouwers zijn nog hard aan het werk, dus er is besloten het project later af te ronden, te weten medio 2024. Het Housing4.0Energy project is afgerond en Interreg heeft de laatste uitbetaling geaccordeerd en overgemaakt. Daarbij heeft het WikiHouse-project in de 'letter of closure' specifieke erkenning gekregen. In 2023 is ingezet op het promoten van WikiHouse via een webinar en verschillende artikelen, wat tot grotere bekendheid en meer interesse heeft geleid. De projectenportefeuille van ca. 500 woningen staat nog steeds, en is op een aantal plekken concreter geworden. Zo is er grond gereserveerd voor WikiHouseprojecten en worden de eerste initiatieven (ca. 50 WikiHouses) nu opgestart. Tevens is er internationale interesse in het Nederlandse WikiHouse systeem – genaamd Swift – en is de kennis en kunde die hier is opgedaan internationaal gedeeld. Dat heeft o.a. geleid tot het Amerikaanse WikiHouse systeem 'Lush' dat begin december gepresenteerd is op het Witte Huis.

Pilot Bouwen door de buurt

Streven van de pilot is ruimte te geven aan kleinschalige, fijnmazige en bottom up-woningbouw. Dit zonder gemeentelijk programma of stedenbouwkundig plan; het is aan bewoners om in hun eigen wijk plekken te vinden waar ze voor zichzelf, hun familie of hun vrienden een huis willen bouwen.

In het begin van 2023 zijn de intentieverklaringen getekend en heeft een geslaagde informatieavond plaatsgevonden. In de zomer heeft de projectleider samen met de initiatiefnemers de Ruimtelijke Onderbouwing Omgevingsvergunning Gemberpad opgestart. Na een ruggespraak met diverse gemeentelijke afdelingen en een gespecialiseerd adviesbureau, kon de aanvraag om af te mogen wijken van het bestemmingsplan in november worden ingediend. Tevens is door zowel de gemeente als de deelnemers een watervergunning bij het waterschap aangevraagd. Ook zijn het inrichtingsplan en verkavelingsplan vastgesteld. De beheertoets en ook de grextoets is akkoord bevonden. Mede naar aanleiding van het verzoek van het college om aandacht aan biodiversiteit te besteden, worden innovatieve keuzes gemaakt bij de inrichting van het openbare gebied en door de bewoners. De ambities staan in de notitie 'Dier- en plantvriendelijk bouwen en wonen aan het Gemberpad'. Half december is op de site en in de nieuwsbrief van Gebiedsontwikkeling.nu een interview met de projectleider verschenen over de pilot en de resultaten tot nu toe. Initiatiefnemers zijn gefotografeerd in het talud en ook is een aanzicht en massastudie van de acht woningen van de hand van New Urban Networks opgenomen.

Experiment innovatief woonconcept kwetsbare jongeren

Hoe kunnen inwoners met een gecombineerde woon/zorg-vraag zo goed mogelijk wonen in Almere? Kan hier een innovatief concept voor worden bedacht en ontwikkeld? Met deze kernvraag heeft er in 2021 een proces gelopen vanuit Vernieuwend wonen (het Woningbouwatelier) en het Opgaveteam Wonen en Zorg (gemeente Almere).

Omdat door de gemeenteraad al een projectopdracht is vastgesteld voor de Youri Egorovweg, moest de uitwerking van het innovatieve concept gebeuren op een 'rijdende trein'. Binnen de kaders voor gebiedsontwikkeling was de ruimte daardoor vanaf het begin beperkt. Niettemin stelde de verantwoordelijke afdeling zich bereidwillig op. Het opstellen van een beoogde samenwerkingsovereenkomst en andere nadere afspraken werden daarom ter zijde geschoven om geen tijd te verliezen. Gaandeweg 2023 bleek niettemin dat het commitment van de coalitiepartners toch niet zo sterk was.

Eerst ontstond er verschil van inzicht over kernaspecten zoals community building. Daarnaast hadden de kernspelers binnen hun eigen organisaties nog onvoldoende draagvlak en inzet geregeld. De stap van concept naar uitvoering op locatie was zo snel ingezet dat ze zich daar onvoldoende op hadden ingesteld. Met name de corporaties slaagden er zo niet in om een ruimtelijke vertaling te maken in het ontwikkelplan voor de Youri Egorovweg. Ondanks extra ondersteuning vanuit het Woningbouwatelier om de partijen te bewegen, stagneerde de samenwerking. Eind 2023 concludeerde de corporaties dat ze het concept op de aangewezen locatie niet kunnen realiseren. Alle betrokkenen in de coalition of the willing zijn daarover geïnformeerd. Daarna is met de Stuurgroep Wonen, Zorg en Welzijn gesproken over een mogelijke doorstart elders. Uitkomst is dat, ondanks erkenning van noodzaak voor een dergelijke voorziening, een innovatief concept geen prioriteit heeft.

Verkenning Circulair en biobased bouwen

Centraal in deze verkenning staat de toepassing en doorontwikkeling van circulaire bouwconcepten in de bestaande stad van Almere. De kennis hiervoor is opgedaan in eerdere experimenten en samenwerkingsverbanden, zoals de realisatie van het Natural Pavilion.

Afgelopen jaar zijn er diverse concrete stappen gemaakt op het vlak van circulair en biobased bouwen en het introduceren daarvan in Almeerse projecten. Zo is het Woningbouwatelier aangesloten op de ontwikkeling van Kavel 5 in Almere Buiten. De locatie is in het bezit van de gemeente en er wordt momenteel gewerkt aan de uitvraag voor de ontwikkeling van deze kavel. Het Woningbouwatelier helpt om de uitvraag op een zo hoog mogelijk niveau te krijgen qua circulariteit en het toepassen van biobased materialen. Het Woningbouwatelier zal de te selecteren ontwikkelaar bijstaan in de daadwerkelijke circulaire en biobased uitwerking van het project. Daarnaast wordt met de gemeente en specifiek de afdeling Gebiedsontwikkeling nagedacht over concretisering van de Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling. Ook denkt het Woningbouwatelier mee met de ontwikkeling van de Oostkavels.

Verkenning Living lab Almere Pampus

Opzet van deze verkenning is de wens Almere als living lab te gebruiken om innovaties in de markt te stimuleren en het imago van een als innovatieve stad te versterken. Vernieuwend wonen heeft in 2022 de ideeën en ambities van het Rijk, de provincie en de gemeente bijeengebracht in een eerste voorstel.

In het begin van 2023 is er een eerste visie voor een living lab in Almere opgeleverd. Op bestuurlijk verzoek zijn toen de randvoorwaarden voor een plek in Pampus nader verkend. Daaruit is een voorstel gekomen met twee scenario's die afhankelijk zijn van de gebiedsontwikkeling. De eerste stap concentreert zich in beide gevallen op teelt van gewassen voor biobased bouwmaterialen. Eind 2022 is dit opgenomen in de aanvraag van de provincie Flevoland voor Nationaal Groeifonds programma 'Toekomstbestendige leefomgeving', consortium 'Gebouwen'. Begin 2023 bleek dat deze aanvraag is gehonoreerd, maar het project moest nog wel verder worden uitgewerkt en uitvoeringsklaar worden gemaakt. Sinds de zomer is daar met inzet vanuit het Woningbouwatelier hard aan gewerkt. Het project zal bijdragen aan de ontwikkeling van de biobased bouwketen met een focus aan het begin van deze bouwketen. Hiertoe concentreert de inzet zich op het inzaaien van 40 hectare experimentele gewassen, die kunnen worden gebruikt in de bouw, op Pampus. Daarnaast moeten er vijf biobased woningen worden gerealiseerd en onderzoek gedaan naar de woonbeleving van

mensen die in een biobased woning verblijven. Het programma loopt tot en met Q3 2028 en heeft een totale begroting van € 1,9 miljoen.

Upcycle City Competitie

Na gebleken succes van de eerste Upcycle City Competitie (UCC) is in 2022 de tweede competitie uitgeschreven. Marktpartijen zijn gevraagd om met innovatieve en schaalbare voorstellen te komen voor het CO₂-neutraal verdichten van de bestaande centrumgebieden van Almere.

In 2023 is de eigenlijke competitie afgerond en zijn de subsidies verstrekt aan de prijswinnaars. Winnaars zijn ondertussen gestart met hun activiteiten. De combinatie KAW architecten – Ecorys heeft op 21 december 2023 de opdracht gekregen om deze verkenning samen met de interne stakeholders (gemeentelijke afdelingen en programma's) en externe stakeholders (woningcorporaties en private vastgoedpartijen) uit te voeren.

Programmaliijn 6: Groene en waterrijke identiteit

Almere is uniek: een meerkernige stad doordrongen met water en groen. Het groenblauwe raamwerk van Almere staat echter onder druk, vanwege de enorme woningbouwopgave, de schaarser wordende ruimte, een veranderend klimaat en een afnemende biodiversiteit. De programmalijn Groen en Waterrijk identiteit heeft de volgende doelstellingen:

1. Sterker en toekomstbestendig natuurlijk systeem, dat tegen een stootje kan;
2. Een klimaatbestendige stad, waar bomen en water verkoeling en beschutting bieden;
3. Een gezonde leefomgeving, waar je buiten kan ontspannen en bewegen;
4. Sterkere identiteit, vestigingsklimaat en economisch succes, door het bieden van een groene en gezonde leefomgeving en toeristische bestemmingen.

bedragen x € 1.000

Groene en waterrijke identiteit	begroting	gerealiseerd	verschil
Proceskosten programmalijn 6	375	278	97
Unieke landschappen: Almeerderhout	848	521	327
Unieke landschappen: Eemvallei	0	0	0
Excellent groene en gezonde leefomgeving	426	184	242
Ecologische verbindingen	1.318	97	1.221
Totaal	2.967	1.079	1.888

Proceskosten programmalijn 6

In 2023 was € 125.000 extra beschikbaar door overheveling vanuit 2022. Dit budget is grotendeels benut voor het opstellen van de Uitvoeringsagenda 2025-2030, de uitwerking van projectvoorstellen voor de derde tranche FVA, en het produceren en presenteren van de groenblauwe kaart. In de basis van € 250.000 blijft budget over. Dit is veroorzaakt door een opdracht die een looptijd heeft tot in 2024, tijdelijk gebrek aan ondersteuning, en een nog niet benutte reservering voor een gebiedsverkenning. Dit budget kan komend jaar goed worden gebruikt voor afronding van de lopende opdracht en de geplande gebiedsverkenning. Daarom is voorgesteld om € 75.000 over te hevelen naar 2024.

Unieke landschappen: Almeerderhout

Het projectteam heeft veel planproducten in voorbereiding. Deze vragen veel interne afstemming, zowel bij Almere als bij Staatbosbeheer. Deze toetsmomenten blijven weerbarstig en kosten veel tijd. De toetsmomenten dragen wel bij aan de kwaliteit en het draagvlak van de producten. Daarom wordt in het vervolg langere tijd ingepland voor de toetsmomenten. Hierdoor wordt de planning beter beheersbaar. Bij de activering en placemaking heeft het projectteam ook last gehad van onderbezetting bij Staatsbosbeheer. De opstart van deze planproducten, met bijbehorende middelen, zijn dan ook verschoven naar begin 2024.

Excellent groene en gezonde leefomgeving

Dit verschil is veroorzaakt door vertraging in de planvorming voor de locaties Leemwierde en Algerapad. De vertraging bij Leemwierde betreft enkele aandachtspunten met betrekking tot verharding en woningbouw. De verwachting is dat deze punten in januari 2024 zijn opgelost, waarna de voorbereiding van de realisatie kan

starten. De start van de realisatie is door de genoemde aandachtspunten twee kwartalen vertraagd (start in Q3 2024) ten opzichte van de eerdere verwachtingen.

De vertraging bij Algerapad betreft een extra ontwerpessie omdat zowel Randstad als Almere Centrum 2040 verschillende aandachtspunten hadden op het concept schetsontwerp.

Ecologische verbindingen

De bijdrage voor de bruggen in de Ecozone Pampus (maximaal € 1.000.000) is nog niet overgedragen omdat nog niet duidelijk is welke kosten kunnen worden toegerekend aan de ecologische eisen in het ontwerp. Verder is nog niet gestart met de aanbesteding van het basispakket, omdat het uitvoeringsontwerp nog niet is vastgesteld. Er is inmiddels goedkeuring voor de wildsignalering voor de ecozone Floriade. Deze wordt niet eind 2023, maar begin 2024 gerealiseerd. De kosten schuiven door naar 2024.

Hierna volgt een inhoudelijke toelichting op de projecten binnen deze programmalijn.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen worden ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Unieke landschappen: Almeerderhout

Vestigingskeuzes worden in steeds sterkere mate bepaald door een aantrekkelijke woonomgeving en de nabijheid van voorzieningen. Almere biedt groene, onderscheidende woonmilieus en recreatie- en natuurgebieden van internationale allure. Deze kwaliteit kan verder worden benut en versterkt door het ontwikkelen van groene iconen. Onder de noemer Unieke landschappen wordt gewerkt aan de ontwikkeling van twee groene gebieden als iconen: Stadsbos Almeerderhout en Eemvallei.

Stadsbos Almeerderhout

Het Almeerderhout is het grootste stadsbos van Almere en grenst direct aan de bebouwing van de stad. Belangrijk doel is het Almeerderhout te ontwikkelen tot een icoon van de groene stad, dat bijdraagt aan het versterken van de identiteit en het vestigingsklimaat van Almere.

Het projectteam heeft in 2023 diverse planproducten opgeleverd als uitwerking van het Ontwikkelplan Almeerderhout. Het projectteam heeft een vertraging opgelopen in de planvorming door o.a. lange interne reviewrondes en beperkte capaciteit. Verder is de activering en placemaking van het bos uitgelopen door de langdurige uitval van de stadsboswachter van Staatsbosbeheer. De functie is inmiddels weer ingevuld in de vorm van een projectleider en er worden nu verschillende activiteiten georganiseerd met een nieuwe activiteitenkalender geënt op het marketingcommunicatieplan. Door de beperkte inzet en uitloop zijn niet alle verwachte plankosten van 2023 besteed. De continuïteit en overbelasting van het projectteam blijft een aandachtspunt. De projectbeheersing is operationeel met een risicodossier, planning en financiële verantwoording. De inflatiedruk van afgelopen jaar wordt opgevangen in de aanvraag FVA 2025- 2030 en afgedekt met een garantstelling vanuit Staatsbosbeheer. De aanvraag voor de tweede fase kan rekenen op een 50-50% bijdrage vanuit Staatsbosbeheer.

Eemvallei

De ambitie voor de Eemvallei is om een aaneengesloten, robuuste landschapszone midden door Oosterwold te maken en om volgens goede Almeerse traditie hier stad en natuur te verbinden. Het wordt als het ware het stadsdeelpark van Oosterwold. De programmalijn heeft een rol in het borgen van de realisatie van Eemvallei op lange termijn. Eind 2021 is, op basis van een proces met alle stakeholders, een aanbeveling opgeleverd voor de ontwikkeling van Eemvallei. Het is van belang de aanbevelingen van de aanjager over te nemen en ernaar te handelen, zodat de ontwikkeling van Eemvallei in de tweede fase Oosterwold kan slagen.

In 2023 is door de gebiedsorganisatie Oosterwold verder verkend hoe de ontwikkeling van Eemvallei in de tweede fase Oosterwold vorm krijgt. Hierbij zijn ook de groene verbindingen in de randen van Oosterwold betrokken: de verbinding tussen Almeerderhout en Horsterwold in het zuiden en de verbinding tussen Almeerderhout, Buitenhout en Kotterbos in het noorden. Dit is gedaan in overleg met de samenwerkende

partijen. Verwachting is dat in 2024 de uitgangspunten voor Eemvallei in de tweede fase Oosterwold worden uitgewerkt in een rapport .

Excellente groene en gezonde leefomgeving

De ambitie van het project Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving is om te komen tot een integrale aanpak voor gezondheid, schaduw, droge voeten en voldoende water door de inzet van groen.

De doelstelling van het project is tweeledig:

- Het verbeteren van de mentale en fysieke gezondheid van Almeerders door een verbeterd gebruik van groen- en waterstructuren.
- Een klimaatbestendige stad door een fijnmazige dooradering van groen. Daarbij horen naadloze overgangen tussen buurt, bos en park.

Resultaten

Nobelhorst

Definitief Ontwerp (DO) Speelroute Nobelhorst is opgeleverd. Er wordt een avontuurlijke speelroute aangelegd die het natuurlijke speelgedrag van kinderen stimuleert. Tevens wordt op de route extra groen gerealiseerd om ook tijdens zonnige dagen het spelen aantrekkelijk en veilig te houden. Het project is voor de uitvoering overgedragen aan de afdeling Gebiedsontwikkeling. Vanuit het team Spelen heeft toetsing plaatsgevonden op het Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen 2023 (WAS2023). De definitieve kosten voor aanleg zijn bij het verschijnen van het jaarverslag nog niet in beeld. Realisatie staat gepland voor Q1 2024. De verwachting is dat de werkzaamheden uiterlijk juni 2024 worden afgerond. Het monitoringsplan van Aeres Hogeschool voor het onderzoek aan de speelroute is in concept gereed en wordt in Q1 van 2024 afgerond. Deze speelroute met uitdagende en avontuurlijke speelaanleidingen wordt vergeleken met meer traditionele speeltoestellen.

Leemwierde

Het Definitief Ontwerp (DO) Leemwierde is opgeleverd. Het ontwerp is vooral gericht op het aantrekkelijk maken van het gebied voor ouderen. Er worden extra wandelroutes aangelegd en ontmoetingsplekken gecreëerd. De routes en plekken worden voorzien van extra groen, zodat ze tijdens warme dagen ook aantrekkelijk blijven. Er zijn nog enkele aandachtspunten met betrekking tot verharding en woningbouw. De verwachting is dat deze punten in januari 2024 zijn opgelost, waarna de voorbereiding van de realisatie kan starten. Ook zijn de beheerkosten inzichtelijk gemaakt. Dekking hiervan wordt in de programmabegroting van 2025 structureel opgenomen. De start van de realisatie is door de genoemde aandachtspunten twee kwartalen vertraagd (start in Q3 2024) ten opzichte van eerdere verwachtingen.

Algerapad

In mei 2023 is de visie Algerapad vastgesteld door de stuurgroep en is gestart met het Schetsontwerp (SO). In juni is een concept SO (50% gereed) gedeeld met de projectteams. Omdat zowel Randstad als Almere Centrum 2040 andere aandachtspunten hadden op het concept SO is besloten tot een extra ontwerpessie. Eind 2023 is het SO opgeleverd.

Ecologische verbindingen

Het doel van dit sleutelproject is het realiseren van een toekomstbestendig natuurnetwerk, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt. Dwars door de stad. Om daarmee het leefgebied van de dieren te beschermen en te vergroten. Hiertoe worden vier ecologische verbindingen gerealiseerd:

- A. Verbinding Kromslootpark & Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering.
- B. Verbinding Vroege Vogelbos & Almeerderhout, langs de A6/ De Steiger.
- C. Verbinding Buitenhout & Vaartsluisbos.
- D. Verbinding Almeerderhout-Buitenhout-Kotterbos.

Resultaten

- Begin 2023 is het Definitief Ontwerp (DO) van het basispakket (op grondeigendom van de gemeente) overgedragen aan Stadsruimte ten behoeve van de realisatie. Bij de overdracht is besloten om het ontwerp nog een stap verder uit te werken. Dit uitvoeringsontwerp is bijna gereed.

- De wildsignalering in de ecozone De Steiger is uitgewerkt. Het systeem wordt op twee plaatsen toegepast: op de kruising met de Steigerdreef en met de busbaan. De installatie is inmiddels technisch beoordeeld en akkoord bevonden door Stadsruimte. Ook is vastgesteld dat er geen vergunning nodig is voor de plaatsing. Momenteel loopt het inkoopproces. Plaatsing wordt verwacht in Q1 van 2024.
- Onderdeel van het basispakket is de vervanging van drie duikers door bruggen over de Hoge Wetering (ook Galjoottocht genoemd). De ecologische doelen zijn gekoppeld met de doelen van Gebiedsontwikkeling ten behoeve van de waterafvoer van Poort. De aanbesteding van twee van de drie bruggen (ter hoogte van de Galjootweg en Botterweg) verloopt daarom via Gebiedsontwikkeling. Eén van de twee bruggen betreft een dubbele brug. Vanuit het projectteam wordt toegezien op de juiste implementatie van de ecologische eisen. Tot op heden loopt dit project naar verwachting en zijn de bruggen in de Galjootweg en Botterweg in 2025 gereed. Over de brug in de Pampushavenweg worden nog nadere afspraken gemaakt.
- De by-pass is eveneens onderdeel van de Wateropgave. Deze is geen onderdeel van het sleutelproject, maar wel vereist voor het functioneren van de ecozone Pampus. Naar verwachting realiseert Gebiedsontwikkeling de by-pass. De planning van dit werk is momenteel onderwerp van gesprek, met als doel om dit ook uiterlijk in 2025 gereed te hebben.
- Eén van de in het DO opgenomen maatregelen betreft het hekwerk ter hoogte van het spoor, kruisend met het Wim van Estpad. Hierover zijn begin 2023 gesprekken gevoerd met ProRail. Dit heeft geleid tot aanpassing van het hekwerk door ProRail, zodat op deze locatie de ecozone nu beter te passeren is door kleine zoogdieren. ProRail heeft aangegeven binnen nu en 2025 plannen te ontwikkelen voor aanvullende faunamaatregelen aan de noordzijde van het spoor op deze locatie.
- Er zijn vanuit het DO een viertal Fauna-Uittreed-Plaatsen (FUPs) voorzien in de Lage Vaart. In samenspraak met provincie Flevoland (beheerder) is vastgesteld dat de huidige kades op de aangegeven locaties geen aanleiding zijn om de FUPS aan te leggen. Wild kan zonder problemen in en uit het water komen.
- Een reeks maatregelen uit het DO is voorzien op particulier eigendom aan de Trekweg. Er is gesproken over de betreffende maatregelen (struweel aanplant en realisatie poelen), maar de eigenaar heeft aangegeven daar nu geen medewerking aan te willen verlenen. Momenteel blijft deze locatie nog een zwakke plek in de verbinding.
- Aeres MBO monitort op de Ecozone Pampus. Hierin wordt onder andere gekeken of de inrichtingsmaatregelen leiden tot het beter functioneren van de ecozone. Aeres Hogeschool stelt het plan op voor de monitoring. Momenteel is dit laatste nog niet gereed.
- Er heeft een eerste verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor koppeling tussen de ecozones en omwonenden en bezoekers. Momenteel wordt onderzocht welke voorstellen haalbaar en wenselijk zijn.
- Provincie Flevoland heeft € 2.500.000 (SPUK-Programma Natuur 1e tranche) beschikbaar gesteld voor verdere verbetering van de ecozone Pampus, vooruitlopend op de toekomstige woningbouwlocaties in het gebied Pampus. Hiervoor is een programma van eisen opgesteld. Momenteel wordt in afstemming met provincie Flevoland het project verder vormgegeven en is in samenspraak met de terrein beherende organisaties besloten tot een gefaseerde aanpak: In fase 1 worden de stapstenen aangepakt en is het voornemen om een drietal open velden in Pampushout te verwerven. Ook wordt in deze fase extra geld ingezet op de inrichting van Gouden Rand Noorderplassen. In fase 2 wordt ingezet op de aankoop en inrichting van gronden langs de corridors van de ecozone. Fase 2 gaat lopen vanaf 2025 en wordt gefinancierd uit de tweede tranche SPUK (nog aan te vragen). Aanvullend is financiering aangevraagd via de derde tranche FVA.

Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst

Het Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Amsterdam hebben intensief samengewerkt aan het toekomstperspectief Almere, stad met toekomst. Op basis hiervan is verder gewerkt aan een Uitvoeringsagenda en bijbehorende afspraken. In de Uitvoeringsagenda staan alle gewenste maatregelen om de groei van een sociaal, economisch en ecologisch duurzaam Almere te kunnen voortzetten, waarmee wordt bijgedragen aan sociale en economische structuurversterking van de noordelijke Randstad en de metropoolregio Amsterdam.

bedragen x € 1.000

Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst	begroting	gerealiseerd	verschil
Pampus Kennis- en werkagenda	503	318	185
Pampus zakelijk traject	148	148	0
Preventieve wijkaanpak	190	160	30
Smart mobility	178	141	37
Versterken strategische inzet	152	152	0
Economie	50	0	50
Totaal	1.221	918	303

Pampus Kennis- en werkagenda

De samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf en de aangenomen motie voor extra studie voor 15.000 woningen hebben invloed gehad op de prioritering voor de werkzaamheden die uitgevoerd moesten worden vanuit de programmering van de werkagenda Pampus. Ook de versnelde aanbestedingsselectie van het stedenbouwkundig bureau heeft invloed gehad op de werkzaamheden zoals eerder gepland. Door deze redenen schuiven enkele activiteit naar 2024. Vanaf februari 2024 worden deze werkzaamheden hervat met het budget dat hiervoor beschikbaar is.

Economie

De activiteiten (behoefteraming, handelingsperspectief, verkenning) die afgelopen jaar zijn verricht, zijn gefinancierd uit programma Economie van gemeente Almere. De overgebleven middelen worden in de loop van 2024 ingezet.

Hierna volgt een inhoudelijke toelichting op de projecten binnen deze programmalijn.

Almere Pampus

Almere Pampus kan worden ontwikkeld tot woon- en werkgebied. Een nieuw stadsdeel van Almeerse kwaliteit met 25.000 tot 35.000 woningen en een flink aantal banen. De Werkagenda Pampus is het programma om dit doel te bereiken en in 2030, misschien eerder, te kunnen starten met bouwen. Dit onder de voorwaarde van een positief besluit over de IJmeerverbinding.

Werkagenda Pampus

Voor de ontwikkeling van Almere Pampus is in maart 2021 de Werkagenda Pampus opgesteld. De Werkagenda Pampus is het programma voor de integrale ontwikkeling (fysiek en sociaal-economisch) tussen 2030-2050. Hiervoor levert dit programma het masterplan op, zowel voor de boven- als voor de ondergrond.

In 2023 heeft de Werkagenda Pampus zich sterk gefocust op het opstellen van het afwegingskader. Gezien de integraliteit van de gebiedsontwikkeling, is er systematisch gewerkt met de 'vitale dragers' van het gebied: bodem, water, groen, energie en mobiliteit. Deze dragers fungeren als leidende principes en laten zich niet beperken door de eigendomsgrenzen van het gebied. Hierdoor stellen ze de relaties, maar ook de afhankelijkheden, met stad die er is en de regio bloot. Water en bodem zijn hierin sturend. Ook energie, mobiliteit en natuur zijn belangrijke dragers voor de ontwikkeling. Tevens leggen deze dragers de relatie tussen de fysieke en sociaalmaatschappelijke onderwerpen vast. Deze relaties maken het mogelijk de keuzes integraal af te wegen waarop besluitvorming plaats kan nemen. Zo wordt de lat hoog gelegd op het vlak van duurzaamheid, om zo het gebied toekomstbestendig, zowel fysiek als maatschappelijk, te bouwen. Om een integrale en veerkrachtige gebiedsontwikkeling tot stand te brengen wordt er zowel op de onder- als de bovengrond gestudeerd.

Zakelijk traject

In het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van 11 november is nog geen besluit genomen over starten van een MIRT-verkenning voor de IJmeerverbinding. In het BO MIRT is wel besloten om € 54 miljoen te reserveren voor HOV Pampus en/of Oosterwold. Zo kan er voortvarend met de planvorming van Pampus worden doorgegaan. Vooruitlopend op het besluit over de IJmeerverbinding zijn middelen beschikbaar gesteld voor plankosten en investeringen in een HOV-oplossing

voor het eerste deelgebied als de IJmeerverbinding nog niet is aangelegd. Doelstelling is het vaststellen van een Ruimtelijk Strategische Verkenning in 2024.

Preventieve wijkaanpak

Preventieve wijkaanpak komt voort uit 'Almere, stad met toekomst' - een actueel perspectief op Almere nu en later- dat door de gemeenteraad in 2021 is vastgesteld. In fysiek ruimtelijke zin behoeven de wijken die gebouwd zijn vanaf de jaren '70 tot en met de jaren '90 een stevige impuls door het voortdurend inspelen op wensen van bewoners en ondernemers.

Om de doelstelling te kunnen realiseren zijn in 2023 de volgende activiteiten uitgevoerd. Drie typen activiteiten zijn te onderscheiden:

1. Het ontwikkelen van een systematiek op basis waarvan bepaald wordt waar en wanneer er in wijken gewerkt gaat worden aan preventieve vernieuwing. En in het verlengde daarvan de ontwikkeling van instrumentarium om de aanpak vorm te geven.
2. Het ontwikkelen van een passende interne organisatiestructuur en een governance structuur met stedelijke partners.
3. Het toewerken naar een preventieve gebiedsgerichte aanpak in New Towns dat leidt tot een sterkere landelijke positionering. Hier wordt samen opgetrokken met andere New Towns in Nederland.

Smart Mobility

Gemeente Almere, provincie Flevoland, de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) hebben in 2021 een plan opgesteld voor samenwerking op de corridor Flevoland-Almere-Schiphol.

Het doel van de samenwerking is om de mobiliteit binnen de corridor Flevoland-Schiphol beter te benutten om zodoende de filedruk en uitstoot van fijnstof terug te dringen. Het programma draagt op meerdere vlakken bij aan de bestuurlijke ambities voor Almere 2.0. (Leefomgeving, Bereikbaarheid en Duurzaamheid).

De resultaten van het programma zijn te zien in de stad. De voertuigen (scooter, fiets en auto) voor deelmobiliteit zijn inmiddels een veel gebruikte manier voor Almeerders om zich te verplaatsen in de stad en regio. De gelopen pilot, waarvoor een tussentijdse evaluatie is opgeleverd, zal in 2024 worden afgerond. Provincie Flevoland is zich aan het voorbereiden om ook elders in de provincie op basis van deze pilot deelvervoer mogelijk te maken. Daarnaast zijn er stappen gezet in het zichtbaar maken van alternatieven voor het spitsvervoer richting Amsterdam d.m.v. het Skip de Spits (www.skipdespits.nl) project. Tot slot is het mooi te melden dat ook het project Groeifiets een succes was in Almere, door kinderen vroeg te leren fietsen en de ouders te betrekken zijn er mooie resultaten bereikt voor 'actieve mobiliteit'.

Versterken regionale en strategische inzet

De uitvoering van deze afspraken vindt grotendeels plaats binnen de gemeentelijke organisatie Almere. Om het ambitieniveau van het Perspectief MRA Oostflank waar te maken is op onderdelen tijdelijke formatieve versterking noodzakelijk.

Economie

De economische ontwikkeling van Almere kan niet los worden gezien van de economische ontwikkeling binnen de Metropoolregio Amsterdam. Amsterdam heeft ruimtegebrek, hetgeen kansen biedt voor Almere.

Er is een goed beeld verkregen van de bestaande, nog uit te geven ruimte en behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen en kantorenlocaties in Almere om te kunnen anticiperen op huisvesting zoekende bedrijven uit de regio waaronder Amsterdam. Ook is er een samenwerkingsverband opgezet met Almeerse makelaars en de stadslods in Amsterdam, om huisvesting zoekende bedrijven uit de regio, waaronder Amsterdam, te kunnen matchen met beschikbare huisvesting in Almere.

4 Bijlagen jaarverslag

4.1 Kostenverhaal Oosterwold

Voor de ontwikkeling van het gebied Oosterwold is een gemeenschappelijke regeling Oosterwold opgericht. Dit is een samenwerking tussen de gemeente Almere en gemeente Zeewolde. Daarnaast zijn het Rijk, de provincie Flevoland en het waterschap deelnemende partijen. Voor de financiering van de ontwikkelkosten van Oosterwold is de voorziening kostenverhaal Oosterwold ingesteld. Iedereen die een kavel koopt in Oosterwold moet een exploitatiebijdrage betalen. Deze bijdragen worden in de voorziening gestort. Uit deze voorziening betalen we onder andere de programmaorganisatie Oosterwold en voorzieningen in het gebied (waaronder NOGW Hout). Ook betalen we hieruit de kosten voor stedelijke bereikbaarheid en onderzoeken. Voor een toelichting op het kostenverhaal, en een overzicht van het verloop van de voorziening wordt verwezen naar de [toelichting op de balans](#).

De kosten gaan voor de baten uit. Daarom hebben het Rijk, de gemeente Almere en de gemeente Zeewolde in totaal € 3,3 miljoen voorgefinancierd. Dit wordt terugbetaald uit de ontvangen exploitatiebijdragen, zodra er voldoende geld in de voorziening zit. Vanaf 2017 is dit het geval. In 2017 is daarom gestart met de terugbetaling van de voorfinanciering. Voor de terugbetaling zijn vaste percentages afgesproken. Hierdoor is de terugbetaling aan iedere partij op hetzelfde moment afgerond. De jaarlijkse terugbetaling is afhankelijk van de voortgang van de ontwikkeling. Het terugbetalingspercentage wordt toegepast op de in het voorgaande jaar ontvangen exploitatiebijdragen. In 2023 is op basis hiervan het volledige nog openstaande bedrag van € 320.656 terugbetaald. Met de terugbetaling 2023 is de voorfinanciering dus volledig terugbetaald.

bedragen in € 1

	Voor- investering tot en met 2016	percentage terug- betaling	terugbetaling							saldo terug betalings- verplichting
			2017	2017	2019	2020	2021	2022	2023	
RVB	2.100.000	5,000%	118.582	295.001	360.032	440.734	361.851	319.738	204.062	0
Zeewolde	600.000	1,429%	33.881	84.286	102.866	125.927	103.388	91.356	58.297	0
Almere	300.000	0,714%	16.940	42.143	51.433	62.963	51.694	45.678	29.149	0
Almere (FVA)	300.000	0,714%	16.940	42.143	51.433	62.963	51.694	45.678	29.149	0
	3.300.000		186.343	463.573	565.764	692.587	568.627	502.450	320.656	0

4.2 Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen

In het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen 2023 is de programmering voor groot onderhoud en vervangingen in de openbare ruimte voor 2023 opgenomen. In deze jaarrekening kijken we terug op hoe de projecten zijn verlopen. Onderlegger voor het bestedingsplan 2023 was het Meerjarenperspectief Beheer Almere (MPBA) in combinatie met het Strategisch assetmanagementplan.

Bij de Programmabegroting 2024 is afgesproken om het budget voor groot onderhoud en vervangingen van de openbare ruimte stapsgewijs te laten groeien. In 2032 is ruim twee keer zoveel geld nodig, nog los van het extra geld dat nodig zal zijn vanwege inflatie en groei van de stad. Dit extra geld is hard nodig. Voor 2023 was er nog geen extra budget, wat het steeds ingewikkelder maakt om de juiste keuzes te maken met betrekking tot de inzet van het schaarse budget. Deze afwegingen worden voor groot onderhoud en vervangingen gemaakt via het MPBA-proces (Meerjaren Planning Beheer Almere). De hiervoor uitgevoerde projecten worden toegelicht in het bestedingsplan groot onderhoud en vervanging. Afwegingen over het dagelijks verzorgend onderhoud, waarvoor jaarlijks circa € 23 miljoen beschikbaar is, worden gemaakt binnen het Jaarwerkplan proces.

Hieronder wordt per gebied (Buiten/Hout, Haven/Poort, Stad en Stedelijk) toegelicht welke projecten er in 2023 zijn uitgevoerd, vertraagd of anderszins het vermelden waard zijn.

Afwegingskader MPBA

Het afwegingskader bestaat uit een aantal door het college vastgestelde criteria, op zowel technisch als ook leefbaar, economisch en maatschappelijk vlak. Elk criterium heeft een bestuurlijke wegingsfactor meegekregen. De criteria tellen dus niet allemaal even zwaar.

De groot onderhoud- en vervangingsprojecten die worden afgewogen op basis van genoemde criteria zijn van technische aard of komen voort uit wensen uit de stad.

Kaders

Het Bestedingsplan is in lijn met de geldende (beheer)kaders opgesteld. Dit betekent dat we het Bestedingsplan opstellen en uitvoeren in het kader van de Almere Principles, de beleidsambities Growing Green Cities, de Visie beheer openbare ruimte, de Bestuursopdracht beheer en de overige vigerende beleidskaders (zoals het Bomenkader en het speelbeleid).

Met de projecten in het Bestedingsplan zorgen we voor een veilige en leefbare stad. Bij de uitvoering van onze werkzaamheden zullen we deze veilig en efficiënt uitvoeren. Hierbij stemmen we onze werkzaamheden af op andere werkzaamheden en activiteiten in de stad. Dit geldt bijvoorbeeld voor de stedelijke vernieuwingsprojecten in Almere Haven en Buiten.

Financiën

Het programma is gebiedsgericht opgebouwd, en daarnaast onderscheiden we een aantal stedelijke projecten. Het financieel resultaat voor 2023 staat in onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

	groen	infra	spelen	vri/ovl	water	woonwijken	totaal
Buiten/Hout	132	1.502	0	0	0	1.816	3.450
Haven/Poort	101	1.133	0	283	465	5	1.988
Stad	60	3.427	0	0	41	3.492	7.020
Stedelijk	1.005	1.747	1.165	2.914	1.827	0	8.657
<i>realisatie</i>	<i>1.298</i>	<i>7.809</i>	<i>1.165</i>	<i>3.197</i>	<i>2.333</i>	<i>5.313</i>	<i>21.115</i>
begroting	1.321	7.951	1.234	3.216	2.489	5.037	21.248
resultaat	23	142	69	19	156	-276	133

Almere Haven / Poort / Pampus

Groot onderhoud wijken

In 2023 is gewerkt aan de projectformulering en opdrachtverstrekking voor Groot Onderhoud De Hoven. De combinatie van groot onderhoud en rioolvervanging is complex en nieuw voor gemeente Almere. Om dit goed uit te voeren met minimale overlast voor de bewoners moet dit zorgvuldig voorbereid worden. De voorbereiding gaat onder andere over keuzes wat de beoogde reikwijdte is, hoeveel geld het ongeveer gaat kosten en welke extra ambities of innovaties kunnen worden meegenomen. Aan de juiste projectformulering en opdrachtverstrekking wordt gewerkt. Vanuit de kennis en ervaring die opgedaan wordt met dit grootschalig onderhoudsproject mét riool vervanging volgt het projectplan voor het grootschalig onderhoud in De Marken.

Vanuit Stedelijke Vernieuwing én beheer is een impuls aan het centrum en de havenkom van Almere Haven gegeven. De werkzaamheden in de Havenkom (revalitiserend Centrum Haven) zijn in 2023 nagenoeg afgerond, op 3 jaar nazorg na. Het doel van het project is het creëren van een eenduidige uitstraling onder andere door herbestrating van het gebied. Op de Kerk- en Marktgracht is daarbij ook het licht- en groenplan uitgevoerd. Rioleringswerkzaamheden zijn eveneens uitgevoerd in het plangebied.

Gelijktijdig met deze werkzaamheden zijn er werkzaamheden aan de kademuren verricht (onder andere onderhouds- en herstelwerkzaamheden).

Infra

De Meesweg, Merelweg en Lijsterweg in Almere Haven zijn tijdelijk verbreed en versterkt om de weg veilig te maken zodat men elkaar kan passeren. Het gebied is nog in ontwikkeling. Wanneer de wegen hun definitieve inrichting krijgen is nog niet bekend.

Aan de Heliumweg in Almere Poort is tussentijds planmatig onderhoud verricht omdat de weg is verslechterd en er onveilige situaties ontstonden. Ook dit gebied is nog in ontwikkeling. Wanneer de weg zijn definitieve inrichting krijgt, is nog niet bekend.

Het groot onderhoud van het asfalt aan de Meerveldstraat en het Fisherpad is aan de hand van nader inspectie uitgesteld tot 2024. De werkzaamheden groot onderhoud asfalt de Meenten vanaf Terpmeent tot Oosterdreef zijn ingepland in 2024 en verder. Het fietspad Mesuripad is uit de planning gehaald, omdat op basis van nader onderzoek de kwaliteit nog bleek te voldoen. Dit pad gaat mee in de reguliere inspectiecyclus.

Groen

In 2023 (doorlopend vanuit 2021) is de eerste fase van het zuidelijke deel van het groot onderhoud aan de bomen van de Westerdreef afgerond. Hiermee waarborgen wij de veiligheid en wordt het bomenbestand verder verduurzaamd. Dit zorgt ervoor dat de bomen de levensduur bereiken die ze kunnen bereiken.

In 2022 zijn tijdelijk maatregelen getroffen om de populierenstructuur aan de Brikweg/Wim van Estpad veilig te houden. De resterende onderhoudswerkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2025 om een eventuele integrale aanpak met de projecten Ecologische Verbindingszone en de ontwikkeling van Europakwartier Oost 1 en 2 mogelijk te maken.

Almere Buiten / Hout

Groot onderhoud wijken

Het grootschalig onderhoud van de Regenboogbuurt verloopt volgens planning. Fase 4a (Sepiastraat en omliggende straten) is in voorjaar 2023 uitgevoerd. In deze fase is het noodzakelijk rioolherstel meegenomen. Fase 4b (Ecrustraart en omliggende straten) is grotendeels uitgevoerd in de laatste helft van het jaar. De laatste straten van fase 4b worden naar verwachting in de tweede helft van 2025 opgeleverd. Dit geldt ook voor fase 5, het Prismapark. Echter heeft de natte winter tot oponthoud van de werkzaamheden geleid. De werkzaamheden kunnen worden hervat wanneer het een langere periode droog is.

Wateroverlast bij de parkeerplaatsen voor de Rode Donders is grotendeels aangepakt in 2023 en zal begin 2024 worden afgemaakt.

Infra

Voor de bruggen E.F. van de Banbrug en de L.Wijersbrug zijn werkzaamheden verricht, waardoor de brug weer enkele jaren meegaat. De werkzaamheden aan de San Franciscobrug worden gestart in 2024. Voor de André Franquinbrug wordt in 2024 begonnen met de voorbereidingswerkzaamheden om de brug te vervangen.

Werkzaamheden ten behoeve van het wegdek:

- In de omgeving van het SEC, op de Weteringweg, Verlaatweg en het Michauxpad zijn de scheuren in het asfalt, gaten en verzakkingen weggewerkt.
- Ook scheuren en verzakkingen aan de Vogeldreef in Almere Hout zijn weggewerkt. Hierbij is rekening gehouden met de realisatie van de aansluitingen en rotondes te Oosterwold, zodat deze werkzaamheden gelijktijdig uitgevoerd konden worden.
- In Molenpark is de kwaliteit van de fietspaden en trottoirs verbeterd, zodat ze weer veilig en toegankelijk zijn.
- Op het Van Eesterenplein is de wortelopdruk, veroorzaakt door de daar aanwezige populieren, aangepakt om weer een veilige situatie te creëren.

De werkzaamheden aan het asfalt op de Vlotbrugweg en omgeving inclusief voetpaden en parkeerplaatsen, het fietspad Mathieu Cordangpad (vanaf Pirellipad-Bolderweg) en de H. Heukelsweg worden in 2024 en verder opgepakt.

Groen

In de afgelopen jaren zijn er diverse kleine werkzaamheden aan het Polderpark verricht. Resterende werkzaamheden worden naar verwachting in 2024 (na bestuurlijke afstemming) verder uitgevoerd.

Water

In 2023 zijn er baggerwerkzaamheden verricht bij insteekhaven De Vaart. Zowel de damwand als de deklaag van en bij de Buenos Airessteiger was in slechte staat. In 2023 zijn de herstelwerkzaamheden uitgevoerd waardoor de steiger weer veilig gebruikt kan worden.

Er is begonnen aan de baggerwerkzaamheden in de watergangen van de Striphelden- en Sieradenbuurt. De werkzaamheden lopen door in 2024. Nadat de werkzaamheden verricht zijn, worden de watergangen overgedragen aan het Waterschap Zuiderzeeland.

Amere Stad / Centrum

Groot onderhoud wijken

In 2021 is gestart met de eerste voorbereidende werkzaamheden van het groot onderhoud in Muziekwijk Zuid. Dit integrale project geeft de wijk een kwaliteitsimpuls voor de komende tientallen jaren. Dit wordt gedaan door het ophogen van verzakkingen, kwaliteitsverbetering van het groen en het verduurzamen van openbare verlichting. Daarnaast heeft er rioolherstel plaatsgevonden en zijn maatregelen genomen om de wijk klimaatbestendiger te maken. Een subsidie vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is hiervoor ingezet. In 2023 is fase 1 en een deel van fase 2 uitgevoerd. In totaal zijn er 9 fasen. Per fase (deelgebied) wordt er geparticipeerd met de buurt. De uitvoering loopt naar verwachting door tot en met 2026.

Infra

In 2023 hebben we 5 bruggen vervangen die aan het einde van de levensduur en in slechte staat waren. Dit waren de Touwspringbrug, de Knikkerbrug Kruidenwijk, Verstoppertjebrug, de Hoepelbrug en de Omroepbrug Gooisekant. De Pijnackerbrug Stedenwijk wordt voorbereid in 2024 en uitvoering in 2025. De Schipbeekbrug Randstad wordt in 2024 vervangen. De Golda Meirbrug staat in 2025 gepland.

De in 2023 geplande infra werkzaamheden zijn als volgt opgepakt:

- Voor de inrichting van berm bij de Capricciostraat en Rondostraat zijn in 2023 verschillende scenario's uitgewerkt. De uitvoering is gepland in 2024.
- Het planmatig onderhoud op het bedrijventerrein Randstad 22 is gecombineerd met de herinrichting van het gebied om zo doorstroomproblemen -onveilige situatie voor fietsers- aan te pakken. Hiervoor wordt nu vanuit het Fonds Stedelijke Vernieuwing een bijdrage gedaan. In 2023 is gewerkt aan de voorbereiding en planvorming, in 2024 wordt het uitgevoerd.

- De vloer van de Bottelaarspassage is sterk gedateerd en toe aan groot onderhoud. De plannen worden in afstemming en cofinanciering met de ondernemers uitgewerkt zodat de uitstraling van de vloer past bij de wensen van de ondernemers. In 2023 is de participatie en planvorming opgestart en in 2024 zal de uitvoering plaatsvinden.
- Het fietspad op de Louis Armstrongweg is in 2023 omgevormd van asfalt naar beton zodat het fietspad beter bestand is tegen wortelopdruk.
- Aan fietspad Noordzijde Veeregracht is groot onderhoud gepleegd omdat deze in slechte staat was.
- Er is begonnen aan de voorbereidingen groot onderhoud asfalt rotonde Boegdreef /Hogering Noord/Muziekdreef. De werkzaamheden lopen door tot en met 2024.
- Op basis van nader onderzoek is gebleken dat het groot onderhoud asfalt fietspad Madisonpad Waterwijk Noord tussen Karperpoort – Ijsselmeerbrug uitgesteld kan worden. Naar verwachting zal deze in 2025 gepland worden.
- Bij het terrein van de Realiteit was sprake van wateroverlast op de rijweg en bij de parkeervakken. Dit is aangepakt door ingrepen in het riool en door het gebied op te hogen en te herstraten,
- Het Transgender- en het Regenboogpad aan de Hospitaaldreef bleek te onderhoudsgevoelig waardoor er nu voor een verbeterd ontwerp is gekozen in afstemming met het LHBT+ platform. In 2023 is de uitvoering afgerond.
- Op de Noorderleedeweg zijn verkeersremmende maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te verbeteren.
- Lepelaarpad is toegankelijker gemaakt voor onder andere hulpdiensten door de toegang te verbreden en te versterken. Dit is gedaan door het aanbrengen van damwanden en extra grond en het aanbrengen van grasbetontegels.

Groen

- De bomen aan de Competitieweg verkeerden in slechte conditie door een slechte groeiplaats en er was veel spoorvorming in de verharding wat wateroverlast opleverde. Het is een plek waar veel bezoekers van binnen en buiten de stad komen. Hier wordt onder andere geparkeerd voor Almere City. De werkzaamheden aan groeiplaatsverbetering voor nieuwe bomen en het herstel van het straatwerk is eind 2021 gestart en in 2023 afgerond.
- Nazorgwerkzaamheden aan de bomen aan de Hagevoortdreef zijn in 2023 verricht. De nazorg loopt nog enkele jaren door om de bomen een goed aan te laten slaan.
- Het planmatig onderhoud bomen Hoge Vaart, deel Danswijk- Von Draispad 2e fase is doorgeschoven aangezien er is afgesproken dat hierbij de reguliere boomveiligheidscontroles richtinggevend zijn. De boomveiligheidscontroles geven nu geen aanleiding om in te grijpen. In 2024 wordt er opnieuw gekeken naar de bomen.
- Planmatig onderhoudswerkzaamheden aan de bomen aan de Hogering, deel Waterwijk, Muziekwijk, Bouwmeesterbuurt 2e fase zijn doorgeschoven aangezien er is afgesproken dat hierbij de reguliere boomveiligheidscontroles richtinggevend zijn. De boomveiligheidscontroles geven nu geen aanleiding om in te grijpen. In 2024 wordt er opnieuw gekeken naar de bomen.
- Ruimte aan bomen in het Lumièrepark Fongerspad wordt in 2024 – na bestuurlijke afstemming – uitgevoerd.

Stedelijke opgaven

Infra

Om het asfalt van de busbanen en de halteplaatsen voor de perrons in de busbanen technisch op orde te houden is periodiek onderhoud nodig. Er kan sprake zijn van matige tot ernstige scheur- en spoorvorming. Ook langdurige droogte, hitte en vorst zorgen voor versnelde verslechtering van het wegdek in de busbanen. Met het groot onderhoud zorgen we ervoor dat de busbanen van goede kwaliteit zijn. Het uitgangspunt is dat we 1 keer per 12 jaar groot onderhoud uitvoeren. Gelet op de hoeveelheid kilometers busbanen (circa 60 km) plegen we aan 5 kilometer per jaar onderhoud.

Er wordt stadsbreed gewerkt aan het verhogen van de brugleuningen conform de huidige (aangepaste) wetgeving. In 2023 heeft het project vertraging opgelopen door afstemming met de Welstandscommissie. Wortelopdruk leidt tot overlast in verschillende wijken in Almere, In 2023 zijn hier net als in 2022 maatregelen getroffen om de overlast tegen te gaan.

In 2023 zijn er vanuit stedelijke verlichting en verkeersinstallaties de volgende projecten uitgevoerd.

- Vanuit de bestuursopdracht, verduurzamen openbare verlichting worden jaarlijks circa 3000 armaturen in Almere omgebouwd naar LED verlichting.
- Verder hebben we bij groot onderhoud asfalt de detectielussen voor de verkeersregelinstallaties (VRI) hersteld. Ook werden verschillende VRI's aan dreven vervangen door iVRI's. Dit bevordert de doorstroming en voorkomt onnodige opstoppingen.
- Daarnaast vervangen we jaarlijks enkele voedingskasten van de openbare verlichting zodat ze weer goed en veilig functioneren.
- Er zijn 3abri's vervangen waardoor reizigers weer een goede en veilige wachtplaats hebben.

Groen

De essentaksterfte is in heel Nederland een probleem en leidt ook in Almere tot een vervangingsprogramma voor essen, zowel laanbomen als in de bosvakken. De essentaksterfte vormt een risico voor de veiligheid. Op basis van de boomveiligheidscontroles en een second opinion vervangen we zwaar aangetaste en dode (gevaarlijke) bomen.

We vervangen bomen die op basis van de boomveiligheidscontrole en een second opinion niet te handhaven zijn en kunnen leiden tot onveilige situaties.

Ook werden diverse beplantingsvakken vervangen die het einde van de levensduur hebben bereikt.

Water

Groot onderhoud aan de sluizen is noodzakelijk om vermeende technische levensduur, een juiste werking en veiligheid van de gebruiker te garanderen. Het object sluis is opgebouwd uit verschillende componenten. Veel van deze componenten hebben onderhoud nodig welke zich niet elk jaar aandient.

In 2021 hebben we een uitvoerige inspectie gedaan van alle steigers in Almere. Het blijkt dat diverse steigers aan het einde van de levensduur waren.

In 2023 is gewerkt aan groot onderhoud of vervanging van de steigers.

Spelen

In 2019 is het speelbeleid "Samen op Avontuur" door de raad vastgesteld. Met dit beleid als uitgangspunt wordt er jaarlijks groot onderhoud gepleegd aan meerdere speel- sportplekken in de gehele stad. Tijdens deze projecten worden speeltoestellen en ondergronden vervangen of verwijderd en realiseren wij speellandschappen. Dit met als doel om gezamenlijk spelen en bewegen te stimuleren.

In 2023 hebben we groot onderhoud gepleegd aan speel- en sportplekken in (een deel van):

Seizoenenbuurt

- Kruidenwijk
- Stedenwijk (afronding van 2022)
- De Grienden
- Meridiaanpark Speeleiland (afronding van 2022)
- De Wierden
- Landgoederenbuurt
- Skatebaan Beatrixpark (afronding van 2021)
- Muziekwijk Zuid (loopt door in 2024, volgens planning van het Grootschalig Onderhoud Wijken)
- Regenboogbuurt (loopt door in 2024, volgens planning van het Grootschalig Onderhoud Wijken)

Projecten in voorbereiding genomen en worden in 2024 uitgevoerd:

- Waterwijk
- Filmwijk
- Ebenezer Howardpark / Laterna Magica (Renovatie jongeren ontmoetingsplek)
- Parkwijk
- Verzetswijk
- Staatsliedenwijk

De volgende projecten zijn uitgesteld, omdat ze gekoppeld zijn aan de werkzaamheden van de andere projecten:

- De Hoven
- De Marken

4.3 Opvolging aanvaarde moties en amendementen

Perspectiefnota 2023

RG-125/2022 Actieplan tegen discriminatie

Samenvatting:

De motie draagt het college op om samen met partners, zoals Bureau Gelijke Behandeling Flevoland, te werken aan een lokaal actieplan tegen discriminatie en dit plan aan de raad voor te leggen.

Het actieplan waar de betreffende motie op doelt is vormgegeven als Antidiscriminatie agenda. Deze agenda is onderdeel van het Actieprogramma Almere Divers en Inclusief 2023-2026, dat eind 2023 in de raad is besproken.

Wij zien de motie hiermee als uitgevoerd.

RG-128 Meer zicht op de risico's binnen de jeugdhulp

Samenvatting:

De motie draagt het college op om voor de tweede kwartaalrapportage met een complete rapportage jeugdhulp te komen. Hierin moet worden opgenomen welke maatregelen al getroffen zijn, wat hiervan de financiële resultaten zijn en welke effecten wij nog kunnen verwachten op kwaliteit en kosten en een visie over hoe de verwachte knelpunten worden opgelost. Hierbij moeten ook de effecten van de aanstaande inkoop jeugdhulp worden betrokken. En om de uitkomst hiervan met de raad te bespreken.

In 2023 is deze rapportage met de raad besproken. Daarnaast informeren wij de raad met regelmaat over de stand en voortgang van de jeugdhulp en specifieke onderwerpen daarbinnen.

Wij zien de motie hiermee als uitgevoerd.

Programmabegroting 2023

RG-264 Evenwichtige lokale lasten; Ozb niet-woning

Samenvatting:

Bij de Programmabegroting 2023-2026 is de motie evenwichtige lokale lasten Ozb niet woningen aangenomen. Via deze motie (RV-59 Evenwichtige lokale lasten Ozb niet woningen) verzoekt de raad:

- te onderzoeken of het al of niet uitvoerbaar is om bij de Ozb niet woningen (kantoren, winkels etc) de gebruikersbelasting te verlagen en het eigenarendeel te verhogen.
- de Ozb niet woningen volledig bij de eigenaar te gaan heffen en de gebruikersbelasting op 0% te zetten

Wij hebben dit onderzoek uitgevoerd. Dit heeft vertraging opgelopen door recente uitspreken van de rechter die invloed hadden op de uitkomst van het onderzoek. U heeft dit onderzoek ontvangen op 27 maart 2024 middels *Raadsbrief 053. Verleggen OZBG niet-woningen*. Het is verder aan de raad om een keuze te maken om dit wel of niet in te voeren op basis van de adviezen die wij hebben meegegeven.

Wij zien de motie hiermee als uitgevoerd.

RG-296/2022 Huisartsenzorgen: investeer meer in het sociaal domein

Samenvatting:

De motie draagt op om te komen tot een structurele financiering van een aantal domein overstijgende projecten uit het sociaal domein en daarbuiten. Met als doel om de huisartsenzorg te ontlasten en te zorgen voor zorg op de juiste plek. Ook andere passende initiatieven die onder dit doel kunnen vallen, dienen te worden meegenomen. Ook wordt opgedragen om de zorgverzekeraar(s) onder druk te zetten om per direct te investeren in preventie en zorg op de juiste plek. De raad moet in het eerste kwartaal van 2023 worden geïnformeerd over de voortgang, of als kan eerder.

Momenteel werken we aan de realisatie van een vertrouwelijk en veilige plek binnen het sociaal domein voor niet medische vragen van inwoners, die inwoners nu bij huisartsen neerleggen. Dit wordt uitgewerkt binnen

het samenwerkingsverband PGA, in het kader van verbetering samenwerking medisch en sociaal domein en een IZA aanvraag in het tweede kwartaal van 2024.

De motie is in uitvoering.

RG-317/2022 Introduceer doneerringen voor plastic flesjes

Samenvatting:

De motie roept op om doneerringen of een vergelijkbare oplossing met hetzelfde doel te introduceren in Almere. Bij de prullenmanden, te beginnen in de centrumgebieden. Dit moet bijdragen aan bewustwording rondom statiegeld. Ook zijn doneerringen een menswaardigere optie voor mensen die plastic flesjes uit prullenbakken halen om deze te retourneren voor statiegeld. Bijkomend effect is dat er minder plastic flessen in de openbare ruimte en prullenmanden belanden. Het budget hiervoor dient gevonden te worden in de € 2 miljoen die voor 2023 ter beschikking is gesteld voor initiatieven afkomstig uit de raad.

Half 2023 zijn in de centrum gebieden Centrum Stad en Winkelcentrum Almere Haven, in totaal 16 doneerringen gemonteerd. In februari 2024 is de raad door middel van een raadsbrief en het rapport 'Effectmeting pilot doneerringen' geïnformeerd over de resultaten.

Wij zien deze motie hiermee als uitgevoerd.

Programmarekening 2023

23157.001 Maak verantwoording concreet

Samenvatting:

De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de Programmarekening 2022 de motie 'maak verantwoording concreet' bijna unaniem aangenomen. De motie roept op om in de beleidsdoelstellingen concrete doelen op te nemen die het komende jaar moeten worden gehaald.

In de programmabegroting 2024 hebben wij concrete doelstellingen benoemd bij de verschillende programma's. Wij hebben dit toen een eerste aanzet om de motie uit te voeren genoemd. In de programmarekening 2023 ziet u deze doelstellingen nog niet terug. De verantwoording daarover volgt in de programmarekening 2024. Wel hebben we de teksten meer concreet gemaakt in dit jaarverslag. Bij de komende Programmabegroting zullen we opnieuw, en scherpere, doelstellingen formuleren.

Wij zien deze motie als uitgevoerd. Daarbij merken we op dat we dit nu standaard doen in onze budgetcyclusdocumenten en onze doelstellingen steeds meer meetbaar en concreet maken.

Programmabegroting 2024

Amendement 23254.002 Doen wat nodig is. Er is geen planeet B

Samenvatting:

Het amendement roept op om het afgefallen voorstel 'verduurzaming vastgoed' wel te doen en hier een krediet voor beschikbaar te stellen (€ 7,7 miljoen). Het onrendabele deel van de jaarlasten (€ 0,2 miljoen) wordt gedekt door het schrappen van het maximale legesbedrag voor omgevingsvergunningen per bouwwerk.

Dit amendement verandert het voorgestelde besluit van het college. Het besluit is verwerkt in de definitief vastgestelde programmabegroting 2024 en maakt daarmee onderdeel uit van deze begroting.

23254.012 Stadslandbouw op Odeonveld

Samenvatting:

De motie draagt het college op het onbebouwde deel van het Odeonveld jaarlijks ter beschikking te stellen aan de stadsboer ten behoeve van akkerbouw, tot er een bestemming voor is.

Uit de interne inventarisaties is gekomen dat het terrein te nat is voor landbouw, de waterafvoer is niet goed. Dit is bevestigd in gesprekken met ERF en Hemus. Zonder het aanbrengen van drainage of het ophogen van de grond lijkt commerciële stadslandbouw niet haalbaar. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden voor

kleinschaliger, buurtgerichte standslandbouw. Ook wordt met stichting Stad & Natuur gekeken naar de mogelijkheden voor moestuinen voor scholieren.

De motie is in uitvoering.

23254.013 Nieuw ontwikkelingsplan Overgooi

Samenvatting:

De motie draagt het college op om in 2024 met de raad een voorstel te bespreken met daarin de hoofdlijnen en uitgangspunten voor een nieuw ontwikkelingsplan Overgooi. Dit naar aanleiding van de uitspraak in het coalitieakkoord dat we werken aan een nieuw ontwikkelingsplan voor Overgooi waarbij meer woningen worden gerealiseerd.

De voorbereidingen zijn gestart om te komen tot een projectopdracht in Q2 2024 waarmee de ambitie uit het coalitieakkoord wordt geformaliseerd met een raadsbesluit. Er is gewacht met de voorbereidingen totdat duidelijk was of Overgooi als locatie voor de Beschermd Wonen plus (BW+) locatie in beeld zou blijven. Dat is voorsnog niet meer het geval. In de projectopdracht worden alle uitgangspunten opgenomen die wij later bij de verdere uitwerking naar een nieuw ontwikkelingsplan moeten meenemen.

De motie is in uitvoering.

23254.036 Een gezonder reclamebeleid in de openbare ruimte

Samenvatting:

De steller vindt dat het niet past bij het imago van 'een gezonde stad' wanneer de gemeente geld verdient met reclame- uitingen die leiden tot verslaving of anderszins een negatieve impact hebben op de gezondheid en draagt het college op:

- in gesprek te gaan met de huidige exploitant van reclamedragers in de openbare ruimte in Almere met als doel te bekijken welke mogelijkheden er zijn om alcoholreclames en gokreclames in de openbare ruimte (waaronder - maar niet beperkt tot- vitrines, billboards en bushaltes) op termijn te weren en de raad over de uitkomsten van dit gesprek per raadsbrief te informeren
- waarbij bekeken wordt of dit alles zonder financieel nadeel voor de gemeente kan worden gerealiseerd.
- een juridische analyse uit te voeren of het mogelijk is om een branche of product uit te sluiten van het reclamebeleid en wanneer dit mogelijk is vanaf de eerstvolgende aanbesteding een verbod op alcoholreclame en gokreclame op te nemen.

Aan de bestaande contractanten is een zienswijze gevraagd over welke consequenties er bij het uitvoeren van de motie zijn en in hoeverre er zonder consequenties invulling gegeven kan worden aan deze motie. Daarna wordt de zienswijze van de bestaande contractanten juridisch getoetst en zullen wij een advies over de uitvoerbaarheid van de motie geven.

De motie is in uitvoering.

23254.037 Vrijvallen middelen kunstmuseum voor inpassing Vis à Vis

Samenvatting:

De aangenomen motie roept op om binnen de overlegstructuur van het FVA en bij Gedeputeerde Staten te bepleiten om de vrijvallende middelen voor het kunstmuseum (deels) in te zetten voor de inpassing van Vis à Vis, mocht blijken dat er onvoldoende dekking is voor de beoogde inpassingskosten.

Het besluitvormingsproces over de vrijvallende middelen voor het kunstmuseum is nog gaande. Wij brengen u op de hoogte zodra hier meer over bekend is.

De motie is in uitvoering.

23254.038 Stand van zaken paviljoen M in relatie tot vrijval gelden Fonds Verstedelijking Almere

Samenvatting:

De aangenomen motie draagt het college op de raad z.s.m. te informeren over de stand van zaken en plannen van Paviljoen M, hierbij aan te geven of en hoe de activiteiten bijdragen aan de missie om kunst en cultuur in Almere te versterken en de inzet van activiteiten te relateren aan kosten. Daarnaast de raad scenario's mee te geven over de toekomst van paviljoen M, in relatie tot de vrijvallende gelden in het FVA en andere activiteiten m.b.t. kunst en cultuur in Almere.

De raad wordt geïnformeerd over bijstellingen van het FVA zodra de afspraken met de Raad van Toezicht van M. over de nieuwe opdracht zijn afgerond. Wat betreft het paviljoen zijn er afspraken gemaakt om de programmering van M. hier voort te zetten tot en met het einde van de 2e tranche van het FVA, in 2025. Daarbij moeten we ook aantekenen dat het paviljoen gefinancierd is met middelen uit het Fonds Verstedelijking Almere. Wij gaan als gemeente dus niet alléén over toekomstscenario's voor het paviljoen, maar de provincie en het rijk beslissen hier ook over. Wel zullen we deze motie meenemen in het vervolgtraject, rekening houdende met de beperkingen die we hierboven hebben genoemd.

De motie is in uitvoering.

4.4 Overzicht begrotingswijzigingen

nummer	omschrijving	datum
RV-59/2022	Programmabegroting 2023	10-11-2022
23006	Vorbereidingskrediet riolering Oosterwold	9-2-2023
23025	Vierde kwartaalrapportage 2022	16-2-2023
23068	Bommenregeling 2022	23-3-2023
23104	Eerste financiële kwartaalrapportage 2023	29-6-2023
23179	Werkbudget taskforce huisvesting vergunninghouders	20-7-2023
23198	Tweede financiële kwartaalrapportage 2023	20-7-2023
23254	Programmabegroting 2024	9-11-2023
23225	Fasering, verrekening en dekking afvalwaterzorg Oosterwold	23-11-2023
23269	Mobiliteits- en infrastructuur Programma Almere (MIPA)	7-12-2023
23288	Amendement risicoreservering enquetecommissie Floriade	7-12-2023

4.5 Overzicht mutaties investerings- en financieringsstaat

Investerings economisch nut

bedragen x € 1.000

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
ICT: netwerkbekabeling	1.298	0	-23	0	1.320
Autom bouwmutatievergelijking	60	12	18	0	30
gladheidsmeldsysteem componistenpad Coubertinlaan	35	35	0	0	0
Schoolsportvelden Poort	1.200	0	0	0	1.200
Waterbeleefcentrum Alm-Poort over van activum 40255	1.030	63	0	0	967
Rompkrediet Vastgoed	500	0	0	0	500
Vervanging dak en gevel Sporthal Buiten	1.255	901	10	0	344
Duurz.investerings LED-verlichting & zonnepanelen Stadhuis	97	0	0	0	97
Duurzaamheidsinvesteringen zonnepanelen GZ Vlamingsstraat	25	0	0	0	25
Duurzaamheidsinvesteringen zonnepanelen Luitstraat	25	0	0	0	25
Aankoop krediet FSA (Fonds Strategische Aankopen)	26.406	0	0	0	26.406
Mobiele telefoons	527	0	182	0	345
Zonnepanelen GZ Vrijmarkt	33	0	1	0	32
Gebouw Buitensportvrz.Voortuin extra	3.435	4	16	0	3.415
Gebouw Buitensportvrz.Voortuin extra - grond	1.200	0	0	0	1.200
Playground Hout Noord	650	440	0	0	210
Kunst in de openbare ruimte	1.874	0	128	0	1.746
Doorontwikkeling Erfgoedhuis	175	0	0	0	175
Zonnepanelen GZ Bosgouw	25	0	0	0	25
Baltimoreplein Cultuurhuis Baltimoreplein 106-108	4.409	630	39	0	3.740
Aanschaf portofoons	210	71	7	0	132
Binnenklimaat Kunstlinie	1.886	0	0	0	1.886
Kunstpaviljoen inrichting	168	168	0	0	0
Beeldschermen 34"	370	0	173	0	196
Mobiele computers	2.153	0	1.861	0	293
Realisatie 3D-model Digital Twin	260	0	43	0	217
Strandlab overkapping&berging	4	0	12	0	-8
Ford Ranger 2.0 EcoBlue - VRZ-15-D - 472 Piket auto	12	0	12	0	0
Ford Ranger 2.0 EcoBlue - VRZ-14-D - 471 Piket auto	12	0	12	0	0
INV- Auto wegininspectie STR	50	0	51	0	-1
Sprinkler installatie Stadshart	4.000	0	648	0	3.353
Tablets gemeenteraad	102	82	0	0	20
Pompen beregening	90	0	0	0	90
Powerhill en Wall Cascadepark	200	134	5	0	61
FZ Meubilair 2023	200	0	141	0	59
BC Vrijmark kozijnen	88	0	0	0	88
BC Parkwijk kozijnen	199	0	0	0	199
Stadhuis warmte/koudekoppeling	3.669	0	5	0	3.664
Stadhuis zonnepanelen	151	0	0	0	151
Floridagarage zonnepanelen	85	0	8	0	77
Argonweg recycleperron zonnepanelen	80	0	0	0	80
Natuurbelevingscentrum zonnepanelen	53	0	0	0	53
BSO Aprilstraat 107 zonnepanelen	19	0	0	0	19
UK Haven zonnepanelen	13	0	0	0	13
UK Do-Re-Mi zonnepanelen	16	0	0	0	16
Moskoustraat 18 zonnepanelen	16	0	0	0	16

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
VvE Vlechtwerk zonnepanelen	70	0	0	0	70
VvE Vlechtwerk duurzame warmt eopwekking	343	0	0	0	343
Extravert Baltimoreplein 112-116 zonnepanelen	254	0	0	0	254
Extravert Baltimoreplein 112-116 warmtepomp	445	0	0	0	445
Extravert Baltimoreplein 112-116 div. energiebespar. Maatr.	184	0	47	0	137
Crisis noodopvang	218	0	0	0	218
Verplaatsen .tankstation De Steiger incl. extra laadpalen	250	0	0	0	250
Sporthof Buiten duurzame warmteopwekking	94	0	0	0	94
Vervanging auto SV-467-H	105	0	99	0	6
Vervanging auto SV-468-H	105	0	99	0	6
Fiat E-Scudo voor Meldpunt STBV Citroen Berlingo VF-397-S	45	0	36	0	9
Versterken breedplaatvloeren De Nieuwe Bibliotheek	845	0	0	0	845
vervanging voertuig 412 met kenteken V-938-HG	100	0	0	0	100
Uitbreiding Natuurbelevingscentrum (NBC) De Oostvaarder	4.800	0	586	0	4.214
Vervanging stoelen	1.550	0	0	0	1.550
uitbreiding begraafplaats Kruidenwijk	120	0	0	0	120
VW ID4 uitbreiding wagenpark VGB	45	0	0	0	45
Microsoft kooplicentie	80	0	81	0	0
Vervangen EC ventilatoren bibliotheek Stad	550	0	0	0	550
Aanpassing entree Alnovum	300	0	0	0	300
Rompkrediet 1e tranche duurzaamheid	7.700	0	0	0	7.700
VW ID3	48	0	0	0	48
VW ID4	48	0	0	0	48
VW ID3 (W&I Klantencontact)	48	0	0	0	48
Ducato	115	0	0	0	115
VW ID3 (VTH HH)	48	0	0	0	48
VW ID3 (VTH HH)	48	0	0	0	48
Skoda Kamiq (VTH)	45	0	0	0	45
Aankoop Randstad 20-04 - grond	2.500	0	0	0	2.500
Aankoop Randstad 20-04 - gebouw	7.300	0	0	0	7.300
Meubilair Topsportcentrum 2024	90	0	0	0	90
AMKU - inbouw Baltimoreplein 116 3e verdieping	135	0	26	0	109
Sportpark Buitenhout	302	0	0	0	302
Zonnepanelen Schaapskooi	13	6	1	0	5
Zonnepan. GZ Aprilstraat	77	4	0	0	73
Zonnepan. GZ Kornetstraat	77	4	0	0	73
Zonnepan. GZ Danslaan	77	4	0	0	73
Zonnepan. GZ Regenboogweg	77	4	0	0	73
Rie Mastenbroek zonnepanelen	32	24	2	0	6
Havas-zonnepanelen	19	1	0	0	18
Brandweerkazerne Almere Poort Argonweg	1.603	0	25	0	1.578
Bouw 16kl Europakwartier Oost basisschool - grond	857	0	0	0	857
De Zeeraket Monacostraat 50	133	0	74	0	59
Bouw gymzaal Oosterwold	258	0	25	0	233
Bouw 16kl Europakwartier Oost basisschool	6.511	9	0	0	6.502
Nieuwbouw Meergronden	34.112	0	0	0	34.112
1492 Marie Curielaan – TOH 7kl	113	0	74	0	39
Gymzaal Montessori Nobelhorst - grond	638	0	0	0	638
9004 realisatie ZMOK school Next level - Estafettelaan 17	166	0	81	0	85
Bouw gymzaal Europakwartier Oost	1.594	0	0	0	1.594
Duinschool De Duinvliender Slowakijehof 1 - grond	0	0	0	0	0

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
Bouw gymzaal Europakwartier Oost - grond	142	0	0	0	142
Montessori Campus Nobelhorst	24.195	484	13.433	0	10.278
Bouw 14kl Europakwartier Heliumweg 51 basisschool	6.096	469	4.346	0	1.281
Aankoop aanbouw Kleine Wereld Nederlandhof 5	170	0	0	0	170
Montessori Campus Nobelhorst - grond	2.869	0	0	0	2.869
Bouw 14kl Europakwartier Heliumweg 51 basisschool - grond	1.015	0	0	0	1.015
De Zeeraket Monacostraat 50 - grond	0	0	0	0	0
Internationale Campus Annapark Alg middelen	20.024	14.997	3.492	0	1.535
Gymzaal Montessori Nobelhorst	11.180	240	0	0	10.940
De Verbeelding Oosterwold - gebouw	777	0	657	0	120
Duinschool De Duinvlieder Slowakijehof 1	9.183	6.687	1.929	0	566
Opvang Oekraïners Wisselweg aanschaf noodgebouwen	2.658	0	619	124	2.038
Opvang Oekraïners PJ Oudweg 1 verbouwing Alnovum	81	0	17	17	64
Opvang Oekraïners Elementendrf aanschaf noodgebouwen	675	0	81	16	595
Opvang Oekraïners Clingendael verbouwing huurapp. Ymere	1	0	0	0	1
Opvang Oekraïners El Grecostr. verbouwing huurapp. Ymere	19	0	1	1	18
Opvang Oekraïners Televisieweg inventaris noodopvang	0	0	0	0	0
Opvang Oekraïners div.locaties witgoed & overige inventaris	502	0	516	0	-14
Camera's Stadstoezicht	141	0	158	25	-17
Camera's bij Almere City	92	0	91	0	1
veldberekening veld3,6,7,8 FBK	21	0	21	0	0
VV hekwerk De Marken	73	73	0	0	0
onderlaag veld 2 FC Almere	72	0	72	0	0
pompunit sportpark Polderkwart	25	25	0	0	0
verv. 2 kunstgrasvelden AHC	7	0	7	0	0
pompunit sportpark FBK	23	23	0	0	0
VV FBK veld 9 en 10	70	43	28	0	0
Vervanging kunstgrasvelden	310	0	0	0	310
pompunit sportpark Anna Park	30	30	0	0	0
vervangen rubbergranulaatvelden	0	0	0	0	0
S1597D2-SO 3 kurk infillvelden	1.454	0	1.368	0	86
De Marken kunstgrasveld 2	351	0	349	0	2
Renovatie 2 kunstgrasveldn FBK	1.011	1.004	6	0	0
Buitenboys kunstgrasveld 5	371	0	349	0	22
Non imfill kunstgras 2 AS'80	380	0	363	0	17
Kunstgrasvelden	2.197	0	0	0	2.197
hekwerken FBK Sporting Almere	15	0	14	0	1
Base- en Softbalterrein FBK	21	0	21	0	0
hekwerken sportparken	196	0	0	0	196
Rie Mastenbroek ASC Waterwijk	21	0	21	0	0
LEDverlichting diverse sp.park	0	0	0	0	0
LEDverlichting veld 3,9,10 FBK	100	92	8	0	0
LEDverlichting div.sp.parken	216	0	216	0	0
Verlichting Base/Softball FBK	147	0	147	0	0
Renovatie sportvelden	195	0	0	0	195
renovatie handbalvelden HAVAS	121	0	121	0	0
investeringen grondexploitatie					
Huurgronden 2023	nvt		54		
Erfpachtgronden 2023	nvt		476		
correcties					
109990 MVA-ECN Correctie balansrubr.	nvt		256	256	

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
4036D Doorberek BTW-schade sportbesl	nvt		888	888	
	220.899	26.763	34.730	1.326	161.080

Investeringsen waarvoor een heffing kan worden geheven

bedragen x € 1.000

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
OID 2023	4	0	4	0	0
Vervanging open auto 047	320	0	306	0	14
Vervanging voertuignr 75 (42-BJV-6)	350	0	0	0	350
VW ID5	48	0	0	0	48
Ondergrondse containers 2025	4.003	0	0	0	4.003
vernieuwen slagbomen, hekwerk/omheining, staatwerk (bordes h	535	0	0	0	535
VV Vacuümsysteem Almeerderzand	250	0	0	0	250
Vervanging paspomaat	175	151	0	0	24
Vervanging voertuig 220 (service/perron auto)	285	0	286	0	-1
Minicontainers 2023	3.745	0	3.260	0	485
geluidisolerende en ongediertemaatregel (piekbelasting naar	185	0	0	0	185
INV-tijdelijke decentrale zuivering Oosterwold - EFRO	2.200	728	1.445	338	28
RIO VV Gemaal 254-0	100	0	82	82	18
INV-RIO Klimaatmaatregelen Muziekwijk Zuid	410	0	57	57	353
INV-RIO Afwatering Homeruspark	52	0	0	0	52
Hospitaalgarage - blok 5.2	43.500	0	0	0	43.500
Fietsenstalling Tourniquet	522	0	29	0	494
Vervangen PRIS	310	0	0	0	310
Afstroom problematiek riolering Waterwijk 2C89	355	0	222	222	134
RIO VV Gemaal Dagenweg (en aanpassen persleiding)	189	0	1	1	188
RIO VV Gemaal Ouverture 228_0	921	0	9	9	912
Vervanging voertuignr 76 (06-BKG-8)	400	0	0	0	400
Mini-container 2022	0	0	0	0	0
VV containers recycling perron	100	0	0	0	100
Vervanging voertuignr 72 (65-BGZ-7)	450	0	0	0	450
Vuilkleppen (verbinding tussenperron en container	51	0	0	0	51
VV riool Wisselweg	0	0	0	0	0
VV lijngoten Chinees graniet	153	0	15	15	138
RIO VV Gemaal 228-1 Muziekwijk	122	0	104	104	18
VV vuilwaterriool De Marken en De Steiger	8.888	0	30	30	8.858
RIO - klimaatadaptatie tbv grootschalig onderhoud wijken	1.005	0	0	0	1.005
INV-RIO verb.waterafvoer waterpasserende verharding A'Poort	454	0	31	31	423
INV-RIO VV gemaal 266-1 Striptekenaar	252	0	0	0	252
Straat Apparatuur A Buiten	240	0	0	0	240
Vervanging open auto 069	320	0	326	0	-6
VV Volvo EW 140 perron Poort	190	0	217	0	-27
Vervanging open auto 070	320	0	306	0	14
Personenauto VW ID3	45	0	2	0	43
Vervanging voertuignr 221 (67-BJF-8)	450	0	0	0	450
VW ID6	48	0	0	0	48
VW ID3 (GL)	48	0	0	0	48
Aanbrengen vloeistofdichte asfaltconstructie Buiten	91	0	0	0	91
INV-RIO Vervangen aandachtstrengen HWA DWA Stedelijk	95	0	0	0	95

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
INV-RIO Vervangen riool Grote Markt en Stadhuisplein	25	0	0	0	25
INV-RIO vervangen riool Vlotbrugweg 3Z1 de Vaart	1.443	0	80	80	1.363
Hoofdriool OW Fase 1A & 1B	9.100	511	1.104	1.104	7.485
Uitbr. zonnepanelen de Steiger	53	0	0	0	53
INV-RIO Afstroming Voorstraat 566	1.988	0	2	2	1.985
VV Vuilwaterberging Pocketpark Centrum Almere-Stad	287	0	0	0	287
OID 2022	1.290	1.290	45	0	-45
VV tankinstallatie De Steiger	200	0	0	0	200
Oplaadstation OAT	50	0	0	0	50
aanpassen in/uitrit (ophogen, naar 2 rijbanen en stoep uitri	198	0	0	0	198
INV-Tijdelijke maatregelen opvang afvalwater Oosterwold	11.600	124	1.608	0	9.868
RIO VV Gemaal 253-0	124	0	105	105	20
VV vuilwaterriool De Hoven	2.015	0	104	104	1.912
op- en overslaglocatie De Vaart 4 - grond	6.000	0	0	0	6.000
op- en overslaglocatie De Vaart 4 - gww	5.341	0	0	0	5.341
Vervanging prullenbakken 1e fa se 2021	354	99	30	0	225
Vervanging open auto 066	320	0	306	0	14
Vervanging open auto 067	320	0	306	0	14
Vervangen auto 068 (Kraan OID)	360	0	344	0	16
VV Volvo EW 140 perron Haven	190	0	217	0	-27
Vervanging voertuig 413 (personenauto)	45	0	42	0	3
Vervanging voertuignr 74 (09-BJV-4)	350	0	0	0	350
INV-Kavelwegriool Oosterwold 1 B	0	0	3	0	-3
INV-RIO renovatie rioolgemaal 224-5 Radioweg 33	153	0	6	6	147
Verlengen persleiding 213_0 n aar 210_0	390	0	0	0	390
INV-RIO Aanbrengen extra persleiding 219_0	45	0	21	21	24
Riolering theehuisje parkwijk afstroomproblematiek	935	0	224	224	711
INV-RIO Vervangen duikers Almere	410	0	0	0	410
Vervanging duobak auto 043 voor mono-auto	320	0	313	0	7
Vervanging duobak auto 045	320	0	306	0	14
Bedrijfsgebouw De Steiger De Steiger 221 herinrichting diverse ruimtes	80	0	0	0	80
Vervanging open auto 049	320	0	306	0	14
Vervanging voertuig 404 (bestelauto)	50	0	48	0	2
Personenauto VW ID3	45	0	42	0	3
Camerasystemen op perrons	95	0	61	0	34
Vervanging voertuignr 73 (66-BJF-8)	390	0	0	0	390
Vervanging voertuignr 78 (49-BKG-5)	250	0	0	0	250
Ducato Zijlader (SSCH)	110	0	0	0	110
uitbouw beheerdersgebouw	50	0	0	0	50
Aanpassing hijsblokken kraan-trechter	126	0	0	0	126
INV-RIO VV gemaal 115-10 Achillesstraat	130	0	0	0	130
Straat Apparatuur A Stad	320	0	0	0	320
Vervanging voertuig 140 12-BP-SK	50	0	0	0	50
BID 2022	2	2	0	0	0
Vervanging open auto 048	320	0	306	0	14
op- en overslaglocatie De Vaart 4 - gebouw	3.609	0	25	0	3.584
Vervanging voertuignr 77 (77-BKH-4)	400	0	0	0	400
Vervanging voertuignr 80 (97-BLD-9)	400	0	0	0	400
Oplaadstation Steiger	100	0	0	0	100
Kraan-Knijper (GL)	430	0	0	0	430

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
INV-Kavelwegriool Oosterwold 1A	16.900	0	1.010	0	15.890
INV-RIO Vervangen drainage dreven, busbanen en speellocaties	345	0	72	72	273
RIO VV Gemaal 224-1 Kabelstraat	22	0	116	116	-94
RIO VV Schakelkasten	269	0	26	26	243
INV-RIO VV de Realiteit	143	0	116	116	27
INV-RIO vervangen riool Olstgracht	450	0	0	0	450
Duurz.inv. Sluisgarage	100	0	0	0	100
	141.912	2.904	14.020	2.863	124.988

Investerings maatschappelijk nut

bedragen x € 1.000

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023	bijdrage derden 2023	restant krediet
FVA PL 1 LRWW Sport en bewegen	1.400	80	95	0	1.225
FVA PL6 EV groeninrichting en faunapassages	479	0	14	0	465
INV-VV Touwspringbrug- 2775	549	26	526	0	-3
Floriade Terreininr./org.kost zie ook activum 40452	1.143	0	3	0	1.140
FVA PL 4 Kustz aanleg Meerstrand	1.700	0	0	0	1.700
INV Herinrichting Havenkom	0	0	0	0	0
INV Veiligheidsmaatregelen Civiele Kunstwerken Almere	2.320	0	487	0	1.833
Aanpassen fietswegbewijzering MIPA1.23	830	4	29	15	797
INV- Regenboogbuurt - Pi001	12.205	10.037	1.919	103	250
INV-VV hoepelbrug- 2766	444	33	368	0	43
KW VV 2010 Pijnackerbrug Stedenwijk	42	0	0	0	42
KW - VV 2503 Rooseveltbrug Staatsliedenwijk	50	0	0	0	50
Overkapping busstation 't Oor0	2.900	409	2.182	720	309
INV-De Hoven - Pi004 902/327	1.460	87	5	0	1.368
FVA-project Almere Centrum	6.457	3.209	30	0	3.218
INV Vervanging lichtmasten	530	30	14	0	486
INV Omvormen OVL naar LED over van activum 35071	6.104	4.301	1.032	0	770
INV VV steiger 20.01 Stad	657	453	155	0	49
INV VV DRIS bushaltes	1.650	538	599	0	513
INV-VV Verstoppertjebrug- 2773	398	23	344	0	31
INV VV bomen uit inspecties	543	453	136	0	-46
INV Skatebaan Beatrixpark	88	20	29	0	40
VRI - PRIS - Vervangen PRIS (informatie dreven Centrum)	300	0	198	90	102
MIPA 1.33 verbeteren sociaal veilige fietsroutes	300	0	0	0	300
MIPA 1.37 Opwaarderen fietsroute Pirellipad	290	0	0	0	290
FVA 1.1 Station en omgeving in	7.813	7.152	487	0	174
INV VV Verlicht.Centrum Haven	550	286	283	0	-19
INV VV VRI &LED progr.2021 nieuw activum 1201361	4.510	0	1.438	263	3.072
INV VV steiger 30.13 Buiten	615	74	465	0	76
INV-VV Schommelbrug- 2768	275	270	0	0	5
INV-VV Jaap Nippadbrug- 3005	277	277	0	0	0
INV-VV bomen inspecties 2024	915	0	0	0	915
Realis. spoorbaan brug NS parkwijk&NS Buiten MIPA 1.28+1.29	13.048	0	5.765	3.593	7.283
MIPA 4.6 en 4.7 Evenaar - maat regelen	1.750	104	917	302	729
MIPA 1.34 Opwaarderen Fongerspad - zuid	506	0	0	0	506
FVA PL6 Excellente Groene&Gezode Leefomg.(EGGL) Leemwierde	1.041	0	0	0	1.041
INV-Muziekwijk-Zuid - Pi009	11.304	2.103	3.564	72	5.637

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023 derden 2023	bijdrage 2023	restant krediet
INV VV bomen entonderstamproblematiek	763	0	0	0	763
KW VV 2014 Omroepbrug Gooisekant	392	0	325	0	67
Tsjaikowskypad-Giethoornpad+br	347	174	0	0	174
INV-VV Populieren bosgebied353	433	406	0	0	27
INV Populieren Johnsonpad -680	164	162	1	0	2
INV GO Centrum Almere Haven	1.333	526	804	0	3
INV-VV Knikkerbrug - 2770	608	36	494	0	78
INV VV Jaap Edenpad (fietspad)	376	297	0	0	79
INV-VV Bokspringbrug- 2776	437	387	1	0	49
INV kleine speeltoestellen	120	0	0	0	120
GRN-Vervangen bomen met slechte conditie/toekomstverwachting	300	0	0	0	300
FVA PL6 EV Wildsignalering Steigerdreef	339	0	5	0	334
INV-De Marken - 903/332	2.198	300	0	0	1.898
INV-VV&VRW.Bomen-Essen-973	5.502	4.548	188	0	766
FVA4: Kustz. Almere Poort/Duin	6.776	3.135	809	0	2.833
FVA Rondje Weerwater	23.517	22.242	696	0	579
Aanlegsteiger	200	0	0	0	200
VV steiger 20.33 Beatrixpark	124	116	0	0	8
INV-VV Jan Postmabrug- 2532	301	289	14	0	-2
Asfalt Vlotbrugwg voetpd & PP	1.271	56	15	0	1.200
INV VV beplantingsvakken	1.660	180	523	0	957
KW VV 2505 Golda Meirbrug Staatsliedenwijk	594	0	0	0	594
KW VV 2508 Schipbeekbrug Randstad	556	0	49	0	507
MIPA 1.34 Opwaarderen fietsroute Muzenpark	414	0	0	0	414
INV PP Avonturijn en Olivijn -	276	339	0	0	-63
INV Velopabankjes	nagekomen baten	0	0	16	-16
SPL-GO Meridiaanpark	216	171	34	0	11
SPL-GO De Wierden 1	192	0	201	0	-9
SPL-GO Regenboogbuurt	56	0	43	0	12
SPL-GO Verzetswijk-1	170	0	10	0	160
SPL-GO valdempende ondergrond	50	0	0	0	50
SPL-GO Stedenwijk-3	95	68	8	0	18
SPL-GO De Grienden-1	110	72	28	0	10
SPL-GO Muziekwijk 1	165	15	145	0	5
SPL-GO Parkwijk-2	235	0	15	0	220
SPL-GO Oostvaarderspark en Koopvaardijpark	20	0	0	0	20
SPL-GO Landgoederenbuurt 1	100	0	96	0	4
SPL-GO Staatsliedenwijk-1	140	0	10	0	130
INV Spelen 2019-2022 661	84	0	12	0	72
SPL-GO Muziekwijk-8	135	0	15	0	120
SPL-GO Vogelhorst 2	10	0	0	0	10
SPL-GO Annapark	20	14	4	0	1
SPL-GO Calamiteitenbudget	74	74	-1	0	1
SPL-GO Tussen de Vaarten -5	10	0	0	0	10
SPL-GO Tussen de Vaarten -3	10	0	0	0	10
SPL-GO Kruidenwijk 1	175	5	143	0	27
SPL-GO Filmwijk-2	160	0	15	0	145
SPL-GO Muziekwijk Zuid	240	40	50	0	150
SPL-GO Waterwijk-1	110	0	10	0	100
SPL-GO Molenbuurt 1+2	20	0	0	0	20

naam	krediet	realisatie t/m 2022	uitgaven 2023 derden	bijdrage 2023	restant krediet
SPL-GO Landgoederenbuurt 2	5	0	5	0	0
SPL-GO Seizoenenbuurt-1	285	5	281	0	-1
SPL-GO Ebenezer Howardpark	150	0	10	0	140
	137.481	63.627	26.146	5.174	47.693

4.6 Lijst met afkortingen

ABA	Amsterdam Bay Area
ACM	Almere City Marketing
AEF	Andersson Elfers Felix
AiB	Amsterdam in business
APV	Algemene plaatselijke verordening
ASG	Almeerse Scholen Groep
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
B&W	Burgemeester & Wethouders
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit bijstand zelfstandigen
BIZ	Bedrijven investeringszone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
boa's	buitengewoon opsporingsambtenaren
BRP	Basisregistratie persoonsgegevens
btw	Belasting toegevoegde waarde
BUIG	Gebundelde uitkering
BV	Besloten vennootschap
bvo	bruto vloeroppervlakte
BZK	Ministerie van Binnenlandse zaken
CAA	Circulair Ambachtscentrum Almere
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CO2	Koolstofdioxide
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
CV	Commanditaire vennootschap
DigiD	Digitale Identiteit
DU	Decentralisatie uitkering
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
ERD	Eigenrisicodragerschap
etc.	et cetera
EU	Europese Unie
EZ	Economische zaken
FC	Football Club
FSV	Fonds Stedelijke Vernieuwing
fte	voltijd formatie eenheden
FVA	Fonds Verstedelijking Almere
G40	Netwerk van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners
gft	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke (Gemeenschappelijke, Gewestelijke); Gezondheidsdienst Dienst voor Openbare (overheids) gezondheidszorg van één of meerdere samenwerkende gemeenten
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GR	Gemeenschappelijke regeling
grex	Grondexploitatie
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk Riool Plan
HAR	Hotel- en accommodatieregeling
hbo	Hoger beroepsopleiding
HRM	Human resource management
HVC	Huisvuilcentrale
HVV	Huisvestingsverordening
Ibba	Ik bouw betaalbaar in Almere
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IKC	Integraal Kind Centrum
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KOT	Kinderopvangtoeslag

KOTA	Kinderopvangtoeslag Almere
LHBTI	lesbisch, homoseksueel, biseksuele, transgender en intersekse
LHBTIQ+	lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse en queer
LIOR	Leidraad inrichting openbare ruimte
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
m.b.t.	met betrekking tot
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MIPA	Meerjaren infrastructuurprogramma Almere
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKBDoor gaan	Midden- en kleinbedrijf Doorgaan
Mo/Vo	Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang
MO- platform	Maatschappelijke ondersteuningsplatform
MPBA	Meerjarenperspectief beheer Almere
MPGA	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties Almere
MPVA	Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere
MRA	Metropoolregio Amsterdam
MVA	Materiële Vaste Activa
NOGW	Nota Omslag Grote Werken
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NTC	Nationaal Trainingscentrum
NV	Naamloze Vennootschap
o.a.	onder andere
OAT	Ondergronds Afvaltransportsysteem
OFGV	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OMALA	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere
OV	openbaar vervoer
Ozb	Onroerendezaakbelasting
pmd	Plastic verpakkingen, blik/metaal en drankenkartons
PO	Particulier Oprachtgeverschap
PO/VO	Primair onderwijs / voortgezet onderwijs
POH	Praktijkondersteuner bij de huisarts
PRICE	Praktijk- en innovatiecentrum circulaire economie
RES	Regionale Energie Strategie
RG	Raadsgriffie
RIB	reserve incidenteel beleid
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
RMT	Regionale Mobiliteitsteam
ROC	Regionaal opleidingscentrum
RRAAM	Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer
RV	Raadsvoorstel
RVB	Rijksvastgoedbedrijf
RvC	Raad van Commissarissen
RVS	Regionale Veiligheidsstrategie
RWF	Regionaal Werkbedrijf Flevoland
SAMP	Strategisch AssetMangementPlan
SCAN	Seismische Campagne Aardwarmte Nederland
SiSa	Single information, Single audit
SRE	Structureel reëel (begrotings-)evenwicht
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
SWPA	Stedelijk woningbouwprogramma
TAS	Toekomstbestendig afvalinzamelsysteem
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TU	Technische Universiteit

TV HNL	Tennisvereniging Het nieuwe land
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VMCA	Vrijwilligers en Mantelzorg Centrale Almere
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
vof	vennootschap onder firma
VOG	Verklaring omtrent het gedrag.
VON	Vrij op naam
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRF	Veiligheidsregio Flevoland
VRI	Verkeersregelinstallatie
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor en vroegschoolse educatie
VvE	Vereniging van Eigenaars
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WGA	Wet gedeeltelijk arbeidsgeschikten
Wion	Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten
Wkb	Wet Kwaliteitsborging
WLF	Woonlastenfonds
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOAB	Woningabonnement
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
ZKV	Ziektekosten verzekering
ZLF	Zelfstandigenloket Flevoland
ZVHF	Zorg- en veiligheidshuis Flevoland
zzp	Zelfstandige zonder personeel

Jaarrekening

5 Balans en toelichting

5.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

In dit hoofdstuk zijn de waarderingsgrondslagen opgenomen voor het opstellen van de Programmarekening 2023.

Balanscategorieën die niet van toepassing zijn bij de gemeente Almere, worden omwille van de leesbaarheid niet weergegeven en toegelicht.

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Voor een nadere uitwerking van de BBV-regels heeft de gemeenteraad de volgende kadernota's vastgesteld:

document	vaststellingsdatum
kadernota Vaste activa beleid	15-12-2016
kadernota Reserves en buffers	13-04-2023
kadernota Integraal risicomanagement en Weerstandsvermogen	15-12-2016

Ook wordt voldaan aan de verplichtingen van de ministeriële regeling Single Information Single Audit (SiSa). Op basis van deze regeling legt de gemeente via een bijlage bij de jaarrekening verantwoording af over de besteding van een groot aantal specifieke uitkeringen. Deze bijlage maakt deel uit van de jaarrekening en valt daarom ook onder de strekking van de controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

Primitieve begroting

De primitieve begroting is de begroting zoals die is vastgesteld door de gemeenteraad voorafgaand aan het begrotingsjaar. Dit is niet hetzelfde als het boekwerk waarover de gemeenteraad heeft besloten. In de primitieve begroting zijn ook nog verwerkt:

- de begrotingswijzigingen waarover de gemeenteraad separaat heeft besloten, tussen het moment van het opstellen van de begroting en 1 januari van het begrotingsjaar;
- de amendementen en moties die de raad heeft aangenomen bij de besluitvorming over de begroting.

CAK eigen bijdragen

Op basis van de overzichten van het Centraal administratiekantoor (CAK) kan de gemeente Almere de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen aan de hand van de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat op deze overzichten van het CAK inkomensgegevens ontbreken. Hierdoor zijn deze overzichten niet geschikt om de juistheid van de eigen bijdragen op persoonsniveau, en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel, te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat de gemeente Almere geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan verkrijgen, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente Almere is verplicht, op grond van de kadernota rechtmatigheid, deze onzekerheid te noemen in de jaarstukken, ook al ligt de oorzaak niet bij ons. Dit geldt overigens voor alle gemeenten.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente belastingplichtig geworden voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Dit geldt alleen voor ondernemingsactiviteiten ('door de ondernemerspoort gaan'), zoals de verkoop van grond. Afspraken hierover hebben we vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst met de belastingdienst. Hierin staat onder andere hoe wij de fiscale winst bepalen. Daarbij houden we ook rekening met beschikbare fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren, vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Inmiddels is overeenstemming bereikt met de belastingdienst over het grondbedrijf. Op

andere onderdelen zijn wij nog in gesprek met de belastingdienst, zoals de brandstofconcessies en reclame-inkomsten. De belastingdienst heeft deze opbrengsten wel alvast meegenomen in de aanslag. Onze compensabele verliezen zijn inmiddels volledig verrekend, waardoor wij sinds 2020 effectief vennootschapsbelasting betalen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Grondslag voor de rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening op basis van de verordening financiële sturing, verantwoording en controle Almere 2023. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023. De commissie BBV geeft via deze Kadernota haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden. In de Kadernota Rechtmatigheid 2023 is aangegeven dat de rechtmatigheidsverantwoording betrekking heeft op het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Het normenkader financiële rechtmatigheid 2023 betreft de inventarisatie van de relevante wet- en regelgeving voor de jaarlijks rechtmatigheidscontrole door het College ten behoeve van het voorwaarden criterium. Bij deze interne rechtmatigheidscontrole wordt vastgesteld of de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, voor zover het handelingen betreft waaruit financiële gevolgen voortkomen die in de jaarrekening dienen te worden verantwoord. Op 21 december 2023 heeft de Raad het normenkader financiële rechtmatigheid 2023 vastgesteld, op basis waarvan de interne rechtmatigheidscontrole is uitgevoerd ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2023. Met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid zijn regels opgenomen in de Verordening financiële sturing, verantwoording en controle Almere 2023.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers in deze jaarrekening zijn niet gewijzigd ten opzichte van de definitieve jaarrekening 2022.

Stelsel- en schattingswijzigingen

Er zijn geen stelsel- en schattingswijzigingen ten opzichte van voorgaand jaar.

Resultaatbepaling

Onder baten en lasten worden verstaan de opbrengsten en kosten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Bij goederen is dit het jaar van levering en bij diensten het jaar waarin de diensten zijn verricht.

De algemene uitkering wordt opgenomen volgens de in het boekjaar laatst gepubliceerde accresmededeling van de Rijksoverheid (decembercirculaire).

Winstnemering grondexploitatie

Winstnemering moet sinds 2017 volgens het BBV plaatsvinden naar rato van de realisatie van kosten en baten, verminderd met project specifieke risico's. Vóór die wijziging hanteerden wij een voorzichtiger uitgangspunt, waarbij winst pas werd genomen als 50% van de opbrengsten daadwerkelijk gerealiseerd was. Hiermee werd voorkomen dat winst weer teruggenomen moest worden als de opbrengsten later toch tegenvielen. Omdat dit op basis van het BBV niet meer toegestaan is, houden wij deze winst beschikbaar in de reserve van het grondbedrijf en wordt deze pas afgedragen aan de algemene dienst nadat 50% van de opbrengsten gerealiseerd is.

Verliesvoorziening grondexploitatie

Verliezen verwerken we in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Van een verlies bij de bouwgronden in exploitatie is sprake als de nominale waarde vermeerderd met rente en prijsontwikkelingen (eindwaarde) van de te verwachten opbrengsten verminderd met de te verwachten kosten, plus de boekwaarde van een complex op balansdatum negatief is. Indien de eindwaarde van een grondexploitatie negatief is wordt er direct een verliesvoorziening getroffen tegen eindwaarde.

Activa

De activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen ook een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend worden opgenomen. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

Immateriële vaste activa

Met uitzondering van de bijdrage aan activa in eigendom van derden worden de immateriële vaste activa niet geactiveerd, tenzij hiertoe een expliciet raadsbesluit is genomen. Met ingang van 2019 geldt dit voor de voorbereidingskosten van grondexploitaties, die voorheen werden gedekt uit de reserve Fonds initiële ontwikkelingen. Indien deze voorbereidingskosten niet binnen 5 jaar tot een actieve grondexploitatie hebben geleid worden deze afgeboekt.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de bijdrage, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur van deze bijdrage is maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage is verstrekt. Waardering van de overige immateriële vaste activa vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs dan wel de vervaardigingsprijs.

Materiële vaste activa met een economisch nut

Materiële vaste activa met een economisch nut moeten worden geactiveerd. Op basis van onze kadernota vaste activa geldt dat niet voor kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde en geïsoleerde incidentele investeringen met een waarde kleiner dan € 50.000. Deze grenswaarde is niet van toepassing op activa, waarvoor een wettelijke registratie geldt, zoals bij het kadaster en voor kentekens.

De waardering vindt plaats tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop zijn de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven (overeenkomstig het BBV). Deze erfpachtcontracten zijn eeuwigdurend, voortdurend of tijdelijk. De erfpachtgronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De uitgifteprijs komt tot stand door middel van een residuele berekening. De hoogte van de waardering is daarmee afhankelijk van de functie van het gebruik en de bijbehorende stichtingskosten. De hoogte van de canon is gebaseerd op het canonpercentage uit de Nota Grondprijsbeleid, zoals door de Raad is vastgesteld.

Indien sprake is van een duurzame waardevermindering op grond van het BBV wordt deze toegepast via een voorziening waardecorrectie, ongeacht het resultaat in het desbetreffende boekjaar.

Bijdragen aan investeringen

Op de materiële vaste activa worden geen bijdragen uit reserves in mindering gebracht. Deze bijdragen worden afzonderlijk op de balans vermeld onder een bestemmingsreserve waaruit de jaarlijkse (extra) kapitaallasten bekostigd worden. Eventuele investeringsbijdragen van derden worden wel direct op de boekwaarde in mindering gebracht.

Gronden en terreinen

Gronden en terreinen, niet zijnde actieve grondexploitaties, zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de oorspronkelijke vervaardigingsprijs (tot 2019). Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij sinds 2019 niet meer toegestaan.

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling (strategische gronden), maar waarvoor nog geen grondexploitatie is vastgesteld, worden volgens het BBV geduid als 'warme gronden'. Volgens de notitie grondbeleid van het BBV worden deze verantwoord onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV). Voor deze 'warme gronden' stellen we jaarlijks vast of er sprake is van een duurzame waardevermindering. Dat is het geval als de marktwaarde lager is dan de boekwaarde. Voor het vaststellen van de marktwaarde kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;

- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of het Rijk;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Gronden die op basis van deze criteria niet als 'warme gronden' kwalificeren zijn gewaardeerd tegen de waarde in huidige bestemming. Eventuele waardeverminderingen zijn via een voorziening waardecorrectie in mindering gebracht op de betreffende balanspost.

Materiële vaste activa met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

Op grond van het BBV moeten de activa waarvoor een heffing kan worden geheven, afzonderlijk in de balans worden gepresenteerd. Dit betreft de activa met betrekking tot de volgende producten:

- Burgerzaken (leges paspoorten, rijbewijzen etc.)
- Parkeren (parkeerbelasting, -vergunning en -gelden)
- Binnenhavens en Waterwegen (haven- en sluisgelden)
- Handel en Ambacht (marktgeld)
- Afvalverwijdering en -verwerking (afvalstoffenheffing)
- Riolering (rioolbelasting)
- Milieubeheer (bouwleges)
- Grafrechten

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

Een wijziging van het BBV in 2016 heeft ertoe geleid dat investeringen in materiële vaste activa met maatschappelijk nut sindsdien geactiveerd moeten worden. Voorheen werden overheden hierin vrijgelaten en koos de gemeente Almere ervoor om deze investeringen niet te activeren. Conform de kadernota Vaste Activa beleid zijn de investeringen binnen deze categorie niet met terugwerkende kracht alsnog geactiveerd. Investerings vanaf het begrotingsjaar 2017 worden geactiveerd. We hanteren hiervoor een ondergrens van € 100.000.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van een NV of een BV ('kapitaalverstrekkingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. In het geval van een duurzame waardevermindering van de aandelen wordt hiervoor een voorziening getroffen.

Leningen worden opgenomen tegen nominale waarde, eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. Onder de overige leningen worden de vorderingen uit hoofde van eeuwigdurende erfpachtcontracten met een jaarlijkse canon opgenomen tegen contante waarde.

Vorderingen met betrekking tot de krediet hypotheek zijn opgenomen tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Gezien de aard van de vorderingen op particulieren uit (onterechte) uitkeringen, wordt de waardering bepaald op basis van hetgeen verwacht wordt nog te ontvangen in de komende jaren, afgaande op de ervaringscijfers van de afgelopen jaren. De bedragen die de komende 10 jaar nog als ontvangst worden verwacht, zijn als vordering opgenomen. Het resterende deel wordt voorzien. Bij de bepaling van de hoogte van de voorziening wordt ten slotte rekening gehouden met het feit dat er een hypothecaire zekerheid is gesteld, indien van toepassing.

Afschrijvingen

De gehanteerde afschrijvingsmethoden zijn lineaire afschrijvingen en annuïtaire afschrijvingen. Op grond wordt niet afgeschreven. De afschrijvingstermijnen voor vaste activa volgen uit de Kadernota vaste activa en bedragen:

Tabel afschrijvingstermijnen

soort investering	afschrijvingstermijn
gronden	geen afschrijving
schoolgebouwen	40 jaar
tijdelijke onderwijshuisvesting met permanente bouwaard	30 jaar
noodlokalen zonder tijdelijke vergunning	15 jaar
noodlokalen met tijdelijke vergunning	5 jaar
semipermanente gebouwen	20 - 25 jaar
overige gebouwen	40 jaar
gww-bouwkundige werken met econ. nut (kunstgrasvelden, parkeerterreinen, etc.)	5 - 15 jaar
gazondelen, sierplantsoen en hagen	15-25 jaar
laanbomen en bos	40-50 jaar
halfverharding	10-15 jaar
overige verhardingen	20-35 jaar
houten kunstwerken	30-35 jaar
betonnen kunstwerken	80 jaar
beschoeiingen, steigers, trailerhellingen en houten damwanden	30-40 jaar
kademuren, stortsteen, blokkenmatten en stalen damwanden	70-90 jaar
sluisdeuren	40 jaar
drainage, riolen, persleiding en gemalen (bouwkundig)	50-60 jaar
pompen, binnenwerk en machineonderdelen van gemalen	25-30 jaar
bedrijfswagens	6 - 10 jaar
overige vervoermiddelen	3 - 5 jaar
installaties in gebouwen	20 jaar
overige machines en installaties met economisch nut	3-10 jaar
lichtmasten	40-50 jaar
speeltoestellen	10-20 jaar
overige machines en installaties met maatschappelijk nut of voor riolering	10-25 jaar
ICT hardware	2-10 jaar
ICT software	3-10 jaar
kantoorinventaris	5 - 10 jaar
bijdragen aan activa in eigendom van derden	gebruiksduur investering
kosten van onderzoek & ontwikkeling	maximaal 5 jaar
kosten verbonden aan geldleningen	maximaal looptijd van de lening
saldo van agio en disagio	maximaal looptijd van de lening

Annuitair afschrijven

Op 6 januari 2014 heeft de gemeenteraad besloten om gebouwen met een afschrijvingstermijn hoger dan 20 jaar annuitair af te schrijven. De overige activa worden lineair afgeschreven (RV-12/2014). De afschrijving vangt aan in het jaar na oplevering van het activum. In specifieke gevallen kan het voorkomen dat wordt afgeweken van bovenstaande afschrijvingstermijnen.

Restwaarde

Bij de berekening van de afschrijvingen wordt rekening gehouden met een restwaarde. Voor nagenoeg alle investeringen bedraagt de restwaarde € nihil of een registratiewaarde van € 1. Alleen voor de parkeergarages wordt een hogere restwaarde gehanteerd, t.w.v. 25% van de investeringswaarde.

Voorraden

Het onderhanden werk, bestaande uit de grondexploitaties, zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Die bestaat uit de verkrijgingsprijs, vermeerderd met de bestede bedragen en verminderd met de gerealiseerde opbrengsten wegens uitgifte, gecorrigeerd met het voorlopig resultaat (bij gronden met exploitatiebegroting). Eventuele verschillen in de waardering als gevolg van verwachte verliezen worden via een voorziening

waardecorrectie in mindering gebracht op de betreffende balanspost. Zie voor een verdere toelichting de waarderingsgrondslagen met betrekking tot resultaatbepaling.

Vorderingen

Vorderingen, waaronder de vorderingen sociale zaken, worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Gezien de aard van de vorderingen op particulieren uit (onterechte) uitkeringen, wordt de waardering bepaald op basis van hetgeen verwacht wordt nog te ontvangen in de komende 10 jaar afgaande op de ervaringscijfers van de afgelopen jaren. De vorderingen in verband met de regeling TOZO levensonderhoud worden op nihil gewaardeerd in verband met de 100% afdrachtsverplichting van het Rijk.

Liquide middelen en overlopende activa

Liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Onder de overlopende activa zijn ook de nog te verhalen kosten in het kader van facilitair grondbeleid (anterieure overeenkomsten) opgenomen, na aftrek van reeds ontvangen bijdragen.

Passiva

De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van enkele voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. De voorzieningen wegens oninbaarheid, waardecorrecties van de materiële vaste activa en bouwgrondexploitaties worden met de boekwaarde van de betreffende post aan de activazijde van de balans gesaldeerd.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves en bestemmingsreserves. Aan iedere reserve ligt een besluit van de raad ten grondslag.

Binnen de grondexploitaties is er een reserve voorlopige resultaten die is gebaseerd op de tussentijdse resultaatbepaling per complex. Rentebaten en –lasten worden via de resultaatbestemming jaarlijks respectievelijk bij- en afgeschreven. Na afsluiting van een complex/grondexploitatie wordt het werkelijke resultaat overgeboekt naar het gerealiseerd weerstandsvermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden in beginsel gewaardeerd op het nominale bedrag van de verplichting of het voorzienbare verlies. In afwijking van deze algemene regel wordt de pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders op de contante waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd (actuariële waarde).

De voorzieningen zijn gebaseerd op de jaarlijkse dotaties verminderd met onttrekkingen en bestedingen gedurende het boekjaar.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

De waardering van de verplichting uit hoofde van financial lease van vervoermiddelen, voor zover van toepassing, vindt plaats tegen contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Netto-vlottende schulden

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Deze zijn opgenomen onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen en zijn gewaardeerd tegen de waarde waarvoor een borg- of garantstelling is verstrekt.

5.2 Balans per 31 december 2023

Activa

bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
<u>immateriële vaste activa</u>		
kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	2.854	1.473
bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.622	4.911
totaal immateriële vaste activa	7.476	6.384
<u>materiële vaste activa</u>		
investeringen met een economisch nut	538.285	527.795
investeringen economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	100.172	93.565
investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte	157.450	139.820
totaal materiële vaste activa	795.907	761.180
<i>- waarvan, materiële vaste activa in erfpacht</i>	<i>13.996</i>	<i>14.123</i>
<u>financiële vaste activa</u>		
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	15.271	15.271
kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	3.786	3.991
<i>subtotaal kapitaalverstrekkingen</i>	<i>19.057</i>	<i>19.262</i>
leningen aan deelnemingen	3.512	3.512
leningen aan overige verbonden partijen	1.600	1.600
overige langlopende leningen	4.858	5.200
<i>subtotaal leningen</i>	<i>9.970</i>	<i>10.312</i>
totaal financiële vaste activa	29.028	29.574
<i>totaal vaste activa</i>	<i>832.411</i>	<i>797.138</i>
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>voorraden</u>		
onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	214.662	189.229
gereed product en handelsgoederen	0	9
totaal voorraden	214.662	189.238
<u>uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
vorderingen op openbare lichamen	51.774	52.161
rekening courant verhouding met het Rijk	0	0
rekening courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	9.796	7.321
overige vorderingen	39.820	45.522
totaal uitzettingen	101.390	105.004
<u>liquide middelen</u>	439	1.274
<u>overlopende activa</u>		
van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	41.633	24.547
overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	14.506	12.513
totaal overlopende activa	56.139	37.060
<i>totaal vlottende activa</i>	<i>372.630</i>	<i>332.576</i>
TOTAAL GENERAAL	1.205.041	1.129.714

Passiva

bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022
VASTE PASSIVA		
<u>eigen vermogen</u>		
reserves		
algemene reserve	222.887	136.458
bestemmingsreserves	273.042	254.230
<i>subtotaal reserves</i>	<i>495.929</i>	<i>390.688</i>
resultaat	-37.291	63.084
totaal eigen vermogen	458.638	453.772
<u>voorzieningen</u>	71.340	76.189
<u>vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</u>		
onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	255.000	285.000
onderhandse leningen van openbare lichamen	80.000	80.000
onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	25.000	25.000
<i>subtotaal onderhandse leningen</i>	<i>360.000</i>	<i>390.000</i>
door derden belegde gelden	0	0
waarborgsommen	513	432
overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.073	1.052
totaal vaste schulden	362.586	391.484
	<i>892.564</i>	<i>921.445</i>
VLOTTENDE PASSIVA		
<u>netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
overige kasgeldleningen	116.400	50.200
banksaldi	4.982	0
overige schulden	62.040	70.547
totaal netto-vlottende schulden	183.422	120.747
<u>overlopende passiva</u>		
verplichtingen	49.453	43.051
ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	73.477	38.551
overige vooruit ontvangen bedragen	6.125	5.920
totaal overlopende passiva	129.055	87.522
<i>totaal vlottende passiva</i>	<i>312.477</i>	<i>208.269</i>
TOTAAL GENERAAL	1.205.041	1.129.714
verstrekte borg- en garantstellingen	2.476.864	2.167.424

5.3 Toelichting op de balans per 31 december 2023

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 01-01-2023	bij	af desinvestering	af afschrijving	boekwaarde 31-12-2023
onderzoek ontwikkeling GREX	1.473	1.493	-112	0	2.854
OBS Het Meesterwerk	2.224	0	0	-88	2.136
OBS De Compositie	2.129	0	0	-90	2.039
Oranjehuis	558	0	0	-111	447
totaal	6.385	1.493	-112	-289	7.476

Vooruitlopend op het openen van een grondexploitatie maken wij alvast planontwikkelingskosten. Als de grondexploitatie binnen 5 jaar wordt geopend worden de kosten daar ingebracht. Indien de voorbereiding binnen deze 5 jaar niet leidt tot een grondexploitatie dan worden deze kosten afgeboekt.

Daarnaast hebben wij in het verleden bijdragen geleverd aan investeringen van derden in maatschappelijke voorzieningen. Deze bijdragen schrijven wij jaarlijks af over de verwachte gebruiksduur.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

boekwaarde ultimo	2023	2022
investeringen met een economisch nut	538.285	527.795
investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	100.172	93.565
investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte	157.450	139.820
totaal	795.907	761.180
- waarvan materiële vaste activa in erfpacht	13.996	14.123

De gemeente heeft op dit moment twee reserves die worden gebruikt voor de kapitaallasten, te weten de reserve afschrijving investeringen en de reserve afschrijvingen investeringen openbare ruimte. Voor een nadere specificatie van deze reserves wordt verwezen naar de toelichting bij de bestemmingsreserves.

Investeringen met een economisch nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de activa, waarvoor geen heffing kan worden geheven:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 01-01-2023	herrubri- cering	investe- ringen	desinveste- ringen	bijdrage derden	afschrij- vingen	waarde- correctie	boekwaarde 31-12-2023
gronden en terreinen	143.198	0	1.715	-3.549	0	0	366	141.732
woonruimten	2.675	0	700	0	-141	-267	0	2.967
bedrijfsgebouwen	358.859	0	24.020	0	-242	-14.794	-630	367.213
grond-, weg-, waterbouw	8.826	0	3.889	0	-653	-1.778	0	10.283
vervoermiddelen	1.449	0	310	-13	0	-289	0	1.458
machines, apparaten en installaties	9.338	0	3.267	0	-289	-1.338	0	10.979
overige materiële vaste activa	3.450	0	1.192	0	-1	-986	0	3.653
totaal	527.795	0	35.093	-3.562	-1.326	-19.452	-264	538.285
<i>in mindering gebrachte voorz.</i>	-85.710						-264	-85.975

Onderstaand worden de belangrijkste gebeurtenissen binnen de verschillende soorten mutaties (kolommen in de tabel) toegelicht. Verder wordt nog een toelichting gegeven op de categorieën 'woonruimten' en 'gronden en terreinen'.

Herrubricering

Er heeft geen herrubricering plaatsgevonden.

Investeringsprojecten

Dit betreffen de investeringen die we in 2023 hebben gedaan.

bedragen x € 1.000

investeringsproject	gronden en terreinen	woon- ruimten	bedrijfs gebouwen	grond-, weg- waterbouw	vervoer middelen	machines, apparaten en instal.	ov. materiële vaste activa	totaal
Sportaccommodaties	0	0	16	3.769	0	0	0	3.785
ICT voorzieningen	0	0	0	0	0	2.017	264	2.281
De Duinvlinder basisschool + gymzaal	0	0	1.879	0	0	0	0	1.879
Basisschool Heliumweg	820	0	3.527	0	0	0	0	4.347
Internationale Campus	0	0	3.422	0	0	0	0	3.422
VO Montessori Flevoland Nobelhorst	0	0	9.333	0	0	0	0	9.333
Sporthal Nobelhorst	0	0	4.313	0	0	0	0	4.313
Opvang Oekraïners	0	700	17	0	0	0	516	1.233
Overige projecten	895	0	1.513	120	310	1.250	413	4.501
totaal	1.715	700	24.020	3.889	310	3.267	1.193	35.093

Desinvesteringen

Deze bestaan uit het afstoten van (erfpacht-)gronden en van buitengebruik gestelde voertuigen.

Bijdrage derden en afschrijvingen

Bijdragen die we van derden ontvangen worden in mindering gebracht op het activum.

De toplaag van een aantal kunstgrasvelden wordt in verband met gezondheidsrisico's eerder vervangen. Dit heeft geleid tot een extra afschrijving van € 409.000.

Waardecorrectie

Een voorziening waardecorrectie wordt in mindering op het activum gebracht wanneer de duurzame marktwaarde lager ligt dan de historische boekwaarde. In principe wordt hiervoor jaarlijks een taxatierapport opgesteld. De uitkomsten worden verwerkt in deze waardecorrectie. Op de categorie gronden en terreinen is een waardecorrectie toegepast van € 80,6 miljoen en op de categorie bedrijfsgebouwen van € 5,4 miljoen.

Woonruimten

Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen zijn niet alleen bedrijfsgebouwen ingezet, maar zijn er ook woonruimten gerealiseerd.

Gronden en terreinen

De gronden, waarvoor geen actieve grondexploitatie is vastgesteld en waarop geen vastgoed staat, zijn ondergebracht in de materiële vaste activa (zogenoemde strategische gronden). Deze gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, vervaardigingsprijs (tot 2019) of lagere marktwaarde. De totale waarde van deze gronden bedraagt € 76,7 miljoen. Een uitgebreide toelichting over de waardering en samenstelling van deze categorie is opgenomen in het Meerjaren Perspectief Gebiedsontwikkeling Almere (MPGA). Verder zijn onder deze rubriek opgenomen de gronden die zijn uitgegeven in erfpacht (€ 14,0 miljoen), gronden die worden verhuurd (€ 6,5 miljoen) en gronden waarop gebouwen staan (€ 44,5 miljoen).

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde weer van de activa, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 01-01-2023	herrubri- cering	investe- ringen	desinveste- ringen	bijdrage derden	afschrij- vingen	boekwaarde 31-12-2023
gronden en terreinen	5.128	0	0	0	0	0	5.128
bedrijfsgebouwen	64.027	0	12	0	0	-1.578	62.461
grond-, weg-, waterbouw	2.449	0	6.603	0	-2.863	-187	6.002
vervoermiddelen	5.069	0	3.976	0	0	-1.111	7.934
machines, apparaten en installaties	9.403	0	90	0	0	-849	8.644
overige materiële vaste activa	7.489	0	3.339	0	0	-825	10.003
totaal	93.565	0	14.020	0	-2.863	-4.550	100.172

Herrubricering

Er heeft geen herrubricering plaatsgevonden

Investerings

Dit betreffen de investeringen die we in 2023 hebben gedaan.

bedragen x € 1.000

investeringsproject	bedrijfs- gebouwen	grond-, weg- waterbouw	vervoer- middelen	machines, apparaten en installaties	ov. materiële vaste activa	totaal
hoofdriool Oosterwold	0	5.170	0	0	0	5.170
overige rioleringsprojecten	0	933	0	0	0	933
rioolgemalen	0	416	0	0	0	416
inzamelvoertuigen afval	0	0	3.540	0	0	3.540
minicontainers	0	0	0	0	3.260	3.260
overige projecten	12	84	436	90	79	701
totaal	12	6.603	3.976	90	3.339	14.020

Bijdrage derden

Via de riooltarieven wordt gespaard voor de vervangingsinvesteringen van de riolering. De inzet van deze spaarbedragen is verantwoord als bijdrage van derden. Een vergelijkbare werkwijze wordt toegepast voor de ontvangen bijdragen voor de riolering in Oosterwold.

Materiële vaste activa in erfpacht

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 01-01-2023	correctie boekwaarde	investe- ringen	desinveste- ringen	boekwaarde 31-12-2023
gronden en terreinen	14.123	0	475	-602	13.996
totaal	14.123	0	475	-602	13.996

In 2023 zijn nieuwe erfpachtcontracten aangegaan voor € 475.000. Daarnaast hebben we erfpachtgronden verkocht met een boekwaarde van € 602.000.

Investerings met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde weer van de activa, investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 01-01-2023	herrubri- cering	investe- ringen	desinveste- ringen	bijdrage derden	afschrij- vingen	boekwaarde 31-12-2023
gronden en terreinen	121	0	0	0	0	0	121
grond-, weg-, waterbouw	139.162	0	25.546	0	-5.174	-3.342	156.192
machines, apparaten en installaties	537	0	599	0	0	0	1.136
totaal	139.820	0	26.145	0	-5.174	-3.342	157.450

Herrubricering

Er heeft geen herrubricering plaatsgevonden

Investerings

Dit betreffen de investeringen die in 2023 zijn gedaan.

bedragen x € 1.000

investeringsproject	grond-, weg- waterbouw	machines, apparaten en installaties	totaal
verkeersmaatregelen Evenaar	917	0	917
aanpassingen verkeersregelinstallaties	1.438	0	1.438
omvormen openbare verlichting naar LED	1.032	0	1.032
Regenboogbuurt groot onderhoud	1.919	0	1.919
Muziekwijk-Zuid groot onderhoud	3.564	0	3.564
speelvoorzieningen	1.137	0	1.137
bruggen Spoorbaanpad Parkwijk/Faunabuurt	5.765	0	5.765
overkapping busstation 't Oor	2.182	0	2.182
matrixborden met vervoersinformatie bushaltes	0	599	599
overige projecten	7.592	0	7.592
totaal	25.546	599	26.145

Bijdrage derden

Voor een aantal investeringsprojecten in de openbare ruimte zijn bijdragen van het Rijk en de Provincie Flevoland ontvangen. Deze bijdragen zijn in mindering gebracht op het investeringsbedrag.

Financiële vaste activa

Algemeen

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	waarde- correctie	31-12-2023
kapitaalverstrekingen aan					
deelnemingen	15.271	79.000	0	-79.000	15.271
overige verbonden partijen	3.991	0	-204	0	3.786
leningen aan					
deelnemingen	3.512	0	-75.439	75.439	3.512
overige verbonden partijen	1.600	0	0	0	1.600
overige langlopende leningen	5.200	438	-1.605	825	4.858
totaal (na voorzieningen)	29.574	79.438	-77.248	-2.736	29.028
<i>in mindering gebrachte voorzieningen</i>	<i>-84.099</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-2.736</i>	<i>-86.835</i>

Voorzieningen voor oninbaarheid of duurzame waardevermindering zijn in mindering gebracht op de boekwaarde van de desbetreffende activa.

Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen

De kapitaalverstrekingen bestaan uit aandelen in:

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	waarde- correctie	31-12-2023
Alliander NV (794.720 aandelen; 0,58%)	40	0	0	0	40
BNG NV (3.432 aandelen; 0,006%)	8	0	0	0	8
Floriade 2022 BV (1.000 aandelen; 100%)	1	79.000	0	-79.000	1
OMALA NV (25 aandelen; 33,3%)	25	0	0	0	25
Vitens NV (366.175 aandelen; 6,3%)	15.197	0	0	0	15.197
totaal	15.271	79.000	0	-79.000	15.271
<i>hierop in mindering gebrachte voorzieningen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-79.000</i>	<i>-79.000</i>

Hierop in mindering gebrachte voorzieningen

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
Floriade 2022 BV	0	-79.000	0	-79.000
totaal	0	-79.000	0	-79.000

Floriade 2022 BV (1.000 aandelen; 100%)

Om de verliezen vanuit het verleden eventueel fiscaal te kunnen verrekenen met toekomstige winsten moet het verlies in de jaarstukken van Floriade BV tot uiting wordt gebracht. De openstaande geldlening van de gemeente aan Floriade BV is daartoe omgezet naar een zogenoemde agiostorting van € 79 miljoen op het aandelenkapitaal. Voor de agiostorting is een voorziening waardecorrectie gevormd. Dit omdat het besluit om andere activiteiten onder te brengen in de BV hierin cruciaal is. Zolang niet duidelijk is of de BV een doorstart maakt en welke businesscase hieronder ligt, is het nog onzeker of wij onze agiostorting terug zullen krijgen.

Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

De kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen zijn:

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	waarde- correctie	31-12-2023
C.V. ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City	1.000	0	0	0	1.000
VOF IbbA Ymere	204	0	-204	0	0
VOF IbbA de Key	2.787	0	0	0	2.787
totaal	3.991	0	-204	0	3.786

C.V. Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City

De gemeente Almere is voor 1/3e aandeelhouder in de C.V. Airport Garden City (OMALA). De gemeente heeft een aandelenkapitaal gestort van € 1 miljoen en heeft leningen verstrekt, waarbij de grond in bezit van de C.V. als (gedeeltelijk) onderpand dient.

VOF IbbA Ymere

Gelet op de stijgende prijzen in de woningmarkt na 2020 en de jaarrekeningen van de VOF is het risico afgenomen. VOF Ymere heeft de kapitaalverstrekking van Almere van € 204.000 in 2023 teruggestort.

VOF IbbA de Key

Dit betreft een kapitaalstorting in 2020 aan VOF IbbA. Per uitgegeven kavel is een bedrag gestort om het financieringsrisico dat kan ontstaan door een eventueel verschil tussen de waardestijging van de woning en de ontwikkeling van het rentepercentage af te kunnen afdekken.

Leningen aan deelnemingen

De leningen aan deelnemingen zijn:

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	waarde- correctie	31-12-2023
Floriade 2022 BV	0	0	-75.439	75.439	0
Alliander NV	3.512	0	0	0	3.512
totaal	3.512	0	-75.439	75.439	3.512

Hierop in mindering gebrachte voorzieningen

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
Floriade 2022 BV	-75.439	0	75.439	0
totaal	-75.439	0	75.439	0

Lening Floriade 2022 BV

De Floriade Almere 2022 BV is medio 2016 in het leven geroepen om het Floriade evenement in 2022 te organiseren. De gemeente is enig aandeelhouder en financier van de Floriade BV. Inmiddels is het evenement afgerond. Er is in 2023 een agiostorting aan de BV gedaan. In de overeenkomst tot agiostorting is overeengekomen dat de agiostorting gebruikt wordt om de lening hiermee te voldoen.

Lening Alliander NV

In 2021 is een lening verstrekt van € 3,5 miljoen aan Alliander. De gemeente is aandeelhouder van Alliander. Alliander beheert onder andere het gas- en elektriciteitsnetwerk in Almere. Om de overgang naar een duurzame energievoorziening (energietransitie) te kunnen maken heeft Alliander deze lening nodig.

Leningen aan overige verbonden partijen

De verstrekte leningen aan overige verbonden partijen zijn:

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	waarde- correctie	31-12-2023
Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City C.V.	1.600	0	0	0	1.600
totaal	1.600	0	0	0	1.600

In 2011 is de Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City C.V. opgericht, waarin de provincie Flevoland en de gemeenten Lelystad en Almere optreden als commanditaire vennoot. De vennoten, waaronder gemeente Almere, hebben leningen verstrekt voor plankosten en de aankoop van grond. De gemeente Almere is juridisch eigenaar van een deel van de grond en de Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City C.V. is economisch eigenaar. In 2023 zijn er geen nieuwe leningen verstrekt en geen aflossingen gedaan. Wel zijn twee overeenkomsten van geldlening verlengd. Voor een lening van € 0,6 miljoen is de termijn verlengd van 30 juni 2023 tot 28 december 2024. Voor een lening van € 1,0 miljoen is de termijn verlengd van 28 december 2023 tot 28 december 2024. Omdat het een winstgevende gebiedsontwikkeling betreft is er geen voorziening voor oninbaarheid getroffen.

Overige langlopende leningen

Naast de leningen aan verbonden partijen hebben we de volgende overige langlopende leningen verstrekt:

Tabel langlopende leningen

bedragen x € 1.000

	01-01- 2023	bij	af	waarde- correctie	31-12- 2023
krediethypotheke cliënten	414	111	-26	-11	488
leningen verstrekt via Zelfstandigen Loket Flevoland (ZLF)	842	327	-996	836	1.009
stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn 2341) Bereikbare Koopwoningen Almere	562	0	-116	0	446
SVn 2343 fonds Opstapwoningen Almere	69	0	0	0	69
SVn 2344 startersfonds VROM	844	0	-150	0	694
SVn 2345 startersfonds Almere	1.001	0	-79	0	922
SVn 2346 duurzaamheidslening	970	0	-213	0	757
SVn 2347 stimuleringslening	348	0	-25	0	323
Kredietbank Nederland	150	0	0	0	150
Woningabonnement BV	0	0	0	0	0
	5.200	438	-1.605	825	4.858

*negatief bedrag in kolom waardecorrectie is een verlaging van het saldo.

Hierop in mindering gebrachte voorzieningen

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
krediethypotheke cliënten	-53	-11	7	-57
leningen verstrekt via Zelfstandige Loket Flevoland	-8.258	-779	1.615	-7.422
Woningabonnement BV	-350	0	0	-350
totaal	-8.661	-790	1.615	-7.836

Krediethypotheke cliënten

Dit zijn de verstrekte krediethypotheke aan de cliënten van het Sociaal Domein.

Het saldo aan uitstaande leningen voor krediethypotheke bedraagt eind 2023 nominaal € 544.000 (exclusief waardecorrecties). In verband met de samenstelling van de doelgroep is een voorziening oninbaarheid getroffen van € 57.000. In 2023 is de voorziening verhoogd met € 11.000, dit betreft 10% van de nieuwe verstrekkingen (€ 111.000). In 2023 is een bedrag van € 34.000 aan aflossingen ontvangen. Er is € 7.000 als oninbaar afgeboekt ten laste van de voorziening, omdat we dit definitief niet meer terug ontvangen.

Leningen verstrekt via Zelfstandigen Loket Flevoland

Via het Zelfstandigenloket Flevoland zijn leningen bedrijfskredieten verstrekt aan cliënten in het kader van de Bbz-regeling. Het saldo aan uitstaande leningen via het Zelfstandigenloket Flevoland bedraagt eind 2023 nominaal € 7,7 miljoen (exclusief waardecorrectie).

Gelet op de samenstelling van de doelgroep is een voorziening oninbaarheid getroffen van € 6,7 miljoen.

Hierdoor staat er eind 2023 nog € 1,0 miljoen verantwoord.

Er is in 2023 een bedrag van € 0,3 miljoen aan nieuwe kredieten verstrekt. Op de uitstaande leningen is aan aflossingen € 1,7 miljoen ontvangen.

In totaal is er € 1,6 miljoen uit de voorziening waardecorrectie gehaald:

- Er is in 2023 € 0,7 miljoen buiten invordering gesteld. Dit bedrag betalen we uit de voorziening waardecorrectie.
- Daarnaast hebben we aflossingen op de TOZO-bedrijfskredieten ontvangen, voor een bedrag van € 0,9 miljoen. Deze kredieten waren voor 100% voorzien waardoor dit bedrag ook kon vrijvallen uit de voorziening.

Daarnaast heeft er een storting van € 0,8 miljoen plaatsgevonden. Na de beoordeling van de courantheid van de vorderingen is er in 2023 verder niets meer vrijgevallen.

SVn-leningen

De via de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) verstrekte leningen zijn zogenaamde revolving funds, wat betekent dat in principe vanuit de aflossing van leningen, nieuwe leningen worden gefinancierd. Onder de kop "beschikbaar 31-12-2023" zijn de bedragen vermeld, die per fonds in beginsel nog beschikbaar zijn voor de verstrekking van nieuwe leningen. Dit saldo is verantwoord onder de balanspost rekening-courant niet-financiële instellingen (vlottende activa). In onderstaande opstelling wordt dit samengevat.

Tabel SVn Fondsen

bedragen x € 1.000

naam fonds	01-01-2023	nieuwe leningen	aflossing leningen	31-12-2023	beschikbaar 31-12-2023
1. fonds Bereikbare Koopwoningen	562	0	-116	446	555
2. fonds Opstapwoningen	69	0	0	69	121
3. startersfonds VROM	844	0	-150	694	1.605
4. startersfonds Almere	1.001	0	-79	922	1.556
5. duurzaamheidslening	970	0	-213	757	1.982
6. stimuleringslening	348	0	-26	322	53
totaal SVn fondsen	3.795	0	-584	3.211	5.872

Toelichting op SVN Fondsen

Vanuit de eerste vier fondsen wordt een (starters)lening verstrekt aan huishoudens met een laag inkomen die financiering van de koop van een huis niet volledig zelf rond kunnen krijgen. De fondsen liggen in elkaars verlengde en lopen via diverse tranches in elkaar over.

De duurzaamheids-/stimuleringslening is onderdeel van het Energiefonds, waarin de Almeerse ambitie is ondergebracht om als stad energieneutraal te worden. Met de duurzaamheidslening kunnen woningeigenaren, huurders van bestaande woningen en particulier opdrachtgevers van nieuwbouwwoningen, onder voorwaarden, tussen € 2.500 en € 25.000 lenen voor energie- verbetermaatregelen. Met de stimuleringslening kunnen scholen, verenigingen en bedrijven, onder voorwaarden tussen de € 5.000 en € 100.000 lenen voor energieverbetermaatregelen.

Kredietbank Nederland

Inwoners die niet kunnen lenen bij een reguliere bank kunnen op basis van de Participatiewet via de bijzondere bijstand in aanmerking komen voor een leenbijstand. Dit krediet kan de gemeente zelf beschikbaar stellen of laten verstrekken door een kredietbank.

De kredietbank heeft hiervoor aan de gemeente Almere een lening gevraagd van in totaal € 150.000.

Woningabonnement BV

Dit betreft een lening aan Woningabonnement BV (WOAB) om aan particuliere woningeigenaren de mogelijkheid te bieden om zonder eigen investering energiemaatregelen te nemen. De gemeente heeft in 2019 een achtergestelde lening (risicodragend) beschikbaar gesteld van € 350.000 als (risicodragend) vreemd vermogen, welke revolverend kan worden ingezet met een looptijd van 15 jaar tegen 0% rente.

Vlottende activa

Algemeen

De op de balans opgenomen vlottende activa zijn nader onderverdeeld naar:

- voorraden;
- uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar;
- liquide middelen;
- overlopende activa.

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

- onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- gereed product en handelsgoederen.

In deze toelichting wordt alleen ingegaan op de bouwgronden in exploitatie, omdat de voorraden gereed product en handelsgoederen eind 2023 nihil zijn.

Verloop boekwaarde bouwgronden

Het verloop van de bouwgronden in exploitatie in 2023 is hieronder weergegeven:

bedragen x € 1 miljoen

	2023	2022
bruto boekwaarde ultimo voorgaand jaar	272,2	256,3
overboeking complex 515 Olympuspark	0,0	11,7
bruto boekwaarde ultimo voorgaand jaar	272,2	268,0
gerealiseerde opbrengsten	-79,3	-151,2
gerealiseerde kosten	82,9	114,0
<i>subtotaal bruto boekwaarde</i>	<i>275,8</i>	<i>230,8</i>
mutaties MVA gronden	2,3	30,4
winstneming & afsluitingen	18,9	11,0
<i>bruto boekwaarde</i>	<i>297,0</i>	<i>272,2</i>
NOGW Hout - te verrekenen Oosterwold	1,2	0,0
voorzieningen negatieve grondexploitaties	-83,6	-82,9
netto boekwaarde	214,7	189,2

De mutaties betreffen de in 2023 gerealiseerde opbrengsten, investeringen en winstneming. Van de nog actieve grondexploitaties is er geen grondexploitatie meer die langer doorloopt dan de BBV-richtlijn van 10 jaar.

Voor een uitgebreide toelichting op de realisatie 2023, de waardering van de opbrengstramingen, kostenramingen en inschatting van het risicoprofiel van de grondexploitaties wordt verwezen naar de [paragraaf grondbeleid](#). Voor een goed inzicht in de balanspositie Voorraden is het lezen van deze paragraaf noodzakelijk.

Voorziening negatieve grondexploitaties

De voorziening voor de negatieve grondexploitaties is per saldo licht toegenomen met € 0,7 miljoen. Door de afsluiting van de grondexploitatie Cascadepark West en een aantal deelexploitaties binnen de grondexploitatie Openbaar Gebieden valt een bedrag van € 11,7 miljoen vrij uit de voorziening. Hier tegenover staat dat er een extra voorziening benodigd is van € 7,5 miljoen door de verslechtering van het resultaat van aantal verliesgevende grondexploitaties. Dit laatste wordt met name veroorzaakt door de netcongestie-problematiek, die leidt tot vertraging van de gronduitgifte bij met name bedrijventerreinen. Verder is er € 4,8 miljoen extra

voorziening nodig voor verlieslatende projecten in voorbereiding (looptijd langer dan 5 jaar) en de nog uit te voeren restwerkzaamheden die door de afsluiting van de grondexploitaties Homeruskwartier en Cascadepark West zijn overgebracht naar de grondexploitatie Verspreide Percelen.

Deze mutaties zijn in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

grondexploitatie	01-01-2023	investeringen	desinvesteringen	31-12-2023
Europakwartier West	12,8	0,8	0,0	13,6
Cascadepark West	9,1	0,0	9,1	0,0
Hogekant	12,8	1,7	0,0	14,5
Lagekant	6,4	1,5	0,0	7,9
Olympuspark	15,2	1,5	0,0	16,7
Almere Buiten Centrum	1,2	0,4	0,0	1,6
Deeexploitaties Openbaar gebieden	3,0	0,7	2,1	1,6
Deeexploitaties Verspreide Percelen	4,4	4,7	0,5	8,6
Hortus	18,0	1,1	0,0	19,1
totaal	82,9	12,4	11,7	83,6

Ramingen Meerjarenprognose Grondexploitaties Almere (MPGA)

De ramingen zijn gebaseerd op de herziening 2024 met prijspeil 1-1-2024, waarbij de berekende bedragen gebaseerd zijn op basis van het zogenoemde ambitie-scenario. De gehanteerde berekeningswijzen en parameters worden verder uiteengezet in de [paragraaf Grondbeleid](#) van deze programmarekening en in het MPGA 2024.

De geraamde nog te maken kosten en opbrengsten

De nog te maken kosten in de lopende grondexploitaties zijn, inclusief rente en fondsvorming, geraamd op € 695 miljoen. De grootste kostenposten zijn de civieltechnische investeringen (bouw- en woonrijp maken) van € 451 miljoen en de plankosten van € 106 miljoen.

Naar verwachting zal nog € 1,3 miljard aan opbrengsten worden gerealiseerd.

Het begrote eindresultaat en wijze waarop de nadelige resultaten zijn opgevangen

Het geraamde eindresultaat van alle lopende grondexploitaties heeft een eindwaarde van € 331 miljoen. Voor de negatieve grondexploitaties is een voorziening getroffen van bijna € 84 miljoen.

Schattingen en onzekerheden

De waardering van de grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij maken hiervoor gebruik van onze ervaring, onze kennis van de markt en externe publicaties. De markt is in vergelijking met vorig jaar meer gestabiliseerd. Er is echter sprake van netcongestie-problematiek dat leidt tot vertraging in de gronduitgifte, met name bij de bedrijventerreinen en in beperkte mate bij woningbouw. Wij proberen hier in de grondexploitaties zo goed als mogelijk rekening mee te houden. Ook werken we met (crisis) scenario's om te beoordelen of wij voldoende buffers hebben om een verdere verslechtering van de markt op te vangen. Dit wordt verder toegelicht in de [paragraaf grondbeleid](#).

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of korter bestaan uit:

bedragen x € 1.000

soort vordering	saldo 31-12-2023		saldo 31-12-2022	
	nominaal	waarvan inbaar	nominaal	waarvan inbaar
<i>vorderingen op openbare lichamen</i>	51.774	51.774	52.160	52.160
<i>rekening-courant verhouding met het Rijk</i>	0	0	0	0
rekening-courant niet-financiële instellingen				
Floriade Almere 2022 B.V.	1.459	1.459	0	0
Schoolbesturen	0	0	2	2
parkeerexploitant (P1)	1.258	1.258	895	895
stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	6.713	6.713	5.872	5.872
zelfstandigen Loket Flevoland (ZLF)	365	366	554	554
<i>rekening-courant niet-financiële instellingen</i>	9.795	9.796	7.323	7.323
overige vorderingen				
gemeentelijke belastingen	14.462	9.551	13.871	8.357
leenbijstand, terugvordering uitkering via ZLF	4.610	962	5.239	941
leenbijstand, terugvordering uitkering	14.039	3.107	15.906	3.504
restcategorie	33.971	26.200	36.599	32.720
<i>overige vorderingen</i>	67.082	39.820	71.615	45.522
<i>overige uitzettingen</i>	0	0	0	0
totaal	128.651	101.390	131.098	105.005
<i>voorziening oninbaarheid</i>	28.746		26.093	

Vorderingen op openbare lichamen

Onder de vorderingen op openbare lichamen is ultimo 2023 een bedrag opgenomen van € 42,3 miljoen voor de vordering bij de Belastingdienst op het btw-compensatiefonds over 2023. Daarnaast hebben we begin 2024 een voorschot ontvangen op het btw-compensatiefonds voor het vierde kwartaal 2023 (€ 2,5 miljoen). Ook is er een vordering opgenomen voor een nog te ontvangen investeringsbijdrage voor de aanleg van busbanen in Almere Poort bij de Provincie Flevoland (€ 4,7 miljoen).

Rekening-courant niet-financiële instellingen

Op 19 juli 2023 is er een overeenkomst tot storting van Agio gesloten tussen de gemeente Almere en Floriade Almere 2022 B.V. In deze overeenkomst zijn ook afspraken gemaakt over de verrekening van de openstaande leningen en vorderingen. Het saldo van deze verrekeningen is verantwoord als rekening-courant verhouding. De rekening-courant verhouding met het SVn is verder toegelicht onder de overige langlopende leningen.

Overige vorderingen

In de categorie vorderingen gemeentelijke belastingen zijn naast de opgelegde, nog niet ontvangen aanslagen, ook de nog op te leggen aanslagen verantwoord (€ 0,8 miljoen Toeristenbelasting en € 0,4 miljoen overige belastingen). Verder is bij deze post rekening gehouden met een inschatting voor de nog te verlenen kwijtschelding en vermindering op bezwaarschriften.

Onder de restcategorie overige vorderingen zijn onder andere vorderingen uit grondverkoop (€ 12,8 miljoen), anterieure overeenkomsten (€ 5,2 miljoen), Wabo-leges (€ 2,4 miljoen), huurbaten en onderhoud schoolbesturen (€ 1,6 miljoen) en de verhuur van sportaccommodaties (€ 0,7 miljoen) opgenomen. Het inbare bedrag van de overige vorderingen is berekend door rekening te houden met het risico van (gedeeltelijke) terugbetaling van betwiste, reeds betaalde vorderingen alsmede met het risico van oninbaarheid.

Schatkistbankieren

bedragen x € 1.000

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
drempelbedrag	11.278	11.278	11.278	11.278
gemiddeld banksaldo	118	101	35	91
ruimte onder het drempelbedrag	11.160	11.177	11.243	11.187

De Wet verplicht schatkistbankieren schrijft voor dat de (liquide) middelen van decentrale overheden, gerekend over een heel kwartaal, onder een bepaald drempelbedrag moeten blijven. Als het drempelbedrag wordt overschreden, moeten de overtollige middelen worden aangehouden in de schatkist van het Rijk. In 2023 zijn we gedurende het hele jaar onder het drempelbedrag gebleven.

Het drempelbedrag is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal per 1 januari van het dienstjaar tot € 500 miljoen, plus 0,2% van het deel dat het begrotingstotaal van € 500 miljoen overschrijdt. Voor de gemeente Almere komt dit neer op circa € 11,3 miljoen.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
kassaldi	31	37
banksaldi	408	1.237
totaal	439	1.274

We hebben meerdere bankrekeningen. Per saldo laten de bankrekeningen een positief saldo zien van € 408.000. Naast deze bankrekeningen heeft de gemeente bij de BNG een kredietfaciliteit van € 5 miljoen. Dat betekent dat de gemeente tot dat bedrag rood kan staan op het totaal van alle BNG-rekeningen. Deze kredietfaciliteit wordt ingezet als dit voordeliger is dan het aantrekken van kortlopende leningen. Ultimo 2023 stond de gemeente € 4,98 miljoen rood. Het saldo van de BNG-rekeningen is verantwoord aan de passiva zijde van de balans onder de post Vlottende Schuld.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderverdeeld worden:

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	41.633	24.547
aan overheidslichamen vooruitbetaalde bedragen	0	0
overige nog te ontvangen bedragen	9.308	5.418
overige vooruitbetaalde bedragen	4.872	7.095
voorschotten	326	0
totaal	56.139	37.060

Van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen

bedragen x € 1.000

	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
-Europese overheidslichamen				
Interreg Housing 4.0	86	0	-44	42
Smart Circulaire Bridge	37	0	-37	0
Project: URBACT Cirmap	19	41	-19	41
Project: URBACT Nextagri	118	0	-118	0
Re-integratie en arbeidsinpassing AMR Flevoland	446	0	-446	0
Interreg StopWaste	0	25	0	25
Overige	9	0	0	9
<i>totaal Europese overheidslichamen</i>	<i>715</i>	<i>66</i>	<i>-664</i>	<i>117</i>
-het Rijk				
Ex-gedetineerden	9	0	-9	0
SiSa-G2 BUIG-Bijstandsuitkering gemeente 2021	1.746	226	-1.463	509
SiSa-G3 BBZ-Bijstandsverleningzelfstandigen	0	124	0	124
SiSa-L14 eenmalige bijdrage Floriade '20-'22	188	0	-188	0
SiSa B2 Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	3.326	8.001	-3.326	8.001
SiSa-C62 Kwijtscheldingen belastingen KOTA	883	146	-166	863
SiSa-G12 Kwijtscheldingen SZW-vorderingen KOTA	434	93	-337	190
SiSa-E52 BVOV-Beschikbaarheidsvergoeding OV-concessies 2021	1.888		-1.888	0
SiSa-A16 bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	13.648	25.914	-13.648	25.914
SiSa-E86 BVOV-Beschikbaarheidsvergoeding OV-concessies 2022	595	0	0	595
SiSa-G4 TOZO Tijd. Overbrug.Regeling zelfst. ondernemen 2021	0	58	0	58
Crisisnoodopvang	733	0	-733	0
Interreg project NWE PAV	21	0	-21	0
transitievergoeding regionale OV-concessies 2023	0	1.033	0	1.033
Overige	303	579	-303	579
<i>totaal Rijk</i>	<i>23.774</i>	<i>36.174</i>	<i>-22.082</i>	<i>37.866</i>
-overige Nederlandse overheidslichamen				
RMC	38	0	-38	0
Educatie	20	15	-20	15
PRV Verkeer & Vervoer '18-'21	0	506	0	506
SiSa-E10B Snelfietsroutes 2020-2022	0	100	0	100
SiSa-E44 Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie	0	3.018	-2	3.016
Overige	0	13	0	13
<i>totaal overige Nederlandse overheidslichamen</i>	<i>58</i>	<i>3.652</i>	<i>-60</i>	<i>3.650</i>
totaal	24.547	39.892	-22.806	41.633

Overige nog te ontvangen bedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
Afvalverwerking	1.069	1.819
VPB	3.815	0
Stipter	0	238
Woningnet	600	573
Exploitatievergoeding OV	1.200	900
Floriade	1.536	1.536
FVA: Station en omgeving	460	0
Overige	628	352
totaal	9.308	5.418

Overige vooruitbetaalde bedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
ICT contracten en licenties	1.411	936
Floriade	0	59
NPO onderwijs	324	598
FVA: Flevocampus	0	1.127
Milieubeheer	0	432
FVA: Station en omgeving	0	1.396
Energiearmoede	731	1.088
Floriade herstellerrein	0	207
Kunst Algemeen	0	424
Vooruitbetaalde subsidies	1.214	408
VNG	0	306
Anterieure overeenkomsten	599	0
overige	593	95
totaal	4.872	7.075

Eigen vermogen

Algemeen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerd resultaat in 2023. Het eigen vermogen is als volgt opgebouwd:

bedragen x € 1.000

soort reserve	saldo 01-01-2023	bij rente	bij overig	af afschrijving	af overig	resultaat 2023	saldo 31-12-2023
Bestemmingsreserves	254.230	1.783	72.572	-4.261	-51.281	0	273.043
Resultaat	63.084	0		0	-63.084	-37.291	-37.291
Algemene Reserves	77.153	0	78.856	0	-5.961	0	150.048
Algemene Reserves-grondbedrijf	59.304	0	145.264	0	-131.730	0	72.839
totaal eigen vermogen	453.771	1.783	296.692	-4.261	-252.056	-37.291	458.638

Algemene reserves

De algemene reserves zijn bedoeld om de risico's van de gemeente op te kunnen vangen. Hieronder vallen de saldireserve (ook wel risicoreserve) en de buffer. Ook het grondbedrijf heeft twee algemene reserves. Deze vormen samen het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Voor een nadere toelichting op de vermogenspositie in relatie tot de risico's wordt verwezen naar de [Risicoparagraaf](#).

Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves die een specifieke bestemming hebben, bijvoorbeeld voor specifiek beleid. Vaak zijn deze tijdelijk van aard. Een aparte categorie hierbinnen zijn de bestemmingsreserves waaruit we kapitaallasten van investeringen betalen.

Gerealiseerd resultaat

Dit betreft het gerealiseerde jaarresultaat over het boekjaar 2023.

Nieuwe reserves

Bij de programmabegroting is besloten de nieuwe reserve "reserve bestaanszekerheid" in te stellen.

Opgeheven reserves

In 2023 zijn geen reserves opgeheven.

Aard en reden

Hierna is per reserve een gedetailleerde specificatie opgenomen. Daarin beschrijven we de aard en reden van iedere reserve, en geven we een toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen per reserve.

Verloopstaat reserves

bedragen x € 1.000

soort reserve	saldo 01-01-2023	bij: rente	bij: incidenteel	af: afschrijving	af: incidenteel	af: structureel	resultaat boekjaar	saldo 31-12-2023
<i>Algemene Reserves</i>	<i>77.153</i>		<i>78.856</i>		<i>-5.961</i>			<i>150.048</i>
002 Saldireserve	20.154	0	15.772	0	-2.461	0	0	33.465
086 Buffer	56.999	0	63.084	0	-3.500	0	0	116.583
<i>Algemene Reserves-grondbedrijf</i>	<i>59.304</i>		<i>145.264</i>		<i>-131.730</i>			<i>72.839</i>
003 Voorlopige resultaten	191.563	0	12.293	0	-111.675	0	0	92.181
004 Gerealiseerd weerstandsvermogen	-132.259	0	132.971	0	-20.054	0	0	-19.342
<i>Bestemmingsreserves</i>	<i>254.230</i>	<i>1.783</i>	<i>72.572</i>	<i>-4.261</i>	<i>-49.498</i>	<i>-1.783</i>		<i>273.043</i>
008 Afschrijving investeringen	8.761	105	637	-919	0	-105	0	8.478
069 Floriade	1.603	0	0	0	-460	0	0	1.143
070 Reserve MIPA (v/h VSBA)	9.428	0	1.453	0	-4.440	0	0	6.441
074 Fonds verstedelijking Almere	60.526	0	16.625	0	-19.866	0	0	57.285
075 Reserve programmabudget raad	456	0	0	0	-88	0	0	368
076 Reserve beheer en onderhoud	5.688	0	0	0	-194	0	0	5.494
077 Reserve sociaal domein	15.446	0	1.488	0	0	0	0	16.934
083 Investerings openbare ruimte	83.315	1.000	20.968	0	-22.423	-807	0	82.053
084 Afschrijving investeringen openbare ruimte	56.505	678	22.423	-3.342	0	-871	0	75.393
088 Reserve huisvestingsverordening	1.634	0	245	0	0	0	0	1.879
089 Fonds Stedelijke Vernieuwing	10.546	0	4.788	0	-1.709	0	0	13.624
090 Reserve ruimtelijke ontwikkeling	323	0	1.052	0	-318	0	0	1.057
091 Reserve bestaanszekerheid	0	0	2.893	0	0	0	0	2.893
<i>Resultaat</i>	<i>63.084</i>				<i>-63.084</i>		<i>-37.291</i>	<i>-37.291</i>
001 Saldo van rekening	63.084	0	0	0	-63.084	0	-37.291	-37.291
totaal	453.771	1.783	296.692	-4.261	-250.273	-1.783	-37.291	458.638

Toelichting per reserve

Algemene reserves

002 Saldireserve

naam van reserve	Saldireserve		
code	002		
categorie	Algemene reserve		
beherende afdeling	Financiën & Control		
rentepercentage	Geen		
doel	Een financiële waarborg voor het opvangen van (tijdelijke) schommelingen in de lasten en baten van de gemeente. De saldireserve maakt onderdeel uit van het financieel weerstandsvermogen van de gemeente.		
instellingsbesluit			
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens	In de kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen is onder meer voorgeschreven hoe risico's geïnventariseerd en beschreven moeten worden en is er beleid geformuleerd omtrent de omvang van de weerstandscapaciteit. Concreet komt het erop neer dat de omvang van de weerstandscapaciteit (saldireserve) zodanig moet zijn dat het risicoprofiel wordt afgedekt. Daarnaast is er een ondergrens. Deze is bepaald op 3% van de omzet van het lopende begrotingsjaar (totale lasten exclusief mutaties reserves). Het bedrag van € 90 per inwoner geldt als absolute ondergrens.		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	20.154.042	20.154.042	
vermeerderingen	0	0	0
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	15.772.000	15.772.000	
verminderingen	0	0	-567.550
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-2.461.450	-3.029.000	
saldo 31-12-23	33.464.592	32.897.042	
toelichting stortingen	Alle mutaties zijn conform de afspraken uit de begroting en betreffen stortingen voor diverse risico's. <ul style="list-style-type: none"> • € 2.380.000 storting voor diverse risico's (eerste en derde kwartaalrapportage 2023) • € 184.000 opvang statushouders in hotels (vierde kwartaalrapportage 2022) • € 1.670.000 garantstelling tijdelijke huisvesting (eerste kwartaalrapportage 2023) • € 6.900.000 taakstelling op de transformatie jeugd (tweede kwartaalrapportage 2023) • € 4.500.000 afvalwaterzorg Oosterwold (derde kwartaalrapportage 2023) • € 138.000 amendement risicoreservering enquêtecommissie Floriade (23288.012)		
toelichting onttrekkingen	De onttrekking bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> • € 1.929.000 grondexploitatie Hortus • € 532.450 voor de Floriade. Hierna resteert nog een risicobuffer voor de Floriade van € 1,4 miljoen <p>De stelpost onvoorzien is niet gebruikt. We onttrekken daarom € 0,5 miljoen minder uit de saldireserve dan begroot.</p>		

086 Buffer

naam van reserve	Buffer		
code	086		
categorie	Algemene reserve		
beherende afdeling	Financiën & Control		
rentepercentage	Geen		
doel	Primair als bufferfunctie voor risico's die de gemeente loopt en ter financiering van het RIB. Secundair als onderdeel om weerstandsvermogen af te dragen aan het concern en andere fondsen.		
instellingsbesluit	Programmarekening 2016		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens	Niet bepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	56.999.434	56.999.434	
vermeerderingen	126.167.824	126.167.824	0
- resultaat 2022	63.083.912	63.083.912	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	0	0	
verminderingen	-66.583.912	-66.583.912	0
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-3.500.000	-3.500.000	
saldo 31-12-23	116.583.346	116.583.346	
toelichting stortingen	Het resultaat van de jaarrekening 2022 was € 63 miljoen. Dit storten we in de buffer.		
toelichting onttrekkingen	De binnen de buffer gereserveerde middelen voor 'Vluchtelingen' van € 3,5 miljoen zijn op basis van Raadsvoorstel 23179 beschikbaar gesteld als werkbudget voor de maatregelen uit het plan van aanpak om te voldoen aan de taakstelling huisvesting vergunninghouders.		

Algemene reserves - grondbedrijf

003 Voorlopige resultaten GREX

naam van reserve	Voorlopige resultaten		
code	003		
categorie	Algemene reserve		
beherende afdeling	Economische ontwikkeling & Grondzaken		
rentepercentage	Geen		
doel	Primair om een stukje resultaat jaarlijks uit de boekwaarde van de grondexploitaties te halen en zodoende tussentijds een resultaat te laten zien. Het genomen resultaat is voorlopig, omdat bij de bepaling onder meer wordt uitgegaan van een voorgerecalculeerde winst op basis van voorgerecalculeerde opbrengsten en kosten. Secundair als onderdeel van weerstandsvermogen af te dragen aan het rekeningssaldo en andere fondsen. Deze reserve moet in samenhang worden gezien (ook qua saldo) met reserve 004 Gerealiseerd Weerstandsvermogen.		
instellingsbesluit	Bij de oprichting van het Grondbedrijf		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens	Niet ingesteld		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	191.563.071	191.563.071	
vermeerderingen	0	0	1.907.273
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	12.293.273	10.386.000	
verminderingen	0	0	111.675.404
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-111.675.404	0	
saldo 31-12-23	92.180.940	201.949.071	
toelichting stortingen	<p>De mutatie van deze reserve bedraagt per saldo € 92,2 miljoen. Dit bedrag wordt overgeheveld naar de reserve 'gerealiseerd weerstandsvermogen'.</p> <p>De vermeerdering (dotatie) van € 12,3 miljoen komt tot stand door de gerealiseerde winst op de positieve grondexploitaties in 2023. Volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten wij winst nemen naar rato van de voortgang van de grondexploitaties.</p>		
toelichting onttrekkingen	<p>De onttrekking uit deze reserve van € 111,7 miljoen betreft het terugboeken van de in het verleden genomen resultaten als gevolg van het afsluiten van de grondexploitaties Cascadepark West en Homeruskwartier.</p> <p>Omdat het bij de begroting niet bekend is welke grondexploitaties definitief afgesloten worden of welke resultaat er kan worden genomen, wordt dit in de begroting niet geraamd. De raming van het resultaat op vindt op totaalniveau plaats op reserve 004 'gerealiseerd weerstandsvermogen'.</p>		

004 Gerealiseerd weerstandsvermogen

naam van reserve	Gerealiseerd weerstandsvermogen		
code	004		
categorie	Algemene reserve		
beherende afdeling	Economische ontwikkeling & Grondzaken		
rentepercentage	Geen		
doel	Primair als bufferfunctie voor risico's en toekomstige bestedingen met betrekking tot de grondexploitatie. Eventuele vrij ruimte in de reserve fungeert als risicobuffer en algemeen dekkingsmiddel voor de gemeentelijke meerjarenbegroting. Deze reserve moet in samenhang worden gezien (ook qua saldo) met reserve 003 Voorlopige resultaten.		
instellingsbesluit	Bij oprichting van het grondbedrijf		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens	Bij afsluiting van grondexploitaties wordt de opgebouwde reserve bij voorlopig resultaat over geboekt naar reserve gerealiseerd weerstandvermogen.		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	-132.258.930	-132.258.930	
vermeerderingen	0	0	128.512.184
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	132.971.184	4.459.000	
verminderingen	0	0	11.361.291
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-20.054.291	-8.693.000	
saldo 31-12-23	-19.342.037	-136.492.930	
toelichting stortingen	<p>De vermeerdering is € 133,0 miljoen. Dit bestaat enerzijds uit € 129,5 miljoen vrijval van de resultaten en voorzieningen door afsluiting van grondexploitaties en deelexploitaties van de openbaar gebieden en verspreide percelen. Anderzijds is € 1,9 miljoen toegevoegd door overheveling van de reserve voor de grondexploitatie Hortus vanuit de Algemene Dienst naar het grondbedrijf. Tenslotte is € 1,5 miljoen toegevoegd in verband met een nabetaling van een commerciële voorziening doordat zij uiteindelijk meer m² hebben gerealiseerd dan waar de oorspronkelijke verkoopprijs op was gebaseerd.</p> <p>Begrotingstechnisch wordt de verwachte resultaatneming op hoofdlijnen begroot, zonder rekening te houden met de af te sluiten grondexploitaties of specifieke resultaten per grondexploitatie. Dit veroorzaakt verschillen tussen begroot en werkelijk.</p>		
toelichting onttrekkingen	<p>De vermindering van € 20,1 miljoen bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De winstafdracht (vrije ruimte in het weerstandsvermogen) aan de algemene dienst 2023 van € 6,9 miljoen; • Uit de actualisatie zijn de nieuwe resultaten van de verlieslatende grondexploitaties en deelexploitaties van openbaar gebieden en verspreide percelen bekend. Voor de dekking van de nieuwe saldi is de voorziening voor negatieve exploitaties opgehoogd met € 9,8 miljoen. • Verder is een administratieve correctie uitgevoerd ten gunste van de reserve Ruimtelijke Ontwikkeling van € 1,0 miljoen vanwege een uit die reserve betaalde schadeloosstelling voor de ontwikkeling van een tennisvereniging; • Door afsluitingen van de grondexploitatie en deelexploitaties van openbaar gebieden en verspreide percelen is een verlies ontstaan van € 1,7 miljoen. Deze reserve is aangewend om het tekort af te dekken. • Tenslotte zijn in 2023 participatiekosten en kosten voor implementatie grondbeleid gemaakt van € 0,7 miljoen. Beide kostensoorten behoren tot de grondexploitatie en worden voortaan ook uit de grondexploitaties gedekt. <p>Een uitgebreidere toelichting op de mutaties binnen het weerstandsvermogen van het grondbedrijf (som van reserves 003 en 004) is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.</p>		

Bestemmingsreserves

008 Afschrijvingen Investerings

naam van reserve	Afschrijvingen investeringen		
code	008		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Financiën en Control		
rentepercentage	1,20%		
doel	Uit deze reserve worden de jaarlijkse kapitaallasten van de via deze reserve gedekte investeringen met een economisch nut afgedekt. Bij de ingebruikname van deze investeringen wordt het bedrag van de aanschafwaarde gestort in deze reserve. Naar rato van de afschrijvingstermijn wordt een bijdrage uit deze reserve aangewend ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten.		
instellingsbesluit	Kadernota vaste activabeleid		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens			
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	8.760.505	8.760.505	
vermeerderingen	0	0	-1.092.652
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	105.127	105.000	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	637.221	1.730.000	
verminderingen	0	0	-192.465
- onttrekking afschrijvingen	-919.409	-1.122.000	
- overige structurele onttrekking	-105.126	-95.000	
- overige verminderingen	0	0	
saldo 31-12-23	8.478.318	9.378.505	
toelichting stortingen	<p>De incidentele stortingen van € 0,6 miljoen houden verband met de investeringen in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 0,04 miljoen Baltimoreplein • € 0,59 miljoen Natuurbelevingscentrum De Oostvaarder <p>Verder is er € 0,11 miljoen rente toegevoegd, berekend over de beginstand per 1 januari.</p>		
toelichting onttrekkingen	De onttrekking betreft dekking van de rente- en afschrijvingslasten van investeringen die we uit deze reserve betalen.		

069 Floriade

naam van reserve	Floriade		
code	069		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Floriade		
rentepercentage	Geen		
doel	De gemeente doet een bijdrage aan de Floriade. Om inzicht te houden in de kosten voor de gemeente verlopen de uitgaven via de reserve Floriade. De reserve heeft een looptijd van 2012 tot en met 2023. In deze toelichting wordt inzicht gegeven in het verloop van de stortingen en onttrekkingen over de jaren.		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2013		
looptijd	2023		
onder- en bovengrens	Bovengrens € 59,5 miljoen (gemeentelijke bijdrage aan Floriade)		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	1.603.091	1.603.091	
vermeerderingen	0	0	0
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	0	0	
verminderingen	0	0	-75.355
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-460.000	-535.355	
saldo 31-12-23	1.143.091	1.067.736	
toelichting stortingen	In 2023 zijn er geen dotaties geweest.		
toelichting onttrekkingen	De onttrekking is de begrote onttrekking voor de dekking van de exploitatiekosten in 2023.		

070 Reserve MIPA (v/h VSBA)

naam van reserve	MIPA/VSBA		
code	070		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Stedelijk Beleid		
rentepercentage	Geen		
doel	(Co)financiering van infrastructuuraanpassingen conform het MIPA en het convenant SBA		
instellingsbesluit	Raadsbesluit inzake MIPA 2013-2020 d.d. 18 april 2013		
looptijd			
onder- en bovengrens			
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	9.428.019	9.428.019	
vermeerderingen	0	0	25.000
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	1.453.000	1.428.000	
verminderingen	0	0	-3.811.195
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-4.439.565	-8.250.760	
saldo 31-12-23	6.441.454	2.605.259	
toelichting stortingen	In 2023 is € 1,5 miljoen gestort. Dit bestaat voor € 1,0 miljoen uit de vaste jaarlijkse storting in het MIPA. Aanvullend is € 0,3 miljoen gestort voor de busoverkapping 't Oor vanuit de buffer voor prijsindexatie. In verband met hogere inflatie dan verwacht zijn door de aannemer meerkosten doorberekend die niet waren begroot. Daarnaast is € 0,2 miljoen gestort voor projecten die gecombineerd worden met het beheer en onderhoud (werk-met-werk maken).		
toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 4,4 miljoen onttrokken voor de dekking van mobiliteitsinvesteringen die vanuit het MIPA gedaan worden. Dit bedrag is lager dan begroot, met name omdat de bruggen over het Spoorbaanpad niet in 2023, maar in 2024 worden opgeleverd.		

074 Fonds verstedelijking Almere

naam van reserve	Fonds Verstedelijking Almere (FVA)		
code	074		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	InterimBureau Almere		
rentepercentage	Geen		
doel			
instellingsbesluit	Programmabegroting 2015		
looptijd	Onbepaald		
onder- en bovengrens	Niet van toepassing		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 31-12-2022	60.525.880	60.525.880	
vermeerderingen	0	0	-1.886.854
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	16.625.146	18.512.000	
verminderingen	0	0	-9.411.564
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-19.865.895	-29.277.459	
saldo 31-12-23	57.285.131	49.760.421	
toelichting stortingen	<p>De reserve FVA wordt gevuld met bijdragen van de gemeente Almere, de provincie Flevoland en het Rijk. Daarnaast wordt een bedrag ontvangen vanwege de terugbetaling van de voorfinanciering Oosterwold.</p> <p>De bijdrage van Almere is afkomstig uit een extra bijdrage gemeentefonds gekoppeld aan de Almere 2.0 opgave en bedraagt voor 2023 € 9,8 miljoen. Daarnaast is een bedrag van € 0,1 miljoen ontvangen voor de verkoop van gemeentelijk grondbezit in Oosterwold.</p> <p>De bijdrage van de Provincie bedraagt € 6,7 miljoen.</p> <p>De bijdrage van het Rijk is afkomstig van de opbrengst van de verkoop van standaardkavels wonen in Oosterwold door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Kosten die het RVB hiervoor moet maken worden hierop in mindering gebracht. De bijdrage aan het FVA is in 2023 nul, omdat de kosten voor het pachtvrij maken van de gronden hoger zijn dan de verkoopopbrengsten. Met het RVB is afgesproken dat zij de komende jaren de kosten, die niet in het desbetreffende jaar verrekend kunnen worden, daarom eerst in mindering brengen op de toekomstige afdracht.</p>		
toelichting onttrekkingen	<p>Dit betreffen de onttrekkingen i.v.m. de gerealiseerde kosten van de projectorganisatie Almere 2.0, de uitgaven m.b.t. lopende projecten en de proceskosten van de programmalijnen. De onttrekking valt lager uit dan begroot. Dit duidt op vertragingen als gevolg van bijvoorbeeld het zorgvuldig afhandelen van procedures, latere gunningen, coronamaatregelen, etc. Bij het merendeel van de projecten heeft wel plan-voorbereiding plaatsgevonden en een aantal is gerealiseerd, maar het grootste gedeelte van de realisatie vanuit het Fonds Verstedelijking Almere zal op een later moment plaatsvinden. Voor een uitgebreide toelichting per project verwijzen wij u naar de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.</p> <p>Daarnaast is er een eenmalige administratieve correctie gemaakt van € 0,6 miljoen op de opbrengsten Oosterwold. Deze correctie betreft een klein aantal initiatiefnemers die buiten hun macht om, door het aanhouden van de vergunningen, geconfronteerd werden met de overgang van de jaarlijkse grondprijsstijging. Daarom is besloten dat deze initiatiefnemers de oude (lagere) grondprijzen mochten betalen. In overleg met het RVB is dit verrekend met het FVA.</p>		

075 Reserve programmabudget raad

naam van reserve	Reserve Programmabudget Raad		
code	075		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Raadsgriffie		
rentepercentage	Geen		
doel	Gedurende de raadsperiode wordt een eventueel overschot van het programmabudget van de raad bij de jaarrekening gestort in een egalisatiereserve. Hierdoor wordt beter aangesloten bij de vierjaarlijkse cyclus van de gemeenteraad en kan de gemeenteraad beschikken over het volledig bedrag gedurende de raadsperiode. Aan het eind van de zittingstermijn neemt de "oude" gemeenteraad een beslissing of het eventuele saldo van de reserve wordt doorgeschoven naar de nieuwe gemeenteraad of wordt teruggestort in de algemene middelen.		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2015		
looptijd			
onder- en bovengrens			
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	455.986	455.986	
vermeerderingen	0	0	-25.000
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	0	25.000	
verminderingen	0	0	88.418
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-88.418	0	
saldo 31-12-23	367.568	480.986	
toelichting stortingen	Overschotten van het programmabudget van de raad wordt gedoteerd aan deze reserve. Hiervan was geen sprake in 2023.		
toelichting onttrekkingen	Tekorten van het programmabudget van de raad worden onttrokken aan deze reserve. In 2023 is er € 88.418 onttrokken aan de reserve. Er is in 2023 meer uitgegeven vanwege de extra onderzoeken naar de Floriade en Oosterwold. Om deze extra kosten te kunnen dekken hebben we geld onttrokken uit de reserve.		

076 Reserve beheer en onderhoud

naam van reserve	Beheer en onderhoud		
code	076		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Stadsruimte		
rentepercentage	Geen		
doel	Als gevolg van onder andere aanpassing in de fasering van de projecten en bestekken kunnen er financiële schommelingen tussen de jaren ontstaan. Om deze schommelingen op te vangen is deze reserve ingesteld.		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2016		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens	Niet vastgesteld		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	5.687.570	5.687.570	
vermeerderingen	0	0	0
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	0	0	
verminderingen	0	0	25.513
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-193.513	-168.000	
saldo 31-12-23	5.494.057	5.519.570	
toelichting stortingen	Er zijn in 2023 geen dotaties geweest		
toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bestaan uit: <ul style="list-style-type: none"> • kosten voor de bestrijding essentaksterfte. Deze onttrekking is lager dan begroot, omdat in 2023 minder kosten gemaakt zijn dan verwacht. • kosten voor beheer & onderhoud van FVA projecten. 		

077 Reserve sociaal domein

naam van reserve	Sociaal Domein		
code	077		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Zorg & Welzijn		
rentepercentage	Geen		
doel	Het doel van deze reserve is om de overschotten en tekorten op de regionale Wmo taken te egaliseren. Almere is centrumgemeente voor deze taken. De inzet van deze middelen moet worden afgestemd met de regio.		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2015		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens	Niet vastgesteld		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	15.445.507	15.445.507	
vermeerderingen	0	0	-3.158.602
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	1.488.028	4.646.630	
verminderingen	0	0	0
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	0	0	
saldo 31-12-23	16.933.535	20.092.137	
toelichting stortingen	Op de regionale activiteiten excl. apparaat kosten is een onderbesteding behaald van € 686.245. Gezien dit regionale middelen betreft waar regionale besluitvorming over moet volgen wordt dit extra overschot gestort in de reserve sociaal domein. In de verantwoording van de vierde kwartaalrapportage 2023 zal hier binnen regionaal bestuurlijk overleg besluitvorming over volgen hoe om te gaan met dit aanvullende overschot.		
toelichting onttrekkingen			

083 Investerings openbare ruimte

naam van reserve	Reserve investeringen openbare ruimte		
code	083		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Financiën & Control		
rentepercentage	1,20%		
doel	De door de raad verstrekte kredieten voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden gestort in de reserve 'investerings openbare ruimte'. Nadat de daadwerkelijke investering heeft plaatsgevonden, wordt het bedrag overgeheveld naar de reserve 'afschrijving investeringen openbare ruimte', ter dekking van de meerjarige kapitaallasten.		
instellingsbesluit	RV-84/2016		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens			
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	83.315.009	83.315.009	
vermeerderingen	0	0	-3.711.912
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	999.781	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	20.968.214	25.679.907	
verminderingen	0	0	6.805.883
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	-806.773	0	
- overige verminderingen	-22.422.919	-16.423.808	
saldo 31-12-23	82.053.312	92.571.108	
toelichting stortingen	<p>De storting heeft betrekking op investeringen in de openbare ruimte voor onder andere het bestedingsplan beheer en onderhoud en investeringsprojecten van het FVA. Op het moment dat wij een investering doen storten we het bedrag hiervoor in de reserve.</p> <ul style="list-style-type: none"> • omvormen Openbare verlichting naar LED s € 1,0 miljoen • aanpassingen verkeersreginstallatie € 1,2 miljoen • groot onderhoud Regenboogbuurt € 1,8 miljoen • groot onderhoud Muziekwijk-Zuid € 3,5 miljoen • speelvoorzieningen € 1,1 miljoen • overkapping busstation 't Oor € 1,5 miljoen • bruggen Spoorbaanpad Parkwijk/Faunabuurt € 2,2 miljoen • diverse kleinere projecten € 8,7 miljoen <p>Na afronding van een project wordt dit bedrag overgeboekt naar de reserve afschrijving investering openbare ruimte. De werkelijke storting is lager uitgekomen dan begroot. Dit komt onder andere doordat een aantal projecten nog niet zijn afgerond of zijn doorgeschoven naar 2024.</p>		
toelichting onttrekkingen	<p>Als investeringen zijn afgerond gaat het in deze reserve opgenomen bedrag over naar de reserve afschrijving investeringen openbare ruimte.</p> <p>Uit die laatste reserve worden dan de toekomstige kapitaallasten gedekt.</p> <p>De onttrekking in 2023 heeft dus betrekking op projecten die in 2023 zijn afgerond en heeft betrekking op de volgende projecten</p> <ul style="list-style-type: none"> • vervanging diverse speelvoorzieningen € 3,5 miljoen • herinrichting Havenkom € 2,7 miljoen • vervanging diverse bruggen € 1,5 miljoen • groot onderhoud Stedenwijk Midden/Zuid € 9,7 miljoen • groot onderhoud Bloemenbuurt West € 1,5 miljoen • bruggen Spoorbaanpad Parkwijk/Faunabuurt € 2,9 miljoen • diverse kleinere projecten € 0,6 miljoen <p>Het overbrengen van de bedragen naar de reserve afschrijvingen investeringen openbare ruimte vindt binnen de balans plaats.</p>		

084 Afschrijving investeringen openbare ruimte

naam van reserve	Reserve afschrijvingen Investerings Openbare Ruimte		
code	084		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Financiën & Control		
rentepercentage	1,20%		
doel	De lopende investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden gestort in de reserve 'investerings openbare ruimte'. Nadat de daadwerkelijke investering heeft plaatsgevonden, wordt het bedrag overgeheveld naar de reserve 'afschrijving investeringen openbare ruimte', ter dekking van de meerjarige kapitaallasten.		
instellingsbesluit	RV-84/2016		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens			
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	56.505.037	56.505.037	
vermeerderingen	0	0	5.999.172
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	678.061	678.000	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	22.422.919	16.423.808	
verminderingen	0	0	1.517.050
- onttrekking afschrijvingen	-3.341.982	-2.062.000	
- overige structurele onttrekking	-871.068	-634.000	
- overige verminderingen	0	0	
saldo 31-12-23	75.392.967	70.910.845	
toelichting stortingen	<p>De storting van € 22,4 miljoen betreft investeringen in de openbare ruimte die in 2023 afgerond zijn.</p> <p>Het gaat om de volgende investeringsprojecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diverse speelvoorzieningen € 3,5 miljoen • diverse bruggen € 1,3 miljoen • groot onderhoud Stedenwijk Midden/Zuid € 9,7 miljoen • groot onderhoud Bloemenbuurt West € 1,5 miljoen • verbreding bruggen Spoorbaanpad (MIPA) € 2,9 miljoen • herinrichting Havenkom € 2,7 miljoen • diverse kleinere projecten € 0,8 miljoen <p>De gereserveerde bedragen van deze investeringsprojecten waren reeds gestort in de reserve 083 Investerings Openbare Ruimte en zijn in 2023 overgebracht naar deze reserve. Daarnaast heeft er een storting € 0,7 miljoen plaatsgevonden m.b.t. de rente.</p>		
toelichting onttrekkingen	De onttrekking € 4,2 miljoen betreft dekking van de afschrijvingslasten (€ 3,3 miljoen) en rente (€ 0,9 miljoen) van investeringen in de openbare ruimte.		

088 Reserve huisvestingsverordening

naam van reserve	Huisvestingsverordening (HVV)		
code	088		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Stedelijk Beleid		
rentepercentage	Geen		
doel	Egalisatie van de gemeentelijke baten en lasten van de Huisvestingsverordening (HVV) inclusief de Urgentieregeling (UR) en de egalisatie van de gemeenschappelijke baten en lasten van de HVV voor Gemeente en corporaties. Dit kunnen ook investeringskosten voor een nieuwe opzet van de HVV betreffen.		
instellingsbesluit	14 februari 2002		
looptijd	Onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens			
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	1.634.454	1.634.454	
vermeerderingen	0	0	245.023
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	245.023	0	
verminderingen	0	0	0
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	0	0	
saldo 31-12-23	1.879.477	1.634.454	
toelichting stortingen	In 2023 is € 0,25 miljoen in de reserve gestort. Dit betreft het resultaat van de urgentieregeling en de verwachte afrekening 2023 met de corporaties (overschot inschrijfgelden). Er was geen storting begroot, omdat het uitgangspunt is dat de baten uit de inschrijfgelden gelijk zijn aan de kosten van urgenties en het uitvoeren van de huisvestingsverordening. In 2023 waren de baten van de inschrijfgelden echter hoger dan de kosten.		
toelichting onttrekkingen	In 2023 zijn geen onttrekkingen gedaan.		

089 Fonds stedelijk vernieuwing

naam van reserve	Fonds Stedelijke Vernieuwing		
code	089		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Economische ontwikkeling en Grondzaken		
rentepercentage	n.v.t.		
doel	<p>Het Fonds Stedelijke Vernieuwing is in 2019 in het leven geroepen om een gerichte impuls te geven aan 'de vernieuwing van de stad'.</p> <p>Voor deze raadsperiode richten we ons primair, conform coalitieakkoord en programmabegroting 2019, op de gebieden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Binnenring Almere Haven; • Buiten-Centrum; en • De revitalisering van specifieke, nog nader te benoemen bedrijventerreinen, waaronder Steiger- Noord. 		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2019		
looptijd	Onbepaald		
onder- en bovengrens	Niet van toepassing		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	10.545.505	10.545.505	
vermeerderingen	0	0	0
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	4.787.500	4.787.500	
verminderingen	0	0	-1.016.702
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-1.708.823	-2.725.525	
saldo 31-12-23	13.624.182	12.607.480	
toelichting stortingen	<p>Conform begroting heeft er een storting plaatsgevonden van € 4.787.500. In het coalitieakkoord 2022-2026 is afgesproken dat dit bedrag in de periode 2023-2026 jaarlijks gestort wordt voor stedelijke vernieuwingsprojecten.</p> <p>Dit bedrag is als volgt verdeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijven terreinen € 900.000 • Almere-Buiten Centrum € 1.475.000 • Binnenring Haven € 2.412.500 		

toelichting onttrekkingen

In 2023 zijn de bestedingen en daarmee de onttrekkingen uit deze reserve € 1.017.000 lager dan begroot, dat wordt hieronder toegelicht.

Bedrijventerreinen (€ 388.000)

- Het project m.b.t. de Vlotbrugweg en het fietspad heeft vertraging opgelopen, de voorbereiding vindt plaats in 2023 en de uitvoering begin 2024.
De vertraging wordt voornamelijk veroorzaakt door de rioolvervanging onder de asfaltwegen.
Deze willen we graag vooraf meenemen om te voorkomen dat we eerder dan de volgende asfaltvervanging de grond weer in moeten.
Het organiseren en het plannen van de capaciteit om de riolering te ontwerpen heeft uiteindelijk tot de vertraging geleid.

Almere Buiten-Centrum (€ 188.000)

- Een aantal projecten in Almere-Buiten zijn vertraagd. Deze vertragingen worden o.a. veroorzaakt door afhankelijkheid van externen en vertraging in besluitvorming. Het betreft de volgende projecten:
  - Ondersteuning BIZ m.b.t. professionalisering BIZ bestuur
  - Herinrichting Polderdreef - Westeinde
  - Gebouw Extravert

Binnenring Almere Haven (€ 441.000)

- Intern is er sprake van capaciteitstekort bij de uitvoerende afdelingen en daarnaast was er sprake van vacatureruimte welke langzamer ingevuld werd dan gehoopt door de krappe arbeidsmarkt.
- Er is vertraging opgetreden bij een aantal projecten te weten: Leerwerkcentrum en Singelgracht. Een deel van de kosten wordt pas in 2024 gerealiseerd. Hier zijn de oorzaken een tekort aan capaciteit en afhankelijkheid van externen.
- Centrummanagement minder uitgaven. De opdracht voor een brandingplan is vertraagd door langere voorbereiding aanbesteding (brede afstemming intern en met BIZ). Opdracht is inmiddels verstrekt en kosten komen in 2024.

090 Reserve ruimtelijke ontwikkeling

naam van reserve	Reserve ruimtelijke ontwikkeling		
code	090		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Economische ontwikkeling & Grondzaken		
rentepercentage	geen		
doel	<p>Afdekken van risico's rond het sluiten van anterieure overeenkomsten en het doen van strategische aankopen.</p> <p>Bij anterieure overeenkomsten waarmee maximaal een bedrag van € 0,2 miljoen per overeenkomst wordt onttrokken aan de Reserve ruimtelijke ontwikkeling is het college hiertoe bevoegd onder voorwaarde van verantwoording achteraf aan de raad bij de Jaarrekening.</p>		
instellingsbesluit	RV-05/2020		
looptijd	onbepaald		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	323.122	323.122	
vermeerderingen	0	0	10.795
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	1.051.795	1.041.000	
verminderingen	0	0	227.409
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	-318.409	-91.000	
saldo 31-12-23	1.056.508	1.273.122	
toelichting stortingen	<p>In 2021 werd bij de verplaatsing van de tennisvereniging Het Nieuwe Land naar Almere Poort vanuit de reserve Ruimtelijk Ontwikkeling een schadeloosstelling betaald, met het oog op toekomstige gebiedsontwikkeling op de oude locatie aan de Delftstraat. Hierdoor is het saldo van de reserve Ruimtelijk ontwikkeling te laag geworden om toekomstige aankopen te kunnen doen. Daarom is bij de Programmabegroting 2024 besloten om het saldo aan te zuiveren vanuit de reserve weerstandsvermogen met € 1 miljoen.</p> <p>Daarnaast zijn er wat kleine opbrengsten gestort die afkomstig zijn van anterieure overeenkomsten die zijn afgesloten (€ 0,01 miljoen).</p>		
toelichting onttrekkingen	<p>Met betrekking tot anterieure projecten (faciliterend grondbeleid) zijn er kosten gemaakt voor de initiatieven "Grote Markt", "Transformatie Spoordreef", "Randstad 21-01 t/m 09" en "Alnovum". Hiervan werd gedacht dat deze kosten verhaalbaar waren. Echter door wijzigingen in marktomstandigheden en projectdoelen wordt geen vervolg gegeven aan de genoemde initiatieven. Daardoor zijn er op dit moment geen mogelijkheden om het totaal van ambtelijke kosten ter hoogte van € 286.590 te verhalen op initiatiefnemers. De kosten worden ten laste van de "Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling" afgeboekt en deze projecten worden afgesloten. In de begroting werd nog uitgegaan van een bedrag van € 59.000.</p> <p>Daarnaast is er een onttrekking gedaan voor de dekking van de kapitaallasten van een stuk grond (€ 31.819).</p>		

091 Reserve Bestaanszekerheid

naam van reserve	Reserve bestaanszekerheid		
code	091		
categorie	Bestemmingsreserve		
beherende afdeling	Werk en inkomen		
rentepercentage	geen		
doel	<p>Uit deze reserve wordt het bestedingsplan voor bestaanszekerheid betaald. Met de reserve zetten we incidentele uitkeringen vanuit het Rijk meerjarig in om met meer impact de bestaanszekerheid te vergroten. Het fonds geeft ruimte om te investeren in bestaanszekerheid zodat: inwoners kunnen blijven meedoen, gezondheidsklachten worden voorkomen en toekomstkansen voor kinderen worden vergroot.</p> <p>Het geld dat beschikbaar is in de buffer voor bestaanszekerheid en het geld uit de septembercirculaire 2023 voor armoede worden in het Fonds gestort. Er is geen automatisme dat toekomstige gelden van het Rijk ook in het fonds worden gestort</p>		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2024		
looptijd	Minimaal 2 jaar, evaluatie bij Programmarekening 2025		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	0	0	
vermeerderingen	0	0	0
- resultaat 2022	0	0	
- rentetoevoeging	0	0	
- overige structurele stortingen	0	0	
- overige vermeerderingen	2.893.000	2.893.000	
verminderingen	0	0	-1.500.000
- onttrekking afschrijvingen	0	0	
- overige structurele onttrekking	0	0	
- overige verminderingen	0	-1.500.000	
saldo 31-12-23	2.893.000	1.393.000	
toelichting stortingen	In 2023 is € 2,25 miljoen (restant energietoeslag 2022) in de reserve gestort. Daarnaast is een bedrag van € 0,64 miljoen die we via de septembercirculaire 2023 voor de aanpak van armoede hebben ontvangen in de reserve gestort.		
toelichting onttrekkingen	Voor de verstrekking van energietoeslag werd op basis van de prognoses in 2023 rekening gehouden met een onttrekking van € 1,5 miljoen. Deze bleek niet nodig omdat binnen de reguliere exploitatie voldoende middelen beschikbaar waren voor de uitbetaling van de energietoeslag 2023. De € 1,5 miljoen zal in 2024 alsnog worden besteed aan verstrekking van energietoeslag. Voor de resterende € 1,4 miljoen wordt een bestedingsplan opgesteld.		

Voorzieningen

Algemeen

De voorzieningen zijn als volgt opgebouwd:
bedragen x € 1.000

soort voorziening	saldo 01-01-2023	bij: inflatie correctie	bij: overig	af: bestedingen	af: vrijval	saldo 31-12-2023
VZ Arbeidskosten gerelateerd	10.370	110	1.401	-615	-266	11.001
VZ Onderhoud & Vervanging	42.756	0	14.781	-12.374	0	45.163
VZ Bijdragen, Risico's & Verpl	23.063	0	2.463	-7.280	-3.070	15.176
totaal	76.190	110	18.645	-20.269	-3.336	71.340

Arbeidskosten gerelateerd

Dit zijn toekomstige verplichtingen met betrekking tot arbeidskosten. De voorzieningen hebben betrekking op de pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (voormalig) leden van het college van Burgemeester en Wethouders. Daarnaast is er met ingang van 2022 een voorziening gevormd voor het verlofsparen van medewerkers, als gevolg van een wijziging in de CAO.

Bijdragen, risico's & verplichtingen

Dit zijn voorzieningen voor diverse verplichtingen en risico's richting derden. Bijvoorbeeld het kostenverhaal Oosterwold en de parkeeropgave in het Stadscentrum. Het gaat hier om contractueel vastgelegde verplichtingen en bijdragen die we op enig moment moet kunnen nakomen of waarop we kunnen worden aangesproken.

Onderhoud & vervanging

Dit zijn toekomstige verplichtingen met betrekking tot onderhouds- en vervangingskosten van de riolering en het gemeentelijk vastgoed. Voor deze toekomstige verplichtingen sparen we jaarlijks een bedrag in de betreffende voorzieningen. De kosten worden vervolgens gedekt uit deze voorzieningen.

Nieuwe en opgeheven voorzieningen

De volgende voorzieningen zijn in 2023 opgeheven:

- Businesscase Floriade BV
- Exploitatie busvervoer Floriade

Aard en reden

Hierna is per voorziening een gedetailleerde specificatie opgenomen. Daarin beschrijven we de aard en reden van iedere voorziening, en geven we een toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen per voorziening.

Verloopstaat voorzieningen

bedragen x € 1.000

voorziening	saldo 01-01-2023	bij: inflatie correctie	bij: overig	af: bestedingen	af: vrijval	saldo 31-12-2023
<i>VZ Arbeidskosten gerelateerd</i>	10.370	110	1.401	-615	-266	11.001
201 Wachtgeld voormalig wethouders	69	0	459	-119	0	409
202 Pensioen voormalig wethouders	9.168	110	0	-422	-266	8.589
259 Verlofsparen	1.134	0	942	-74	0	2.002
<i>VZ Onderhoud & Vervanging</i>	42.756		14.781	-12.374		45.163
215 Groot onderhoud onderwijsgebouwen	2.467	0	1.370	-1.652	0	2.184
217 Vervanging riolering	25.576	0	5.304	-1.402	0	29.478
218 Rioolherstelprojecten	974	0	2.431	-1.874	0	1.531
239 Groot onderhoud gebouwen niet- onderwijs	13.740	0	5.676	-7.446	0	11.970
<i>VZ Bijdragen, Risico's & Verpl</i>	23.063		2.463	-7.280	-3.070	15.176
246 Parkeren stadscentrum oost	4.300	0	0	0	0	4.300
252 Kostenverhaal Oosterwold	14.153	0	2.317	-7.280	0	9.190
253 Grondopbrengst Oosterwold	452	0	0	0	-41	411
258 Boscompensatie natuurbescherming	613	0	146	0	0	759
260 Businesscase Floriade BV	3.029	0	0	0	-3.029	0
262 Parkeren Hortus	516	0	0	0	0	516
totaal	76.190	110	18.645	-20.269	-3.336	71.340

Toelichting per voorziening

Arbeidskosten gerelateerd

201 Wachtgeld voormalig wethouders

naam voorziening	Wachtgelden wethouders		
code	201		
categorie	arbeidskosten gerelateerd		
beherende afdeling	College B&W		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	dekking voor de wachtgeldregeling van de wethouders.		
taakveld	0.1 Bestuur en 0.5 Treasury		
instellingsbesluit			
looptijd	onbepaalde tijd		
onder- en bovengrens			
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	69.017	69.017	
dotaties	459.159	283.000	176.159
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	459.159	283.000	
verminderingen	-119.037	-204.061	85.024
- besteding	-119.037	-204.061	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	409.139	147.956	
toelichting dotaties	Ter dekking van zowel de bestaande -als een inschatting van de toekomstige (na de gemeenteraadsverkiezingen 2026) wachtgeldverplichtingen, vindt er jaarlijks een structurele dotatie plaats. Deze reguliere dotatie voor 2023 bedroeg € 283.000. Indien er tussentijds wethouders aftreden, en/of zij weer een andere arbeidsbetrekking zijn aangegaan, dan wordt dat uiteraard ieder jaar betrokken bij de benodigde stand van de voorziening. Door het vertrek van een wethouder medio januari 2024 moest er naast de begrote dotatie een extra dotatie gedaan worden van € 176.000. De berekeningen zijn erop gebaseerd dat de voorziening per ultimo 2029 op € 0 staat,		
toelichting bestedingen	Tot en met de jaren 2029 is een bestedingsscenario aanwezig. De daadwerkelijke bestedingen zijn in grote mate afhankelijk van het aantal daadwerkelijke vertrekkende wethouders en in welke mate en hoogte er een nieuwe dienstbetrekking elders wordt aangegaan. In 2023 is er totaal voor € 119.000 aan wachtgelduitkeringen uitbetaald.		
waarde lopende contracten			

202 Pensioen voormalig wethouders

naam voorziening	Pensioen voormalig wethouders		
code	202		
categorie	arbeidskosten gerelateerd		
beherende afdeling	College B&W		
inflatiecorrectie	1,2%		
reden voor het vormen van de voorziening	BBV-verplichting		
taakveld	0.1 Bestuur en 0.5 Treasury		
instellingsbesluit	2004		
looptijd	niet van toepassing		
onder- en bovengrens	niet van toepassing		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	9.167.568	9.167.568	
dotaties	110.011	839.000	-728.989
- inflatiecorrectie	110.011	110.000	
- overige vermeerderingen	0	729.000	
verminderingen	-688.263	-460.000	-228.263
- besteding	-422.131	-460.000	
- vrijval	-266.132	0	
saldo 31-12-2023	8.589.316	9.546.568	
toelichting dotaties	Jaarlijks wordt er rente toegevoegd aan de voorziening. Voor 2023 was dat € 110.011. Normaal gesproken wordt er daarnaast jaarlijks ook een vast bedrag gestort om de voorziening per ultimo boekjaar op de benodigde stand te hebben. De berekeningen hiervoor komen van een externe partij. In 2023 heeft de begrote storting van € 729.000 niet plaatsgevonden. In plaats daarvan kon er een vrijval worden geboekt van € 266.132. De belangrijkste reden hiervoor is dat de voorgeschreven rekenrente is gestegen (naar 3,16%). Een hogere rekenrente betekent een hogere rendementsverwachting voor de toekomst., waardoor er per 31-12-2023 minder geld in de voorziening aangehouden hoeft te worden.		
toelichting bestedingen	In 2023 is er € 422.131 aan pensioenuitkeringen uitbetaald. Dit betreft de pensioenuitkeringen voor ongeveer 30 oud-wethouders.		
waarde lopende contracten			

259 Verlofsparen

naam voorziening	Verlofsparen		
code	259		
categorie	arbeidskosten gerelateerd		
beherende afdeling	HRM		
inflatiecorrectie	conform CAO afspraken		
reden voor het vormen van de voorziening	In de CAO Gemeenten 2021-2022 is opgenomen dat medewerkers vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren kunnen sparen. Met dit verlofsparen kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrière planning en het gemeentelijke vitaliteitsbeleid. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dat kan gaan leiden tot verlofstuwmeren. In verband met de onvoorspelbare op- en afbouw wordt deze voorziening gevormd.		
taakveld	diverse		
instellingsbesluit	Programmarekening 2022		
looptijd	onbepaald		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	1.133.891	1.133.891	
dotaties	942.283	90.707	851.576
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	942.283	90.707	
verminderingen	-73.723	0	-73.723
- besteding	-73.723	0	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	2.002.451	1.224.598	
toelichting dotaties	Het aantal gespaarde verlofuren is toegenomen. Daardoor hebben we een extra bedrag in de voorziening moeten storten. Dit is gebaseerd op het aantal gespaarde verlofuren en de daarvoor van toepassing zijnde salarisschaal en loonsom.		
toelichting bestedingen	De onttrekking zijn verlofuren die zijn opgenomen.		
waarde lopende contracten			

Onderhoud en vervanging

215 Groot onderhoud onderwijsgebouwen

naam voorziening	Groot onderhoud onderwijsgebouwen		
code	215		
categorie	onderhoud en vervangingen		
beherende afdeling	Stadsbedrijf		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	Het egaliseren van de kosten voor het planmatig onderhoud van de gymzalen en gebouwen tijdelijke onderwijshuisvesting.		
taakveld	4.2 Onderwijshuisvesting		
instellingsbesluit	1999 Decentralisatie onderwijshuisvesting		
looptijd	onbepaald		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	2.466.517	2.466.517	
dotaties	1.370.000	1.370.000	0
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	1.370.000	1.370.000	
verminderingen	-1.652.344	-1.711.000	58.656
- besteding	-1.652.344	-1.711.000	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	2.184.173	2.125.517	
toelichting dotaties	De dotaties zijn verwerkt conform de begroting. Hiermee sparen we een vast bedrag voor toekomstig groot onderhoud.		
toelichting bestedingen	De meeste geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd. Van de werkzaamheden die niet zijn uitgevoerd wordt beoordeeld wanneer ze wel moeten worden uitgevoerd in het komende verslagjaar 2024 of later.		
waarde lopende contracten			

217 Vervanging riolering

naam voorziening	Vervanging riolering		
code	217		
categorie	onderhoud en vervangingen		
beherende afdeling	Stadsruimte		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	Voorziening voor de toekomstige vervanging van het huidige rioolstelsel.		
taakveld	7.2 Riolering		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2007		
looptijd	onbepaald		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	25.575.861	25.575.861	
dotaties	5.304.000	5.267.000	37.000
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	5.304.000	5.267.000	
verminderingen	-1.401.774	-5.025.503	3.623.729
- besteding	-1.401.774	-5.025.503	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	29.478.087	25.817.358	
toelichting dotaties	In de Programmabegroting 2007 is besloten om te 'sparen' voor de toekomstige vervanging van het rioolstelsel. Daarmee wordt ook plotselinge stijging in het toekomstige tarief voorkomen. Sinds die tijd stijgt het tarief jaarlijks met 2,5%, exclusief trendmatige correctie. Deze 'extra' inkomsten worden toegevoegd aan de vervangingsvoorziening. Vervangingsinvesteringen kunnen vervolgens uit deze voorziening bekostigd worden. De dotatie ligt in lijn met de begroting 2023.		
toelichting bestedingen	<p>Bij het doorlopen van het proces MPBA zijn in 2023 ook de rioleringsprojecten meegenomen in het afwegingsproces. De uitkomst hiervan is onder andere een meerjarig plan voor rioolvervanging, wat de basis is voor de bestedingen.</p> <p>In 2023 is geïnvesteerd in de vervanging van de riolering nabij het rioolgemaal 'Theehuisje' in Parkwijk om de afstroomproblemen op te lossen. Daarnaast is er vervanging van diverse gemalen.</p> <p>De onttrekking is lager dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bij diverse projecten is een vertraging ontstaan als gevolg langere levertijden materialen, • onduidelijkheid over totale scope van de integrale projecten waar de rioolvervanging onderdeel van uitmaakt, • gunning van opdrachten. 		
waarde lopende contracten			

218 Rioolherstelprojecten

naam voorziening	Rioolherstelprojecten		
code	218		
categorie	onderhoud en vervangingen		
beherende afdeling	Stadsruimte		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	Deze voorziening is bedoeld voor de financiering van de rioolherstelprojecten.		
taakveld	7.2 Riolering		
instellingsbesluit	BBV & Tarievennota 2009		
looptijd	onbepaald		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	973.871	973.871	
dotaties	2.430.821	2.389.000	41.821
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	2.430.821	2.389.000	
verminderingen	-1.873.867	-2.632.802	758.935
- besteding	-1.873.867	-2.632.802	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	1.530.825	730.069	
toelichting dotaties	De reguliere dotatie ligt in lijn met de begroting.		
toelichting bestedingen	<p>In 2023 is voor € 1,5 miljoen aan geplande werkzaamheden voor groot onderhoud riolering uitgevoerd. Dit betreft onder andere de werkzaamheden aan diverse rioolgemalen en 'werkzaamheden bij de Bartokweg/ Muziekwijk</p> <p>Daarnaast zijn er ook diverse projecten niet uitgevoerd als gevolg van langere levertijden van materialen en beperkte personele capaciteit. Ook waren er projecten met een onduidelijke scoping.</p>		
waarde lopende contracten			

239 Onderhoud gebouwen niet-onderwijs

naam voorziening	Groot onderhoud gebouwen niet-onderwijs		
code	239		
categorie	onderhoud en vervangingen		
beherende afdeling	Stadsbedrijf		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	Het egaliseren van de kosten voor het planmatig onderhoud van het gemeentelijk vastgoed inclusief parkeren.		
taakveld	0.4 Overhead/1.1 Crisisbeheersing en brandweer/2.1 Verkeer en Vervoer/2.2 Parkeren/3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur/5.2 Sportaccommodaties/5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie /5.5 Cultureel erfgoed/5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie/6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie/7.1 Volksgezondheid/ 7.3 Afval/ 8.3 Wonen en bouwen		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2012		
looptijd	onbepaald		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	13.739.971	13.739.971	
dotaties	5.676.000	5.797.000	-121.000
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	5.676.000	5.797.000	
verminderingen	-7.446.138	-5.826.000	-1.620.138
- besteding	-7.446.138	-5.826.000	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	11.969.833	13.710.971	
toelichting dotaties	De dotaties zijn geboekt conform de begroting. Hiermee sparen we voor toekomstig groot onderhoud. Enige verschil is de dotatie op Energiebeheer die begroot was maar niet werkelijk geboekt. Dit komt doordat de SDE subsidie niet is ontvangen (normaliter wordt het bedrag gelijk aan de ontvangen SDE subsidie gedoteerd aan de voorziening).		
toelichting bestedingen	Er is meer uitgegeven dan begroot. Dat heeft voornamelijk te maken met facturen die betrekking hadden op werkzaamheden die begroot waren voor 2022. Deze werkzaamheden zijn in 2022 gestart maar pas afgerond in de loop van 2023.		
waarde lopende contracten			

Bijdragen, risico's en verplichtingen

246 Parkeren Stadscentrum Oost

naam voorziening	Parkeren stadscentrum Oost		
code	246		
categorie	verplichtingen, risico's en bijdragen		
beherende afdeling	Economische ontwikkeling & Grondzaken		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	In de toekomstige ontwikkeling van de Oostkavels in het stadscentrum is mogelijk sprake van een gebouwde parkeervoorziening. Deze is deels (200 plekken) ter compensatie van eerder opgeheven parkeerplaatsen waarvoor een bijdrage van een derde is ontvangen. De ontwikkeling van dit deel van het stadscentrum is voorlopig op de lange baan geschoven. De grondexploitatie waarin de realisatie was opgenomen is in 2013 afgesloten. De verplichting is door de vorming van de voorziening zeker gesteld.		
taakveld			
instellingsbesluit	Jaarrekening 2013		
looptijd	Tot het moment dat de ontwikkeling van de Oostkavels opnieuw aan de orde is.		
onder- en bovengrens	De bijdrage van de derde partij vormt de bovengrens.		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	4.300.000	4.300.000	
dotaties	0	0	0
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	0	0	
verminderingen	0	0	0
- besteding	0	0	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	4.300.000	4.300.000	
toelichting dotaties	Niet van toepassing.		
toelichting bestedingen	Niet van toepassing.		
waarde lopende contracten			

252 Kostenverhaal Oosterwold

naam voorziening	Kostenverhaal Oosterwold		
code	252		
categorie	verplichtingen, risico's en bijdragen		
beherende afdeling	Interimbureau Almere		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	<p>Bij de gebiedsontwikkeling Oosterwold betalen initiatiefnemers naast de af te nemen grond een opslag voor het kostenverhaal Oosterwold op grond van een anterieure overeenkomst. Gezien de bestedingsplicht en mogelijke terugbetalingsverplichtingen wordt het bedrag gestort in een voorziening. De te maken kosten kunnen dan ten laste van deze voorziening worden gebracht. Indien de voorziening negatief wordt dient deze te worden gerubriceerd naar vorderingen (voor zover verhaalbaar, de rest is exploitatie).</p> <p>De verplichtingen die ten laste van deze post gebracht dienen te worden betreffen: uitgaven in het kader van het bestedingsplan, de betaling aan RVB (claim Uitvoeringsovereenkomst), Almere, Zeewolde (terugbetaling voorgeschoten proceskosten 2013-2016) en de afdracht NOGW. Afspraak is de terugbetaling te effectueren indien er genoeg baten zijn. Vanaf 2017 is hier sprake van.</p>		
taakveld	8.1 Ruimtelijke Ordening		
instellingsbesluit	Jaarrekening 2015		
looptijd	niet bepaald		
onder- en bovengrens	geen bovengrens		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	14.152.711	14.152.711	
dotaties	2.317.241	8.115.000	-5.797.759
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	2.317.241	8.115.000	
verminderingen	-7.280.300	-12.541.606	5.261.306
- besteding	-7.280.300	-12.541.606	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	9.189.652	9.726.105	
toelichting dotaties	<p>Exploitatiebijdragen die wij van initiatiefnemers en overige grondeigenaren ontvangen storten wij in deze voorziening. Ook de ontvangen bijdragen voor archeologisch onderzoek, de verrekening van de verkoopkosten RVB over het jaar 2023 en enkele incidentele opbrengsten zijn gestort. De totale dotatie is lager dan begroot. De belangrijkste reden voor dit verschil is de verschuiving van de verwachte exploitatie bijdragen van 3e partij grondeigenaren naar het jaar 2024 en 2025. Volgens contractuele afspraken hebben de betrokken partijen de mogelijkheid om hun financiële verplichtingen tot die periode uit te stellen (€ 5,1 miljoen). De overeenkomsten en toezeggingen met betrekking tot de inkomsten blijven onveranderd, het geld wordt alleen later ontvangen dan waar in de begroting rekening mee was gehouden.</p>		

toelichting bestedingen

De bestedingen bestaan uit de kosten van de programmaorganisatie Oosterwold, de terugbetaling voorfinanciering partners, de opdracht aan NOGW Hout (t.b.v. de bovenwijkse voorzieningen), voorgeschoten kosten archeologisch onderzoek en investeringen i.v.m. de bereikbaarheid. Alle bestedingen vallen binnen de kaders van het kostenverhaal Oosterwold. Een aantal posten wijkt af van de begroting, met een totaal saldo van € 5,3 miljoen.

- De grootste begrotingspost is voor de investeringen in de bereikbaarheid van Oosterwold, hiervoor was € 6,1 miljoen geraamd. Er is € 3,1 miljoen uitgegeven. In 2023 zijn de gebruikelijke werken uitgevoerd, zoals (tijdelijke) aansluitingen van kavelwegen op polderwegen en beheer en onderhoud van wegen. Daarnaast zijn een aantal grote werken uitgevoerd, zoals voorbelasting en reconstructie/aanleg van diverse polderwegen, aanleg van (tijdelijke) fietsoversteken, aanleg en verbreding van watergangen. De reden dat er minder is uitgegeven dan begroot heeft te maken met vertragingen van een aantal projecten. Deze zullen naar verwachting in 2024 alsnog uitgevoerd worden.
- De kosten van voorbereiding, toezicht en uitvoering op deze investeringen bleven ruim binnen het budget. Begroot was € 0,9 miljoenen, werkelijke uitgegeven is € 0,5 miljoen.
- De bijdrage aan de NOGW Hout, begroot op € 0,8 miljoen is dit jaar € 0,2 miljoen. Deze bijdrage is afhankelijk van de in het jaar ontvangen exploitatiebijdragen. Omdat die lager zijn dan begroot is ook de bijdrage NOGW Hout lager dan begroot.
- Het archeologisch onderzoek in deelgebied 1B van Oosterwold was voor 2023 begroot op € 0,2 miljoen. De uitvoering van dit onderzoek loopt door in 2024. In 2023 is daardoor € 0,1 uitgegeven, de overige € 0,1 miljoen wordt in 2024 uitgegeven.
- De afwijking op de overige investeringen is totaal € 0,1 miljoen.
- De plankosten zijn in 2023 lager dan begroot. Ook de advieskosten zijn lager uitgevallen dan begroot en er is geen beroep gedaan op de post onvoorzien (€ 0,8 miljoen)

---

waarde lopende contracten

---

253 Grondopbrengst Oosterwold

naam voorziening	Afdracht grondopbrengst Oosterwold		
code	253		
categorie	verplichtingen, risico's en bijdragen		
beherende afdeling	InterimBureau Almere		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	In de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 staat dat de gemeente de opbrengst van haar huidige grondbezit in Almere Oosterwold zal inbrengen in het Fonds Verstedelijking Almere. Op de balans van de gemeente stond bij start een boekwaarde voor de gemeentegronde Hout midden: € 1.024.100. Afwaardering is niet aan de orde, want de gronden zijn niet minder waard geworden. Wel is de afdracht verplicht, zodat een voorziening wordt getroffen voor deze verplichting.		
taakveld			
instellingsbesluit	Jaarrekening 2015		
looptijd	Afhankelijk van ontwikkeling Oosterwold.		
onder- en bovengrens	Huidige boekwaarde: € 451.881		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	451.880	451.880	
dotaties	0	0	0
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	0	0	
verminderingen	-40.680	0	-40.680
- besteding	0	0	
- vrijval	-40.680	0	
saldo 31-12-2023	411.200	451.880	
toelichting dotaties	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze voorziening.		
toelichting bestedingen	In 2023 is op deze locatie 1 initiatief gerealiseerd. Op basis daarvan is € 40.680 onttrokken aan de voorziening ten behoeve van de afgesproken afdracht aan het FVA.		
waarde lopende contracten			

258 Boscompensatie Natuurbescherming

naam voorziening	Boscompensatie Natuurbescherming		
code	258		
categorie	verplichtingen, risico's en bijdragen		
beherende afdeling	Stedelijk Beleid		
inflatiecorrectie	Geen		
reden voor het vormen van de voorziening	wettelijke verplichting boscompensatie		
taakveld	5.7 Openbaar groen		
instellingsbesluit	Programmabegroting 2021		
looptijd	Onbepaald		
onder- en bovengrens	Onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	613.170	613.170	
dotaties	145.798	159.500	-13.702
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	145.798	159.500	
verminderingen	0	0	0
- besteding	0	0	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	758.968	772.670	
toelichting dotaties	Voor alle hectare bos (buiten de komgrens o.b.v. de wet natuurbescherming) die wordt gekapt en waarvoor niet direct nieuw bos kan worden aangelegd, wordt de compensatie geregeld via de voorziening boscompensatie. Een bedrag per hectare te compenseren bos wordt in de voorziening gestort en kan worden onttrokken voor de herplant van nieuw bos. In De Vaart vindt in 2024 boscompensatie plaats, maar daar kunnen minder hectare worden gerealiseerd dan eerder gedacht. Daarom is in 2023 € 0,15 miljoen gestort in de voorziening zodat dit op een andere plek gecompenseerd kan worden.		
toelichting bestedingen	Niet van toepassing.		
waarde lopende contracten			

260 Businesscase Floriade BV

naam voorziening	Businesscase Floriade BV		
code	260		
categorie	verplichtingen, risico's en bijdragen		
beherende afdeling	Floriade		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	De bezoekersaantallen zijn in de eerste maanden van het evenement lager dan vooraf gedacht. Om deze reden zijn de verwachte bezoekersaantallen in de businesscase van de Floriade BV en daarbij behorende ticketinkomsten naar beneden bijgesteld. Hierdoor wordt een extra verlies verwacht. Voor dit verlies treffen wij een voorziening.		
taakveld			
instellingsbesluit	programmarekening 2021		
looptijd	t/m 2023		
onder- en bovengrens	onbepaald		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	3.029.000	3.029.000	
dotaties	0	600.000	-600.000
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	0	600.000	
verminderingen	-3.029.000	0	-3.029.000
- besteding	0	0	
- vrijval	-3.029.000	0	
saldo 31-12-2023	0	3.629.000	
toelichting dotaties	<p>Inmiddels is de Floriade afgerond en is deze voorziening niet meer nodig.</p> <p>In de begroting was een dotatie verwacht van € 0,6 miljoen vanuit de risicoreserve. Deze dotatie is in 2023 uiteindelijk niet gedaan. In juli 2023 is besloten een agiostorting te doen aan de Floriade Almere 2022 BV. Om deze agiostorting deels te betalen wordt deze voorziening volledig ingezet (zie besteding). Ook wordt een deel van de agiostorting betaald door een onttrekking uit de risicoreserve. Dit is rechtstreeks vanuit de risicoreserve betaald en niet via deze voorziening.</p>		
toelichting bestedingen	<p>Het saldo van de voorziening is niet meer nodig.</p> <p>De Floriade is inmiddels afgerond. Het saldo is ingezet voor de agiostorting die wij hebben gedaan aan de Floriade BV in juli 2023 (zie dotatie).</p>		
waarde lopende contracten			

262 Parkeren Hortus

naam voorziening	Parkeren Hortus		
code	262		
categorie	verplichtingen, risico's en bijdragen		
beherende afdeling	Economische ontwikkelingen en grondzaken		
inflatiecorrectie	geen		
reden voor het vormen van de voorziening	De gemeente heeft een bijdrage van € 0,5 miljoen ontvangen van een derde partij voor de afkoop van 40 gebouwde parkeerplaatsen.		
taakveld			
instellingsbesluit	Programmarekening 2022		
looptijd	Tot het moment dat de parkeerplaatsen zijn gerealiseerd.		
onder- en bovengrens	De bijdrage van de derde partij vormt de bovengrens.		
	werkelijk	begroot	verschil
saldo 01-01-2023	516.077	516.077	
dotaties	0	0	0
- inflatiecorrectie	0	0	
- overige vermeerderingen	0	0	
verminderingen	0	0	0
- besteding	0	0	
- vrijval	0	0	
saldo 31-12-2023	516.077	516.077	
toelichting dotaties	Niet van toepassing.		
toelichting bestedingen	Niet van toepassing.		
waarde lopende contracten			

Schulden en leningen

Algemeen

De schulden en leningen van de gemeente zijn ingedeeld naar:

- Vaste passiva, schulden met een looptijd langer dan één jaar
- Vlottende passiva, schulden met een looptijd korter dan één jaar
- Overlopende vlottende passiva

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer van één jaar of langer

De onderverdeling en het verloop van de vaste schulden is als volgt:

bedragen x € 1.000

	saldo		saldo		rentelast
	01-01-2023	bij	af 31-12-2023		2023
onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	285.000	0	-30.000	255.000	8.716
onderhandse leningen openbare lichamen	80.000	0	0	80.000	1.900
onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	25.000	0	0	25.000	753
waarborgsommen	432	180	-99	513	0
overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.052	1.243	-223	2.072	0
totaal	391.484	1.423	-30.322	362.586	11.369

In 2023 hebben wij ruim € 30 miljoen afgelost. Er zijn geen nieuwe leningen aangetrokken.

De overige leningen hebben betrekking op bijstandsverlening aan zelfstandigen (Bbz), een voorfinanciering voor de realisatie van de internationale Campus door de schoolbesturen (Baken en ASG) en afkoopsommen. Ook hebben wij kredieten verstrekt aan zelfstandigen. Deze zijn door het Rijk voor 100% voorgefinancierd. Hiervan moeten wij 75% terugbetalen in een periode van 5 jaar. In 2023 is er voor € 245.384 aan nieuwe leningen verstrekt. In 2023 heeft de 1e aflossing plaatsgevonden van € 109.672.

De terugbetaling van de voorfinanciering van € 998.000 m.b.t. de internationale Campus vindt plaats bij de uitbreiding van het aantal leerlingen van 700 tot 1.000.

Van de verplichtingen in verband met ontvangen afkoopsommen die betrekking hebben op meerdere jaren valt jaarlijks een deel vrij ten gunste van het resultaat. De waarborgsommen zijn ontvangsten voor grond en vastgoed die wij verhuren. Na afloop van het contract, als alle afspraken zijn nagekomen, moeten wij deze terugbetalen.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Hieronder vallen de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
Overige kasgeldleningen	116.400	50.200
Banksaldi	4.982	0
overige schulden	62.040	70.547
- waarvan openstaande schuld aan Stipter/Aankoopcentrale	2.581	4.129
totaal	183.422	120.747

Kasgeldleningen zijn leningen met een (zeer) korte looptijd. Dit is een momentopname. Het saldo eind 2023 bestaat uit een daggeldlening van € 1,4 miljoen welke op 2 januari 2024 is afgelost. Daarnaast hebben wij nog 5 kasgeldleningen van in totaal € 115 miljoen; deze zijn tussen 8 en 27 januari 2024 afgelost.

In 2023 hebben wij onze kredietfaciliteit bij de BNG gebruikt voor een bedrag van € 4.982.000. Bij de BNG hebben wij een kredietfaciliteit tot € 5 miljoen. Dat betekent dat de gemeente tot dat bedrag kan rood staan op het totaal van alle BNG-rekeningen. Deze kredietfaciliteit wordt ingezet als dit voordeliger is dan het aantrekken van kortlopende leningen.

De overige schulden hebben betrekking op nog te betalen facturen van onze leveranciers (crediteuren). Dit zijn meestal facturen die aan het eind van het jaar ontvangen zijn en waarvan de betalingstermijn nog niet is verstreken.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
vooruit ontvangen bijdragen van de EU	1.519	690
vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk	59.531	22.661
vooruit ontvangen bijdragen van overige overheid	12.427	15.200
<i>subtotaal ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen</i>	<i>73.477</i>	<i>38.551</i>
overige overlopende passiva	55.578	48.971
totaal	129.055	87.522

Onder de vooruit ontvangen bedragen zijn uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel verantwoord, waarvan de ontvangen bedragen nog niet volledig zijn uitgegeven. Dit noemen we ook wel de ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen. De besteding van deze middelen zal plaatsvinden in 2024 en volgende jaren.

De overige overlopende passiva zijn verplichtingen die in het verslagjaar (of eerder) zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen.

Vooruit ontvangen bijdragen van de EU

Dit betreft ontvangen subsidies uit Europese fondsen voor projecten die nog lopen of nog moeten starten.

bedragen x € 1.000

Regeling	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
EU-Project HOOP	67	0	-14	53
Subsidieregeling ESF 2014-2020 Op weg naar Werk	524	3.324	-2.408	1.440
Foodwave	98	0	-73	25
totaal vooruit ontvangen bijdrage EU	690	3.324	-2.495	1.519

Vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk

Dit betreft ontvangen rijksmiddelen met een specifiek bestedingsdoel.

bedragen x € 1.000

Regeling	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
Ex-gedetineerden	0	161	-127	34
Aanpak woninginbraken	172	0	-113	59
Re-Integr.Officer& Integr.Persoonsger.Toedeling Arbeid 22-24	168	168	-76	260
Proeftuin Regionaal Veiligheidsteam 0-100 regio Flevoland	800	0	-786	14
Bijdr. Proj.Informatievoorziening Zorg- en Veiligheidshuizen	0	115	0	115
Subsidiereg. duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA)	0	930	0	930
SiSa-D1+D12 RMC Reg. Meld-& Coördinatie 2020-2024	170	1.018	-1.151	37
SiSa-D10 Educatie	956	2.244	-2.188	1.013

Regeling	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
SiSa-D12A Aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024	99	504	-602	1
SiSa-D8 OAB vanaf 2019	3.053	12.372	-12.449	2.976
SiSa-H4 stimulering sportBTW-Schade	3.959	867	-2.008	2.818
SiSa-H7/H7B GHNT-Geweld hoort nergens thuis	23	0	0	23
SiSa-A5 aanpak Radicalisering Extremisme en Terrorisme	225	0	-225	0
SiSa-D11 extra middelen RMC-functie	153	0	-141	13
SiSa B2 Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	482	0	-482	0
SiSa-C43 RREW-Regeling reductie energieverbruik woningen	131	0	0	131
SiSa-H12 lokale preventie-akkoorden of aanpakken	37	120	-96	60
SiSa-C32 ventilatie in scholen	449	0	-208	241
SiSa-D14 Middelen inhalen COVID-19 gerelat.onderwijsvertraging	2.444	1.321	-1.697	2.069
SiSa-G10 Wet inburgering 2021 - gemeentedeel	1.391	2.338	-1.843	1.886
SiSa-C53 Almere 2.0 - 2021	0	9.774	-9.774	0
SiSa-E66 Spoorbaanpad Almere2021-2023	0	0	0	0
SiSa-C64 Impuls versnellen woningbouw Capaciteit & Expertise	128	0	-119	9
SiSa-E56 doelm.&duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur '21	331	0	-163	168
SiSa-C56 regeling huisvesting aandachtsgroepen	320	0	0	320
SiSa-H8 Sportakkoord 2020-2022	247	0	-3	244
SiSa-E21 Circulaire ambachtscentra 2021-2023	24	0	-23	1
SiSa-C55 Aanpak energiearmoede	2.502	889	-1.046	2.346
SiSa-E44 Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie	247	3.489	-237	3.497
SiSa-H21 Versterking cliëntenondersteuning	20	0	-13	7
SiSa-C209 Regeling huisvesting aandachtsgroepen	2.000	70	0	2.070
SiSa-A16 bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	0	22.178	-22.178	0
SiSa-D19 Regeling Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	3	63	-66	0
SiSa-G13 Regeling onderwijsrouten	184	197	-381	0
SiSa-D21 Impuls jongerencultuur	310	295	-440	165
SiSa-E85 intelligente verkeersregelininstallaties '22-'27	500	0	-263	237
SiSa-E84 Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen '22-'23	801	0	0	801
SiSa -C92 Regeling Informatiepunten Digitale Overheid	0	211	-211	0
SiSa -F28 Reg. Decentr. Overh.klimaat- & energiebeleid CDOKE	0	3.119	-1.116	2.003
SiSa -H30 Brede SPUK VWS - Sport, bewegen, gezondheid etc	0	3.351	-2.553	798
SiSa-D22 Voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	0	135	0	135
SiSa-C111 Flevol. Digitale Tweeling as a Serv	0	44	-44	0
SiSa-E105 transitievergoeding regionale OV-consessie'23	0	4.130	-4.130	0
SiSa-H32 Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (MEOZ)	0	784	-784	0
SiSa-D23 Reg eenmalige SPUK/subs. lokale bibliotheekvoorz.	0	440	0	440
SiSa-C96 Regio Deal Nieuw Land	0	9.660	-18	9.642
SiSa-H35/H35B Integraal Zorgakkoord-doelen 2023	0	3.162	-1.604	1.558
SiSa-C104 NGF-project Toekomstbestendige Leefomgeving (TBL)	0	276	-29	247
SiSa-A20 Versterking lokale aanpak radicalisering ca 2023-2026	0	128	-7	121
SiSa-A21 SPUK ter voorkoming van jeugdcriminaliteit	0	150	-95	55
SiSa-C94 Lokale Aanpak Isolatie	0	1.364	0	1.364
SiSa-H34 HGM 2023 spec.functies aanpak huiselijk geweld	0	126	-123	3
SiSa-E104 woningbouw op korte term.op bovenplanse infra	0	9.142	0	9.142

Regeling	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
SiSa-C95 regio structuur Nat. Progr Lokale Warmtetran	0	366	0	366
SiSa-H31 Noodfonds energie amateursportverenigingen NEAS	0	11	-11	0
SiSa-C105 Specifieke uitkering Startbouwimpuls	0	3.050	0	3.050
SiSa-C106 gebiedsbudget ten behoeve van woningbouw	0	8.058	0	8.058
Terugbetaling regionale mobiliteitsteam (RMT)	334	0	-334	0
totaal vooruit ontvangen bijdragen Rijk	22.661	106.820	-69.955	59.531

Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheden

Dit zijn ontvangen middelen van andere overheden met een specifiek bestedingsdoel. Voor een belangrijk deel zijn dit middelen voor verkeer & vervoer die wij ontvangen van provincie Flevoland.

bedragen x € 1.000

Regeling	01-01-2023	bij	af	31-12-2023
ZonMw sluitende aanpak	12	0	-12	0
Delegatiebesluit OV Almere 2018-2027	10.902	17.865	-17.037	11.730
Uitvoering verkeer & Vervoer 2018-2021	404	0	-404	0
MRA-bijdragen	75	0	0	75
PRV Verkeer & Vervoer '22-'25	687	1.012	-1.206	493
Actieplan Biodiversiteit 22-23	62	50	0	112
Snelfietsroutes 2020-2022	2.435	0	-2.435	0
Regeling flexibele inzet woningbouw	140	56	-152	44
Regeling opzet expertisecentra Jeugdhulp 2022	377	447	-824	0
Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland 2022	78	0	-104	-26
Afrekening subsidie kaderrichtlijn water (KRW)	28	0	-28	0
ZonMw Samen sterker in de wijk	0	6	-6	0
totaal vooruit ontvangen bijdragen overige overheid	15.200	19.436	-22.208	12.427

Overige overlopende passiva

De overlopende passiva bestaat uit overige vooruit ontvangen bedragen en nog te betalen bedragen.

De vooruit ontvangen bedragen zijn middelen die wij in 2023 (of eerder) hebben ontvangen voor prestaties die wij in 2024 (of later) nog moeten leveren. De nog te betalen bedragen hebben betrekking op prestaties die al in 2023 (of eerder) zijn geleverd maar die wij nog in 2024 moeten betalen.

Overige vooruit ontvangen bedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
Leges grote projecten	3.004	3.980
Verkopen in roulatie	2.804	1.769
Ontvangen bijdrage riool Oosterwold	220	140
Overige	181	172
totaal overige vooruit ontvangen bedragen	6.209	6.061

Nog te betalen bedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2022
Grondtransacties	0	589
Salarissen	13.182	101
Stipter (inkoop zorg)	9.662	6.521
Te betalen zorgkosten niet-Stiper/MO-platform	1.490	35
Rentekosten leningen (langlopend)	6.983	7.108
Woonlastenfonds	217	346
Zorg jeugd/meerkosten corona	0	546
Beschikbaarheidsvergoeding OV	2.984	12.012
Keolis ES+ SV 2022	1.033	1.983
Voorlopige aanslag VPB 2020	0	2.980
BTW	1.494	3.322
Tozo	1.120	1.307
Hogere salariskosten in de zorg	0	529
Loonkosten subsidie	0	287
kosten Floriade aan provincie Flevoland	0	688
ICT kosten	372	429
GGD Flevoland Kinderopvang	309	143
Hulpmiddelen WMO	0	239
PMD	128	327
Schoon	215	335
Crisisopvang	0	282
Voorlopige aanslag VPB 2021	428	0
Afrekening Veiligheidsregio Flevoland	729	0
Station	1.007	0
Bonus malus Plangroep 2023	435	0
Sociale Zaken	1.541	0
Inburgering	802	0
Energietoeslag	1.370	0
Gemeentefonds	594	0
Diverse termijnnota's onderhoud	528	0
Overig	2.747	2.942
totaal nog te betalen bedragen	49.369	43.051

5.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de langlopende financiële verplichtingen van de gemeente. Dit betreft verplichtingen met een looptijd van tenminste 3 jaar en een oorspronkelijke contractwaarde van tenminste € 2,8 miljoen. Concessies (bijvoorbeeld openbaar vervoer) en contracten voor (bouw)werken zijn buiten beschouwing gelaten. Politiek gevoelige onderwerpen, claims en rechtszaken dienen altijd en volledig in de niet in de balans opgenomen verplichtingen (NIDBOV) opgenomen te worden.

Tabel langlopende financiële verplichtingen

bedragen x € 1 miljoen

Onderwerp toelichting	bedrag
Proceskosten Oosterwold	0
Terugbetaling proceskosten uit kostenverhaal Oosterwold. Na de terugbetaling in 2023, is deze volledig terug betaald.	
ICT werkplekken en rekencentrumdiensten	3,5
Het contract met de huidige ICT-dienstverlener heeft een looptijd tot 30 september 2024. Het contract heeft een verlengingsoptie van 2 keer 3 jaar waarvan dit de tweede verlenging is.	
ICT contracten	1,1
Dit betreft een contract voor afname van software met bijbehorende support- en onderhoudsdiensten. Het contract is aangegaan voor een periode van zes jaar met ingang van 1 januari 2019 tot 31 december 2024 met nog een verlengingsoptie van 24 maanden.	
Onderwijshuisvesting	2,5
Huurovereenkomst met woningstichting Ymere voor basisschool De Compositie en gymzaal.	
Plangroep	9,2
De gemeente had tot 1 januari 2023 een doorlopend contract met de Plangroep voor het uitvoeren van schulddienstverlening. In verband hiermee is de schulddienstverlening in 2022 opnieuw aanbesteed. Deze aanbesteding is echter mislukt en er is geen nieuwe aanbieder gevonden. Met de Plangroep was afgesproken dat zij tot en met 31 december 2023 de schuldhulpverlening zouden uitvoeren. Voor 2023 is er een contractprijs afgesproken van € 3,2 miljoen. Vanaf 1 januari 2024 is hiervoor een nieuw contract afgesloten.	
Beheer van parkeergarages	0,2
Contract ten behoeve van de parkeerbeheersdiensten Almere. Het contract loopt na 31 december 2022 nog 7 maanden door tot augustus 2023. Er zijn geen verlengingsopties meer. Door middel van een addendum is overeengekomen na augustus 2023 nogmaals met 7 maanden te verlengen. De overeenkomst eindigt van rechtswege op 29 februari 2024.	
Beheer en onderhoud OAT	1,3
Dit betreft een contract voor beheer en onderhoud van het ondergronds afval transportsysteem (OAT). De overeenkomst ging in op 1 februari 2016 en eindigt op 31 december 2025.	
Verlening van diensten t.b.v. jeugdhulp met verblijf	P.M.
Met ingang van 1 januari 2019 wordt de jeugdhulp met verblijf regionaal gefinancierd door middel van een regionale meerjarige aanbesteding van vier jaar, met twee optionele verlengingen van beide twee jaar. De aanbesteding heeft geleid tot een overeenkomst met een samenwerkingsverband van jeugdhulp aanbieders. Deze overeenkomst heeft een looptijd van vier jaar tot eind december 2022. Met ingang van 2023 zijn voor de regionale jeugdhulp contracten afgesloten. In alle regionale contracten voor jeugd met verblijf wordt met P*Q gewerkt en afgerekend.	
Buitengewone opsporingsambtenaren	9,1
Het leveren van handhavers die de taken en werkzaamheden uitvoeren voor de gemeente Almere. Het contract is voor de tweede en laatste keer verlengd en loopt af op eind februari 2026.	
Bouwclaims	0,8
Diverse bouwclaims van vertrouwelijke aard.	

Onderwerp toelichting	bedrag
Inburgering	4,4
Contract met aanbieders voor de inburgering van statushouders. De contractprijs is gebaseerd op basis van een inschatting van het aantal trajecten dat wij gaan afnemen.	
Roodrechten Eemvallei	6,2
Dit betreft een anterieure overeenkomst met Staatsbosbeheer voor de Roodrechten in het gebied Eemvallei.	
Baangericht	0,8
De gemeente heeft voor de periode 1 juli 2021 tot 31 december 2024 een doorlopend contract voor arbeidsbemiddeling- en toeleiding.	
Inhuurdesk	30,0
De gemeente heeft vanaf 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024 een doorlopend contract afgesloten voor de inhuur van externe medewerkers door middel van een Inhuurdesk. In het contract is geen afnameverplichting opgenomen maar de inschatting is wel dat dit ongeveer € 30 miljoen per jaar zal kosten.	
Gladheidsbestrijding	2,6
Dit betreft een contract met de Combinatie Ballast Nedam voor het coördineren en uitvoeren van de gladheidsbestrijding. De overeenkomst is op 1 oktober 2022 ingegaan en eindigt op 1 oktober 2025.	
Wmo ondersteuning perceel 1 (aanbieders huishoudelijke ondersteuning)	50,2
Met ingang van het jaar 2023 zijn voor de Wmo ondersteuning verschillende contracten afgesloten met diverse leveranciers. De vergoeding vindt plaats op basis van de tariefstrategie Wmo ondersteuning. De gemeente heeft vanaf 2023 latende aanbieders (niet meer gegund voor Wmo 2023). Ze hebben wel een addendum getekend wat betekent dat zij in 2023 mogen doorleveren.	
In deze overeenkomst wordt met P*Q gewerkt. Alle cliënten van Huishoudelijke ondersteuning zijn per 1 januari 2024 geherindiceerd en is er geen sprake meer van oude, arrangementcontracten die in het jaar 2023 zijn vervangen door Wmo-trajecten.	
Wmo ondersteuning perceel 2 (aanbieders incidentele begeleiding/dagbesteding)	37,9
Met ingang van het jaar 2023 zijn voor de Wmo ondersteuning verschillende contracten afgesloten met diverse leveranciers. De vergoeding vindt plaats op basis van de tariefstrategie Wmo ondersteuning. De gemeente heeft vanaf 2023 latende aanbieders (niet meer gegund voor Wmo 2023). Ze hebben wel een addendum getekend wat betekent dat zij in 2023 mogen doorleveren.	
In deze overeenkomst wordt met P*Q gewerkt. Alle cliënten van IB/DB zijn per 1 januari 2024 geherindiceerd en is er geen sprake meer van oude, arrangementcontracten die in het jaar 2023 zijn vervangen door Wmo-trajecten.	
Microsoft Enterprise Agreement Subscription	4,9
Met deze overeenkomst kunnen de medewerkers van Gemeente Almere rechtmatig beschikken over de meest uitgebreide vorm van Microsoft Office 365 en aanverwante producten voor de komende vier jaar. Met deze overeenkomst kan Almere gebruik maken van de E5 licenties. De overeenkomst loopt van 1 juli 2023 t/m 30 juni 2027.	
Levering van ondergrondse en/of bovengrondse afvalcontainers perceel 1	4,7
De Stadsreiniging is bezig met de implementatie van een nieuw inzamelsysteem. Hierin zijn het plaatsen van ondergrondse en bovengrondse inzameldepots onderdeel van.	
Centric	2,4
Dit is een nieuw contract met Centric, afgesloten voor:	
1. het afnemen van software van Centric met bijbehorende (support- en onderhouds)diensten	
2. het hosten van de software van Centric bij het datacentrum van Centric	
beschikking huishoudelijke ondersteuning	P.M.
Voor huishoudelijke ondersteuning lopen op dit moment 2 beroepszaken en 18 hoger beroepszaken.	
Almeerse Hockey Club/Seahoc	P.M.
Indien de grootste schuldeisers UWV en Belastingdienst de openstaande schuld kwijtschelden dan zal er een claim tot kwijtschelding volgen op de openstaande schuld aan de gemeente Almere.	
Totaal langlopende financiële verplichtingen	171,8

Verstreckte borgstellingen en garantstellingen

De gemeente Almere staat per 31 december 2023 voor de volgende geldleningen garant:

bedragen x € 1 miljoen

	garantstelling percentage	oorspronkelijk bedrag	2023	2022	betaling 2023
<i>tertiaire achtervang</i>					
woningbouw	25%-50%	2.539,2	2.444,4	2.131,9	0,0
<i>borgstelling en garantstellingen</i>					
verbonden partijen	3,54%	n.v.t.	26,4	29,3	0,0
schulddienstverlening en bijstand	100%	n.v.t.	1,4	0,7	0,0
onderwijs, (sport)verenigingen en welzijnsinst.	div	15,4	4,6	5,7	0,0
totaal		2.554,6	2.476,8	2.167,6	0,0

In de kolom "betaling 2023" wordt het bedrag opgenomen, waarvoor de gemeente Almere is aangesproken op de garantiestelling. In 2023 is hier geen aanspraak op gemaakt en hebben er dus geen betalingen plaatsgevonden. Een detailoverzicht van de verstreckte borgstellingen en garantstellingen (art. 57 BBV) is opgenomen als [bijlage](#) bij deze jaarrekening.

Woningbouw

De garantstelling geldleningen woningbouw vindt plaats via een zogenaamde tertiaire achtervang. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (Wsw) verstrekt de borgstelling en heeft hiervoor garantievermogen beschikbaar. Als dit garantievermogen niet toereikend blijkt te zijn, dan zal het Wsw bij het Rijk en de gemeenten aankloppen voor de verstrekking van renteloze leningen aan het Wsw. De verdeling van deze leningsverplichting is: 25% de gemeente waar de lening betrekking op heeft, 50% Rijk en de gezamenlijke gemeenten ook 25%. De achtervang van de gezamenlijke gemeenten is niet meegenomen in de berekening van de garantstelling. Deze garantie is nihil.

Verbonden partijen

De garantstellingen verbonden partijen heeft betrekking op de HVC. De garantstelling voor de HVC volgt uit het aandeelhouderschap van de gemeente Almere en wordt bepaald door enerzijds het aandelenbelang en anderzijds de omvang van de uitstaande geldleningen van de HVC. De omvang van deze leningen op 31 december 2023 is € 565,2 miljoen, het aandeel van Almere hierin bedraagt € 26,4 miljoen (4,81%). Bij een faillissement is dit het maximale risico voor de gemeente Almere. Het risico op een faillissement wordt op dit moment als (zeer) laag ingeschat, zie hiervoor ook de [Risicoparagraaf](#).

Schulddienstverlening en bijstand

In het kader van schuldhulpverlening heeft de gemeente zich garant gesteld voor particulieren en zelfstandigen in de schuldhulpverlening.

Onderwijs, (sport)verenigingen en welzijnsinstellingen

In het kader van het onderwijs-, sport- en welzijnsbeleid heeft de gemeente zich garant gesteld voor specifieke leningen van deze organisaties. In de [bijlage](#) bij deze jaarrekening is hiervan een specificatie opgenomen, inclusief het doel van de desbetreffende lening (en daarmee de garantstelling). Voor de garanties aan sportverenigingen staat ook de stichting Waarborgfonds Sport (SWS) voor 50% garant.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich tussen het einde van het boekjaar en de vaststelling van de jaarrekening geen gebeurtenissen voorgedaan, die van belang zijn voor het inzicht van de financiële positie van de gemeente Almere en die niet zijn verwerkt in deze jaarrekening.

6 Overzicht van baten en lasten

6.1 Overzicht per programma

Onderstaand is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde lasten en baten in 2023. Een verklaring voor de afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting is op programmaniveau opgenomen in de [Programmaverantwoording](#) en op activiteitsniveau in de [Totaalrekening](#).

bedragen x € 1 miljoen

programma's	begroting			jaarrekening			resultaat
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Wonen	138,4	137,6	0,8	119,9	127,6	-7,7	8,5
Openbare ruimte	122,5	80,5	42,0	126,7	81,9	44,8	-2,7
Veiligheid en handhaving	40,4	11,2	29,2	37,7	12,9	24,9	4,3
Dienstverlening en samenwerking met de stad	23,1	3,8	19,3	22,5	4,2	18,3	1,0
Diversiteit en inclusie	10,1	9,0	1,1	9,8	9,1	0,7	0,3
Economie	11,5	0,7	10,8	10,1	0,6	9,5	1,3
Onderwijs	67,4	32,6	34,9	61,2	29,5	31,8	3,1
Gezondheid	43,0	4,3	38,7	42,1	3,8	38,2	0,4
Sociale voorzieningen en zorg	316,0	222,8	93,2	312,6	230,5	82,1	11,2
Jeugdzorg	110,9	1,3	109,6	113,4	4,1	109,3	0,3
Dierenwelzijn	0,6	0,0	0,6	0,6	0,0	0,6	-0,1
Ontwikkeling van de stad	37,8	23,0	14,8	33,8	22,7	11,0	3,7
Klimaat en milieu	9,3	3,7	5,6	7,2	2,6	4,6	1,0
Sport	18,9	5,9	13,0	21,4	7,9	13,5	-0,5
Kunst en cultuur	40,0	10,5	29,4	40,0	10,5	29,5	-0,1
Overhead en bedrijfsvoering	92,1	1,1	91,0	94,4	1,2	93,2	-2,2
Financiën	11,4	518,5	-507,2	8,4	517,7	-509,2	2,0
<i>subtotaal programma's</i>	<i>1.093,5</i>	<i>1.066,7</i>	<i>26,7</i>	<i>1.061,9</i>	<i>1.066,7</i>	<i>-4,9</i>	<i>31,6</i>
<i>resultaatbestemming (mutatie reserves)</i>	<i>155,2</i>	<i>124,8</i>	<i>30,5</i>	<i>276,1</i>	<i>233,9</i>	<i>42,2</i>	<i>-11,7</i>
totaal	1.248,7	1.191,5	57,2	1.337,9	1.300,6	37,3	19,9

6.2 Overzicht per taakveld

De activiteiten van de gemeente zijn bij de start van deze raadsperiode verdeeld over 17 raadsprogramma's. Dit is gedaan op basis van de opgaven en beleidsthema's uit het coalitieakkoord. In de administratie zijn deze activiteiten nader gedetailleerd op kostenplaatsniveau. De kostenplaatsen zijn op basis van de aard van de activiteiten ook toegedeeld aan taakvelden. Deze verdeling is gedaan op basis van de verslaggevingsregels van het BBV. Deze geven aan hoe gemeentelijke taken moeten worden toegedeeld aan de taakvelden. Zie hiervoor de website: <https://vraagbaakiv3gemeenten.nl/taakvelden>

Er is dus geen één op één relatie tussen de programma-indeling en de indeling naar taakvelden. De meeste taakvelden komen echter wel maar op 1 programma terug. Er zijn echter ook taakvelden die op meerdere programma's zijn opgenomen, zoals de mutaties reserves, overige baten en lasten, verkeer en vervoer en openbaar groen.

bedragen x € 1 miljoen

programma's	begroting			jaarrekening			resultaat
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
<i>Bestuur en ondersteuning</i>	119,5	607,1	-487,6	122,1	608,7	-486,6	-0,9
Overhead	86,9	1,1	85,8	92,2	3,3	88,8	-3,0
Overige baten en lasten	4,4	0,0	4,4	0,0	0,0	0,0	4,4
Belastingen overig	2,2	1,1	1,1	2,3	1,7	0,7	0,4
Treasury	1,6	1,9	-0,3	2,0	3,4	-1,4	1,1
Bestuur	9,9	0,0	9,9	9,7	0,3	9,3	0,6
Burgerzaken	9,4	3,6	5,8	10,0	3,6	6,3	-0,5
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0,0	528,8	-528,8	0,0	525,0	-525,0	-3,7
Beheer overige gebouwen en gronden	1,7	2,7	-1,0	1,5	2,7	-1,3	0,3
OZB woningen	1,8	32,0	-30,3	1,6	32,1	-30,5	0,2
OZB niet-woningen	0,0	24,7	-24,7	0,0	25,1	-25,1	0,4
Parkeerbelasting	0,3	11,2	-10,9	0,4	11,4	-11,0	0,1
Vennootschapsbelasting (VpB)	1,3	0,0	1,3	2,4	0,0	2,4	-1,1
<i>Veiligheid</i>	27,5	1,0	26,5	27,3	1,7	25,5	1,0
Openbare orde en veiligheid	13,1	0,9	12,2	12,7	1,1	11,6	0,5
Crisisbeheersing en brandweer	14,5	0,1	14,3	14,5	0,6	13,9	0,5
<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>	76,1	32,8	43,3	78,9	33,0	45,9	-2,6
Verkeer en vervoer	38,6	3,7	35,0	41,9	3,6	38,4	-3,4
Economische havens en waterwegen	3,9	0,2	3,7	3,3	0,3	3,0	0,7
Openbaar vervoer	21,4	21,4	0,0	21,6	21,5	0,0	0,0
Parkeren	11,9	7,5	4,4	11,8	7,6	4,2	0,2
Recreatieve havens	0,3	0,0	0,3	0,4	0,0	0,4	-0,1
<i>Economie</i>	17,0	3,6	13,4	18,2	13,3	4,9	8,5
Economische ontwikkeling	6,8	0,0	6,8	5,0	0,0	5,0	1,8
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7,1	1,6	5,5	10,1	11,2	-1,1	6,6
Economische promotie	2,5	1,4	1,1	2,4	1,5	0,9	0,2
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0,6	0,6	0,0	0,6	0,6	0,0	-0,1
<i>Onderwijs</i>	66,1	31,9	34,3	59,5	28,1	31,4	2,9
Onderwijshuisvesting	29,4	8,3	21,1	28,8	9,5	19,3	1,9
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	36,7	23,6	13,1	30,7	18,6	12,1	1,0
<i>Sport, cultuur en recreatie</i>	81,8	17,4	64,4	83,9	19,4	64,5	-0,1
Sportbeleid en activering	4,8	1,5	3,3	4,8	1,4	3,3	-0,1
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	26,5	1,4	25,1	25,6	1,4	24,1	1,0
Sportaccommodaties	14,4	4,5	9,9	17,0	6,8	10,2	-0,3
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	22,1	6,1	16,0	22,1	5,9	16,2	-0,2
Media	12,7	3,8	8,9	13,1	3,9	9,2	-0,3
Musea	1,2	0,0	1,2	1,3	0,0	1,3	-0,1
Cultureel erfgoed	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
<i>Sociaal domein</i>	469,1	151,3	317,7	465,6	159,2	306,4	11,4
Samenkracht en burgerparticipatie	63,2	52,7	10,5	62,8	52,5	10,2	0,3

programma's	begroting			jaarrekening			resultaat
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	11,2	0,0	11,2	13,9	0,1	13,8	-2,6
Huishoudelijke hulp (Wmo)	5,9	1,4	4,4	7,2	1,3	5,8	-1,4
Begeleiding (Wmo)	5,1	0,0	5,1	4,9	0,0	4,9	0,2
Arbeidsparticipatie	28,4	7,2	21,3	22,0	5,5	16,5	4,8
Jeugdhulp met verblijf overig	21,5	0,6	20,9	24,6	1,4	23,2	-2,4
Pleegzorg	4,1	0,0	4,1	4,0	0,0	4,0	0,1
Gezinsgericht	3,4	0,0	3,4	4,0	0,0	4,0	-0,7
Gesloten plaatsing	1,1	0,0	1,1	0,6	0,0	0,6	0,4
Jeugdhulp zonder verblijf overig	10,9	0,0	10,9	11,4	0,8	10,6	0,3
Wijkteams	24,0	0,0	24,0	22,8	0,0	22,8	1,2
Dagbesteding (Wmo)	0,8	0,0	0,8	0,9	0,0	0,9	-0,1
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	5,6	0,0	5,6	4,2	0,0	4,2	1,4
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	29,1	3,0	26,1	28,5	8,7	19,8	6,3
Jeugdhulp begeleiding	16,5	0,0	16,5	17,1	0,0	17,1	-0,5
Inkomensregelingen	134,7	85,7	49,0	128,7	86,0	42,7	6,3
Begeleide participatie	9,2	0,0	9,2	8,8	0,0	8,8	0,3
Geëscaleerde zorg 18+	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
Maatwerkdienstverlening 18-	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,4	-0,4
Beschermd wonen (Wmo)	31,0	0,5	30,5	33,3	0,5	32,9	-2,4
Jeugdbescherming	5,7	0,0	5,7	5,5	0,0	5,5	0,2
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	25,1	0,2	24,9	28,5	2,7	25,8	-1,0
Maatwerkdienstverlening 18+	0,5	0,1	0,4	-0,3	-0,3	0,0	0,4
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	23,2	0,0	23,2	23,1	0,0	23,1	0,1
Jeugdhulp behandeling	1,4	0,0	1,4	1,1	0,0	1,1	0,3
Jeugdreclassering	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	0,0
Jeugdhulp dagbesteding	6,6	0,0	6,6	6,2	0,0	6,2	0,4
<i>Volksgesondheid en milieu</i>	<i>77,3</i>	<i>63,1</i>	<i>14,2</i>	<i>74,7</i>	<i>62,5</i>	<i>12,2</i>	<i>1,9</i>
Volksgesondheid	12,8	1,3	11,5	12,4	0,8	11,6	-0,1
Afval	31,5	39,4	-7,9	31,7	40,4	-8,7	0,8
Riolering	18,8	18,7	0,1	19,7	18,7	1,0	-0,9
Milieubeheer	14,0	3,8	10,3	10,8	2,6	8,3	2,0
Begraafplaatsen en crematoria	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vern.</i>	<i>159,1</i>	<i>158,6</i>	<i>0,5</i>	<i>131,6</i>	<i>140,7</i>	<i>-9,1</i>	<i>9,5</i>
Ruimte en leefomgeving	30,4	30,3	0,1	21,0	22,5	-1,5	1,6
Wonen en bouwen	23,1	11,2	12,0	17,1	11,7	5,4	6,6
Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	105,5	117,1	-11,6	93,5	106,4	-13,0	1,4
saldo van baten en lasten	1.093,5	1.066,7	26,7	1.061,9	1.066,7	-4,9	31,6
Algemene Reserves	78,9	6,5	72,3	78,9	6,0	72,9	-0,6
Algemene Reserves-grondbedrijf	14,8	8,7	6,2	145,3	131,7	13,5	-7,4
Bestemmingsreserves	61,5	46,5	15,1	51,9	33,1	18,8	-3,7
Resultaat	-57,2	63,1	-120,3	-37,3	63,1	-100,4	-19,9
totaal	1.191,5	1.191,5	0,0	1.300,6	1.300,6	0,0	0,0

6.3 Primitieve begroting per programma

bedragen x € 1 miljoen

programma's	lasten			baten		
	primitief	mutaties	eindstand	primitief	mutaties	eindstand
Wonen	201,6	-48,3	153,4	194,9	-42,2	152,7
Openbare ruimte	131,8	6,1	137,9	80,5	1,8	82,3
Veiligheid en handhaving	39,5	0,9	40,4	10,8	0,4	11,2
Dienstverlening en samenwerking met de stad	23,4	-0,3	23,1	3,2	0,6	3,8
Diversiteit en inclusie	9,6	0,4	10,1	8,6	0,4	9,0
Economie	14,5	-3,0	11,5	7,0	-3,2	3,8
Onderwijs	55,5	12,0	67,4	25,8	12,7	38,5
Gezondheid	41,7	1,3	43,0	3,3	1,0	4,3
Sociale voorzieningen en zorg	257,4	66,4	323,7	150,8	73,5	224,3
Jeugdzorg	100,3	17,6	117,8	1,3	0,0	1,3
Dierenwelzijn	0,7	-0,1	0,6	0,0	0,0	0,0
Ontwikkeling van de stad	57,9	-9,5	48,4	47,2	-3,7	43,5
Klimaat en milieu	15,2	-4,7	10,5	9,4	-2,6	6,7
Sport	20,4	-1,5	18,9	5,9	0,6	6,5
Kunst en cultuur	49,5	-6,8	42,7	24,7	-7,8	17,0
Overhead en bedrijfsvoering	85,2	6,9	92,1	1,5	1,0	2,5
Financiën	-12,4	62,3	49,9	516,8	67,2	584,0
totaal	1.091,7	99,7	1.191,5	1.091,7	99,7	1.191,5

6.4 Algemene middelen en overhead

In dit hoofdstuk geven wij inzicht in:

- de werkelijke overhead- en bedrijfsvoeringskosten en het verschil met de begroting
- kengetallen over de overhead en bedrijfsvoering en vergelijking met andere gemeenten
- de werkelijk ontvangen algemene middelen en het verschil met de begroting

Dit zijn aparte doorsnedes waarbij er informatie vanuit meerdere raadsprogramma's wordt samengebracht. bedragen x € 1 miljoen

	begroot lasten	begroot baten	realisatie lasten	realisatie baten	resultaat
Wonen	138,4	135,1	119,9	127,5	10,9
Openbare ruimte	122,2	80,5	126,2	81,9	-2,6
Veiligheid en handhaving	40,4	10,1	37,7	10,9	3,4
Dienstverlening en samenwerking met de stad	23,0	3,8	22,2	4,2	1,1
Diversiteit en inclusie	10,1	0,0	9,8	0,0	0,3
Economie	11,5	0,7	10,1	0,6	1,3
Onderwijs	67,4	32,0	61,2	28,9	3,1
Gezondheid	43,0	4,3	42,1	3,8	0,4
Sociale voorzieningen en zorg	315,9	147,7	312,5	154,2	10,0
Jeugdzorg	110,7	0,6	111,8	2,0	0,2
Dierenwelzijn	0,6	0,0	0,6	0,0	-0,1
Ontwikkeling van de stad	37,8	23,0	33,8	22,7	3,7
Klimaat en milieu	9,3	3,7	7,2	2,6	1,0
Sport	18,9	5,9	21,4	7,9	-0,5
Kunst en cultuur	40,0	10,4	40,0	10,3	-0,1
Overhead en bedrijfsvoering	5,9	0,2	4,6	-0,5	0,7
Financiën	4,0	18,5	4,4	20,5	1,6
<i>totaal programma's</i>	<i>999,2</i>	<i>476,7</i>	<i>965,6</i>	<i>477,7</i>	<i>34,6</i>
algemene dekkingsmiddelen	5,6	588,9	1,7	585,7	0,7
overhead	86,9	1,1	92,2	3,3	-3,0
Stelpost onvoorzien	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Vennootschapsbelasting	1,3	0,0	2,4	0,0	-1,1
<i>saldo van baten en lasten</i>	<i>1.093,5</i>	<i>1.066,7</i>	<i>1.061,9</i>	<i>1.066,7</i>	<i>31,6</i>
reservemutaties	98,0	124,8	238,8	233,9	-31,6
resultaat	1.191,5	1.191,5	1.300,6	1.300,6	0,0

De inkomsten van de gemeente bestaan uit 43% uit algemene dekkingsmiddelen

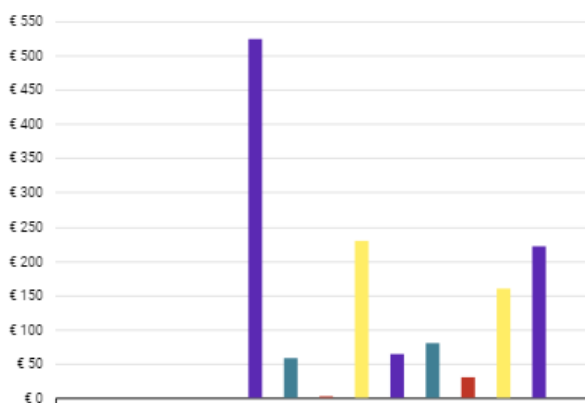
Het gaat om een bedrag van € 586 miljoen. Dit bestaat vooral uit het geld dat wij ontvangen uit het gemeentefonds en de lokale belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting en de toeristenbelasting. De algemene dekkingsmiddelen zijn € 0,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door:

- € 5,3 miljoen lagere inkomsten vanuit de algemene uitkering van het gemeentefonds. Dit komt vooral door een nadeel op de maatstaf huishouden met een laag inkomen met een drempel. Dit is een nieuwe maatstaf binnen het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds. Het aantal huishouden met een laag inkomen is landelijk gestegen en in Almere juist gedaald. Hierdoor ontvangen we minder geld uit het gemeentefonds. We kunnen deze ontwikkeling nog niet goed duiden. We zijn hierover nog in overleg met de VNG en het ministerie van BZK.
- € 1,8 miljoen hogere inkomsten voor specifieke uitkeringen het gemeentefonds. De belangrijkste oorzaak is dat we extra geld voor specifieke uitkeringen hebben gekregen bij de decembercirculaire. Dit is gemeld bij de 4e kwartaalrapportage, maar dit was te laat om nog in de begroting 2023 te kunnen verwerken. Het gaat bijvoorbeeld om € 0,9 miljoen voor de invoering van de Omgevingswet, € 0,4 miljoen voor de kosten van voorzieningen door opvang van asielzoekers € 0,3 miljoen voor maatschappelijke begeleiding en € 0,2 miljoen voor maatschappelijke opvang.
- € 0,5 miljoen hogere inkomsten onroerende zaakbelasting vooral niet woningen
- € 3,4 miljoen over op het bestedingsplan voor de verbetering van de dienstverlening n.a.v. de kinderopvangtoeslagaffaire.
- diverse andere kleine afwijkingen van per saldo € 0,3 miljoen voordelig

De werkelijke inkomsten zijn als volgt opgebouwd:

Inkomsten

bedragen x € 1 miljoen

- gemeentefonds
- lokale belastingen
- dividend en reclame
- inkomensoverdrachten
- grondverkopen
- leges en heffingen
- verhuur en parkeren
- overige totale baten
- reservemutaties

We hebben in 2023 hogere overheadkosten dan begroot

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	realisatie	resultaat
concernoverhead			
ICT	29,2	28,2	1,0
huisvesting en facilitaire zaken	10,1	9,6	0,5
personeelszaken	6,2	6,7	-0,5
financiën en control	10,6	10,7	-0,1
Buffer bedrijfsvoering	1,3	0,0	1,3
Inkoop en aanbesteding	1,4	1,7	-0,3
Communicatie en dienstverlening	3,3	3,0	0,3
Klant contact centrum	1,9	2,0	-0,1
Directie en strategie	2,8	2,4	0,4
Juridische zaken	3,6	4,6	-1,0
Subsidiebureau	0,7	0,7	0,0
taakgebonden overhead	16,1	20,1	-4,0
niet toerekenbare overhead			
Bestuursondersteuning	5,5	5,9	-0,5
Stadsarchief	0,5	0,5	0,0
Kosten frictie en mobiliteit	0,1	0,2	0,0
Digitale Stad	0,1	0,3	-0,2
totale overheadkosten	93,4	96,5	-3,0
toerekening overheaad	-7,6	-7,6	0,0
totaal	85,8	88,8	-3,0

In totaal zijn de overheadkosten € 3 miljoen hoger dan begroot. Dit is een afwijking van 3,5% ten opzichte van het budget. Er zijn een aantal relevante afwijkingen:

- € 1 miljoen lagere kosten voor ICT. Voor € 1,5 miljoen gaat dit om projecten die vertraagd zijn en waarvan de kosten in 2024 worden gemaakt. Daarnaast zijn de kosten van het personeel juist weer hoger. Per saldo is er een tekort van €0,5 miljoen op ict. Dit komt met name door hogere inhuurkosten. Voor het structurele knelpunt is bij de vierde kwartaalrapportage 2023 een knelpunt ingediend.
- We hebben € 0,2 miljoen ontvangen van de externe partners die gebruik maken van de begane grond van ons stadhuis. Het gaat om servicekosten. We hadden deze vergoeding niet geraamd.
- Er is € 0,2 miljoen minder uitgegeven aan dienstverlening en beheer van het vastgoed.
- € 0,6 miljoen hogere kosten voor HRM: Dit komt met name door extra inzet op recruitment, het terugdringen van verzuim en het vasthouden van onze medewerkers voor onze organisatie.
- € 1 miljoen hogere kosten juridische zaken: Dit komt met name door een toename van bezwaar en beroep procedures zoals Woo verzoeken. Ook heeft de afhandeling van het Woo verzoek Floriade van omroep Flevoland € 0,6 miljoen meer gekost dan verwacht.
- € 4 miljoen hogere kosten voor de taakgebonden overhead. Dit zijn kosten van afdelingsmanagement en directe ondersteuning hiervan. Dit komt voor € 0,7 miljoen door extra inzet van teamleiders en groepsmanagers en extra inhuur vanwege ziekte in het sociaal domein. Aub de volgende onderdelen nader toelichten:
  - Op het apparaat voor beheer en onderhoud van onze stad is op dit onderdeel zo een € 1,5 miljoen meer uitgegeven. Voor een goed beeld van de kosten van het beheerpersoneel, moet deze activiteit samen met 'Apparaatskosten beheer en onderhoud' worden bekeken onder het programma Openbare Ruimte. Dan blijkt dat in totaal zo'n € 1 miljoen meer aan personeel is uitgegeven dan begroot.
  - Op het apparaat van ZPO Floriade houden wij € 0,4 miljoen over. Hiertegenover staat een onderschrijding de overige activiteiten van de ZPO Floriade. Dit budget had overgeheveld moeten worden maar we zijn vergeten de begroting hier op aan te passen.
  - Er is € 0,4 miljoen aan extra kosten gemaakt vanwege huisvestingsvraagstukken in het stadhuis hiervoor zijn externen ingehuurd voor onderzoek en advies.
  - € 0,2 miljoen is uitgegeven aan een programmamanager voor strategisch advies voor de digitaliseringsstrategie.
  - Voor burgerzaken hebben we €0,4 miljoen meer uitgegeven voor inhuur en vervanging van een teammanager, en het inzetten van een functioneel beheerder om ict verstroringen te voorkomen.
  - € 0,3 overige afwijkingen
- € 0,5 miljoen hogere kosten voor bestuursondersteuning. Dit zijn hogere kosten voor management en het secretariaat voor het onderdeel Bestuur, veiligheid, leefomgeving en strategie.
- Tegenover deze kosten staat nog een onverdeelde bedrijfsvoeringsbuffer van € 1,3 miljoen waaruit een deel van deze hogere kosten kan worden betaald.
- Diverse andere kleine verschillen die optellen tot € 0,8 miljoen voordeel.

Kengetallen overhead

De overheadkosten zijn 6,5% van de totale kosten in 2023. Het aandeel van de overhead in de totale begroting is met 1,7% gedaald ten opzichte van 2017 en is ongeveer gelijk aan het jaar 2022. In de tabel hieronder zijn de kengetallen voor de bedrijfsvoering opgenomen:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	ref	2023
aandeel overhead in totale omzet	8%	8%	7%	7%	7%	7%	8%	7%
overhead per inwoner in euro's	351	353	334	336	339	337	425	406
apparaatskosten per inwoner in euro's	nb	744	736	751	742	782	nb	873
bezetting per 1.000 inwoners in fte's	9,2	9,2	9,2	9,2	9,3	9,6	8,3	10,3
aandeel inhuurkosten in totale loonsom	17,5%	21,6%	20,2%	20,6%	20,2%	20,4%	18,2%	20,7%

Op hoofdlijnen kunnen we de volgende conclusies trekken:

- Het aandeel van de overhead in de totale kosten dalen in Almere tussen 2017 en 2022. In 2023 ligt het percentage gelijk aan 2022. Ons aandeel van de overhead in de totale kosten is lager dan in referentiegemeenten.
- We hebben relatief veel personeel per inwoner. Dit lijkt te komen doordat wij veel taken zelf uitvoeren. Voorbeelden zijn het grondbedrijf en de afvalinzameling en het Fonds Verstedelijking Almere.
- Het aandeel van de inhuurkosten in de totale loonsom ligt boven het gemiddelde van de referentiegemeenten, maar is wel stabiel. Ongeveer 20% van onze loonsom zijn in huurkosten.

Overige onderdelen

Stelpost onvoorzien

De stelpost onvoorzien is niet aangesproken. Het geld blijft beschikbaar in de risicoreserve.

Vennootschapsbelasting

We verwachten € 1 miljoen extra vennootschapsbelasting te moeten betalen. Dit komt vooral door de herwaardering van tijdelijke parkeerterreinen. De waarde van deze terreinen is naar beneden bijgesteld, waardoor we ook minder rentekosten kunnen toerekenen. Daarnaast zijn er nog diverse andere bijstellingen gedaan.

6.5 Overzicht incidentele en structurele baten en lasten

Het BBV schrijft voor dat er inzicht gegeven dient te worden in de incidentele baten en lasten per programma. In dit hoofdstuk maken we dit zichtbaar.

Kaders voor incidentele baten en lasten

Wij hebben in lijn met de regels uit het BBV de volgende kaders om te bepalen of een begrotingsactiviteit incidenteel is:

1. We kijken naar de aard van de begrotingspost. Als de activiteit die vanuit de begrotingspost wordt betaald tijdelijk is, dan zijn de lasten en baten als incidenteel opgenomen. Dit kan ook gaan om activiteiten die we voor lange periode uitvoeren. Te denken valt aan de grondexploitatie, het Fonds Verstedelijking Almere en de ontwikkeling van Oosterwold
2. We stellen per kostenplaats vast of de activiteit incidenteel of structureel is. Als er op een kostenplaats zowel incidentele als structurele baten en lasten zijn dan worden deze in principe als structureel meegenomen. Alleen als het structurele aandeel minimaal is dan zullen we de kostenplaats als incidenteel meenemen.
3. Uitzondering hierop zijn onttrekkingen (vrijval) aan voorzieningen. Deze oormerken wij altijd als incidenteel
4. Stortingen in en onttrekkingen aan reserves zijn conform het BBV in principe incidenteel. Hierop zijn een aantal uitzonderingen, deze staan hieronder apart beschreven.
5. We hanteren een ondergrens van € 0,5 miljoen aan incidentele baten of lasten per begrotingsactiviteit. Als de incidentele lasten of baten kleiner zijn nemen we deze niet (apart) op in het overzicht.

Kaders voor structurele stortingen in en onttrekkingen aan reserves

In het BBV is bepaald dat alleen stortingen in en onttrekkingen aan reserves voor kapitaallasten als structureel gekenmerkt mogen worden. Alle andere stortingen en onttrekkingen zijn incidenteel. Wij hebben dit vertaald in de volgende kaders

1. Onttrekkingen aan de kapitaallastenreserves ten behoeve van de dekking van kapitaallasten zijn **structureel**.
2. De rentetoevoeging (storting) aan de kapitaallastenreserves zijn **structureel**.
3. De storting in de reserve om de kapitaallasten van investeringen in latere jaren te kunnen dekken is **structureel** als het een structurele begrotingsactiviteit is. In 2023 gaat dit alleen om vervangingsinvesteringen beheer en onderhoud. Vanaf 2024 zal dit minimaal zijn omdat de kosten van vervangingsinvesteringen openbare ruimte niet meer via de kapitaallastenreserve loopt.
4. De storting in de reserve om de kapitaallasten van investeringen in latere jaren te kunnen dekken is **incidenteel** als het een incidentele begrotingsactiviteit is (zoals het Fonds Verstedelijking Almere).
5. De vrijval (onttrekking) van kapitaallastenreserves is **incidenteel**.
6. Alle stortingen en onttrekkingen aan andere reserves zijn **incidenteel**.

Incidentele baten en lasten per programma

In de tabel hieronder zijn de incidentele baten en lasten per programma opgenomen.

bedragen x € 1 miljoen

Programma / activiteit	lasten	baten	toelichting
RP01 Wonen			
exploitatie			
Grondexploitatie	101,3	117,0	Dit gaat om het bouwen van woningen, bedrijventerreinen, kantoren en voorzieningen. Dit zijn is een tijdelijke activiteit die zich over tientallen jaren uitstrekt. De lasten en baten en winsten en verliezen zijn daarom ook incidenteel. We houden geen rekening in de begroting met structurele winst uit het grondbedrijf. Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf grondbeleid en het MPGA.

Programma / activiteit	lasten	baten	toelichting
Ondersteuning grondbeleid	0,7	1,5	Tijdelijke kosten en inkomsten die gemaakt worden voor de ontwikkeling van gebieden, maar die niet uit de grondexploitatie betaald mogen worden. Wordt afgewikkeld met de reserve weerstandsvermogen
Oosterwold	2,8	2,2	Dit zijn de inkomsten uit grondverkoop in Oosterwold, de exploitatiebijdrage voor het kostenverhaal en de ambtelijke inzet hiervoor. Net zoals de 'reguliere' gebiedsontwikkeling is de ontwikkeling van Oosterwold een incidentele activiteit. De inkomsten uit grondverkoop worden gestort in de reserve Fonds Verstedelijking Almere.
Taskforce huisvesting vergunninghouders	1,1		Dit zijn kosten van een de taskforce en maatregelen om vergunninghouders te huisvesten om aan de taakstelling te kunnen voldoen
FVA vernieuwend wonen	0,6		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
overige	1,3	0,6	
reservemutaties	144,8	136,7	
<i>Totaal RP01 Wonen</i>	<i>252,6</i>	<i>258,1</i>	
RP02 Openbare ruimte			
exploitatie			
Toekomstbestendig afvalinzamelsysteem (TAS)	0,8		Projectkosten om de afvalinzameling te verbeteren
Tijdelijke maatregelen riolering Oosterwold	2,2		Kosten van tijdelijke maatregelen riolering in Oosterwold
overige	0,9	0,1	
reservemutaties	0,2	0,2	
<i>Totaal RP02 Openbare ruimte</i>	<i>4,2</i>	<i>0,2</i>	
RP03 Veiligheid en handhaving			
exploitatie			
Wabo transitiebudget	0,6		Budget voor aanpassing werkwijzen e.d. om te voldoen aan de nieuwe regelgeving
overige	0,2	0,2	
<i>Totaal RP03 Veiligheid en handhaving</i>	<i>0,8</i>	<i>0,2</i>	
RP04 Dienstverlening			
exploitatie			
overige	0,5	0,5	
reservemutaties		0,1	
<i>Totaal RP04 Dienstverlening</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	
RP06 Economie			
exploitatie			
FVA circulaire economie	0,8		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
overige	1,6	0,0	
reservemutaties	0,0	2,0	
<i>Totaal RP06 Economie</i>	<i>2,4</i>	<i>2,0</i>	
RP07 Onderwijs			
exploitatie			
FVA versterken leer- en werkomgeving	4,3		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
Nationaal Programma Onderwijs	1,7	1,7	Wij krijgen uit het NP Onderwijs budget voor voorschoolse educatie, en het primair en voortgezet onderwijs tot en met schooljaar 2024-2025.
overige	0,9	0,3	
reservemutaties		4,6	

Programma / activiteit	lasten	baten	toelichting
<i>Totaal RP07 Onderwijs</i>	<i>7,0</i>	<i>6,6</i>	
RP09 Sociale voorzieningen en zorg			
exploitatie			
Hulp aan Oekraïners	32,4	48,7	We vangen Oekraïense vluchtelingen op. Voor de opvang en begeleiding hiervan krijgen we geld van het Rijk. In 2023 wordt de opvang voortgezet.
Energietoeslag minima	13,2	8,4	We geven inwoners die tot 125% van het minimum verdienen energietoeslag. We krijgen hiervoor geld van het Rijk
Ondersteuning KOT-gedupeerden	6,5	8,5	We hebben geld gekregen van het Rijk voor het helpen en ondersteunen van gedupeerden van de KOT affaire. Ook moeten we onze eigen dienstverlening verbeteren
ESF geld voor re-integratie	2,2	1,3	We ontvangen geld vanuit Europa om extra in te zetten op re-integratie. Deze middelen zetten we eenmalig in
Re-integratie regionaal	1,8	0,8	We hebben van het Rijk geld gekregen voor crisisdienstverlening en dichterbij dan je denkt. Het geld is voor de regio Flevoland. Dit geld is nog maar beperkt uitgegeven. Vanaf 2024 is er een nieuw bestedingsplan
RP09B Regionale Wmo	2,4	2,0	We voeren pilots uit en er is een transformatiefonds om beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang om te vormen naar lokale laagdrempeligere voorzieningen. We krijgen ook incidenteel geld van het Rijk voor bijvoorbeeld het Nationaal actieprogramma dakloosheid
Crisisnoodopvang vluchtelingen	1,3	1,3	e vangen vluchtelingen op in bijvoorbeeld de oude brandweerkazerne. De kosten worden vergoed door het COA. In 2023 neemt het COA de exploitatie van ons over
Vervanging IV systeem sociaal domein	0,9		Er is een projectteam bezig de vervanging van ons IV systeem voor het sociaal domein en de implementatie van een nieuw systeem.
overige	0,9	0,1	
reservemutaties	4,6		
<i>Totaal RP09 Sociale voorzieningen en zorg</i>	<i>66,2</i>	<i>71,3</i>	
RP10 Jeugdzorg			
exploitatie			
Jeugdhulp	3,6	2,0	We geven geld uit aan onderzoek en innovatie, zoals te teams gezinsbegeleiding. Verder zijn we bezig met de hervorming van de jeugdbeschermingsketen. Ook voort de aankoopcentrale projecten uit namens de regio Flevoland
reservemutaties	6,9		
<i>Totaal RP10 Jeugdzorg</i>	<i>10,5</i>	<i>2,0</i>	
RP12 Ontwikkeling van de stad			
exploitatie			
FVA versterken Hart van de Stad	4,0		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
FVA proceskosten	0,9		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
Opgave Almere Centrum	0,6		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
Fonds Stedelijke Vernieuwing	1,0		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
FVA ontwikkeling van de stad	1,1		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
overige	1,3	1,3	
reservemutaties	7,0	12,6	

Programma / activiteit	lasten	baten	toelichting
<i>Totaal RP12 Ontwikkeling van de stad</i>	<i>15,9</i>	<i>13,8</i>	
RP13 Klimaat en milieu			
exploitatie			
FVA groene waterrijke identiteit	0,5		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
Energietransitie en duurzaamheidsagenda	2,5	2,2	We voeren projecten uit om het energieverbruik van woningen te verminderen en energie-armoede tegen te gaan. Het gaat hierbij onder andere om het beschikbaar stellen van vouchers voor isolatiematerialen en klusteams voor inwoners met een kleine beurs. De kosten worden betaald door het Rijk
overige	0,8	0,2	
reservemutaties	0,0	1,1	
<i>Totaal RP13 Klimaat en milieu</i>	<i>3,9</i>	<i>3,5</i>	
RP14 Sport			
exploitatie			
Sportevenementen	0,5		Onder andere de Dutch Water Week en bijdrage aan Almere City
btw schade sport	2,0	2,0	Jaarlijks rekenen we met de belastingdienst af over de btw die betaald moet worden op de exploitatie van sportgebouwen. Soms is dit een nadeel en soms een voordeel.
overige	0,0	0,0	
reservemutaties		0,3	
<i>Totaal RP14 Sport</i>	<i>2,6</i>	<i>2,4</i>	
RP15 Kunst en cultuur			
exploitatie			
FVA cultuur, recreatie en toerisme	2,5		FVA is volledig incidenteel. Zie toelichting FVA paragraaf.
overige	0,8	0,8	
reservemutaties	1,4	3,9	
<i>Totaal RP15 Kunst en cultuur</i>	<i>4,8</i>	<i>4,6</i>	
RP17 Overhead en bedrijfsvoering			
exploitatie			
WOO verzoek Floriade	0,8		Eenmalige kosten voor de afhandeling van dit WOO-verzoek
ICT Projecten	2,9		We zijn bezig met een project om onze informatiebeheer en archivering te verbeteren. De kosten van het project zijn incidenteel.
overige	1,6	-0,5	
reservemutaties		1,4	
<i>Totaal RP17 Overhead en bedrijfsvoering</i>	<i>5,3</i>	<i>0,9</i>	
RP18 Financiën			
exploitatie			
Bijdrage overheden FVA		16,5	We krijgen van het Rijk en de Provincie geld voor de uitvoering van het Fonds verstedelijking Almere. De afspraken hierover en het programma dat we uitvoeren zijn tijdelijk van aard.
Vennootschapsbelasting	2,4		Over onze ondernemersactiviteiten moeten we vennootschapsbelasting betalen. De meeste VPB moeten we betalen over de fiscale winst van het grondbedrijf. Een deel van onze bedrijfseconomische winst reserveren we

Programma / activiteit	lasten	baten	toelichting
			hiervoor. Omdat de grondexploitatie een incidentele activiteit is, is de vennootschapsbelasting die we betalen ook incidenteel
GF: inkomstenderiving door corona		4,6	We hebben van het Rijk nog geld gekregen, omdat we in 2021 minder inkomsten konden realiseren dan normaal. Het gaat bijvoorbeeld om betaald parkeren, reclamebelasting en toeristenbelasting
overige			
reservemutaties	95,0	65,0	
<i>Totaal RP18 Financiën</i>	<i>97,4</i>	<i>86,2</i>	
Eindtotaal	473,9	452,5	

Structurele stortingen in en onttrekkingen aan reserves

De stortingen en onttrekkingen aan de volgende reserves hebben we als structureel aangemerkt:

bedragen x € 1 miljoen

omschrijving	lasten (stortingen)	baten (onttrekkingen)
8 Afschrijvingen Investerings	0,1	1,0
83 Investerings openbare ruimte	15,5	0,8
84 Afschrijving investeringen openbare ruimte	0,7	4,2
totaal	-16,2	6,0

- Storting in de reserve 8 afschrijving investeringen en de reserve 84 afschrijving investeringen openbare ruimte is rentetoevoeging.
- Onttrekking aan de reserve 8 afschrijving investeringen en de reserve 84 afschrijving investeringen openbare ruimte is dekking voor kapitaallasten van reeds gedane investeringen
- Storting in reserve 83 investeringen openbare ruimte is voor € 14,5 miljoen reserveren van budget voor vervangingsinvesteringen beheer en onderhoud. Deze kosten keren jaarlijks terug. € 1 miljoen is rentetoevoeging
- Onttrekking aan de reserve 84 investeringen openbare ruimte is dekking van rentelasten van investeringen in uitvoering.

Reëel resultaat

Het reële (structurele) jaarresultaat over 2023 is € 15,9 miljoen negatief. Dit is een verslechtering ten opzichte van de begroting van € 4 miljoen. Wij hebben van iedere afwijking bepaald of deze incidenteel of structureel van aard is. De meeste afwijkingen in de jaarrekening zijn incidenteel van aard. In onderstaande tabel is dit zichtbaar gemaakt:

bedragen x € 1 miljoen

omschrijving	begroot	werkelijk	resultaat
exploitatie	-26,7	4,9	31,6
reserve	-30,5	-42,2	-11,7
begrotingssaldo na bestemming	-57,2	-37,3	19,9
waarvan incidentele baten en lasten (activiteiten)	-45,3	-21,4	24,0
structureel reëel begrotingsresultaat (SRE)	-11,9	-15,9	-4,0

Voor de volgende afwijkingen geldt dat deze wel structureel doorwerken:

- € 5,7 miljoen nadeel door lagere inkomsten algemene uitkering gemeentefonds. Dit komt doordat de maatstaf huishouden met een laag inkomen lager is uitgevallen dan eerder verwacht. Dit is verwerkt in de 4e kwartaalrapportage 2023.
- € 0,7 miljoen nadeel door hogere apparaatskosten burgerzaken. Dit is verwerkt in de 1e kwartaalrapportage 2024.
- € 0,6 miljoen nadeel door hogere btw afdracht op individuele verstrekkingen Wmo.

- € 0,5 miljoen voordeel door lagere kosten persoonsgebonden budgetten Wmo.
- € 0,15 miljoen voordeel hogere rente-inkomsten op BBZ kredieten.

De bedragen zijn het structurele effect op de begroting. Dit telt dus niet op tot de afwijking van € 4 miljoen op het SRE.

6.6 Wet normering topinkomens

De wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op Gemeente Almere. Het voor Gemeente Almere toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

In de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 april 2023 was de functie van gemeentesecretaris vacant, en werd deze waargenomen door directielid G.A.M. Vermeulen. Hierbij was sprake van een tijdelijke invulling, zonder formele aanstelling.

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen

Gegevens 2023

bedragen x € 1	A. van Mazijk	G.J. Broer
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/05 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	100.803	113.777
Beloningen betaalbaar op termijn	15.049	20.396
<i>Subtotaal</i>	<i>115.853</i>	<i>134.173</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	149.685	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	115.853	134.173
Het bedrag van de overschrijding, en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022

bedragen x € 1	G.J. Broer
Functiegegevens	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	106.476
Beloningen betaalbaar op termijn	18.732
<i>Subtotaal</i>	<i>125.207</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
Bezoldiging	125.207

Bezoldiging gewezen leidinggevende topfunctionarissen

In 2023 is geen sprake van gewezen topfunctionarissen binnen de gemeente.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

6.7 Wachtgelden college

Wethouders vallen niet onder de Werkloosheidswet (WW). Werkloosheid van wethouders is geregeld in Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Deze regeling is als volgt:

De hoogte van de ontslaguitkering bedraagt in het eerste jaar 80% en de rest van de uitkeringsduur 70% van de laatstgenoten bezoldiging vermeerderd met de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering. De uitkering wordt aangepast aan de algemene salaris ontwikkeling, en inkomsten van de oud-wethouder. De uitkeringsduur is afhankelijk van de duur van het wethouderschap en het loopbaanprincipe en de leeftijd van de oud-wethouder. Als de loopbaan van de ex-wethouder korter dan 3 maanden is geweest is de uitkeringsduur van de ontslaguitkering 6 maanden. Bij een loopbaan tussen de 3 maanden en 2 jaar is de uitkeringsduur 2 jaar. Indien een oud-wethouder langer dan 2 jaar wethouder is geweest is het recht op de ontslaguitkering de loopbaan van de oud-wethouder met een maximum uitkeringsduur van 3 jaar en 2 maanden. In het onderstaande overzicht de uitkeringsduur inzichtelijk gemaakt.

loopbaan	uitkeringsduur
< 3 maanden	6 maanden
3 maanden – < 2 jaar	2 jaar
langer dan 2 jaar	de duur van de loopbaan maar maximaal 3 jaar en 2 maanden

In 2023 hadden 2 oud-wethouders van Almere recht op een wachtgelduitkering. In totaal is er € 119.000 aan wachtgeld uitgekeerd.

Voor de wachtgeldverplichtingen houden wij een voorziening aan. Hierin storten wij jaarlijks een vast bedrag. Het wachtgeld betalen wij vervolgens uit deze voorziening. Per jaareinde kijken we of er nog genoeg geld in de voorziening zit om de toekomstige verplichtingen te betalen. Als er een tekort is vullen we dat direct aan, een eventueel overschot laten we vrijvallen. Zie voor het verloop in 2023 de toelichting op de [voorziening wachtgeldverplichting](#).

7 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 21 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 13.379.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

begrotingscriterium	in € x 1.000
1A. Overschrijding lasten programma's	11.467
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	388
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld.	0
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	<i>11.855</i>
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd.	11.467
5. Resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	388
voorwaarden criterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	5.199
Overige bevindingen onder door de raad vastgestelde rapporteringsgrens	52
M&O criterium	
Terugvorderingen participatiewet	657

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

8 Bijlagen jaarrekening

8.1 Sisa

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
Jen V	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Gemeenten		Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
					Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
					€ 47.185.666	€ 0	€ 0	€ 147.000	€ 10.346	€ 482.189
					Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			een maand een verstrekking is gedaan (P00) (jaar T)	Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08			
		Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10		
		€ 0	€ 266.070	€ 48.091.271	€ 70.101.553		
Jen V	A20	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 Gemeenten	Beschikkingskenmerk	Naam taak/project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project Incl. SiSa tussen medeoverheden
		Aard controle n.v.t. Indicator: A20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/02	Aard controle D1 Indicator: A20/03	Aard controle R Indicator: A20/04	Aard controle R Indicator: A20/05	
	1	4338067	Analyse	Ja	€ 0	€ 0	
	2	4338067	Signalering	Ja	€ 0	€ 0	
	3	4338067	Coördinatie	Ja	€ 7.074	€ 7.074	
	4	4338067	Generieke preventieprojecten	Ja	€ 0	€ 0	
	5						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Kopie Beschikingskenmerk	Kopie Naam taak/project	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 09 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: A20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/10	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/11
		1	4338067	Analyse	Nee		Nee	Ja
		2	4338067	Signalering	Nee		Nee	Ja
		3	4338067	Coördinatie	Nee		Nee	Ja
		4	4338067	Generieke preventie-projecten	Nee		Nee	Ja
		5						
Jen V	A21	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit 2023 Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A21/01 € 95.468	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A21/02 € 95.468	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A21/03 Nee	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: A21/04 Definitieve toekennig budget dateert van medio december 2023.		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Gemeenten		voor ondersteuning (t/m jaar T)				Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
	Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
	145	2.620	247	1.194	Ja	Nee	
	Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10			
	N.V.T.	Nee					
	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	
	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	
Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten		
Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Indicator: B2/11	Indicator: B2/12	Indicator: B2/13	Indicator: B2/14	Indicator: B2/15	Indicator: B2/16
			€ 3.419.381	€ 5.221.263	€ 1.101.814	€ 1.518.262	€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle R Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19	Aard controle R Indicator: B2/20	Aard controle R Indicator: B2/21	Aard controle R Indicator: B2/22
			€ 55.100	€ 995.600	€ 856.596	€ 4.140.792	€ 443.365	€ 2.568.433
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)		
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen		
			Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle R Indicator: B2/24	Aard controle R Indicator: B2/25	Aard controle R Indicator: B2/26	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27	
					€ 0	€ 0	€ 8.001.324	
BZ K	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	(indicator 04) 'Nee' is ingevuld) Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
	1	SUVIS21-00770970	€ 0	€ 44.818	Ja		Ja	
	2	SUVIS21-01109178	€ 49.640	€ 49.640	Ja		Ja	
	3	SUVIS21-2-03069641	€ 172.862	€ 192.518	Ja		Ja	
	4	SUVIS21-2-03070012	€ 143.099	€ 159.266	Ja		Ja	
	5							
		Kopie Beschikkingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09				
	1	SUVIS21-00770970	Ja					
	2	SUVIS21-01109178	Ja					
	3	SUVIS21-2-03069641	Ja					
	4	SUVIS21-2-03070012	Ja					
	5							
BZ K	C41 B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

SiSa tussen medeoverheden		Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01	Aard controle R Indicator: C41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03	Aard controle R Indicator: C41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06	
	1	030012 Provincie Flevoland	€ 151.760	€ 307.128	€ 327.401	1	1	
	2							
		Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09				
	1	030012 Provincie Flevoland	1.750	Ja				
	2							
BZ K	C53	Groeiopgave Almere	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C53/01 € 9.774.000	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: C53/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C53/03 Nee			
BZ K	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten			Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
	2.110	€ 658.579	€ 857.688	242	€ 163.363	€ 182.234
Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.		Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
	337	€ 224.200	€ 262.773			
Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparen de maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparen de maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
	1.691	1.966	0	1.814	345	7

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

BZ	C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
K	1		Aard controle n.v.t. Indicator: C56/01	Aard controle n.v.t Indicator: C56/02	Aard controle R Indicator: C56/03	Aard controle R Indicator: C56/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/06
			RHA2021-02376276	Ontwikkeling dak- en thuisloze jongeren Almere	€ 0	€ 0	0	0
	2							
		Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	
	1		Aard controle n.v.t. Indicator: C56/07	Aard controle R Indicator: C56/08	Aard controle R Indicator: C56/09	Aard controle R Indicator: C56/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/12
	2		Ontwikkeling dak- en thuisloze jongeren Almere	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Ja
		Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/14				
			Nee	Nee				
BZ K	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslage naffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZ K	C64	Tijdelijke capaciteit of externe expertise 14 grootschalige woningbouwgebieden	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: C64/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C64/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C64/03			
			€ 118.562	€ 172.333	Ja			
BZ K	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		Indicator: C92/01	Indicator: C92/02	Indicator: C92/03	Indicator: C92/04	Indicator: C92/05			
		€ 210.897	€ 0	3	3.136	43			
BZ K	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregel en zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06	
			1 2	LA123-03592744	€ 0	0	0	0	€ 0
				Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregel en.	Eindverantwoording (ja/nee)		
	Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		2					
BZ K	C95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: C95/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C95/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C95/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C95/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C95/05
			€ 0	€ 0	Ja	Niet gestart in 2023.	Nee
BZ K	C96	Regiodeals 4e tranche	Naam actielijn/ programmaliijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programmaliijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmaliijn/ pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn actielijn/ programmaliijn /pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn actielijn/ programmaliijn /pijler.
			Aard controle n.v.t. Indicator: C96/01	Aard controle R Indicator: C96/02	Aard controle R Indicator: C96/03	Aard controle R Indicator: C96/04	Aard controle R Indicator: C96/05
		1	Werkpakket 1 Onderwijs versterken Tech & Transitie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Werkpakket 2 Innovatiehubs	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Werkpakket 3 Triple Helix Organisatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	Uitvoeringskosten	€ 8.772	€ 8.772	€ 0	€ 0
		5					
		6					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

	Kopie Naam actielijn/ programmaliijn/ pijler	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmaliijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmaliijn/ pijler. Inclusief uitvoering door derden	Toelichting
	Aard controle n.v.t. Indicator: C96/06	Aard controle n.v.t. Indicator: C96/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C96/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C96/09
1	Werkpakket 1 Onderwijs versterken Tech & Transitie	€ 0	€ 0	
2	Werkpakket 2 Innovatiehubs	€ 0	€ 0	
3	Werkpakket 3 Triple Helix Organisatie	€ 0	€ 0	
4	Uitvoeringskosten	€ 8.772	€ 8.772	
5				
6				
	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoefte van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)
	Aard controle n.v.t. Indicator: C96/10	Aard controle R Indicator: C96/11	Aard controle R Indicator: C96/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C96/13
	Nee	€ 17.544	€ 1.842	Nee

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

BZ	C10	Specifieke uitkering	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
K	4	deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving						
			Aard controle n.v.t. Indicator: C104/01	Aard controle R Indicator: C104/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C104/04		
			NGFTLSP03	€ 28.578	€ 28.578	Nee		
BZ	C10	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)
K	5							
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/02	Aard controle D1 Indicator: C105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04	Aard controle D1 Indicator: C105/05	Aard controle R Indicator: C105/06
		1	2023-0000096054-1	0	Nee	0	Nee	€ 0
		2	2023-0000096054-2	0	Nee	0	Nee	€ 0
		3						
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/11	Aard controle D1 Indicator: C105/12

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		1	2023-0000096054-1	€ 0	Nee	Project moet intern nog opgestart worden.	0	Nee
		2	2023-0000096054-2	€ 0	Nee	Project moet intern nog opgestart worden.	0	Nee
		3						
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/14				
		1	2023-0000096054-1	Nee				
		2	2023-0000096054-2	Nee				
		3						
BZ K	C10 6	Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget	Beschikingsnummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)			
				Automatisch berekend	Automatisch berekend			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C106/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C106/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C106/03			
			2023-0000100031	€ 0	€ 0			
			Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle D1 Indicator: C106/04	Aard controle D1 Indicator: C106/05	Aard controle D1 Indicator: C106/06	Aard controle D1 Indicator: C106/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C106/08	
			0	0	0	0	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Naam gebiedsmaatregel	Besteding (jaar T) per gebiedsmaatregel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per gebiedsmaatregel	Gebiedsmaatregel afgerond (Ja/Nee)		
		1	Aard controle n.v.t Indicator: C106/09	Aard controle R Indicator: C106/10	Aard controle n.v.t Indicator: C106/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C106/12		
		2	Aanleg van groenstructuur in de openbare ruimte Almere-Centrum	€ 0	€ 0	nee		
BZ K	C11 1	DMI-Flevoland, Digital Twin as a Service	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C111/01 € 105.765	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C111/02 Nee				
BZ K	C20 9	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/01 RHA2022-3307788	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/02 Frankrijkkade Thuis in de Wijk	Aard controle R Indicator: C209/03 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/04 € 0	Aard controle D2 Indicator: C209/05 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/06 0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

	2	RHA2022-3308163	Wisselweg Almere, appartementenvoor studenten	€ 0	€ 0	€ 0	0
	3	RHA2022-3308309	Tijdelijke woningen AnnaparkAlmere	€ 0	€ 0	€ 0	0
	4	RHA2023-03510917	Nieuwe woonwagenlocatie Almere	€ 0	€ 0	€ 0	0
	5						
		Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: C209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/09	Aard controle R. Indicator: C209/10		
1		Frankrijkkade Thuis in de Wijk	0	Ja	Ja		
2		Wisselweg Almere, appartementenvoor studenten	0	Ja	Ja		
3		Tijdelijke woningen AnnaparkAlmere	0	Ja	Ja		
4		Nieuwe woonwagenlocatie Almere	0	Ja	Ja		
5							
		Eindverantwoording (Ja/Nee)					
		Aard controle n.v.t. Indicator: C209/11					
		Nee					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

OC W	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)						
									Gemeenten				
									Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
									€ 8.587.589	€ 2.839.001	€ 1.890.518	-€ 868.482	€ 3.053.272
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstand enbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstand enbeleid								
			Bedrag		Bedrag								
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09							
		1											
OC W	D10	Volwasseneneducatie	Verstrekke uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T)	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T)					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

				T-1) [beschikking OCW]			voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
		Contactgemeenten	Aard controle R Indicator: D10/01	Aard controle R Indicator: D10/02	Aard controle R Indicator: D10/03	Aard controle R Indicator: D10/04	Aard controle R Indicator: D10/05	Aard controle R Indicator: D10/06
			€ 2.244.408	€ 478.840	€ 2.723.248	€ 2.188.055	€ 535.193	€ 0
OC W	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente Aard controle R Indicator: D11/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D11/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D11/03			
			€ 140.617	€ 184.539	Nee			
OC W	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente Aard controle R Indicator: D12/01	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D12/03			
			€ 1.151.061	€ 170.082	Nee			
OC W	D12 A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Aard controle R Indicator: D12A/01 € 571.841	Aard controle R Indicator: D12A/02 € 30.273	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03 € 602.114	Aard controle R Indicator: D12A/04 € 83.276	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/05 Nee	
OC W	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01 € 1.570.046	Aard controle R Indicator: D14/02 € 0	Aard controle R Indicator: D14/03 € 161.652	Aard controle R Indicator: D14/04 -€ 34.749	Aard controle R Indicator: D14/05 € 2.444.906	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
		1						
OC W	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03			
			€ 66.253	€ 126.400	Ja			
OC W	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
			1	Amsterdamse Hogeschool Stichting	€ 10.000	€ 10.000	Ja	subsidie is vastgesteld
			2	Ars Positum Stichting	€ 48.395	€ 48.395	Nee	subsidie nog niet vastgesteld
			3	Casa Casla Stichting	€ 8.000	€ 8.000	Nee	subsidie nog niet vastgesteld
			4	Kasper Jongejan	€ 58.274	€ 58.274	Nee	subsidie nog niet vastgesteld
			5	LOLA Stichting	€ 94.724	€ 94.724	Nee	subsidie nog niet vastgesteld

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		6	Muziekans Stichting	€ 3.000	€ 3.000	Nee	subsidie nog niet vastgesteld		
		7	Schoor Stichting De	€ 71.835	€ 71.835	Nee	subsidie nog niet vastgesteld		
		8	Stichting Anke en Foktje Take Over	€ 62.305	€ 62.305	Nee	subsidie nog niet vastgesteld		
		9	SubSub Stichting	€ 37.500	€ 37.500	Nee	subsidie nog niet vastgesteld		
		10	Theater & Productiehuis Almere Stichting	€ 46.000	€ 46.000	Nee	subsidie nog niet vastgesteld		
		11							
OC W	D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: D22/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D22/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D22/03				
			1 2	€ 0	€ 0	Ja			
OC W	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2023 naar 2024.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Aard controle R Indicator: D23/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06	
			1	SB230072	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 0	€ 440.000	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 0
			2						
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

				Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07				
				Nee				
Ien W	E10 B	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet- afgeronde projecten
			Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/01	Aard controle R Indicator: E10B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/06
			1	Aanleg fietsbruggen Spoorbaanpad / 2635161	€ 3.534.828	€ 3.534.828	Nee	Nee
	2							
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		Indicator: E10B/07	Indicator: E10B/08	Indicator: E10B/09						
		1	Aanleg fietsbruggen	Nee	Nee					
		2	Spoorbaanpad / 2635161							
len W	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra Gemeenten en GR'en	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01	Aard controle R Indicator: E21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03	Aard controle R Indicator: E21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06		
			1	IENW/BSK-2021/349404	€ 23.400	€ 49.400	€ 46.355	€ 59.183	Ja	
			2							
			Kopie beschikingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09					
1	IENW/BSK-2021/349404	Ja								
2										
len W	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/01	Aard controle R Indicator: E44/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/03	Aard controle R Indicator: E44/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/06
1	31177820	€ 146.118	€ 436.661	€ 292.332	€ 873.418	Nee
2	31188248	€ 90.736	€ 90.736	€ 181.495	€ 181.495	Nee
3						
	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/09			
1	31177820	Wadi's, waterdoorlatende bestrating, versterken groenblauwe inrichting van de wijk, infiltratievoorzieningen, peilbeheersing door stuw/dam, vergroten afvoer capaciteit watersysteem.	Nee			
2	31188248	Aanleg groen-blauwe structuren, ontharden, aanleg infiltratievoorziening, Bergingscapaciteit creëren, Waterberging vergroten, Laagte aanbrengen in de openbare ruimte	Nee			
3						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Kopie beschikkingsnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/12	Aard controle R Indicator: E44/13			
		1	31177820	Nee					
		2	31188248	Nee					
		3							
len	W	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: E56/01	Aard controle R Indicator: E56/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/04	Aard controle R Indicator: E56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/06	
		1	€ 50.070	€ 163.051	€ 245.326	Ja	€ 0	Nee	
		2							
			Projectnaam / nummer	Project afgerond (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E56/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/08					
		1	Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur / 5000005126	Nee					
		2							

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

len W	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08	
1	323 Aanleg ongelijkvloerse kruising (onderdoorgang)aantal in Stuks	Nee	0	Project nog niet gestart.			
2							
len W	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelininstallaties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: E85/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/02	Aard controle R Indicator: E85/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/05
			9	9	€ 263.347	€ 263.347	Nee

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

len	E86	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T-3 (2019))	Besteding (jaar T)	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt	Optelling bedrag verstrekte subsidies concessieverlener (jaar 2022) conform concessie - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend
W	1 2		Aard controle n.v.t. Indicator: E86/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E86/02	Aard controle R Indicator: E86/03	Aard controle R Indicator: E86/04	Aard controle R Indicator: E86/05	Aard controle R Indicator: E86/06
			Busvervoer Almere	Keolis Nederland BV	€ 40.054.049	€ 43.561.636	€ 85.845	€ 15.169.210
			Kopie naam concessie	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E86/07	Aard controle R Indicator: E86/08	Aard controle R Indicator: E86/09	Aard controle R Indicator: E86/10	Aard controle R Indicator: E86/11	
			Busvervoer Almere	€ 2.558.777	€ 17.419.097	€ 28.756	Ja	
len	E10	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
W	4			Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01	Aard controle R Indicator: E104/02	Aard controle R Indicator: E104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06
1	IENW/BSK-2023/373848	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
2						
3						
4						
	Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10		
1	IENW/BSK-2023/373848	0	0	Nee		
2						
3						
4						
	Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T- 1) per infrastructurele voorziening Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11	Aard controle R Indicator: E104/12	Aard controle R Indicator: E104/13	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15	
1	Randstadee tot Station Almere centrum	€ 0	€ 0	€ 0	nee	
2	Station Almere Centrum tot Cinemadreef	€ 0	€ 0	€ 0	nee	
3	Herinrichting PJ Oudstraat	€ 0	€ 0	€ 0	nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		4						
EZ K	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: F28/01	Aard controle R Indicator: F28/02	Aard controle R Indicator: F28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Aard controle R Indicator: F28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06
			€ 1.051.534	€ 35.698	€ 0	€ 1.087.232	€ 28.320	€ 28.320
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
		Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07						
		Nee						
SZ W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
		€ 79.792.434	€ 868.055	€ 3.012.256	€ 5.576	€ 301.000	€ 0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente
	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
	Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
	€ 633.564	€ 131.317	€ 0	€ 4.032.877	€ 0	€ 226.582
	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
	Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
	-€ 226.582	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

SZ W	G3	<p>Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023</p> <p>Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004</p> <p>Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.</p>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	
		€ 327.179	€ 104.522	€ 148.661	€ 0	€ 0	€ 0		
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkings (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BOB in (jaar T) i.v.m. de	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	hersteloperatie kinderopvangtoesla gaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 47.929	€ 75.658	€ 0	€ 0	Ja	
SZ W	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekk ing	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekk ing (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekk ing (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	-€ 54	€ 68.947	€ 447.334	€ 38.627
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	-€ 151	€ 69.206	€ 232.568	€ 23.257	
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 84.704	€ 144.188	€ 15.332	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 19.184	€ 22.364	€ 2.790
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 23.409	€ 7.404	€ 864
6	Totaal	€ 0	-€ 205	€ 265.450	€ 853.858	€ 80.870
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
6	Totaal	0	0	N.v.t.		
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 13.819	-€ 13.819	€ 10.261	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 21.041	-€ 21.041	€ 0	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 12.545	-€ 12.545	€ 0	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	47.405	-47.405	10.261	
SZ W	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01 € 1.296.608	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03 Ja		
SZ W	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			€ 20.531	€ 0	Ja			
SZ W	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 201.520	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VW S	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 2.639.553	€ 2.008.422				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

								toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
	1		1.1 Onroerende zaken - nieuwbouw	€ 234.215	€ 234.215			
	2		1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 623.473	€ 623.473			
	3		1.3 Onroerende zaken - onderhoud	€ 256.182	€ 256.182			
	4		2.3 Roerende zaken - beheer en exploitatie	€ 770.623		€ 770.623		
	5		3.1 Overige kosten	€ 123.928			€ 123.928	
	6							
VW	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd
S			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
	1		1042362	€ 226.299	€ 0	€ 2.585	€ 0	€ 39.402
	2							
	3							
	4							
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
	1		1042362	Ja				
	2							
	3							
	4							
VW S	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04		
			€ 95.529	€ 313.861	Ja	Ja		
VW S	H14 B	SPUK expertisecentra jeugdhulp SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Optionele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/01	Aard controle R Indicator: H14B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/05	
	1		060344 Gemeente Utrecht	€ 824.221	€ 894.000	Ja		
	2							
VW S	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05		
			Ja		€ 13.142	€ 43.142	Ja		
VW S	H24	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	Projectnummer	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee)	Besteding activiteiten (jaar T)	Correctie besteding realisatie activiteiten (jaar T-1)	Definitieve besteding realisatie activiteit (jaar T-1)	Eindverantwoording ? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H24/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/02	Aard controle R Indicator: H24/03	Aard controle R Indicator: H24/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/06	
			1044241	Nee	€ 0	€ 0	€ 119.352	Ja	
VW S	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06	
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 146.509	€ 52.232	€ 29.302	€ 52.232	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 1.001.775	€ 1.023.602	€ 0	€ 1.023.602	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 223.860	€ 110.076	€ 44.772	€ 110.076	Ja
4	Kansrijke Start	€ 167.895	€ 109.942	€ 32.769	€ 109.942	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

5	Mentale Gezondheid	€ 78.351	€ 49.000	€ 15.670	€ 49.000	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 195.878	€ 89.411	€ 39.176	€ 89.411	Ja
7	Valpreventie	€ 576.440	€ 279.872	€ 115.288	€ 279.872	Ja
8	Leefomgeving	€ 111.930	€ 325.651	€ 22.172	€ 325.651	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 27.983	€ 22.000	€ 5.597	€ 22.000	Ja
10	Versterken sociale basis	€ 408.545	€ 249.385	€ 81.709	€ 249.385	Ja
11	Mantelzorg	€ 111.930	€ 45.945	€ 22.386	€ 45.945	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	€ 111.930	€ 39.000	€ 22.386	€ 39.000	Ja
13	Welzijn op recept	€ 61.562	€ 49.250	€ 12.312	€ 49.250	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 27.983	€ 27.983	€ 0	€ 27.983	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 99.618	€ 79.694	€ 19.924	€ 79.694	Ja
	Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/n.v.t.)?				
	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
1	Lokaal Sportakkoord	Ja				
2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja				
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.				
4	Kansrijke Start	N.v.t.				
5	Mentale Gezondheid	N.v.t.				
6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.				
7	Valpreventie	N.v.t.				
8	Leefomgeving	N.v.t.				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.				
		10	Versterken sociale basis	Ja				
		11	Mantelzorg	Ja				
		12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.				
		13	Welzijn op recept	Ja				
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.				
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
			Nee					
VW S	H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/02	Aard controle R Indicator: H31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/05	
			230159	€ 10.509	€ 10.509		Er vindt nog een afrekening plaats op basis van de werkelijke energielasten over 2023.	
						Nee		
VW S	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01	Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02	Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03			
			MEOZ23045	€ 784.170	€ 432.645			
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05	Aard controle R Indicator: H32/06	Aard controle D1 Indicator: H32/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08	
	1		Almere Stad	€ 297.415	€ 175.837	Ja		
	2		De Vrijbouter	€ 486.755	€ 256.808	Ja		
	3							
VW S	H34	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2023	Projectnummer	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee)	Besteding activiteiten (jaar T)	Correctie besteding realisatie activiteiten (jaar T-1) vanaf Sisa T+1	Definitieve besteding realisatie project	Eindverantwoording ? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H34/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H34/02	Aard controle R Indicator: H34/03	Aard controle R Indicator: H34/04	Aard controle R Indicator: H34/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H34/06
	1		1045447	Ja	€ 123.200	€ 0		Nee
	2							
	3							
	4							

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

VW	H35	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Beschikingsnummer	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden	Eindverantwoording (jaar T) (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H35/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H35/03	Aard controle R Indicator: H35/04	Aard controle R Indicator: H35/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H35/06
		1	IZA2023nr008	Ja	Ja	€ 1.604.392	€ 0	Nee
		2						
LN	L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02	Aard controle R Indicator: L7B/03	Aard controle R Indicator: L7B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06
		1	14	030012 Provincie Flevoland	€ 312.500	€ 1.250.000	Nee	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		2						

8.2 Gewaarborgde geldleningen

bedragen x € 1 miljoen

geldnemer	doel van de lening	oorspr. bedrag	garantstelling percentage	stand lening 31-12-2023	stand lening 31-12-2022
woningbouw					
stichting de Alliantie	woningbouw	924,58	25-50%	924,58	838,44
woningstichting Goede Stede	woningbouw	413,99	25-50%	382,46	390,31
Ymere te Amsterdam	woningbouw	689,25	25-50%	635,24	547,31
woonzorg Nederland	woningbouw	387,74	25-50%	378,51	272,50
stichting Habion te De Bilt	woningbouw	77,80	25-50%	77,80	50,18
Stichting Dudok Wonen	woningbouw	45,83	25-50%	45,82	33,19
<i>totaal woningbouw</i>		<i>2.539,19</i>		<i>2.444,41</i>	<i>2.131,93</i>
borgstellingen verbonden partijen					
HVC	borgstelling huisvuilcentrale Alkmaar	n.v.t.	n.v.t.	26,39	29,35
<i>totaal borgstellingen verbonden partijen</i>				<i>26,39</i>	<i>29,35</i>
borgstellingen schuldhulpverlening					
cliënten	Borgstellingen particulieren	n.v.t.	100%	1,34	0,66
cliënten	Borgstelling BBZ Almere	n.v.t.	100%	0,03	0,04
<i>totaal borgstelling schuldhulpverlening</i>				<i>1,37</i>	<i>0,70</i>
borgstellingen onderwijsaccommodaties, (sport)verenigingen en welzijnsinstellingen					
Almeerse Hockey Club	bouw clubhuis en kleedkamers	0,25	100%	0,04	0,04
AS'80	renovatie en uitbreiden clubaccommodatie	0,20	50%	0,05	0,06
BSC Almere '90	realisatie club en kleedruimte	0,15	50%	0,04	0,04
naturistenvereniging Chamavi	aankoop recreatieterrein	0,15	100%	0,05	0,06
ROC Flevoland	nieuwbouw/inrichting accommodatie 3e fase	8,17	100%	2,16	2,58
ROC Flevoland	nieuwbouw/inrichting accommodatie 4e fase	3,18	100%	0,97	1,11
roeivereniging Pampus	bouw clubaccommodatie	0,01	50%	0,00	0,00
roeivereniging Pampus	realisatie tweede botenloods	0,01	50%	0,00	0,00
stichting Scouting De Meridiaan	bouw accommodatie Bosrand	0,11	100%	0,00	0,01
zorggroep Almere	bouw Gezondheidscentrum "De Binder"	0,89	37,72%	0,13	0,16
Jeu de Boules Almere	realisatie hal	0,04	100%	0,01	0,02
Handboogschutterij Almere	bouw indoor handboog accommodatie	0,04	50%	0,01	0,01
Roeivereniging Pampus	realisatie 3e botenloods	0,15	50%	0,06	0,07
Tennisvereniging Het Nieuwe Land	bouw van een tennisaccommodatie in Almere Poort	0,40	50%	0,19	0,20
Dierenasiel	garantstelling voor een hypotheeklening	1,27	100%	0,21	0,25
Dierenasiel	garantstelling voor een hypotheeklening	0,30	100%	0,25	0,26

geldnemer	doel van de lening	oorspr. bedrag	garantstelling percentage	stand lening 31-12-2023	stand lening 31-12-2022
Alliantie/Corrosia	betalingsachterstanden huurcontracten Corrosia	n.v.t.	n.v.t.	0,52	0,81
<i>totaal borgstelling onderwijsaccommodaties, (sport)verenigingen en welzijnsinstellingen</i>		<i>15,32</i>		<i>4,69</i>	<i>5,68</i>
totaal gewaarborgde geldleningen		2.554,51		2.476,86	2.167,66

8.3 Begrotingsrechtmatigheid

Algemeen

Met ingang van het boekjaar 2023 geeft het college van Burgemeester en Wethouders zelf een rechtmatigheidsverantwoording af bij de jaarrekening. Dit is zo vastgelegd in de Verordening financiële sturing, verantwoording en controle 2023 (hoofdstuk 2.7). In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert het college aan de raad over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de reserves. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan € 0,5 miljoen nader toegelicht.

Een onderdeel van de rechtmatigheid is het begrotingscriterium, dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting. Dat geldt zowel voor de exploitatie en investeringskredieten, en de hiermee samenhangende programma's waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd, zijnde de begrotingsprogramma's.

In de programmaverantwoording geven we vooral een toelichting op de netto begrotingsafwijking, zijnde het jaarresultaat. In deze bijlage begrotingsrechtmatigheid geven we een toelichting op de bruto afwijkingen, dus de lasten en baten afzonderlijk (vóór reservemutaties).

Analyse op begrotingsafwijkingen groter dan € 0,5 miljoen

Uitgangspunt is dat iedere overschrijding van de lasten van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- c. Er sprake is van een begrotingsoverschrijding die past binnen het bestaande beleid van de raad.

Begrotingsoverschrijdingen die voldoen aan deze uitgangspunten worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden). Deze worden daarin niet verder toegelicht. De toelichting hiervan is opgenomen in deze paragraaf begrotingsrechtmatigheid. We hanteren hiervoor een grens van € 0,5 miljoen op programmaniveau.

Onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten dan begroot, worden op basis van de financiële verordening formeel als onrechtmatig beschouwd. Deze worden als rechtmatig aangemerkt als deze toereikend zijn toegelicht in de kwartaalrapportages en/of de programmarekening. Deze toelichtingen zijn opgenomen in deze bijlage. Deze afwijkingen van de begroting worden daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

bedragen x € 1.000

programma	begroot		realisatie		over-	onder-	over-	onder-
	lasten	baten	lasten	baten	schrijding lasten	schrijding lasten	schrijding batens	schrijding batens
Wonen	138.423	-137.613	119.893	-127.552	0	18.531	0	-10.062
Openbare ruimte	122.542	-80.507	126.683	-81.918	-4.141	0	1.411	0
Veiligheid en handhaving	40.412	-11.212	37.729	-12.856	0	2.683	1.644	0
Dienstverlening en samenwerking met de stad	23.078	-3.817	22.490	-4.188	0	587	371	0
Diversiteit en inclusie	10.071	-9.002	9.821	-9.076	0	250	74	0
Economie	11.528	-691	10.133	-609	0	1.395	0	-82
Onderwijs	67.588	-32.556	61.241	-29.480	0	6.347	0	-3.076
Gezondheid	42.996	-4.323	42.085	-3.835	0	911	0	-488
Sociale voorzieningen en zorg	315.998	-222.794	312.556	-230.504	0	3.442	7.710	0
Jeugdzorg	110.937	-1.330	113.411	-4.087	-2.473	0	2.757	0
Dierenwelzijn	565	0	648	0	-83	0	0	0
Ontwikkeling van de stad	37.815	-23.046	33.775	-22.726	0	4.040	0	-320
Klimaat en milieu	9.327	-3.749	7.199	-2.638	0	2.128	0	-1.112
Sport	18.933	-5.911	21.386	-7.904	-2.452	0	1.993	0
Kunst en cultuur	39.964	-10.534	39.978	-10.466	-14	0	0	-67
Overhead en bedrijfsvoering	92.079	-1.109	94.382	-1.230	-2.303	0	120	0
Financiën	11.574	-518.525	8.446	-517.655	0	3.129	0	-871
totaal	1.093.832	-1.066.720	1.061.855	-1.066.722	-11.466	43.443	16.079	-16.077

1. Wonen

De onderschrijding van de lasten en batens is te verklaren door:

- Door vertraging in de uitvoering hebben we minder geld uitgegeven aan de huisvesting van vergunninghouders, zoals gemeld in de 4de kwartaalrapportage 2023. Dit geld wordt in 2024 alsnog ingezet voor dit doel.
- De voortgang en grondverkoop binnen de grondexploitaties was lager dan begroot. Hierdoor zijn de gerealiseerde kosten, de grondopbrengsten en de mutatie van het onderhanden werk lager dan begroot.
- Doordat we minder grond hebben verkocht in Oosterwold zijn de grondopbrengsten en exploitatiebijdragen lager dan begroot. Hierdoor zijn ook de stortingen in de reserve Fonds Verstedelijking Almere en de voorziening kostenverhaal lager.

2. Openbare ruimte

De overschrijding van de lasten en batens is te verklaren door:

- Zoals gemeld in de 4e kwartaalrapportage 2023 zijn de kosten voor het beheer en onderhoud hoger dan begroot. Voor een deel komt dit door onvermijdelijke stormschade, en meer (nood)reparaties door de ouder wordende stad. Ook de kapitaallasten zijn hoger dan begroot, door een correctie op de afschrijvingen over oude jaren. Deze hogere kapitaallasten zijn gedekt uit de daarvoor bestemde kapitaallastenreserve.
- De kosten voor de riolering zijn ook hoger dan begroot, zoals gemeld in de 4e kwartaalrapportage. Dit komt vooral doordat de prijsstijgingen hoger uitvielen dan begroot. Ook zijn extra kosten gemaakt door brandschade aan een stuk afvalwaterriool.
- De opbrengsten zijn hoger dan begroot, voornamelijk door hogere inkomsten uit de restfracties van ingezameld afval.

3. Veiligheid en handhaving

De onderschrijding van de lasten is te verklaren door:

- Door krapte op de arbeidsmarkt hebben wij niet alle vacatures, waaronder die van BOA's, direct kunnen invullen en is er minder ingehuurd. Deze kosten zijn daardoor lager dan begroot,

- De kosten voor de omgevingsvergunningen zijn lager dan begroot. Dat komt doordat we niet alle vacatures direct konden invullen en doordat de kosten voor de invoering van de Omgevingswet deels zijn doorgeschoven naar latere jaren.
- Ook bij de omgevingsdienst konden niet alle vacatures direct worden ingevuld, waardoor zij minder werk hebben kunnen uitvoeren. Hierdoor zijn de kosten lager dan begroot.

De overschrijding van de baten is te verklaren door:

- Aan het eind van het jaar hebben we via de decembercirculaire extra geld gekregen voor de invoering van de Omgevingswet. Hier was in de begroting geen rekening mee gehouden.
- We hebben vluchtelingen gehuisvest in de voormalig brandweerkazerne op de Markerkant. Hiervoor hebben we een vergoeding gekregen van het COA, waardoor de inkomsten hoger zijn dan begroot.

4. Dienstverlening en samenwerking met de stad

De onderschrijding van de lasten is te verklaren door:

- Vanuit het coalitieakkoord is geld beschikbaar gesteld voor het wijkgericht werken. Deze aanpak is later gestart, waardoor het geld in 2023 niet is uitgegeven. Ook is er geld overgebleven door tijdelijk niet ingevulde vacatures.
- Door stijging van de rekenrente hebben wij minder geld hoeven storten in de pensioenvoorziening voor (oud) wethouders.

De overschrijding van de baten is kleiner dan € 0,5 miljoen.

5. Diversiteit en inclusie

Op dit programma zijn er geen afwijkingen groter dan € 0,5 miljoen.

6. Economie

De onderschrijding van de lasten is te verklaren door:

- Door vertraging bij de projecten van het Fonds Verstedelijking Almere is er minder geld uitgegeven dan begroot. Dit wordt verder toegelicht in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

De onderschrijding van de baten is kleiner dan € 0,5 miljoen.

7. Onderwijs

De onderschrijding van de lasten en baten is te verklaren door:

- De kosten voor de uitvoering van de volwasseneneducatie zijn lager dan begroot. Door personele wisselingen is er vertraging in de uitvoering, waaronder het regioplan laaggeletterdheid.
- We hebben minder uitgegeven aan het onderwijsachterstandenbeleid dan begroot. We krijgen hiervoor geld dan het Rijk. We hebben het in 2023 ontvangen bedrag geheel in de begroting opgenomen, maar geven dit verspreid over 3 jaar uit. We verantwoorden de ontvangen baten gelijk aan de gerealiseerde kosten. Doordat de kosten lager zijn dan begroot, zijn ook de baten lager dan begroot. Per saldo is dit neutraal.
- De inkomsten voor de huisvesting van het basisonderwijs zijn hoger dan begroot. Dit komt vooral doordat wij meer (nuts)kosten in rekening hebben gebracht dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Dat geldt ook voor het onderhoud dat wij voor de schoolbesturen uitvoeren. Doordat we meer onderhoud hebben uitgevoerd hebben wij meer kosten in rekening gebracht, en zijn de inkomsten dus hoger dan begroot.
- Door vertraging bij de projecten van het Fonds Verstedelijking Almere is er minder geld uitgegeven dan begroot. Dit wordt verder toegelicht in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

8. Gezondheid

De onderschrijding van de lasten en baten is te verklaren door diverse kleine verschillen. Zo zijn er lagere personeelskosten, onder andere doordat vacatures later ingevuld zijn. Ook hebben we een deel van de personeelskosten uit een rijkssubsidie kunnen betalen (GALA). Tot slot is er ook vertraging opgetreden bij de uitvoering van het relatie- en scheidingsloket.

9. Sociale voorzieningen en zorg

De overschrijding van de lasten is te verklaren door:

- De kosten voor de energietoeslag 2023 zijn lager dan begroot. We hebben minder aanvragen ontvangen dan waar op basis van 2022 rekening mee was gehouden. Aanvragen kan ook nog in de eerste helft van 2024, we verwachten dan alsnog een deel van de kosten te maken.
- De bijstandskosten zijn lager dan begroot. Er waren minder aanvragen voor de bijstand zelfstandigen. Ook was het gemiddelde bedrag per cliënt lager.
- Door vertraging in de uitvoering van projecten van het regionaal werkbedrijf hebben wij minder geld uitgegeven aan re-integratie.
- Er is sprake van een onderbesteding op de inburgering doordat er minder inburgeringstrajecten waren dan waar in de begroting rekening mee gehouden.

De overschrijding van de baten is te verklaren door:

- We hebben veel geld vooruit ontvangen voor de hulpverlening aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire (KOT). We ontvangen dit geld in één keer, maar geven dit verspreid over meerdere jaren uit.
- We hebben extra bijdragen en subsidies ontvangen voor de kosten voor de regionale Wmo, in het bijzonder de vrouwenopvang.
- We hebben meer subsidie ontvangen voor re-integratietrajecten voor inwoners met een korte en middellange afstand tot de arbeidsmarkt. Dit extra geld is daar ook voor ingezet. Per saldo is dit neutraal.
- Door de onderbesteding op de inburgering zijn ook de inkomsten uit de specifieke uitkering voor inburgering lager.

10. Jeugdzorg

De overschrijding van de lasten en baten is te verklaren door hogere kosten bij de aankoopcentrale Flevoland voor de uitvoering van de regionale jeugdhulp in Flevoland. Dit komt onder andere door hogere projectkosten en hogere kosten door de aanbesteding van de jeugdhulp met verblijf. Deze kosten worden via de baten doorbelast aan de regiogemeenten. De kosten voor Almere zijn ook opgenomen op het programma jeugdhulp.

11. Dierenwelzijn

Op dit programma zijn er geen afwijkingen groter dan € 0,5 miljoen.

12. Ontwikkeling van de stad

De overschrijding van de lasten is te verklaren door:

- Er is minder uitgegeven aan de opgave Almere Centrum. In 2023 is er vooral gewerkt aan planvoorbereiding. De uitvoering vindt in latere jaren plaats.
- Door vertraging in de projecten van het Fonds Stedelijke Vernieuwing is er minder geld uitgegeven dan begroot. Dit geld blijft binnen de reserve beschikbaar voor uitvoering in latere jaren.
- Van het Rijk ontvangen we geld voor de Ruimtelijke Strategische Verkenning Pampus. Door vertraging in de uitvoering is niet al het geld uitgegeven, en zijn dus ook de inkomsten van het Rijk lager.

De overschrijding van de baten is kleiner dan € 0,5 miljoen.

13. Klimaat en milieu

De overschrijding van de lasten en baten is te verklaren door:

- Door vertraging zijn de kosten voor diverse klimaat- en duurzaamheidsprojecten lager uitgevallen dan begroot. Omdat deze grotendeels gefinancierd zijn uit bijdragen en subsidies zijn ook de inkomsten lager.
- Door vertraging bij de projecten van het Fonds Verstedelijking Almere is er minder geld uitgegeven dan begroot. Dit wordt verder toegelicht in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

14. Sport

De overschrijding van de lasten en baten is te verklaren door de BTW-kosten van de sportaccommodaties. Deze kunnen we niet terugvragen bij het BTW-compensatiefonds maar krijgen we vergoed via een specifieke uitkering. Dit was niet volledig in de begroting verwerkt. Hierdoor zijn zowel de lasten als baten hoger dan begroot.

15. Kunst en cultuur

Op dit programma zijn er geen afwijkingen groter dan € 0,5 miljoen.

16. Overhead en bedrijfsvoering

Er is een overschrijding op de overheadkosten van het primair proces. Vooral op de overhead van het beheer en onderhoud. Voor een deel wordt dit gecompenseerd door lagere apparaatskosten op het programma openbare ruimte.

17. Financiën

De onderschrijding op de lasten komt vooral door vertraging van uitgaven van het bestedingsplan POK-middelen, voor de verbetering van de dienstverlening. Dit schuiven we door naar 2024. Hiervoor is een apart raadsbesluit genomen in 2024. Doordat er in 2023 geen besluit over het voorstel is genomen is de begroting niet aangepast. Hier staat voor een deel een hogere verwachte afdracht van vennootschapsbelasting tegenover.

De onderschrijding op de baten wordt vooral veroorzaakt door een lagere algemene uitkering van het gemeentefonds, vooral doordat de maatstaf huishouden met een laag inkomen lager is uitgevallen dan begroot. Hier staan deels voordelen tegenover op de rentebaten en de belastinginkomsten.

Analyse op overschrijdingen investeringskredieten groter dan € 0,5 miljoen

Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal geautoriseerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd. We hanteren hiervoor een grens van € 0,5 miljoen op kredietniveau. In 2023 is er geen sprake van kredietoverschrijdingen > € 0,5 miljoen.

Onderschrijding van kredieten zijn inherent aan de aard van kredieten, die vaak meerjarig zijn. In de bijlage [Overzicht mutaties investerings- en financieringsstaat](#) geven we inzicht in het verloop van de kredieten. Daarin is terug te zien wat de restantkredieten zijn, en er dus nog sprake is van een onderbesteding. Deze worden individueel niet toegelicht, omdat het uitgangspunt is dat besteding hiervan in latere jaren alsnog zal plaatsvinden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van gemeente Almere

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in de programmarekening 2023 opgenomen jaarrekening van gemeente Almere ('de gemeente') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de activa en passiva van de gemeente op 31 december 2023 en van de baten en lasten over 2023, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten ('BBV').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de jaarrekening 2023 van gemeente Almere gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- hoofdstuk 5 de balans en toelichting per 31 december 2023;
- hoofdstuk 6 het overzicht van baten en lasten over 2023;
- hoofdstuk 7 de rechtmatigheidsverantwoording; en
- hoofdstuk 8 de bijlagen bij de jaarrekening, waaronder de de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader dat is vastgesteld door de raad op 21 december 2023 en het Controleprotocol WNT 2023 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

NLE00022300.1.1

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam

T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Almere zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en financiële risico's, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel belang' wordt toegelicht in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de bij onze controle toegepaste materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op €13.379.000 (2022: €11.960.000), waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% bedraagt en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €500.000 (2022: €500.000) rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van SiSa of WNT, relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in gemeente Almere en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering (onderdeel fraudepreventiebeleid) van het jaarverslag, waarin het college haar fraudepreventiebeleid heeft toegelicht.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college en het management, de gedragscode, het integriteitsbeleid, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het college van burgemeester en wethouders en het management (waaronder de gemeentesecretaris, de (adjunct-) concerncontroller en de manager Financiën, inkoop & control) of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

<i>Geïdentificeerde frauderisico's</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden en observaties</i>
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het college en management.</i> Het college en het management bevinden zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat zij in staat zijn de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college en het management, waaronder risico's op mogelijke afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van het college en het management. In dat kader hebben wij specifiek aandacht besteed aan: <ul style="list-style-type: none"> • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering; • schattingen.	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college en het management, specifiek de waardering van grondexploitaties. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college en het management.

Frauderisico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd om gunning aan een bevreemde partij mogelijk te maken c.q. dat er sprake is van omkoping om contracten te verkrijgen (met het risico op belangenverstremgeling en kickbacks)

Gemeente Almere heeft een grote diversiteit in inkoop van goederen en diensten die worden ingekocht bij een groot aantal leveranciers. Er is ook een groot aantal ambtenaren die inkopen kunnen initiëren en al dan niet met behulp van inkoopspecialisten deze inkopen realiseren. Hierdoor bestaat inherent een risico op kickbacks en belangenverstremgeling. Tijdens onze controle hebben wij ook afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de juiste toepassing van aanbestedingsrichtlijnen, hetgeen ook bijdraagt aan onze risico-inschatting ten aanzien van dit frauderisico.

Wij hebben de opzet en implementatie van relevante interne beheersingsmaatregelen in het proces inkoop en aanbestedingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij geconstateerd dat in de opzet van de interne beheersingsmaatregelen tekortkomingen bestaan ten aanzien van het op de juiste wijze (conform Europese aanbestedingsrichtlijnen) in de markt uitzetten van inkoopopdrachten. Dit hebben wij ook in onze boardletter aan het college en de raad gerapporteerd.

Wij hebben de uitkomsten van de door de organisatie uitgevoerde tussentijdse controles op de naleving van aanbestedingsrichtlijnen geëvalueerd.

Daarnaast hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen uitgevoerd vanuit de crediteuren, waarbij wij op inkoopsegmentniveau hebben getoetst of aanbestedingsrichtlijnen zijn nageleefd. In deze gegevensgerichte werkzaamheden hebben wij o.a. met risicogerichte deelwaarnemingen vastgesteld in hoeverre de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd, het contract door een bevoegd persoon is getekend, functiescheiding heeft plaatsgevonden in het aanbestedingstraject en dat de opdracht is gegund aan de partij die op basis van de gunningscriteria de opdracht had moeten krijgen. Ook hebben wij op basis van deelwaarnemingen beoordeeld of er bij meerwerk van de opdrachten de prestatie daadwerkelijk is geleverd.

Wij hebben voor organisaties/bedrijven waar collegeleden of het management een nevenfunctie hebben, risicogericht vastgesteld of de gemeente inkooptransacties met deze organisaties/bedrijven is aangegaan. Dergelijke inkooptransacties hebben wij niet aangetroffen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van aanbestedingen.

Frauderisico van niet zakelijke transacties bij grondverkoop

Gemeente Almere kent jaarlijks omvangrijke grondverkoop aan onder andere particulieren, projectontwikkelaars en bedrijven. Het risico bestaat hier dat transacties worden afgesloten tegen niet zakelijke voorwaarden, met het inherente risico op kickbacks en belangenverstremgeling.

Wij hebben de opzet en implementatie van relevante beheersingsmaatregelen in het proces ten aanzien van grondverkoop geëvalueerd.

Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken.

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waarbij we door middel van deelwaarneming risicogericht hebben getoetst of bij verkooptransacties marktconforme prijzen tot stand zijn gekomen, in lijn liggen met de nota grondprijnsbeleid 2023 en dat verkopen zijn geautoriseerd door daartoe bevoegde personen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van grondverkoop.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben we kennisgenomen van advocatenbrieven en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in het jaarverslag, heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden om de risico-inschatting in relatie tot de financiële positie van het college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer van het college van burgemeester en wethouders en overwegen of de risico-inschatting van het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het college van burgemeester en wethouders bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Kennisnemen van de meerjarenbegroting 2024-2027 en de ontwikkelingen in de sector lokale overheden en het analyseren van de ontwikkeling van de belangrijkste kengetallen in de begroting. Ook hebben wij kennisgenomen van de toezichtsbrief van de provincie Flevoland.
- Vaststellen dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's.
- Inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over haar kennis van het niet in staat kunnen zijn financiële risico's op te vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

---

De jaarstukken omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in de jaarstukken anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

---

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het BBV; en voor
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen; en
- een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 24 juni 2024
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door R. Goldstein RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2023 van gemeente Almere

---

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het normenkader dat is vastgesteld door de raad op 21 december 2023, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat;
  - de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing van de gemeente.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Ook het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.